

[illegible]
[illegible] Clamp[illegible]
Johannes [illegible]
Andreas [illegible]
Thomas de [illegible]
Nicolaus de [illegible]
Nicolaus [illegible]
Johannes de [illegible]
Johannes [illegible]
[illegible]

Stanislaus de wyeliczka vir [illegible]
humilis proviator Venerabilis dom[ine]
Martine de [illegible]

N. Inw.
2075.

1

q
est
a z
no
si q
no q
q[ue]lecta
aia qp
pecto q
est pia
tlis no c
indiaanlle
pbito c
de p
ba

ut
r
un
rt
rpo
unda
xto est
at unica
separat
rat pt
ra tote
otum p bon
rudendo
onum pot
ut vnid
edad
quam

natura [illegible] q̄ [illegible] et [illegible] precepta precie
et ita [illegible] q̄ bruta q̄ [illegible] sola [illegible] intellig 1a
et ita [illegible] q̄ [illegible] q̄ angelica q̄ aīa [illegible]
[illegible] q̄ apprehensiva et apprehensiva [illegible] q̄ [illegible]
et [illegible] apprehensio [illegible] sola [illegible] corporea, quia
apprehendimus veritatem [illegible]

Item sensibus [illegible] non [illegible] bōn [illegible] ad
[illegible] [illegible] differi [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] pac [illegible] [illegible] mala [illegible] [illegible]

Item [illegible] dt si vnus [illegible] fuit [illegible] et [illegible]
[illegible] vnus [illegible] sibi [illegible] aīa [illegible]
si vnus [illegible] actu vel [illegible]

Item [illegible] [illegible] si [illegible] cū [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 2
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Item [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] non [illegible] [illegible]

Item [illegible] [illegible] bōn [illegible] [illegible] mala [illegible]
ad [illegible] [illegible] mala

Item [illegible] [illegible] mala [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] malorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad
[illegible] bōn [illegible] [illegible] mala

Item non [illegible] [illegible] medicina et in [illegible] religiosis
[illegible] non impedirent [illegible]

Item 2o circa malo despicit [illegible] magis [illegible] et [illegible] non ad [illegible]
Item quod non est [illegible] nos debemus regere [illegible] quibus
et [illegible] non solum et [illegible]
[illegible] non solum [illegible] non vult [illegible] illis regere [illegible]
[illegible] debemus illud regere [illegible]

Item quod non sit utilis [illegible] non [illegible] utilis [illegible] utilis
[illegible] studet [illegible] utilis [illegible]
[illegible] utilis [illegible] non ordinat [illegible]
[illegible] utilis [illegible] ordinabilis [illegible]
[illegible] utilis Item [illegible] non et utilis [illegible] non ordinat [illegible]
[illegible] studet [illegible] utilis [illegible] ordinat [illegible]
[illegible] ordinat [illegible] libera [illegible]
[illegible] non est utilis studet [illegible]
ordinat [illegible] non [illegible]

Item [illegible] et utilis, et est applicabilis [illegible] non [illegible]
[illegible] studet [illegible] non [illegible] non potuit
ad [illegible]

Item quod non [illegible] et [illegible] utilis
[illegible] non [illegible] ut [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] Item appetitus sit [illegible] appetitus [illegible]
[illegible] non sit [illegible]
[illegible] appetitus sit [illegible]
appetitus sit [illegible] appetitus [illegible] non [illegible]

Item quod non sit delectabilis [illegible] scientia [illegible]
[illegible] scientia [illegible] suppositum [illegible]
[illegible] scientia [illegible] non [illegible] inordinatum [illegible]
Item [illegible] non [illegible] studet [illegible] non [illegible] studium
[illegible] studet [illegible] non [illegible] studium

[illegible] scientiam [illegible] Item [illegible] quod non est delectabilis [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible] scientia [illegible] studet [illegible]
[illegible] scientia [illegible]
et non [illegible] Item [illegible]
est delectabilis [illegible] appetitus
[illegible] studet [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible]

Item libri anime [illegible] [illegible] et scientia [illegible] / [illegible] [illegible] 16
[illegible] et scientia [illegible]

Item de [illegible] scientia [illegible] de anima / quia [illegible] [illegible] in libro [illegible]

Item de anima non est scientia / quia non est scibilis / quia idem non est scibile
et corruptibile / [illegible] quia idem non est scibile et possibile [illegible]
[illegible] agunt [illegible] / ut dicit [illegible] primo [illegible]

Item de anima non est scientia / quia non est transmutabilis [illegible] quia anima 3
est transmutabilis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] anima non [illegible] [illegible] [illegible]

Item anima non est sensibilis / quia [illegible] / quia [illegible] manet
[illegible] [illegible] quia non [illegible] idem manet et [illegible] [illegible]
[illegible] totale [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Item [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] receptiva [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] et non [illegible] [illegible] [illegible]

Item de anima non est scientia / quia [illegible] anima [illegible] anima non [illegible] anima
[illegible] anima non est scientia [illegible] [illegible] [illegible] sic [illegible] [illegible] ad lapidem
sic [illegible] ad animam [illegible] lapidem non [illegible] lapide [illegible]
[illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sic [illegible] lapidem ad lapidem sic [illegible]
[illegible] de anima ad [illegible] [illegible] lapidem [illegible] lapidem
[illegible] de anima [illegible] anima [illegible] Item [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] de [illegible] [illegible]

Itm q(ue)r(itu)r d(e) p(ri)mo an e(ss)e sola aia i pu(n)cto [illegible] d(e) aia nec e(ss)e scia
a(n)te p(ri)mo et [illegible] p(ri)or et [illegible] ethicorum p(ri)ncipior(um) an scia [illegible]
[illegible] aia e(ss)e [illegible] aia [illegible] et [illegible] aia [illegible] in [illegible]
[illegible] e(ss)e [illegible] et subiectum et [illegible] subiecti [illegible]
[illegible] aia e(ss)e [illegible] et [illegible] aia [illegible] subiecte
[illegible] et [illegible] e(ss)e [illegible] et [illegible]
[illegible] e(ss)e insubstantiale ut [illegible] dignitate vel [illegible] nec [illegible] scia
d(e) p(ri)mo [illegible] d(e) p(ri)mo [illegible] et [illegible]
et d(e) p(ri)mo [illegible] vel [illegible] subiectio p(er) scia / [illegible] subiecto

Itm aia nec e(ss)e [illegible] aia e(ss)e [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] d(e) q(u)o [illegible] aia [illegible] d(e) aia [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] aia [illegible] vel

Itm [illegible] [illegible] aia nec [illegible]
[illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible]

Itm [illegible] aia nec e(ss)e [illegible] et [illegible]
[illegible] / [illegible] aia e(ss)e [illegible]
[illegible]

Itm [illegible] in [illegible] ad [illegible]
nec [illegible] et [illegible]
[illegible] aia [illegible] ad [illegible] et [illegible]
[illegible] vel intellectuales
[illegible]

[illegible]
[illegible]
est
quo
non
impe
vsit
no pt
[illegible]
relacion

Dom

vbib q
no omnib
merito qu
pter sp
quo ad
Illo mo
Domo que
spualit ips
Ne merita m
prout quo no
in aliud Sz
pt merita no o
simply qui vs
merita et eq
vbib pt quia a
est prius quo a
Sz premio ctr q merito
prius pcd p de pse
vbi no pt simply qe
merita est libera qo q
no ctr vbib Sz q m
alteri prius et pt vl

...rem
...t
...z
...tior
...t pars
...d cu
...presentis
...etur si
...d cu
...ur de
...bat qua
...nullu
...ebo de di
...d multi
...m dictam
...sole depedat
...ale oportet
...d ... si ol
...quand mo si
...set se q natura
...go sed ... magis
...l ... tudet op
...ed ... sed pprit
...alit q ad hoc ... pp...
...ale ... ambo si
...a ... sed
...so intell... et si ... hu
...appetit ... sed plus

Item omnis scientia est de numero bonorum honorabilium prout in de anima a principio scilicet [illegible]
quod sicut omnis virtus est bonum honorabile. scientia est virtus [illegible] scientia est bonum honorabile antecedens 2a
est patet ex [illegible] ubi dicitur quod bonorum [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
bonorum [illegible] [illegible]

Item dicitur quod scientia non est de numero bonorum honorabilium, quia est de numero bonorum laudabilium.
[illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] bonum honorabile et laudabile 5
[illegible] non honorabilium [illegible] [illegible] [illegible] in quibus [illegible] magis bonum
[illegible] [illegible] [illegible] laudabile [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] laudamus [illegible] [illegible] et eligibile [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et honorabile [illegible] et [illegible] bonum laudabile et honorabile
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Item [illegible] laudabile et amicabile [illegible] laudabile [illegible]
amicabile [illegible] [illegible] et [illegible] laudamus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
virtutes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] et melior [illegible]

Item [illegible] melior scientia non est bonum honorabile [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et melior scientia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] scientia et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] melior
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et melior [illegible] [illegible] [illegible]

Item [illegible] melior et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] opinionem [illegible] [illegible] melior
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Item q[uod] a[nim]a no[n] ess[entia] ... t[er]mi[n]us bo[nus] ...
...
...
...
...
...

It[em] ... t[er]mi[n]us bo[nus] ... nobilior ...
...
...
...

It[em] ... a[n]i[m]a ... iuridica ... ...
iuridica ... religiosi ... ...
...

Item ... t[er]mi[n]us bo[nus] ... ...
...
...

It[em] ... ...
...
... ...

It[em] ... et ... ...
...

It[em] ...
...
...
... ...

quia melancolici plus app
non est magis et minus sed m
unum quia unum hoc est mag
ex parte intellectus nec omnes h
hoc est signum de dispositione et p
sanguineus quia hoc melio

Utrum omnis scientia sit de n

6 Videtur quod non quia scientia est honorabilium
honorabilis quod sibi dicitur ex libro honor
honorabilis sed ideo quia propter eam de
scientia est quodammodo signum et causa qu
lencia Ex isto sequitur quod omnis scientia est ho
scientia nisi aliud prohibeat unde errores adu
sed secundum veritatem solum bonum et virtuosum
clarum Notandum quod bonum est bonum sed bonum
est cuius recte rationi et quod recta ratio delec
et virtutes que appetuntur propter se Secundo potest q
sequitur tamen aduc sit appetenda quia preuenit
ydoneus sapiens et virtuosus et reducit ipsum
Sed bonum delectabile est id quod est cuius appeti
non natum est inferre delectationem vel complacentiam
vel appetenti Sed bonum utile est id quod appetitur
sed propter aliquod aliud consequendum ut patuit Sed bonum
delectabile simpliciter quod est cuius appetitum intellectus sicut sic
aliud est bonum secundum quod quod est cuius appetitum propter se
formaliter et hoc non bonum simpliciter delectabile sicut in pluribus sanum
simpliciter est id quod sano est sanum ut vinum Sed sed quod est
id quod sanum est egro ut potio amara Et sic bonum utile
est duplex eciam de propter se quod simpliciter appetendum ut sicut et virtu
tes et de isto bono Generata et quod nichil est delectabile nisi
quod sit delectabile utile et honestum Sanum sed quod non
est appetendum propter se sed propter aliud acquirendum sicut patuit Sed
et Aliud non est bonum propter quod intellectus videsit sed propter scientiam
intellectus videsit ergo etc Hoc per primum et 2o metaphysice intellectus
omnium videsit et intellectum istorum intellectum Sicut oppositum
hoc nichil si intellectus propter se sed intelligit per suam contrariam Ex hoc
quod sophistica non est de uno bonorum honorum cum sint eius est
malum sicut decipere Et quod finis eius non est decipere sed docet
tamen a deceptionibus et hoc est honestum Sed ad primum quod dicit
quod finis eius est decipere Et quod sit intellectus docet fallaciam arte
sophistica per quam hoc decipit Et docet deceptionem cauere
-:- solum arte sophistica nec hoc decipit Et quod metaphysica
non est de uno bonorum honorum patet per commentatorem super 3o
metaphysice quod metaphysica non est bonum neque finis Et quod hoc sicut intellectus
secundum Commentatorem quod demonstrationes metaphysice non sunt per causam fina
lem ut demonstrant hoc ipse melius vel patens aliis quia
metaphysica solum considerat unum neque causam sicut causam finalem

3/6

...l ut hic sed in hesitationibus con...
...ipsum de potentia ad actum ...
...omnibus interioribus sed in superioribus
...dt quod anima in quiescendo fit pru...
...operationes .. quod volens specula...
...operationibus exterioribus .. remotis

...t omnes animas secundum nobi...
...litate et certitudine Videt...
...ur cum prima hystoria in principio
...tia dr nobilior duobus modis primo
...t theologia est nobilior aliis quia est
...eo secundo modo ratione certitudinis quia mathe-
...matica est certior et ideo quod duo scientia est
...scientia quia est de nobiliori subiecto quia est
...t scientia humana que res est et mirabilior
... 1 in ea scientia consideratur habitus tamquam in
...excellenti ut dicit Egidius Et licet scientia de
...ior tamen quod est quo ad modum modo cognoscendi
...to non tamen quo ad rem cognitam quia quo
...t mirabilior quia est tota in toto corpore et
...cuiuslibet eius Et notandum quod multum attenditur perfectio
...e unius rerum obiecto et sic theologia ratione rerum certitudinis
...meta quia a demittat ad sensum Secundo modo que specialis de
...s secundum rationes magis speciales quam illa que considerat secundum
rationes generales et sic est de tota tertio que considerat de
rebus secundum rationes absolutas et sic mathematica tertio que con-
siderat de rebus que considerantur secundum rationes particulares quia
tanto potentia plures et certius reputat rem suam scientiam et sic ad
theologia sexto quia scientia eadem deveniunt ad scientiam unam et sic philosophia
moralis que docet virtutes et operationes earum velle ipso
petita sit scientia moralis nec quod quia est perfectior scientia speculativa
mathematica tamen multis eorum quod est nobilior inter scientias naturales post
theologiam Et generalis post totam partem naturalem quia non est
dubium quin sit perfectior quod est de generalibus et corruptibilibus
post octavum physicorum qui est de primo motore Secundo d quod celum
est nobilius ipsa anima quia est diutinus quod nobilius habet
primum ho tertio quod diutiniora sunt nobiliora Et quod multa eadem ipse
Secundo a d adiuit celum est nobilius anima quod celum influit in ista
inferiora tamquam instrumento secundum motum suum et influentiam Tertio celum
per considerari dupliciter primo orbe et materia et sic celum est nobi-
lius quia quam sibi scientia perfectior secundum regere gubernare et mouere
et influere Secundo modo pro orbe sed illa materia et sic anima est
nobilior quia quod sibi scientia perfectior secundum esse primi esse intentio
esse agens voluntarie modo primo celum est nobilius anima sed non
secundo modo nec potest dici quod anima humana non est post scientiam inferi-
oris

Item de anima sciencia de anima non excedit alias sciencias modo certitudinis et perfectionis, quia prius magis
est [illegible] obiecti, non sic quia sciencie habent ordinem in se sicut obiecta habent
ordinem in se. Respondetur [illegible] quod non est quia quod sciencie habent ordinem in se sicut
[illegible] obiectum quod [illegible] quod sit [illegible] vna sciencia que excedat aliam [illegible]
[illegible] capit nobilitatem ab obiecto. Respondetur quod non [illegible] et sciencia
[illegible] non [illegible] obiectum quam obiectum et actus [illegible] sciencia
et actus [illegible] et quod sciencia capit nobilitatem ab obiecto in
[illegible] in actibus

Item materia et nobilior est [illegible] non sciencia libri de anima, quia eciam [illegible]
Respondetur quod sciencia de [illegible] modo [illegible] ipso [illegible]
et [illegible] eodem modo [illegible] ipso [illegible]
quod [illegible] quia [illegible] sciencia
libri de anima et [illegible] quod [illegible] nobilior [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] sciencia [illegible] et [illegible] non

Item sciencia libri [illegible] et nobilior et [illegible], quia sciencia capit
nobilitatem ab suo [illegible], quia tractat de [illegible]. Respondetur
quod [illegible] et [illegible] vita [illegible]
et [illegible] sciencia [illegible]

Item omnis sciencia [illegible] obiectum [illegible] non et [illegible]
[illegible] obiectum. Respondetur quod [illegible] sciencia [illegible] ut [illegible]
[illegible] non [illegible] quod [illegible] sunt [illegible]
et [illegible] sciencia capit nobilitatem ab obiecto [illegible] et ab [illegible]
[illegible] et [illegible]

Item [illegible] sciencia excedit aliam magis [illegible] et [illegible]
et [illegible] sciencia [illegible] non sciencia libri de anima [illegible] sciencia [illegible]
[illegible] non sciencia libri de anima quia [illegible] Respondetur quod [illegible]
sciencia [illegible] nobilior de anima [illegible] nobilitatis [illegible]
[illegible] non [illegible] sciencia [illegible] nobilior [illegible] que
[illegible] et [illegible]
[illegible] sciencia [illegible]

Utrum sciencia libri de anima sit prior inter alias sciencias. Respondetur
[illegible] in [illegible] ponamus. Item [illegible]
[illegible] sciencia [illegible]. Item [illegible]
[illegible] vel [illegible] et [illegible]
sciencia [illegible]. Item vna sciencia [illegible] duabus [illegible]
[illegible] dignitatis vel nobilitatis. [illegible] via [illegible] et [illegible]
[illegible] procedendi ad alias sciencias [illegible]
[illegible] prius [illegible] sciencia [illegible] sciencia subalternas [illegible]
[illegible] prius [illegible] valencia ad [illegible]
[illegible] sic liber [illegible]

Item [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] libros
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] alias [illegible] post [illegible]
[illegible] non [illegible] [illegible] [illegible]

Item [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] superfluus [illegible]
[illegible] [illegible] aliis [illegible] videtur [illegible] scientia [illegible] libri physicorum [illegible]
[illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] superflua

Item [illegible] scientia [illegible] metaphysicalis [illegible] non [illegible] quia [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] scientia videtur [illegible]
[illegible] et [illegible] scientia [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] scientia [illegible] [illegible] [illegible]

Item [illegible] scientia [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] scientia [illegible]
[illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible] videtur [illegible] scientia non [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] vel solum [illegible] [illegible]

Item [illegible] non [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
non [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] videtur [illegible] [illegible] [illegible]
non [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Item scientia

Item [illegible] non [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] videtur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible]

Item [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible]
[illegible] videtur non [illegible] [illegible] [illegible] libros [illegible] quia scientia
[illegible] scientia libri physicorum [illegible] libros [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] videtur [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] scientia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] scientia [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] quia scientia
[illegible] scientia libri [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Item scientia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] videtur [illegible] non quia
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

Item [illegible] scientia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Item [illegible] scientia non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
videtur [illegible] [illegible] [illegible] scientia [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] videtur [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] videtur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

reliquis licet per actus quia anima intrat corpus et
mutat corpus ad quam se mutato intellectus consequens quod scientia
de anima quo ad illam partem in qua determinat de illis
quae non apparent in nobis est difficilis sed quod est tota
in toto et Sed quo ad illam partem primam qua determinat
de illis quae apparent in nobis est facillima sicut sen-
tire intelligere nutrire

Utrum scientia libri de anima sit prior inter alias scientias

Videtur quod sic quia Aristoteles in principio dicit animae historiam
historiam rationaliter in primo ponemus Pro quo nota
primo quod dicit historiam nota historia proprie capitur pro scientia narra-
tiva rationalis de rebus gestis non per causas per hoc quod dicit histo-
riam intelligit arroganter vitare quia proprie loquendo prius
scientia non est historialis sed scientia speculativa vel dicitur aliter et me-
lius quod per causas adeo dicit historiam quia scientia proprie et per se primum
procedit ex causis sicut patet per primum primo posteriorum ista scientia
alia prior dicitur primo non ratione dignitatis vel nobilitatis secundo
ita doctrinae et hoc explicat primo quia dicit modum procedendi
ad alias scientias et istomodo consequenter dicitur esse prior secundo non quia
probat principia aliarum scientiarum scientia subalternata scientia subalternans dicitur prior
valentia sibi ad conclusiones Secundo quia docet aliqua principia quae
est prior aliis scientiis Sed contra est prior aliis scientiis et sic liber praedictorum
scientia contra rationem oppositi aliquod scientia ergo non prius
quod prius scientia esset scientia naturalis sed hoc non probatur si sic sequitur
esse scientia naturalis quia si esset aliqua sufficiens quia de anima non potest
sufficienter tradi in aliis libris ergo ista scientia sufficienter quia de anima
in secundo praedictorum sufficienter determinat de anima quia ibi determinat
de ea non aliud est ergo ibi determinat de anima Videtur
quod quaestio intelligatur proprie in veritate non est vera quia ut certum
prior sed quod intelligitur quod scientia de anima est prior inter alias scientias est
naturalis per hoc ex textu et illa littera quam inquirit aliquam scientiam prius
sit scientia naturalis et dicitur quod sic Sed ad explicationem dicitur licet scientia de anima
secundum principium considerat de anima tamen hoc non est de sua ratione
sit in parte scientia quia hoc considerat de ea secundum rationes
non secundum rationes generales vel prius scientia cadit specialis
de anima sit metaphysica ergo una sufficienter metaphysica considerat
sicut dicitur quod metaphysica considerat de anima quidditative ergo prius scientia
operationes Sed contra quod arguitur quia prius scientia prius per se scientia secundum
quidditative de ipsa anima considerat vel
ipsa anima ut patet secundo quia animam investigat quid sit
ut puta metaphysicam vel aliter dicitur quod hoc investigat quid
tamen animae non principaliter sed incidentaliter Videtur quod hoc et alia scientia

Utrum scientia de anima sit utilis ad omnem veritatem

et maxime ad scientiam naturalem. Ex quo elicitur quod sit etc. Et
declarat eciam eius sic certa anime scientia habet esse in anima illa cuius
partibus etc. et sic anima est tamquam subiectum aliarum scientiarum naturalium cognitio sibi
est utilis ad cognitionem accidentium. Et quia scientia est quoddammodo
anima ergo etc. Tunc queritur utrum scientia sit utilis. Et arguitur quod non est utilis quia
est bonum honestum ergo non utile. Tenetur oppositum. Et etiam quia
implicat contradictionem quia sic esset utile. Bonum ergo aliquid non
propter se sed propter aliud et ex alia parte est bonum honestum
ergo aliquid propter se esse propter se et non propter se est implicatio.
Respondetur quod bonum utile bonum honestum et bonum delectabile
sunt eadem in re differunt tamen solum ratione ut patet alibi est. Et licet
in quo appetere potest ponit utile ... et ... ipso esse est
scientia propter ... primo ... Respondetur quod multe que sunt in principio
... modo sic non est hic. Et quod scientia de anima est utilis
tam ad scientias speculativas quam ad practicas sed practicas de sic forte
ab intellectu et maxime sunt sermocinales. Sed ad philosophum eo et ...
qui dicit quod scientie speculative non conferunt ad scientias practicas. Dicitur quod
non dicit quod ad opposita utiles sed ut sic dicere... vel solum speculatorum
virtutum moralium non conferunt moraliter boni ut ... sunt moralis
scientie ultimo quod scientia de anima maxime est utilis ad scientiam naturalem
cum est probatur ratio quia tractat de anima et principaliter de anima
humana que est quodammodo nobilissima consideratio in scientia naturali
est ... nobilissimum aliud sunt ... est ... Et aliud in ...
et hic ponit ... in ... ut valeat tamen sic animatum sed ...
est secundum consuetudinem grecorum. Sed quare dicitur aliud et non ...
... quia ... sit a nobiliori sed ... est nobilius quam
animatum absolute ergo dicit animalium et non animati etc.

10 **Utrum anima sit principium animalium.** Respondetur quod sit
pro quo nota quod
nomen principium ... de ea ... de ... et
sicut ut patet ... et ... eo principium ... anima
est causa ... aliud ... et ipsa ergo anima est principium
aliud. Et dicitur principium ... ut anima ... est principium ...
... Sed ... anima non est principium aliud ...
anima est principium aliud quia ... anima ... ergo
... quod ... non est ... consideranda
sed ad ... anima est principium ... aliud ... anima
non est principium ergo etc. quia est principiatum ergo non principium
... Respondetur quod anima est principium ... illud quod ...
Et dicitur principiatum et sic opposita ... de eo sed
... Et ... de eo ... ne
... considerando ... principium et principiatum
... ergo etc.

11 **Utrum philosophus naturalis habeat considerare scientiam vel
naturam ipsius anime et dicta attuna (?) ... et quia**
Respondetur quod sic et ratio quia ... scientie est considerare de
obiecto et eius attributis ... inquirere scientiam
anime ... modo absolute ... scientia et quidditatiua etc.

Item utrum sensus [illegible] non est visibilis [illegible] vicinus sensus [illegible] non
[illegible] sensus [illegible] sensus [illegible] non [illegible]
[illegible] sensus [illegible] non [illegible] sed [illegible] sensus [illegible]
[illegible] non [illegible] sensus [illegible] operatur [illegible]
[illegible] visibilis [illegible] sensus [illegible]

Item sensus [illegible] non [illegible] visibilis ad [illegible] visibilis ad [illegible]
[illegible] visibilis ad [illegible] sensus [illegible] ad [illegible] sensum
[illegible] non [illegible]

Item non [illegible] minus [illegible] sensus [illegible]
[illegible] minus [illegible] sensus [illegible]
[illegible] sensus [illegible]
[illegible] melior [illegible] [illegible]

Item [illegible] visibilis ad [illegible] sensus [illegible] visibilis [illegible] non [illegible]
[illegible] visibilis ad [illegible] via [illegible] quae
possunt [illegible] in [illegible] sensus [illegible]

Item [illegible] visibilis ad [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] ad [illegible] non [illegible] ad aliam sensum

Item [illegible] sensus non [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] et [illegible] ad [illegible] sola [illegible]
[illegible] ad [illegible]

Utrum anima sit primum vitalium [illegible] Item [illegible] non [illegible] efficacia et [illegible]
[illegible] anima [illegible] animalis [illegible] et
[illegible] anima [illegible] animalis [illegible] sicut anima [illegible]
[illegible]

[illegible] anima [illegible] animalis [illegible] non [illegible] animalis [illegible] anima
Item [illegible] anima non [illegible] animalis [illegible] anima [illegible]
[illegible] animalis [illegible] animalium
[illegible] anima [illegible] animalis [illegible]

Ratio [illegible] anima non [illegible] animalis [illegible] anima sit [illegible] non [illegible]
[illegible] non [illegible] ibi [illegible]
[illegible] vel [illegible] anima sit [illegible]
[illegible] anima sit [illegible]

Item anima non [illegible] anima [illegible]
[illegible] non [illegible]

Item anima [illegible]
[illegible]
anima [illegible]

Item scientia de anima non [illegible] materiam et formam anime, et scientia de anima non [illegible] [illegible] qualitatum [illegible] anime [illegible] et [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] anime [illegible] [illegible]

Item [illegible] scientia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Item [illegible] subiecto [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Item [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] aliorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] anima [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] anima [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Item [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Item [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] anima [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] anima [illegible] [illegible]

Item [illegible] libri [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]

Item scientia libri de anima [illegible] [illegible] difficillima [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] difficilior [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] facillima [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] difficilior

Item non [illegible] cognoscibile et cognoscitur [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] anima [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]

Item [illegible] [illegible] delectabile et difficile [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] difficilius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Item [illegible] [illegible] [illegible] difficilius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] facile [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Item anima [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] anima [illegible] [illegible] [illegible]

et sic plurimum ad metam. Alio modo quod ad utrumque coniunctarum et
spiritualis scilicet prout ipsa est principium operationum vitalium. Et sic pertinet
ad philosophiam naturalem. Et sic solvitur instantia. Quod dicitur naturalem et scientiam
in quantum hic dicitur est intellectus naturalis et scientiam licet solum excepte rationibus et
non rei tertia anima unico considerat ad eius quidditatem absolute et
vocatur natura quia motus et est principium motus et quietis. Quod scientia
philosophus principaliter debet considerare de anima naturali et secundum animae quam
de passionibus ut patet in titulo questionis et sunt ordine hic.
Et licet philosophus philosophorum dicit hic innata est nobis via etc. scilicet primo
quamquam tertia magnam partem continet etc. Videtur quod loquitur de ordine
naturae doctrinae. Quod ergo intelligitur de actionibus que insunt nobis ut post illa
sciuntur species et virtutes que insunt sibi etc. Dubitatur. Quod nota quod triplex
sunt actiones animae scilicet propria et quedam communis. Dubium est quod debet intel-
ligi per actiones proprias et quid per communes. Sicut aliqui quod per actiones proprias
debent intelligi actiones que insunt animae solum sic intelligere propter acqui-
sitiones ex speciebus et fantasmatibus. Ut propter ad ostendendum etc.
Ut acquisitiones ad ostendendum intellectum que intelligitur per se impassibilis
vel separabilis. Sed per actiones communes intelligunt actiones que insunt
sic sentire imaginari et alia sicut quod per actiones proprias intelligunt actiones
que per se insunt animae et non excepte corpori sic intelligere. Sed per actiones
communes que insunt animae excepte corpori sic nasci. Sed dependet quod
actiones proprie sunt que magis insunt animae per se ita quod operationes
animae per se non indigent organo corporali.
communes quedam sunt que magis de per se indigent sic vivere etc. Sed
sic vide. Sed dicit hic philosophus et quod in libro organo corporali
in fantasia vel est sine fantasia. Videtur quod intelligibile non est
qui non destruxerit intellectum speciem et intellectum etc. quod loquebatur secundum antiquos
non organo corporali quibus animo supposuit. Dicitur quod intelligere sit
fantasia secundum de per se non indiget. Qui a presupponit
naturam animae secundum etc. Videtur quod intelligere non solum quod
sed ad primum in tractatu ex de actionibus qui dicit est quod animam per
se organo corporali sicut eam tangere dicitur animam intelligere
quamvis non sic intelligit per se etc. Quod intendit tertium anima
quod anima quando est quieta corpori ullam corpus tertia dicit
non quiescit corpori eo quod non est operatio animae operationem quam
non indigent organo corporali que aliquo modo

Scientia de anima sit de uno difficiliorum

Videtur quod sic. Et ratio est quia scilicet est de uno difficili-
orum que est de rebus que a nobis sunt difficilior difficilia
sensibilibus sed sic est de scientia de anima quia vel clara patet cogno
generat difficultatem in aliqua scientia. Sed hoc patet quia est minor
de anima quam que est difficilior ad cognoscendum quia a
sensu remota est quo modo cognito per noticia cognitivum non
cognoscit nisi per sensum mente vel intente ad quam cognitionem ipsius
animae propterea non potest attendere propter suam impressionem. Ad intelligendum istam
questionem notandum quod una scientia propter se dicitur facilis vel difficilis
ex duo. Est scientia est certa de paribus et ista est facilis ex quo
est delectabilis. Secundo propter quod ad acquisitionem ita quod acquisita

scire est facilis vel difficilis quia ibi concurrit labor et
difficultas pro quo nota facilitas et difficultas differunt sic
Et primo difficultas est quedam passibilitas seu habilitas faciendi
vel agendi vel acquirendi vel dependendi vel aliquid cum conatu
vel labore Secundo est sciendum quod aliquando difficultas concurrit cum causa
passiva activa cum passiva Secundo sciendum quod non impossibile est difficile
quamvis esse forte non est difficile quia impossibile est Sed facilitas
differunt sic est quedam possibilitas vel habilitas agendi vel
faciendi vel acquirendi vel dependendi aliquid sine organo ma
teria acquisitionis scire et non cum fatigatione et conatu Et ista concurrit
preveniunt ex multis causis uno modo propter Alia difficultas scien
sunt sed ideo quia cognoscens est quando scitum est ex parte cognoscentis secundo
ex parte scibilis difficile est quando sciam ipsum vel ipsum
impossibile Secundo ex parte rei cognite Et ad quod sciam de causa ut sic
resistat sed quia non est possibile et sic acquiritur sive ex parte obiecti ut quod obiectum
ut de deo et aliis de illis que sunt intelligibilia sunt de impossibilibus
Tertio ex parte organi quia organa sensuum exteriorum ut ubi prima
male disposita Quarto ex parte malis influencie
ex parte discentis qui est negligens et sic ex negligencia propter dicitur
difficultas Quinto ex parte doctoris quia doctor forte non est conveniens ad audi
dorem cum pellat moderna in voce quia vox vana vanitat plus
intellectum sed ex parte rei Alia nota quod difficultas non est ex parte
et semper videlicet quod anima habet non cadit sub sensu sed ex parte fantasie
vel sic ideo quod sciam de anima est difficillima licet et fantasia et
propter motum prevalet propter principium vel est totaliter / que est invisibilis
propter oportet notaciones qui est de primo auctore qui est difficilior
ut aliqui volunt Et addit quod est ex parte cognoscentis propter
sciam de prima alia que est difficilior sed ita dicitur difficultas
propter ex parte rei cum cognite

13 Utrum sit methodus una investigandi quidita
tem anime et aliarum rerum Respondet quod sic et licet duplex
est questio quibus queritur de quiditate duplex causa circa eam
scilicet questio quid est Secundo circa quia omnia accidentia propter eam
est via investigandi scilicet demonstratio et Consequenter notandum sicut
narrat Commentator de illis sunt opinio investigandi ipsius quod
quid est seu diffinitionem quiditatis Prima dicit quod per compositionem
debet investigari per demonstrationem Secunda dicit quod per divisionem
Tertia est illa qui dicit quod per diffinitionem modo prima est falsa quia impossibile
est unum quod quid est investigare ut patet primo posteriorum Secunda opinio
valet quoad aliquam per accidens ad investigandum quod quid est quia
per demonstrationem quodammodo habet principia que diffinitionibus
scilicet genus et differentie Tertia est propter rationem quia ista via investi
gandi ad quod quid est est via compositionis scilicet componendo genus cum differentia
habet diffinitionem quiditatis Alia nota quod quiditas sicut dicitur via
considerat uno modo considerando ipsum via qua ad sciam generalem
et sic est contrarius quia sola contra docet ipsum modum diffinien
di

Utrum causarum sit methodus investigandi quiditatem

Item quia tunc [illegible] investigatur a priori et a posteriori [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] magis [illegible] et a priori [illegible] [illegible] magis [illegible] [illegible]
[illegible] notius sicut [illegible] [illegible] a priori quam a posteriori [illegible] notius [illegible] [illegible]

Item [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] vel [illegible] a priori vel [illegible] quia [illegible] [illegible] a posteriori [illegible] 11

Item [illegible] [illegible] in investigabilibus [illegible] actus et operationes [illegible] a priori vel
a posteriori [illegible] [illegible] a priori [illegible] [illegible] [illegible] a priori [illegible]
[illegible] finalis [illegible] actus [illegible] [illegible] [illegible] a posteriori [illegible] [illegible] [illegible] efficientis
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] investigatur [illegible] actus [illegible] [illegible] a priori [illegible]
actus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a priori [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] vel [illegible] [illegible] actus [illegible] [illegible]

Item [illegible] [illegible] investigatur via compositiva et [illegible] investigatur via
diffinitiva [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] allegatur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Item [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] vel [illegible] de diffinibili [illegible]

Item [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sicut [illegible] [illegible] ibi [illegible] [illegible]
[illegible] sicut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

Item [illegible] via investigandi [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] sicut [illegible] [illegible] [illegible] via investigandi [illegible]
[illegible] [illegible] diversa sunt [illegible] [illegible]

Item queritur utrum diversorum diversa sunt principia

Item [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] via [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dependentium
diversa sunt principia [illegible] [illegible] [illegible] independentium [illegible] [illegible]

Item [illegible] [illegible] causa finalis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

Item [illegible] [illegible] [illegible] causa finalis sit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] finis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] finis [illegible]
[illegible] finis [illegible] aliqua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] finis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] causa finalis
[illegible] [illegible] finalis [illegible] [illegible]

Item [illegible] [illegible] [illegible] principia [illegible] [illegible] [illegible] principium [illegible]
et finis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] et finis [illegible] [illegible]
Item [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] principia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Item diversorum diversa sunt principia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] et non [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] diversorum diversa sunt principia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible]
Item diversorum diversa sunt principia [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
Item [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] principium [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] principium [illegible] diversorum diversa sunt principia [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

Utrum anima sit indivisibilis [illegible] quod sic [illegible] quia [illegible]
compositum et quod habet plures partes [illegible] recipitur sicut
lignum [illegible] et similiter [illegible] et quod habet plures partes [illegible]
[illegible] recipitur sicut aqua calefacta [illegible] plures gradus [illegible]
et dicitur quod anima brutorum est divisibilis extensive et non intensive
[illegible] et quod anima non recipit magis neque minus quia forma
Item [illegible] dicitur anima una et calor [illegible] respondetur quod non est forma
[illegible] [illegible] [illegible] dispositionis [illegible] ordine [illegible]
[illegible]
Item forma est magis forma quam materia respondetur quod [illegible] magis [illegible] intensione
[illegible] et anima est forma materie quia anima [illegible] [illegible]
Item [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] apparet [illegible] ad [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] dicitur [illegible] [illegible] [illegible] apparet [illegible] ad [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] dicit gilbertus
respondetur quod [illegible] non [illegible] [illegible] apparet [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et anima [illegible] divisibilis [illegible] [illegible]
Item [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non vult [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ab [illegible]
Item [illegible] [illegible] [illegible] respondetur quod [illegible] non
[illegible] [illegible] intensive
Item [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] anima non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quod anima [illegible] illi [illegible] [illegible] alteri [illegible] anima [illegible]
Item [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] anima [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Item [illegible] forma [illegible] ab altera parte [illegible] respondetur quod [illegible] [illegible]
[illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] anima [illegible]
Item anima [illegible] et [illegible] [illegible] respondetur quod [illegible] perfectione
[illegible] [illegible] [illegible] perfecte [illegible] anima [illegible] non [illegible] perfectior [illegible]
[illegible] ad [illegible] perfectione [illegible] non [illegible] perfecte
[illegible] anima [illegible] perfectior anima [illegible]
Item [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] pluralitas [illegible]
respondetur quod [illegible] [illegible] [illegible] non informat [illegible]
non anima informat [illegible] non informat [illegible] inclinatur
ad informandum [illegible] pluralitas [illegible]

gualem. Alio modo quo ad magis et sic patet ad dubium similiter
secundum diversa principia causarum. Et potest investigari tam a posteriori quam a priori
a posteriori diffiniendo eam per proprietates et dicitur actualiter a priori per
operationes et potentias eius et licet operationes sint extrinseca ad
substantiam quia sunt activa tamen hoc est verum quo ad essentiam sed tamen
non sunt extrinseca quo ad reputationem quia activa magnam partem
conferunt ad cognoscendum quod quid est primo De anima. Et si dicitur tamen intel-
lectus sit causa ut dicitur ex primo posteriorum verum est cognitionem perfect-
am quod est a priori sed a posteriori cognitionem nullam [illegible] ut hic intelle-
ligat quiditates anime per eius operationes. Ad 3 dicitur a non potest investigari
[illegible] quia non potest distinguere [illegible] quia [illegible] simplex et duplex
[illegible] [illegible] Ad secundum videlicet extremis diffinit
media. Respondetur quod verum quod quiditas anime investigata magno
studio et sic investigata per diffinitionem. Ad 3 quod dicitur tamen [illegible] simplex
[illegible] non potest [illegible] simplex et tamen [illegible] et [illegible] allegat
hoc dicitur quod [illegible] et [illegible] allegat. Ad [illegible] quod videlicet
extremis [illegible] solum de medio dicitur quod. Ad [illegible] quod [illegible]
considerando de [illegible] solum considerat de [illegible] et non
[illegible]. Ratio quia [illegible] magis sunt note [illegible]

Utrum diversorum diversa sint principia Respondetur quod [illegible] cuius ratio 12
est ista quia [illegible] et [illegible] diversa sint principia et [illegible]
dicitur esse principium [illegible] sed [illegible] et [illegible] sunt principia [illegible]
[illegible]. Contra quod [illegible] est [illegible] quod aliquorum diversorum
diversa sunt principia. Ad [illegible] dicitur [illegible] ad
[illegible] dependentes diversorum dependentium diversa sunt principia
non deus est independens. Ad 3 diversorum independentium diver-
sa sunt principia [illegible] quia deus [illegible] principium [illegible] deus [illegible] causam
[illegible] principium [illegible] quia [illegible] causa finalis [illegible] causa [illegible]
quod deus [illegible] causa finalis quo ad opus sed non [illegible] causam
efficientem [illegible] principium solum de efficiente [illegible]
[illegible] et [illegible] Commentator [illegible]. [illegible] si deus
[illegible] causa finalis sit [illegible] est melius quam deus [illegible]
est melior [illegible] ordinata in fine. Respondetur quod [illegible] est finis
[illegible] est finis quo [illegible] est [illegible] non [illegible]
de fine [illegible] non [illegible] quo. Ad [illegible] sive corpora celestia
[illegible] principium [illegible] et dependentie et fine [illegible]
quia [illegible] fine in [illegible] ultimate ordinatum. [illegible] principium
debet esse [illegible] suo principiato sed etiam non [illegible]
[illegible] non [illegible] ipse tamen [illegible] et [illegible] sufficit

Utrum actus et potentia maxime [illegible] Respondetur 12
quod sic [illegible] dicitur [illegible] non [illegible] actus et potentia. Pro quo
nota quod actus est triplex et [illegible] triplici actui correspondet triplex
potentia. Primus actus actualitatis et [illegible] quod [illegible]
[illegible] et illa correspondet potentia passivitatis et est [illegible] quod
potest pati [illegible]. [illegible] actus et potentia quia

Et actio et passio agentis et patientis. Secundo probatur quod duplex est actus actualitatis et formalitatis et est quod est forma vel quae formam et quae attribuit potentiae subiectivae secundum quam potest recipere aliquam formam. Alio modo est actus qui et potentia sicut modo dicitur actus corporis. Et dicitur etiam potentia [illegible] secundo. Tertio est obiectualis vel principii et est quod actu est isto modo quod non exit actu dicitur actus quia actuatur. Est modo quartus qui contendit potentia actualis quae potest esse. Tota potentia tamen dicitur uno modo pro quod potest esse sive non sit. Isto modo actus et potentia non [illegible] dicuntur. Alio modo capitur pro illo quod non est sed potest esse et sic accipitur ut esse potentia. Secundo actus et potentia non dicuntur quia [illegible] non dicit a se ipso sed actus et potentia sunt [illegible] vel [illegible] quia modo est actus et potentia. Dicitur quod eadem actu et potentiam sumunt duobus [illegible] sunt sed eadem secundo [illegible] non sunt [illegible] sed dicuntur etc. et [illegible] et isto modo debet capi in proposito. Et sumuntur duobus [illegible] sed dicuntur secundo etc. et tamen. Verum si actus et potentia magis dicuntur magis [illegible] esset de actu obiectuali et potentia actuali. Contra obiectualis potentia actu est quia quicquid actu esse potest est quia vel potest esse quod actu est. Dicitur quod maxime credit illud esse quod potest esse actu est. Et potest dici per expositionem sed tamen dicitur quod est a maiori amplo ad minus amplum quia [illegible] ampliat [illegible] non

16 **Utrum omnis anima sit indivisibilis.** Videtur quod non sed sola anima humana ut patet 2o [illegible]. Quia secundo anima sensitiva est divisibilis et corporea extensa corporaliter et est tam magna sicut totum animal. Secundo tunc sequitur quod esset penetratio dimensionum quod est [illegible] probatum [illegible]. Videtur quod bene potest fieri [illegible] quod penetratio dimensionum non est possibilis quia [illegible] non est informativum alterius vel ambo alicuius tertii. Dicitur quod [illegible] non est informativum alterius etc. est bene penetratio sicut patet de anima [illegible] vel ambo alicuius tertii ut in lacte quia ibi dimensiones albedinis sed tamen ambo sunt informativa alicuius tertii quia lactis. Secundo quod omnis anima est indivisibilis quia omnis forma est indivisibilis et omnis anima est forma [illegible] in barbara [illegible] est [illegible] sicut principium qui dicit quod omnis forma est simplex. Ubi dicunt aliqui quod [illegible] in [illegible] parte. Alii dicunt quod [illegible] de forma prima [illegible] qui est simplex. Alii dicunt et melius quod illa forma componitur ex pluribus formis. Quibus sunt quod est simplex [illegible] operationem [illegible] ex partibus [illegible] esse distinctas sicut quod una forma componitur ex pluribus formis esse distinctis sicut totum [illegible] et forma [illegible] ibi [illegible] quod forma non est divisibilis in partes [illegible] modo. Contra omne totum habet partes. Anima est totum [illegible]. Verum [illegible] partes [illegible] quia habet partes diffinitivas et partes diffinitivas sunt partes rei. Videtur quod [illegible] est totum [illegible] diffinibile cui correspondent partes diffinitivas [illegible] et [illegible] aliud est potentiale cui correspondent [illegible] potentie. Tertium est totum [illegible] cui correspondent partes subiectivae. Et [illegible] modo anima est totum [illegible] est totum [illegible] indivisibile quia diffinitur. Et potentiale quia habet [illegible] potentias scilicet vegetativam et sensitivam. Et est totum [illegible] quia dividitur in [illegible]

porcio proportionalis. Contra: anima est tota integralis seu quantitativa
nam conveniunt partes integrales seu quantitative sicut lapidis lignum et
tale non est anima et quia pars quod sit dicendum. Ad primum ad 3 de anima
ubi dicit de parte anime qua sentit dicendum est quod loquitur de partibus
proportionalibus. Ad aliud licet commentator super 3o de anima quod intellectus qua
non dividitur in agentem et possibilem. Dicitur concedamus quod illa
divisio non est realis sed rationalis quia secundum diversas proprietates
et operationes ad diversa nomina. Ad aliud philosophus 3o anime dicit quod intellectus
non est separatus a magnitudine. Dicitur uno modo quo ad speciem
sicut quod ratio eius esset magnitudo sicut est sensus. Alio modo
quo ad inhesionem sicut quod non est extra magnitudinem secundum
inhesionem, immo inheret magnitudini sicut est verum. Ad aliud quod
extendit ad extensionem subiecti est divisibile. Concedo. Sed anima
non extendit ad extensionem subiecti, ideo etc. Ad 3o dicendum quia anima
humana est subiecto adequata et si quantum adequat sibi, ideo
extendit tota ab eadem parte ad [illegible]. Ad aliud quod suscipit magis
et minus est divisibile sed anima etc. Dicitur primo quod philosophus 10 methaphisice
quod forma est magis forma. Ad primum dicitur quod anima humana est
subiecto adequata adequatione inhesionis sicut quod adequate
inheret sibi sicut quod non alteri sed non est subiecto adequata extensionis
sicut quod extendit sibi. Ad secundum dicitur quod illa magis
et minus competit [illegible] et non [illegible] extensionem

Utrum omnes anime sint eiusdem speciei 11

Et arguitur quod sic quod non quia si quod homo et asinus
esset eiusdem speciei sed in dicto anime humane sunt eiusdem
speciei quia si non tunc ille [illegible] esset [illegible] quia sunt
plures [illegible] differentes quod est contra porphirium. Pro quo notandum quod
licet omnes anime sint [illegible] tamen speciebus [illegible] anima
tamen [illegible] quod sint eiusdem speciei quia [illegible] quod omnes
anime sunt eiusdem speciei subalterne sed non specialissime [illegible]
est species subalterna sed omnes anime humane sunt eiusdem speciei
specialissime. Secundo anime humane non sunt eiusdem speciei specialissime quia
differunt genere ideo etc. [illegible] corruptibile et incorruptibile differunt genere.
Secundo anime humane differunt sicut corruptibile et incorruptibile ideo etc.
patet 10 methaphisice. Secundo [illegible] quia [illegible] anima vegetativa et sensitiva
sunt corruptibiles ut patet 2o anime. De isto dicunt quidam quod
[illegible] genere naturali non [illegible] genere [illegible]
differunt genere et sensitiva verum est de illis que differunt genere
[illegible]. Alii dicunt quod omnes anime humane sunt incorruptibiles.
Ad philosophum 10 [illegible] dicitur quod intelligitur quo ad operationes et officia
non autem quo ad essentiam quia eadem est [illegible] que anima
vegetativa et sensitiva sicut que una est anima in homine ut
infra patebit 2o anime. Unde licet [illegible] dicit quod anima
dicitur de animabus [illegible] capit ibi equivoce pro [illegible] analogice
quia [illegible] dicitur de suis speciebus analogice

quia per partes de una et per partes de alia. Sed contra ista anima per
partes dicit de anima humana et per partes de alia. Prima vel contra
in separatis a materia non est ponenda pluralitas individuorum. Secundo
Sed anime humane sunt separate a materia ex 3° huius. Igitur etc. Tertio
quod philosophus 10° celi et 12° de separatis a materia non inherentibus, quales
sunt intelligentie, quarum una intelligentia differt ab alia specie. Pro hoc nota
dicit quod intelligentie que sunt separata a materia secundum esse et secundum operationes
quales sunt intelligentie. Non licet anime sunt separate a materia secundum
esse ut dicit philosophus 3° huius, tamen non secundum operationem quia exercent suas
operationes in corpore. Ex quo infertur quod anime humane non differunt inter
se specie sed tantum ab aliis sicut ab equo etc. Sed contra anime humane
ut differunt specie ut in uno quod non in uno quia non habent formam quia incipere
sunt forme non forme non est forma in dicta differunt [illegible] a forma
quod hoc est verum in illis rebus quia que habent formas sed in similibus
non oportet. Sed dicta animarum intellectiva se sunt ei rationem forme. Contra de
tenentibus habent diversas operationes specie differentes differunt specie. Sed anime
humane sunt huiusmodi, igitur etc. Tunc ad primum 10 huius dicit probat
quia videmus quod anima satiatur et separatur habet diversas operationes.
Respondetur negando antecedentem primum quia sepe ab eadem procedunt
diverse operationes quia ignis calefacit, rarefacit, [illegible]
et inanit sursum. Sed ad primum 10 habet dicit quod verum est quod quando sunt
diverse operationibus specie distincte, oriuntur diversis formis specie
distinctas. Via qua ego respondeo quod hoc videt et assumptio et sic
concludo quod i.e forme differunt specie. Ex hiis etiam patet quo
18 **Quod animal universale nichil est** — nota sicut dicunt expositores
quod hoc debet sic intelligi. Dicunt
expositores uno modo sic. Eo vero refundo ad quosdam platonicos sic ad
universale in essendo sed ipsum separatum nichil esse, quia ipsi platonici
mostra. Pro hoc nota sed [illegible] sic quod ad universale in quantum nichil
[illegible] ne formam quemadmodum suppositionem quia ponebant esse unam
speciem in quo tamen [illegible] que sed indiviuntur sunt infra
de primo intellectu [illegible] quod patet. Sed contra quod est
[illegible] et ubique est aliquid. Sed ad universale est huiusmodi igitur etc.
est [illegible] per [illegible] dicit ad universale est semper et ubique. Respondetur
quod hoc debet [illegible] intelligi de universali [illegible] est semper et ubique [illegible]
[illegible] quod universale
[illegible] Alii dicunt quod hoc sic intelligitur quoniam forte sic. Sed hoc est
quod dicit ipsum universale quod est semper abstractum per universale est semper et ubique. Alii
[illegible] que sunt hic et ubique a conditionibus individui
[illegible] ut in aliquo loco. Universale non est in aliquo
ad universale est [illegible] quia predicatur de pluribus quia etc. Contra
est in suppositione [illegible] quod ad universale quia est
[illegible] sed in suppositione personali ad intentionem platonis
nichil est. Contra dividitur per dictas [illegible] quia dimidium
aliud aliud vole aliud [illegible] et hoc est aliquo [illegible]

Videtur quod ibi diuiditur illa tunc diuisionum logica et nomen
adequata. Contra dicitur quod est ad et non fuit vocale sicut probatum est
dicitur quod est sicut vel quod est proprium vel quod ad vniversale propter suppositum
indiuiduorum. Videtur negando sicut quia male fit inductio in vno
regulam tunc debet fieri inductio apte prius et tradit apte sufficienter
tunc supponenda determinate tale tunc debet refugi per relationem vniversale
et quod sit dicitur indiuidui et non dicitur quod licet ad fuit et ideo quod non
est licet ad fuit. Dubium est licet quod ista res sit ista humana
ubi sunt diuerse opiniones prima quod ista humana est aggregatum ex omnibus
hominibus qui sunt fuerunt et sunt esse. Alia dicitur quod ista humana
est conceptus hominis plurium repertatur diuersis et hic est vniversale logice
Sed contra sicut dicit Scotus et Commentator quod quelibet quod fuit sunt diui-
nature ista humana. Et tunc dicitur tunc ista humana est corporalis quia
dicitur est corporalis. Dicitur quod patet est corporalis sed secundum sensus
quia licet corrupit in vno indiuiduo in manet in alio sed
quod dicitur tunc tunc quod et fuit sunt eadem rerum vniversale est sed alio
et alio modo seu conceptu. Ratio alius notandum sicut dicit Commentator
quod vniversale est natura quod in diuersis suppositis reperta et inde sit
quod vniversale est tunc quod reperitur plurium suppositorum diuersorum
vel dicitur quod datur si vniversale esset natura quod esset in diuersis suppositis

Vtrum vniversale sit posterius suis singularibus

Videtur quod sic, ratio quia omnis effectus est posterior sua causa. Sed vniversale
est sic ut effectus rerum singularium quia vniversale causatur ab rebus
singularibus et sic demonstratur vniversale est quoddam conceptus communi plurium
in suo collectus. Contra dicitur quod vniversale in causando non praecedit
sunt singularibus et vniversale in essendo vel non quod est sed vniversalia
in predicando sunt priora suis rebus. Secundo perpetua sunt priora corruptibilibus
sed vniversalia sunt perpetua et singularia corruptibilia quod vel licet propter plurimum
secundo patet quod vniversalia sunt perpetua et incorruptibilia. Videtur quod vniversalia in
essendo licet sunt priora singularibus et ideo sunt perpetua ~~perpetua natura~~
~~et incorruptibilia natura~~ sic quod ~~[illegible]~~ non quod inter de rebus
in predicando. Ad rationem primo patet quod dicitur quod vniversalia sunt perpetua dicitur
quod licet de rebus permisceret ad terminum ipsum vniversalia priora sunt perpetua
id est perpetue veritatis et incorruptibilis veritatis sic quod vnquam sunt mutari
in falsitatem ut ita dicitur quod est natura et licet vniversale est prius in
existendo quia omne quod est est prius in existendo non in intre-
pretando. Et si dicitur in reperitur rerum prioris vniversale est sed non fuit
sed sub conceptu vniversali. Sed si dicitur item id est que sunt relativa simul non
est prius nec posterius sed vniversale et prius sunt relativa quod vniversale prius
singulare. Dicitur quod vniversale et prius licet sunt relativa quantum ad prius
forte sed quo ad respectum non autem quo ad primum male sed quo
ad nostram potestatem causa. Sed conceptus generis est prius conceptu speciei quod
vniversale est prius fuit ita ab inferiori ad superius sed dubium quod ista diffi-
nitur per genus in diffinitione debet dari per priora. Dicitur id est quod prius
a quo non convertitur subsistendi quod vniversale et singulare sed ab vniversali
vel. Videtur quod licet vniversale est prius fuit prioritate quod sed non

in essendo de quo intellectus quia licet universale et singulare sint idem quantum ad conceptum universalem ad singularem conceptum quia intellectus sunt idem et supponunt pro eodem sed quantum ad conceptum universalem ad non singularem intellectus universale est prius singulari ex quo ille conceptus universalis causatur singulari obiecto et ab intellectu tamquam a causa efficiente. Sciendum quod conceptus universalis causatur ex pluribus rebus non tamen eiusdem speciei quia plures valent intellectus se et ab ipsa plurium intellectus abstrahit conceptum universalem qui representat plures res eiusdem speciei dimissis. Pro quo nota secundum commentatorem et verum est quod eque primo causa [illegible] secundum autem [illegible] et posterius [illegible] primo quia licet causa sit [illegible] causa plurium sicut [illegible] et [illegible] caliditatis siccitatis levitatis non est caliditatis et eque primo causa istorum [illegible] quia ad caliditatem sequitur levitas et in [illegible] et sicut [illegible] concludit singulare in essendo et [illegible] est eque primo causa plurium sicut sortes [illegible] primo in re [illegible] et [illegible] ymaginatur [illegible] primo ymaginabantur [illegible] sive [illegible] a qualibet re singulari distincta [illegible] quod [illegible] generacionem quia secundum platonem [illegible] ydee influebat [illegible] in [illegible] principio sive creatore [illegible] sed per [illegible] tempore est antiquorum [illegible]. Secundo ista [illegible] deserviebat ad generacionem [illegible] quia secundum platonem ab illis ydeis [illegible] forte [illegible] conducit [illegible] singulare et [illegible] singulare [illegible] a qualibet re singulari [illegible] ymaginabantur [illegible] ab intellectu [illegible] et [illegible] individuantibus [illegible] sicut [illegible] concludit singulare et [illegible] singulare [illegible] individuantibus [illegible] est [illegible] posterius et [illegible] qui est plurium rerum [illegible] conceptus qui ipse [illegible] est pluralitas non [illegible] conceptum [illegible] [illegible] vel [illegible] vocabile quod [illegible] reputatum. Et sic concludit singulare et [illegible] quod [illegible] in essendo quod ymaginabatur plato vel alii antiqui non [illegible] ad ypotesim [illegible] est et primo [illegible] non [illegible] Secundo [illegible] si [illegible] concedat [illegible] ydee platonice [illegible] in [illegible] negant qui sunt de ista opinione [illegible] Tercio [illegible] est quidam conceptus sive ypotesis [illegible] [illegible] collecto [illegible]

70 [A]ccidentia magnam partem conferunt ad cognoscendum quod quid est. [illegible] nota [illegible] [illegible] sensus [illegible] [illegible] in titulo

8/9

15

Ulte[rius] est aut posterius est Item dicit ulte[rius] q[uod] p[ro]p[ter]
q[uod] n[on] plonut[?] p[ro]p[ter] [illegible] Lo[quendo] p[er] [illegible] [illegible] p[ri]mo [illegible]
et a d[ict]is [illegible] q[uod] [illegible] [illegible] [illegible] q[uod] [illegible] q[uod] e[st] plu[r]a [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sunt for[m]e in[f]o[r]m[?]. p[ro]ut [illegible] intellig[?]
[illegible] plo[n]ut[?] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aligue[?]

Item d[i]c[it] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] individui lo[quendo] de [illegible]
in p[re]dic[amen]to [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible]
q[uod] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] p[ro]p[ter] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]

Item [illegible] q[uod] [illegible] et [illegible] p[ro]p[ter] [illegible] [illegible] q[uod] [illegible] [illegible] [illegible]
individuali [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] volunt dici
q[uod] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Item p[ro]p[ter] [illegible] [illegible] [illegible] q[uod] [illegible] [illegible] [illegible] lo[quendo] de [illegible]
in p[re]dic[amen]to. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
eo q[uod] [illegible] sunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Item p[ro]p[ter] [illegible] [illegible] q[uod] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] lo[quendo] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Item a[illegible] q[uod] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] q[uod] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Item [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intellig[?] de [illegible] in p[re]dic[amen]to et [illegible] i[n] p[re]dic[amen]to
[illegible] [illegible] [illegible] i[n] p[re]dic[amen]to [illegible] [illegible] i[n] p[re]dic[amen]to [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] intellig[?] de [illegible] i[n] p[re]dic[amen]to et [illegible] i[n] p[re]dic[amen]to [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Item [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] simpliciter q[uod] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Item [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intellig[?] de [illegible] [illegible]
sunt [illegible] [illegible] intellig[?] de [illegible] in p[re]dic[amen]to [illegible] [illegible]

Item [illegible] [illegible] [illegible] accipit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] elementales ita [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] elementales et [illegible] accipit [illegible] [illegible]
Item [illegible] q[uod] a[n]i[m]a sit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] q[uod] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] q[uod] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] q[uod] [illegible] i[n] a[n]i[m]a [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] agit

~~[illegible]~~

Utrum actio ... [illegible] conferunt ad eius

Nota actio ipsa et ... ducunt nos in cognitionem ... substantie [illegible]
et ... [illegible] quod valuit dicere quod actio ipsa ... ad
nos in cognitionem substantie distincte et ... et in speciali ... in ... generali
in generali ... et ... passiones ... actio et quia
... [illegible] causam vel ...
cognitionem ... et ... in generali actio ducunt nos in cognitionem substantie

Nota ... et ... ad ... substantie actio ... et ducunt nos in cognitionem substantiarum in generali ... ad ... generali
... actio ipsa et ducunt nos in cognitionem substantiarum in speciali

Nota actio ... ducunt nos in cognitionem substantiarum ... [illegible]
... in ...

Item non ... actio ... ducunt nos in cognitionem substantie ... [illegible]
... [illegible] ... in ... [illegible]
... [illegible] ... actio ... [illegible]
corporis ducunt nos in cognitionem substantie ...

Item ... substantiam ... in cognitionem substantie ... [illegible]
... [illegible]
... [illegible] substantie ... in cognitionem substantie ... [illegible]
quod ... [illegible] et quod ... [illegible]
et ... [illegible] substantie ... [illegible]
... in cognitionem ... et ... cognitionem substantie ... substantie

Item ... in ... et ... [illegible]
... [illegible]
... actio ... substantia ... vel ... actio

Nota ... ultra ... [illegible] agit actio ...
... et ... alterius et ... ergo
... [illegible] alterius ... [illegible]
... actio ducunt nos in cognitionem substantie ...
ipsa ... alterius ... agentis

Nota ... [illegible]
... [illegible]

Item substantia ... [illegible] substantia

Item ... [illegible]
... [illegible] ... [illegible]
... [illegible] ... [illegible]
... [illegible]

perfectionis dicit accidentia. Et per accidentia vnde possunt intelligi accidentia re-
alia .. forte similiter est animam. Et ipsum quod quid est rei vel potest intelligi
substantia et sic ipsa est quomodo vel accidentia realia ducunt in cognitionem
quod quid est .. substantie et ibi potest dici quod sic quia per colores figuram
motum cognoscimus lapidem hominem etc. Sed etiam motus ducit in cog-
nitionem rei et ergo non diffinit per motum sic etiam ex operationibus cogno-
scimus animam et per motum celi cognoscimus primum motorem. Secundo mo-
do accidentia possunt intelligi tamquam accidentia per se et per quod quid est possunt
intelligi puta communia seu diffinitio communia et sic ipse dicit quod accidentia
cognita magnam partem conferunt in cognitionem quod quid est .i. diffinitionum
quidditatiuarum nam si aliquid debemus diffinire diffinitione communi
multum vtile est cognoscere propria accidentia quia si conueniunt diffi-
nitionibus essentialibus diffinitio est bona si vero non tunc diff-
diffinitio est mala etc. accidentia propria sepe ponuntur loco differentiarum
essentialium et vtrumque ipsorum est de intentione philosophi. Sed si dicitur vtrum
desperatum non ducit etc. sed accidentia et substantia etc. Dicendum
secundo et accidentia considerantur dupliciter vno modo quo ad eorum essentiam (?)
et sic vnum est desperatum ad aliud et vnum non ducit in
cognitionem alterius quia accidentia et substantia sunt summe diuersa, immo
plus distant quam homo et asinus. Alio modo inquantum generant similitudinem
alterius intentionalem ita quod vnum est effectus alterius quia effectus generat
similitudinem intentionalem sue cause ut calididas .i. effectus generat
similitudinem sue cause scilicet ignis et sic non sunt desperata immo
effectus ducit in cognitionem cause. Et dicitur nihil agit vltra suam
speciem sed accidentia sunt vltra speciem ergo etc. Maior est vera (?) vnde
dicitur quod verum est se solo et virtute propria sed coniuncte perfectioni
nobiliori quam agentis potest fieri nam videmus quod in fimo generantur
vermes et sunt nobiliores quam fimum et hoc virtute nobilioris agentis
concurrentis quia celestis. Sed accidentia ducunt in cognitionem substancie non
ipsa sed virtute agentis concurrentis. Et notandum quod accidentia non semper
ducunt in cognitionem substancie et hoc etiam philosophus dicit magnam partem etc.
ut patet de sacramento altaris vbi videmus accidentia sed non substantiam.
Et debemus philosophum quo ad accidentia naturalem et non supernaturalem.
Et licet accidentia non sunt principia essendi et tamen (?) insunt principia
cognoscendi. Et quod plures (?) [illegible] in demonstratione propter quid [illegible]
sed verum est quod accidentia ducunt in cognitionem substancie in demonstratione quia
est. Et non [illegible] aliud quod impedit cognitionem substancie .i. non
confert ad cognitionem substancie. Verum est si omnino et simpliciter impedit
modo accidentia non simpliciter impediunt. Sed conueniunt ad cognitionem substancie
requiritur denudatio et abstractio accidentium et quo ad hoc aliquo
modo impedit quia difficile abstrahere accidentia a subiecto [illegible] sed tamen
ergo cognitio non potest esse [illegible] sine cognitione accidentium simpliciter et
ergo cognitio accidentium presupponitur et licet accidentia sint minus certa
simpliciter vera [illegible] et quo ad nos tamen sunt magis certa quo
ad nostram cognitionem per quam patent nobis ad sensum. Sed dubium vtrum accidentia vel substantia
propria quam quia confert ad cognitionem

fiat Ubi dicitur quod omnes dicunt in expectantes quod anima sepa-
rata sit universale ad cognitionem specierum Ad 3m dicitur quod non ope-
ratur ita determinate sed confuse Ratio est primi quia actus sic inme-
diatum per certitudinem rei et per determinationem conformiter Ad 2m dicitur quod
quodammodo sunt infinita que consequuntur dispositionem anime que
variantur variis dispositionibus et sic conferunt vel confuse et indeterminate
Sed hic est dubium quo anima conformis ad cognitionem speciei Ut dicitur
potest inmor modos primus est et supponit primo quod ex natura intellectus
dependet ex natura propria ex primo parcium ita ut propria ex parte
elicit uno propria sicut ovis ex visu et motu lupi et mitu
et sic sentit quietem et confuse fiat et actus sed indiudo
de quo ad eius ingressum et tunc intellectus sit magis superior in propria
intelligentia ex natura confusa abstrahit naturalis duas quas vidit
fit alia actuale et sic distincte utrumque comprehendit Secundus modus
et presupponit quod ex reputatione apud intellectum fit sub certis similitudinibus
Tertio presupponit quod ex effectu est participata similitudo sue cause et
quia actus est sue speciei et sic gerit quandam similitudinem
sue cause et ex similitudine est reputatio aliquorum est similitudo
sed anima sunt species actus ipsius possunt reputari eam
Tertius modus est quod sicut in naturalibus forma non potest introduci in
materiam nisi ipsa predisposita dispositionibus alterativis quia
nisi forte introducitur ita vel antequam in intellectu habeat
cognitio fiat oportet intellectum predisponi alterius actibus et ita
debet in cognitionem fiat Et dicit Bedanus quod isti inmor
modi non repugnant inpresse sed magis apparet aliud intelligibile
21 **Utrum anima habeat aliquam operationem quam non communicet**
corpori Videtur quod non Ratio Ratio est impleri prima sunt ex
parte operationis anime et est talis Si esset talis vel maxime intel-
ligere sed intelligere non est sine corpore quia intellectus aut est fantasia
aut non est sine fantasia et sic communicat corpori Secunda ratio
sunt excepte anime et est talis Si esset aliqua propria operatio
et sic anima esset separabilis id est separatum a corpore sine corpore
sed nulla est operatio anime sine corpore id est non est separabilis separata
a corpore Tertia ratio sunt excepte corporis et est talis ex
deb operationes conveniunt communiter corpori vel quod non sit aut pars
quia in ambabus operationibus corpus aliquid operatur non potest re-
vinita et signum ostensum est quod aliquando intelligit intellectu aliquid
parum Secundum communes cognitiones concurrit ad operationes anime primo
sicut subiectum quod subiacent anime Secundo sicut obiectum reputanus
ipsum aut sicut organum sic potest propriis indigent corpore
tanquam organo quia anima indiget oculo ad videndum vel
et intellectus de anima communicat corpori quia coniuncta a corpore non
indiget quia anima coniuncta a corpore ipse non dicitur anima ergo
anima dicitur ab animando id est vivificando non coniuncta nichil
vivificat sed ipse dicitur spiritus Secundum dicitur anima communicat corpori

hic aliquam operationem quam non communicat corpori patet quia anima
quieta corpore est eius quo vel quod [illegible] patet in isto metaphysice
omnes eius quarum propriam operationem. Videtur quod hoc sit intelligere omnes eius
propter exitus in actu solum vel non autem non est eius propter organum
sed corpori inhaerens. Sed dicendum quod intelligere est propria operatio animae. Unde
quod adveniat animam ad intelligere requirit corpus per actum suum ad repre-
sentationem speciei intelligibilis non reputatur propter hoc non indiget
corpore sed verum est quod est propria operatio eius a proprietate. Quia sibi
competit sic quod non corpori sed adveniat ad executionem illius indiget
corpore partium ut dictum est. Tunc licet universaliter sit propria
operatio animae tamen quam non communicat corpori ut organo sed tamen
communicat ut subiecto quia corpus est subiectum universalium
operationum ut volare [illegible] [illegible] [illegible]

[U]trum omnes passiones anime sint ipsius anime cum corpore 22

Videtur quod sic per textum [illegible] [illegible] sibi et passiones anime
corpore debent esse [illegible] in quo cum [illegible] unico associative
et sic valet quod passiones anime sint ipsius anime cum
corpore [illegible] associata corpori isto modo quod est vera. Alio modo [illegible]
[illegible] et sic [illegible] unico copulative et sic valet
quod omnes passiones anime sint ipsius anime et [illegible]
afficiant passiones corporis isto modo quod est falsa. Alio modo capitur
copulative et sic quod est vera quia valet ista omnes passiones
anime sunt ipsius anime, id est anime cum corpore et corporis.
Sed est aliqua passio anime que non est ipsius corporis [illegible]
quia scientia est passio anime et tamen non est passio anime cum corpore
quia scientia non est passio corporis quia scientia solum est passio
anime quia scientia solum est in anima [illegible] quod est solum passio
anime. Videtur quod ad scientiam requiritur corpus non sicut instrumentum
sed sicut obiectum. Potest dici quod scientia est passio anime quod ad [illegible]
[illegible] sed passio corporis que [illegible] ad denominationem. Tunc [illegible] et
[illegible] non sunt passiones corporis quia non denominant corpus
sed solum animam eo quod anima est [illegible]. Dicitur quod passio sumitur
duobus modis [illegible] qualiter dispositionem [illegible] isto modo [illegible] et [illegible]
[illegible] duas passiones anime. Alio modo sumitur pro dispositione que sumitur
a poena boni vel mali et ita determinat [illegible] [illegible]
[illegible] dicitur quod tunc primo modo [illegible] et [illegible]
sunt passiones anime cum corpore. Sed tamen secundo modo non sunt
passiones anime sed sunt [illegible] anime. Tunc intelligere est passio
anime et non est passio anime cum corpore quia intelligere non [illegible]
corpori quia [illegible] que non [illegible] intelligit sed corpus est [illegible]
que non intelligit [illegible] [illegible] [illegible] quod intelligere non dicitur esse passio
ut tunc primo ut secundo quia primo modo [illegible] intelligere dicitur [illegible] sed
intelligere [illegible] dicitur [illegible] intelligens et [illegible] tunc intelligere [illegible]

Sic quod inclinare debeat animam in lenitatem. Oppositum tamen dicitur: mansuetudo vel gaudium non est passio anime in corpore sed anima
virtus est; passio mansuetudo est virtus, ideo etc. Dicitur quod ipso etiam
sed aliquo etiam videtur quod mansuetudo tamen dicitur uno
modo dispositionem secundum quam anima apta nata est irasci cum oportet;
secundo modo dicitur virtus et non passio. Oppositum si quod esset virtus magis esset
rationem [illegible] sed ratio quod inclinat, prohibet propter parte qua habet
est secundum agit ista quod iste passionibus corpus pati. Aliud propter
quia alicubi pati anima vel non est corpus [illegible] ad visionem pati
anima et tamen non pati corpus. Videtur quod licet anima in visione pati
hoc tamen est [illegible] quia [illegible] inclinationem corporis sic quod corpus
inclinat animam ad talem operationem et potentiam et sic ad ut corpus
pati secundum aliquam passionem inclinante [illegible] pati

Utrum physicus naturalis debeat diffinire per materiam

Et videtur quod sic [illegible] ad [illegible]. In qua nota
physicus assignat differentiam inter physicum et dyaleticum id est inter physicum naturalem
et logicum. Circa physicus naturalis ea que diffinit diffinit per materiam,
ut dicit ira est accensio sanguinis circa cor; sic vel domus est
cooperimentum ex lignis et lapidibus. Sed logicus per formam, ut
dicit ira est appetitus vindicte; sic et domus est cooperimentum
prohibens nos a ventis imbribus et caumatibus. Ratio quia physicus
quia physicus naturalis omnia que considerat considerat in ordine ad
materiam, videlicet potest quod anima ut hoc non potest quod esse in
materia ut anima et operationes eius
tamen dicitur uno modo [illegible] secundum animam. In quo nota materia
que est alia secundum quid [illegible] rei naturalis et sic capit physicus [illegible]
[illegible] modo pro [illegible] motus [illegible] et sic ad [illegible]
quod physicus naturalis diffinit per materiam id est per terminum importantem materiam
explicite vel implicite. Sicut anima sic diffinitur: est actus
primus corporis organici [illegible] corporis importat materiam.
Sed physicus naturalis considerat de celo et de primo motore
et tamen non habet diffiniri per materiam [illegible] ut celum ut primus motor
[illegible] sequitur quod [illegible] quo
modo primus motor est omnino immaterialis. Videtur quod celum non habet materiam
secundum materiam que est principium [illegible] sed habet materiam [illegible]
ad ubi. De primo motore [illegible] celum [illegible] habet materiam
[illegible] generabilibus et corruptibilibus dicit aliquis quod [illegible] de
primo motore [illegible] diffinit per materiam [illegible]
materiam quia quamvis diffinit [illegible] diffinit [illegible] habet diffiniri per
habet diffiniri [illegible] habet diffiniri per partes [illegible] per formam [illegible] quamvis
[illegible] partes diffinitionis [illegible]
[illegible] qui dicit quod partes diffinitionis [illegible]

Videtur quod cum dicit corpus naturale et quod partes diffinitionis etc. patet
exponi unde ... sunt conditiones sive cuiusque separare et distinguere
diffinitum etc. partes diffinitionis solum debent differre diffinitum ab aliis
ut ibi dicit quod capit formam in esse seu privatione sic quod partes dif-
finitionis etc. sunt per privationem conditionum individuantium sic quod
debent esse abstracte a conditionibus individualibus Contra sic quod plus
naturalis non solum diffinit per materiam sed etiam per formam et quia
quare non debet diffinire per formam sed per materiam Ratio quia
est quia sunt tendunt materiam quae est sensata motui sed formam
in ordine ad materiam in quantum est in potentia Ratio quia si plures naturales
diffinirent per materiam solum tunc diffinitiones essent diminute
ut patet cum dicit qui assignant materiam sine forma accipit diminute
quia ad esse eorum naturalium non solum sufficit materia sed etiam
requiritur forma etc.

Dyalecticus et logicus habent diffinire per formam

dicitur quod sic pro quo notandum quod duplex sunt forma uno modo
dicitur forma realis quae est altera pars compositi rei naturalis distincta
contra materiam et sic non sumitur hic Alio modo in esse praedicata formalia communia
quae est conceptus et sic sunt hic Et dicitur forma non ideo quia sunt
formae proprie sed quia sunt tamen quaedam magis in sua ratione
formae et vocantur ista praedicata formae metaphorice modo secundum platonem
qui talia vocat formas separatas a singularibus quia ratio ...
est quod sit separata et abstracta a conditionibus individuantibus
et sic aliqui imitando modum platonis vocant quaeque praedicata formas
Alii dicunt quod ideo vocantur formae quia talia praedicata praedicantur
de diffinito et dant esse ei sicut forma rei Alii quod talia praedicata sunt
ordinata et ordinate sunt ratio formae Secundo quod logicus debet diffinire
per materiam et per genus et differentiam non genus est ratio materiae ut patet per Porphyrium
Pro quo notandum genus et differentiam quae sunt praedicata formalia sunt sive
comparari uno modo inter se et sic genus habet rationem materiae differentia vero
rationem formae Alio modo comparantur in ordine ad diffini-
tum de quo praedicantur formaliter et sic sunt formae etc.
dicitur capi in proposito Sed dices Si logicus et dyalecticus habent
diffinire per formam sequitur quod eorum diffinitiones logicales erunt
cassae et vanae contra Philosophum dicentem in littera quod diffinitiones logicae
sunt cassae et vanae Notandum quod diffinitiones logicae habent se
in duplici differentia quia sunt diffinitiones continentes genus et differentiam sunt
tamen communia quae sunt passiones quae ut hoc est ad similitudinem
dicitur quibus caput sursum pedes deorsum et omnes tales diffinitiones
diffinitiones sunt cassae et vanae ut patet per Philosophum Alio modo cassae
... ratione sua quia sunt ex principiis quibus et non singulis ...
quae constituunt ex suis principiis ... quantum ad demonstrandum quia
... faciunt scientiam Secundo sunt diffinitiones logicales continentes
genus et differentiam faciunt causam propriam illorum accidentium et ille

no pud cappe et vane ad demanch Qtz nouch qua pd tr
diffiniri vno mo per Qra est accensio sanguis circa cor
et i a est notab J ho mo Qra est appetitus vindicte et i a
est loycalis qua da pformis et p fine mo sumit et forsa
comendat ve pd pluralitas za est yra ex ambabus et i a vel
27 pt dici nalis et magl p prd aliis duabus Se tetatg zq li pmi

Vocatio dicit ab vocato per sensum et motum

kudetur ex totatu pdo q fit ha vocatu qr qr ppus Qua vocatio
ad no qr sensus vel anitatu qr motu Qua vocatio at no et
nj qoy p anitatu no intel i o qd qr aniam qua fit plenius
bene animate et tn no sentiunt sz p vocatio intel illud q qr
aniam ppud ud intel ad et fit intellig qd est vocatu.
al vr ab vocato vel et p qr posset soli vn vocatu de plenus
Sz o vocatu et vocatu no dicunt pprij et motu aia quia aqd
est animatu qd no qr ppiu ut qr motu aia sp vitales pt
animat aia qa sp sprs vitalis sut vitales go viuut et p quos
qd aiam qa qa quiqs viuit qr aiam vero qz er ab qr
q sprs vitales no dur eo vitalis fit q mouent pd eo
q vitas qsuat et malos membros expellunt vel

6 **Vtrum aliqua res indicant sensum aliqua intellectum aliqua scientia et aliqua opinione**

kudetur ex tota q fit vocata qr maior pt modi quibus res cognoscit sz p ppm et ipso
cognoscitur aliquid esse coloratu ud odoriferu vel J aliqua
aut cognoscit p intellectum quia p ipus intellectus indicans prima
principia sz deus et prima causa plus prima vocans vel aliqua
indicat p sciam quia sciam aliquis demptis res et pd demp
tate vel argum demptis sciunt Sz o aliqua res indicant
que nullo mo ud detur aut aliqua res indicant ex qtin
erronee et tamen pud nllo apprehendit ut patz de electis Dr
q indicatu est duplex sz erroneu et vnu erroneu est
indicatu prius quod ud dr q apprehendit sub aliquibus me
tal quid pd no dempni fit q aliqua res indicio erroneo
indicant p ppm intellectum et opionem Qtz aliqua res solum
indicant sensum et intellectum go alie perfecto sup fine ponunt
ha vnitas exempla aia cu res indicant p ponam ppud et
intellectu go oes res indicant p ppm et intellectu aia quicquid
cognoscit p ppm ud intellectum cognoscit Dr q intellectus ca dur
vno mo p pona intellectu fit vel pt capi ppe et de ipsa certa
est in Sedo intellectus ca p oparativum intellectus Zo p tertium intellectus
pz p tertium pauciores principiorum et zoo est capi qu et fit tm
res no solu indicant intellectum pud est ppu et sciam vocata
sciam ca dur vno ppe alio qui et dur dicit capi qualiter
et ut pz p vno modo et p posse estendi extende arte et pdo
scia

~~119~~
19

Utrum anima sit principium unum et gaudeat et tristetur et sentiat 21

Videtur quod sic tertio huius quod non quia philosophus improbat antiquos dicentes animam sive principium unum. Et patet per primum quia anima non est principium sed ut unum. Sed contra, patet quod tertio huius quod anima non irascatur neque gaudet. Ubi dicit dicere quod animam tristari est simile sicut qui eam dicat texere vel edificare. Et secundum marsilium patet sic. Videtur quod ad ipse sicut ad operationes non anima quod se in alia et non ipse quod ideo quod operationes ipse. Ille ista opera non tristari dicuntur composuerunt unde ipse et sic anima non tristatur. Philosophus comparat ad totum quietum vel aliquid unum simile et animam. Secundum quod ista Nota principia composuerunt dicit et non unde ut aliquid principium ipse et isto per plus possunt et et quod dimiso philosophus composuerunt in ordine ad effectum et sic plus possunt principia vel ipse ydeas ut narrat plures antiquos sic posuerunt in operationem quod ad nos et illum plus possunt unum vel ipse vel principium et pluribus improbat quod platonem et empedoclem et alios qui dicebant animam ex contra ex principiis vel sed quod anima est principium unum et anima est principium compositum unum quod anima est principium unum cum qua anima est quodam modo omnia et ideo dicunt. Videtur quod est principium cognoscendi et movendi. Quoniam ad aliam partem sed quod anima dolita et ista anima per vulgares et si gaudet texere edificat quia potest appellat edificatores gaudio secundum quod vulgares sicut quod anima gaudet operatur locutus sermone estimative et non veraciter. Sed quia partem dicunt antiqui gaudere vel tristari cum texere vel edificare. Patet quod ideo quia gaudium et tristitia procedunt ab aliquo intrinseco quia cum aliquis irascitur sic sit ex principio intrinseco sed de bulitione sanguinis circa cor sed edificare et texere procedunt ex principio extrinseco modo anima non sit principium extrinsecum vulgares dicunt magis hoc texere secundum quod sit principium intrinsecum dicunt eam gaudere vel tristari etc.

Utrum illa divisio sit bene posita omne quod movetur aut movetur secundum se aut movetur secundum aliud 28

Videtur quod non sexto huius quod sicut contra illud nota moveri per se secundum aliud quia aliquid movetur ex eo quod est in eo quod movetur ut sicut nauta dicitur moveri secundum aliud in navi quia nauta est in ea quod movetur. Sed moveri per se sicut est per oppositum. Secundum quod moveri per se et movetur secundum partem inter duobus differunt per se secundum partem sive bene. Philosophus aliquid movetur secundum partem unam sive bene vel secundum totam partem ut sic per nobis possent solum motum de digitto moventis in manum. Quoniam moveri per aliud melius est tamen quam si aliquid magis quod deberet non quia si sicut quod lapis cadit de corpore moveri per aliud cum quia movetur in eo quod movetur quia circulo

Videtur quod aliquid moveatur ex eo quod est in eo quod non inten-
dit unio non potest esse sic dicit constantinus cause pcat isto modo
lapis cadens deorsum non sed alterum plus non potest esse sic
dicit constantinus prelatum et sic non modo sed alterum etc

29 **Utrum anima movetur per se** Videtur quod non secunda
quod non modo ad motum alterius isto anima [illegible] Illud dicitur moveri per se
modo ad motum corporis quia dicitur 1a [illegible] non modo per se eo quod anima
anima que in nobis potest [illegible] moto corpore [illegible] nobis movetur
anima non modo per se Sed contra anima [illegible] movetur [illegible] anima et sic
aliquod medium ergo non per se [illegible] quia [illegible] dicitur moveri per se quod
modo sit aliquo medio movente Similiter anima separata a corpore non
[illegible] Oppositum moveri per se [illegible] dicitur Videtur ad istam non
aliquo [illegible] et sic anima non per se [illegible] aliquo modo sit
ad motum alterius et sic anima non per se [illegible] est moveri
[illegible] Secundo de [illegible] quidam dicunt quod anima separata a corpore non sit anima
sed sit [illegible] non [illegible] per se moveri separata a corpore non sit anima
dicitur ab inferiori ad superius [illegible] quod non valet [illegible]
[illegible] quia [illegible] anima a [illegible]
possit dici quod anima [illegible] corpori non modo per se [illegible] separata
a corpore [illegible] etc

30 **Utrum possibile est corpora mortuorum resurgere**
Videtur quod non valet [illegible] corpora mortuorum
totaliter non potest resurgere Sed [illegible] quia [illegible]
[illegible] corpora mortuorum resurgunt [illegible]
[illegible] non [illegible] totaliter quod corpora
[illegible] potest resurgere [illegible] marcha manus
[illegible] parte medicine applicaret corpori [illegible] manus
manus [illegible] et [illegible] mortua et ergo corpora [illegible] mor-
tuorum [illegible] resurgunt Sed [illegible] possibile est corpora mortuorum [illegible] re-
surgere [illegible] possibile est [illegible] quod illud quod moritur
[illegible] resurgat et [illegible] possibile est [illegible]
[illegible] et [illegible] in textu qui dicit resurgere
corpora mortuorum [illegible] quod [illegible] translatoris
[illegible] in textu dicentes corpora mortuorum resurgere non
potest [illegible] sed [illegible] narrative vel relative quia
[illegible] quod anima non modo per se [illegible] sicut si
anima movetur per se [illegible] corpora mortuorum resurgent [illegible]
[illegible] et sic non [illegible] tamquam [illegible] sed tamquam in quo [illegible]
corpus mortuum possibile est esse vivum ergo possibile est corpora mor-
tuorum resurgere [illegible] ad [illegible] corpora mortuorum possunt
[illegible] potest resurgere [illegible] quia [illegible] potest esse [illegible]
mortuum

Deinde probat posse esse corpus motivum et per consequens anime potest esse
vivum quod corpus motivum potest vivere. Videtur quod refert dicere corpus
vivum [illegible] esse vivum et corpore [illegible] esse vivum quia vivum [illegible] quia
est vivum de se [illegible] sed ad est via quia est de se diviso [illegible]
[illegible] in se [illegible]

Utrum si senex acciperet oculum ut iuvenis videret ut iuvenis

Videtur quod sic et arguitur sicut dicit commentator philosophus
[illegible] quod si senex acciperet oculum iuvenis secundum philosophum commentator
anime videret ut iuvenis. In quo nota ista quod potest intelligi tam de oculo
carnali quam de oculo spirituali. Unde intellectus est duplex. Primus
est corporalis. Alius spiritualis de se spirituali [illegible]
[illegible] melius est aliqua non videre quam videre quod [illegible]
[illegible] melius est aliqua videre quod ad deum quam videre quod ad [illegible]
[illegible] quod intellectu [illegible] quod ut ipso non est semper [illegible]
[illegible] potest [illegible] et ut dicit commentator philosophus et [illegible] videt
dicit actu non apparenter et sic [illegible] si senex acciperet oculos [illegible]
[illegible] videret actu non apparenter sicut iuvenis. Potest [illegible] possit
[illegible] instantia de dormientibus. Sed contra quod non [illegible]
de oculo carnali ut spirituali ut de utroque [illegible] quod non de [illegible]
[illegible] sic [illegible] quod aliqui duo acciperent oculos inequales quod
viderent inequaliter sed [illegible] non [illegible] quilibet videt equaliter cum
[illegible] intelligit equaliter [illegible] videt equaliter cum quilibet [illegible] intelligit
per fantasmata [illegible] equaliter. Videtur quod intelligere equaliter capitur
duobus modis uno modo in generali et isto modo quilibet [illegible] equaliter
intelligit eo quod quilibet [illegible] intelligit per fantasmata. Alio modo in speciali
et sic non quilibet [illegible] equaliter intelligit [illegible] melius [illegible]
[illegible] in [illegible] quam alter [illegible] qui est melius [illegible]
[illegible] est melius intelligit [illegible] ut postea patebit

Utrum intellectus sit quoddam divinum et impassibile

Videtur quod sic quia intellectus [illegible] nobilissimum esse [illegible] nobilissimum
esse solum attribuitur deo [illegible] divino et impassibili. Nota aliquid
dicitur esse divinum dupliciter uno modo [illegible] et intellectus est
[illegible] divinum quia intellectus non est deus. Alio modo secundum [illegible]
isto modo intellectus est quoddam divinum quia intellectus [illegible] cum deo [illegible]
in intelligendo. Sed contra [illegible] nobile [illegible] si esset [illegible] quod
intellectus esset actus [illegible] non [illegible] actus [illegible] supposito[rum]
[illegible] sed intellectus non est suppositum [illegible] non est [illegible]
[illegible] non est suppositum. Videtur ad primum [illegible] actus [illegible]
suppositorum [illegible] quod actus [illegible] suppositorum denominative non [illegible]
[illegible] quod actus et [illegible] denominant supposita non [illegible]
[illegible] quia [illegible] producit [illegible] Sed contra secundum primum
intellectus est passibilis [illegible] intellectus est intellectivo [illegible]
[illegible] intelligere est pati [illegible]
[illegible] quod est passibilis [illegible] intellectus est [illegible]
[illegible] patitur [illegible] intellectus [illegible]

~~pati corruptive aut qa corrupt sed separati tamen~~ sed
intellectus est corruptibilis dupliciter uno scilicet et sic intellectus est corruptibilis
quia aliquid quod est in intellectu corrumpit scilicet species que est in intellectu
alio modo scilicet species contrariam isto modo intellectus non est corruptibilis
eo quod contraria intellectus non corrumpit

78 Quia rectum sit iudex sui et obliqui et obliquum non
est iudex sui ipsius nec recti videtur quod sit recta rectitudo est duplex
quedam est moralis rectitudo scilicet iusticia et bonum alia est
rectitudo quantitativa scilicet linea recta non dicitur quod quod intelligit de recto
morali et non de recto quantitativo quia rectum quantitatum non indicat
nec potest indicare scilicet linea recta eo quod non est cognoscitiva et sic
probatur quod rectum id est bonum indicat se ipsum et obliquum
id est malum quod non indicat se ipsum nec rectum quia omne malum est igno-
rancia et obliquum quia quicumque cognoscit per habitum et privatio
et ideo rectum est iudex obliqui et obliquum est iudex sui ipsius
nec recte recti Pro quo nota quod aliquid dicitur indicare dupliciter
principaliter isto modo rectum morale est iudex sui et obliqui alio modo
instrumentaliter et sic rectum quantitatum est iudex sui obliqui ultra
nota obliquum est duplex ... non indicat se ipsum sed sub
racione alterius ... indicare se ipsum eo
quod omne ens indicat se ipsum quia omne ens cognoscit se ipsum
quia ... se ipsum Et sic est finis ... de anima
... ponunt ... ipsum
animam ... democritus
animam ... ex athomis ... esse
... pitagore ... plato ... se
... ponit anaxagoras ... movere ...
... animam facit ex elementis ... ponit
animam quodam ... diogenes ... esse
... dicit ... invisibilem ... ypus
dicit aquam sed ... esse ... et ...

Circa secundum de anima deci-
tur primum ens dividitur
in substantiam et accidens et hoc declarat
... quanto ... hungarie
... in ... quicquid
in orbe fuit ... nota quod ista divisio est analogi in sua
analogata quia ... de ... de ...
... et eandem racionem quia ... illa
racionem esse in ... in ...
quod ... non ... in ... sed
... non est ... sed ... et
sic non ... divisio ... de ... dividentibus ...
... quod divisio ... in sua ...

Sed quando dicitur materia est ens videtur quod materia potest considerari
dupliciter primo in suppositione mali et sic materia est ens quia est
tunc materia supponitur secundo in suppositione simplici et sic est tunc pro non
supponitur et quando dicitur materia est ens intelligitur quod est ens non quod
quia abstractum non supponit tigitur i a forma quod ad primum
ut patet secundo proceditur philosophus dicit et similiter quod hic dicit
dicit ens ergo materia non absolute non materia non est ens
vel accidens vel nota quod hic dicitur id est tunc materia et non
separata et sic negatur est quod est separata est ens et
hic dicitur ens sed de hoc aliud quod sit forma et actus
dicit quod est materia formata sicut actus et materia formata non a for-
matione dicitur sed denominatione philosophus dicit quod ultimum
per impositum quia est enim non formam et actu sed in
ergo quod secundum alia sit actus non tamen sit per impositum actum

Utrum sola compositum dicatur ens magis formam et materia
[illegible]
quia sic quia sic est tamen mobile sed si simul non pure passiva
est materia non pure actua sic est forma sed contra materia est forma
et materia illud quod non forma est non est in materia per quod nomen forma
tamen dicitur primo quod sic dicitur ab informando et sic materia non
est forma secundo dicitur a per se manendo et sic similiter philosophus vel quod de
toto quod est forma et non videtur quod illud sit videtur tanta ta-
men per se et materia sed per se forma quia quod ponitur
ex forma materia tamquam ex forma et esse tamquam ex ma-
teria totum per esse forma secundum materia tunc est multiplex
opinio de quibus publice tempore tractatur sed materia non est
forma quia id quod est in pura potentia sicut mobile est sed materia
est in pura potentia quod ut alias patet in forma autem est in pura
potentia et sic non est forma quod alias patet primo probatur videtur quod id quod
est in pura potentia ulterius sicut non est sic ante sed id quod
in pura potentia sicut sic est aliquando sic materia quae est forma
tamquam forma indicatur vel et id quod est medium inter ens et non
ens medium est materia est huiusmodi quod alias patet per comentatorem
primo physicorum quod materia prima est medium inter ens et privationem sive
inter ens et non ens videtur quod sic inter quod medium inter ens
in actu forma quia materia non est ens in actu forma et quod sibi
nullam totalem formam determinat ut est ens simul et est medium
sed forma non est forma quia id quod est in principio est forma
sed forma est in principio quod ut alias patet et prius per se est
per se in principio non esse videtur sed quod ut videtur quod id ut
hoc tamen sit id est tamen secundum non potentia denominatur et sic
non est appositum vel dicitur quod non forma est in principio ut causa
sed ergo ut principio in suo composito non forma est principio inter se
sicut quod forma non est in principio actu forma sed ergo in potentia ut
in materia vel sic dicitur quod non forma quod est in principio sed ergo forma
simul est in principio quia est causa sed ad hoc est dicendum

Sed ista sumpcio est univoci in sua univocata non analogi in sua analogata. Secundo dicitur quod unitas in sua unitate quia dicitur quod substancia est genus non genus dicitur unite. Sed probabiliter potest dici quod secundum Egidium quod est sumpcio analogi in sua analogata quia philosophus dicit de uno magis quam de alio. Sed unum dubium est de quo philosophus et de quo principaliter sicut aliqui secundum quod secundum prioritatem nature philosophus dicit de materia et forma quia sunt cause. Sed secundum nostram cognicionem philosophus dicit de quibus quia sunt magis note quia sunt manifestiora quia patet in sensu nostro in rebus [illegible] primo [illegible] Alii dicunt quod substancia ut est analogum philosophus dicit de materia et forma et principaliter de quo. Sed substancia que est genus predicabile philosophus dicit de substancia quia que est per se in genere predicabili et principaliter de materia et forma quia sunt in genere per reductionem. Sed dicitur [illegible] probatur quod substancia est quiddam genus et [illegible] Respondetur quod [illegible] dicit quod substancia est quiddam genus [illegible] quiddam genus [illegible] non est genus predicabile ut hic sumitur [illegible]

3a Utrum anima sit substancia. [illegible] [illegible] [illegible] quod sic [illegible] quia [illegible] substancia [illegible] contrarie non potest esse [illegible] [illegible] quod est perfectius et nobilius [illegible] accidente [illegible] substancia [illegible] quia nichil est nobilius [illegible] causa accidentium sed causa [illegible] est nobilior et perfectior sua [illegible] effectu. Secundo [illegible] substancia [illegible] substancia sed anima [illegible] substancie [illegible] corporis [illegible] est [illegible] est esse susceptibile contrariorum et hic [illegible] aliquem [illegible] non est substancia quia anima [illegible] quia nulla subsistat [illegible] in principio [illegible] Respondetur quod substancia [illegible] dicitur a substando et sic nichil est substancia nisi subsistat [illegible] et sic [illegible] non est substancia quia nulla subsistat. Sed [illegible] anima [illegible] primo [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] substanciam [illegible] et sic accidens est substancia [illegible] dicitur [illegible] et [illegible] est [illegible] contrarie non potest [illegible] [illegible] accidens in [illegible] dicitur non potest [illegible] materiam et formam et dicitur secundum diffinicionem [illegible] anima [illegible] substancia [illegible] quod anima [illegible] tamquam [illegible] quia [illegible] tamquam [illegible] est quodlibet est [illegible] non anima [illegible] [illegible] quia anima [illegible] anima [illegible] quo nota [illegible] anima [illegible] uno modo absolute et sumitur et sic est absolute formam [illegible] nichil [illegible] et sic [illegible] [illegible] et sic est formam [illegible]

operationibus vitalibus et tunc differunt sicut diversa est forma
vitaliter activa vel passiva vitaliter mobilis vel mota.
Et sic est hoc cum accidentalis et sic non sed anima sit forma ergo est
hoc substantialis. Ultimo sciendum quod forma substantialis et accidentalis multipliciter
differunt primo ex parte subiecti quia forma substantialis requirit subiectum in pura
potentia sicut materiam primam. Sed forma accidentalis requirit subiectum in actu
substantiali sicut videmus quod caliditas est in aqua. Secundo differunt ex parte
effectus quia forma substantialis dat esse simpliciter sed forma accidentalis
dat esse secundum quid sicut tale vel tantum et quando secundum est quod
introducitur forma substantialis tunc dicitur hoc incipit esse tale vel
tantum. Tertio quod forme substantiales non possunt esse in eodem subiecto
sed accidentales possunt sicut ... sufficienter ex isto quia forma substantialis
et suum subiectum constituunt unum in esse et simpliciter ... Sed forme
accidentales non. Sed contra calor naturalis est anima et tamen non est forma
patet quia exercet operationes vitales ergo etc. Quia ex diffinitione anime
secunda ... anima est qua vivimus movemur et sentimus. Respondetur quod
calor naturalis non est anima et quamvis possit esse principium opera-
tionum vitalium tamen hoc principium est instrumentale et remotum sed
anima est principium principale dictorum caloris naturalis.

Utrum anima sit forma que est materia vel forma vel compositum

Ibi ponunt tres conclusiones. Prima anima non est forma que est materia
quod probatum est manifeste post totam determinationem ... et ... Secunda
de anima etc. Tertia conclusio. Anima non est compositum quia compositum non est simul
totum sed anima est pars que est pars principalis. Contra ergo anima est
forma que non est forma quod anima dat esse ipsi animato ergo est forma
sed forma est que dat esse rei. Item actus anime convenit potentie materie ...
forme sicut agere et movere. Sed contra anima est una materia per ...
convenit diffinitio materie ergo est materia. Sed ante etc. quia ista est diffinitio
materie ... est ex qua aliquid fit cum insit ipse et non secundum
accidens primo quarto (?). Respondetur quod ista diffinitio debet intelligi ex quo
aliquid fit subiective vel dicitur quod debet addi ut sit ... prima est
subiectum pure passivum non forma non est subiectum pure passivum.
Item etiam anime convenit proprietates materie ergo etc. quia proprietates materie sunt recipere
et pati et hec convenit anime quia anima recipit et patitur. Ad hoc
respondetur quod proprium materie est recipere formas substantiales et pati ab
eis modo hec non convenit anime quia anima non recipit formas
substantiales sed recipit conceptiones ... et quod prima materia recipit formas individuales
individualiter sed anima recipit eas universaliter ut intellectus et sic dupliciter
convenit. Item etiam quod anima est ... etc. est materia sed anima est
quodammodo omnia ergo est materia. Et patet consequentia quia anima est
quodammodo omnia ... Respondetur quod hoc sic intelligitur per in
se recipere ... omnium rerum eo quod omnibus cognitis sit per
species. Item contra secundam conclusionem anima est totum quia
anima est hoc sed hoc est anima quia hoc est simul intellectus

vnus et alterius. Respondetur quod hoc intelligit per similitudinem proportionis per tertio ponendo ... participatiori. Hoc res est intellectus vel hoc denominatur ab intellectu tamquam a participatione quia homo dicitur bonus vel malus ad intellectum sicut quod virtus civitatis facit dicitur fecisse civitas ergo intellectus in homine est virtus. Contra anima est homo ergo homo est quia si tunc homo et anima differunt vel ideo vno vel esse. Si esse tunc vnum esset perfectius altero. Tamen non reperiuntur duo esse eque perfecta sed hoc est falsum quia non videtur quod illud sit perfectius. Respondetur quod homo et anima differunt esse sed quod illud dicitur perfectius dicitur quod sunt eque perfecta et quando dicitur numquam reperiuntur duo esse eque perfecta verum est si non sunt gradualiter vnum esse graduatur sub alio. Quarta via est per essentialis et formalis rei compositionem tamen alia via anima est perfectior parte hominis. Alii dicunt quod homo est perfectior anima eo quod includit perfectionem anime et tamen hic plus quam homo potest movere et se sed anima separatur quia est motiva hominis ut patet de hoc anno mente. Item contra argumentum generationem. Anima non est forma quia omnis forma dat esse materie sed anima non dat esse materie ergo etc. Probatur quia materia suscepta quia est forma. Contra quod esse per se materia quod esse a se per se quia omne enim quod esse materia est eius ergo etc. Respondetur quod duplex est esse quoddam esse est entitatum et est esse entis et hoc quoddam entis aliud est esse formale et est hic forma vel esse inest forma et sic forma dat esse materie formale non autem entitativum. Contra si anima esset forma tunc et non materia tunc sequitur quod esset primus actus et sic esset deus quia nullam habet materiam admixtam. Contra omnis forma est in materia sed anima non est in materia ergo etc. Probatur quia anima separata a materia per mortem ergo non est compositum est separatum et compositum de primo dicitur ad secundum verum est de illis ... est forma et sic ... anima ... non est purus actus sed non simpliciter ... quod esse participationem tamen deo et sic non est quod sit deus. Ad primum dicitur quod philosophus loquitur de intellectu vno qui est separatus a carne vel dicitur quod intellectus est separatus quo ad organum corporale quia non determinat sibi certum organum in corpore. Sed de anima separata a corpore dicitur quod est forma non propter actualem informationem quia nichil actu informat sed propter aptitudinem vel naturalem inclinationem ad materiam et sic anima petri separata adhuc est anima etc. Equivalet

Vtrum anima sit actus corporis

Respondetur nota quod est ... triplex actus tamen in hoc modo ... ut sit per quod primo tamen generatur per essentiam rei et sic aliqua res que in actu est per eam actuale esse et sic de entis potest dici actus quia omne eius actuale est. Secundo modo dicitur esse id quod potest esse sed inest. Tertio actus tamen per formam vel dispositionem inherentem alterius sancto et sic tamen potest dici esse actus

esse actu paciente qui patiens que denudat actu ab agente sibi inherente Secundo potentia nota sentitur aliquis forte et si talis forma est spiritualis tunc per ipsam dicitur quod aliquid sentit sicut album et si est forma naturalis tunc per ipsam sentitur dicitur esse tale ut tamen et sic dicitur quod illa est potentia que sentiendo eo quod esse ullam formam sibi determinat Quarto modo actus per operacionem vel mutacionem procedente ab ipso agente tamen eo quod ipso ad ipso adveniente motu vel mutacionem dicitur movens actu movere et mobile actu moveri et sic capit philosophus tamen quod dicit actus activorum sunt in paciente bene disposito et sicut motum concludit duplex potentia scilicet activa que est potentia transmutandi aliquid in quantum aliud Et potentia passiva que est potentia transmutandi ab alio in quantum ab aliud Tertio modo actus tamen proprio activo vel passivo aliquid mutacionis vel operacionis et sic quanta dicitur actus navis quia est principium movens ipsam navem Et hoc patet quo anima est actus corporis quia ut quod hic tamen per formam aliam scilicet inherente Est nota tercio tamen dicitur primo generatione et sic est forma quod sua dimensione sicut forma alio modo absolute et sic est sua dimensio tunc dicitur quod anima est actus corporis scilicet ut vel est actus corporis tamen secundo generatione

Utrum anima sit actus primus corporis organici

Et definitionem anime patet quod sit Notandum quod actus primus prout dicitur multipliciter uno modo sumitur scilicet quo nullus est prius respectu cuius quolibet alio est prior et sic solus deus est actus primus Secundo secundum quod scilicet prius ita tamen inhereat et sic dicitur elementatio [illegible] forte elementorum sunt prime forme quia primo inherent materie Tercio prout per accidens quia est per accidens et anima prout dicitur primus actus quia est per accidens formam ex se dicitur primus in ordine ad actum secundum et sic actu anima dicitur actus in operacionem ad actum secundum ab ipsa procedentes scilicet in ordine ad operaciones vitales et ille est quod proprie Quarto modo non sumitur sed [illegible] conveniente in potentia ad illum primum ex quo anima est actus est actus primus secundum quod i quod solum erat potentia convenit et iste modi sunt de intentione presenti circa et per quoque Quinto hoc primus dicitur capi proprie ut tamen valet primus scilicet principalis non sumitur sed [illegible] scilicet respectu operacionum vitalium ab ipsa anima procedentium Et licet philosophus dicat secundum quod anima vegetativa est prior aliis Respondetur quod ut scilicet quod est prior secundum quantitatem que convenit omnibus animatis sed non alia potentia convenit animatis Aliter dicitur quod est prior aliis scilicet prius operatur circa suas operaciones vitales Sed licet anima producat aliquid actus in materia scilicet organizationibus et qualificationibus dispositionibus tamen hoc nihil quod est primus respectu operacionum vitalium Ex hoc licet forte elementorum producit ipsam animam in materia tamen anima est prior

formaliter sed virtualiter quia elementa non manent formaliter
in mixto sed solum virtute vel virtualiter. Ad 2m et ad 3m dicitur quod
non tamen quia loquitur de ... Alia nota quod corpus organicum
dicitur illud quod habet diversa membra pro diversis officiis deputata. Et
licet anima sit forma simplex secundum se, tamen in potentia exercere diversas
operationes ad quas requiruntur diversa organa. Alia de intelligentia
que est anima orbis celestis et tamen non videtur esse actus corporis
organici. Dicunt aliqui quod intelligentia non est informans de forma
non est per ... Aliter dicitur quod orbis celestis dicitur corpus
organicum non quantitate
complexionatum sed quod habet diversas partes diversarum
qualitatum sed qualitate eo quod habet diversas diversarum
qualitatum quia alie sunt dispositiones et influentie in
una parte intelligentia unius solum quam intelligentia alia. Aliter sed ne-
gandum est quod intelligentia non est actus organici corporis.
Dubium est ex quo intelligentia est anima orbis celestis utrum
celum sit animatum. Dicitur quod non quia intelligentia est animatum
nisi tamen inheret forma in celo non inheret intelligentia sed
apparet seu coassistit. Sicut si sit in lacte, ideo non denominat
dulcedinem esse albam quia non inheret albedini sed coassi-
stit. Sic lac denominatur ex quo sibi inheret. Sic est de
sacramento altaris vel ... de corpore Christi.

Utrum diffinitio anime sit bona scilicet illa actus primus substantialis corporis organici physici vitam habentis in potentia. Et dicitur quod et
dicitur sit intelligi-
endum quod ipse dicta est actus formalis primus id est principalis substantialis
corporis id est materie vel per inhesionem vel per apparationem vel naturalem
inclinationem physici id est naturalis organici id est habentis diversa or-
gana ad diversas operationes vitales exercendas deputata
vitam habentis in potentia propinqua exercere operationes vitales in
potentia propinqua. Dicitur primo anima ipse dicta ad excludendum il-
lam qui dicitur anima mundi apud antiquos sed improprie sicut
patet. Dicitur actus ad differentiam materie que est pura potentia.
Ideo dicitur actus formalis ad differentiam compositi quod est compositum ex actu et potentia. Et
dicitur actus primus propter materiam que est etiam actus entitativus
et que non sunt anima. Dicitur substantialis ad differentiam actuum acciden-
talium cuiusmodi sunt sentire et intelligere qui dicuntur actus secundi vel etiam
operationum ab ipsis procedentium cuiusmodi sunt videre audire considerare nolle
velle qui non sunt actus substantiales. Dicitur corporis et ibi tangitur
materialis anime id est in ea forma ad excludendum qui nullius cor-
poris est actus ymmo est separatus ab omni corpore. Dicitur physici
id est naturalis ad differentiam artificialium cuius anima non est actus cuius
contra ~~artificialia~~ licet artificialia licet accidentia per actus
primus sunt figuratum dicitur a tali forma. Dicitur organici

ad differentiam formarum elementarium eo quod elementa non sunt corpora
organica Similiter ad differentiam omnium inanimatorum ut lapidum lignorum et
Dicit vitam habentis in potentia id est potentis exercere operationes vitales
ad differentiam formae ovi vel seminis quia forma ovi non est in potentia ad
exercendum operationes vitales Nota quod secundum quod prius diffinitio est
causalis quia data per quatuor genera causarum quia per hoc quod
dicitur actus primus tangitur causa formalis quia formalis causa est esse
actus Sed cum dicitur corporis tangitur causa materialis Sed cum vero dicitur vitam
habentis in potentia tangitur causa finalis quia finis animae est posse
exercere operationes vitales in corpore et hoc in potentia propinqua
Sed dubium est quare non tangitur causa efficiens Dicendum causa potest
Dicendum quia esse animae consistit in permanentia et non in continua
dependentia a sua causa agente et ideo non debet diffiniri
per causam efficientem sicut sompnus et vigilia Sed operationes
naturales et passiones quae consistunt in continuo fluxu
et transmutatione indigent diffiniri per causam efficientem sicut
sompnus et vigilia Item philosophus ponit duas diffinitiones animae
prima est ista de qua est dictum et alia dicitur principium [illegible]
est quia [illegible] sunt aliae non philosophus naturalis ut sic non habet
diffinire diffinitionem animae eo quod philosophus naturalis non considerat
animam sed animam sub ratione [illegible] ut in ordine ad motum vel
ad mutationem ut patet in prohemio Item licet ipsa anima sit forma
simplex tamen requirit diversa organa cum ipsa sit actus unde
exercendo operationes vitales Item si dicitur [illegible] sit ethrogeneum dicendum
quidam magistri praecipue quod certe est omogeneum sed aliud
aliqua non est ethrogenea tamen organica et hoc quo ad actum
sensus sed quo ad actum principii et ipsius sicut quo ad velle et nolle
intelligere [illegible] non determinat Item nota quod non quodlibet corpus orga
nicum est animatum sicut patet de [illegible] Eo modo Sed
dicitur alias et probabiliter quod corpus mortuum non est organicum quia ut
dicit pedes ut manus [illegible] nisi equivoce sicut ymago Ratio est quia
organum est instrumentum ordinatum [illegible] ad determinatam opera
tionem in qua si [illegible] dicitur tale si non [illegible] non dicitur tale nisi equivoce
Item nota vita secundo dicitur quaedam [illegible] prima vita et est principium
vitae mobilis vel motum sed aliquando et sic capitur philosophus cum dicit vivere
est viventibus esse Alia est secunda et est operatio vitalis procedens
a tali principio cum operatio vitalis dicitur per quam distinguntur dicta
[illegible] et non [illegible] sunt principia motus et [illegible]
Sed hic est dubium utrum posset esse forma sine operatione vitali
Respondetur loquendo de anima per comparationem cum [illegible] sunt intelligentia [illegible]
est esse [illegible] operatione quia non [illegible] naturaliter quod intelligentia non
non moveat [illegible] orbem Sed de aliis [illegible] probabiliter
[illegible] quia dicitur [illegible] quod [illegible]
[illegible] non [illegible] in sompno [illegible] sensus

sensus sunt ligati ¶ Et cetera tamen Et philosophus 2o de anima quod ad quid
dum vult venit invenit patet quod vult tamen i. ad non potest dum possibile
sit inventum potest tamen per notabile supra sicut sunt argumentationem ¶ Et
nota dum aliqua virtus est organica modo quod in speciali certum
organum et sic quelibet potentia anime in istis inferioribus est virtus
organica ¶ Alio modo quia sibi deputat certum organum
ad suam propriam operationem et sic omnia intellectus non est virtus organica
quia sua virtus sicut est velle ad quod non requiritur organum
¶ Et nota quod alia est potentia que est propinqua et est illa que est completa
actui ¶ Alia remota est que non est completa actui sed
habet aliquam dispositionem ad id faciliter faciendum

8 **Utrum ex anima et corpore fiat unum per se**

Et videtur quod sic ¶ Et ratio potest dici sic quia sicut de ratione
agentis est facere aliud sic de ratione anime est facere unum cum
materia seu corpore ¶ Item sicut agentis et patientis est una actio
sic anime et corporis est unum esse
¶ Et contra de ista intellectualis formale sit compositum
que nec faciunt unum per se patet inductive et sunt omnem
proportionabilia secundum determinata mensura quantitate et sic
ista non sunt facere unum quia unum dicit aliud et aliud
indivisibile tamen sunt proportionabilia secundum actionem et virtutem
Et si ex duobus entibus in actu non fit tamen unum per se abs
sunt in actu forte et si patet ergo animam esse sic intellectum
ad lineam ¶ Et vel dicitur unum non est in potentia ad reliquam
non corpus est in potentia ad animam tamquam ad suam perfectionem
¶ Et nota quod ex anima et corpore dicuntur sic unum per se quia
anima et corpus completa sunt unum quando ex quo compositum sunt tamen
forma perfectionis non est non sit ex potentia et quo completur anima
et corpore sit unum corpus et sic ¶ Et secundo quod ex anima
possibilibus fit unum corpus sicut ex anima et forma sit unum sic
loco et per hoc sequitur quod aliquid corrumpitur secundum rationem suam
non perfectum unum est eternaliter non ab aliquo ¶ Unum in ratione
compositi corrumpitur per unam partem vel et qualitative
dispositionis que sunt de parte materie ¶ Et illa que est contra quam
vincere et ergo dicimus quod non est querenda aliqua causa in talibus
et forcium locutio de causa intrinseca quia nulla est talis
nisi quia unum est in potentia ad alterum sicut corpus ad animam
quia unum quod est imperfectum est in potentia ad suam perfectionem
Est ¶ Est tamen aliqua causa extrinseca et prima est motor seu
causa efficiens que facit actu talem et secundum actionem
fore unum anime vel et corporis et hic est quod dicit philosophus
2o metaphysice quod anima et forma sunt quasi duo diversa sed
ex ipsis fit unum non querit aliquam causam nec fit materia

et ideo non est aliqua eius mixtura. Sed quando quando
non mediate vel immediate dicatur secundum relationem quod mediate unum sit
inter terram et figuram terre mobilis mediat sed terram suscipit
figuram per aliquo medio sic vel est de proposito anima. Sed quando
dicitur quod illa que magis distant non uniuntur sine medio quia
sic extensio et forma extensio sed secundum relationem unum ipsum
principium conditionem concedat unum si utraque separata habet esse
completum multa inter media exigit sed unitio anime est forma
corporalis nec non ut esse seorsum a corpore et huius qualitate
dispositionibus procedunt etiam tamen ille non habet se tamquam medium
sed tamquam causa sine qua non. Ad aliud dicendum quod si et anima et
corpore efficit unum sequitur quod penetratio dimensionum efficit
propositum quod negat. Dicendum quod falsa sequela est quia nec dimensiones
anime penetrant dimensiones corporis. Ad aliud cum dicitur quod inter mediatum
et formam ipso non est divisio eo quod unum numquam est extra
aliud nisi vel [illegible] unum et. Dicendum quod penetratio
dimensionum est si aliquod duorum corporum esse sic [illegible]
situaliter intraret in aliud alto non [illegible] ut dimensio
et sic impossibile est esse penetrationem dimensionum et uniuntur
sibi immediate propter suam essentiam quia et probatur [illegible]
opposita quare quando anima et corpus sunt unum. Tota [illegible] est
uno per intrinseca et est quando due res [illegible] se [illegible]
immediate aliquo medio uniuntur sic duo [illegible] mediate tunc
to sic anima non unitur corpori. [illegible] est uno [illegible]
due linee uniuntur mediate puncto et superficies mediate linea
et corpus mediate superficie sic vel anima non unitur corpori
est ~~uno~~ uno nec [illegible] et est quando agens unitur patienti
mediate virtute unum sic actus et unum motus et passio sic
esse et prima est unum quando [illegible] quando dicitur ex pluribus entibus
perfecte distinctis non potest fieri unum sed anima et corpus sunt perfecte
distincta ideo etc. Dicendum quod [illegible] [illegible] ex pluribus
et potest intelligi dupliciter uno modo sic quod unum fiat reliquum et sic
impossibile est. Alio modo quod fiat unum tertium resultans ex his
et sic est possibile et hoc quando unum est in potentia ad reliquum.
Sed quando dicitur ex pluribus entibus in actu non potest fieri unum uno
modo. Sed anima et corpus sunt entia in actu [illegible]
[illegible] nota quod anima non unitur corpori indistincte sed corpori
determinato et [illegible] dispositione et [illegible] non [illegible] quod anima
humana sit [illegible] [illegible] cognitiva quia cognoscitiva non
[illegible] corporalis sed [illegible] que non est tota
[illegible] nec [illegible] et ideo quando non aliqua
virtute eius est aliqua separata a corpore et est [illegible]

et est omnis cognoscitiva qua eciam non venit capiendi generacionem corporis determinato

Utrum visu deficiente oculus non sit oculus

Videtur quod non ut patet per eos ... quia visu marcium oculus incolis adiut est oculus et sic non potest esse una condicionalis cum ante potest esse vera ... quare Dicendum quod sit intelligi in quo profundo hic deficiente ut sic deficiente visu actualiter vel aptitudinaliter oculus non est oculus nisi equivoce Sed actualiter vel aptitudinaliter quia si oculus ... dormiret et eciam alia in deficiente visu actualiter adiut oculus esset oculus si non deficeret visus aptitudinaliter sed ubi est equivoce quia oculus non videns non dicitur oculus nisi equivoce et secundum quid oculus

Utrum quadruplex sit modus vivendi

Videtur ... quod sic ... de illo ... et sedet inter ... quibus ... vivere Sed ... vivere patet ... secundum distanciam vivendi et corporis animatam Et sic vivencia collocant solum in corporis ... Quedam enim vivunt secundum potenciam vegetativam et iste est gradus primus qui debet plantis Alia sunt que vivunt potencia vegetativa simul et ... et iste est ... gradus vivencium et iste debet ... sunt ... Alia sunt quibus ... potencie inest motus progressivus et ille est ... qui debetur brutis Alia sunt quibus ... potencie inest intellectus et iste est ... gradus vivencium qui debet hominibus Et ... gradus sunt sic vel magis cognoscitivus vel non cognoscitivus Si cognoscitivus hoc dupliciter vel intelligere sic est ... vel sentire sic est ... gradus Si non cognoscitivus hoc dupliciter quia ... aliquibus sic est ... vel aliquibus sic est ... Alio distinguntur vivencie secundum distinctionem potenciarum et sic patet ... quod ... modi secundum quod ... sunt potencie ... ut ... patebit ... In oppositum ... videtur ... quia sic ... sunt modi vivendi ... modi vivendi ... intellectum et secundum ... et secundum localem motum et secundum alimentum vel secundum potenciam vegetativam et hoc quo ad ... Ut ... sunt modi vivendi per ... qui ... et ... Quatuor sunt modi vivendi intellectus et augmentatum et ... Videtur ... sunt modi vivendi ... distincti sunt quod non plures non ... reducuntur et modi vivendi ... reducuntur ad modum vivendi secundum alimentum vel ... quod ... sunt ... modi generales ... ponit vivendi secundum voluntatem ... sub intellectu qui modus vivendi secundum intellectum est cognoscitivus secundum ... voluntatem non est cognoscitivus quia voluntas ... Et ... eciam vivunt et secundum ... modos ...

omnibus entibus donatum est esse et vivere a primo ente
quo omnia entia vivunt quia primum principium est solum. Ad hoc quidam dicunt
quod licet donatum esse et vivere hoc quod tamen hoc obscu-
rius. Respondetur quod primus dicitur ab hoc quod ente etc. non ut
quod omnibus entibus est donatum esse et vivere a primo ente quia
dicit non hoc esse ab hoc ente quo auctoritas intelligit secundum philosophum
vel dicitur quod et secundo principaliter ut sic dico ab hoc quod ente intelle-
donatum est esse non vivere et hoc est verum. Vel sic omnia entia
habent vitam in se quo vivunt dum omnia entia habent primam causam
in se quo vitam habent causa est vita primo motore deus est
vita et delectatio. Respondetur ad hoc quod aliqua vivat aliud non
sufficit ea habere vitam in se sed requiritur quod exerceant vitam
formaliter modo sic non est de aliis omnibus entibus. Item nota
quod isti modi sunt species subalterne et non specialissime quia
habent alias species sub se sic intellectivum dividit in cognoscitivum
et non cognoscitivum. Cognoscitivum dividit in apprehensivum
et dissensivum. Dissensivum dividit in divisivum et compo-
situm. Non cognoscitivum dividit in appetitum et volitum. Sed
etc. modus medius sensitivum dividit in sensum exteriorem qui
dividit in quinque sensus et in sensum interiorem qui dividitur
in quattuor sensus. Item motivum secundum locum est triplex scilicet progressivum
dilatativum et constrictivum. Item modus secundum alimentum habet se
intrinsecum et augmentum et hoc loquendo de augmentatione proprie
dicta ad quantum per se patet etc.

Utrum potentia vegetativa possit separari a sensitiva et intellectiva et sensitiva a vegetativa. Non ii

Respondetur quod sic. Oportet autem hoc ab hoc aliis potentiis quia si sit
hoc etc. possit separari a se ipso quia potentia vegetativa et
sensitiva sunt etc. quia eadem anima quia si non tunc essent plures
anime formales in eodem in supposito. Respondetur quod una potentiam
separari ab alia potest intelligi dupliciter uno modo quod prius erant coniuncte et
postea una separatur ab alia et sic potentia vegetativa non potest
separari ab aliis. Alio modo sic quod alia potentia reperitur in aliquo
alio in quo potentia alia alia non reperitur et sic vegetativa
potentia separatur ab aliis potentiis eo quod vegetativa reperitur in plantis
sensitiva autem non. Vel sic potentia vegetativa possit separari vel in
eodem subiecto vel in diversis. Si dicitur quod in eodem contra non in eodem
supposito haec potentia est prior aliis potentiis dum tamen embrio prius
vivit vita vegetativa et postea sensitiva ut patet per philosophum in de
aliis. Respondetur quod philosophus dicit quod embrio prius vivit vita ve-
getativa quam sensitiva vel quod embrio prius apparet etc.

operaciones potencie vegetative cum prius quam aliquis sentit vivit cum sentit et cum anima prima infundit tunc statim infundit vegetatiua. Et nota quod potencias primas et intellectivas appropriati aliqui intelligi de intellectu quando quia vel dicitur intellective et prima separantur per partem corporis quando dicitur separat ab illis ab aliis corporibus. Tertio cum dicitur in mortalibus potencia intellectiva potencia intellectiva ab aliis a potencia prima tanquam perpetuum a corruptibili. Videtur quod propter dictum separat aliquam vel non loquitur de separacione secundum essenciam sicut quod potencia intellectiva separat a prima secundum essenciam sed vult quod intellectus secundum operacionem sicut quod anima intellective separat a potenciis aliis operacionibus sicut quod operatur tanquam perpetuum vel eo quod anima post separacionem ab operacionibus anime prime potencie intellective quia intellectus sed non sentit. Quod vel licet potencia intellectiva recipit in multis aliis ubi non recipit potencia prima quia multi sunt qui intelligunt et tamen non sentiunt primis ut patet de ceco et surdo quia multi deficiunt primis ut patet. Videtur quod licet aliqui deficiunt in multis primis in primo auditus vel primo tactus [illegible] primus ad dictum [illegible] primum tactus quo non valent multi deficiunt in primo auditus vel quia accidit ab inferiori ad superius [illegible] deficit vel [illegible] primus [illegible] dicitur prius per potencia prima et sic qui intelligunt vel [illegible] potenciam primam [illegible] per organo primus [illegible] et sic aliqui deficiunt in [illegible]

2 | 2 Utrum sensus tactus sit primus sensuum

Videtur quod sic [illegible] sensus [illegible] et cum dicitur primus [illegible] est primus primum quia non primus tactus per primum [illegible] de sompno et vigilia. Tertio dicitur quod multi [illegible] primus [illegible] vel dignitate et sic primus auditus est primus primum [illegible] nobilitate et nobilior [illegible] primus visus. Quarto [illegible] primus [illegible] et sic primus tactus est primus primum [illegible] primus tactus ad omnes alios primus [illegible] primus [illegible] primus tactus non est primus [illegible] primus auditus est primus sicut vel visus [illegible] primus visus et auditus [illegible] nobiliorem [illegible] primus auditus [illegible] primus [illegible] primum auditus aliquando [illegible] vel dicitur primo [illegible] sensus auditus [illegible] nobilis [illegible] videtur quod primus tactus est primus [illegible] primus tactus est primus [illegible] nobilitate et dignitate [illegible] primus tactus est [illegible] et magis necessarius [illegible] nobilior [illegible] nobiliora [illegible]

Respondetur quod licet sensus tactus est vilior
quo ad est nobilior et magis necessarius aliis tamen hoc non cogit sensum tactus
esse nobiliorem quo ad nos quia viliora et necessaria sunt nobiliora
quia secundum philosophum quarto metheororum Secundo petite sunt viliora
separatis non tamen sunt nobiliora sed ubi sunt petite sunt
viliora sicut ars paucis est vilior sed tamen necessaria
non tamen est nobilior sed Et si dicitur viliora sunt nobiliora
[illegible] unum est [illegible] et quod sunt eiusdem speciei [illegible]
quod sensus tactus est certissimus sensuum quo ad est primum nobilitatis
[illegible] sunt nobiliora sed autem perfectio et certitudo
de sensu et sensato Respondetur quod potest dici sensum tactus esse
certissimum non comparat sensum tactus ad alios sensus in homine sed
comparat ad sensus aliorum animalium sic quod sensus tactus est certior in
homine quam in aliis animalibus Ratio quia in homine sensus tactus est
temperatius dispositus et complexionatus quam in aliis animalibus
quia in hominibus reperitur complexio sanguinea que est non
[illegible] Sed in aliis animalibus reperitur complexio fle-
gmatica et melancolica Sed si sensus tactus esset primus
sensuum [illegible] quod ad dicitur sensus tactus ut dicitur [illegible] sed quod
non quia ad dicitur [illegible] sensus [illegible] quo non [illegible] sensum tactus
[illegible] sensus tactus non est [illegible] Respondetur quod si [illegible]
[illegible] adequata denominatione sic quod adequate
denominatur a sensu tactus sic [illegible] quia ad dicitur esse ad [illegible]
[illegible] denominatione Si at [illegible] dicitur [illegible] unum
est quod [illegible] est ad [illegible] sensum tactus quia utrumque reperitur ad [illegible]
sensus tactus et [illegible] et [illegible] etc. 13

Utrum in eodem homine sint plures anime vel forme substantiales vel una sola

Respondetur ibi quod secundum unam et hoc patet Buridanus [illegible]
quod secundum unam est anima in homine et intellectus in uno homine
quia in [illegible] non est dubium quin sunt plures et hoc est
de intentione aristotelis [illegible] ubi dicitur [illegible]
[illegible] non sunt distincte secundum [illegible] non [illegible] secundum
[illegible] in de [illegible] dicitur unum [illegible] que plures
formas substantiales est impossibile Ratio [illegible] per [illegible] Sed [illegible]
si in eodem homine essent plures forme substantiales sequitur quod homo
non esset unum quod est [illegible] productum quia una
forma substantialis dat esse [illegible] et si [illegible] plures formas
[illegible] plures [illegible] et sic non esset unum [illegible] Sed quod
duobus entibus in actu fieret [illegible] quod [illegible] patet
[illegible] quia nulla forma substantialis est [illegible] in actu

Dicit secundo quod principaliter esset totum sicut hic quod esset ad quod indiget ipse
imperfecte partem quia sensitiva sicut sunt decisa per annulosa separatur
anima sensitiva ab hac sequitur illatum. Dicit sic sicut tota
figuram sicut est sic aliquam ad corpus sed eadem tota et sed
non potest hic plures formas quia sunt solum tamquam continuatas
sicut est de toto. Alia ratio quia utique ad exigentiam quam
una pars indiget intendit in suo actu alia remittit
quod nullo modo contingit nisi principium actionis ipsius unum per continuam
[illegible] palam sequitur in necessitate sed omnia pura salvari
ratione opinionis et intellectualitatis sunt opinio Platonis qui posuit tres animas
secundum diversa opera vite que eis attribuebat non dicit animam
intellectivam ipse imperfecte animam concupiscibilem in corde irascibilem cogi
[illegible] tamen in brutis hec ponit. Ideo hec opinio
una animam sed in eadem homine sunt tres anime ergo non
intellectiva ad exigentiam et ille dicunt ipse partes et
per quod ubi ipse dividit animam in tres partes tamquam in ipse de
[illegible] quia quelibet ratio distincta ab aliis. Sed re
est diversas operationes quas exercet in eodem corpore vel potest dici
in pluribus animam sensitivam in brutis vegetativa
et ergo dicit ipse in diversis suppositis animam intellectivam in hominibus
in communi sicut nature. Dicit et alibi magis
dici tres anime sed non quod sunt in eodem supposito non dicit
posse sed si sunt in diversis suppositis
alia remanet ille distinguitur sed anima sensitiva et vegetativa
tollitur intellectiva non tollitur [illegible] separat
sed anima sensitiva vegetativa in homine quia sunt eadem
sed sed quantum ad actum suum quia separatum non separatur
actum suum intellectiva et ille corporis non est corporis
anime sed corporis organici ad operationes requiritur
et sic dicitur tolli quo ad operationem
instrumento ad suam operationem requisita non
sicut artis [illegible] ut hic. Ideo dicit diversa opera
[illegible] diversas formas. Videtur quod hic multe sunt diversis
suppositis et non sunt diverse operationes in diversis suppositis
arguunt diversas formas sed multe in diversis suppositis
diversarum specierum et tamen non arguunt diversas formas diversarum specierum
sed eiusdem speciei quia omnes anime sunt eiusdem speciei

Utrum in homine sint plures forme substantiales quam in eodem quod est
forma corporis et carnis et sanguinis. Videtur quod sic. Et arguitur
quia ista nomina caro et sanguis non sunt nomina specialia sed
sunt imposita ad formas rei diversitate earum ut patet in oppositis
ut de rebus coloratis quare etc. Oppositum quod est falsum et quod dicitur quod
caro sanguis dicunt accidentia per eius mollitiem et duritiem
rite sic per partes et plurima. Item si in homine esset una
anima sequitur quod in eodem incompossibilia cum indicia contraria quod
est falsum et contra rationem contrariorum quod patet quia eadem anima indicat
solem esse bipedalis quantitatis et eadem indicat eum esse maiorem
toto mundo. Videtur quod sic. Et arguitur quod impossibile est in eodem mo-
impossibile esse contraria indicia simul et semel et ideo dicitur quod anima simul
et semel non habet contraria indicia de sole. Unde dicitur quod quamvis per sensum
solem indicat esse bipedalis quantitatis tamen superveniente iudicio
rationis corrigit iudicium et errorem sensus. Item in muliere in-
pregnata sunt plures anime quia ibi est anima mulieris et anima
embrionis et ita sunt in homine eadem quia in muliere. Videtur quod
sic. Dicitur quod solum ibi est una forma substantialis que continet carnem
et corporeitatem et aliud quod quodammodo conveniunt. Vel dicitur quod quamvis sint
diverse forme non in eodem supposito quia aliud est suppositum
embrionis et aliud mulieris. Vel dicitur quod per eandem formam embrio
mulieris ex toto vivit et nutritur quia est pars mulieris. Item nota
quod quo formaliter sunt multe in eodem supposito tamen non sunt plures
forme substantiales totales inexistentes. Dicitur in titulo quod in eodem suppo-
sito totali quia in supposito partiali sunt esse plures forme sicut
in suo corpore quia in cauda forma piscis et in corde forma
carnis ita quod ista sunt supposita partialia. Dicitur forme accidentales
quia in eodem supposito sunt esse plures forme accidentales sicut
in asino alia est forma in pede alia in capite sed ille
sunt accidentales. Dicitur inexistentes quia contrarie sunt esse plures sed
sicut patet de muliere impregnata ut iam patuit. Sed tamen in homine
sunt plures forme quia ibi est forma educta de potentia et alia
forma infusa a creatore. Videtur quod credo dicendum. In homine
esse unam formam eductam de potentia materie sicut formam vegetativam
et sensitivam non tamen quia est ut formam unam contrarium oppinionem
Hoc dicto etc. [illegible]

Utrum in partibus plantarum et aliorum animalium anulosorum
et in partibus entomorum abscisis sit anima 19

Et arguitur quod non quia post absciscionem ramus ab arbore in
ramo maneat anima vel non. Et contra quia animalia annulosa ut puta
serpentes et anguille et dicuntur annulosa quia componuntur partibus
ad modum anuli capita coniungentibus cauda et alio modo

vocantur entho[mo]mia ab en quod est in et thomos divi
sio quia aliud divisi intercise. Quare stantibus videtur quod in partibus
per protectione dicit cum recta dicit decisio manet viva. Ista quo
videntur immeria quod de aliis anulosis in decisione separa
tis ubi possunt post mortem anulosa in decisione scilicet quod
viva scilicet ratione [illegible] utrumque recipit quod in istis partibus abscisis manent
anima sed in partibus plantarum et aliorum anulosorum separato anime ibi est
anime [illegible] qua cor [illegible] partem scilicet operato arguit forma
transplantata vel [illegible] abscisione rami ab arbore si ramus
et [illegible] non est [illegible] incisit crescit multum et augmentatur
animalibus anulosis nisi quod partes habent crassam [illegible] scilicet de
[illegible] si aut [illegible] partem scilicet si partes compungunt aliquo acu
[illegible] et [illegible] ab aliquo dilatatione dilatant non
anima [illegible] vivere [illegible] et ideo in istis partibus
[illegible] habet cor [illegible] partem habet cor [illegible]
cordi sicut medulla in plantis est proportionabile
quia sicut per cor ad [illegible] sicut planta per medullam scilicet
in aliis anulosis [illegible] spina dorsi est proportionabile cordi
[illegible] plantarum vel aliorum anulosorum est proportionabile cordi
divisione transversali secundum non per medullam ut per [illegible] dividi [illegible]
secundum longitudinem [illegible] medullam et per spinam dorsi [illegible] hoc
in partibus abscisis secundum divisionem [illegible] transversale in istis partibus
est viva scilicet in partibus abscisis secundum longitudinem tunc ibi non
est viva ideo in aliqua parte abscisa est viva et in qualibus [illegible]
[illegible] quare in partibus abscisis transversaliter abscisis manet viva
videtur quia in partibus abscisis transversaliter tunc proportionabile
cordi non ledit et [illegible] et sic [illegible] manet [illegible] et
secundum longitudinem tunc proportionabile cordi ledit et non est
[illegible] anime et per quod in illis partibus non est viva et ideo [illegible]
[illegible] divisione partes in plantis [illegible] in partibus
abscisis transversaliter [illegible] viva quia [illegible] aliqua portio
[illegible] transversaliter in qua non est viva [illegible]
[illegible] positio est [illegible] augmenti et nutrimenti
et ideo [illegible] aliqua portio in qua non est viva videtur quod [illegible]
[illegible] in aliquibus partibus abscisis anulosis non manet
viva sicut si recipiat alia [illegible] portio [illegible]
[illegible] scilicet quod [illegible] de partibus abscisis que
habent determinatam quantitatem ad [illegible]
quod ad [illegible] quod [illegible] plantarum vel aliorum anulosorum requirit
[illegible] quod iste partes [illegible] proportionabile cordi [illegible] quod iste
partes [illegible] determinatam quantitatem [illegible] in partibus abscisis

abscisis universaliter determinatam non est anima quasi sit se
quaeritur quod solum continuo quantitate esset divisum ita in duo ut
fore separabilis quod est contra philosophum. Videtur quod continuo quantitate non
est ita ipse in duo ut fore sed cum parvum sit quod [illegible] animal
[illegible] una anima in actu plures vero in potentia et tales potentia actu
aliter per divisionem. Utrum si in partibus abscisis esset anima sequitur
quod iste partes essent [illegible] intellectivae et augmentabiles et sic quod
iste partes possent diu vivere quod est contra quod est experientia quia
videmus aliqua quae diu vivunt tamen diu [illegible] Dicitur quod sunt duo quod
non videmus aliquam quam diu ~~[illegible]~~ nutribilem
sed solum aliquod quod est
organum requisitum ad susceptionem nutrimenti sicut est os vel
radix modo in istis partibus abscisis non est aliquod organum
requisitum ad susceptionem nutrimenti ideo quod non habent os et ergo tales
partes non sunt nutribiles saltem per nutrimentum quod prius recipe-
bant per nutrimentum quod prius [illegible]. Utrum si in partibus decisis
esset anima magis quod manet anima propria sicut quod ibi remanet
fantasia. Et cum fantasia non est in partibus decisis quia
fantasia sita in anteriori parte corporis modo iste partes non habent
[illegible] Videtur secundum Commentatorem duplex est fantasia quaedam est non
habens organum determinatum et talis dicitur esse indeterminata et
imperfecta et talis fantasia est in animalibus quae decisa vivunt
Alia est fantasia quae habet organum determinatum scilicet an-
teriorem partem cerebri et talis dicitur determinata et perfecta et illa
non est in omnibus [illegible] quia animalibus imperfectis ut vermibus
sed solum perfectis animalibus. Utrum si in partibus decisis esset
anima vel [illegible] eadem [illegible] in toto [illegible] vel non quod non alia
quia sequitur [illegible] esset aliud animal et si sit tunc contra
[illegible] sit per decisionem [illegible] quia prius non fuit animal et tamen
est aliud animal. Videtur quod in talibus partibus decisis esset
animal eo quod ibi esset alia anima a tota [illegible] est aliud est animal
[illegible] quod dicitur quod sit [illegible] per decisionem [illegible] non
non sit per decisionem [illegible] sed [illegible] violenta vel arti-
ficialis [illegible] Alii dicunt quod tales partes non habent alia
[illegible] organa [illegible] non sunt diversa
organa. Alii dicunt quod ibi sit animal [illegible] Utrum
aliud quod [illegible] est plus reperit in animalibus perfectis quam in imperfectis
[illegible] partes abscisas vivere est [illegible] non vivere [illegible] plus
debet reperiri in perfectis sed [illegible] non reperit in perfectis [illegible] in im-
perfectis quia non apparent [illegible] quae [illegible] partes [illegible] non
[illegible] vivunt sed [illegible] vivunt. Dicitur quod ratio [illegible] sit
esse quia partes aliorum vivunt [illegible] imperfectorum et
sic [illegible] requirunt [illegible] organa [illegible]

operationibus extenditur et sic ibi manet anima sed anima perfecti
alia est sicut perfectionem requirunt multa organa per que operationibus
extenditur et ideo in illis partibus non potest esse anima Similiter ratio quia
in aliis perfectis vivit cor quod est principium non extendit toti
corpori sed manet in medio et sic post decisionem partes alie
perfecte vivere ibi non est anima quia ibi tale principium non est cor Sed
in aliis et plantis est proportionabile cordi coextendit
toti principio et sic in qualibet parte est proportionabile cordi et
ideo post decisionem manet anima quia proportionabile cordi ma
net Contra hoc in aliqua alia reperitur sine corde patet per Galle-
num qui dicit se vidisse arietem ambulare extracto corde
ergo si ambulat vivit et per consequens habet animam Nota
Conciliator inter physicos et Galienum quia aliqui dicebant
hoc dicit principium vite esse in corde et ideo dicit arietem
ambulare sine corde Conciliator ponit principium vite
in corde et ideo concludit se vidisse arietem am
bulare sine capite per unum passum et ultra non tenendo
cum Conciliatore Sed ad Gallienum quod ita motus illius non fuit
proprie vitalis sed fuerunt spiritus vitales et calor naturalis qui prius re
manebat tempore sicut est de decollato Sed contra agens
instrumentale non potest agere sine agente principali sic pena non
potest scribere sine scriptore Dicitur quod aliquid instrumentale a
gens potest agere aliquid non existente principali sicut trocus
motus non existente in manibus sicut est mola in molendino non
existente molendinatore et sic agens instrumentale non
potest agere nisi solum aliquid parum et non vere Conclusio

19 Utrum potentie anime distinguuntur loco et subiecto

Nota plures posuerunt potentias esse distinctas loco et subiecto quia
posuerunt vitalem in corde vegetativam in epate et concupiscibilem
in corde et irascibilem in felle sensitivam in genitalibus
Sed hoc est contra philosophum quia per quod dicit reliquie autem partes
anime manifestum quod ex hiis quod non separabiles sunt sicut
quidam dicunt pro quo nota potentia anima est duplex quedam principalis et
est quando anima potest exercere operationes vitales Similiter alie
sunt instrumentales et sunt dispositiones qualitatum membris
quibus anima exercet operationes sicut organum visus oculus iste
stantibus dicitur ad questionem quod potentie principales in eodem supposito
non sunt distincte loco et subiecto patet per Philosophum ad primam partem
quia si potentie principales in eodem subiecto sunt distincte loco et
subiecto maneret potentia vegetativa solo et sensitiva Sed

sic sequitur quod per destructionem vnius tamen non videtur
et a. acquirit radices in plantatione ut truncus radicaverit
quibus sit ex priori dicta quod in ista potentia nutritiva est in radice
potentia generativa in ramis Sed de potentiis inseparabilibus
patet sicut potentia visiva est in oculo etc. Nota iste potentie
pulchre sunt vegetativum sensitivum appetitivum et motivum secundum quas
nominantur potentie animarum sicut quod vegetativum et sensitivum
dicuntur operantur vno per quod vnde nec aliqua reperitur
in vno corpore individuo Secundo dicitur quod vna potentia reperitur
in vno individuo per aliquod primo operando potentiam tunc
dicitur potentie vnius anime sed ~~operando~~ sicut potentia sensitiva
in homine non dicitur anima sed potentia Secundo secundo operando tunc
dicitur anima sicut vegetativum in planta non dicitur potentia sed dicitur
anima sic etiam sensitivum in animali perfecto non dicitur potentia sed anima
Nota potentia visiva est in oculo et etiam potentia auditiva pulchre
in oculo et licet potentia auditiva in oculo non potest exercere
operationem Sed est excepte organorum quia ibi non est organum
sed quidem est esse tunc possent tamen Vel aliter dicitur quod non
est inquirere [illegible] aliquam potentiam frustra in individuo
non autem in tota specie Vel dicitur licet potentia auditiva in oculo
non audit tamen tamen in aure audit Quod etiam dicitur in littera de potentiis
totalibus et non partialibus sicut potentie totales non distinguuntur
in eodem supposito sed tamen partiales Quod etiam dicitur primo in libro de
sompno et vigilia dicit quod in perfecto sompno vegetativa non
quiescit sensitiva vero quiescit Respondetur quod quiescit quo ad
operationes que debent sibi ratione autem sensitive non autem quie-
scit ratione operationum que debent sibi ex ratione potentie
Quod etiam dicitur contra non sunt idem distinguuntur loco et subiecto
sed potentie autem non sunt idem quia potentia vegetativa et voli-
tiva non sunt idem quia alias implicarent contradictionem eandem
potentiam esse vegetativam et volitivam quia secundum eam est
potentia vegetativa quo recte eodem secundum quibus non sunt in
vtraque oppositorum Item alia potentia est potentia volitiva quo recte
eodem secundum quibus sunt in vtraque oppositorum autem per primam partem
sed tamen potentia vegetativa quia potentia volitiva est volitiva quo
non potest in vtraque oppositorum nomine materie Sed iste nota ista quod
non valet est potentia vegetativa quo recte pluribus non potest in vtraque
oppositorum quia potest etiam in vtraque oppositorum ratione potentie volitive
Sed si dicitur tamen potentia est vegetativa est volitiva volitiva ratione
volitive non potentia volitiva potest in vtraque oppositorum volitiva vero non
dicitur quod iste differunt realiter sicut primi ad redemptionem quod

potentia mobilis ut sic non potest in utraque opposita. Secundo volitio ut sic
potest in utraque opposita. Tertio nota potentie anime instrumentales non possunt
sed in actum sed sunt iuncte cum aliis. Secundo si dicitur in quod anima
non est sed in actu dicitur quod hec est una de anime sententia et non contra
hoc potentie instrumentales non sunt sententia contra sed contra. Quarto
non videtur quod nobilitas de potentiis instrumentalibus que non sunt diffuse
per corpus notabiliores per totum corpus et hoc addit propter tactum. Quia
ipse tactus extensus per totum corpus et sic potest ad alias potentias in eodem
loco esse. Secundo potentie que non sunt diffuse per totum corpus sicut
visio non potest esse in eodem loco et dicitur secundum partes nobiliores
propter ossa que non sentiunt ex ista parte quod sit dictum et dicitur.

16 Utrum potentie anime sint realiter distincte ab ipsa anima

Nota primo quod potentia est duplex quedam est passiva et hec requirit
anima potentiam certam operationes vitales. Alia est instrumentalis
requiri sunt vegetativa qualiter dispositio que sunt organa. Tunc
videtur per compositum animal prima quod potentia principalis anime non est
distincta ab ipsa anima quia sic se habet potentia anime ad animam
ut se habet sicut materia ad formam sed materia non est sua potentia
anime sunt realiter distincta ab ipsa. Secundo potentie instrumentales
et qualitates dispositiones et complexiones organorum parti anima organica
distincta ab ipsa anima. Secundo non sunt anima. Tertio de anima
dicto Thome qui dicit complexionis est dicere quod per anime actualitate
eius potentia dicitur quod quando probatur ne dicitur quod de principiis instrumentorum
totalibus. Quarto nota quod potentie in eodem supposito non dicuntur realiter
sed solum secundum rationem et potentie non intendit potentie ...
secundum partes realiter sed solum totaliter. Secundo potest est
potentia sed anima potest quando est quod in solo actu partis quia
potentia est abstractum et hoc non potest nisi de potentia quia sic
est via una altera est a anima sic est hoc via utrobique quanto
tertio ad abstractum. Tertio quia actus est via de abstracto abstracto
quia abstractio importat totaliter formam distinctam a suo
subiecto sicut anima sed non quod vitalis de abstracto ut requi-
ringi est potentia quia ex parte de potentia sic est hoc
quia est proportio. Secundo potentia anime est medium inter formam anime
et operationem eius ergo non est potentia anime per Damascenum et alios
in suo sermone. Tertio quod de potentiis instrumentalibus.
Secundo potentie anime differunt inter se quod differunt ab anima et inter
ista ipsa non quod est nobilior. Tertio quod in eodem subiecto
una potentia non est nobilior alia sed potentia simpliciter et quod
dicitur in se non est nobilior ipsa negando. Sed hic in genere
intellectiva est nobilior quam ipsa anima. Quarto ita est intellectus quo
anima est potentia sed ita est realiter. Secundo est ipsa quatenus

ut dicitur postea tertio quo distinguuntur. Videtur quod hic intelligit ad
sensum interiorem potentia sensitiva ut sic et potentia intellectiva ut sic quia
iudicia ymaginativa quia sensus exterior indicat dulce esse delectabile
prosequendo. Intellectus vero in potentia comparativa indicat delectabile
sensibile non esse prosequendum et sic non convenit quia hic secundum
diversas potentias. Et etiam Videtur quod alia potentia estimat
diversas potentias apparentias et etiam diversimode
sibi ipsi et hic propter diversas apparentias [illegible]
obiectorum [illegible] in magno [illegible]
[illegible] et non potest ut [illegible] 1A

Quod potentia intellectiva separatur ab aliis potentiis
sicut perpetuum a corruptibili. Videtur quod ista est
tertio et hic concludit separari sicut perpetuum a corruptibili quia
per solum duas partes potest intellectus non sunt separabiles modo ista
quo a diversis diversitate. Secundo sic intelligit separari de
intellectu non intellectu dicitur quod sic intellectus dicitur esse separa
bilis ab aliis potentiis sicut perpetuum a corruptibili. Alii intelligunt
de intellectu quando sic quod intellectus quando separatur ab aliis
potentiis sicut perpetuum a corruptibili. Alii per totum intelligunt
istud quantum ad operationes quod intellectus id est operatio intellectus separatur
ab aliis potentiis id est ab operationibus aliarum potentiarum sicut perpetuum
a corruptibili quia intellectus post separationem habet propriam operationem sed
alie potentie scilicet sensitiva vegetativa non habent suas operationes.
Dicendum quod potentia intellectiva non separatur ab aliis potentiis sicut perpetuum
quia intellectus non separatur ab aliis potentiis quia si sic separaretur
quod intellectus esset plures quia separatio importat plura
litatem. Sed dicitur quod quedam est secundum realem diversi
tatem et talis separatio importat pluralitatem. Alia est
secundum actum sive quo ad operationes et talis non importat plura
litatem. Modo intellectus sic separatur ab anima sensitiva quo
ad operationes quia anima intellectiva habet operationes post separa
tionem a corpore sensitiva autem non quia non dicitur quod
intellectus est perpetuus secundum rationem non autem secundum rem. Dicendum
quod potentia sensitiva non est corruptibilis quia intellectus non separatur a sensitiva
sicut perpetuum a corruptibili quia potentia intellectiva non est corruptibilis
quia ut sensitiva quia potentia sensitiva et intellectiva sunt una anima
quia una est perpetua quia et alia. Videtur quod corruptio ipsi
sensitive. Dicendum quod secundum essentiam secundum
operationem non dicit quod potentia sensitiva non est corruptibilis secundum
quia est eadem anima cum intellectiva sed est corruptibilis secundum opera
tionem eo quod anima sensitiva non exercet operationem post separationem. Dicendum
quod potentia sensitiva non est corruptibilis quia quedam corrumpuntur

a suo quo recipit [illegible] potentia sensitiva est quod grave
[illegible] quia sed non est quod sed potentia sensitiva sed [illegible]
[illegible] in [illegible] nota aliquid recipi [illegible]
[illegible] per [illegible] [illegible] alios [illegible]
[illegible] aliquid recipit ad [illegible]
ad [illegible] quod quidam recipit [illegible] recipi
a suo [illegible] non [illegible] seu [illegible] non [illegible] sensitiva
[illegible] recipit [illegible] quia ratione [illegible] intellectus
non est [illegible] quia intellectus est [illegible] quia intellectus [illegible]
est [illegible] 30 [illegible] nota quidam [illegible] et tenent
quod intellectus non sit [illegible] sed [illegible] recipit
intellectus et hec est alexander [illegible] veritate loquendo
intellectus est [illegible] et non [illegible] [illegible] 30 [illegible] intellectus
[illegible] est [illegible] quo ad [illegible] operationes [illegible]
non [illegible] operationes [illegible] ex quo non est potentia non [illegible]
[illegible] non [illegible] quod [illegible] [illegible] potentia [illegible]

18 **Actus activorum sunt in patiente bene predisposito** [illegible] clarit quod sit [illegible] ratio [illegible]
est in [illegible] quia [illegible] actus est in
[illegible] non [illegible] est [illegible] predisposita [illegible]
[illegible] nota quod antiqui [illegible] pitagorici dicentes animam
posse in ingredi [illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] quod [illegible] est in [illegible] predisposita [illegible]
[illegible] est ad [illegible] quod actus [illegible] agentis
aliquas operationes in ipsum patiens [illegible] ipsum patiens est
predispositum ad illud [illegible] quod sit [illegible] et
[illegible] in potentia [illegible] pitagoricos esse
[illegible] est [illegible] actus [illegible] sunt ipsius [illegible]
et [illegible] quod sit [illegible] et [illegible]
[illegible] quia [illegible] eo quod [illegible] operationem
[illegible] ipsius [illegible] eo quod [illegible] sit [illegible] disposita
est [illegible] operationum [illegible] est [illegible] quod operationes
[illegible] sunt ipsius [illegible] et [illegible] actus activorum
sunt ipsius [illegible] et sic sunt [illegible] in agentibus quia actus
est in eo [illegible] est [illegible] sensitivo et
[illegible] in patientibus predispositis [illegible]
in agentibus [illegible] quia [illegible] quod [illegible] agens et
patiens [illegible] actus non est in patiente predisposito quia actus
[illegible] intellectus ex quo [illegible] dispositionem [illegible] nota [illegible]
est patiente disposito [illegible] et est aptitudo
patientis ipsius ad aliquem actum [illegible] et est
aliqua [illegible] dispositio [illegible] dispositive [illegible]
ad illud [illegible] actum ipsius intellectus [illegible] non [illegible]

Item nota quod anima recipit in subiecto in actu accidentali et non substantiali
et sic non sequitur quod actus sit ex ratione sua sed quod quamvis hoc sit
corpus incorruptibile tamen anima hominis est incorruptibilis ergo et corpus debet esse
incorruptibile contra ex ratione sua ex qua sit proportionata. Videtur
Egidius quod non est inconveniens animam incorruptibilem coniungi corpori corruptibili
[illegible] in sua quia sic a causa necessaria procedit effectus contin-
genter sicut a sole pullulantia arborum que est effectus contingens
sic vel sic contingit et quamvis ipsa sit simplex secundum essentiam
tamen potest in multas et diversas operationes ad quas requirit
diversa organa diversimode proportionata et sic est multiplex
virtute licet sit simplex in essentia. Item nota sicut dicit Sanctus
Thomas quod potentie intellective ipse non sunt in ipsa sed tamen ab
essentia ipsa et sic non potest dici ipse quod potentie alie sunt diverse
secundum sed sunt diverse proportionum ut [illegible]. Item
nota sicut dicit Sanctus Thomas quod anima intellectiva quamvis est in se
non indiget corpore ad suam operationem corporalem sed tamen indi-
get quod proponam [illegible] que requirit corpus organicum dispositum
et ideo oportuit eam uniri corpori et non simplici elemento
[illegible] est ignis. Item de actu non sunt in paciente cum quando
sunt sumuntur a materia ut a forma ut a quo quod non a forma quia
[illegible] est quod patet quando dicitur quod actus fluit a quo quia actus sunt [illegible]
[illegible] quod actus sunt a forma et vel a quo sed diversimode
quia enim a quo denominantur a forma ad effectum et sic quasi patet
et actus sunt a quo [illegible] denominative. Item nota quando dicit
quod ista auctoritas in uno sensu non est vera sed debet poni in
uno sensu ut actus activorum est in paciente et [illegible]
actus anime. Sed in tenendo quod ponitur in uno sensu ut dicit quod debet
addi in patientibus predisposito vel predisposite ut sit actus
activorum sit in paciente vel patientibus predisposito vel predis-
posite et sic actus [illegible] anime [illegible] licet non sit
in patientibus tamen sunt in patientibus etc.

Utrum secunda diffinitio anime sit bene posita ubi
dicitur anima est quo vivimus movemur sentimus 19
et intelligimus primum videtur quod est bona

Tota ista diffinitio debet sic intelligi et poni ad [illegible]
et quod ille termini [illegible] motum intelligimus [illegible]
in terminos [illegible] et sic dicitur anima est principium substantiale quo aliquid
vivit sentit vel movetur vel intelligit quia sic convenit cuilibet anime
sed ut posita est non convenit omni anime quia [illegible] anime [illegible]
anime non est quo vivimus movemur etc. Dicit pro anima [illegible]
[illegible] ponas anime que ipse non sunt anima. Dicit secundo
[illegible] principium ad [illegible] ponas que non sunt anima quia non
[illegible] principium sed plurimum ab essentia anime. Item dicit [illegible]
[illegible] quod anima est principium [illegible] [illegible] que
cause sunt [illegible] formalis et finalis. Dicit [illegible]

q dat esse me Sz dr efficient ro operationis vitalis eo
q ipsa principalr efficit operationes vitales dr finalis ro
composite qa est finis compositi Sz no e ta malis Ratio est
quia ta malis est prime partes formi se sed i e debe neb
sit tamen uetu et comadu formi rem sed dicit ratom Q
dubiu est quare no diffinit illud prius qa appetitui Ratio
est quia appetitus mete gse ffem quia vltimus e ffg ibi e
delectatio et sic appetitus est ad sequm no fferentem Sz quare
oct gdus viuendi in gne Qst nota sic dr Egidius qprit
ponit duas diffinitiones anime quare prima est vota glo
demnatae no ideo qa forlr est est greo fo qa apta
nata est gedudi de definito in demnatam Sza que est
gendit de diffinito ponendo ipam f ipam prima diffto
principiu quo viuimus mouemur etc est actus prims corpl or-
ganici Sz ol aia est principiu est actus primus corpl or-
gl aia est actus primus corpis organici quo viuimus mouemur etc go
dr aie dif a prima in duobus primo in hr qa pa diffto
est gnalis et cuilibz aie Scda vo spealis et gnt spealibus
animabus Scdo qa pa e malis et hr se taqm greo demna
tionis et demnat p scdam prima ut sed e dctum Qst
qre dr ista diffinito e in ggrua qua aut et reltm ddgut
in gne Rndet q ly quo no dbt refferre ly aia sed dbt
refferre greg ly i q est principiu fmale ne ad hr qd e
est actus fmalis et sic ia pricd prius mouemur etc mali
insequitur no in comunis mugato quia excusa p appo ipsiu qa
magl gne procedit et mig gne sequit Qst ly primo no te
absolute sed positive ut in valet sic principaliter ut p hr etc
talor nalis qa no e actus primus Sly dicit q ly primo
dbt vale in sic esse primo et sic tunc excludit primo qa
licet p potias viuimus in no esse primo sed hr e scda Ro
aia est quo viuimus potest pt refferri ad duo vno p ad
corpus p corp qm viuimus sic p susceptionem vite et mar sed
p p aiam formalr et sic principalius also mo pt refferri
ad potias qa p aiam viuimus ut p fmale metd et principale
Sz p potias sicut p fmale medio et ponendo diffinitionem
in simili ut e potta tunc et ald pon p ne Qst d si
diffinitio esset bona sequit q p aiam sentimus in ubibus
et vngwibus quia in hbg e aia qa aia e in tota etc
Rndet Egidius q male in cubus et vngwibus et offibus
sit aia sed in ptibus no sentim pp tre stretate Sz pt
dici q in illis ptibus no sit aia Sz qd dr aia e i toto
etc verum e de pto animali et no actuali mis etiam

et vigoroso sunt proprie accidentia. Sed contra si sic quod calor naturalis
effectus anime quia ratio est quo vivimus vel ab deficiente
calore anima non potest vivere. Dicendum quod licet addi specialis
actus et sic calor elevatus ab anima est actus specialis sed accidentalis
Sed contra si sic quod digestio effectus anime ab ea digestio quo vivimus integre
Dicendum quod addendo ad diffinitionem actus specialis dicta
scilicet quod forma inherente et sic digestio est anima quia non est
forma inherens vel dicitur quod digestio non est illud quo vivimus
formaliter sed tamen effectus vite unde dicitur quod ad hoc quod aliquid
sit anima requiritur quod sit principium extrinsecum intrinsecum et
quod est in alio non curando autem pro centralis vel alios
Sed contra unius rei debet esse una diffinitio sed anime sunt
plures diffinitiones ergo nec ista nec illa. Ad rationem patet
sexto topicorum. Dicitur quod quia unius rei est quinque
plures diffinitiones ab ... ad ... mortale et ...
... materia propria et ... Dicendum quod ad hoc quod dicitur unius
rei debet esse una diffinitio verum est de diffinitione quia
totali et perfecta dicitur quia ab accidentibus possunt esse plures
per se partiales diffinitiones. Aut dicitur totalis perfecta separata
tamen quia eiusdem diffiniti possunt esse plures diffinitiones
quarum partiales sed ... non ... totales. Sed contra ...

Utrum quinque sint potentie anime scilicet vegetativa sensitiva appetitiva secundum locum motiva et intellectiva 20

Dicendum quod sic. Et ratio ... ... est illa ab
... ordinatur ad ... quia non potest esse
qui per unam potentiam ... sed oportet ... quinque. Alia
ratio secundum philosophum ab potentie anime distinguuntur per actus
et per obiecta ut patet infra ... sunt quinque sunt obiecta et
quinque actus et sic etiam quinque sunt potentie. Notandum quod hic
intelligitur in ... ... ad ... ... ita quod tamen quinque
sunt anime potentie .i. tamen quinque sunt vitales potentie distincte
secundum rationem specificam. Et per hoc non intendit ponere dumtaxat
secundum realem potentiarum ipsius anime sed solum vitales ...
distinctas secundum rationem specificam et intellige ... ...
... quia secundum ... ... sunt
potentie anime sive cognitiva vel non cognitiva. Sed sufficientia
potentiarum habetur sic omnis potentia vel est cognitiva vel non cog-
nitiva. Si non cognitiva sic est vegetativa. Si cognitiva hoc
dupliciter vel est intellectiva sic est intellectiva vel sensibilis. Hoc dupliciter
vel est inclinativa sic est appetitiva vel ... sic est
motiva. ... sic ... potentia anime vel est cognoscitiva
vel non cognoscitiva. Si secundum sic est vegetativa. Si primum sic
dupliciter vel ... solum ... sic est intellectiva vel ...
... sic ... est secundum locum motiva vel ...

omnino tamquam passibus quia imperfecte sic tamen dicitur non dicit
actum sentiendi absolute et sic est pena sensus vero aliquid
super addit et sic pena appetitiva eo quod talis pena superaddit
inclinationem ad obiectum ¶ Item nota de penis ad se invicem
irreducibilibus quia plures sunt alie sed reducuntur ad istas
albertus ¶ Item nota quod de pena que facit differre cruciatum
ab inanimato cruciato quia licet alia est pena vero altera
pena anime ¶ Sed pena vegetativa non
igne mittit quia conveniunt alii ab inanimato quia ignem quia
mittit aqua videtur ut patet per philosophum licet in libro qui dicitur igneis
plures non capit aquam quod ignis non mittit ipse sed magis et
in lampade ¶ Item sensitiva non convenit inanimato et si dicitur in me ipso
prime in sensitivo convenit sibi agregatum et ipse et non
est animatum ¶ Item appetitiva convenit inanimato quia lapidi
quia lapis appetit motum moveri deorsum videtur quod hec est
verum appetitu naturali qui non supponit cognitionem sed non anima
qui supponit cognitionem de quo nota ¶ Et sed
locum materia convenit lapidi quia lapis pertinet sursum verum est
per accidens et non per se ¶ Sed pena interna convenit aliquibus
in quibus non est aliud quam demonibus et angelis utrumque in libro
videtur quod verum est quod pena interna proprie abstracta a fan
tasmatibus non a rebus sensibilibus et ita non convenit demonibus
et angelis ¶ Item quare dicitur infinite sunt pene anime ergo non quasi
per philosophum 3o quoniam ... pena infinite sunt
videtur quod sunt infinite ... quia tot sunt pene quot
sunt vicia ¶ Item quare convenit pena inspirativa est pena et non
ullus illorum ¶ Item pena mortificans corporandi sunt pene et
videtur quod pene sunt ... quedam sunt que
... ¶ ... sunt que attribuunt
per modum forte vel per modum que est ... sic est pena inspirativa
¶ ... dicitur quod non nota de quibus penis que attribuuntur anime
... et non per modum forte que est ... dicitur de
penis principalibus et ... ¶ De ... dicitur quod non intelligitur
de penis positivis et non privatis qualis sunt mortificatus
et ... vero dicitur quod iste reducuntur ad illas ut privato ad
suum contrarium ... nicolaus est bonum

2) ¶ Item penarum anime sit ordo ¶ Videtur quod et
pene anime ... ratio patet quia
est ordo quia pejor ... includit sed in ... figure
est in penis anime peior pena sed interna includit in se
priores ¶ Item
pene penarum ¶ ... est ratio sancti thome quia ... quo ...
... et pene plures non recto ordine procedit ab uno
ad plura ¶ pro quo nota secundum sanctum thomam ...

est ordo in potentiis anime secundum ordinem hic secundum quem per-
fectiora sunt priora eo quod natura principalius intendit perfecta et
secundum hunc ordinem intellectiva est prior quia est perfectior et
dignior et propter hoc ultimo determinatur de ipsa quia ultima via
non sunt perfectiora. Alio modo attenditur ordo via generationis
et sic imperfectiora sunt priora quia via generationis proceditur ab
imperfecto ad perfectum et sic generativa est prior, post sensitiva,
tertium intellectiva. Tertius ordo attenditur secundum ordinem obiectorum
quia quedam potentie sunt ordinate ad invicem sicut visus
auditus gustus, non vegetabilis prius est naturaliter quia est que superioribus
et inferioribus corporibus. Item hic est intelligendum tamen de potentiis generali-
bus quam omnibus quia arcet anima et eadem est potentia generalibus
tamen aliter ibi est ordo mentis secundum modum cognitionis licet
non sit ordo realis. Item sciendum quod in potentiis est ordo et quando or-
dinate una non potest agere sine reliqua quia in comitantur subordinate
unum non potest agere sine reliquo sequitur quod non se requirunt sed sufficit
et quod unius essentialiter requirat aliud quo ad suum esse sensitiva
vim scilicet et cetera sunt concatenate subordinata et tamen vinculum agit sine
reliquo quia sicut etiam visus agit sine auditu. Item non potentia
motiva secundum locum tenuit genus totum in ordine et sola secundum
partem quam aliis perfecte. Item hoc se quod sufficienter et alia reperit
reptilia non quam motum localem progressivum secundum modo motu
saltatorie et reptatorie qui reducuntur ad motum dilatatorie
et constrictorie eo quod in una parte se constringit et in alia dilatat

22

Utrum potentie anime distinguuntur per actus

Videtur quod sic. Ratio beati Thome quia potentia secundum illud quod est
potentia ordinatur ad actum. Sed oportet rationem potentie capi per actum
in quem ordinatur et per consequens ratio potentie diversificatur ut diversificatur
ratio actus. Contra quod potentia in proposito capitur pro principio activo vel
passivo receptivo non pro diversis alicuius operationis et tales operationes
notant actus. Item nota quod loquendo de potentia principali totali-
ter potentie anime non distinguuntur realiter a se invicem quia sic
sunt eadem anima in eodem respectu sed distinguuntur secundum rationem
ita quod alia ratio conceptus quam nomine potentia vegetativa. Sed loquendo
potentias anime pro aggregato ex anima et organa et dispositione
tunc realiter distinguuntur in eodem respectu quia alia est potentia visiva
alia auditiva. Item sciendum quod iste potentie tamen in eodem respectu quando
in diversis distinguuntur sed non in eodem respectu secundum rationem. Secundum
diversos respectus ut in visivo et auditivo. Item diverse potentie distinguuntur
duobus essentialiter et consequenter et sic est sensus quia sicut tamen scilicet per
quibuscumque actibus aliter distinguuntur per eadem essentiam. Alio
modo consequenter quodammodo organice et sic primum est quia propter
diversos actus organorum diversas potentias et hoc ab eadem potentia
non a potentia intellectiva sunt potentie diverse actus quia eadem anima
intellectiva nutrit vegetat et tamen hoc est per diversa organa. Sed
secundum organum est impossibile et sic intelligitur quod potentie distinguuntur
per actus id est ab eadem anima non potentia eadem se habet secundum organum
non sunt procedunt diversi actus. Contra et eodem se quia diversi

potentiarum potest esse quia activus ut potentie active non passive quia
actus qui motus est actus et mobilis ideo plurium in hac non
eodem sed diversis quia inveniri effective mobilitatis spiritualis
Et sciendum quod ille potentie in quibus cause efficientis distinguuntur
per actus a parte ipsorum quia ut sic potentie sunt cause activa
sed in quibus causis finalis a parte quia in illis quibus actus sunt
priores secundum rationem et secundum magis cognitionem eo quod aliqui actus
sunt speciales propter hoc et magis manifesta nobis non cognitio precedit
a specialibus et ideo est ratio quare distinguuntur potentie per
actus et non econverso Ex isto eliciatur talis conclusio nulla potentia cognoscitiva
se quod per se organum sit extra diversas operationes Secundo eliciatur
quod diverse potentie inquantum sunt diverse operationes distincte non sunt
in eodem actu eodem patebit expedite

23 Utrum potentie anime distinguuntur per obiecta

Dicitur quod sic Ratio Sancti Thome quia potentie distinguuntur
per actus et actus diversificantur secundum diversam rationem obiecti et non
distinguuntur nisi per obiectum et nisi per actus Et sciendum
quod quod intelligitur de obiecto formali et non materiali quia diverse non potest
potentie per hanc idem obiectum materiale sicut potentia vegetativa nutri-
tiva et augmentativa habent idem obiectum materiale scilicet alimentum
non tamen formale Et sic debet intelligi quod distinguuntur cognitive
sicut in precedenti questione dictum est Et sic habet ex eo dictum quod eadem
potentia est propter diversa obiecta materialia a se invicem di-
stantia sicut potentia visiva percipit album et nigrum et auditus
sonum gravem et acutum et hoc est unum sub ratione quod et generali
et speciali Sed contra quare ille colores non pertinent ad diversas potentias
Ratio est ista quia potentia per se non percipit unum quodque secundum rationem
propriam sed speciale visibile ut color Et ratio quare spectat sub
ratione quod est ista quia unum quodque quodammodo est ratio aliud
tamen recipit sed ad implendum sicut propter et imperfectum Ex hiis eliciatur
quod idem obiectum formale sed eandem rationem formale et propriam non potest
per obiectum diversarum potentiarum propter eorum distinctionem Secundo sequitur quod diverse
potentie ut sic non sunt in idem obiectum formale secundum eandem rationem
formalem et propriam Et sic determinat Nicolaus de Orbellis

24 Utrum anima sit in toto corpore et in quali-
bet parte eius Conveniens expositione Sicut quod
sunt et licet in aliquibus animalibus
cum partes abscise sensus vivunt Dicitur sicut ramus unius
arboris transplantatum in aliud vivit cum non esset anima
tamen esset in qualibet parte corporis Et ratio Sancti Thome
quia anima est forma specialis animalis et non solum propter totius
totius sed etiam cuiuslibet partis et huius signum est quia anima rece-
dente a corpore tunc non est homo nisi equivoce quemadmodum
animal pictum ita est de manu et sic de aliis partibus cum sic
signum est quod nulla pars animati corporis habet proprium opus nulla
recedente anima Sed ad propositum in libro de motibus animalium
ubi dicit non est in una quaque particula corporis

esse anam pqle Et sctus Thomas q lo de pona notad
aime que est in eta pte corpois ut in corde Qel in nulla pte
corpois est tota aia cu ut in pede ut in capite regit cu in capite
no est quelz pt go no tota aia cu totu tn valet sic quelz
Rndet q lz tota ad capi ptm substate et ptm batqe
ut tn valet tota aia ibi et nd ipis qu sit d ct esta
Et qo inst de ptibg que sut de integritate totiq corpois
ad ecludenq cuet et ungreret que sut quedd sufficientates
expulse extra digestione et si dr tn crescut go vident pine
Rndet q ipe no crescut sed pelongaut ut in suspensic
Et si dr si excidit pilz dolet ad ec Rsd q no sit tam qa
ad extiatoz sagitte inpree corpori ut dolet et tn no est
de integritate totius corpois Sed inc de sanguine dr q
sanguis no e anatq sicut pinguedo in hoie no in ald sed
sut quodao intrinsecu cuisioni in sbam talis Et an dr tn
sequt de aibq dixit q aia est in corde sic aranea vel qi
Rndet q pqut lo ibi disputatiue vel dr q ibi est taqm
in pncipali pte a qua om alie ptes recipiut influeu et
spus vitales qma est pm viuus et vltim moriens
ut dr ysidorq Et si dr tn in hoie sut dimsa pfectibilia
qma pedes manq ergo erut hic dimsa pfectoes Rsa
qma vnu pfectibile dot hic vnu pfectoz + dimsa dimsas Rndet
vm est si a pfectibilia no pstituut aliquod tercium Rndet
no ideo pstituut vnu pfectibile tole Sz d si aia pfectibile
dimsas ptibg tuc esset in dimsis corporibg distinctis sicut esset in
sorte et platoz esset eadm aia Sequela pat qa ic repa
guat et pte inc cu illa est indiuis ad quam ut corpte
sin qa est indiuisibilis Rndet q no est sile Rao qma
ptes totius corpois vnu pstituut vnu totu gposito sed
plures hoies no sed sut plures distincte Loco et subito
et repugnatia no est corpte inc ut aie sed corpte
corpois Qbl sic q id sed et sed mouet motibz grib qu
pono q manq vna mouea sursu et alia deorsu tuc hoc
ppositu Rndet q no est inqut id mouei dimsis motibz
partus et illi motq tuc sut subiectiue in aia sed in ptibz
integralibg hoius Et si dr tuc id distabit a seipo
qma caput distat a pede go et id qd est in corpore
Rndet sic dt Buridanq q aia no distat a seipo qa
ibi no est extensiue sic dictat de xpo corpore qa id est
in uno in dimsis altaribg et tn no distat a seipo qa ibi
no est extensiue Nota vel q aia est pfecto corpois totq
et ptes sed dicit qa est pfecto totq psic et a poi sed
pte a pqi Et id pt esse in dimsis locis diffinitiue no
circumscriptiue Notandu de tota scdm Boecium qd est tple
sz totu vle totu integrale totu potenale Vle ut aia
est totu vle qa qt ptes subiectiue sed scdm integra
le et sic aia no est totu posale et sic aia est totu
qma aia qt potenales Qel d esse sut pales ptes

partes corporis et tamen in ossibus non est anima quia ad ossa
et ossibus carne et nervis Sed pro prima parte quod ossa non sentiunt
ergo non est in eis anima ¶ Pro quo nota quod quidam dicunt quod ossa
non sunt partes corporis sed hoc non valet quia ad ossa et ossibus
carne et nervis ergo sunt partes corporis et dico quod in ossibus
est anima eo quod crescunt et augmentantur quia puer habet parva
ossa sed quare non sentiunt ¶ Respondetur quod hoc non est ex isto quod ibi
non esset anima sensitiva sed quia ibi non sunt qualitates disposite
requisite ad sentiendum et habent nimiam siccitatem
¶ Sed si non sentiunt postea sequitur quod percussio ad ea tunc
ledit quam ad carnem cuius oppositum apparet ¶ Contra dicitur inquit
hoc est quod percussio ad ossa plus offendunt quam percussio
ad carnem ¶ Respondetur quod ratio est ista quia penes ossa sunt
carnes magis subtiles et ibi non est tantum obstaculum
quo ad organum tactus et ergo ad cito ledit sed ubi est
multitudo carnium ibi tunc est magnum obstaculum quo ad
organum tactus et non ledit ita cito ut patet ad experientiam

27 ¶ Utrum quelibet pars alicuius sit animal ¶ Et patet
ex predictis quia dictum est ista ...
to animati sit tota anima ¶ De ista materia in qualibet parte corporis
et per consequens ad utramque partem sunt opiniones contrarie
una sua est quia ad hoc quod aliquid sit Thomas dicit quod non est
quod aliquid sit compositum ex anima sensitiva et corpore toto et ad
hoc sonat Buridanus ¶ Sed quelibet pars alicuius est ad ... quelibet pars
alicuius est animata sensitiva ergo ... ex diffinitione ¶ Respondetur secundum
dictum Thomam et Buridanum quod ad totum duplex modus absolute
... ¶ Alio modo quadam quotative et sic pars in spiritu
... in qua suppositum est tunc per diffinitionem totalitate
¶ Sed quare non addit quia ... ut quia ... debet addi totalis
¶ Sed dupliciter tunc de spiritu spiritu est quotativus solum eo quod abstracte
... tunc quotative ergo non est tunc de spiritu sed ...
quod est tunc quotative ... tamen quia absolute et
dicit beatus Thomas vero totum tale non est pars alicuius ¶ Sed
quelibet pars animalis habet animam sensitivam et per consequens ad ¶ Et
sensus tactus ... ¶ Respondetur ad ambo ista quod hoc non sufficit
... et habet quod sit totum tale ¶ Et dicitur aliquid
... et sic ... pars est animata ¶ Alio
... totum homogeneum ergo ... partes sunt eiusdem
rationis cum suo toto et ergo quelibet pars ... et ad ... quelibet
pars alicuius homogenea ergo ... una homogenea
... est homogeneum ergo ... ¶ ... partes ...
sunt homogenee sed non integrales et quantitative ...

Cum sit caput pedes et ppt illa diuersitate organica
non pt dici homogenea Sz de partibus anguille que vide
t sentire saltare Dicendum q non sunt alia sed saltat ppt
spus vitales retentos ibi Ad ultimos Cum ad m e aia est
aia qua ratom aia eadem ratom et qualis aia aut qa talis est
aia zo ppt aiam zo magis aia est aia qa p reglam topicam
ppt vnu qdq ett Cum aia et aia sunt eandem diam plon
quia spua Dicendum negando aut aia pbacom na qa aia
ratom q ambo no sunt illa Ad replicatom pt dici q lis
sunt eandem diam cuote quia aia dr spus qa e cuditur
corpore et aia spua Sz aia dr spua qa pt in actu sen
tiendi aia qa est puripus pule sensatis ⁊ conductum sensa
tionis **In oppositum arguitur** sic tenendo q quodl
po alit sit aia et ult de ptibus integralibus quitatiue
ppt formula et vngulas alit que ppe no sunt ptes
sed superfluitates et concedendum est q quodl pls equi sit
equus et credendum est q vnus equus est infiniti equi saltem
ptialis credendum est q infinitum est dicendo Sz aliqd
ptiali respondendum infinitum sunt tate quia quotiens equo
dato da minor ptialis credendum est q aia est homogenea
quia quo et ptibus eius rationibus saltem loquendo de ptibus
integralibus et qui nub caput et pedes sunt diuersarum rationum
tn ille rationes sunt accidentales quia solum dicunt ptes mobi
litate et duratione ut dictum est de pluralitate formarum que
rationes accidentales no faciunt aliquid etrogeneum Ulterius quod
est q aliqd est aia qd no hz caput lo de aia ptiali
nd dr pquod in pute multa sunt aia capita no habentia
Et sic sunt ad quom dr q q cado ad ulte nunc qlis
pls alit est aia Sz cado ut quotat totalitate et suppo
sitiu ppe equi nunc dr q no Dubium est an abscisso
pede equi manet id equus an et pq Dicendum q lz idem
pr rapi tripliciter vno to ppo q no est mutatum an
et pq isto mo dr est idem qui nunc est et qui ab eterno
fuit et sic absciso pede equi no manet id equus
an et pq Scdo ca id ppo ung puapalior pls no est
mutata sz ma et forma et sic dr q ho qui e puer
et ho qui est iam senex est id qa puapalior pls ibi ma
manet isto eqs no e id qa abscisso pede et abscisi
puapalior pls eo q ista est aia extensa et zo no ma
net id an et post sed secus est de homie absciso eius
pede homis manet equa ho an et pq eo q aia est
indiuisibilis et ita manet eadem an et post Tertio aliqd
dr id qa aut mute tn in sua situ figura et dispositom
pretium ptes sibi inuice succedentes sicut sz sic continua
isto mo equus manet id an et pq et sic est nulla
manet idem ante et post q e unc no manet id

26 **Utrum quelibet pars hominis sit homo** Ubi vel
ad utramque partem quia duo prima est beati Thome sunt opiniones
Unam qui dicunt quod non et hec prima est multorum sed predicti
Alii quia ad esse hominis non sufficit quod habeat animam racionalem
sed requirit etiam principia sensualia scilicet materiam et formam
perfectibile quod sit corpus tale tanquam proprium et proporcionabile et
ad diffinicionem hominis et hoc deficit in parte hominis unde dicit Bo(ethius?)
tamen parti In opposito tenendo quod quelibet pars hominis sit homo
nam ex partibus integralibus quantitatis et hec dicit Philosophus in materia et
forma et ipse dicit hic sensum et vigorem que etiam non
intelligit Respondetur dicit in primo nono et ethicorum dicit homo est maxime sing
... quod hominis est homo ... intelligit ... homo principaliter dicit homo ...
est homo quelibet pars hominis est ... Et si dicit tunc sequitur quod pars hominis
Respondetur quod hoc intelligitur de homine ... et sic ... non quantitatis ab
... non ... quelibet pars homo est
que ... est ... sed ... animam ...
passio hominis non importat ... sed ... est
... non ... anime organum ... aptitudine ...
ad ... Contra dicitur quod aliquis amputans alteri digitum
esset homicida quia interficit hominem ... amputans digitum interficit
hominem quod est homicida sed ... leges ... penas ... Respondetur quod homicida
non est ... Contra ... canonicis ... interficit hominem ... qui
amputat alteri digitum tunc reputatur homicida ...
... ordines Et cum dicit ... non ... ad ...
... hominis ... et sic ... interficit hominem interficit ...
... unam ... specialiter ... quod plures homines ...
... est ista quia plures homines sed non totales Et ... dicitur
sed non est ... de totalibus ... partialis ... unum ...
Contra dicitur quod ... generant quia distinguuntur loco et subiecto
iste filius generatus est ... filius generant plures plures ... quia
generant plures ... filius Et sic ... quod ... unigenitus
est ... suppositi ... filius et ... Respondetur quod ...
suppositum et sic non sequitur quod ... filius ... sit ... et ...
filius est filius Et ... quod ... non quelibet pars
... ad hominem ... filius partialibus Et finaliter
... Tractatus ... sequitur

27 **Utrum tres sint potentie vegetative anime scilicet potentia nutritiva augmentativa et generativa**
Respondetur quod sic Et racio beati Thome quia potentia ... est
in corpore animato ... in ... in quo ... corpore ... sunt
operationes ... quia ... quod esse requirit et

ad qd ordinata potentia generativa quia per generationem rei attingit esse
speciale per quod corpus vivum requirit debitam quantitatem et ad hoc
ordinatur vis augmentativa speciale quia per quod corpus vivum salvatur
vatur in esse secundum debitam quantitatem et ad hoc ordinatur potentia
nutritiva et haec quae possunt capi textualiter textu R et sic patet posse reperire
quot sunt opera sed cum tria sunt opera eius ergo etc. Et nota
quod cum sit modus illarum potentiarum talis secundum Egidium et Thomam Et tales
potentia nutritiva et augmentativa quia suum effectum in eo in quo
sunt quia ipsum corpus nutritur et augetur et generatur per ipsam vim
augmentativam et nutritivam eadem anima exsistente Sed potentia generativa
habet effectum suum non in eodem corpore in quo est sed in alio
quia intellectus est simpliciter generatum et ideo potentia generativa ceteris
appropinquat ad dignitatem animae superioris quae habet operationem in res
exteriores licet excellentiori modo et ultiori Ex quo patet quod
illarum potentiarum generativa potentia est dignior et nobilior quia habet se
sicut finis aliarum modo finis est melior eis ordinatis in finem
Et nota quod cum dicitur sic posse reperire per aliud vel licet aliquis
in vel rebus potest invenire vim attractivam digestivam retentivam expulsivam
sicut in ille sunt magis principales ut dicit quod reducuntur ad istam
attractiva dicitur quae attrahit de alimento et quod convenit et necessarium
et quae ad nutrimentum Retentiva quae retinet alimentum donec
destruitur alteratione recipiat complementum digestiva dicitur quae
alterat separat purum ab impuro Sed expulsiva dicitur quae expellit
superfluum etc. et haec per loca deputata Et nota quod haec non est de
intentione ipsa dicta ut infra patebit sed non de ipsa dicta
sicut patet de argento vivo quod ipse non intellexit sed ergo per
nat a caeteris Et quod non est de augmentatione ipse dicta
quae contrariis per quisitionem nutrimenti in ipsum aliud per unitatem
nutritiva ipsum ex eo fit non augmentationem ipse dicta quae
fit per nova positione quia in quantum inanimata ut aqua quae
augmentata per appositionem alterius aquae Et licet ille tres potentiae
sunt eadem potentia quia ipsa unitur cum instrumentalis
divisa quia sunt eorum obiecta et eorum actiones quae diversa sunt
eadem Et non sic de Bidanus quod est de generatione ipse dicta
quae est ex semine de ipso generante quia talis solum
convenit animatis et non ipse dicta quae fit ex materia aliqua
ut ignis generat sibi simile per appositionem combustibilium et talis
convenit inanimatis Ex isto patet quod generatio inanimatorum et animatorum
differunt penes duo scilicet penes terminum et penes agentem Et
generare sibi simile est opus primo quia convenit soli et non omni
quia orbata non convenit et sic excipiuntur orbata sicut eunuchi
et impotentes Et nota quaedam plantae quae generatione ex se ut
pirus pomus eo quod producunt fructus non in istis fructibus sunt
vasa seminalia aliquibus generant aliae plantae quaedam
at non generant ex se sed ex alio sicut quando generatur quod
oleaster habet rationem masculi oliva vero rationem feminae et
ideo plantatores arborum locant oleastrum ex opposito olivae
et sic plantae veniunt ab oleastro ad olivam oliva

concipit et producit fructus et sic oliva inserta in plantam producit
in oleastro et de capite generato quod quia partes non distinguntur
quantum partes ut ex concurrit inficiuntur quia ex generant licet non specie
in quantum quia pariunt ¶ Alia dicunt quod inter animata et inanimata quia
inanimata inanimate generant sicut sal et ex stercore equino inanimate
generantur vermes secundum decisionem sensus sed animata inanimate quia inanimate
et inanimata quod per decisionem sensus ¶ Alia nota potentia generativa et augmentativa
procedit in infinitum dicitur posse animae non in infinitum potentia quia sit
tantum anima non ¶ Sed dicitur posse anime in infinitum regenerare unde
tamen una anima non est alia anima equivocè vel

28 ¶ Augmentatio sit per quid ¶ Videtur quod sic quia ens
nutritionem et decrescit sic ¶ Est quaestio causae sunt per quid membra
veniente in potentia corporis animati in corpore actu animato magis
ut unumquodque suam attingat debitam quantitatem naturalis facta ab anima principali
dicitur causa sit in descriptionem membrorum patebit ¶ In quo ex tangit
inter nutritionem et augmentationem prima quia in augmentatione plus
quantum in nutrimento quam in deperdito ¶ Secunda pendet sive quamdiu
in esse ¶ Sed sensus augmentationis est attingere debitam quantitatem
in ... et quandoque debitam erunt ... debitam quantitatem
licet sunt adhuc ... ¶ Videtur seu dicunt circa nutritionem

29 ¶ Nutritio sit per quid ¶ per quid quod sic quia causae nutritionis
sunt per quid ipsum est per quid ¶ Sed cum quia tres sunt causae nutritionis
prima est ipsum nutriens et hoc est anima ¶ Secunda per quod alitur et hoc
est corpus vivens quia est proprie nutrit ¶ Tertia quo alitur et hoc est
... sive passivum et hoc est alimentum ad ... et hoc ... extra
... naturalis non ... causae sunt per quid et ista quod non
... ideo quod sit alimentum ... quod nutrito non sit per quid sed ...
quia difficile videtur quod sit nutrito ... secundum medicos
quantum ponunt tres digestiones in ipso ... quae presupponunt
masticationem in ore ¶ Unde si bona sit masticatio in ore sit melior
digestio ¶ Prima digestio fit in stomacho quia in stomacho
... alteratur cibus ... ubi separatur purum ab impuro
per virtutem alterativam impurum dimittit per secessum per ...
¶ Sed purum mittit per quasi venas ad epar ubi sit secunda
et ibi iterum separatur purum ab impuro impurum dimittitur
per vasa urinalia ¶ Sed purum digestum per venas per singula membra
et ibi fit ¶ Tertia digestio et ibi iterum separatur purum ab
impuro et impurum dimittit per sudores ... et ... sive
... secundum quod ... supposita est magis ...
¶ Sed purum per virtutem retentivam retinet per nutrimento aliti et
... aggregat in sanguine et ... in corpore seu in carne
¶ Et tres illas digestiones ... quatuor virtutes ...
... attractiva digestiva retentiva expulsiva Et nutritio
... ¶ Est quaestio nutrimenti in potentia corporis animati
in corpore actu animato facta ab ipsa anima principaliter mediante
calore naturali propter restaurationem deperditi ¶ Et formaliter

tangit cum dicit quiescit. Causa materialis cum dicit nutrimenti secundum
secundum nutritionem cum dicit in speciem alteri quia corpus animatum est
est secundum nutritionem. Causa efficiens principalis cum dicit secundum quod tale
animatum. Causa efficiens instrumentalis cum dicit mediante calore naturali.
Causa finalis cum dicit propter restaurationem deperditi. Sed contra queritur que est
necessitas nutritionis. Dicendum quod est ista quia calor naturalis continue
agit in humidum radicale et ipsum non restauraretur per humidum cibale
causatum ab alimento ipsum vivens non diu viveret. Et licet
deperditum sit in uno non restauratur tamen in specie. Et quia
per nutrimentum generatur humidum cibale quod est eiusdem speciei cum
humido radicali. Sed licet non sit quod aliquid naturale possit perpe-
tuari quia quamvis per totum tempus vite humidum radicale restauratur
per nutritionem tamen quia calor naturalis non semper est sufficiens
convertere nutrimentum in speciem alteri quia per successionem temporis remi-
titur ut patet in senibus vel quia illud quod restauratur per
nutritionem non est ita purum sicut humidum radicale deperditum.
Tamen si humidum radicale posset continue perpetuari et si id
humidum cibale ita purum et quantum aliud tunc posset aliquid
perpetuari. Notandum secundum de modo nutritionis quod in quolibet membro
sunt quedam vene et pori per quos fit transitus ad singula
membra in quibus quidem poris est quidam humor aqueus
vel aer et adveniente nutrimento digesto humor aqueus
pertinentes intrat illud nutrimentum et humor ille expulsus per singulas
nutrimento et mediante calore naturali [expulsus recedit] fit quedam rarefactio nu-
trimenti et membri et in illa rarefactione quilibet in speciem [illegible]
et sic patet quod nutrimentum recipit illud in plenum ut fit pene-
tro dimensionum quia unum corpus recedit alteri sicut videmus quod
aqua recedit corpori moto per aquam et sic patet. Notandum quod due
sunt cause quare isti pori sunt ponendi. Prima propter expulsionem su-
perflua a corde viventis ut sunt sudores [illegible] et ungule.
Secunda ut posset recipi nutrimentum in illos ut ipsum viventis
vivens posset nutriri et augmentari. Sed contra videtur quod [illegible]
videtur quod per actionem caloris naturalis agentis in partes corporis
ipsas resolvendo. Sed contra videtur pori sunt ponendi in qualibet
parte corporis. Videtur quod non quia aliqua sunt partes multum
grosse et terrestres sicut ossa et resistunt calori naturali.
Notandum secundum quod nutritio est motus et dicitur quare fit ille
motus. Quia dicit de [illegible] quod est motus qui
dicitur generatio quia omnis motus dicitur denominari a termino ad quem
nam in termino ad quem requiritur generatio nove forme. Sed contra
tamen motus non fit ad formam nisi forte [illegible]. Videtur quod verum est
de forma que est aliquid in actu. Sed contra proprie potentiali
in potentia ultimum est inquit. Notandum quod nutrimentum fit secundum
omnes partes integrales existentes in sua dispositione naturali.
Dicitur integrales propter [illegible] ut caro et ossa nutriuntur.
Dicitur existentes in sua dispositione naturali propter partes simi-
les que non nutriuntur. Notandum secundum quod omnes partes corporis

mixtum sed diversa ratione quia partes porose mixtum per
mixtis susceptionem quia suscipiunt in se mixtum Secundo partes non
porose sicut ossa per mixta porosorum Et sic patet etc.

30 Utrum naturalissimum opus in viventibus sit generare
sibi simile Nota naturalissimum capitur dupliciter uno modo
ut tantum valet sicut magis naturale
isto modo nutrire est opus naturalissimum quia est magis naturale
Secundo capitur ut tantum valet sicut magis separabile et sic dicitur naturalius
est rigidum esse album quam parietem Tertio capitur ut tantum valet
sicut magis proprium et sic dicitur naturalissimum est generare vel
Tertio capitur pro magis bonum et sic etiam nutrire est naturalius
Quarto ut tantum valet sicut perfectissimum et opus naturalissimum
comparato Tunc dicitur opus Notandum opus est duplex quoddam operatum
opus aliud opus operans modo intelligitur de opere operato et non operante
ante dicitur in viventibus Nota viventia sunt duplicia quedam sunt
perfecta et sunt alia quedam testiculos vel genitalia requi
sitos vel requisita ad generationem sibi similis et dispositionem
requisitam ad talem generationem sicut leo Alia sunt
orbata et ista sunt duplicia quedam alia sunt imperfecta sicut
que carent testiculis sicut sunt castrati eunuchi Quedam sunt orbata sicut
orbata non sunt ad generationem Et quod sic que carent dispositionibus requisitis
aut propter senectutem sicut senes aut propter iuventutem sicut iuvenes
ubi generare non generare vel aut propter infirmitatem Dicitur
Et generans est duplex vel triplex a quo generatur in generante
tale principale est duplex quoddam principale quoddam instrumentale
instrumentale sicut dispositio effectiva sicut calor caloratum sicut
agregatum ex quibus Sic etiam generare tamen molificatur Tertio est
per agregato ex forma que concipit et complet unde generare
generato tamen ponitur de generatione sibi dicitur generato est termino
quo in quo toto ubi simpliciter remanente ex subiectum terminato
ponitur per dispositionem alterante materiam de tamen ponitur convenit
forma et sic generato per albedinem quod generato convenit ad formam
vel ad materiam Secundo modo perfectissime et sic tamen per formam que
forma vel materia vel conveniunt vel generato sit
generato tamen hic Et sic generato autem est duplex quedam
univoca sicut ubi generans et genitum sunt eiusdem speciei Alia
est equivoca et est ubi generans et genitum non sunt eiusdem speci
ei Alia est per putrefactionem vel per generationem spontaneam sicut generato mu
scarum ranarum glirium et talia non sunt sibi similis in
aliquibus generari sunt generare sibi simile qui generant per
rationem seminis Conclusio viventibus naturaliter quod naturalissimum opus
perfectissimum opus in viventibus est generare sibi simile

et hic quando generare ad perfectionem aut regere ut ista
generatio patet per philosophum ibi. Et nobilissimum est. Item rationibus sic
Primo sic primo illud opus est perfectionis quod non potest exerceri nisi in statu
perfectionis sed sic est de generare vel vivere ut senex vel iuvenis
nec potest generare saltem perfecte. Item sic perfectiora magna
corpora sunt perfectiora ut dicit philosophus sed generare est perfectius vita
generationis ergo est perfectius et per consequens nobilius. Item operatio
delectabilior est nobilior sed generare est operatio delectabilior
ergo nobilior. Ad oppositum [illegible] sed hoc nota. Item sic
alia appetunt per generare esse divino et immortali ergo
sic quod generare est opus nobilissimum anime per philosophum in textu
et per Commentatorem qui dicit quod vita divina est [illegible] in individuo
[illegible] et quia non poterat permanere [illegible] et idem in uno
et ideo concessa est eis generatio per quam possunt manere vivum
et idem in specie. Item per Commentatorem melius est quod sit [illegible]
sempiternum quam quod non habeat esse sempiternum. Sed quid
finis operis generationis. Dicendum quod est duplex unus [illegible] generationem ipse
quia idem in uno perpetue non potest manere et ergo natura ordinat
generationem ad [illegible] sibi similem ne ipse pereant. Alius
finis est assimilari primo enti in quantum potest quia [illegible]
hoc quod aliquid generat sibi simile dat sibi esse et in hoc ipse
[illegible] deo a quo cuncta [illegible] est esse et primo
[illegible] in [illegible] generat [illegible] quia [illegible] concedit
generat [illegible] et ergo [illegible] opus nobilissimum [illegible] est mediate
[illegible] finem. Item [illegible] generato [illegible] causa ordinata in
[illegible] [illegible] sibi [illegible] reservato [illegible] dicta est que sit [illegible]
Et generatio diffinitur sic est [illegible] alimenti quod est semen
in [illegible] novum simile illi a quo semen est [illegible]
per generationem [illegible] Et ista diffinitione tangitur [illegible]
generationis [illegible] ad hoc quod aliquid generat sibi simile requiruntur
[illegible] conditiones [illegible] quod sit perfectum [illegible] in [illegible] qualitate
[illegible] hoc [illegible] non potest generare sibi simile quia non sunt perfecta
in quantitate [illegible] quia non sunt in perfecta qualitate
quia sunt frigidi. Secundo quod non sit orbatum membris genita-
libus. Tertio quod non habeat generationem spontaneam et propter hoc
non generant sibi simile quia generantur ex putrefactione ut patet.
Sed [illegible] nullum opus [illegible] aliquid [illegible] sed propter
generare simile sibi aliquis [illegible] ergo [illegible] quia [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] propter ea que insunt nobis
a natura ut laudamur ut [illegible] Dicendum quod propter generare sibi
simile non [illegible] sed propter circumstantias [illegible]
opus [illegible] quia forte est religiosus vel religiosa vel
absque [illegible] matrimonio. Et generatio [illegible] fit a

principio intrinseco sit ab alio regenerationem mete valore
naturale sed illud non est opus naturale quod aliud abhorrent
sed multa animalia abhorrent generationem ex quo est magna
indicia in toto Videtur quod quid est recepte nunc tunc sua
est horribile quia fit ex semine sed respondendo ad similitudinem
tunc est valens quia ipsa conservat in esse vitam et debilitas
quod licet in toto sit magna iudicium sed tamen sagittarius
minimum addebat delectacionem ut sit sequela per hoc multiplicatio
cum quia illud est naturalis per quod viri salvat et conservat quam
et per quod corrupit sed per generare sibi simile non est opus naturale
et corrupit quod rerum corporum quia sibi simile aliquam debilitat
humoris vite quia per coitum consumunt humidum radicale Videtur
quod coitus corrupit saltem minimus quia in toto emittit superflu
coitus corrupit vita Oppositum dicit generare sibi simile non est opus
rerum quod cum quia generare est alio ut quod quod at non est opus
per quia generatio est generans et generans est quod sed dicit perficit
rerum generare causa dicitur uno modo generare et sic generare est
generans alio modo abscedere et sic tamen valet sic generatio rerum
causa generare per actu generandi modo dicitur tamen sic generatio rerum
non est opus sed tamen absolute tunc est opus generare generationem
est quando quod nobilius causa per primum hoc etiam quoniam sunt
nobiliora quam de quanto quando unum de tanto nobilius
quando Videtur quod in quod non valet est quando quod rerum sed
ad primum hoc etiam dicitur quia sunt nobiliora dicitur quod
de bono moris et non de bono ut modo nutrire et
generare sunt bona ut rerum alio modo dicitur quod per quod hoc de
quibus que sunt eius ratione modo generare et nutrire non sunt
eius ratione rerum etc. Nicolaus Coschnelsten

31 Utrum omnia viventia non orbata vel generata
generacionem spontaneam generet sibi simile
Dicitur quod sit Oppositum conditiones requisite ad generationem sunt
tres ut certum sit in precedenti quaestione sed tercia conditio est
esse ista rerum sit decisio seminis etc. et sic excipitur
aliud imperfectum sit generatio universalis et illud per quod in via
parat spontanea conditio quia ex ipsis sunt generata si de
cisione seminis ne quia generans et generatum non sunt eius ratione
Oppositum dicit deus et intelligentia sunt viventia et tamen non generant Videtur
si hic omnia refert entia tunc quod est falsum eo quod omnia
entia generant sibi simile quia lapis non sed at refert hic
viventia adhuc est falsum eo quod non omnia viventia generant
sibi simile ut deus et intelligentie sed at refert animata non alia
tunc quod est verum quod ad quaestionem dicitur addi animata Oppositum quando dicitur
dictum est eius viventis animatum et non generat sibi simile

Videtur quod animatum tantum dicitur uno modo pro illo quod est quod actum
secundum operationem et secundum inhesionem. Secundo modo pro illo quod est quod animam
et per operationem non dicitur talis cum est animatum secundum quod quia quilibet
quod secundum operationem intellectum apparatum. Et cum generare non solum debet
dicere actum tantum sed etiam ultra vivens non generant sed debet dicere actum
et aptitudinem et sic tales videntur non generant tamen apta est
generare. Et cum dicitur famelle sunt viventes animata et non generant
quia generare importat actionem sed famelle non agunt generare
quia patiuntur tamen ergo non agunt et per consequens non generant. Videtur
quod generare tantum dicitur uno modo. Ipse potest distinguere quod parare
isto modo famelle non generant. Secundo modo potest non distinguere
quod parare unius extendit se ad parere et ad generare active
isto modo famelle generant. Et cum dicitur tota sunt aliqua orbata
quia deficiunt in aliquo et cum generant. Dicitur quod aliquid non
dicitur orbata quia deficiunt in aliquo sed quia deficiunt
in instrumentis sicut temporalibus et corporalibus que requiruntur ad generandum.

Omne enim appetit permanere in esse propter participare esse divinum secundum quod natura agit 32

Hec littera declarat quod sit. Et ratio potest sic fieri primo unumquodque
quodque imperfectum appetit suam perfectionem secundum quod natura agit. Sed enim
divinum est perfectissimum et sic omnia appetunt se assimilari enti
divino. Et nota quod cum appetit debet dicere appetitum naturalem
qui est inclinatio rei ad aliquam rem determinatam vel quandam
et talis fit sine cognitione. Et non debet dicere appetitum animalem
qui fit cum cognitione quia non sic dicit. Et Buridanus tertia
primo declarat quod appetitus aliquando dicitur esse quidam usus ad per-
fectionem aliquam a quo dicit et talis fit per [illegible] carentia sed
ideo appetit vitam eternam de talibus hic non intelligitur. Alius est ad
perfectionem determinatam consequendam et talis non fit cum carentia sed
quia appetit esse divinum et esse summum bonum. Et nota quod
aliqua entia appetunt se permanere in specie per se eternam
et intelligentia sic intelligitur. Alia de entibus corruptibilibus. Similiter
est in aliquibus sicut entia corruptibilia appetunt se permanere in
speciem quia dicit philosophus in topicis. Et aliqui appetunt immorta-
litatem propter hoc potest dici quod nullum appetit se salvare sed individuum
quam dicit hic est impossibile et sic appetit permanere ideo tamen
quam diu potest. Sed talis tempus non est assignabile eo quod prolongatio
est nobis incerta quia est de natura occulta. Sed de hominibus
qui interficiunt seipsos. Dicit Buridanus quod tales querunt propter
aliquod bonum apparens sicut ut evadant miserias in quibus sunt
constituti licet intendunt propriam personam. Unde tales dicunt melius esse non
esse quam male esse. De fenice autem dicitur quod talis non intendit
se principaliter comburere ita quod quando [illegible] statim generatur
nova fenix nec propter hoc perit et sic intendit suum esse renovare
et prestare vitam suam. Sed dubium enim perit esse divinum propter
quia esse divinum est in infinitum sed nullum ens [illegible]

pt esse in infinitum quia nullum eius est esse in infinitum nisi
deus. Videtur quod licet non comparat secundum formale contrarium eius esse
in secundum quandam appellationem non sunt determinati quia talis non est in
finitum et infinitum sed secundum eundem modum proportionale utrique convenit. Et sic
dicit philosophus inquantum fit. Cum dicit in quorum gratia tunc omnia agunt
scilicet quod omnia entia essent etc. ideo quia finis est bonum cuius finem
sed quod per regulam topicam cuius finis bonus ipsum quod bonum
Videtur quod hic intelligit de fine particulari et non videtur quia est
deus per tunc finis bonum id est tunc finis operatoris est sed cum
media ordinata in illum finem est bonum hic intelligit vetera rebus sed quando
ut daret elemosinam id est sunt bona quia si aliquis finem
[illegible] ideo et finis est malus finis bonus sed media sunt mala
divinum et immortale ideo vide dicit quod vere cuius appetit esse
et aliquid unum appetit esse divinum equaliter non aliquid magis
ullorum illorum est dicitur Iste nota secundum philosophum in topicis aliquid
cuius hic appetit esse divinum et immortale et sempiternum
aliquid unum Nota hic pro intelligentia quare finis sit quod id est cuius
magis gaudeat esse divinum quod diuturnius vivit illud ad unum
quod tenuis suscipit alio secundum commentum pro intelligentia quod id est
cuius magis gaudeat esse sempiternum quod pro salute sibi simile
in quo suum esse possit conservare per suum successorem sed illud
unum quod non pro generare sibi simile hic non ad conservandum suum esse
pro successorem Ideo non pro intelligentia de speciebus ut sic quod ille post
[illegible] sic hic et hoc secundum ille unum quare supposita unum successorum
dicitur suscipit sic decursu temporis generali sed vero secundum Com
tenuat esse divino que plura hic inmundana sic quod sed
in unum que pauciora hic inmundana sic fuit de fine

33 [illegible] divisio finis sit bene posita scilicet finis
gratia cuius et finis cui[illegible] elicit
[illegible] quo nota quod finis gratia cuius dicitur gratia cuius aliquid
fit sic intentio dicitur finis ~~intelli~~ intelli quia intellectus
fit per intentionem alio modo dicitur finis primarius et sic
quod agens dicitur finis sive operatoris sed finis quod dicitur finis
ordinatus in finem gratia cuius fit operatio singularis rei dicitur
finis quo quia per hoc ordinatur in finem primarium sic principium
agens non [illegible] dicitur finis quo quod quia per hoc ordinatur in
finem primarium sic in deum alio modo dicitur finis cuius quo non
finis in quorum finem conservatur et sic non oportet dare eius finem
qui est deus Nota quod est in re finis gratia cuius et finis
quo vel divisio sic sed est finis quo vel dei quia est
opus dei et est finis gratia vel sive operatoris et ideo non

sic fcr est finis quo ga no gra cuius et sic dr tn no
ex agente est finis sive operatus q ga aliqs eligo agens
agit ppt amicos q adduc dr finis gra cuius ga agit tamq
ppt amicos tanqm ppt se. Tertio ultim est finis quo ga sic sic
magis q operato agentis hic sequitur q sic deus dicit finis
quia est operacionis ga movet tolus gratia finis ultra est
finis g° est causa ga est finis est causa ppt quod sit. Secundo
gredo q deus est finis quo et no sic g° est finis quia
finis dr quodamo finis sedm quid est quo finis de eis
ber a voluntate. Primo alit gredendo q deus est finis et
tn dr g° est causa ga est finis est vult est de fine ppe
dicto qui est finis gra cuius vero dr q deus est causa
finalis. Secundo dn dr est to prior est illo cuius ppt est tam
est de ta effectu quod deus no est. Primo illud dicite est ordo
no pt poni nec attendi int illos fines. Primo vno modo via generationis
et sic finis est prior q ordinat in fine gra cuius. Alio
via pfectionis et sic finis gra cuius est prior de quo dr quod
q primi est in intencione et ultimum in executione. Primo sanitas
medici est finis gra cuius ga ppt sanitate operat medicus
et tn dr tn no est. Secundo licet no est in re tn est in intencione
seu in voluntate. Primo felicitas est finis quo relucet bo et
est finis gra cuius relucet actuum quarumcumque eo q omnes atque
quidam ordinant in felicitate tanquam in fine operatum. Tertio
felicitate g° ordinatur in deum et no ergo ponere plures fines

Utrum diffinicio vel potencie vegetative sit bene posite

3 p

Et q sic p quo nota q ex hic elicitur due diffinicio
nes potencie vegetative. Prima potencia vegetativa est potencia anime
regulans salvare suscipientem ipsam secundum quod eo. Secunda intelligendo
Secundus que pt salvare in illud corpus in quo est. Tercia
Et est potencia ancgenerativa nec destructiva eo q est tale quale
ipsum est. Secunda tamen pt sic diffiniri. Est potencia anime po
tens generare alimentum in corpus animatum in quo est ad salu
tem ipsius et eo quo ipsum auget usque ad complementum quantitatis
cuius est venientem corpus corporis animatis sive speciei. Secundo hinc dif
finicionem elicitur q potentia vegetativa est tres operationes potentiae
sibi sicut secundum nutritiva etc ut dictum est prius in prima questione
Nutritiva prima est ad conservationem individui. Secunda ad perfectionem
eiusdem. Tercia ad generationem speciei. Primo hic quamvis potentia vegetativa
ut est activa et passiva q no activa ga tunc sequeretur q esset
nobilior potentia sensitiva et intellectiva ga potentia activa est nobilior
passiva eo quamquam. Secundo quamvis potentia sensitiva et intellectiva sint passive
tn eo est eo aliquando sint active et quamvis alias g° dicto nec
nobilioris quam potentia vegetativa sunt delectari et cognoscere

que sunt in communi nobiliores quam vegetive Item quando dicitur
potentia vegetativa non est salvativa suscipientis ipsam cum quia
est corruptiva suscipientis ipsam patet de intellectivis ubi potentia
vegetativa corrumpit corpus quod non est contra videtur quod quando
potentia vegetativa corrumpit corpus hoc est de per accidens sicut corpus de sicut
instrumenti sed de per se est salvare corpus in quo est Item
nota diffinitio debet intelligi cum specificationibus ita quod potentia vege
tativa sit sic vel modo convenit potentia intellectiva salvat corpus
non sit sic sed ut vegetativa Item nota quod in qualibet diffi
nitione debet addi genus per se et cetera sicut quia non est potentia acci
Et diffinitio quia non convenit omnibus potentie vegetative sed solum in
telligitur ratio est ista quia illa instrumentalis convenit animato et sic potentie
diffinitur per illum actum quem aliud (?) animato secunda quia generare est
finis vegetative et sic omnia sunt denominanda a fine finale
a fine completivo Secundo quia augmentative est de bene esse et sic
non valet quod diffiniatur per illum actum Item sic intelligitur omnia a
fine sunt denominanda a fine per se et principaliter intento et
non per accidens et cetera moritur et semen que per se non intenduntur
Et quando dicitur voluntas est boni Dico quod cum voluntas ap
paret bonum non tamen est bonum sed aliquando ut apparens bonum
ut taciturnitatem quod est bonum solum quod et cetera

37 Quod quantitas non possit appellari continua conti-
nuitate propter illud quod nullum corpus continget
permanere Videtur esse textus commenti Ubi dicitur quod conti
nuitate non possit et cetera pro quo nota quod conclusio
propter summa est quod quantitas non possit appellari continua continuitate
prima quod nullum corpus continget permanere unum et idem unico
pro diversis in proposito motus primi enim duplex continuitas est duplex
quedam est continuitas magnitudinis et isto modo quantitas non
possit appellari continua continuitate eo quod primum non est continuum
magnitudine Alia est continuitas durationis et de ista loquitur
quod Item dicitur prima parte quantitas possit appellari continua
continuitate cum quia quantitas appellatur continua continuitate
durationis quo eius possit per ipsam quantitas continuari per tempus sicut
et primum eius quod appellatur continua continuitate durationis Item
quod continuitas durationis est est duplex quedam adequata quedam
non adequata modo dicitur quod quantitas possit appellari continua
continuitate durationis non adequate Item quod quantitas du
rant adequate sicut primum eius cum quia primum eius durat perpe
tue sed corpus quantitas durat perpetue cum sol et luna
sunt quantitas et tamen durant perpetue Nota quantitas sunt
duplicia Quedam sunt vacuo et sunt que generantur eque po
plura perfecte distincta Alia sunt continua et corpora et
de istis ambobus loquitur commentator quod tamen generat et
sol ubi per se intelligit corpora celestia modo dicitur quod commentator
de quantitatibus continuis et non vacuis modo sol et luna

sunt quantitas vera. Contra quantitas permanens est durat(io)
perpetue ergo utrumque est quantitas permanens et durat perpetue
vel deo ergo utrumque quantitas in se stans ergo est quantitas permanens
Respondetur quod hoc intelligitur de quantitate continua modo licet utrumque sit quantitas
permanens et quantitas in se stans tamen non quantitas continua secundum
eandem. Contra illud quod est quantitas permanens et tamen hoc perpetue durat
ergo hoc perpetuum est ergo hoc perpetue durat ergo hoc perpetuum
non hoc perpetuum est sed non perpetuum hoc est ergo hoc perpetuum est sed non
perpetuum est sed non perpetue proprio ergo non perpetue hoc ab incidente
ad incidentia. Respondetur quod ista propositio est vera perpetue hoc est sed ista
est falsa hoc perpetuum est et ergo ista negativa non perpetuum hoc est sed
[illegible]
[illegible]
hoc debet descendi sic quod ibi terminus resingat(?) per relationem
et tamen quando terminus supponit [illegible] et non sequitur tamen
supponit determinate [illegible] in descendendo sub hoc stante
[illegible] terminus supponit determinate debet resingi per relationem
[illegible] et ergo debet sic descendi non omne quod sunt iste hoc
et non eadem quae sunt iste hoc vel et sic quae est vera et cetera.
Contra: aliud est perpetue durat vel deo ergo motus
est perpetuus duo partes. Dicitur quod ut illud perpetuum est motus
sic quod motus stabit quantum tamen. Respondetur motus est perpetuus ergo non
non data parte pro motu ut reliqua ergo perpetuum ergo motus est
[illegible] et continuum est divisibile in infinitum non in
infinita non data parte ut reliquum. Respondetur licet quo ad divisionem
motus non data parte pro ut reliqua tamen data quo ad interruptionem
vel determinationem sic quod data parte pro motu quo ad interruptionem
et reliqua quo ad determinationem. Contra et quod sciam partium
[illegible] permanentem ergo vel utrumque [illegible] sunt permanent(ia)
ergo [illegible] ea permanentia utrumque [illegible] sunt [illegible] non ergo
successiva non permanentia sed permanentia ergo utrumque. Respondetur
quod permanentia est [illegible] quod est permanens [illegible] et est
tamen [illegible] sic [illegible]. Aliud est [illegible] non [illegible]
sunt permanentia [illegible] non [illegible]. Contra aliud [illegible]
[illegible] utrumque est [illegible] et tamen permanet [illegible]
ergo [illegible] non [illegible]. Respondetur
quod [illegible] est [illegible] quoddam est naturale quoddam supernaturale
modo hoc intelligitur quod [illegible] naturaliter pro permanere [illegible] sed
[illegible] supernaturaliter pro permanere [illegible] sic intelligitur. Contra aliquid
[illegible] naturaliter permanet [illegible] ergo aliquid permanet [illegible] et
tamen est [illegible] naturale ergo aliquid est perpetuum. Preterea perpetuum est
perpetuum aliquid est perpetuum ergo aliquid est perpetuum [illegible]
Respondetur quod ista [illegible] non valet perpetuum est perpetuum perpetuum est
aliquid ergo aliquid est perpetuum quia si perpetuum in antecedente [illegible]
quod non valet [illegible] sic [illegible] de primo [illegible]

ta frigiditate tunc male concludit sed debet sic concludere in
quo ipse est ad in casu per ipse non est speculatum. Tertio dicitur ignis
in sua spera est calidus et tamen permanet continue quod sic probatur
alias patet quia ignis in sua spera est maxime bene calidus
quod cum causa materia dat esse et non esse. Ad primum dicendum non est
de corruptione quod permanet etiam quia ibi permanet etiam. Ad secundum
dicitur quia ibi non aliquod contrarium quod corrumpit. Sed ad tertium ignis
in sua spera aliquo corrumpit per contrarium non tamen totaliter sed
minus quia corrumpit per contrarium et frigidat et per contrarium
[illegible]. Ad quartum dicitur materia est que dat esse et non esse
dicitur quod ad ultimum materia concurrente [illegible] qua [illegible] esse et
non esse secundum partem non ad secundum totum quia sic ignis sic
corrumpitur non ad totum ignis patet. Et sic quia si totus ignis
est unum quia multa consistunt [illegible] sic ex parte principali quod non
elementis sed quod dicitur permanent etiam [illegible] corporibus celestibus et ex
dicitur quod unum quod utique deserviunt etiam ubi magis conservat
sic patet quid sit dicendum [illegible] conservante et

30 Utrum anima sit magis causa nutritionis quam ignis

Ubi dimissis duabus opinionibus empedoclis
[illegible] arguitur quod anima est magis causa nutritionis quam [illegible]
Primo talis est ratio quia actio principalis [illegible] magis est attribuenda
[illegible] principali agenti quam organico [illegible] agenti anima est principale
quia determinat operationes [illegible] determinata organica
Secunda ratio quia augmentum animatorum est determinatum et
finitum quia sit secundum determinata organa sed augmentum ignis
[illegible] Tertia ratio quia actio magis est attribuenda forme quam materie
sed anima est forma ut forma [illegible] ignis et aliorum elementorum
[illegible] in [illegible] magis est causa augmentationis et nutritionis
quam ignis. Ubi nota quod anima est causa corporis [illegible]
causa [illegible] formalis quia dat esse [illegible]. Et in genere cause est
[illegible] quia [illegible] efficit operationes vitales. Et in genere cause
finalis [illegible] totius [illegible] Secunda est causa materialis [illegible]
[illegible] et [illegible] et sic est causa materialis in qua. Secunda causa
materialis [illegible] dicitur [illegible] qua [illegible] sit aliquid [illegible]
[illegible] stat eadem causa [illegible] esse [illegible] et [illegible]
[illegible] quia dicitur [illegible] operationum aliquid [illegible]
precedentium sed dicitur [illegible]. Et non [illegible] ista
[illegible] non [illegible] Secunda [illegible] esse [illegible]
Dicitur quod dicitur secundum rationem [illegible] supponitur per eadem [illegible]
[illegible] rationem. Et [illegible] vel calor naturalis sit causa nutritionis
et augmentationis tamen non principalis sed instrumentalis. Et sic non est
[illegible] esse plures causas [illegible] subordinatas quia
[illegible] anima instrumentalis subordinatur cause principali. Ubi nota
[illegible] magis in [illegible] non [illegible] dicere intentionem quia anima non [illegible]

magis necessarium unumquodque dicitur secundum principalitatem ita quod est magis
causa .i. principalior causa. Sed contra ignis est causa principalis
augmentationis et nutritionis quia est causa necessaria. Quia si ignis non
posset fieri nutrimentum quod est necessarium et per consequens principalis. Ad hoc dicitur quod
non valet eo quod principalitas in proposito non sumitur penes necessitatem
sed penes directionem sic quod illa sit causa principalis quae est di-
rectiva aliarum. Aliter quod intelligitur de calore in sua naturali dispositione
[illegible] propter proprietatem quia ibi ignis est principalis quantum
operationibus [illegible] anima sit causae principalis et particularis
primo principaliter. Sed contra illud est causa principalis quo posito ponitur
effectus et quo remoto removetur effectus sed sic est de igne
ergo etc. Nec valet quia hoc non sufficit quia de causa causa proba-
tur quod [illegible] effectus principalis tam in [illegible] et [illegible] in [illegible]
[illegible]. Sed ultimo hoc requiritur quod illud generat se per modum [illegible]
[illegible] aliorum et non per modum [illegible] sicut est de calore quia digeritur

Utrum conditiones alimenti sint bene posite

Et quod sic. Pro quo nota alimentum secundum aliquos diffinitur sic
Est aliquid ipsius corporis viventis secundum potentiam [illegible] diffinitur sic
Et conditiones eius sunt prima quod alimentum debet esse contrarium et non secundum [illegible]
alito quia alitum debet agere in alimentum [illegible]
sit a contrario. Secunda quod debet esse contrarium alito in principio
ante decoctionem secundum suas qualitates et non secundum speciem
Dicitur in principio quia in fine sed post decoctionem sit [illegible]
alito quia tunc convertitur in speciem aliti. Et dicitur secundum suas
qualitates quia secundum speciem non contrariatur ex quo sequitur
est contrarium. Tertia quod ipsum alimentum possit converti in speciem
aliti quia aliter ipsum vivens non nutriretur. Ex quo sequitur quod
nullam speciem [illegible] aliquam qualitatem in summo est contrarium
nutrimentum ipsius viventis sicut ignis. Et ultimum sequitur quod nullum
purum nutrimentum potest converti in speciem aliti. Et ultimum sequitur
quod [illegible] sit [illegible] vinum sicut [illegible]
[illegible] est ad bibendum quia multa [illegible]
quia [illegible] ita bene potest [illegible] [illegible] [illegible]
aliqui bibunt et aquam et [illegible] [illegible]. Sed quod
aqua non est purum elementum sed est commixtum [illegible] quia
[illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] de arboribus [illegible] [illegible] et sic [illegible]
[illegible] sed quodammodo [illegible] intellige [illegible] quod dico
quod illa quae [illegible] [illegible] post decoctionem [illegible] alimenti
per decoctionem [illegible] aliti. Et non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliud
sed [illegible] et alia [illegible]. Quarta conditio
quod alimentum [illegible] ipsum alitum et augmentet [illegible]
[illegible] quod alimentum debet [illegible] alito in fine

Et nutrit in debita quantitate receptum sed in magna quantitate
receptum non nutrit nec augmentat sed potius corrumpit. Et dicitur
nubes qui magis sunt detrimento. Dicitur quod nutrit vel magis aqui
sit quam deperditur non dicitur quod etiam ibi augetur. Primo quia in eo
sit repleto vacuum non potest propter quod tabule que non fuerit
sunt repleta tamen quando est ita condicio quod alimentum deb[illegible]
[illegible] quam incrementum non alito. Respondetur et concedo

38 **Utrum aqua sit nutrimentum ignis** [illegible] Et aqua quod alimentum
est ignis. Respondetur aliquid dicitur nutrire dupliciter uno modo proprie et sic
solum animata nutriuntur. Alio modo improprie vel metaphorice sic
ignis dicitur nutriri ab humidis pinguibus ut est oleum vel sepum
quia ignis oleum vel sepum consumit in suam naturam. Et dico quod aqua
non est nutrimentum ignis quia aqua corrumpit ignem ergo non est nutrimentum
ignis. Item quia nutrimentum non corrumpit sed potius salvat. Et
[illegible] quia aqua non nutriret [illegible] elementum quod sit
contrarium sibi in qualitate et passo [illegible] Dicitur quod non nutrit nisi
a mixto. Secundo [illegible] commixtum quia aqua est [illegible]
quod sic quod quod nutrit ignem. Et quod est duplex
[illegible] aqueum et tale non nutrit ignem. Aliud est non aqueum
ut quod unctuosum crassum vel pingue et tale nutrit ignem
ut butirum oleum. Et confirmatur sic nullum elementum nutrit
aqua est elementum ergo etc. aliter patet in qualitate et passato. Dicitur
ut similiter [illegible] aqua nutrit quod. Et quod non nutrit ignem
quia si sic vel ergo [illegible] quod vel aliquid et aliquid non
sed tale non nutrit [illegible] quia ignem quia oleum extinguunt
ignem ut patet per experientiam in candela ardente [illegible]
oleo extinguitur. Dicitur quod quod nutrit [illegible] quando unctuosa quod
non supplent [illegible] sed ignem quia sic quod supplent non
nutrit ignem ut patet de candela ardente immissa in oleum
ignem suffocat. Dicitur [illegible] secundum aliquam partem sic quod non
[illegible] totam candelam tunc non extinguunt. Item ignis nutrit
quod ergo non est [illegible] quia ignis nutrit [illegible] ergo quod
[illegible] Respondetur [illegible] elemento
illo [illegible] sicut chamaleon in aere vivit et aliquod
nutrit quoniam ignis pascit salamandram. Respondetur quod ignis
dicitur quod sunt poetici ut salamandra nutriat ignem. Et ad
[illegible] poete non secundum [illegible] multa
[illegible] salamandra [illegible]
quod [illegible] non [illegible] quod nutriuntur [illegible] alia [illegible]
[illegible] quod non [illegible]
[illegible] salamandra non [illegible] ignem [illegible] elemento
[illegible] et [illegible] ignis non [illegible] et [illegible]
[illegible] salamandre
que non [illegible] sed bene [illegible] per ignem vel

Utrum omne generatum sibi simile sit ex alimento 39
superfluo. [illegible] quod sic [illegible] et quod [illegible] quia
omne semen [illegible] generare sibi simile
nec illud invenitur quia illud continetur in semine. [illegible] quo
modo semen est superfluum tertie digestionis que fit in corde
et illud superfluum fluit ad testiculos vel ad membra genitalia
et in viris vocatur sperma sed in mulieribus vocatur menstruum et
est dicendum quia sperma in viris est virtute activa in quantum causa
efficiens efficiendi materiam generantem. Et menstruum est virtute passiva
recipiendi materiam etc. Ex quo sequitur quod vir magis convenit ad generationem
[illegible] quam mulier eo quod semen viri nobilior [illegible] [illegible]
menstruum quia menstruum non active et sic sequitur quod vir est magis [illegible]
[illegible] ex quo sequitur quod quedam [illegible] illud et magis non sunt
illud generatum quia non [illegible] illud de semine quia [illegible]
[illegible] Nota quod [illegible] de generatione univoca [illegible]
[illegible] Nota duplex
est generatio quedam vocatur generatio equivoca que alio nomine vocatur
spontanea et est id est [illegible] generans et generatum non sunt [illegible]
sicut generatio ranarum vel [illegible] ex fimo. Sed hic est dubium [illegible]
generatio [illegible] sit univoca vel equivoca. Dicitur quod aliqui [illegible]
generationem generantis equivoca ex putrefactione [illegible] generantis generationem
univoca sicut generatio [illegible]. Sed ultimum ad generat sibi simile
[illegible] quia ad generat ex semine [illegible] non est simile [illegible]
quod queque generatio est equivoca quia generans et generatum sunt
[illegible]. Videtur quod [illegible] est generans ad principale [illegible]
[illegible] generans vel asinus et hic in generatione univoca [illegible]
[illegible] generato [illegible] est instrumentale ut semen et de
illo non [illegible] et sic generationem univocam generatum debet esse simile
generanti principali et non instrumentali ut semini. Sed hic est dubium
[illegible] ad [illegible] generat ex semine [illegible] reservato ab
ipso generante [illegible] generare sibi simile cum semen
non sit simile alicui. Dicendum quod dicitur aliquando generare
sibi simile [illegible] generare
ultimum ad generat sibi simile quia [illegible] producit sibi simile [illegible]
[illegible] aliquid dicitur generare sibi simile quia [illegible] producit semen
ab ipso aliquid producitur quod ultimum [illegible] quia [illegible]
ad productionem sibi simile et sic [illegible] et efficit [illegible]
quia in semine reservato ab ipso generante [illegible] generat sibi simile
seminalis [illegible] que ultimum [illegible] relinquitur [illegible]
Sed utrum illud generatum sibi simile sit ex semine ad generationem [illegible]
id est semine est [illegible] vel [illegible]. Dicitur quod si sic [illegible]
[illegible] alicuius est [illegible] semine [illegible] alicuius [illegible]
[illegible] in [illegible] est [illegible] in [illegible]. Confirmatur [illegible]
[illegible] semine [illegible] quia [illegible]
[illegible]. Confirmatur [illegible] [illegible]
[illegible] semine [illegible] alicuius [illegible] [illegible]

q aliud pstitud no generat ex diuisa p(ar)te | videt q dicit
aliquid et esse actud vnico actuat q actu h(abe)t a(n)i(m)am et
semen no h(abe)t a(n)i(m)am et sic est mutatio ... in potentia
sic q actu no h(abe)t a(n)i(m)am sed aptitud natud est h(abe)re a(n)i(m)am | et
t(ame)n actud in potentia duplex est duplex q(uo)d e actud in
potentia effectiu et sic illud q(uo)d p(otes)t p(ro)ducere a(n)i(m)am in genere cause
efficientis et h(abe)t in se virtute formatiua organor(um) et t(ame)n est
semen viri | aliud est actud in potentia formale q(uo)d p(otes)t recipere a(n)i(m)am
ipse sic menstruu mulieris | Ex q(uo) pat(et) q semen viri est actud in
potentia effectiud no in actu Et q(ua)n(do) d(icitu)r quicq(ui)d p(otes)t corrumpi actu est
actu vivu est de p(ar)te generata ipsi(us) actu cu(m) est p(otes)t no(n) semen
viri recat est diuisa ab ipso generante | Et q(ua)n(do) d(icitu)r in semine est
anima derelinquit ... vitales sed ... q sit actud vivu aliud
anima | De s(e)c(un)do q(uaesti)o est q semen et ad ... Et q(ua)n(do) d(icitu)r
p(r)incipale sed instrumentale no opa(tu)r | Et q(ua)n(do) d(icitu)r semen ... est
superfluu ipsi(us) alimenti q(uia) semen e de s(ub)st(anti)a generantis patet
generatio virtute ex forma generantis et in quantu(m) semen h(abe)t quid
... applicat ... et h(oc) no(n) est vivu si semen est
... q aliq(ui)s ... assimulat ad ...
... et q(ua)n(do) d(icitu)r ...
... generat semen | Videt ...
... generantis ad generatum no(n) sit ...
h(oc) q aliquid sit ... no(n) op(or)t(et) q ma(teri)a seminis
... ab a(n)i(m)a ... q in semine sit aliqua vis
attendat ... | De alio no(n) op(or)t(et) q ista assimulat
... in semine ab a(n)i(m)a ... que ...
... virtute organor(um) ex illo semine ... no(n) ...
ex illo semine ...
a qua separatu(m) est id semen ... 29 ci libri

20 **Utrum sensus sit virtus passiua** | Et videt
tractatu | Et p(ro)batio sit ... q sit ...
ipse actud sentiendi ... recipe ... ab obiecto sensi-
bili | sentire est ... sensatio actuali | ... sensibile et vivat
... | Et h(oc) pat(et) q ... sit ... suscipiendo et no(n)
est ... | Sed dubiu(m) est in quo est sentire ...
... q est in tota a(n)i(m)a tamq(uam) in ... totali et ... in una
tamq(uam) in ... sed in forma ... sentire est q
forma extensa et sic no(n) p(otes)t esse in forma indiuisibili | ...
... sunt vnico ... a(n)i(m)a ... et sic sunt ...

dr vita ipsius rel[atio] Secundo sunt per operationem eius ~~vegetative~~ prime
et sic sunt in actu sequitur secundo ubi dr ipsius est alteratio
.. que dat operatio 3o ta per organum et sic sunt qua dr simple
potius sui ipsum rel.. organum 4o isto ta per qualitatem
dispositionem organi et sic sonat sunt 5 tanto sunt per
agregato ex eius et corpore et qualitatem dispositionem
organi etc ta quam dr quasi sui ipsius extensive et aliquam
actus aliquam secundo Et ta sic potentia vitali et non mediate
ut intellectuali de quibus 3o eliquod Alia nota differentia est
inter ipsam simplicem et operationem quia operatio recipit in toto quo
et ipse simplex solum in organo Secundo dicitur quod ipse simplex
non est operatio vitalis quia sit ab animato sed operatio est operatio
vitalis 3a dicitur quia operatio provenit ab ipso ipsum sed ipse
simplex ab obiecto Et ipse ipsalis ideo dr simplex quia reputat
simple quia prima dr sana quia est reputatum sanitate et
ideo ideo quia sentiunt operationem ad modum per cognosci ut scimi
Et sic melius dr ipse ipsius simplex in quo qua ipse simplex vito
3a si dr si ipsius esset vita para ~~organica~~ ipse se quam ipse ... in
tristitia quia passio ipse importat tristitiam Ratio unum est de
passionem que sit cum obiectum contrarium et que est passio tota
et non salvativa sed ipsiva Alia nota quod ipsius pati a suo
a simplici differens ex quo agens et patiens sunt differentia
in fine a simplici simplex ex quo agens agit ipse assimilare sibi
passum Nota quod ipsius quasi pati tollit sed passionem contrarium
sed a simpla excellenti sic tangendo ignem non ...
solam quasi passionem salvativa ut ... [illegible]
tolere Dubitatur utrum corpus ipsum sit ipsius Videtur secundum ...
quod corpus ipsum non est ipsius ab isto ipsum quia per ipse sensus
non sentit a seipso ut per seipsum ... et tollit ...
non sentit per seipsum quia aliquis ipsius sentit bene et ipse sit per
alium ipsum sic visus simul tactus dr quia reflexive
ad ipsum sentit per seipsum sic visus in speculo Et quia ta de
visio per organo visus et non per posita pupilla visiva quia
talis non directe ut reflexe sentit per seipsum dr tollitur quia
unum ipsius sentit bene seipsum patet quia ipsius tactus in pede sentit
ipse ipsum tactus qui est in manu 3o dicitur intellectus intelligit se
3o ipsius sentit se non quod quia ipsius sentit solum singularia
et directe sed intellectus ... et ... reflexive ...

Utrum quod Ratio ab[...] agit in potentiam sive cognitivam 41

Ratio quod sic Nota quod dominium simplex ... sed ... actus
sed ... quia ... patiens et actus ... ut infra
patebit Et si dr solus intellectus intelligit ... ut dr 3o ...
... quod est quod est ipsius intellectus Ratio unum est ... ipsius

factiua. Et cum dicitur diuersarum potenciarum diuersa sunt obiecta verum
est non subordinatarum non species subordinantur intellectui. Et nota obiectum
agit in potenciam sensitiuam cognitiuam sed in speciem mediante qua mouentibus
speciebus sensibilibus quia obiectum habet esse materiale et sic sensus illud
non recipit in speciem quia corrumperet speciem et cum dicitur tunc accidens
migrant de subiecto in subiectum. Dicitur quod non est idem accidens sensus
in uno multiplicata per totum medium accepta in organum sed
vna generat aliam vsque ad organum et sic species notificant
obiecta. Dicitur hoc tamen non sequitur quod sint notiores obiecta quia
multi cognoscunt colores qui nil sciunt de speciebus sed tamen
sed cum dicitur quod notificans debet esse notius suo notificato per
notificacionem conclusionis non autem de illo quod notificat doctrinaliter sed per immissionem
imitatiue qualiter sunt species. Et nota quod ille species ab obiecto multi-
plicate non sunt eiusdem speciei cum obiecto a quo multiplicantur quia
ille species sunt quedam qualitates spirituales et obiectum non est
qualitas spiritualis et sic generantur quamuis quod vnum dicitur species generat in
cognicionem alterius. Sed quia species agunt repulsam [?] et non
ingrediuntur eo ab vtroque dicuntur species dicitur quod hoc est ex causa specialis
Sed cum dicitur omnis cognicio fit a simili dicitur verum est de cognicione
doctrinali non autem imitatiua seu inuitatiua. Et nota ad senci-
endum requiritur distancia finita et tamen nulla distancia finita re-
quiritur ad senciendum quia est distancia assignabilis ad videndum
scilicet illa ad equitandum requiritur. Sed dicitur equus et tamen in equo
sua cognicio scilicet quod vnum quod obiectum agit in potenciam
media qua species visus species sed et sed que infinita media
et quia infinite sunt partes videns colorem videt qualiter partem coloris
primo videt qui est pars superior per quam infinita media
Et probacionem dicitur quemlibet quelibet pars coloris multiplicat de se speciem
eo quod non videt eque directe respiciunt organum seu mouent sed ponatur species
indirecte eo viso fit perpendiculariter organum sed quedam
fiunt intus mittendo uel extramittendo. Dubitatur an visus
mouetur prima est quia dicit quod fiat extramittendo et allegant
sufficiendo et hoc videtur esse de intencione philosophi in de sensu et
sensato et de perspectiua quod est quamuis generaliter. Sed quod dicunt
ad primum secundo inuenitur dicitur quod hoc fit secundum opinionem antiquorum et non
secundum opinionem propriam. Sed dicitur visus fit extramittendo patet de
mulieribus que inficiunt speculum per visum et patet de basilisco
qui inficit hominem per visum. Dicitur quod vt mulier inficit spe-
culum per visum vt ad basiliscum. Sed per quomodo humores vene-
nosi exeuntes in oculis mulieris et basilisci tunc speculum inficit
et hominem inficiunt per quo nota oculi sunt inimici dolorosi iste
iste humor venenosus hoc patet que aliud exemplum

eciт p orlos et infert actū inmediate et ista aer illū infert aliud usq ad speculū eo q speculū est cū tersū et pollitū nō i ad qd est unū terminus cōmunicat cum uidente ut dr de sompno et vigilia Sz contra inferunt p quo repugnantia a baptisto et sic patet quid sit dicendū ad rōnem

q necesse sit ad sensationem ponere spm agentē e2

Ψudet q sic Et rato est qa sic se hc intellectus ad intellectionem sic se hȝ q ad sensationem sed ad intellectionem necesse est ponere intellectum agentē g° vel dicit patet p utraq parte zo quia Et quia qd ipse sensato est actu remanens et cr no esset nisi esset ponendus sensus agens qui ageret in illam actionem Oppositum nota q cum necesse dr dupliciter necessitate q dicitur et non simpliciter ut sic Si sensus dr aliquid de nouo sentire necesse est esse sensum agentem Et cum necesse dr tamen ut faciat sensum operatio ut est dicta ppolis Et qd dr cum ratione ad sentiendum requirunt sensus agens ita q habet q ipse cum Nota impletur est necessitas ponendi spm agentē prima qa non posset saluari que in orbe mortuo et apto nō fieret visio sicut in viuo cum cum recipiat spēs visibiles Et quia ista non est alia nisi qa ibi deficit sensus agens Sedo necessitas qa non posset cum saluari quo potentia sensitiua esset nobilior vegetatiua cum agit se pure pasve Ha necessitas qa non possit actu sentire si in esse qa ullum esset agens illam sensationem

q passio communiter diuidatur in passionem saluatiuam et corruptiuam e3

Ψudet q sic Et ratio quia passio saluatiua est transmutatio aliquid de sua potentia in obiectum quod sic acquisitio sic Et vel sperate qa per sensus saluatur Sz passio corruptiua est transmutatio alicuius in obiectum quod sic calefactio aque quia p hc aqua tollit et euaporat Nota q tristitia est quodammodo passio ad et no tollerit quo ad esse sed quo ad cum esse sicut delectat alienum esse sed non quo ad esse ex quo c intollerabile Zo quia Sz ad primum zo quia qui dr q intellectus passiuus est tollerabilis Et q ipse ibi p intellectum passiuum intelligit fantasia que dr intellectus secundum expositores antiquos eo q habet conuenientia cum intellectu Et nota passio dr analogice de ipsa qa de passione corruptiua p prius sed de passione saluatiua p posterius quia ipsa non est passio nisi et pquis quo modo ad se operatio est notandum lo de passione corruptiua Sz o nulla e passio saluatiua p si esset aliqua sic q corruptiua calefactio esset passiua p qa transmutantur ad potentiam sicut obiectum conuenit sunt pura Et cum patitur vel padue corruptiua p qa transmutantur secundum motum et unum et ita tollerit in esse

quod patiuntur passione cortina. Vel secundum speculativos colorant quia actiua
colorum colorant quod color per se ita quod albedo magnum et dyoni
sius quia ad coloratum accidentaliter colorant scilicet. Ad 3 et per hoc dicendum
quod tota relatio siue passio patiente ipse dicitur salvativa
quia illuminant secundum magis et minus et colorem mouent. Ad ad
perfectionem eo quod est quod sunt impassibilia ipsum est passionem ipse
dictum secundum colorem quae sunt ad obiectum quorum conservatiuam
dicitur quod actiua sunt motus et illuminatio consistunt esse in celo
sed celum secundum speculativos non colorat. Et cum dicitur quod colorem actiui
dicuntur est de actibus naturalibus quae supponunt ad esse
vel sunt quaedam radicalia et calore naturali scilicet colorato alius. Sed
de actibus quae adveniunt post esse complementum rei non oportet tamen dicitur
sunt motus et illuminatio. Sed aquisito scientie non est passio salva
contraria quae non tollit. Dicendum quod passio salvatiua quia ibi abstracte accidit
perfectio sui abiectum quorum. Et dicitur quod ignorantie ipse non est contraria
quia est quaedam priuatio priuato quae intellectus et sunt in aquisitione
scientie intellectus abiecit. Sed contra quod abiecit error et quod est contrarium
dicitur quod ipse non sit contraria quia error dicit quoddam priuationem quae non est

Utrum differentia inter sensum et intellectum sit bene assignata

Videtur quod sic. Et sunt tres. Prima quia sensitiue operationis
sensus sunt extra. Sed actiua intellectus sunt intra obiectum sensus
est extra sicut color sonus et cetera. Et obiectum intellectus est intra
intellectum quia est species intellectualis. Secunda quia sensus secundum actum
est singularis de quo percipit rem sub conditionibus individualibus
quae sunt hic et nunc. Sed intellectus est universalis eo quod intellectus percipit
rem sub conceptu sicut sub conditionibus individualibus
... ut dicit ... auctoritas quod vnum sensibile est in alio
Tertia quia intellectus intelligit cum vult quia obiectum eius est intra
sed sensus non sentit cum vult quia cum obiectum eius est absens et
impeditur a suo iudicio. Et ipse dicit et secundum ut narrat
sunt. Sed possumus ea opinari esse ... non esse dicit et sic quod
circa cognitione de sensibilibus quod non potest in se cum dicit sensibilia
actu mutat sensum. Sed ita dicendum quia intelligit se sensus vero non
sentit se quia ut oculus videt se ut auris audit se. Et ista
dicuntur non secundum rem sed secundum rationem ita quod intellectus ut sit aliter
intellectus quia obiectum est sensus ut imaginem est intellectus
et dicitur aliud secundum rem quia sensus est corporalis et intellectus incorporalis
utrum 3o de anima. Dicendum quod sensus est corporalis quo ad operationem
quia post mortem oculus non videt rem et non quo ad centrum
Vel prima potest dici melius de quibus quae sunt actiua operationibus
obiectiue ... ut sensus ut ipse sunt ... quia sensus apprehendit

tanquam principale agens et ipsum quodammodo mutatur. Secundo
potest sic dici quod intelligere de obiecto intellectus mediato tamen di-
citur ipsum intelligibile et non mediato sicut lapis quia non est in ani-
ma. Secundo dicitur intelligere de ipsum fantasmati exteriori et quantum ad
appetitum equi ipsum tamen qui appetit velle ut non ut semper
sed ille est intellectus. Vel intellectus intelligit rem presentem sed non
sentit sed vult et intelligit rem naturaliter quia cognoscibile est
in cognoscente per modum cognoscentis. Sed quia ipse intellectus
cognoscens est immaterialis ideo quicquid cognoscit immaterialiter
intelligit. Ad dictum sicut intellectus quod sensus in absentia sensibilis non
sentit longo et notabili tempore quia licet sensus sentit in absentia
sensibilis ut si quis stat diu in nive et sentit sensus imprimunt
et cum intrat stubam nunc intrat in absentia sensibilis sed tamen
non longo et notabili tempore. Vel potest sic dici quod intelligere
de intelligibili in actu et non in situ. Quia ille non permittit
ut intellectus magis dormiente non intelligit actu. Vel dicitur quod est tamen
dicitur sensus sentit velle quia sensus percipit [illegible] tamen [illegible] et iste
tamen [illegible] est velle sensibile sentit [illegible] et [illegible] [illegible]
Nota velle in [illegible] est [illegible] [illegible] est [illegible] et est
quod nullum subordinat sicut velle intellectuale. Secundo est velle
nunc principale quod subordinat alium sicut volo [illegible]
Dicitur quod dicitur intellectus de velle principali quod sensus non est [illegible]
vel dicitur licet sensus sentit velle volo [illegible] tamen non sentit
velle sub conceptu [illegible] sed tamen sub conceptu [illegible]. Sed [illegible]
sensus sentit [illegible] quod est velle in [illegible] non tamen sentit velle
sub [illegible] qui non [illegible] determinatum per aliquam proprietatem
individualem. Sed intellectus sicut [illegible] tale sub proprietate [illegible]
sed sub proprietate individuali quia sentit [illegible] et est solo
[illegible]. Vel ut tamen [illegible] non intelligit [illegible] per velle non
est ipsum intellectus [illegible] quia velle est ipsum voluntate [illegible] non intellectus
[illegible]. Nota velle [illegible] [illegible] [illegible] per [illegible]
[illegible] [illegible] quod lapis [illegible] velle [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et sic [illegible] per voluntate deli-
beratiua et sic est ipsum voluntate [illegible] [illegible] et intellectus [illegible]
intelligit [illegible] velle [illegible] primo. Preterea sensus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] mala [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. Vel quod sensus sentit [illegible] intellectus [illegible] [illegible] sic sensus
sentit [illegible] aliquam [illegible] et isto modo [illegible] est quod sensus sentit
[illegible]. Alio modo intellectus sensus sentit [illegible] quamquam [illegible]
sicut [illegible] quia sensus non sentit quamquam [illegible] quia sensus [illegible] non potest
videre [illegible] quia aliquam vaporem a [illegible] ascendunt ad
[illegible] et sic impediunt visum quia faciunt quod oculi clauduntur
et [illegible] non est dispositus nunc non [illegible]
[illegible] et sic intelligitur [illegible] [illegible]

Utrum unum sensibile possit et sensibile [illegible] sit bene posita 27

Videtur quod sit in complexe pse dr a quo ipsum aliquid pse non
pati sic calor et sic intelligere est complexe pse in patiens sed
complexe pse patiens dr a quo ipsum intelligere pati pot quandoque sic
secundum est complexe patiens eo quod ipsum non pati a secundo re quo
ipsum non percipit secundum secundum quod secundum sensibile sed secundum Buridanum
complexe pse est simplex consideratum secundum aliquam rationem secundum
quam ipsum mouetur de aliqua re secundum quod si variatur necesse
est ipsum variare inductum suum ut si albus sit intelligere sed complexe
patiens est complexe consideratum secundum aliquam rationem secundum quam
si variatur non est necesse ipsum variare inductum suum sicut
secundum [illegible] malus vel complexe pse est quod non sentit rem alicuius
actiue sibi forte inherente ut secundum Et nota quod secundum solum
est rationis quia dr Buridanus quod idem est complexe pse et patiens
sic ho manifestum est colore est complexe pse sed manifestum est
secundum tunc est complexe patiens sensibile est illud quod est ipsum
perceptibile et complexe dr tamen passiue pro illo quod potest sentiri
Et perceptibile dr duobus actiue et aptitudine ut tunc valeat
perceptibile est quod aptum natum est percipi Et non dr dicere
potentiam ut tunc valet perceptibile est quod potest percipi quia sic non
esset cum perceptibile ut auree quia potest percipi quia potest esse
coloratus [illegible] est aptitudine et potentiam quia potentia
non supponit existentiam rei [illegible] illud autem pro nunc
sed negatur illud autem est aptum natum nunc de quo non est
Nota quod complexe pse non dr ideo pse quia solitarie sentit immo
ullum circa solitarie sentit ut dr Buridanus quod ipsum non
sentit abstractum sed azure distinctum a secundo secundo cum percipit
album [illegible] azure sed ideo dr complexe pse quia eciam sine
aptitudo natum est mouere ipsum ad cuius variationem necesse est
ipsum inductum suum variare et etiam impertinenter et sic est notabile
variato dr impertinenter quia ad azure muta in intelligere tunc ipsum
non variatur inductum suum in [illegible] quia sic prius mouebatur de
colore sic etiam et pugnans de colore Et dr sic est notabile
variato quia aliud sit albus tunc ipsum non variatur inductum suum
Ille breviter pse sunt secundum modo ut tunc valet sic particulariter
et sic cum tunc dr dicitur alia pse alia patiens Secundo pse
tunc valet sicut intentum et sic cum dr differentiam non particularem
Tertio tunc valet sic solitarie et sic dicitur sed pse tantum aliorum
complexe Quarto tunc valet sic natale et sic cum tunc dr quod
pse non dr corporis Quinto tunc valet sic simul Sexto tunc valet
sic differentiam est superius pot distinguendo et patens isto
sexto capitur hic Quaeret Copperlien Nicolaus

ꝑ diuisio complexe pse in complexe et que
sit bene posita
Videtur quod [illegible] quo nota sed
secundum complexe ideo dr [illegible] quia

quod est sensibile unum tamen est sensus et quod non contingit alio sensu sentiri. Sed sensibile commune est sensibile commune. Sed Buridanus diffinit [illegible] sensibile proprium est sensibile secundum aliquam rationem secundum quam si variatur nata est unum sensum suum iudicium variare vel [illegible] alterius est sensibile proprium quantum ad eius variationem solum unius sensus variat iudicium suum iudicium quantum solum sensus unius. Sed sensibile commune est sensibile [illegible] secundum aliquam rationem secundum quam si variatur nata est plures sensus variare iudicia sua sicut magnitudo dicitur sensibile commune quantum ad variationem magnitudinis sicut quod magnum fiat parvum plures sensus variant iudicia sua quantum sensus visus et tactus. Sensibile per accidens ultimum est sensibile quod per ultimum quod est sensibile [illegible] est quod [illegible] [illegible] aut ultimum quod est [illegible] ultimum quod est sensibile aut [illegible] est [illegible] [illegible] ultimum est quod [illegible] est [illegible] [illegible] Nota aliquid dicitur esse quod [illegible] [illegible] dicitur quod in [illegible] quod est [illegible] [illegible] vel [illegible] in pluribus rebus [illegible] [illegible] et [illegible] ultimum quod eo quod [illegible] [illegible] est [illegible] ut probat [illegible] supposito [illegible] et admisso quod aliquid [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] sensus non posset [illegible] [illegible] quod quantum [illegible] quod [illegible] sensus [illegible] est [illegible] [illegible] est quod in [illegible] sicut [illegible] et [illegible] [illegible] est quod [illegible] et sit [illegible] [illegible] [illegible] quod eo quod [illegible] [illegible] sit [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] est quod in [illegible] sicut [illegible] [illegible] [illegible] est quod in [illegible] sicut [illegible] quod ut est [illegible] [illegible] [illegible] est quod in ~~[illegible]~~ percipiendo sicut quod est perceptibile a pluribus sensibus ad cuius variationem plures sensus variant sua iudicia [illegible] dicitur ad [illegible] quod [illegible] quod [illegible] [illegible] ultimum quod est sensibile [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] aliquid quod [illegible] est sensibile. [illegible] ultimum [illegible] est sensibile [illegible] ultimum quod est sensibile aut quantum sensus [illegible] est [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] quantum [illegible] et quod sit [illegible] [illegible] quod [illegible] quod [illegible] ultimum quod est sensibile. Sed [illegible] ultimo [illegible] [illegible] [illegible] aliquid quod [illegible] sensibile et sit quod ultimo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Utrum possibile sit sensum decipi circa obiectum proprium 2 a

[illegible] licet [illegible] quod [illegible] [illegible] sit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod sensus [illegible] et [illegible] [illegible] indicet [illegible] sensibile proprio [illegible] quantum [illegible] [illegible] primo requiritur debita dispositio organi quia si organum est indispositum sensus [illegible] aliquid [illegible] [illegible] proprium obiectum sicut [illegible] [illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible] iudicat [illegible] [illegible] esse [illegible] [illegible] ibi non sit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] apparet [illegible] esse amara et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliquis [illegible] [illegible] non [illegible]

sedare et hec quia organum olfactus infectum est sed aliquando
non tamen est ¶ Cum ipse sentire dicit vel cum sint duo vitra quorum
unum est croceum et aliud flaveum et superponuntur visui per ista
duo vitra illud quod apparet videtur apparere viride ¶ Cuius ratio
quia a vitro croceo et a vitro flaveo multiplicantur species ad
eandem partem oculi et sic visus non potest determinate discernere
inter istos duos colores et sic sentit colorem medium inter istos
duos sicut viridem ¶ Secundo requiritur quod sit debita dispositio medii
et ideo species decipit indicando solem de mane esse rubeum
quia sol videtur per vapores nigros et grossos non album
vel lucidum visus per [illegible] apparet esse rubeum et hoc ideo
quia a vapore multiplicantur species sicut vel a lucido usque ad
eandem partem oculi et sic oculus non potest determinate distinguere inter
istos duos colores et ideo tunc indicat medium colorem
qui est rubeum ¶ Sicut vel species indicat in iride diversos
colores tamen non secundum rei veritatem ibi ubi est color sed quod ibi
apparet hoc sit secundum reflexionem radiorum solarium a nube
roscida vel aquosa ¶ Tertio requiritur debita distantia sensibilis ad
sensum ita quod non sit longa nimis distantia ut vel nimis propinqua
et ideo visus errat indicando solem esse [illegible] quantitate
[illegible] super addit [illegible]
tanto sensibile ad sensum quanto [illegible] aliter [illegible] quod sit appli-
catum tunc indicat rem esse duas [illegible] debitum
digito oblique vel faba posita sub [illegible] oculum non cum
apparet esse duas ¶ Unum hoc prout [illegible] sub digito [illegible]
[illegible] species non sit in [illegible] exteriori [illegible] quod indicatur
quod ¶ Et ideo cum species [illegible] sed in [illegible] interiori [illegible]
at si a [illegible] recipit [illegible] ad sensum [illegible]
sensibilia esse duo et hoc est ideo tunc species [illegible] indicat [illegible]
debitum [illegible] ¶ Secundo requiritur quod [illegible] oculum ponit [illegible]
uniformiter ad motum et hoc contingit quod sensibile et species [illegible]
et sensibile manet in loco eodem tunc errat sicut aliquis sedens
in navi vel in [illegible] indicat arbores moveri [illegible] ¶ Ideo contin-
git ex difformitate motus [illegible] et sensibilis quando movetur [illegible]
[illegible] sicut cum aliquis indicat lunam moveri versus
orientem et non versus occidentem et hoc propter motum [illegible]
ad [illegible] partem ¶ Sexto potest [illegible] contingit sensum errare circa
proprium obiectum et hoc [illegible] [illegible] quia [illegible]
ut patet in sacramento altaris ¶ Et [illegible] sensibilia [illegible] diffinitur
sic [illegible] ¶ Sensibile est sensibile [illegible] secundum aliquam rationem
secundum quam non est sensibile [illegible] sensibus exterioribus [illegible]
[illegible] quia [illegible] proprium obiectum
[illegible] distinguunt [illegible] exterioribus quia [illegible] color
[illegible] exteriori et interiori sed non exteriori [illegible]
[illegible] quia species [illegible] et [illegible] distinguunt [illegible] et
[illegible] obiectum [illegible] quia [illegible] species distinguunt [illegible]
et non [illegible] quia secundum eandem rationem [illegible]

[illegible] videt colorem sic et [illegible] sic oculus [illegible] est opus [illegible] [illegible]

[illegible]

Et tantum sunt quinque sensibilia propria

[illegible] sapor color sonus et tangibile [illegible] ista sunt sensibilia propria visibile audibile tangibile gustabile et odorabile [illegible]

[illegible]

9 8

l 9 Est autem que sunt sensibilia communia
scilicet numerus motus quies figura magnitudo

Hec littera clara est quia sic dicitur quia communia sunt motus etc
Et quod dicit intellige ad que sensus in quantum sunt sensibilia communia
exemplariter pluraliter magis veritate quoniam ulla apta nata sunt
communicari in rem communem vel communibus sic quod non plura
non ad illa reducibilia et hec est pars de sufficiencia communia de
sensibilibus que aut est successive sicut est quantitas aut potius sicut dur
aut successivum sicut est motus sunt permanentes et durant aut
qualificatum sicut est figura sunt quantitatum sicut dur aut quantitate
continua sicut est magnitudo aut discreta sicut est numerus Item
secundum egidium dicendum est dicendum ut sensibilia propria et communia propria
communia sensibilia propria immutat sensum ipsum secundum se quantum ad speciem sed
sensibilia communia quantum ad modum Item sensibilia communia consistit
ipsum sensibilia non imprimunt speciem propriam sed faciunt distincte
in speciebus quantum ad modum agendi etc sunt sunt in aere vel bene
quantitate in motu vel quiete sensibilia propria sensibilia imprimunt speciem
sensum sicut color imprimit speciem in visu Secundo dicit communia sensibilia
propria agunt principaliter et primo sicut color in visu communia vero
in quantum et inventibus sensibilibus propriis sicut magnitudo agit in
sensum mediante colore vel sono et sic sensibilia communia agunt in
sensum per se sed non primo Item nota quod sensibilia que non dicuntur ideo
que sunt distinguunt sed sunt distinguunt etc sensus et dicuntur
que communia sentiuntur omnibus vel pluribus sensibus debitis sensus
distincte et formaliter sicut magnitudo percipitur visu tactu et
auditu Secundo non dicuntur sensibilia communia sentiuntur omnibus sensibus
exterioribus sed aliqua tamen aliquo duobus vel ut motus
sentitur per visum tactum et auditum Et dicitur ideo sensibilia communia
que sentiuntur sensu quod communia sicut sensibilia propria est quia communia
vel sentiuntur alio a sensu quod ut eo quare Et ideo ut dicitur
est Item vel textu dicit dicit quod sensibilia communia sunt sensibilia per se
Bridanus sic exponit id est quod est vera magnitudo et sensibile
et sic capit per se prout est dicendum per se est in secundo posteriorum
et licet figuratio non est sensibilia passio sensitiva sufficit tamen quod sit
super eo communicatur et multi de magnitudine tamen corporali
per magnitudinem sensibilem que sola vincto sensu percipit nota
nulli tamen dicitur vincto sensu per distractionem sensu determinationem actualia
percepta et sic fiunt ad intellectum et est sub vel et sic tamen
certo percepto tamen dicitur Si enim intellectu non esset nullus numerus esset
et sic non esset sensibile que communia et sub intellectu Alio modo tamen
quantitas per intellectum et sic tamen dicit vero sicut gallina percipit
id est intelligit pullos et sic quia dicit capit per intellectum et sic
sensibile que Item nota sicut dicit Bridanus quod quidem non sentiuntur
per modum primarum sed sunt fiunt motus communia sic fiunt ad
intellectum ut sic est sensibile que per se sentiuntur per modum sive secundum
secundum secundum et sic mediante aliqua dicit quamquam licet

moveantur ut duo navigantes in navi mediante se quae
sed quia quod se semper secundum speciem licet moveantur loca-
et sic est simile quod rota quae plana sunt similia cum quaedam ut
alatem ponit in sua prospectiva quia potest esse duo similia lo-
cata et illorum duo sunt lucida et collocata sunt similia
opposita et sic remanent esse quorum unum est umbra dicitur esse
esse per accidens sed alia per se sunt similia quia. Et sunt ista
distantia situs corporeitas figura magnitudo continuitas dis-
cretio seu distinctio numerus motus et quies levitas asperitas
raritas seu dyaphaneitas densitas seu spissitudo soli-
ditas pulchritudo turpitudo similitudo et dissimilitudo seu dis-
convenientia. Unde illa sunt quae sentiuntur a visu et etiam ab
ab alio sensu. Et dicit vero alatem quod si ultra ista sunt
similia illa sunt reducibilia ad illa sicut unitas reduci-
tur ad numerum ordinatio ad situm vel ad distantiam continuitas gravi-
tas et gibbositas concavitas ad figuram vel ad situm vel ad [illegible]
ad pulchritudinem vel ad turpitudinem. Sed fletus risus reducitur
ad motum et ideo dicit quod solum quaedam sunt similia quae [illegible]
tum licet tunc stat quod sunt esse plura sed illa reducuntur ad
ista et sic gravitas levitas reducitur ad motum tamquam ca-
usa ad effectum quia gravitas est causa motus deorsum et levitas sur-
sum [illegible] et maior vel minor asperitas et lenitas ad con-
tinuitatem sicut perfectio ad [illegible] sed latitudo et longitudo
ad magnitudinem sicut species ad genus. Sed distantia ad illorum sunt
reducibilia quia si ad aliquid maiorem ad magnitudinem medii licet
non videtur patet quia figura est accidens continuum ad magnitudinem
cum distantia et tunc figura non ut simile quod distinctum a ma-
gnitudine et ideo a fortiori distantia etiam non ut simile quod
distinctum a magnitudine. Dicit ideo alio distantia non sunt
per se cuius ratio est quia distantia non percipitur per se multiplicitas
ab ipso quia ipsa non radiat seu multiplicatur de se ipsa
sed distantia solum percipitur quando vel distantie adiunctum
per aliquam distantiam ipsum motum et sic dicit quod distantia
ad unum illorum reducitur quia non sentitur per se et per se a sensu
adeo quod dicit quod sunt similia quia loquitur de sensibilibus
quae percipiuntur per se et communibus [illegible]

Utrumque quidem sunt visibilia Ponit [illegible] et sunt ista 7°
dyaphanum lucidum ignis color vel coloratum et vi-
sibile invisibile [illegible] sunt sic de visibili
vel ipse percipit tamen lucem vel non esse. Sed secundum hoc
est dyaphanum sicut est aer vel cristallus. Sed [illegible] dicitur
vel sunt vel [illegible] quadam opacitate. Sed [illegible] sic dicitur vel
[illegible] percipiat tamen lucem et sic est lucidum seu coloratum
specia

vel minus clare et sic est ignis. Si autem eius opacitate
quod dicitur vel illa luce sive resplendere vel non dicitur proprium sive
color vel coloratum. Si primum sic est visibile innominatum. Nota
quod per visibile autem visibilia [illegible] sub quo genus et per
dyaphanum intelligit quod est corpus transparens et quod reperitur tam
in corporibus superioribus quam inferioribus sicut orbis celestis. Sed
per visibile innominatum intelligit noctiluca i. [illegible] in nocte
lucencia ut sunt squame piscium oculi catorum ligna putri
da et dicitur visibile innominatum quia non potest nominari uno vo
cabulo quantum constato vel [illegible] ideo quia non dicitur unum ratione
quod aliquando est coloratum et tamen quod lucidum ubi quod autem
lucidum et non coloratum. **Dubitatur** utrum quod precise quod
ista visibilia innominata
vel de die colorata sicut squame piscium vel appa
et non colorata. Videtur et non lucida de nocte ad lucida
primo de isto quia illa corpora sunt
colorata et aliqualiter participant luce. Sed quia color non
videtur nisi in medio sufficienter illuminato et quia lux ipsa illius
corporis non sufficit medium sufficienter illuminare ergo illa corpora
de nocte videntur sub ipsa luce et apparent lucida et non colorata.
Sed in die tunc medium est sufficienter illuminatum ad videndum
colores et ideo de die tunc videntur colorata et non luci
da quia in die est maius lumen ergo maius lumen obfuscat
minus et ergo ipsa lux illius corporis obfuscatur et sic non appa
rent lucida sed colorata. Sed contra ignis non est visibile autem quia
ignis in sua spera non est visibilis quia non potest videri in
sua spera ergo non est visibilis. Nota ignis est duplex quidam
ignis est superior et iste ignis non est purus immixtus
aliquis est ignis inferior et iste est impurus et mixtus
Sed superior est purus et immixtus. Ad dicitur quod ignis superior
in sua spera non est visibilis sed ignis inferior iste est
bene visibilis patet in sensu. Si aliquis extendit digitum
ultra flammam candele fortius ledit quam si imponit di
gitum in flammam candele. Modo iste ignis ultra flammam
non est visibilis sed in flamma est visibilis sic vel ibi
ex isto patet quomodo sit dicendum ad questionem.

71 **Utrum color sit primum visibile et proprium obiectum visus**

Videtur quod sic. Nota obiectum visus vocatur illud quod
visatur potentia visiva ut et omne illud quod obicit visui
vocat obiectum visus. Pro quo nota differentia est inter colorem lucem
et lumen ex una parte et colorem et lucem ex alia parte.
Nota differentia est inter colorem lucem et lumen triplex. Prima
lux et color inherent corpori lucido vel colorato. Lumen
autem non inheret corpori lucido sed inexistit medio dyaphano.
Secunda differentia lux et color quandoque videri lumen autem non potest videri
et hoc tamen lumen per ipsam lucem. Tertia differentia lumen est species
lucis diffusa in medio. Sed lux non est quantitas lucis diffuse

in medio sed est in corpore lucido ita quod est qualitas
imbuta corpori lucido. Et similiter dicendum est de luce
et colore similiter potest videri sine lumine. Color autem non potest
videri sine lumine. Secundo color est qualitas causata ex actione
primarum qualitatum ad invicem resultans. Lux autem non sic
sed patet in stellis. Tertio color reperitur in rebus corporibus. Lux
autem in incorporibus et corporibus quia reperitur in stellis et in
squamis piscium. Nota tamen secundum Commentatorem quod
et quod sicut [illegible] per se est visibilis sic color per se est visibilis.
Ulterius sicut sensus est unus sensibilis sic unicuique sensui proprium
est sensibile ex certa mente et ideo cum visus sit sensus necesse
requiritur quod habeat proprium sensibile et hoc non est aliud nisi
color ergo color est proprium obiectum visus. Ulterius nota quod ista
propositio quae ad istum sensum proprium et adaequatum obiectum visus
est color ita quod color stabit conversive tum vero hic adaequatum
et sic non oportet dare aliud suppositum vel quae ad istum proprium
tando hic color in suppositione materiali et hic est in actu se
gerato et tunc valet iste terminus color est proprium obiectum visus
et iste terminus quantum tenet et hoc secundum Egidium. Ulterius
nota quod color non dicitur ita per se visibilis quia solitarie videtur
sine luce quia et plus color non est causa quare alia
videntur sed magis est lux et lumen. Sed dicitur per se visibilis
quia est causa per se color est per se visibilis et istum secundo
perseitatis secundum per se ut dicit Egidius quia ubi proprium predicatur
de subiecto quia esse obiectum visus est propria passio coloris
et hoc innuit philosophus ubi dicit color est per se visibilis sic
quod est per se visibilis in primo [illegible] quod est visibilis in secundo modo
perseitatis sic et ita color est visibilis in secundo modo
licet non tantum ipse sit est quaedam qualitas. Ulterius nota quod color
actio primarum qualitatum ad invicem alterando secundo generata est
actus [illegible] ponitur illo quod potest videri et sic potest generat in se co
lorem per se debitum lucis lumine et lucido. Ulterius cum dicitur lumen
est proprium obiectum visus licet hic est [illegible] capi in suppositione materiali
pro illo quod est non quod potest esse et sic caret [illegible] visibilis. Et
similiter est sic intelligitur. Color est proprium obiectum visus quando
videtur color propria per se et patitur non color dicitur per se per
secundam dicitur propter [illegible] similia quando dicitur patitur propter tenebras.
Ulterius ubi dicitur primum et hic primum tamen intelligitur de dignitate et color
non est primum obiectum visus eo quod non est dignissimum obiectum
eo quod datur aliquod obiectum dignius quod est visibile ut lux
Secundo tamen ut dicitur quantitate et sic non est primum obiectum visus
[illegible] quia visibile [illegible] ut dicitur causalitate et sic vel
non est primum obiectum visus eo quod colores causant [illegible]
[illegible] et sic [illegible] est causare colores. Tertio ut
dicitur [illegible] et tunc valet [illegible] et tamen non possibile
[illegible] dicitur primum et [illegible] sed [illegible] color non est

non est proprium obiectum visus quia iste color est visibilis
non innate sed mediante sua specie. Secundo ut de principali-
ter et sic tantum primo quarto in diffinitione nec et sic iste color
non est proprium obiectum visus eo quod lux est principalius vel posset
dici quod esset principale sed dyaphani. Tertio tamen ut dicit
adequationem vel perfectionem et isto modo color est proprium obiectum
visus .i. adequatum visus et sic est primo in de anima capitulo in quo

2 **Utrum lumen sit corpus.** Videtur quod sic quia
non obstat neque enim omnino
corporis neque disparent
corporis. Contrarium secundum philosophum ista. Tertio si lumen esset
corpus sequitur quod duo corpora essent in eodem loco quod sunt simul
et quod prius contra philosophum sed quare quia lumen esset simul
cum dyaphano nam dyaphanum est corpus. Secundo si sic si lumen
esset corpus tunc ergo motus esset localis et successivus
in ipso aere contrarium eo quod lumen multiplicatur in instanti. Secundo
secundum Commentatorem tunc sub alio dicit lacunam quam si
lumen esset corpus adveniente aere impossibile et ingro-
ssaret quod est contra experientiam. Tertio si lumen esset corpus
tunc lumen veniens in aere diceretur per rarefactionem quod est
experientiam. Contrarium omne quod habet trinam dimensionem est corpus lumen
est huiusmodi ergo etc. Minor probatur quia lumen est longum latum et pro-
fundum. Videtur quod non omne quod habet trinam dimensionem est
corpus sed solum quod habet trinam dimensionem de per se. Ergo lu-
men habet trinam dimensionem quod non est de per se sed de parte
aeris seu medii. Contrarium quia omne quod non est corpus sed lumen
non est ergo etc. Videtur verum est quod omne quod non per se habet corpus
cum lumen non est corpus quia ad modum corporis. Contrarium quia
si lumen non esset corpus magis quod non esset corpus speciale
sed quantitatem non habet non quia lumen non est magnitudo
quia non est longitudo ergo etc. Nota corpus tamen dicitur duobus modis
speciale et sic est quantitas continua et forma et sic lumen
non est corpus. Alio modo tamen quantitate et sic dicitur duobus modis
abstracte et sic lumen non est corpus. Alio modo
concrete et sic lumen est corpus vel continuum.

3 **Utrum ad videndum colores requiritur lumen.** Videtur
quod non sed est quia quam vis quaque sub colore videtur
in lumine. Nota lumen sic describitur est perfectio actualis
dyaphani .i. corporis transparentis secundum quod est dyaphanum
non quia dyaphanum ut aer non est per se corpus perfectum sed
quia est illuminatum quia quando est sic lumen. Secundo quod probat quod lumen
est qualitas existens in medio perfecte. Contrarium secundum alium dicitur
illa quatuor lux lumen radius et splendor. Secundo lux est
dicitur secundum quod est in corpore actu lucido et sic dicitur lux
solis. Secundo lumen dicitur secundum quod est receptum in corpore dyapha-
no. Radius dicitur illuminatio secundum ductam directionem a corpore
lucido ita quod radius est lux ducta. Splendor [illegible]

sic a reflexione movetur ad corpus tersum et bene politum
ut super aliqua tersa et bene polita. Item nota quod lumen aliquando
accipitur active ad videndum colorem inquantum agit in ipsum ipsum
ipsum immutando. Aliquando passive inquantum recipit in medio
vel in ipsum ipsum. Aliquando principaliter scilicet posse movere visum
quia movet ad videndum. Aliquando instrumentaliter et dispositive
scilicet colorem eo quod disponit colorem ad immutandum visum.
Item contra aliqua videlicet sunt hic ergo lumen non requiritur ad
videndum colorem antecedens lupi et catti vident de nocte et ibi
non est lumen. Secunda lupus et catti alio modo vident quam nos
eo quod lupus et catti vident cum lumine [illegible] et per lucem
quantam quae lux quanta multiplicaret de se ipso [illegible] ad
visibile et sic ea [illegible] [illegible] et tunc vident. Ad
sic non est [illegible] quia non [illegible] lucem quantam. Secunda ista
lux quanta est quantitas secunda quae quantitat ex actione [illegible]
quantitatem ad invicem. Et sic dicitur [illegible] ubi non sit lumen
[illegible] sufficit tamen quod quantum. Ad tertium de ligno putrido
quod videtur in lumine [illegible] [illegible] quanto [illegible] ad videndum colorem
non requiritur quod totum medium sit illuminatum sed sufficit
et quod [illegible] medium sit illuminata in qua est color. Secundo
contra videndum colorem requiritur lumen propter colorem et non
propter medium et licet medium illuminat tamen [illegible] principaliter propter
colorem quia lumen [illegible] [illegible] super colorem facit
ipsum actu visibilem qui prius fuerit potentia visibilis.
Ex hoc tamen non sequitur quod lumen sit actus coloris quia lumen
non est inhaerens in colore nec in corpore colorato sed
in dyaphano propter quod etiam dicitur actus dyaphani quia unus-
quisque actus [illegible] in eo in quo est inhaerens. Secundo
contra [illegible] quod in [illegible] seu in locis tenebrosis
non potest videre. Dicitur quod non est propter [illegible] coloris
sed propter [illegible] organi a sua operatione et hoc etiam appa-
ret in potentia motiva quia si aliquis diu sedet in corpore
[illegible] sit debilis in pedibus. Item nota quod lumen requiritur
tam propter colorem quam propter medium sed differenter quia requiritur
propter medium tamquam dispositionem [illegible] medio et sic [illegible]
requiritur propter medium. Secundo requiritur propter irradiare colorem
et actuare et sic principaliter requiritur propter colorem. Item
contra quare [illegible] in [illegible] tenebrosis [illegible]
Respondetur propter duplicem causam. Prima propter diuturnam carentiam
operationis naturalis [illegible] quia [illegible] organum [illegible] sua
naturali operatione tunc [illegible] est impotens [illegible] operationem
[illegible] ad [illegible] si aliquis [illegible] pedibus sic
quod non [illegible] si [illegible] non potest [illegible] ambulare. Secundo
propter diuturnam carentiam operationis naturalis posse movere. Secunda
ratio quia non [illegible] aliquis [illegible] obscura [illegible] ibi [illegible]
est [illegible] lumen [illegible] si aliquis intrat aliquid [illegible]

tenebroso in primo introitu suo non apparet aliquid sed
postquam manet per aliquod tempus sibi apparet sibi aliquis color
et hoc non potest esse nisi quia ibi sit aliquod lumen. Et sic
tamen quod aliquantulum [illegible] est propter colorem sed in iste color
multiplicata ad lumen eo quod ibi est aliquod lumen quod actuat
colorem et sic iste propter colorem sequitur quod [illegible] medium den-
sius sive grossius non [illegible] putant visum et ideo [illegible]
ta et [illegible] est quod aliquando in tanto [illegible] de albato [illegible]
[illegible] quam in tanto [illegible] quia album disgregat [illegible]

7 Q Utrum lumen multiplicetur per medium in instanti vel per medium successive

Videtur
quod lumen multiplicetur per medium successive et non in
instanti. Ratio est quia lumen fit in medio [illegible]
per novi luminis generationem [illegible] sicut in calore generatur
ad ignem et ista generatio fit successive quia fit per motum
localem qui est successivus. Secundo per novi luminis apportationem
sicut quando lumen apportatur [illegible]
sicut quando apparet fenestra aut stuba. Tertio per obstaculi remotionem
[illegible] intermedia sicut de sole. Et quando dicitur in parte [illegible]
[illegible] impedimentum in hoc quod ponit lumen multiplicari
successive. Tertio dicendum [illegible] sicut [illegible] instantanee
ut illuminatio. Probatur. Confirmatur [illegible] et allegatur
[illegible] dicit Alexander in hoc [illegible] quia [illegible]
[illegible] esse successivas. Et tamen sic visio fit in instanti
ergo et illuminatio quia [illegible] in visione [illegible] ab oculo
ad [illegible] quod [illegible] non [illegible]. Et [illegible] primum [illegible]
[illegible] quod lumen fiet in instanti sed [illegible]
[illegible] instantanee [illegible] lumen [illegible] applicatio [illegible]
[illegible] fiet in [illegible] tempore valde parvo ideo est non notabile
[illegible]. Et hoc [illegible] instanti [illegible] repugnat lumine
quod est [illegible] multiplicari instantanee sed repu-
gnantia est ex parte agentis et passi quia agens non potest
applicari instantanee passo [illegible] rationem [illegible] respondit
et negari [illegible]. Ad primum [illegible] dicitur quod non re-
pugnat [illegible] ex parte visus fieri in instanti [illegible]
parte applicationis agentis ad passum [illegible] subito vel
in tempore valde parvo. [illegible] quando dicitur [illegible] successio fit per resisten-
tiam [illegible] lumen non habet resistentiam quia [illegible] ad [illegible] probatur
[illegible] quia lumen non habet [illegible]. Et quod [illegible] de successione
[illegible] que fit [illegible] nam [illegible] successio [illegible] non
fit [illegible] nam [illegible] sed que ad applicationem agentis ad
passum [illegible] dicitur quod potest [illegible] quia instantia est
de motu [illegible] non successive et [illegible] non [illegible] resistentia
[illegible] ad primum dicitur quod [illegible] successio que fit a [illegible] et
lenitate [illegible] fit propter resistentiam. Et [illegible] ideo [illegible]
[illegible] fieri in instanti ut lumen [illegible]. Et [illegible]
[illegible] lumen fit successive ideo [illegible]

in speculum videtur quod est inquantum actum inmedi-
ingrave de speculo in speculum Sed non est inquantum in processu
quia lumen generatur in processu Et ergo videtur ad questionem concedendo
lumen fieri sic et secundum rationem eius non repugnat fieri
in instanti Et si fit successive hoc fit propter applicationem agentis
ad passum que non potest fieri instantanee sed successive
Ultra nota quod ponam candelam aliquam lucidam prope speculum et cum
removeri a medio non tamen lumen quod non corrumpitur in instanti
patet hoc ad experientiam si aliquis fuerit intuendo so-
lem vel aliquod splendidum et postea girat se versus
id quod postea videtur apparet sibi lucidum adeo quod non esset
nisi lumen haberet aliqualem permanentiam in loco Similiter
patet aliquis in in yeme iustum [illegible] postquam venit ad aliquem
locum tenebrosum postea quicquid videt apparet sibi [illegible]
modo hoc non est Vel alio modo quod lumen lucidi generatur in
ad aliquantulum tempus in oculo etc apparet ad experientiam
si aliquis movet velociter baculum in [illegible] eius vel
sive nobis apparet quod faceret lineam rectam et hoc non
esset alio modo quod species lucidi haberet aliquam permanentiam in medio
Et ergo Dico quod ponam candelam aliquam lucidam remotam a medio
illud lumen non in instanti corrumpitur Sed si petis ex quo id
lumen non perpetue manet tamen corrumpitur Dico quod corrumpitur propter
defectum conservantis eo quod lumen est talis res quod non potest con-
servari post remotionem lucidi eo quod lumen est res succes-
sive et non res permanens et ergo remoto lucido statim
incipit evanescere et postea totaliter desinit esse

Sequitur capitulum questio tercia tercii 77

Utrum sonus sit subiective in medio sicut in aere vel in aqua

Et arguitur quod sic
arguitur primo quod non quia
motum medii sic videmus Et ratio quia sonus non ad
et ut in speculo est in corpore alio sic sanitas formaliter
in medio Ultra species sunt corporea sic sonus formaliter est
quod haberet actu sonum Est medium sunt corpora
medium quod non actu non potentia sunt que habet potentia sonum
Dicitur que actu sonum que actuatur habet sonum Nota illa
dicitur pulsa Sed ista potentia que non habet actualiter sonat sic campana
sed tamen apta non sed tantum corpora sunt et apta nata faciente
sunt sic campana dum non pulsata et ergo sciendum quod apparet
non ita potest intelligit de actu sed potest distingwit hoc
actu Sed illa non actu non potentia habet sonum que non actu
aliter vel aptitudinaliter sonat sic spongia lane et mel
Ultra sonus sic diffinitur Est qualitas per se obiective et
proprie auditu perceptibilis Dicitur qualitas et hoc potest
quia omnia obiecta obiecta sunt proprie et Sed a
~~per se qualitate Dicitur per se propter colorem et campanam ac~~

licet percipiatur auditu secundum non per se sed per accidens sicut per quantitatem
soni. Dicitur ipse per se sensibilia quia sicut magnitudo numerus et cetera que
licet percipiantur tamen non per se. Secundo obiective cognitive per se ipse soni
que non percipiuntur obiective sed effective mutative vel immutative
quia immutat organum. Dicitur postea per se sensatum quod licet
percipitur tamen quod est sensatum. Dicitur auditum per quod excluduntur visibilia
et etiam omnia sensibilia que licet sint quantitate perceptibilia tamen non
auditu. Dicitur perceptibilis quod importat aptitudinem non designando
quod ad hoc quod sit sonus non requiritur quod percipiatur actu sicut in
per secundo [illegible]. Hic nota sonus considerat dupliciter primo
quantum ad eius esse reale materiale et sic est subiective in aere.
Secundo consideratur quantum ad eius esse spirituale seu quod habet esse
in sensibus et sic est in organo auditus. Ex isto patet quod duplex
est organum soni scilicet extrinsecum et est ipse auditus. Secundo
intrinsecum est quedam pellicula subtilis extendens aerem
que vocatur [illegible] miringa qua corrupta homo efficitur surdus.
Sic ergo patet quod sonus sit subiective in aere sed effective et
causative sit in corpore percuciente et percusso. Hic est ac
est forsan sed in corpore percuciente per se aliter et effective.
Dubitatur quid requiritur ad sonum. Nota secundum philosophum ad sonum
in actu requiruntur tria et secundum eum sonus sic diffinitur. Est
percussio alicuius percucientis in aliquod scilicet passum et in aliquo
scilicet medium. Ex qua diffinitione elicitur quod tria requiruntur
ad sonum in actu scilicet corpus percuciens percussum et medium et
ista tria non sunt aliquando distincta realiter sed unum illorum gerit
vicem duorum sicut patet de rectoribus qui cum flagellis faciunt sonum
in aere ubi flagellum est corpus percuciens et aer est corpus percus-
sum et etiam hoc medium sed tamen secundum aliud et aliud pertinens. Et hoc
debet intelligi quod tria requiruntur ad sonum quo ad sensum quia
plura requiruntur quo ad eius esse soni sed re sic requiruntur
tamen tria tamquam activa sicut motus percussio et tactus. Requiruntur
alia tamquam dispositiva sicut durities quia ad hoc quod corpora faciant
bonum sonum requiritur quod corpora sint dura ut patet in textu.
Ex requiritur gravitas sic quod corpora sint gravia et ergo lana
pluma [illegible] bonum sonum. Ex requiritur planicies seu lenitas
sic quod ista corpora que debent se tangere debent esse plana
et tamen pollita et tersa. Et etiam requiritur latitudo et ergo si
acus cingit acum non causat bonum sonum. Sunt et alia
que requiruntur tamquam dispositiva accidentalia sicut fortitudo
violens et velocitas et ergo licet corpora [illegible] tangunt
se tamen licet non est violens et gravis non causatur sonus. Ulterius
adhuc aliud acquiritur quod tamen corpora in sui compositione
sint aerea quia corpora que sunt in sui compositione terrea
non causant bonum sonum sicut plumbum sed aerea tamen
sicut est et argentum cuprum [illegible]

76 Utrum quando campana pulsat sit idem
sonus quem quilibet nostrum audit

Videtur quod sicut candela sic planctus potest percipi eadem tota-
liter licet non secundum porcionem valentem. Sic potest percipi plures eundem
sonum in uno sed non per eandem speciem valentem. Oppositum non dicimus
per quem sonus limitat unam speciem auditus. Dicitur quod species reales
obviantes undique quasi se multiplicat et sic species in ipso medio
et ille species generant alias species sibi similes in esse reali usque ad
organum auditus quod limitat aliquem de speciebus. Et sic patet
quod sonus et quod obiectum suum exterius non recipit in suum
organum secundum esse reale et secundum esse spirituale quamvis
suas species. Et tunc patet quod idem sonus percipitur ab omnibus in uno
sed non secundum eandem speciem valentem quia ubi species generat
sibi similem aliam in esse. Et ergo non sicut accidentia migrant
de subiecto in subiectum. Sed contra si sonus percipitur secundum esse spirituale
tunc quod sicut quod species soni nunquam impedirent per ventum
quod est falsum secundum sequelam. Probatur quia species repellunt non impedirent
per ventum. Ergo ut species soni etc. quia si sic tunc non videremus
stellas cum esset magnus ventus quod est falsum tamen quia non est hoc
simplicitate. Videtur quod est racio simplicitate quia species repellunt
multiplicant subito sed species soni successive. Utrum per eundem
sonum bene auditur a pluribus sed non per eandem speciem primo per
species diversas eo repercussas ut patet de echone. Sed quomodo
echo auditur et non ter vel quater. Dicitur quod ideo quia species so-
ni cessant et corrumpuntur etc. non sufficiunt reflecti et refran-
gi et sic nequaquam totaliter reputare sonum. Sed contra sonus
secundum esse reale recipitur et percipitur ut patet de tonitru ubi
sonus corrumpit ad et hoc est secundum esse reale. Videtur quod
tonitru sonus non percipitur solum secundum esse reale in organo
ut de ipso destruit [illegible] ille sonus sed violentus aeris vel
motus violentus aeris et non est receptio soni. Oppositum contra si idem
idem sonus quem quilibet unus audit sequitur quod sonus auditur
cum sonus esset corruptus tamen quia sonus multiplicatur per longum
spacium ut per [illegible] sibi sonus auditur et tunc sonus
realis est corruptus. Videtur de [illegible] qui tangunt secundum
tactum tunc [illegible] auditur [illegible]. Sed si concedit
quod sonus auditur cum esset totus corruptus quod falsum quia
si tunc sonus auditur ergo sonus est. Videtur non est inconveniens quod
idem sonus auditur qui tunc sonus est corruptus sicut patet de sono
qui multiplicatur per longam distanciam ubi sonus auditur
et ibi sonus fuit corruptus et hoc patet etiam de [illegible]. Et
quando dicitur si tunc sonus auditur ergo sonus est. Videtur secundum [illegible]
[illegible] et quilibet loquendo est [illegible] apparata [illegible] actus [illegible]
exteriores [illegible] sequentes [illegible] quos [illegible]
[illegible] per illo quod est vel fuit sicut video audio ita quod [illegible]
[illegible] utrum per illo quod est vel fuit ergo
quando dicitur auditur sonus ibi sonus stat pro illo quod est vel fuit
et ergo quod non valet. Sed debet sic argui sonus auditur
ergo sonus est vel fuit. Oppositum contra quare [illegible]

tamen propter et visus quam tonitruum ad auditum cum tamen
tonitruum prius fit quam fulmen ut patet 2o metheororum. Ideo
quod ipsum fulmen videtur citius et velocius multiplicatur usque ad
visum sed tonitruum tarde et ideo citius percipitur fulmen

Utrum echo sit idem sonus cum sono primario

Conclusio. Dicendum quod sic. Et ratio quia fit reflexio tamen
est in eadem specie cum sono primario licet propter diversitatem
primi soni percipitur [illegible] ipsum distinctum. Sed secundo percipitur per ipsum
reflectatur. Pro quo nota primo. Secundo. Echo generatur sicut quod
cum lapis proicitur in aquam fiunt circuli et si ibi inveniunt
obstaculum reflectuntur. Sic cum aliquod corpus sonans percutit
aliquod corpus sonans tunc in aere fiunt circuli qui continue
multiplicantur et diffunduntur et si illi circuli inveniunt ob-
staculum reflectuntur et sonus auditur et per talem ipsum echo
dicitur. Est sic echo secundum aliud non est aliud nisi sonus
perceptibilis reflexus ad obstaculum. Nota duplex est echo [illegible]
et [illegible]. Echo fit in silva et in cella et proprie ubi
obstaculum est gravius sicut vallis. Alius est [illegible] qui non
percipitur quia quodammodo simul concurrit cum sono primario
[illegible] quod in quolibet sono fit echo non in primario
ratio quia obstaculum est propinquum. [illegible] imaginandum est de echo
sicut de lumine quia sicut lumen ipsum reflectitur sed non
est reflexio perfecta et non ipsum cum propinquum. [illegible] echo [illegible]
[illegible] sonum esse realem et sic est sonus perceptibilis
per ipsum reflectatur et sic idem est sonus in specie cum sono primario
[illegible] quo ad esse spirituale et sic est ipsius soni reflexio
et sic non est idem sonus et per hoc posset solvi instantia. Et
[illegible] quod sit idem [illegible] obiectum
et in eodem medio. Sed non fit idem [illegible] quia
primus sonus generatur ex percussione corporum [illegible] ad [illegible]
Sed echo generatur circa obstaculum et sic fit diversa generatio
Et sic echo et primus sonus generantur ab eisdem causis
sed non eque propinquis quia echo generatur circa obstaculum sed
sonus primarius non ut dictum est. [illegible] sonus primus quam echo
non est et causa echo [illegible] sonus [illegible] ideo non [illegible]
[illegible] de [illegible]
[illegible] et [illegible] quod licet [illegible] sonus est [illegible]
[illegible] echo non est et [illegible] sonus primus non est [illegible] echo [illegible]
[illegible] non arguitur quod non sit idem [illegible] in [illegible]
[illegible] quod [illegible] est [illegible] non est et [illegible] non arguitur
quod ideo [illegible] non sit [illegible]
[illegible] impedimenta
audiendi et [illegible] aqua ingreditur aurem [illegible]
[illegible] seu organum auditus [illegible]
[illegible] aures [illegible] naturalis [illegible]
[illegible]

[V]el diffinitio vocis sit bene posita scilicet ista vox est repercussio aeris respirati

[qu]od est facta ab anima cum imaginatione que est in hiis partibus. Et Commentator addit cum imaginatione significandi. In qua diffinitione tangitur motor causa vocis nam cum dicit repercussio tangitur causa formalis. Aeris inspirati causa materialis. Facta ab anima causa efficiens principalis. Et addit que est in hiis partibus scilicet in corde et pulmone tangitur causa efficiens instrumentalis. Et notandum [quod in] gutture sunt duo meatus unus est anterior versus stomachum per quem fit introitus cibi et potus alter meatus procedit usque pulmonem per quem fit respiratio et iste meatus ipse dicitur vocalis arteria quia in ipso formatur vox qui meatus in parte superiori habet quoddam coopertum cum quo tegitur quando cibaria [illegible] propter causam est ne aliquis inter loquatur repleto ore cibo sive potu quia si potus vel cibus intrat ad illum meatum de facili aliquis suffocatur. Et in diffinitione per Commentatorem addit cum imaginatione significandi tangitur causa finalis vocis que est significare intentionem conceptam unum alteri et propter hoc [illegible] [illegible] est nobis propter duo scilicet vocem ut [illegible] [illegible] [illegible] voluntate sicut lingua. Et ex ista patet quod illa diffinitio est causalis quia exprimit causas vocis. Et non est inconveniens aliquid esse diffinitionem causalem [illegible] est ista sed repugnat esse quidditativam et causalem quia illa solum est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] notandum cum dicitur vox est repercussio [illegible] est denotatio causalis et non formalis quia vox non est repercussio aeris [illegible] sed est quidam sonus causatus ex repercussione [illegible] ad percussionem [illegible] ista patet quod in aqua non potest fieri vox nam ipsa [illegible] et si aliquis [illegible] [illegible] fit cum violenta emissione aeris [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] in diffinitione ponitur que et [illegible] [illegible] [illegible] repercussio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] quia sit [illegible] diffinitio per [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] scilicet cor et pulmonem. Et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] qui dicunt quod [illegible] [illegible] ille sit [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] quod ipsi loquuntur [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] plura. [illegible] non anima est in hiis [illegible] partibus que est ibi et [illegible] quod est in hiis partibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sit tota in toto [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est in corde et in pulmone [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quare [illegible] [illegible] [illegible] nota [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quare [illegible] [illegible] [illegible] inspirationem et respirationem [illegible] est debet esse [illegible] ad formandum vocem que est debet esse [illegible]

vt ut vox aliquando nascatur vel strepitus. Secunda est de
esse vis ad refrigerandum et magnum calorem cordis qui si non
temperaretur statim eos suffocaret. Sed dubitatur quare bruta formant vo
ces dicitur quod non formant voces proprie sed sonos quosdam signi
ficativos et vocantur soni illiterati quia non possunt scribi litteris quia
ad vocem propriam requiruntur duo videlicet virtus ymaginativa
et concupiscibilis quia si quis vult formare vocem proprie debet
prius ymaginari et postea hoc appetit aliquid alteri manifestare
et sic ita inspirat aerem ad formandum vocem et vox debet
esse ex ymaginatione et appetitu ut dicit Commentator

Sequitur tamen quintus tractatus 2i ~~libri~~ libri 2i

79 Utrum odor multiplicetur per medium realiter vel spiritualiter

Videtur quod sic secundum Commentatorem quod spiritualiter. Et ad
probandum hoc ponit tres rationes. Prima sumitur ex distantia
ad quam odor se multiplicat ut ipse dicit. Sed ad bellum tro
ianum propter cadavera per triginta miliaria venerunt vultu
res ideo si odor esset in medio realiter et non spiritualiter sed
si resolveretur usque ad minutissimas portiones non potuissent
ad tantam distantiam diffundi. Secunda ratio quia impossibile est
duo corpora esse simul in eodem loco quod contingeret si odor esset
realiter in medio et non spiritualiter quia odor et aer. Tertia ratio sumitur
ex quo quodlibet elementum sumitur est susceptivum contrariorum qualitatum
tangibilium sicut odor et sapor non autem hoc contingeret si odor esset
realiter in medio et non spiritualiter. Quarta sic dicit Philosophus in de sensu et
sensato odor est fumalis evaporatio a re odorabili virtute ca
loris resoluta et multiplicatur odor in medio successive et non
instantanee quia experimur quod medium alteratur per quandam
desiccationem. Et desiccatio ista fit successive quia prius fit
in parte propinquiori et quod dicit ex successione fit ex qualitate
nam odor non dicit contrarium. Videtur quod hoc non sit verum quia
fit instans de motu celi qui fit successive et tamen non
dicitur contrarium. Sed quodam praeter successionem propter indispositionem medii
quod successive disponitur et alteratur ut contingit de odore.
Vel Avicenna sexto libro Naturalium dicit odorem multipli
cari realiter et adducit experientiam. Commentator pertractat sed
tenendo oppositum dicit ad Avicennam quod licet probabiliter
vel quod odor quo aequaliter esse reale in medio per totum
medium tamen non multiplicatur realiter ad organum sed
spiritualiter quia aliter non sentiretur quia simplex potentia superfluitas
realiter non sufficit operationem. Sed Buridanus tenet medium viam istarum
opinionum et dicit quod odor multiplicatur primum realiter et postea spiritualiter
quia ad aliquam distantiam propinquam multiplicatur realiter
et ad aliquam remotiorem multiplicatur spiritualiter usque ad or
ganum et nunquam secundum esse reale recipitur in organum

et sic patet quod esse spirituale in organo. Alia nota sicut dicit
Egidius dicitur aliquid esse spirituale uno modo quia est res
incorporea et sic intellectus et angeli dicuntur habere esse spirituale
alio modo propter subtilitatem et sic aliqua corpora subtilia que
propter eorum subtilitatem non sunt sensibilia dicuntur spiritualia et sic
venti dicuntur spiritus sicut vel secundo accidens reputatione sensibilium
exteriorum dicuntur spiritualia. Et sic esse spirituale tertio modo
[illegible] secundum [illegible] esse odoris est spiritualis quo
ad esse sed non quo ad reputationem quia reputat rem
corpoream et sic non est contra quod sit contra. Nota quod medium
dicitur obscurum quia fertur quod in se odorem secundum esse quod
fumalem evaporationem immixtam corpori fumali in quo est
odor subiective et fertur. Nota quod fortes odores statim se
non corrumpunt propter [illegible] ad [illegible] fumales evapora-
tiones receptum in [illegible] ad et illi corrumpunt ad [illegible]
sunt [illegible] [illegible] Nicolaus

60

Utrum homo habeat peiorem odoratum aliis animalibus

Videtur quod sic ex hoc quia ratio quia organum ipsius dicitur
habere proportionem ad suum obiectum sed odor causatur ex sicco et
calido et ideo ad bonitatem ipsius organi odoratus requiritur
materia sicca et calida. Modo homo inter cetera alia animalia pluribus
[illegible] sue quantitatis habet maximum cerebrum quod est frigidissimum
in cuius medio est positum organum olfactus. Modo [illegible]
cerebrum sit frigidissimum [illegible] ipsius in homine impedit bonitatem
~~[illegible]~~ odoratus quia sicut patet in de sensu et sensato frigus
habet [illegible] odores et ideo in hieme non sunt ita bene
percipi odores sicut in estate. Sic autem non est in brutis quia
alia bruta habent parvum cerebrum et ideo in eis est bonus
odoratus. Alia sicut quia solum homo percipit fetidos et excellentes
odores sicut [illegible] quia numquam odorat sine letitia vel tristitia
non letitia [illegible] ex [illegible] excellenti et tristitia ex [illegible]
excellenti et sic solum [illegible] ad [illegible] odores. Et [illegible]
[illegible] in [illegible] quia sicut [illegible] male [illegible] quia [illegible]
sicut homo male odorat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
propter frigiditatem cerebri et non posset [illegible] [illegible] propter odo-
rabilis quia homo [illegible] sue quantitatis plus habet de cerebro et [illegible]
est frigidum et [illegible] [illegible] et sic habet [illegible] et [illegible]
[illegible] organum odoris et [illegible] facit [illegible] male odorare
sicut quod non potest [illegible] [illegible] odorabilia percipere sicut alia animalia
ut patet de canibus venaticis qui per odorem [illegible] [illegible]
et manifestant sicut [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] facere non potest. Alia [illegible] et [illegible]
[illegible] non est [illegible] odoratus et [illegible] sicut [illegible] [illegible] sicut
in aliis animalibus quia homo non [illegible] [illegible] de [illegible] odoris
sicut [illegible] vel aliud ad. Alia nota quod in [illegible] [illegible] peiorem

Et capiti iungitur ut homo habet peiorem odoratum imperfectum
quam alia animalia quia non est vere omnino malus. Et non oportet
est distincto accomoda positum pro comparatum peiorem ut homo habet
peiorem odoratum aliis animalibus a se. Dicendum quod iste comparativus potest
poni quia posset aliquis arguere homo habet peiorem odoratum
aliis ergo vel se ipso cum a superiori distributo ad inferius. Deinde
Deinde homo habet meliorem vel peiorem odoratum aliis animalibus intel-
ligitur uno modo secundum essentiam et organum sic homo non habet
peiorem odoratum ymmo meliorem quia organum et essentia
eius sunt nobiliora et meliora. Alio modo secundum immutationem
quia facilius et difficilius immutatur sic homo habet peiorem
odoratum quia difficilius immutatur organum eius propter indurationem
eius a frigiditate cerebri. Secundo potest intelligi quo ad distinctam
et distinctam cognitionem odorabilium vel dicitur odorum et sic
homo habet peiorem odoratum. Et nota duplices sunt differentie odorum
aliud secundo sunt de se ipsis que primum de se esse non
intrinsecum et in illis ceteris alia alia indicant quam homo
Alie sunt de bonis sic sunt differentie florum et quia non illorum
homo magis percipit et non percipit odorem sed percipit intelligere
sentit ideo de primis intellige homo. Deinde nota quod odoratus in homine
est virtus tactus [illegible] sic in aliis animalibus sic enim
odoratus in aliis animalibus immutatur per se ab odorabili sic et
in homine sed non per aerem. Et nota cerebrum in homine est frigidum
non primum sed comparando ad pulmonem propter hoc caliditatem
sicut ad cor et ad pulmonem quia pulmo est calidus vel quia
cum vita consistit in calido et humido. Nota homo
in homine tactus sit certior quam in aliis animalibus non tamen oportet
quod etiam odoratus sit melior. Melior dicitur certitudine
homo vincit pecora ad alia certitudine ~~[illegible]~~ tamen certitu-
dine homo et alia dicunt quo ad [illegible] quo ad
aliquam non [illegible] homo veritate quo ad omnia vel [illegible]

61 **Unde homo habet certissimum tactum et propter hoc est prudentissimum animalium** Et hic elicit

quod sunt ratio primi secundum Egidium quia homo inter cetera alia
habet corpus magis reductum ad medium et [illegible]
in illo corpore magis sunt reducta ad medium quam in corpore
aliorum animalium. Ratio secunda quia bonitas tactus confert ad bonita-
tem intellectus et quia homo habet optimum tactum ergo magis habet
ingenium et sensibile et habet prudentiam aliis. Pro qua nota
sicut patet [illegible] actiones sunt in patiente ergo
quanto agens est melius dispositum tanto magis perficit per
illud secundum secundam et tanto magis potest exercere opera quanto
illi [illegible] et quia corpus hominis est magis proportionatum anime
et ideo melius potest exercere opera que sunt ipsius anime et quia
procedit ex bonitate tactus [illegible] et propterea [illegible]

~~[illegible]~~ Et quod dicit sit [illegible] in [illegible]
tactus hoc quod ita quod quod stabit [illegible] ¶ [illegible] notandum
[illegible] hoc [illegible] tactus [illegible] vnus quod
[illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible] sit [illegible]
quia [illegible] [illegible] [illegible] tactu ut [illegible] [illegible] ¶ [illegible] [illegible]
auditu [illegible] ¶ alio modo quo ad modum [illegible] inter [illegible]
tangibilia et sit quod [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] de [illegible]
tangibilia et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] ad
medium [illegible] quod est [illegible] [illegible] aliud et hoc [illegible] [illegible]
Et [illegible] quod bonitas tactus [illegible] ad bonitatem [illegible]
[illegible] sit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] organa [illegible] [illegible]
et [illegible] sit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
signum est hoc [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] quod [illegible] non capit
in duabus [illegible] tactus est signum habet [illegible] ad ingenio
[illegible] et sit non [illegible] quod qui [illegible] bonum tactus quod [illegible] bonum
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] inclinationem ad [illegible] ¶ [illegible] [illegible]
[illegible] quod mollities est duplex ¶ [illegible] est [illegible]
ut qui [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] dispositus et est [illegible] bonum
tactus et apti mente [illegible] patet de [illegible] [illegible] ¶ alia est
flegmatica que [illegible] [illegible] flegmatice et [illegible] non
sunt boni tactus ut apti mente [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad medium [illegible] est in [illegible] et [illegible] non sunt apti
mente ¶ [illegible] nota quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible]
et [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] in bonitas solum tactus [illegible]
bonitatem [illegible] non [illegible] hoc quod aliquis est [illegible] boni [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] non [illegible] hoc quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in
[illegible] ad medium [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible]
tangibilia [illegible] ¶ [illegible] [illegible] tactus [illegible] est [illegible]
[illegible] [illegible] tangibilium [illegible] ¶ [illegible] quod non [illegible] est [illegible]
[illegible] aliud [illegible] sit [illegible] [illegible] alia alia [illegible] [illegible]
[illegible] ¶ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et sit est [illegible] [illegible] tangibilia et sit [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et sit [illegible] [illegible] [illegible] ¶ alio modo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] vel [illegible] est quod [illegible] [illegible] et
[illegible] [illegible] alia [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et quod [illegible] ad aliud [illegible]
sunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] et [illegible]
¶ [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod est
que colliguntur in [illegible] et [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] quod est
[illegible] aliud [illegible] [illegible] [illegible] ¶ [illegible] nota [illegible] [illegible]
[illegible] sunt signa ad cognoscendum bonitatem tactus [illegible]
[illegible] [illegible] sunt [illegible] et sit illi [illegible] boni tactus qui
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] eo quod in [illegible] sunt
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] qui sunt [illegible] [illegible]
[illegible] ¶ alia sunt [illegible] [illegible] [illegible] et ista habent in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] est ¶ [illegible] est ut si aliquis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
obiectum tactus [illegible] [illegible] tangibiles sit [illegible] [illegible] [illegible]

Utrum gustus sit quidam tactus et gustabile sit quoddam tangibile 62

¶ [illegible] [illegible] [illegible] quod sit et
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

sentitur ex parte medii quia gustus fit per medium intrinsecum sicut
tactus non medium intrinsecum quod fit tangendo quia tangit nos ipsum
non est tactus quia corpus quod videtur non tangit nos sed distat a nobis
corpus autem quod tactu percipimus vel cognoscimus quod tangit nos et
quia quod fit in gustu quia id quod percipimus per gustum tangit nos
et ideo dicitur quoddam tangibile Secunda ratio quia quod fieri in eodem subiecto
quod est humidum non tamen in quocumque humido aereo vel aqueo quia
in humido sentitur corporis cuiusdam sicut aer et aqua sapor fundari
non potest quia nullum simplex elementum est susceptivum illarum qualitatum et
ideo dicitur quoddam tactus quia in esta humido fundatur sed in humido mixto
Tertia ratio sentitur ex parte organi vel non in eodem organo vel in eadem
parte in qua fundatur tactus quod fundatur gustus sed in quadam
parte quia in lingua Item et egredietur quod tactus et gustus non sunt
idem sensus quia quod diversa obiecta formalia quia obiecta tactus
formalia sunt qualitates prime Sed gustus sunt qualitates secunde sicut
sapores Sed sunt tamen idem materialiter quia quod fieri in eodem obiecto et
organo et sic non sequitur quod tamen magis sunt ipsi extra [illegible] quia
illa duo non sunt idem omnino Item et sic non sequitur quod ubicumque est
gustus ibi sit tactus quia gustus est non velut tactus sed quidam
tactus Item nota quod gustus quod duplex medium scilicet intrinsecum et
extrinsecum Intrinsecum est caro porosa in superficie lingue
et illa tangit nos et per illud
Aliud est extrinsecum et est humidum medium tangit gustabile
Item nota sicut dicit albertus quod gustabile est quoddam tangibile in superficie lingue
Nota quod gustabile et tangibile quo differunt quod uno modo
quo ad esse materiale et sic idem sunt esse gustabile et tan-
gibile Alio modo quo ad esse formale secundum quod habent diversas
species et organum sub esta tactum et ita non est divi-
Et quod dicitur sunt obiecta diversorum specierum dicitur primi quo ad
esse formale sed quo ad esse materiale sunt propria eadem spe-
cie quod non sequitur quod sit simplex quia Item quod dicitur a pluribus speciebus
a pluribus speciebus quod tamen est secundum esse materiale a quo esse
non sentitur tactu speciebus sensibilis quia sed secundum esse forma-
le quod non sequitur quod eadem porosa per idem medium et organum
et in eodem organo potest exercere duplicem actum scilicet gustare et
tangere sed tamen secundum aliud racionem formalem ut dictum est et

63 Quod gustabile fit in humido tanquam in subiecto

Videtur referri quod sit ratione eo quod gustabile
fit in materia Pro quo nota gustabile fit diffinitive est in humido
secundum quod premisse ex actione summarum qualitatum in eo passio alte-
rativa gustus ex potentia vel actu Item quod aliqua sunt
gustabilia et ista non sunt humida ut sal aut simplex propter
ista sunt gustabilia et ista non sunt humida et tamen non sunt
in humido quia sunt in sicco ut sal Ratio dicitur quod intelligitur de gusta-
bili in actu Item sunt gustabilia et non sunt gustabilia in
potentia quia sunt gustabilia in actu aut per aliam partem quia fiunt
gustabilia in potentia tunc ista potentia reducitur per aliquam ad actum

69

ma si sit ad hoc requiritur per se uel per aliud cum non per aliud
quia si sic moueret per humidum saliuale quod ibi ponitur super linguam
sequitur quod ipsum potius super ipsum faceret operationem quod est contra primum
secunda humidum terra quia piper et pulver sunt sicca et lingua est
organum gustus ergo ipsum potius etc. Pro motiuis nota quod gu-
stabilia sunt duplicia. Quaedam sunt in actu et sunt illa que
posita super linguam faciunt operationem sine masticatione sicut mel
et alia. Alia sunt gustabilia in potentia et sunt que posita
super ipsam per se non faciunt operationem sed bene aliquo dissoluente
sicut piper et pulver et talia sicut que faciunt operationem
in gustu eo humido dissoluto quia ab humido saliue uel
per masticationem. Modo dicit quod hoc intelligitur de gustabili in actu non autem
in potentia. Modo piper et pulver sunt gustabilia in potentia. Per se
replicationem gustabilia in potentia sunt duplicia gustabilia in
actu per humidum saliuale. Ad quod dicitur quod lingua esset organum
gustus. Videtur quod lingua non est organum gustus sed aliquid
medium sed aliquid intrinsecum in lingua sicut quidam neruus
infra linguam dicitur esse organum gustus. Tertio si sic quod gusta-
bile esset in humido non magis quam posset gustari insipidum
Ad rationem aliquod est humidum quod non est gustabile cum collectum (9
est humidum et tamen non est gustabile cum per ea parte per ... et non
gustabile quod ad primum dicendum quod humidum aut collectum gustus. Re-
spondet et intelligitur quod non gustabilia etc. sunt humida. Et ibi
respondetur per non gustabile non intelligit illud quod nullo modo est
gustabile sed per non gustabile quod vere est gustabile uel
quod proprie non est gustabile uel excellens gustabile quod est collectum
Ulterius pura aqua est humida et tamen non est gustabilis quia nullum
simplex est gustabile modo aqua est simplex. Respondetur humidum est
duplex quoddam simplex quod non est permixtum aliqua siccitate
aliud est humidum mixtum et est quod est permixtum siccitate. Modo
dicitur quod non omne humidum quod est superius est gustabile sed
solum humidum mixtum quod est permixtum aliqua siccitate et
quia pura aqua et simplex ista non est gustabilis. Sed quod aque
fontales uel fluuiales sunt gustabiles hoc est propter quandam
siccitatem que est eis admixta et hoc propter siccitatem
Ulterius humidum simplex est gustabile quia aqua pura est simplex et
tamen est gustabilis quia pura aqua est dulcis per philosophum qui
dicit quod pura aqua est dulcis. Respondetur quod philosophus uult quod aqua
non est amara et ... non sequitur quod ergo pura aqua uere
gustabilis sed dicit quod philosophus loquitur de aqua mixta et non
simplici. Ulterius sic arguitur. Videtur quod insipidum est gustabile actu
insipidum sit humidum et aqua pura sit gustabilis et tamen
est per humiditatem super addita ... est ... etc.

Utrum passio fit intus suscipiendo uel extramittendo 6 q

Videtur quod intus suscipiendo quia fit per intus susceptionem

sensus in organum Contra quod nota quod de modo videndi fuerunt
varie opiniones inter quas una fuit Democriti qui dixit quod
oculus esset de natura ignis Et cuius signum est quia in oculo viol-
to apparent ignes Et dicit quod iste ignis involvitur in quibusdam pelli-
culis in oculo sicut candela absconditur in laterna
Et tunc dixit quod visio ideo fit quia ab igne sic involu-
to in oculo procedunt quidam radii luminosi per medium usque ad
visibile per quos radios fit visio Et sic visio fit
extramittendo Et Plato et alii antiqui dicebant quod visio
fit per emissionem radiorum ab oculo ad rem visam
Sed hanc opinionem reprobat Philosophus in de sensu et sensato et tamen
[illegible] ideo videtur quod visio fit intus suscipiendo Et cuius signum
est quia experimur in nobis quod existentibus in nive [illegible] quando intrat
subito non possunt bene videre et cuius signum est quia species fuit bene
impressa in oculo et sic impedimentum [illegible] Sed visio non fit intus
suscipiendo quia si sic tunc fieret visio per contactum [illegible] intus
suscepti Videtur quod visio non fit per contactum Ratio quia visio
fit per intus susceptionem specierum que habent esse quodammodo et non est
sic tactus [illegible] dicitur eo quod tactus [illegible] non est nisi corpora
[illegible] immutant et alterant organum [illegible] Queritur

6 Utrum sensus tactus sit unus sensus vel plures

Videtur secundum Philosophum et Commentatorem quod sint plures Ratio
quia unus sensus est unius contrarietatis Sed sensus tactus
non est unius contrarietatis immo plures percipit contrarietates sicut
calidum frigidum siccum et humidum Circa quod notandum
[illegible] in quibus sunt [illegible] quod tactus unus dicitur ab
eo quod sentit et sic est unus sensus Alio modo denominatur
ab hiis que sentiuntur ab obiectis et sic est plures sensus
quia sentit plures contrarietates Alii videntur quod tactus unus
[illegible] et sic est unus sensus quia [illegible] sentiuntur
in eadem materia et in eodem organo Alio modo [illegible] et sic
est plures sensus quia alia [illegible] requiritur ad sentiendum
calidum et frigidum et alia siccum et humidum [illegible]
et [illegible] sicut quod sensus tactus [illegible] unum
[illegible] et sic est unus sensus quia una est [illegible]
Secundo per [illegible] et organo [illegible] et [illegible] est unus sensus [illegible]
[illegible] organo et [illegible] dispositionem organi
et sic est plures sensus et sic [illegible] et actu Et [illegible]
[illegible] aut [illegible] aut actu [illegible] est de [illegible]
[illegible] sed de [illegible] aggregato non [illegible] ut est
[illegible] ut actu [illegible] tangendi [illegible] non
[illegible] Et nota [illegible] est inter venam et nervum quia
vena dicitur meatus per quem currit sanguis [illegible]
dicitur [illegible] per quod [illegible] vitalis Et [illegible]
[illegible] quidem ad [illegible] et sic est
frigidum et siccum et [illegible] non est organum tactus
[illegible] est [illegible] caliditas [illegible] et
sic est organum [illegible] tactus et [illegible]
[illegible] Et [illegible] sensus tactus

est principium sensitivum et intellectus sed secundum philosophum per oppositum quia
obiectum sensus proportionatum est ei. Sed creato ponitur in de medio et reumse
cia et principium sensitivum est in corde ibi intellectus proprie et secundum
racionem specialem. Item nota sicut sensus tactus est unus sensus [illegible]
ut dictum est sic quod unum organum non habet quia nervum sed sic
est plures sensus forte sic quod habet plura organa [illegible] vel
non secundum quod diversitate anima a diversis contrarietatibus percipit
de. Item nota sensus tactus est unus genere et non plures specie
quia percipit duas contrarietates prime et secunde et non plures ad
illas non reducibiles. Et prime et secunde quia percipit aliquas contra
rietates tres per modum secundum genus et ideo dicitur non quod contra
rietates sensus in genere et hoc declarat Egidius sic nam grave
et leve percipit tactus mediante motu et illud quod velocius
tendit deorsum iudicat tactus grave quod tardius iudicat tactus
leve. Item asperum et planum reducuntur ad calidum et frigidum nam
asperum est aliquid frigidum ubi una pars preeminet alteri et aliquid
leve ubi una pars equaliter situatur iuxta aliud non mote
et frigida sunt simplicia quia et sic patet et licet sensus visus percipit
plures contrarietates sicut album nigrum tenebras lucidum et opacum
Item percipit lucem in superioribus et inferioribus et sic magis videre
dicitur quam [illegible] tactus non utique visus non dicitur diversi plures sensus
sed tamen unus ratione quia iste omnes contrarietates reducuntur
ad unam contrarietatem scilicet lucidi et opaci. Sic et licet visus
lumine in superioribus et inferioribus tamen quia percipit sub una ratione
quod [illegible] ambo percipiuntur ratione lucis sed sic non est de contrarie
tatibus tactus quia alia est dispositio formalis organi secundum
quam percipit calidum et frigidum et alia secundum quam humidum
et siccum. Et ex isto patet quod ex diversitate obiectorum preciso non arguitur
diversitas sensuum sed propter diversas dispositiones requisitas
ad sentiendum. Item o sensus tactus non est plures sensus nisi per sensus
tactus non habet aliquod organum quia ut caro vel nervus
quod non nervus quia caro est organum tactus [illegible] in de
vegetabilibus et plantis quod organum tactus est in carne. Quod
nota Aristoteles negavit quod esset organum tactus [illegible] de isto
sunt due opiniones una est Alberti in de vegetabilibus et plantis
qui dicit quod caro est organum. Alia est [illegible] et est Commentatoris
qui dicit quod sit quidam nervus ut dictum est vel aliquid proportio
nabile sed caro est medium. Sed quod ad Albertum in de vegeta
bilibus et plantis. Dicendum quod Albertus concedit se in [illegible]
vel alio modo quod Albertus vult quod organum tactus est in
carne id est iuxta carnem et hoc est verum Themistius

Quod dura corpora tangant se

Dicendum quod non est tactu [illegible]

Quod tangunt ipsa se ad invicem. Nota illa dura se tangere
nisi que nichil mediat et quod quis ~~[illegible]~~ aliqua corpora tan
gunt se nisi cum aliquid mediat quia aer vel aqua et quod
dicit [illegible] corporum medium est aliquid [illegible]. Item
corpora [illegible] illa tangunt se et sunt dura [illegible] per parte

66

quia inter ea nichil mediat ergo tangunt se. Item quod sunt dura
probatur quia non sunt mollia ergo sunt dura tertia et ultima secunda probatur maior
per illud probatum durum inter corpus reale quod non est fluens ut flexibile
modo talis non est corpus reale sed simile. Contra illud duo medieta
tes alicuius corporis duri tangunt se et tamen inter ea nichil nisi
mediat. Antecedens suppono quod a et b tangant se tunc inter a et
b nichil mediat. Respondetur quod ergo inter illa de corporibus duris discon
tinuis modo due medietates sunt continue alicuius corporis. Contra illud
corpora dura possunt se tangere [illegible] quia ergo sunt vera que dicit
oppositum quod non possunt se tangere antecedens patet sicut mollia et sic
possunt se tangere. Respondetur quod quando ponitur in primo dubio est verum ut
argumentum arguit sed in primo quesito est falsum modo quando nec
in primo quesito. Contra illud lapis cadens deorsum tangit terram et
tamen ambo sunt corpora dura antecedens lapis appetit tangere terram igitur
tangit antecedens si non tunc sequitur quod leve esset sub gravi antecedens quia aer
esset sub lapide et aer est levis. Respondetur lapis cadens
deorsum non tangit terram eo quod ibi aliquid mediat quia [illegible]
vel lapis non intendit terram tangere quia non sic disposuit quod
aliquid interpositum mediant. Ad quod quod dicitur quod leve esset sub
gravi dicitur quod sic eo quod natura sic disposuit. Et vel de natura
quando vel aliquid leve potest esse sub gravi causa proprie replendi va
cuum. Contra illud duo anseres in aqua tangunt se ergo vel quia si
non maxime quod ibi mediaret aqua tunc sequitur quod extrema corporis
essent humectata quod est contra experientiam quod extrema corporis
de aqua tunc penne sunt sicce. Respondetur causa quando anseres extra
tangunt se in aqua ibi medium est aqua et sic extrema
corporis sunt humectata et etiam [illegible] esse de intentione philosophi. Ubi
quando autem [illegible] et ergo quando exeunt de aqua tunc extrema cor
poris sunt humectata sed non ita bene sicut ita [illegible] sicut alia
corpora. Et huius causa quia anseres habent pennas pollitas et
ergo de facili aqua labitur et recedit et sic apparent ac
si essent sicci qui tamen non sunt sicci sed ut dictum est

6 1 Vtrum idem sensus sit oppositorum — Et arguitur [illegible] non

quod sic ut patet per philosophum dicentem de [illegible] [illegible]
est visibilis et invisibilis quia lux et tenebre. Item in
secundo quod eadem sensus est oppositorum sicut eadem est scientia de sa
no et egro. Contra tunc inter se [illegible] ergo est oppositorum
apprehensio non [illegible] sed et [illegible] sed successive sed quia
eundem percipit album et nigrum sed successive ut patet [illegible]
quod non est inconveniens opposita esse in eodem secundum esse spirituale
[illegible] non percipit sensum obiectum secundum esse reale sed secundum
esse spirituale ut dictum habitum est. Contra [illegible] quod [illegible] opposita
aliqui [illegible] sit visus album et nigrum [illegible] ut
visus lucem et tenebras. Contra [illegible] alterum [illegible] [illegible] non est
[illegible] quod [illegible] quod [illegible] [illegible] est
negatio et [illegible] non [illegible] [illegible] quod [illegible] percipit
obiecta [illegible] per eandem [illegible] [illegible] quia lucem per [illegible]
[illegible] et directe et tenebras per privationem lucis et ergo [illegible]
[illegible] opposita [illegible] percipit per [illegible] [illegible] [illegible] non sequitur

~~quod opposita essent in eodem quia simul albi et nigri non sunt~~
contraria quia comparantur sicut in eodem sed sunt disparata. Queritur

Utrum sensibile positum supra sensum facit sensationem

Et videtur quod non. Et sic primo declarari in singulis
sensibus quia visus non sentit aquam in oculo. Similiter auditus non
audit sonum qui est innatus in organo. Similiter lingua
que licet sit dulcis tamen non sentit illam dulcedinem. Similiter
nasus quo comedit aliquid licet male fetet tamen non sentit in
fetorem licet sentit saporem et odorem. Et ratio secundum Buridanum
quia sensibilia sentiuntur secundum esse spirituale mediante veneficio ad
organum et non per realem susceptionem sensibilis in organum et
hic non ideo ingemat quia si per realem susceptionem ipsa sensibilia
sentirentur tunc quod sol et secundum non posset videre ignem et
ingredimur et quod opponuntur esse simul. Secunda ratio quia si
sic tunc posset destrui sensum et quod mente medio sentiunt
per distantiam. Tertia ratio quia si sensus sentiret qualitatem existentem
in oculo vel organum tunc sensus esset occupatus in organo propria
qualitate et non posset debite attendere ad alia sensibilia. Et
ultimo quod sensibile positum supra sensum non movet et per consequens dictus
non facit sensationem. Sed movetur quia licet gustabile positum
supra linguam vel ignis supra manum sentitur tamen non movet
secundum mediante quia mediante carne percipitur et quo tamen non
organum illorum sensuum sed nervus sub carne. Dicitur per
sensus dictus quia licet oculus videt speciem vel suam imaginem
ut in speculo sed hoc est per sensibile reflexas a speculo. Et
dicitur aliquando pars sensus sensibiles recipitur movetur in oculum quia fit
sensationem actio quia tamen sensationem sed ipse non sentiunt
pars. Et quod dicitur omne agens fortius agit in proximum quam
quam in remotum et ceterum de generatione. Ergo sensus magis sentit
obiectum proximum quam distans. Videtur dico ad maiorem
sicut dicit Buridanus verum est si illud proximum est capax
illius actionis sed si non est capax tunc non oportet. Omnis
secundum lumen potest in istis inferioribus causare caliditatem et
tamen in speculis non agit quia non sunt capaces illius actionis.
Sic etiam sensibile positum supra sensum quamvis agit aliquam
actionem tamen non quantum actionem ad sentiendum. Sed dubium
est ubi fit sensatio. Videtur quod in organis exterioribus fit
sensatio incompleta et hoc patet de illis qui ambulant
de nocte et de mane nichil sciunt de facto. Sed sensatio
completa fit in sensu communi. Unde organum sensuum differunt sicut
est quoad corporeum quod membris qualitatibus dispositionibus sed
in sic recipere sensus qualitatis tangibilis a quibus causatur sensatio
et ad quod pertinet ut sint tactu pertinens. Et ideo organum
sensuum est duo quoad sensus exteriores et de nervis vel qualitatibus
dispositionibus requisitis ad sentiendum. Alius sensus interiores et
secundum aliquos est cor secundum alios cerebrum de isto precabit

69 Universaliter omnis sensus est susceptivus specierum
sine materia. Hic determinat quod omni [illegible] sensus [illegible] dicit omnis
sensu proprie. Et subdit quod sensus est quidam
susceptivus specierum sine materia ita quod licet patiatur ut quod qualiter sensus suscipit
sensibile non secundum esse materiale et reale sed secundum esse
intentionale et spirituale. Et hoc declarat in exemplo quod ce-
ra recipit figuram sigilli vel anuli sine materia si-
gilli sed non ut est pars sensus. Et sic ex isto patet differentia
quinta quae communis cuilibet sensui particulari. Sensus est susceptivus
specierum sensibilium sine materia. Sed quod visus ita differt visus est
susceptivus coloris sine materia recipit speciebus. Ulterius nota cum
sensus sit susceptivus specierum sine materia tamen non est susceptivus sine
conditionibus materiae. Unde ratio omne illud quod recipit in alio
secundum quod sunt et secundum esse particulare recipit in ipso cum
conditionibus materiae. Sed sensus sensibilia recipit in organo cum
conditionibus individuantibus et hoc autem sunt [illegible]. Ulterius nota
quod intellectus nisi sensus est susceptivus specierum obiective et cognitive
sine materia. Obiective et cognitive ita quod sensus bene recipit in
se qualitates reales ut qualitatis dispositiones sed tamen sensus
non cognoscit illas qualitates reales in eo existentes ut obiectum
sed quia debitum est in organo praecedenti sensibile recipiendo super sensum [illegible]
Et hoc si sensus recipit in se qualitates sensibiles reales contin-
git vel recipit subiective sic accidentaliter vel obiective et co-
gnitive sic [illegible]. Ulterius nota ista propositio ex sensu est susceptivus specierum
sine materia potest intelligi dupliciter uno modo quod sensus sine materia recipit sensum
isto modo propositio est falsa quia ex sensu quod materiam aliquo modo sine materia
recipit [illegible] ut sic ex sensu est susceptivus specierum quae sunt
sine materia et isto modo propositio est vera. Ulterius quod sensus percipit caliditatem
ignis sine caliditate ignis est materia ignis cum aliquis
calefacit se ita ignis recipit in se caliditatem ignis.
Sed quod sensus non recipit caliditatem in se. Unde ratio quod quia
caliditas est accidens, non accidens non migrat de subiecto in subiectum
et hoc calefaciens se non recipit in se caliditatem subiective
sed tamen effective sic quod caliditas ignis efficit similem cali-
ditatem in calefaciente. Ulterius quod si sensus recipit in se species sine
materia vel hoc aeque intense vel unum magis intense et aliud
minus. Dicitur non quia non videtur quin magis intense et quod minus.
Videtur quod in speciebus est intensior et remissior in malitia
in receptione specierum sensibilium secundum quod sensus sunt superiores
secundum magis et minus ita quod sensus recipit magis intense
species sensibiles quam sensus exteriores ad quod species sensibiles remanent in
sensu quando post absentiam sensibilium sed tamen sensus non possunt manere
in sensu exteriori et hoc se longius [illegible]. Sed ex hoc fantastica
adhuc intensius recipit quam sensus communis. Et hoc incorporea adhuc
intensius recipit [illegible] intellectus gradu ascendendo. Ulterius
nota quod licet quod sit quidam particula quod recipit formam

ab agente et in materia et tunc dicendum ut intelligendo recipit species
patiens realiter recipit formam eiusdem rationis secundum quod erat
esse in agente sed secundum esse reale. Secundum autem recipit speciem
speciei secundum esse intentionale. Sed sensus recipit speciem secundum
esse spirituale cognoscitivum et obiectivale. Et per hoc quod dicit
secundum esse intentionale excludit patiens reale quod licet
recipit formam agentis sine materia tamen hoc secundum esse reale.
Et cognoscitivum quia medium quod recipit speciem speciei secundum
esse intentionale sed non cognoscitivum. Et sic est conclusio. 10

Utrum plante sentiant vel non

Videtur quod non. Ratio prima est simplicior. Prima est ista: omne illud quod sentit debet esse medie
complexionis elementorum et qualitatum tangibilium, sed plante
non sunt eo quod plante sunt in ultimo terrestris complexionis. Secunda
ratio: sensus recipit speciem sine materia, sed plante recipiunt eas
transmutatione reali et non intentionali. Secundum primum conclusio.
Tertia ratio est: si plante sentirent tunc sequitur quod sensus esset
tunc plante moverentur secundum locum. Modo plante sunt immobiles.
Secundum patet quia sensus datus est ad hoc ut animalia attingant aliqua
convenientia et moveantur ad ipsum et fugiant disconvenientia. Secundum contra: tunc
plante recipiunt in se species speciei et patiuntur a qualitatibus tan-
gibilibus. Videtur quod hoc non sufficit ad sentiendum sed requiritur
quod in se recipiant species speciei cum cognitione sensitiva vel quod patiantur
a qualitatibus tangibilibus cum cognitione. Secundum philosophus arguit
una ratione contra illa que sunt medie partis animalia sunt sen-
tientia sed plante sunt medie partis. Ideo non sentiunt. Tertia
quod autem est prius sed requiritur cum hoc ad ... quod habeant
spiritum et cum hoc organum requisitum ad sentiendum. Quod modo
sic non est de plantis. Et sic est conclusio. Consequenter

Utrum sensus percipiat suum obiectum vel speciem concretive vel abstractive 11

Queritur sexto. Se-
quitur utrum sensus visus percipiat colorem vel coloratum. Circa
hoc sunt due opiniones. Prima est Buridani que dicit
quod sensus percipit suum obiectum concretive et hoc totum simul
sed tamen quod sensus non percipit album [illegible] in quantum album
in quantum aliquid. Et ideo potest utique quod album non est album simplex
abstractive sed patet contra: per talem rationem percipit prius
esse album simul et hoc est percipere concretive et non abstra-
ctive. Alia est opinio dicentium qui dicit quod sensus exterior per-
cipit suum simplex abstractive. Tamen per primum medium quod sensus interior
percipit suum obiectum seu simplex abstractive. Sensus autem exterior
concretive. Patet sic: quia sensus visus iudicat solum colorem seu in-
tensio. Per tertiam partem sequitur quia tamen iudicat varietatem coloris vel
et hoc per quemdam virtutem interiorem sine operatione nec electione
sicut vel animal perfectam et medio tempore cognoscit tempus...

esse minimum generatio [...] et sensus percipit abstracte [...] ipsum
in textu qui dicit quod visus est coloris. Dicendum quod plures pot abstra
tio per generatio et ergo cum dicitur visus percipit azure et non valet visus
percipit rem azure incarnatam et sic patet quod sit [...] sensus
interior cognoscit abstracte quia in sacramento altaris
sensus interior cognoscit abstracte quia sensus solum ibi indicat esse
azurem sine subiecto. Dicendum sensus interior in sacramento altaris
[...] non indicat azure esse sine suo subiecto eo quod sensus interior
sic indicat sic ut hic esse [...] quia az[...] non potest esse sine
suo subiecto ergo non indicat [...] esse [...] sensus
sensus quod indicant abstracte secundum virtute superiori sine potentias
intellectiva [...] alio modo quod [...] cognoscendo sensus non indicat
in sacramento altaris abstracte [...] super [...] indicat
et ergo sensus ibi decipitur. Consequenter

12 Quod excellens sensibile corrumpit sensum

[...] dicit quod sic ut patet in singulis sensibus quando
videmus quod sol corrumpit visum. Ratio est quia organa sensus
sunt in quadam proportione media et ideo corrumpit per excellens
sensibile. Et ut patet quod [...] videre coloratos [...] non potest
[...] videre. Sed excellens intelligibile non corrumpit intellectum ergo
excellens sensibile non corrumpit sensum [...] sed [...] intellectum
intelligibile sic se habet sensus ad sensibile et [...] patet per [...]
[...] Dicendum quod non est simile de excellenti sensibili et excellenti
intelligibili quia excellens sensibile [...] sensum corporalem
et materialem et sensus est virtus organica. Sed sic non est de intellectu
quia separatur ab organo et ergo intellectus per excellens intelligibile
melius intelligit alia intelligibilia sic quod intelligit [...]
melius intelligit ista inferiora. Consequenter nota quod hic [...] sensum [...]
[...] sensus [...] et debita dispositione organi quia
sensus principalis qui est [...] non est [...] non
quod [...] quod excellens sensibile [...]
sensum [...] solum quo ad actum sic [...] aliquis [...]
[...] impedit actum [...] alia [...]
quia excellens sensibile non potest [...] de aliquo obiecto
et [...] forte impressione [...] ab obiecto. Et [...] quo
ad [...] et potentiam [...] totum [...]
et dispositionem organi. Consequenter nota quod dicitur [...] ratione [...] quod
organa sensuum consistunt in quadam proportione [...] intelligi de
organis in sua naturali dispositione [...] organa
[...] que non sunt in debita proportione etc.

13 Utrum quinque sint sensus exteriores. Dicendum quod sic [...]
[...] quinque [...] Circa tales
[...] Ratio est quia omnia sensibilia [...] sentiri [...]
quinque sensibus [...] sufficienter [...] sensus exterior
[...] sentit [...] vel

ad universalem. Sed contra quod dicitur in textu sensus communis est extra
alibi sicut est tactus non est [illegible] esse sicut ipse est sensus gustus. Sed si
medium intrinsecum quod dividit aut ad sui perfectionem non requirit medium
sicut est visus quia visio fit in extra. Aut requirit motum quod
dividit aut motum medii sicut est auditus quia in auditu medium
dividit. Aut requirit motum organi sicut est olfactus. Nota quod
medium aut dividit ideo exteriori quod esset extra [illegible]
sensus exteriores non dividit [illegible] quia sunt privati in extremitate ad [illegible]
alibi ut [illegible] quia sunt [illegible] fallit de tactu et gustu [illegible] ideo quia
corporis alibi quia [illegible] fallit [illegible] a sensibili exteriori sed ideo quia iudicat de sua
immutatione sensus a sensibili exteriori sed ideo quia iudicat de suo
obiecto iuncto et non separatum solum ab alio sensu. Visus
visus iuncta iudicat de coloribus alio sensu primo. Vel potest
dici sensus interior quia iudicat de sensibilibus mente alio sensu sive ut
sensus communis non iudicat aliquo sensu sensibili nisi mediante sensatione prima sicut
ab alio sensu [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sensus
actionis qui reducuntur ad passiones. Vel sensus non distinguitur secundum
differentias generales sed [illegible] genera subalterna [illegible] sicut sensus dis-
tinguunt [illegible] obiecta generum subalternorum. Et sic sunt
plura obiecta in illa reducuntur ad idem genus subalternum [illegible]
tactus sunt plures sensus ut dictum est. Tamen quod est solum secundum
[illegible] immutationem et [illegible] quia fundat in eodem nervo et in
eodem organo. Vel quod [illegible] de sensibus totalibus quia [illegible]
sit sensus tactus in pede alius in capite [illegible] sunt [illegible]
Nota [illegible] quod dicit quod [illegible] sunt sensus exteriores [illegible]
[illegible] [illegible] de quibus dictum est in illa [illegible] sensus
tactus sit [illegible] [illegible] [illegible] sensum sub [illegible]
[illegible] in [illegible] in quolibet [illegible] sensus exterior
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] vel dolor sentit
[illegible] sensum tactus non [illegible] sed [illegible] [illegible] [illegible]
aqua [illegible] per odorem. Vel [illegible] gallus [illegible] horis [illegible]
cantandum et [illegible] ibi [illegible] est sensum et ideo [illegible] quod [illegible] plures
sensus [illegible] quinque quia ultra [illegible] ponere sensum [illegible] quomodo
ad cantandum. Respondetur quod gallus movetur horis ad cantandum
[illegible] sensum tactus et [illegible] a sensu interiori et a [illegible] influentia
celesti [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] horis et ideo [illegible]
[illegible] gallus [illegible] quod [illegible] ad [illegible] gallus est [illegible] et
subtilior sensus [illegible] [illegible] eo quod gallus sentit immutationem aeris
et influentiam celestem vel [illegible] gallum ad cantandum [illegible]
horis. Et [illegible] est [illegible] est [illegible] [illegible] quod [illegible]
[illegible] [illegible] sentit quod [illegible] pluvia et sic gallus et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] immutari et ideo [illegible]
sentit immutationem aeris et sic cantat [illegible] horis [illegible]
[illegible] est de horis. Vel in membris genitalibus [illegible] [illegible]
sensus et [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] membra genitalia [illegible] quia [illegible]
et non [illegible] [illegible] [illegible] sensum [illegible] [illegible] esset aliquis illorum quinque
[illegible] tactus [illegible] [illegible] quia sensus tactus [illegible] iudicat de qualitatibus
[illegible] solum sed [illegible] [illegible] non iudicat qualitates [illegible]
quia iudicant [illegible] et [illegible] non [illegible] [illegible]
Respondetur quod ille sensus qui est in genitalibus est sensus tactus

et dicitur ulterius quod [illegible] tactus non indicat [illegible] de qualitatibus
[illegible] eo quod etiam indicat de molli et duro aspero et leni [illegible]
[illegible] principaliter delectatio in genitalibus [illegible] quod ex instinctu
et industria nature que sic ordinat [illegible] delectationem in geni-
talibus ut alicui [illegible] [illegible] [illegible] secundum [illegible]
[illegible] omne quod natura appetit [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sit conveniens sibi [illegible] non conveniens sibi [illegible]
est appetibile et delectabile [illegible] [illegible] quod est [illegible] appetitus
[illegible] sicut [illegible] [illegible] delectatio in potu [illegible] [illegible] est medicina
[illegible] [illegible] non delectat in potu [illegible]

Et omnia alia perfecta non orbata habeant quinque sensus et sentiant omnia sensibilia

[illegible] [illegible] quod [illegible] quod alia perfecta [illegible] quod
sunt reducta ad [illegible] determinatam [illegible] et ergo [illegible]
[illegible] [illegible] non est [illegible] eo quod est indeterminata
[illegible] non orbata [illegible] [illegible] quod [illegible] omnia [illegible]
[illegible] sunt [illegible] ad non orbatum [illegible] quod [illegible]
habeat [illegible] non orbatum [illegible] omnia
membra et omnes dispositiones [illegible] requisitas ad
[illegible] et sic [illegible] ad orbatum [illegible] omnia
membra [illegible] non [illegible] dispositiones [illegible]
quod [illegible] quod [illegible] non [illegible] omnia membra eo quod non
[illegible] non [illegible] ut dicit [illegible]
[illegible] non [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] eo quod non
[illegible] non [illegible] in operationem [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] non [illegible] in operationem [illegible] ad quam est ordinatus et
ergo non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] partem aliquid
est ad [illegible] non orbatum et [illegible] non [illegible] quinque [illegible] talpa est
ad [illegible] orbatum et non [illegible] quinque sensus [illegible] non [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] membra
[illegible] quod talpa [illegible] [illegible] qui dicit quod talpa non videt
et [illegible] videt [illegible] et [illegible] et [illegible] oculos sub pelle ut
[illegible] natura ordinat oculos sub pelle quia oculos
talpa [illegible] sub terra sub pelle [illegible] quod [illegible] [illegible]
in aliquo [illegible] [illegible] pelle [illegible] ne ergo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] quod [illegible] super oculos quod non videt [illegible] quando ad [illegible]
sed quo [illegible] [illegible] [illegible] quo [illegible] [illegible]
[illegible] quinque sensus ergo ad orbatum non [illegible] quinque sensus [illegible] [illegible]
[illegible] et suppono quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod est
ad orbatum et [illegible] quinque sensus [illegible] quod [illegible] ad
orbatum [illegible] quinque sensus [illegible] [illegible] non [illegible] ergo ad non
[illegible] eo quod sunt [illegible] sensus et sic [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] stare in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] que sunt
[illegible] [illegible] [illegible] quod ad orbatum
non [illegible] quinque sensus et [illegible] sunt orbata [illegible] in eodem [illegible]

~~sed non orbatum sit per illud quod recipit in aliquo~~
medio et aliquibus qualitatibus dispositionibus requisitis
ad organum sensus et sic conceditur non est orbatus quia
habet defectum in proportione non tamen in qualitatibus dispositionibus ¶ Ille
dicit quod quandam partem aliquid est ad perfectum quod non sentit
odorem sensibilia omnia hoc est ad perfectum et non sentiunt omnia
sensibilia per quam ultra sub speciali in respectibus hic nec ipsa de
mali que non sentit ¶ Ille quod hic sentit non solum dicit
quod actum sed etiam aptitudinem ita quod sic ad aptitudinem naturalem
est sentire omnia sensibilia ¶ Vel aliter hoc non sentit omnia
sensibilia actu ad aptitudinem tamen quia hoc non sentit tamen sensibilia
odorem que tamen sentit canis et tamen iste odor est sensibilis
ergo non omnia sensibilia sentit sed canis non quia solum ex-
tensiones odorum vel ¶ Dicitur distributio est omne quod est pro
generibus singulorum quod tamen distribuit pro sensibilibus non pro generibus
¶ Alia est pro singulis generum sed tamen distribuit pro indi-
viduis ergo non dicit omnia sensibilia / sensata alia sentiunt omnia
sensibilia ab aptitudine prima est distributio pro generibus singulorum sed
quod de qualibet de genere sensibilium hoc sentit aliquod sensibile
quia de genere sensibilium visibilium aliquod visibile de genere
odorabilium aliquod odorabile etc. clamet

¶ Preter sensus quinque exteriores oportet ponere interiorem sensum communem 17

¶ Ille hoc dicit sic et ratio est quia quando homo videt
se percipit videre et audiens audire vel etiam non sit per aliquem
sensum exteriorem quia sensatio inmota est in organo suo ipse
percipitur sub sensum etc. et per consequens oportet fieri per sensum interiorem
¶ Sequitur in sompno sompno quia omnes sensus exteriores sunt ligati
frequenter aliquando animal videt in sompno et non per sensum exteriorem
cum sunt ligati sed per communem vel ¶ Nota sensus communis sed albedo
differentia sit est passio apprehensa vel sensibilia exteriora per
vero duas causas primo quia differentiam tangunt communis actus
praeter sensus communis primus est propter omnia alia sensuum
exteriorum quia percipit talem ¶ Et nota sensus communis quia mediante
quomodo omnes sensus exteriores et ad se ut sensus sic centrum
in circulo quia sic omnes lineae ductae ad centrum communis in actu
sic obiecta omnium sensuum exteriorum communis in sensu communi ¶ Redit
atque omnis est possibile quomodo coincidat circa sensus ut obiecta sensuum
exteriorum et hoc indicat quod non esse dulce ¶ Item ad obiectum
terminum actum sic indicare de obiectis sensuum particularium
et quod dicit videre me vide ¶ Ille iste patet circa ut sensus
exteriores et interiores quia interiores indicant de obiectis in
absentia ¶ Sed exteriores non nisi in presentia sensibilis quod tamen actu
mutante ¶ Et dicitur communis non in concreto ita quod communis praedicabile
quodam differentia quod sunt rem ¶ Sed dicitur communis in participando quia
plura sensibilia percipit in illo sensu ut dicitur quod unum
¶ Et quod alii sensus sufficiunt quia communis alii sensus sufficiunt

propter obiecta propria et in fronte medium principium quod complet medium sit in ipso quod. Et ista est potissima ratio ut communiter ponitur ipsum in quarum videlicet ut complectitur medium de ipsis habeat et dicit ut ipse iterum primum ponunt et hec intelligunt ponere eorum et quemcumque habent aliquem ipsum in principalem. Homines hominis in brutis ubi ut ponunt sensus communis quam in brutis est quod gustus et dicit quia tamen indicat rationem eorum sensus esse simile. Bruta vero cognoscunt in sommo. Et eius signum est quod tamen quidem incipit latrare in sommo ut hoc non est per sensus exteriores cum sunt ligati ut patet cum in quantum pars dicitur intellectus quod patet, summa que est sensus communis. Hec est quodammodo ipsum quedam et fantasia quia sensus communis est sed ipsa est respectiva ut ipsa fantasia cum non est cognoscitiva ut infra patebit. Tamen

16 Utrum sensus communis habeat esse in cerebro

Habet secundum philosophum in de sommo et vigilia videtur quod habeat esse in corde. Et eius signum est quia contingit quod apparet nisi in corde sentit dolor. Et ratio sic quod non illa parte sensus communis habet esse quia primo sentit sed hoc est cor quod ad hoc quia pars sentit sentit se sentire et non per sensum exteriorem sed interiorem qui vocatur sensus communis quia cor est pampinus omnium operationum sensuum perficiendum ut patet cum est primum vivens et ultimum moriens ut dicit Galenus. Sed sensus communis in operando probatur per experientiam et etiam medicorum et physicorum sicut quia si aliquis lesio in cerebro tunc perdit iudicium sensus exterioris et hoc est signum quod ubi magis deficit non ponatur ubi magis ponendum est sensus quod cerebrum est magis capax spirituum quia est molle. Nota si sit quod concordia nota quod quia dicitur istam in quantum quam non habet cor quod sensus communis prout distinctus quod duplex est ponere sensus quod est aggregatum spiritus ipsius ut hoc est cerebrum quod et quod est instrumentale sive constitutum locum medium. Aliud est principale quod est completivum operationis et hoc est cor eo quod a corde procedit motus et spiritus vitales. Hoc dicendo quod sensus communis habet in partibus alias et hoc potest probari non sed tamquam in quodam ipse in cerebro non tamquam in organo principale. Et hoc videtur deficiente ipso per eius organum ad finem et ad aliud vitale destructione. Sed de illa instantia de pisis est sensus communis in aliis quibus tamen habet esse in corde sed in aliis non habentibus cor habet esse in quodam organo proportionabili cordi. Et ideo finaliter dicitur quod organum principale sensus communis et radicale est in corde ubi generatur motus et calor et spiritus vitalis et singulas partes alias dirigit. Sed organum speciale est in cerebro ubi generantur ipse vel singulariter et dirigit

~~per quod spiritus meat usque ad cor et ibi fit completio nutrimenti~~
et completo spiritu. Nota quod alia est via que vadit a spiritu quod
est a corde ad anteriorem partem cerebri seu capitis. Et alia
est via tendens a corde ad posteriorem partem capitis et quando
ambe vie clauduntur per evaporationem fumi ascendentis tunc
fit sompnus. Sed quando clauditur in anteriori parte capitis tunc fit
sompnium quia tunc apparent fantasmata. Et quando obstruitur
tunc sensus exteriores non possunt sentire eo quod sensus exteriores sunt
[illegible] immediate non sentiunt per spiritus vitales per anteriores per [illegible]
vias a spiritu quod ad sensus exteriores. Modo quando iste vie impe-
diuntur tunc sensus exteriores non possunt sentire ut calor [illegible]

Propter sensum quem oportet ponere aliquam aliam virtutem sensitivam interiorem Et ideo dicit quod est [illegible] quia philosophus ponit [illegible]
sensibiles quarum una est cogitativa ad virtutes interiores
quo ad actum est [illegible] sensus sensibilium resignativa et vocatur
fantasia. Et hoc patet quod absentia sensibilium omni actu sen-
tiendi cessante apparent quod species sensibiles resignantur in nobis
ut patet in sompniis. Et iste due virtutes dicuntur interiores sensitive
quo ad actum quam quo ad organa. Sed prima est sensus cogi-
tativa et ponitur in anteriori parte capitis. Secundo quod Avicenna
libro suo de anima ponit quinque potentias sensitivas interiores que
sunt [illegible] magnum et quantum medicina sensum quem fantasia
ymaginativa estimativa et memorativa. Et dicit iste ponere
quantum ad actum obiecta et organa. Sed prima est sensus qui
est receptiva formarum sensibilium et ponitur quoniam [illegible] et oranium [illegible]
ea et hoc fit in parte [illegible] [illegible] et in sompniis.
Secunda est fantasie que [illegible] sensus [illegible] sensibilium et quod se
[illegible] formarum [illegible] receptarum. Secunda est virtutis
ymaginative est [illegible] de rebus in absentia sensibilium.
Tertia est estimative que [illegible] intentiones non sensatas
vel sensatas sicut dicit Avicenna quod ovis [illegible] et motu
lupi cognoscit inimicum esse. Quarta est memorie que resignat
has intentiones receptas ab estimativa. Et Avicenna ponit
[illegible] quam vocat formativam. Unde est [illegible] que componit et
dividit formas ymaginativas et sic [illegible] sensus interiores
[illegible] [illegible] sicut [illegible] sensus interior [illegible] retentivus sensibilium
sensibilium aut cognoscitivus. Si retentivus [illegible] non
est retentivus sensibilium sensatarum sicut est fantasia vel sensibilium [illegible]
sicut est memoria. Si cognoscitivus sensibilium [illegible] non sensatarum
sicut est estimativa [illegible] vel [illegible] vel compositiva
sensibilium [illegible] [illegible] sicut est [illegible] [illegible]
[illegible] sicut est ymaginativa. Et iste ponere [illegible] secundum
organa quia secundum medicos caput dividitur in tres partes
scilicet priorem mediam et posteriorem. Sed prior dividitur in duas partes
scilicet in dextram et sinistram. In dextra [illegible] sensus [illegible] In

sinistra vero fantasie. Videtur media pars cerebri in
dextram et sinistram. In dextra vero estimativa. In sinistra
vero ymaginativa. Sed in posteriori parte vero memoria. Sed hic
est dubium que est diversitas inter sensum communem et intellectum. Ubi
dicitur quod tercio modo ipse enim dicuntur intelligere primo quia sensus
particulares solum intelligerent ab obiecto presente et reputant obiectum
sed intellectus intelligerent. Comparatur sensus in sensu exteriori per
obiecto presente. Tercio dicitur quod aliquis sensus, videlicet visus, requirunt
medium diafanum illuminatum sed dicuntur intelligere sed quia
non requirunt intellectus. Quarto dicitur quodammodo intellectus corporeo
aliquod comparatum in sensu exteriori sed sic non est de sensibus
sensibilibus. Quinto dicitur quia quodammodo intellectus dimittere
per unam partem [illegible] sensus visus qua reputat rem per
longum tempus. De quo reservant in fantasia et [illegible] quod
fantasia est sensus interior tercio fantasia solum pro una vice
[illegible] reservata sed non possunt reservata in illa porciona
vel [illegible] medio causato per sensum communem reservata quia iste de
duobus modo est quidam motus ut dicit philosophus qui eam diffinit
Fantasia est motus factus a sensu motu a sensibus que sunt
extra. Fantasia est actus cognoscitivus virtutis sensitive interiore
proveniens a sensu exteriori facta secundum actum. Et sic metaphorice
ponitur sensus interior post discretionem vel sensus [illegible] ponere
dicam circa. Sic dicit Themistius commentator quod sensus interior indicat
de sensibus sine discernendo ipsum ab aliis qui tamen sic cum
sensu sic discernendo album a nigro. Sed discernere album
a dulci non potest neque visus neque gustus ergo oportet quod fiat per
sensum interiorem qui potest dicam inter obiecta omnium sensuum.
Dubitatur consequenter quid sit fantasia et eciam fan-
tasia sunt aliqua species sive fantasmata. Quod ergo sit fantas-
ma. Dicitur fantasma est species [illegible] quamvis species sin-
gulares sunt reservata sed non dicitur fantasma. Secundo quia
dicitur necesse est quod habeat intellectus fantasmata. Tercio secundo
ex parte reservata rei [illegible] que per rem [illegible] reputare
per sensum comparatum. Quarto [illegible] per cogitationem [illegible]
reservata [illegible] fantasma [illegible] sompno et vigilia
[illegible] dicitur sompnium est fantasma factum in sompno [illegible]
fantasma [illegible]
tasie. Secundo ubi generatur species que est in organo fan-
tasie [illegible] in fantasia. Videtur quod fantasma seu [illegible] species que
in organo sensus exterioris [illegible] fantasma [illegible] generat
sit quod illa species que est in organo
sensus exterioris delegat et mittit ad sensum communem et sensus communis
ulterius mittit et legat illam speciem ad organum fantasie
et sic ibi reservatur per absenciam rei ita quod potest cognoscere res
que sunt absentes et rem de novo cognoscere que prius
sunt [illegible]. Sed queritur quomodo mediante quo [illegible] fantasma
mittitur a sensu exteriori ad sensum communem et ulterius ad
fantasiam. Cum eciam fantasma sit accidens et accidens non migrat
de subiecto in subiectum. Videtur quod hoc sit mediante quodam spiritu
spiritu subtili qui ad se tamquam [illegible] et [illegible] fan-
tasma

imaginatur eciam somno et mente illo somno sic intellectus ad
species quem(?) Sed contra virtus(?) eciam fantasma sit res corporea vel
incorporea videtur quod est res corporea id est extensa longitudine
et latitudine sed non est corporea id est quia extra intra et foris
eo quod eciam talis fantasma est actus non actus non oppo
extra intra et foris. Est ergo dicendum quod ad sit finis impositus
quod libro secundo de anima per eius solucionem [illegible] consequenter

Circa tercium librum de anima in quo philosophus determinat de potencia appetitiva interna et secundum locum motiva

Incipit primo [illegible] ad sciendam veritatem potest considerare de parte anime mente qua intelligit et sapit. Videtur quod [illegible] quia [illegible] ubi dicit de parte
anime qua anima cognoscit et sapit. Nota eciam quod anima
secundum diversa officia sortitur diversa nomina. Sicut anima quantum
in quantum intelligit aliquid intellectus dicitur interna. Sed in quantum
investigat veritatem et [illegible] dicitur ingenium. Sed in quantum eligit
dicitur liberum arbitrium. Et in quantum ad retinet ipsa res
dicitur memoria. Sed in quantum discernit dicitur racio. Sed in quantum appetit
dicitur voluntas. Pluribus nota potencia est multiplex. Una modo
est potencia subiectiva et est huius informis. Una modo est potencia intel-
lectualis que est potencia in nomine et dicitur huius [illegible] ad actum
non illius quod sit in actu. Una modo est potencia possibilis non
[illegible] quod ad sciendam veritatem spectat considerare de parte
anime quod est de parte in nomine non valet [illegible] potencia non esse
anime id est non est huius et ergo dicitur quod potencia non [illegible] parte
potencia sic quod [illegible] ad sciendam potest considerare de parte
anime id est de potencia anime que cognoscit et sapit ita quod potencia
interna dicitur potencia [illegible] per ullam potenciam [illegible] totum
officium sed [illegible] diversis potencias sicut potencia interna [illegible]
racionem secundum intelligendi potencia ad [illegible] ad [illegible]
secundum dicitur [illegible] Sed contra ad sciendam veritatem non potest considerare de
parte anime mente qua sapit et intelligit [illegible] quod anima
esset sciencia [illegible] quod de non ente non est sciencia
anima est non ens ergo [illegible] omne ens non est anima
non est anima. Sed anima nullum illorum est [illegible] mente
[illegible] Videtur quod ista auctoritas non est [illegible] concedenda sed
sic omne ens [illegible] anima est ens in anima non est anima
non [illegible] anima sit ens sed non est ens [illegible] anima [illegible]
[illegible] non est sciencia anima est [illegible] sine [illegible] est [illegible]
sciencia est [illegible] Sed [illegible] omne ens est sine anima est ens
ergo [illegible] Videtur quod philosophus primo [illegible] de singularibus
non est sciencia [illegible] quod de [illegible] singularibus [illegible] non est
sciencia [illegible] per [illegible] de [illegible] et de [illegible]
[illegible] de singularibus [illegible] sciencia non
[illegible] singularitatem [illegible] esse sciencia sed de singularibus secundum racionem

i.q.

qualem bene potest esse sciencia ¶ Item illud quod est in magna inga-
toria ergo vel potest per qui ibi potest sapere et intelligere quod etiam patet
¶ videtur Unum est quod valet referendum ad dispositionem quia
sapere refert ad intelligere ut ad operationem ¶ Item illud
quod non intelligit per quam anima non incipit in se actum intelligendi
intellectualem ergo etc. Antecedens quia incipere in se actum intellectualem est actus
uno actus sunt suppositorum una anima non est suppositum ergo etc. ¶ Item
probatur primo maior quia dicit actus sunt suppositorum quia est propter unum demo-
nstrabile quia actus denotat suppositum sicut fabricare non non
denotat animam sed bene hominem ad quem est sic stat quod actus sunt
anime effective quia anima efficit vel actus vel aliud

¶ Utrum intellectus sit virtus passiva

¶ Elevat el ... ero quod sic quia intelligere
est quodammodo pati ut dicit textus ergo intellectus est virtus passiva
¶ Primo nota intellectus tamen per simpliciter ¶ Secundo per scientia totalem aliquam
... sicut ... iste est intellectus ... hic ¶ Alio modo tamen passive
aliquam sicut ... principium et sic ... intellectus non dicitur
intellectus est principium ¶ Secundo capitur pro potentia apta nata intelligere ...
intelligencia cognoscere et isto modo capitur in proposito ¶ Et talis intellectus
est triplex scilicet divinus angelicus et humanus ¶ Divinus intellectus semper
est in actu et numquam in potentia eo quod potentia dicit imperfeccionem que
non est deo attribuenda ¶ Sed intellectus angelicus quandoque est in actu quandoque
in potentia eo quod talis intellectus ... gracia ... quamvis intelligit ¶ Intellectus
autem humanus est in pura potentia et sic dicitur ... quod intellectus
in principio sue creacionis est tamquam tabula rasa etc. ¶ Item vlterius
tamen aliud ... potentia moralis que ... se ... et opera
... laudabilis reddit et sic tamen virtus ... non dicitur
virtus est que ... se ... etc. ¶ Alio modo pro potentia activa vel pa-
ssiva et sic virtus capitur ¶ Et potentia activa est principium tran-
smutandi aliud inquantum aliud ¶ Sed potentia passiva est principium
transmutandi ab alio inquantum ab alio ¶ Nota potentia tamen dicitur
... pro potentia obiectiva ¶ Ergo dicitur potentia ... quod non est ... sed
potest esse sicut antichristus ¶ Alio modo tamen pro omni illo quod potest esse principium
actum vel passionem aliquam operacionem et sic tamen ... et sic non
est actus ... non potentia quia ut sic ... est actus et potentia ¶ Et
sciendum quod ... potentia est ... vel ... potest ... age-
re vel pati ... intellectus ... dicitur ... tria
sunt in anima potentia ... et passiones ... quod potentia
est in anima ¶ Sed dubium est quare potentia est in anima ... quo potentia
... anima potentia ... non est in ...
videtur ... quod potentia ... sunt in anima ... et ...
... in deo et ... et ... in ... ¶ Et
sic dicitur ... non est in ... est ... et ...
... ¶ Et intellectus est indivisibilis et ... et ...
... dicitur ... ¶ videtur
quod ... potentiales et potestativas et ... ut dicit
Egidius ¶ Et Johannes grammaticus ... quod potentia anime
dicitur ... potentialis quia anima ... posse ... per ...
potentiam ... actus ... intellectualem ...
et sic ... posse in ... potentia ... in una potentia
... posse ¶ Item nota quod dicitur intellectus est virtus

passiva educte de potentia materie dictus quod est subiectum non
ut corruptivus Et si dicitur intellectus est generabilis ergo corruptibilis dico quod
ad generabile est corruptibile cum quod precessit de non esse ad esse
ergo est generabilis dico quod ex diffinitione generationis Respondetur verum
est de illo quod generatur completum sit compositum sed non est ita de
illo quod generatur tantum Et cum dicitur quod intellectus possibilis non est
generabilis quia non educitur de potentia materie sed de formis ut dicitur
primo in de animalibus Et cum dicitur ipse procedit de non esse ad esse
nunc est et sic generatur generatione quantum dictum est dicendum quod licet non
sufficit ad generationem sed requiritur quod primum agens non generat
immaterialiter ad eius actionem modo generat immaterialiter sic etiam
quod quod intellectus est virtus passiva ista passione sed dictum est et
quod non sequitur quod potentia vegetativa sit nobilior intellectu Et cum
dicitur quod agens est prestantius suo passo Respondetur verum est quod
verum est si ad idem actio et passio referantur non autem si
sit ad diversa modo intellectus est passivus respectu totius corporis
vegetativus autem est activus respectu eiusdem corporis sed respectu
potentie generativa vero dicitur quod potentia vegetativa quod aliquam
rationem activam et nobiliorem generationem quo ad hoc in aliis
conditionibus et preter perfectionalibus intellectus excedit potentiam vegetativam
quia sic intellige cognoscere Notandum quod intellectus possibilis
est incorruptibilis secundum beatum Thomam per intellectum passivum dicitur intellectus
et appetitus sensitivus Et dicitur passivus quia in eo sunt passiones anime
Et dicitur intellectus secundum assignationem quia quia obedit rationi et intellectui
vel alio modo secundum Egidium intellectus passivus est corruptibilis secundum
quod quia dispositiones recte in intellectu sunt corruptibiles
Et quidam dicunt quod per intellectum passivum dicitur intellectus fantasia vel
potentia cogitativa que dicitur intellectus per administrationem eo quod
deserviunt intellectui Et dicitur passivus quia recipit in se species
et intellectus separat a corpore ergo etiam corrumpitur sed quia separato sensu
a sensu est eius corpore quod est passivus Respondetur quod philosophus ibi
loquitur de formis que sunt educte de potentia materie non
autem de formis non eductis de potentia materie Dubitatur quomodo
sit modus quo fit intellectio Respondetur quod fit per istum modum
quia primo obiectum sensibile multiplicat de se species usque ad sensum
exteriorem et ibi in sensu exteriori fit aliqualis separatio
deinde ab illa separatione multiplicant intentiones usque ad sensum
interiorem in virtutibus quibus sensus communis cognoscit per modum separationis
et a sensu quod elevant intentiones que dicuntur fantasmata
que usque causant intellectionem quia intellectus per fantasmata quiddi-
tas ea cognoscit rerum sensibilium et sic intellectus discernendo
ab ea abstrahit aliam intellectionem componendo et dividendo
et isto patet verum intellectus patitur quia intellectus primo in intellectu
patitur ab obiecto secundo a speciebus sensibilibus tertio a separatione exteriori
quarto a sensatione interiori quinto a fantasmatibus
sexto ab intellectione sic quod omnia in possibili generant

2 **Sicut se habet sensitivum ad sensibilia sic se habet intellectus ad intelligibilia.** Videtur ex textu quod sicut se habet et similiter
sensibilia sic intellectus ad intelligibilia. Pro quo notandum quod licet sensus
dicat omnimodam similitudinem tamen ista que est secundum eo quod sensus
et intellectus quantum dicitur eo quod sensus est actus organi intellectus vero
non. Secundo differunt sensus sentit existentiam intellectus autem non solum
intelligit existentiam sed etiam absentiam et existentiam. Tercio
differunt quia intellectus potest plura intelligere sensus autem non potest plura
sentire. Quarto differunt quia intellectus intelligit excellens intelligibile
et intelligendo excellens intelligibile potest intelligere minus excellens
quia intelligendo deum potest intelligere [illegible]. Quinto sensus non sentit excel-
lens sensibile et etiam si sentit excellens sensibile non potest iudicare
de bono ut patet de sono molendini. Sexto licet sensus dicat
aliqualem similitudinem tamen habet aliquam differentiam et differentia
potest esse quadruplex. Prima differentia sic sensus recipit species sensibilium sic
intellectus recipit species intelligibilium. Secunda differentia sic actus sensus est actus
remanens sic actus intellectus est actus remanens. Tercia differentia sic
sensus quandoque est in actu quandoque in potentia sic intellectus quandoque est in actu
quandoque in potentia. Quarta sic sensibile movet sensum sic intelligibile mo-
vet intellectum. Quinta potest sumi sic sensus est denudatus ab omni
specie sensibili sic etiam intellectus est denudatus ab omni intelligibili et
quod [illegible] dicit aliqualem similitudinem et non omnimodam etc.

Unde necesse est intellectum antequam intelligat esse denudatum ab omni illo quod intelligit.
Utrum intellectus antequam intelligit debeat esse [illegible]. Videtur quod sic quia
dicit philosophus in textu necesse est intellectum esse immixtum id est denu-
datum ab omni illo quod intelligit. Et ex isto videtur quod sic intellectus
immaterialis secundum [illegible] commentatorem [illegible]
prima [illegible] cognoscendi. Secunda [illegible] cognoscendi
[illegible] ita [illegible] cognoscendi. [illegible] sic patet quia
si intellectus esset [illegible] sequitur quod intellectus esset [illegible]
ad aliquid cognoscibile [illegible] formam
materialem impediret ne [illegible] cognosceret [illegible] formam materialem
[illegible] in aliis [illegible] quod sunt determinate
ad aliquid cognoscibile quia [illegible] colorem
Exemplum videmus si aliqua forma est fortiter impressa in aliquo
organo tunc impedit illud organum ne percipiat aliam formam
ut si amaritudo est fortiter impressa lingue tunc impedit
linguam ne possit percipere aliud saporem [illegible] quicquid
gustat iudicat esse amarum sic etiam [illegible] de intellectu si esset
[illegible] materialis tunc non posset percipere [illegible] formam materialem
quia intellectus existens expellit [illegible] quod sit denudatus.
Secunda ratio sic patet [illegible] intellectus cognoscit [illegible]
et [illegible] et sic [illegible] quod [illegible] cognoscat quod
non esset si esset [illegible] materialis quia sic non posset percipere

modo ~~vero~~ vero. Sed quomodo ~~cognosceret~~ / cognosceret se modo
prius et esse signato ut ergo intellectus possit cognoscere rerum
res modo oportet quod sit denudatus ab omni forma materiali. Secunda
ratio patet quia intellectus non valet ponas aliud est quod intelligere
impatitur. Hoc divinus et sic oportet quod obiectum eius sit quod dico
intelligere et hoc est ipsum pure ut dicit modo divinus et sic oportet
ipsum esse immaterialem et immixtum quia si esset materialis non esset
totalis et quantitatis quia materia est ratio quantitatis et totalitatis. Item
nota quod quando dicitur intelligi de intellectu humano et de divino
Et nota inter dictum pro intellectu humano et divinum
prima quia intellectus divinus intelligit se ipsum per suam simplicitatem
essentiam et non per intellectum superadditum sed intellectus humanus
Secunda dicitur quia intellectus divinus prius et semper se ipsum intelligit
intuitive et est alia intellectu eo quod ipse est ratio vel ab
aliis et intellectus humanus per alia intelligit se ipsum per discursum
Tertia dicitur quia intellectus divinus omnia intelligit intuitive et sine discursu
sed intellectus humanus multa intelligit per discursum et per abstractionem
dividendo discurrendo et componendo. Quarta quia intellectus
divinus est infallibilis eo quod intuitive intuetur vel sic sunt
intellectus humanus est fallibilis eo quod intelligit discursive abstrahendo
et reflectendo modo in illis contingit quandoque error. Quinta dicitur
quia intellectus divinus semper est in actu intelligentis ad omnia quia omnia
actu intelligit sed humanus quandoque in actu quandoque non et sic quod
intellectus est ad intellectum sicut de inchoata cognitione quia
intellectus divinus non est denudatus ab eo quod intelligit sicut
quia intellectus humanus est denudatus ~~intellectus~~ specie et ideo non est
denudatus ab eis. Sexta dicitur intelligi de illo quod intelligit
discursu repetitionem et immediate modo se ipsum non intelligit
directe sed per discursum etc. et sic est questio

Utrum intellectus humanus sit forma substantialis corporis

Communiter dicitur ab expositoribus quod sic et hoc tenendum. Et modo est quia
secundum philosophum secundo metaphysice dicitur sunt a forma rei. Sed dicitur hoc
constitutiva et tale que sunt ab intellectu ergo intellectus est forma hominis.
Secunda ratio quia illud quo aliquid operatur est forma et tamen operatio
ab eo sicut illud quo aliquid primo sanatur est sanitas
et quo primo aliquid scitur est scientia. Sed anima sic id quo primo
primo operatur ut patet ex diffinitione anime et ergo intellectus quo
forma est forma substantialis hominis. Tertia ratio a qua procedit
dat ipsa operatio hominis hoc est forma hominis sed ab intellectu
procedit ipsa operatio hominis ergo est forma substantialis eius. Quarta
quia forma est agere et receptum / corporis quia intellectus est
quedam operatio hominis prius procedens ab intellectu. Quinta ratio
quia per intellectum homo differt et distinguitur a brutis ergo est
forma essentialis hominis quia quod dicitur prius distinguit ea
a forma rei. Sed quod pars de se est secundo philosophorum dicitur quod
intellectus similiter intellectus et hoc non est ex alio nisi quantum

ipsa et similiter patet conclusio. Pro quo nota differentia est inter intellectum
et intellectivam quia intellectus quamvis inhereat corpori tamen non
ad modum corporis. Sed intellectiva non inest ad modum sue consi-
stencie(?) ut inheret sibi sed est sibi indistans per appropriacionem et appro-
priacionem [illegible]. Secundo differentia quia ex intellectu quando et in a sit [illegible]
esse et similiter. Secundo intellectiva et similiter [illegible] non fuerit in [illegible]
esse et de hac differentia dictum est latius circa principium questionis
quando queritur an sit utrum intellectus quamvis sit unicus etc. Tercio
nota de intellectu quamvis sint tres modi ponendi. Primus intelligit
est Alexandri Commentatoris qui dicit quod intellectus esset forma
inherens corpori educta de potencia materie extensa extensione
corporis corruptibilis ad corrupcionem corporis et sic cum
id esset individuum de forma hominis et asini. Secundus alexandri
dicit quod intellectus omnium quodammodo principalis [illegible] est
intellectui quando illustrando et illuminando ipsum ad
formandum intellectionem et hoc propter eius perfectionem. Secundo opinio
est Averrois Commentatoris qui posuit unitatem intellectus quam
sit agentem et possibilem de intellectu agente et patet quod
est unicus et immaterialis ingenerabilis et incorruptibilis non educ-
tus de potencia materie unicus et idem in omnibus et omnibus.
Sed intellectum possibilem generabilem et corruptibilem eductum
de potencia materie et iste intellectus ad intellectualem eum
et sic potest realiter dicam inter intellectum agentem et possibilem
de quo adhuc infra patebit. Tercius modus ponendi est
fidem catholicam et iste non tenendus tamen opinio sit
tamen ista veritas [illegible] quod intellectus est forma substancialis inherens
corpori quamvis non eductus de potencia materie sed productus
a deo per creacionem perfectus et incorruptibilis et hoc secundum fidem
catholicam et hoc modo Commentator [illegible]
qui dicit oppositum quod non [illegible] ista est fidem.
Item quoniam sic corporis non est tenendum per oppositum substancia-
lis sed dicitur capi pro altera parte principali subiecti huius oppositi
in materia et sic quando dicitur intellectus est forma substancialis corporis
[illegible] quia si caperet pro composito [illegible] sequitur quod due forme
essent in eodem subiecto sicut forma substancialis et tamen corpo-
ralis quod dicit [illegible]. Item patet ratio et questio quia dicit quod
intellectus nullius corporis est actus ~~per inhesionem sed hic per~~
~~[illegible] intellectum qui est intellectiva~~ dicit. Respondetur probando
de intellectu qui est intellectiva quia nullius corporis est actus
per inhesionem sed hic per approximacionem. Secundo solvitur quod
intellectus nullius corporis est actus id est intellectus non est virtus alicuius
organi corporalis quia intellectus non determinat sibi aliquod
organum corporale. Item est intellectus non est forma substancialis
quia omnis forma est [illegible] materie sed intellectus non est [illegible]
materie [illegible] per [illegible] ratio quia [illegible] separatus ab
[illegible] et Respondetur quod separatus est quantum ad organum
corporale quia non est virtus organica vel dicitur
separatus id est non eductus de potencia materie. Sed [illegible]

Dubium hic oritur quid est forma cum dicitur de potentia
materie ergo quod non est aliud nisi quod agens in suo modo
procedendi immittit materie quod tunc fit quod mixtum per dictionem necesse
est ipsam materiam primam generare scilicet formam inducit in materiam
sufficienter dispositam per actionem materie naturalia sunt quecumque materialiter de quo
statim dicetur in quarto sequitur et queritur consequenter

Utrum intellectus humanus sit mixtus materie aut separatus a materia 6

Videtur quod sic. Nota dicendum est inter intellectum humanum et intelligentiam
orbis celestis et est quadruplex. Prima intellectus humanus
indiget corpore et non ad motum corporis. intelligentia autem
non indiget ad motum orbis sed est ei indistans per apparatum
concurrentia. Secunda differentia intellectus humanus non est intelligens intel-
ligentia autem est intelligens. Tertia differentia intellectus humanus
non est liber quo ad primam operationem sed est liber
quo ad secundam scilicet distinctionem componendi et dividendi primum patet
quia operatio intellectus intelligat putato sibi obiecto et ergo
intellectus non est liber quo ad primam operationem patet secundum intellectus
diffinit quando vult et componit quando vult et ergo est liber. Secundo
intelligentia e contrario scilicet quia intelligentia est libera quo ad primam
operationem scilicet ad intelligere non autem est libera quo ad aliam opera-
tionem scilicet movere eo quod intelligentia necessario movet orbem. Quar-
ta est intellectum humanum ad materiam fit unum simul ex intelligentia
vero et suo orbe non fit unum simul et sic dicitur utraque
nota intellectum esse separatum a materia potest intelligi multipliciter
primo sic secundum considerationem mathematicam scilicet quia forma non
intellectus considerat non quando ratione ad motum nec ad materiam
quia mathematici in suis considerationibus motum necessario materiam quia
mathematicus considerat quod omnis triangulus habet tres angulos equales
duobus rectis non curat an talis triangulus sit de materia
ferrea vel lapidea vel an motu an non isto modo intellectus est
separatus a materia eo quod intellectus considerat sine materia vel sine
motu. Alio modo intellectum separari a materia intelligitur secundum essentiam
sic quod essentia ipsius forme vel intellectus esset essentia materie
isto modo intellectus separatur a materia quia intellectus non est essentia
materie. Alio modo intelligitur secundum inherentiam et sic potest intelligi
tribus modis. Primo sicut ambo sunt separata ab invicem
et quodlibet illorum est completum per se non indigens aliquo in
eius operationibus nec etiam quod dependet ab aliquo quo ad eius
operationem et isto modo sortes et plato dicuntur separati nec etiam dicitur unus eorum
plato vel separata a platone eo quod sortes et plato sunt duo
supposita per se et unum non indiget alio quo ad eius opera-
tionem nec unum dependet ab alio quo ad operationem isto
modo intellectus non est separatus a corpore quia intellectus dependet
a corpore quo ad eius operationem. Secundo intelligitur quod non indiget
materie sed dependet tamen a materia quo ad eius operationem

ostendendo isto mo materia est separata quia licet non inhereat
me tamen dependet a suo orbe quo ad suam operationem sicut in hec q
est moveri ¶ Scdo mo quia inheret me et non educitur de
potentia me isto mo dr tamen [illegible] separatum a ma et
est ista questio utrum intellectus sit inmixtus me vel ut sit imaterialis
aut separatus a ma i. non eductus de potentia me ¶ Pro quo nota
illud dr educi de potentia me quod agens a suo mo procedendi
limitat me sic quod in tali productione necesse est concurrere materiam
et hic loquendo de necessitate consequentie non est sensus dicendo
quia si aliquis effectus dr produci a tali agente me necesse
est concurrere materiam ¶ Sic educi de potentia me est quod producitur in
ma mediantibus qualitatibus vel quantitate [illegible] in tali
productione concurrentibus sic quod [illegible] quantitatibus deducitur solum sicut
aliquo immateriali [illegible] ¶ Sed alio mo sic educi de potentia
me est de actione vel agentium vel patientium sicut immaterialiter
aliquid incipit esse in aliquo in quo prius non fuit sic quod [illegible]
[illegible] est ita sicut forma isto mo quod ex aqua fit aer
tunc forma aeris non est in aqua sed tamen per actionem agentium
plurium sicut solis et aliorum sic quod aqua [illegible] sicut imaterialiter
ibi introducitur forma aeris in materia aque et sic forme
corporales et forme extense educuntur de potentia me ¶ Intellectus autem
non educitur sed creatur eo quod ad illud creatum concurrit sicut in
eius immaterialiter ¶ Istis stantibus videtur quod intellectus humanus est
immixtus me et separatus a ma ¶ Conclusio patet per philosophum dicentem
intellectum necesse est [illegible] quia immixtum esse patet etiam auctoritate
¶ Commentatoris qui dicit quod intellectus ut est [illegible] ut [illegible] in corpore ¶ Etiam
ante eo [illegible] ubi dicit nec prohibet quod ad esse materiam que nullius
corporis est actus ¶ Etiam patet quia intellectus est [illegible] et quod non
esset [illegible] esset materialis ¶ Et intellectus intelligit omnia ergo est immaterialis
quia si esset materialis tunc impediret intellectionem aliarum rerum
materialium quia dicit philosophus intus apparens prohibet extraneum
etiam quia intellectus est infatigabilis non ullam potentiam materialis est
infatigabilis [illegible] intellectus intelligens [illegible] intelligibile minus potest
intelligere intelligibile sed [illegible] plus et ergo est infatigabilis et hic est
[illegible] ex parte [illegible] non fatigat sic studendo [illegible] ergo non
est [illegible] intellectus sed [illegible] qui [illegible] intellectum ¶ Sequitur

Dubitatur utrum intellectus generatur

Nota quod generatio [illegible] prout [illegible] sic est productio alicuius
de non esse ad esse in subiecto predisposito per dispositiones
[illegible] contenentes solum de potentia materie [illegible]
et sic est productio de non esse ad esse non curando an
talis res producitur per qualificationes dispositiones an non mo dr
eo generationem quod tunc intellectus generatur sed eo [illegible] tunc
non generatur sed creatur ¶ Et talis
intellectus non producitur in ma [illegible] dispositionibus
sed creatur a deo et infunditur ipsi me quia creatur tamen [illegible]
post [illegible] dispositionibus sicut [illegible]
[illegible] ma et [illegible] quia [illegible] quibus per [illegible]
[illegible] tunc ipse intellectus desinit informare illam materiam
¶ [illegible] intellectus [illegible] sibi [illegible] eo [illegible] propter separationem
a ma tunc intellectus [illegible] ¶ [illegible] eo [illegible] per [illegible]
[illegible] ab illo quod desinit esse [illegible] non [illegible] et sic patet
[illegible] sit [illegible] Sequitur [illegible]

Utrum intellectus possibilis sit pura potentia

Videtur quod sic secundum intellectus possibilis dicitur similiter quod non dicitur est informatus speciebus intellectualibus aptus tamen informari sicut intellectus in principio sue creationis dicitur in pura potentia Nota actus et potentia dicuntur relative et quot modis dicitur unum tot modis dicitur reliquum pro quo nota actus uno modo capitur pro essentia rei et actus dicitur rei existentis et potentia dicitur potentialitas rei que potentialitas est duplex quedam est que dicit carentiam actus primi et sic potentia est illud quod non est sed potest esse isto autem dicitur potentia subiectiva potentia capitur pro illo quod est et potest esse et sic intellectus dicitur iste potentia Secundo dicitur actus qui est ubi eius Secundo modo actus capitur pro dispositione ut forma inherente alicui subiecto et potentia subiectiva tamen indiget tali dispositione isto modo intellectus est potentia quia recipit in se species rerum intelligendarum et est subiectum intellectionis et quo loquendo de intellectu informato speciebus quia non oportet quod intellectus isto modo est in potentia quia intellectus in principio sue creationis non est in potentia isto modo et intellectus talis dicitur esse actus Tertio actus capitur pro operatione procedente ab aliquo agente et potentia pro principio productivo alicuius operationis isto modo intellectus talis est in potentia eo quod intellectus est principium productivum intellectionis Quarto potentia capitur pro operatione que procedit ab agente, actus pro principio productiva et isto modo intellectus possibilis et agens sunt [illegible] ad quorum quod intellectus possibilis est pura potentia patet ante [illegible] Themistius qui dicit quod intellectus possibilis nullam naturam habet nisi quod potentia est possibilis Et talis dicitur Themistius quod intellectus non est in actu eorum que sunt ante intelligere tamen [illegible] intellectus est sicut materia prima Secundo sicut materia prima est pura potentia ergo intellectus ... patet per commentatorem Themistius qui dicit quod asserit inveniet intellectum possibilem ...

Utrum convenientie et differentie inter intellectum et sensum sunt bene posite et assignate

Pro quo nota secundum Egidium super illa littera [illegible] duplex quia inter sensum et intellectum et quintuplex differentia Prima quidem quia sentire non est simpliciter pati sed aliquid simplex patiens et sic simpliciter non est simpliciter sed est in potentia ad eas et susceptibilis earum sic et intellectus respectu simpliciter intelligendum quia intelligere non est simpliciter pati ut intellectus est actu simpliciter intelligibilis sed est in potentia ad eas Secunda differentia quia oportet esse denudatum a speciebus sensibilibus sensibilibus ut cognoscat illa sicut oculus est absolutus ad hoc ut cognoscat colores sic oportet intellectum esse immixtum simpliciter et inmaterialem et denudatum ab omnibus formis materialibus ut possit eas intelligere ut dictum est Prima differentia secundum Egidium sunt per comparationem ad organum et est triplex quia sensus est virtus organica sed intellectus non quia separatus ab omni organo corporali quia non determinat sibi certum organum ad suam operationem quia per se [illegible] operationem [illegible] sine quocumque organo ut intelligere et speculari Secunda differentia sunt per comparationem ad operationem quia intellectus fundatur in essentia ... ut in subiecta Tertia sunt per comparationem ad obiectum quia sensus corrumpitur ab excellenti sensibili sed intellectus non corrumpitur ab excellenti intelligibili quia per excellens intelligibile melius intelligit minus intelligibilia Quarta differentia sunt per comparationem

ad ipsis quia ex ipsis intelligibilibus generatur scientia sicut non virtus
Et cum secundo est quod intellectus generatur per intelligere quod intelligit Dicendum
et ipsis sensibilibus non generatur aliqua scientia in ipsis quia recedentibus
ipsis sensibilibus etiam cessat ipsa in ipsis actio Contra sunt
per operationes ad ipsas vel per propriam secundum se quia ipsis non est
ipse ad se conversive quia ipse non sentit se sed intellectus intelligit
se ipsum Sed quod dicitur quod primum organum eius est in corde quia
cor est sedes anime ut dicit philosophus Dicendum quod quod intellectus sic
id est anima dicitur habere suas operationes in corde quia ibi
spiritus vitales magis radicant et diriguntur ad alias partes
corporis et ibi magis apparent eius esse quemadmodum in aliquo in
bile sicut primum motor dicitur in oriente esse Sed quod dicitur in
intellectu est fantasia quia requirit fantasiam quia dicitur intellectus
non est sine fantasia Dicendum quod intellectus sic requirit fantasiam non
tamquam organum sed tamquam aliquod ministerium vel administrationem
quia necesse est intellectum fantasmatibus speculari Sed quod quare
est racio quare intellectus non est virtus organica Dicendum quod
ideo quia si esset virtus organica tunc esset calidus vel
frigidus Racio est illa quia calidum et frigidum sunt qua
litates prime a quibus ultimum corpus potest denominari Item quod
intellectus haberet organum aliquod tunc oporteret illud organum habere
qualitates principales et mentibus ipsi recipere alias quia ipse
alie qualitates recipiuntur in subiecto mentibus qualitatibus primis
et sic esset calidus et frigidus et sic ulterius impediretur intellectus in
ne cognosceret alias formas ut quod intellectus cognosceret omnes
formas materiales oportet ipsum esse denudatum et omni organo
corporeo privatum Sed quod ex quo primum est intellectus quare homines
non eodem modo intelligunt Dicendum commentator quod hoc est propter
diversas complexiones corporis quia secundum diversas complexiones
corporis intelligit aliter et aliter intelligit quia intellectus sit ex fanta
smatibus que diversificantur secundum diversitatem corporis sic ergo
quod dicitur diversas operationes secundum diversam dispositionem materie

Utrum unus est et idem intellectus sit in omnibus hominibus

Dicendum quod non et quod hoc fides katholica Et racio
huius intellectus est forma specialis corporis quam ut dictum
patet Sed impossibile est eandem formam specialem esse in diversis
corporibus quia forma dat esse etc. Item impossibile est quod in
diversis materiis sit unum et idem esse Secundo sequitur quod sor
et plato essent idem homo eo quod haberent eandem formam et essent
idem esse et sic non differunt essentialiter et unitate sed solum ab
est sicut sor tunicatus et non tunicatus quod est falsum Tercio
sequitur quod idem esset intellectus felix et miser etc quia esset in corpore
quod est impossibile sed quod homo quia intellectus miser quia vitiosus et sic
idem intellectus esset vitiosus in platone et sic virtuosus Quarto sequitur
quod omnes homines essent equaliter sapientes et scientes etc
non oporteret studere quia quicumque sciret sor sciret plato etc
etc quod intelligeret unus intelligeret alter quod utrumque est falsum et sic
sequitur quod intellectus multiplicatur ad multiplicationem corporis Sed allegatur
commentator hoc quia super ista quod quia dicit ex opposito
Et si dicit illud quod est separatum a materia non potest multiplicari

Sed intellectus est quodammodo qui relatus est ad celi et amo-
mento hoc est quodammodo in multe [illegible] quia intellectus est una
[illegible] et invenitur ut patuit in questione precedenti [illegible] sed primum
dicitur quod hoc non tenet in hoc quia eo quod sequitur in dicto
est in questione precedenti. Ad secundum quod dicitur in separatis
non est ponenda pluralitas [illegible] dicitur quod intellectus
est separatus a materia non [illegible] inherentibus quodammodo sed an[illegible]
[illegible] Dicit tamen Sanctus Thomas quamvis intellectus non habet materiam
ex qua sit ut intelligentia tamen est forma materie alicuius et sic
quodammodo habet materiam in qua et sic non est omnino separatus
a materia. Ad aliud quando dicitur intellectus est separatus a materia secundum [illegible] ubi dicit
Sanctus Thomas quod est separatus a materia sic quod non est actus
alicuius organi corporalis vel dicitur quod est separatus a materia
secundum esse sed non secundum intellectionem. Aliud quod intellectus de intellectu
quando quia non est dubium quin intellectus [illegible] est in omnibus corporibus

Utrum intellectus humanus sit perpetuus

Videtur quod sic et arguitur [illegible] [illegible] [illegible] quod ad perpetuus
et quod [illegible] [illegible] [illegible] sit [illegible] quia omne quod corrumpitur vel
corrumpitur per se vel per accidens sed intellectus quamvis ut sic ut sic
corrumpitur quod est perpetuus. Ex non per accidens patet sic quia quod esse per se
sed et non corrumpitur ad corruptionem alterius. Item est non per se patet
quia esse per se convenit intellectui sed id quod convenit alicui per
se hoc est inseparabile ab eo et per consequens sibi. Alia ratio omne
corruptio provenit ex quadam contrarietate eo quod generationes et cor-
ruptiones sunt ex contrariis et in contrariis. Unde propter hoc corpora
celestia sunt incorruptibilia eo quod ea non habent materiam subiectam
corruptioni. Sed in intellectu non potest esse aliqua contrarietas nam ea
que recipiuntur in intellectu sunt absque contrarietate nam ratio vel contraria
non sunt in intellectu contrarie et sic finaliter dicitur quod habet perpetuus.
Et quando dicitur in [illegible] Ad oppositum intellectus possibilis est corruptibilis quia
intellectus passivus est corruptibilis quando ad actualem intellectionem
seu informationem sic quod desinit informare materiam quam prius
informabat sed non est corruptibilis quando ad esse simpliciter sic quod desinet
esse. Ad quod dicitur intellectus est generabilis ergo corruptibilis. Ad hoc dicitur
quod intellectus ipse non generatur ut dictum est prius in 2a questione huius
[illegible] Si dicitur si intellectus producitur a deo per creationem sequitur quod ex hoc
esset invariabilis in natura quia invariabilis sit quia creatio
est invariabilis. De isto dicitur quod procedit tamen quod ex intellectu produci
a deo per creationem et sic dicitur produci invariabiliter inesse quia
sit super naturam ut ex hoc sit [illegible] hoc sit invariabilis propter hoc
quia habet dispositiones naturales et sic aliqua naturalis operatio
quo ad productionem hominis quia disponit materiam per agens
naturale et per quemvis influentiam celi. Et quando etiam dicitur tamen ex
forma separabilis a materia est corruptibilis vel patet ex eo et hoc de
generatione quia separata forma a materia est eius corruptio sed hoc
per hoc [illegible] dicitur hic ad inseparabilis est. Videtur quod intellectus de
forma educta de potentia materie quamvis non est intellectus. Et si
dicitur si intellectus esset perpetuus tunc hoc esset esset perpetuus [illegible]

quia propria intellecta homini sunt perfectiva quam illa et similia
ergo homo est perfectius. Item quia propter causas sufficientes hoc confirmatur
et ideo propter. Respondetur quod quamvis omnia propria intellecta homini
sunt perfectiva non tamen sunt perfectiva quantum. Ideo per separationem illorum
principiorum totaliter homo fieri totum compositum. Item qui negant illa perfectiva
perfectiva conveniendo maiorem et facilem et illa sunt homo ergo
homo est perfectivus quod non valet sicut quando committitur fallacia
secundum plures interrogationes ut una sed debent sic argui
ergo homo est perfectius et hoc est verum. Item quod dicitur ille bovarius
est perfectus et ille bovarius est homo ergo etc. quod non valet quia
male arguitur sed debet sic concludi ergo homo est bovarius perfe-
ctus quia perfectus est relativum per modum quod per se non potest esse
totale extremum et ergo debet addi subiectum ut si ille bovarius
est perfectus ergo est perfectus quia arguitur a secundum quid ad simpliciter.
Item si intellectus esset perfectus tunc esset multitudo actu infinita
quod est contra philosophum 3o physicorum et 2o celi. Probatio quia de facto
esset infinitus intellectus quam. Respondetur secundum rei veritatem et secundum
commentatorem non est inconveniens dabilis actu multitudo infinita quia
est dabilis intellectus plurimis et pluribus ergo dicit quod non est inconveniens
multitudinem infinitam esse in rebus indivisibilibus sed in rebus
extensis est inconveniens. Item quia dicitur forma bruti est totalis ergo
forma hominis est totalis. Probatio quia anima bruti et hominis est
similis prima consequentia est in principio et processu generationis eorum
est in fine. Probatio hominis et bruti est in principio et processu genera-
tionis generatio autem est non est in 2o de generatione corporis sicut bruti
processus est semen decisum a generante sicut et hominis. Respondetur quod hominis
et bruti est in principio generationis et in processu similis ad
certum sed non quantum ad totum quia anima hominis intelligit universale
et ratiocinatur et hoc non competit anime bruti. Item si intellectus
esset perfectivus vel secundum fidem vel est probare. Consequentia Ad dicitur
consequentia secundum veritatem sed secundum fidem tunc sicut secundum veritatem
consequentia est perfectus ergo est probare. Probatio quia probatio est secundum veritatem
et ideo unum vero convenit extremo utrumque. Respondetur notandum
quod aliud est loqui in modo naturali et aliud loqui secundum
philosophos naturales unde hunc naturale est veritas ad quod quis
potest attingere similiter per principia nobis sed per naturalia conserva principia cause
non influentia supernaturaliter generalia et ut sic quis intellectus sit
est hunc naturale. Ideo sequitur quod intellectum esse perfectivum non
est credendum in hunc naturalem ut negatum quod credit hunc
naturale eo quod ex principiis nobis sed per naturalia conserva principia cause
non potest attingere ad illam veritatem. Sed loqui secundum philosophos naturales
est loqui secundum modum philosophorum magis famosorum et secundum illum
modum multa falsa credunt sicut mundum esse eternum hic non credit
secundum hunc naturale et ergo concedo secundum philosophum naturalem non opus
Alexandri commentatoris est probabilior quam non est perfectus sed
est totalis et quia vix debitum est in illa questione utrumque intelligere
quando est forma substantialis corporis est quiret

11 Utrum rebus malis aliud est nobis et aliud vere

Septimo notandum quod sicut quia dicitur in littera aliud est magni-
tudo et magnitudini esse et aliud aqua et aque esse per quo-
rum Secundum Egidium quod per rem intelligitur natura rei seu quiditas
sed per esse actuale in rerum natura i. quod individuum seu singulare
Sed quiditas rei accipitur pro natura rei prout consideratur sub esse in-
signato quod sit conditionibus materialibus reperitur sed ut sub ratione
rei sed non quiditas contracta in forte absolute sine conditionibus
materialibus vocatur quiditas forte et sic ipsum est Unde in rebus
materialibus individuum seu singulare differt a quiditate rei et ibi dicitur
quod sic Et ratio est secundum philosophum quia ea que cognoscuntur
diversis potentiis non eadem aliter et aliter se habito sunt diversa
Sed res et quiditas rei sunt huiusmodi [illegible] est patet quia
diversarum potentiarum diversa sunt obiecta / Consequentia patet quia res sin-
gularis cognoscitur per sensum quia dicitur in secundo huius sensus est singularium
Sed quiditas rei cognoscitur ab intellectu et per universale quia universale est
obiectum intellectus quia dicitur in tertio huius Intellectus est universalium quia intellectus
cognoscit naturam rei sine conditionibus individuantibus Sed in
rebus immaterialibus idem est res et quiditas rei quia cognoscuntur
ab eadem potentia quia ibi res non habent conditiones individuantes
[illegible] sicut quiditas [illegible] que sunt esse hic et nunc Ex
quo patet quod [illegible] est male quia [illegible] materiam subiectam motui
et res concernat sub esse signato que sunt esse hic et nunc
sed non [illegible] materiam [illegible] [illegible] [illegible] et quiditatem
Et [illegible] materiam in qua [illegible] materiam [illegible] [illegible] sed ipse
sibi non conveniunt conditiones [illegible] que sunt esse hic et nunc
Et [illegible] aliud [illegible] [illegible] [illegible] prout non dicit duplicem [illegible]
[illegible] quia [illegible] esse et esse rei Rationem ut [illegible]
aliter [illegible] ut est [illegible] et aliter ut est [illegible] quantitas
Et sic patet quod in non in omnibus rebus aliud res est et aliud
rei esse quia in rebus immaterialibus ibi idem est res et rei esse
[illegible] et in intelligentiis non quia ibi [illegible] sit compositio ut dicit Egidius
quia [illegible] non in omnibus immaterialibus est summa simplicitas sed
pro tanto in eis idem est res et quiditas rei quia eadem potentia
cognoscuntur eo quod res immateriales sunt sine [illegible] conditionibus et
[illegible] per [illegible] [illegible] in esse quod non est ex parte sine et quod
non [illegible] ad principia [illegible] quod [illegible] rebus materialibus
[illegible] in rebus materialibus quedam tenent se ex parte individui
sicut [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] materiales que sunt esse
hic et nunc ex quo ab illa cognoscuntur [illegible] et quedam
tenent se ex parte [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible]
et ista cognoscuntur per intellectum [illegible]

Utrum intellectus humanus possit seipsum intelligere 12

[illegible] [illegible] quod sic quia dicit philosophus quod intellectus intelligit se
sicut alia Et patet per [illegible] quia intellectus intelligit se intelligere
et sic intelligit seipsum quia [illegible] [illegible] quod intelligit se intelligere intel-
ligit [illegible] [illegible] aliquod potentiam et per nullam aliam nisi per
seipsum et sic intelligit seipsum Egidius declarat modum

Et dicit quod ad hoc quod intellectus intelligat seipsum requiritur quod informetur
aliqua specie intelligibili ut lapidis vel leonis et ista species primo et
principaliter repraesentat rem a qua est abstracta immediate et per eam
intelligit seipsum per eandem speciem in quantum per illud informatum [illegible]
[illegible] sub actu speciei per quem intelligit seipsum intellectus Et intellectus
de cognitione reflexiva et non directa unde duplex est cognitio
ipsius intellectus prima est directa et est illa que immediate [illegible] Secunda
alia cognitione in qua prima terminatur de obiecto repraesentans speciem
formaliter et terminatur de rebus sensibilibus Alia est reflexiva
et est illa que licet formaliter repraesentat ipsum obiectum tamen
non immediate terminatur de ipso obiecto sed per aliam cognitionem
de qua cognitione ad invicem talis notitia terminatur et ideo co-
gnitione intellectus seipsum intelligit et intellectus intelligit se per speciem
et non propriam sed alienam scilicet alterius rei materialis Et si
dicitur omnis cognitio fit a se. Secundo videtur quod illa species dicitur alie-
na quo ad repraesentationem sed quo ad essentiam Secundo dicitur simpliciter
intelligit seipsum tunc idem agens in seipsum quod est contra quia
agens [illegible] debet esse nobilius patiente sed idem non est no-
bilius seipso Videtur quod idem nunquam agit in seipsum tamquam
agens totale Secundo dicitur ibi [illegible] concurrit prima causa et tamen dicitur
quod agens debet esse nobilius suo passo verum est de agente
totali modo intellectus non prima causa est nobilior quia solum per se
sed non oportet de agente partiali concurrit

13 **Intellectus possibilis in principio sue creationis vel productionis est prima potentia**

Sed ad clarit[illegible] quod sic est [illegible] quia
sicut perfectus intellectus in principio sui esse est sicut tamquam
tabula rasa in qua nichil est depictum et sic est in
potentia ad species intelligibiles Et sic quicquid intellectus intelligit per
per species intelligit acquisitas Sed contra nota quod Plato posuit quod intel-
lectus ut naturaliter esset plenus omnibus speciebus intelligibilibus
sed per unionem corporis impeditur ne in actu exiret propter mo-
lem corporis et dicit quod omnis scientia homini concreata esset
et sic nostra scientia non est nisi antiquorum reminiscentia Sed
ista opinio est [illegible] contra omnia genera na-
lem rationem cum non videtur esse possibile quod quidam notitie
tanto oblivionem capiant quod nesciat quandoque scientia se
habere [illegible] oblivisceretur cum quo naturaliter cognoscit sicut
quod homo totus est magis [illegible] Et propterea [illegible] esse
[illegible] potentia [illegible] esse [illegible] corporis propria ut sic
[illegible] naturalis [illegible] est ut materialis operatio alterius vi-
totaliter impediat Secundo apparet esse inconveniens [illegible] quando [illegible]
[illegible] in [illegible] aliquo sensu deficit scientia eorum que apprehen-
dunt illo sensu sicut cecus [illegible]
coloribus quod non esset si anima naturaliter cognoscit species omnium [illegible]
et ideo [illegible] non intelligit per species naturales inditas sed est
in pura potentia ad illas Secundum intellectus possibilis dicitur illa
qui non dum est informatus speciebus intelligibilibus [illegible]
[illegible] Et ista similitudo [illegible] ad hoc [illegible]
licet non sit informatus speciebus intelligibilibus tamen non dicitur possibilis

quia non est apta recipere eas. Et inducit postea dicta
passibilis non corporalis quia apta est recipere ipsas quasi actu
non quasi passibilis dicitur quia post pati a sensibilibus corrumpitur si
dicitur intellectus corporalis non est potentia quia per se [illegible] novo modo qui
dicitur in sempiternis non est potentia. Dicit quod hic qui dicitur
de potentia generationis secundum esse et non esse quia forma sunt
determinata ad alteram partem contradictionis scilicet ad esse sicut quod
non potest non esse. Dicit sicut dictum est prius tunc intellectus quodammodo se
ut forma spiritualis corporis quam et sicut in se est actus
quia forma est agere. Sed dicitur in potentia pura in ordine
ad ipsum intellectum quia nullam speciem habet actu intelligendi.
Et addit in principio sue creationis propter intellectum humanum
qui non est corporalis. Dicit [illegible] de causa quare dicit quod intellectus
generat sicut plene formis. Dicitur quia intellectus de intellectu
separatus a materia non secundum esse sed secundum operationem quia
qualem operationem [illegible] corpori. Dicit nota quod dicunt potuisse
intelligenti creare spiritus sed noluit ut [illegible] quod sit
[illegible] quia non obligata sed si obligaret et vellet
[illegible] esset [illegible] et propter hoc non [illegible] spiritum
[illegible] intellectus est [illegible] esse [illegible] quod [illegible]
[illegible] labore [illegible] et [illegible]

Propter actualiter intelligere necesse est ponere intellectum agentem

In hoc textu declarat quod [illegible] quia dicit in textu quod necesse est in anima esse duas differentias intellectus scilicet quo anima fit hoc est intellectus possibilis et quo est animam facere ut intellectus agens. Et ratio est quia ut dicit quod intelligere est actus immaterialis et [illegible] actuare reducitur ab intellectu et hoc est intellectus agentis. Secundo dubium est que sit necessitas ponendi intellectum agentem. Dicit [illegible] quod universalia rerum materialium [illegible] est quod fantasmata que sunt species [illegible] intellecta [illegible] actu abstracta ut actu intellecta ut ponebat Plato. Necesse est ergo ponere intellectum agentem qui faciat quod intelligibilia potentia actu intelligibilia per suam virtutem et irradiationem quia potentia intelligibilia [illegible] intellectum possibilem. Est [illegible] quod Plato posuit formas rerum naturalium sine materia subsistere et [illegible] esse intellectas actu [illegible] aliquid est intelligibile actu quod est immateriale et [illegible] formas [illegible] et ideo oportet ponere intellectum agentem qui faciat intelligibilia actu intelligibilia et ista est necessitas. Dicit [illegible] est intelligibile et quod intelligit et quod intelligi [illegible] intelligibile dicitur illud quod potest intelligi [illegible] et est [illegible] Sed intellectus [illegible] immaterialis in se [illegible] intellectum [illegible] Et dicitur notandum [illegible] quia [illegible] intelligit [illegible] Et dicitur [illegible] ponere intellectum in lapide [illegible] lapis

no intelligit et non putatur informat lapidem Secundo intelli-
gi est intellectum cognosci Vel nota quod sicut in re intellectus
agentis Et Videamus quod intellectus agens est causa intel-
ligibilitatis in quantum abstrahit speciem intelligibilem a fantasmate
et sic se habet lumen solis ad colores sicut se habet intellectus
agens ad fantasmata quia sicut lumen solis colores
visibiles potencia facit actu visibiles per illustrando
sic intellectus agens potencia intelligibilia sicut fantasmata facit
actu intelligibilia abstrahendo a condicionibus materialibus et sic patet
quod intellectus agens est activus quia intellectus agens est aliquid
quod activum tamen ab inferiori ad superius sed autem est licet
quod possibilis non dicit quod sit aliquid sed sic se habet sicut aliquid non sit
lumen et irradiacionem perficit potenciam et perficit sicut intellectus agens suo
actu intelligere qui sensus facit in potencia ad intelligere et sic
patet que sit ipsa operatio ipsius intellectus agentis quia abstrahit
speciem intelligibilem a fantasmate et illustrat intellectum possibilem
Ulterius dicit quod operatio eius est abstrahere speciem rei materialis
a condicionibus individuantibus [illegible] est in re intellectus
agens et possibilis et quia dicitur Videamus sicut causa dicit
intellectus possibilis secundum suam naturam secundum quam est ipse receptivus
omnium specierum intelligibilium et intencionum etc. in principio
sui nota possibilis [illegible] dicitur agens secundum illam naturam secundum
racionem secundum quam est actuatus seu informatus per species
intelligibiles rei acceptas a fantasmatibus etc. patet quod
eadem potencia intellectiva dicitur possibilis et agens secundum quod potencia
activa respectu ad suum [illegible] secundum quod apta nata et potens
sui actus dicitur possibilis Sed sciendum vero quod ad alios
actus se movent [illegible] efficit sed [illegible] mentibus [illegible]
[illegible] a deo sibi [illegible] Et agens sicut ad possibilem in
[illegible] dicitur [illegible] et quod in [illegible] sunt [illegible] duo [illegible]
[illegible] seu duo [illegible] secundum [illegible] racionis [illegible]
intellectus successive [illegible] et [illegible] tempore nobiliori modo
se habet quam in alio tempore sicut [illegible] actu apparent
secundum [illegible] nobiliori modo se habet [illegible] actu sicut [illegible]
[illegible] est de intellectu agente et possibili quod est nobilior se
ipso secundum quod alio et alio tempore Vel nota [illegible] clarius
[illegible] intellectus agentis prima quod est separatus
non est [illegible] organica ut materialis Secunda quod est immixtus [illegible] non
[illegible] ut antiqui dixerunt Tercia quod est impas-
sibilis [illegible] potencia [illegible] Quarta quod est semper actualis
semper in actu [illegible] Hec [illegible] quia quod intellectus agens
est nobilior paciente Et propter [illegible] quod est
immortalis et perpetuus [illegible] Themistius

Preterea tres sunt operationes intellectus

[illegible] quod sicut prima est simplicium apprehensio et est

intellectu rei secundum sui esse receptiua sicut receptio coloris
in oculo abstracta et secundum physicum nota intellectiua intellectus
quia receptiui indiuisibilis apprehendit rem sine ... Secunda operatio
est simplicium apprehensorum compositio uel diuisio et secundum
illam operationem formant propositiones anime uel uere
et intelligitur uel complexe sicut hic Tertia operatio secundum quod
gratia discursus secundum quod syllogismos et ... format
Et dicitur intellectus secundum istam operationem quia ... principalis
... sed ... secundum est Sed ... proportionaliter dicitur
quod ... rei ... uisus Respondetur uisus est ... rei
... est ... principalis ...
... intellectus ... rei ...
organi ... est ... quod ... organorum
... quod ... anime ... et

Omne agens est nobilius passo 16

Respondetur quod sicut ... est nobilius patiente
Pro quo nota ista quod ... intelligi ... modo ... de agente
principali et sic esset ... agens principale sit
nobilius passo et sic est uera quia de agente instrumentali
... est quia patitur ... lapide qui agit in ...
... et in lapis non est nobilior ... Quando
... sic intelligitur quod agens aliquo uel nobiliori modo
sicut ... est agens quam ... est patiens
... quod agens ... est nobilius passo ... sic quod in
... aliquid quod est ... nobilius pati
... quia est ... nobilior ... quod causa
... quod aliud effectum ... quod ... agens esset
nobilius passo sicut quod actiuus esset nobilius secundum quod est
... qui ... secundum ... est ... actiuus
aliquod actiuum est agens et patiens ... secundum ...
... sicut actiua et agens in ... secundum ...
... sicut quod lapis esset nobilior quam ... lapis
agit in ... quod est nobilior ex auctoritate ... sicut quod
... est nobilior ... quod ... pungit quod agit
et quod patitur quod est melior Respondetur quod ista actiua aliquo
melius est ... agit quam secundum ... patitur quia
... agentis est nobilior quam ... patientis ...
uel lapis aliquo est nobilior quam ... sicut ...
... et non sicut ... est aliquo melius quod est melius
quia ... secundum quod ... ... et
sicut quod ... facere esset melius quam ... pati quia
... facere est agere et ... pati est pati quod est
melius ... sicut quod ... esset melius quam ... pati
... facere est agere et ... pati est pati quod ... Respondetur
... facere ... est melius quam

iniustum pati peius quam iniustum facere non est bonum quod non
est melius. Patet quia secundum aliquam etiam conditionem sed secundum rationem ac
tualitatis iniustum facere est melius quam iniustum pati. Et
ad primam quando arguitur videtur quod sit quod iniustum facere sit
et deterius est peius quam iniustum pati. Dicitur quod concedendum
actualiter iniustum pati aliquando est peius sicut si aliquis
iniustum faciens interficeret sepius. Sic etiam de alio quod furari
simpliciter loquendo non est melius quam furtum pati sed furari secundum
aliquam etiam conditionem est melius quam furtum pati sed secundum
rationem actualitatis. Et quod dicit furtum facere non sit melius quam fur
tum pati patet quia furari simpliciter non est bonum quod non est me
lius. Et non secundum furari simpliciter non est bonum quod non melius etc.
Dicitur arguitur a superiori negative ad suum inferius quia hoc bonum est
superius ad hoc melius. Et quod dicitur quod non valet non oportet
quia arguitur non affirmative sed ad hoc ut. Ad aliud quando dicitur quod honorare
quam honorari patet quia honorare est agere quod est melius. Sic
concedit quod honorari est melius quam honorare. Aliud quod est
melius attribuitur meliori et maiori et perfectiori sed honorari
est quoddam quod vel corporaliter honorari attribuitur quod melior
et perfectiori. Videtur quod honorare est melius quam honorari. Sed
quod dicitur aliud est melius quod attribuitur perfectiori. Sed dicitur unum
est non simpliciter esset unum etiam quando in hominibus longe
super existentem potest esse quia rege dicitur non regi a suis
subditis et stabularius ab aliis attribuitur maiori et hoc non est
melius quam agere dicitur a dominis sed sed quod hoc est unum
quod illud quod attribuitur maiori inferiori. Et est melius modo
honor attribuitur alteri ab excellentia et quod non oportet quod id
attribuitur maiori quod sit melius etc. Explicit Nicolaus

1 Utrum principium sit melius materia. Videtur quod
non quia secundum id quod sequitur post quod antecedit et primum
ut patet per quod nota principium et dicitur unus per causam et primum
et causa quantum conditionem sit et ut patet in metaphysica et
istius principium non est magis quod sit tunc id esset me
lius principium quia est principium quia est tunc non si primum
est melius ut tunc non est melius non et sic id esset
melius principio. Preterea principium et per ea efficiente et
istius non est ipsius quibus principium id causa efficiens
finalis sit melius quam et dicitur quod sit. Contra ratio est quia
causa efficiens finalis sed rationem actualitatis materia ratione
passibilitatis. Et non respondentis quoniam agens est melius
patiente quod principium est melius materia non hoc sit primus. Contra
quod principium efficiens non est melius materia quia materia est melior
principium. Preterea quia materia est eterna non corrupta sed principium
non est eternum quod materia est eterna quia eterna sunt meliora
non eternis. Et corruptibilia incorruptibilia sunt eligibiliora magis
quam eternum. Videtur quod unus posset dici quod materia non est eterna
quod materia dependet a deo ... principio celi ... quod
quod ente dependet celum et tota materia. Et etiam non est

etiam nisi solum de qua sunt partes et diffinitionem etiam Ad
2m dicitur quod completum partes eius omisso isto quod dicitur etiam sunt
meliora non etiam videtur quod partes eos de illis loquitur
eiusdem speciei semine non sit non est de principio efficiente
et materia quod non sunt eiusdem speciei semine dicitur quod specificato
partes et non ultra Ad 3m dicitur quod generatio naturae est prior
generatione principii efficientis ergo natura est melior principio
efficiente ita enim generatio est melior etc Ad 4m secundum
rationem videtur quod ista auctoritas non est sicut una secundum
quod unum non includit aliud nec unum supponit aliud dicitur
quod unum non includit reliquum sed quod includit materiam et ergo
dicitur quod materia sit melior Ad 5m dicitur quod unum non supponit aliud
ut utrumque qui supponit tacitum etc Hic patet quid sit dicendum etc

Utrum virtutes disponentes materiam hominis educunt formam vel non

Et dicitur quod non ex quo illorum actio suspendit divinam
faciem intellectivam sed natura creando et infundendo
nec tamen virtutes possunt inducere
formam sed non intellectivam et ergo dubitatur de quo intellectus
in creando producit per formam materiae cuius non sic deus
suspendit actionem creatoris et relinquit materiam hominis
in sua dispositione naturali sic quod non crearet intellectivam utrum
in materia posset fieri hoc vel non Et videtur quod sic eo quod materia
in naturali dispositione non produceret animam intellectivam sed bene
induceret formam quae esset una forma specifica Et dicitur quod tales
virtutes existentes in materia producunt formam et hic suspensa
creatione quia si non tunc hoc esset debilior virtus a generando
quod asinum quia hoc non posset generare hominem et asinum
generat asinum sic per virtutes existentes in materia et ergo sequitur quod
hoc ita potest producere formam Et dicit aliquis quod ista forma
est specifica et multo est nobilior quam forma bruti et si dicitur
quod hoc generat brutum videtur unum esse saltem via naturali
Et si dicitur cuius speciei esset alia dicitur quod illius speciei non est nomen
impositum secundum Albertum Hic est cognoscere rationes

Utrum intellectus sit virtus organica

Et videtur quod non secundum philosophum Et ista hoc dicit in principio huius
dicit qualitas potentia sit aut frigidus aut calidus
si organum aliquod esset secundum ista virtus organica potest dici
tribus modis Primo quia habet organa disposita
ad suas operationes exercendas quibus ei utitur alia animalia
non aliter bruta dicitur esse organica Secundo dicitur virtus orga-
nica quia licet esse non habet organa tamen requirit organa
ad suas operationes exercendas et isto modo anima specifica hominis
ut sit dicitur esse organica quia talis non potest esse sine
operatione sic vis sensitiva sic alio modo Tertio quia licet esse non habet organa
nec indiget organis alia sed bene supponit organa ad

18

19

ad exercendum operationem et isto modo anima intellectiva est organica
quia anima quod intellectus intelligit eo modo quo modo intelligit per
intuitive ergo quod dicatur organica per que sunt sensationes per sensibilis
sensibilibus videtur quod intellectus non est virtus organica et ratio
intellectus potest exercere suam operationem sine aliquo organo quia intellectus
potest distinguere sine organo ergo etc. sic per rationem prius. Si intellectus
esset virtus organica sequitur quod intellectus esset sensus frigidus
calidus et humidus quod videtur falsum quod patet de visione
Secundo ratione sensibilis est virtus organica 2o quia ad intellectum
etc. quo modo intelligit presupponit organum ut dictum est

2o Utrum reminiscitur post mortem. Ubi videtur secundum
philosophum quod non cum
ipsius organo dependet a virtute scilicet est quia intellectus
fantastica non remanet post mortem fantastica mortis
causa reminiscentie et hoc est verum quod apprehendere possumus
bene naturaliter et tamen non tenemus aliquam rationem naturalem de
credenda hoc quo reminiscitur post mortem. De alio sic
reminiscencia fit per oblivionem sed intellectus post mortem non
habet oblivionem eo quod intellectus semper est in actu et non reminiscitur
sed bene meditatur. Sed rationem prius sic intellectus est quid perpetuum
post mortem. Sed reminiscencia est quid perpetuum modo sequitur quod non
reminiscitur post mortem et hoc loquendo secundum philosophum. Sed loquendo
secundum rei veritatem et theologice et secundum sanctos dicitur quod
reminiscitur post partem hoc probatur causa de bonis nobis hic factis
non recordatur reminiscitur post mortem quia si non tunc non
haberet fieri gratiarum actiones quod non est dicendum. Et etiam sequitur
quod non deberent fieri suffragia pro defunctis que sunt impossibilia.
Sed ad philosophum videtur quod philosophus vult quod nos homines non remi-
niscimur post mortem patet quia impossibile est totum mentaliter
repugnare per philosophum primo libro de animalibus recitatur et si
sic tunc non reminiscitur post mortem non dicendo sed
alio modo philosophus vult quod post mortem non reminiscitur per huma-
na fantasmata patet quia post mortem quamvis fantasmata
tamen non sunt eo quod talia fantasmata sunt communicabilia
que non possunt esse in anima que est incommunicabilis sed
reminiscitur bene per voluntate divina et hoc miraculose quia
sicut anima procedit in creando miraculose sic etiam procedit
in reminiscendo miraculose. Ad alia dicitur nos reminiscimur post
mortem dicitur cum post mortem non est organum tale
ergo sequitur quod non reminiscitur tamen corpore organo corporali non
reminiscitur primo modo ergo videtur quod ubi vult quod corpore organo
corporali anima non reminiscitur illo post mortem sicut
iam quia iam reminiscitur per fantasmata sed post mortem non.
Sed dicitur reminiscencia fit per fantasmata sed post mortem non habet
fantasmata ergo etc. Ad 3 est prius in de memoria et remi-
niscentia videtur quod philosophus dicit quod reminiscencia fit per fantas-
mata ubi loquitur de anima coniuncta corpori quia reminiscentia

sit fantasmata non est de separata anima [illegible] post
mortem remanentium vel ergo per essentiam vel per se sicut
species vel ergo per se infusae vel acquisitae Si infusae tunc
sequitur quod scientie post mortem remanent et sic concedunt
sicut post mortem quidam doctores quia per se remanent
post mortem infusae Sed quia scientie sunt acquisite ergo post
mortem non erunt Si acquisitae tunc sequitur quod post mortem
manent omnes futura vel Si ergo tunc tales omnes post mortem
esset frustra quia non possunt venire in suum actum et talis
pena esset frustra Videtur quod anima post mortem remanet
per se sed an per se infusae dicitur in sequenti Item de ista
veritate [illegible] an scientie et virtutes post mortem
manent in anima vel non Hic ista quidam dicunt quod non
manent sed hoc quod non patet Primo ratio si sic sequitur quod anima
unius sancti doctoris non esset magis sciens quam anima unius
rustici quod non tamen quia dicunt [illegible] doctores Et ergo dicitur
quod scientia manet in anima post mortem et hoc patet per capitulum
Parisiensem dicentem Dicitur intellectus in homine separari non videtur
[illegible] quod [illegible] in terra quietus [illegible] impossibile
Et patet sic seu per persuasionem rationum [illegible] scientie sunt perfectiones
participantes ad summum bonum sic patet per [illegible]
in sua natura sed quia perfectio non est [illegible]
et ergo scientia manet post mortem Similiter suo possibiliter
post mortem patet quia scientie manent Similiter virtutes manent
virtutes [illegible] quia virtutes sunt permanentiores post mortem ergo magis
Et etiam si virtutes non manent post mortem [illegible]
deberet computari inter bona [illegible] scientie quod virtutes
Similiter etiam vitia manent post mortem [illegible] patet ex [illegible]
non esset dicendum [illegible] hominem [illegible] et [illegible] si non sequitur quod
intellectum et non scientie [illegible] et [illegible] inter
mortem manent sit quod remaneant et ergo sequitur quod scientie post
[illegible] de [illegible] futura Videtur quod [illegible] Si quod
mortem et [illegible] tales [illegible] quod [illegible] habituata post
non [illegible] frustra [illegible] quod tales [illegible] non exercet actum suos [illegible]
quod tunc doctoribus [illegible] est [illegible] et ergo [illegible]
[illegible] Et [illegible] dicitur [illegible] debet [illegible] principaliter [illegible]
[illegible] de [illegible] si [illegible] acquisitae sequitur quod [illegible]
Videtur quod [illegible] est [illegible] quia de [illegible] in anima
~~[illegible]~~ [illegible] quod [illegible] de [illegible] in
[illegible] non [illegible] in [illegible] non [illegible] de subiecto
[illegible] est [illegible] et anima
subiectum [illegible] Item [illegible] scientia non manet post mortem
[illegible] scientia [illegible] per grandem mutationem factam sed quia
mors est [illegible] est per mutationem ergo [illegible] est [illegible] in [illegible]
[illegible] quidam [illegible] dicunt quod scientie non manent post
mortem sed quod [illegible] remaneant [illegible] per se [illegible]

Sed tamen per species insufficientes. Sed tamen dici quod scientia manet quod
quantum ad speciem. Scientia tollitur per quandam permutationem. Dicitur
quod patet quia scientia tollitur per quandam permutationem factam
in suo subiecto modo in morte hominis non fit magna permu
tatio in anima et quo ad hoc est impossibile. Sed quia in homine aliquis
surrexit quando per mutationem ut egritudo vel ab alia infirmitate
et sic scientia aliquando in vita hominis tollitur. Sed dico anima non potest
reminisci ergo non reminiscitur post mortem. Sed anima non est quale
ergo non potest reminisci. Sed nullum incorruptibile est quale anima est
incorruptibilis ergo nec homo patet quod homo actu per se primo. Contra
dicitur quod patet quia nullum incorruptibile est quale quantitate
corporali. Contra aliquid incorruptibile est quale quantitate corporali
quia celum est incorruptibile et non tamen est quale quantitate
corporali quia celum est lucidum et hoc est in corpore non homo
Dicitur quod patet quia nullum incorruptibile est quale quantitate corporali
modo et tamen stat quod aliquid incorruptibile est quale quantitate spirituali
modo scientie et virtutes sunt qualitates spirituales existentes in anima
De separatione. Sed corruptibile dicitur duobus modis scilicet vel
incorruptibile. Uno modo dicitur corruptibile scilicet per separationem partium
ab invicem et isto modo celum non est corruptibile sed modo
alio dicitur corruptibile per assignationem contrariorum et isto
modo celum est corruptibile quia in celo sunt contraria corporis

2 Utrum intellectus quando intelligit per species acquisitas vel in
fusas. Et videtur quod intellectus ... diversis opinionibus sed communiter
dicendum quod intellectus quando intelligit aliquando per species infu
sas et aliquando per species acquisitas tam ante mortem quam post mortem
Sed ante intellectus intelligit per species acquisitas ante mortem patet sic
quia quando efficit in se ipso quia aliquando intelligit que
prius non intellexit. Sed quod post mortem intelligit per species acquisitas
patet sic quia scientie et virtutes manent in anima post mortem
et sic intelligit per species que manent. Sed quod intellectus intelligit ante
mortem per species infusas sed tamen hoc est secundum magis et minus
quia prima causa plus influit in intellectum prudentum in grado
vel litterati quam in intellectum insipienti patet in simili. Si candela
ponatur in medio quod est diaphanum tunc candela magis
illuminat medium diaphanum quam si ponitur in medio
obscuro et caliginoso et sic vel est in homine. Sed quod intellectus
post separationem intelligit per species infusas quia aliquibus
dormientibus et nichil speculantibus fiunt revelationes futurorum
ita quod ista superiora influunt in istis inferioribus aliquam
speciem specialem et quia nichil fuit ... futurorum
et sic obscura sicut hoc patet in sompno et vigilia ... contra
ria sunt et hoc non semper fit quia sepius impediunt species
memorie ... species exteriores que aliquando fortius movent
quam superiora. Et dicitur finaliter quod intellectus post separationem intelli
git per species acquisitas. Sed tamen hoc non habet veritatem de quolibet
intellectu separato quia intellectus puerorum mortuorum in peccato

materialis non intelligit per species acquisitas sed cum per species acqui
rendas et postea infunderet sed est sciendum quod veritatem
de intellectu separato qui acquisivit species quia quidam sunt
contra Avicennam et sic patet quid sit dicendum in questione

Utrum quis possit simul plura intelligere 22

Videtur quod sic quia intellectus noster potest simul et semel dicere unum in
telligere compositionem ex quo intellectus intelligat subiectum et predicatum
et copulam. Videtur Commentator 3o anime dicit quod intellectus
infinita intelligit in propositione vel ut dicit vero potest intelligere
in simul in 1 termino. Et ratio potest sic persuaderi: sicut
se habet sensus ad plura sentire simul et simul sic sentit
ergo etiam intellectus potest simul plura intelligere quia sensus intellectus est
actiue virtute in intelligendo quam in sentiendo prima etiam
aliqui quod simul contraria intelligit quia forma opponitur contra
Contra est quod Philosophus dicit topicorum [illegible] non unum
intelligit nichil intelligit et 2o elenchorum contingit autem plura
scire unum autem intelligere. Et ratio sic: [illegible] intelligit
Animus intelligit per speciem sed impossibile est intellectum simul et semel
pluribus speciebus [illegible] quia impossibile est idem corpus fi-
gurari pluribus figuris ergo etiam impossibile est intellectum formari
pluribus speciebus quia ita sic se habet corpus ad figuram sicut
se habet intellectus ad speciem intelligibilem per [illegible] Videtur
ad primam auctoritatem dicitur non unum [illegible] non enim intelligit
nichil intelligit quia unum et ens convertuntur sed sic sciendum quod
plura quae non unum intelligit non enim nichil intelligit quia
unum nichil est unum unum sed sic contingit unum non intelligit
nichil intelligit secundum veritatem intellectum [illegible] et sic stat quod plura
intelligit simul intellectum. Ad secundam auctoritatem dicitur contingit
plura scire i. scitum est plurium vel plura quae simul non est
sciendum ex ratione [illegible] sed cum contingit unum intelligere simul et
sed sic contingit plura [illegible] in habitu et unum intelligere in
actu non tamen solum unum. Ad ultimam dicitur quod non est simile
de figuris et speciebus intelligibilibus ratio quia figure [illegible]
ted et contrarie [illegible] quae sunt sibi invicem repu
gnantes sed sic non est de speciebus intelligibilibus quia
sunt spirituales [illegible] sic se habet materia ad formam realem sic
se habet intellectus ad speciem ad intellectum sed impossibile est eandem
materiam [illegible] plures formas reales [illegible] sed forma spe
cies est [illegible] sic species intelligit [illegible] intellectum
Videtur quod non est quia forma realis dicit actualem [illegible]
tem quia materia non est in actu nisi per formam realem sed
intellectus non est in actu realem per speciem intelligibilem [illegible] uno modo
[illegible] quam [illegible] intelligi potest esse et [illegible] intellectum
Et nota intellectum intelligere plura [illegible] sub uno
conceptu [illegible] et sic [illegible] intelligit plura simul. Et Commentator
in propositione vel infinita intelligit eo quod subiectum in propositione
aliquando supponit pro infinitis suppositis ut dicit vero

precise conveniunt sed in convenire collectio sub distinctis conceptibus
et sic non intelligit plura et hoc dicit sanctus Thomas quod
intellectus potest quidem intelligere multa per modum unius in uno conceptu
confuso non autem potest intelligere multa per modum plurium distinctis
conceptibus etc. Contra queritur Nicolaus

2 3 Utrum omnis intellectio simplex sit vera vel utrum omnis conceptus simplex sit verus

Videtur quod sic. Nota quod intellectio simplex dicitur esse cognitio
vel conceptus representans aliquam rem. Secundo nota intellectio
est duplex quedam est simplex alia est composita. Intellectio
simplex est conceptus representans rem prout talis conceptus est
aptus esse pars alicuius rationis et ita intellectio simplex sunt
a prima operatione intellectus scilicet apprehensio simplex. Secundo intellectio
complexa est duplex quedam est distans que complexio
et complexio ut homo est animal. Alia est indi-
stans et est que complexionem sine complexione ut homo
albus et ita intellectio sunt a secunda operatione intellectus scilicet compositio
vel divisio et tertia etiam compositionem consistit veritas et falsitas
secundum philosophum. Tertio nota veritas est duplex quedam est veritas
et dicitur entitas rei secundum quam Avicenna diffinit sic
est unicuiusque rei proprietas sui esse sic stabilitum est et
de ista veritate intelligenda est ista auctoritas. Item Hec hic loquitur
de veritate quantum de entitate etc. secundum hunc eius dicitur esse ve-
rissimum eo quod ipsum est maxime entitatis. Et similiter de
ista veritate intelligitur dictum philosophum dicto metaphysice unde dicitur ens
unum et verum convertuntur. Alia est veritas signi et ita
attribuitur simplicibus dictionibus non complexis complexioni distanti etc.
conceptus ipsius tamen ad dicitur veritas vel ipsius tamen quod dicitur
veritas. Et veritas est cui convenit aliquid in re sic quod talis
terminus aptus est supponere pro aliquo in re cum tota est vel
sunt vel potest esse. Et hoc in propositione patet in exemplo sic quod iste
terminus chimera non est verus quia non est aptus supponere
pro aliquo in re etc. Et licet hic potest supponere in re
intellectiva ut chimera intelligitur. Alia est veritas propositionis et est quod ita
ita est in re sicut propositio significat et dicitur totalem
secundum propositionalem. Contra istis stantibus respondetur ad quaestionem quod
omnis intellectio simplex vel omnis conceptus simplex est verus veritate
secundo vel 2o modo non autem 3o secundum probatur prima pars quia intellectio
simplex sic se habet quod est ens quia aliquid conveniens
in re et quod omnis intellectio simplex est vera. Et etiam patet prima
non errat circa suum proprium obiectum et ergo ut intellectus circa proprium
obiectum intellectio simplex est proprium obiectum intellectus sic quod talis rei quod
intellectus non errat circa intellectum et sic patet quod omnis intellectio simplex est
vera. Contra patet non omnis intellectio simplex est propositio ergo non omnis intellectio
simplex est vera. Contra etiam probatur ad secundum. Sed ante quaerunt intellectio
simplex non omnis possit veritatem vel falsitatem et habet hic simplex
intellectio non etiam potest distinguere quod compositio sed tamen potest
dicit aggregationem conceptuum [...] etc.

V veritas et falsitas sint in intellectu

Nota veritas et falsitas considerantur dupliciter uno modo prout et isto modo sunt in propositione eo quod ipsa est vera vel falsa alio modo considerantur effective vel causative et isto modo sunt in re quia ab eo quod res est vel non est oratio dicitur vera vel falsa secundo considerantur formaliter vel inhesive et isto modo sunt in intellectu et formaliter in corporibus metallicis etc. et quod veritas et falsitas principaliter primarie et originaliter sunt in intellectu inhesive et effective vel causative in rebus et formaliter in propositione et quia actus est in diversis subiectis diversis modis essendi in secundo quando ad partem videtur quod ille actus proprie et adequate non potest esse in diversis subiectis etc. et una distincte dicitur sic quod actus potest non potest esse in diversis subiectis quorum unum non est pars alterius et unum non est informativum alterius quia licet actus est in materia anima que est extensa et informativa eius dicitur ergo est extensa in ibi unum est informativum alterius

V de puncto et indivisibile monstratur seu intelligitur ut privatio 2

Questio est quod unum de puncto et indivisibile cognoscit seu intelligit vel recipiat conceptum privative etc. videtur et textu quod sic quod dicitur puncto autem et omne indivisibile monstratur sicut privatio pro quo nota punctum est terminus uno modo capitur pro eo quod non est pars extensa in continuo vel quod non est quod partes in continuo et sic punctum et indivisibile etc. sed quia quod non habet partes potest indivisibile secundo punctum dicitur aliqua pars linee et non tota linea etc. sicut aliqua pars potest esse tertio punctum capitur pro termino ad quem partes linee terminantur pro puncto dicitur esse principium pars non plena etc. tertio primum nunc et ultimum sunt sicut quod primum est quod intelligitur est prius quod non est pars illius etc. ultimum quod intelligitur est posterius quod non est pars illius etc. punctum continuat dicitur principium et finis non que ad totalem lineam sed quo ad partialem conclusio. Ex istis videtur quod omne punctum et indivisibile intelligitur conceptu privatio qualitercumque capitur punctum patet conclusio quia punctum primo quod non habet partes in continuo non non habet partes dicitur negationem et per quid privationem secundo tertio capitur pars linee et non tota linea non non esse totam lineam dicitur negationem sicut etc. secundo tertio capitur est pars non plena non primum est quod intelligitur est prius et ultimum est quod intelligitur est posterius et ista duo includunt negationem et per quid privationem. Ultimo dubium quod ut est ut sunt ut erit ut potest esse non intelligitur ut privatio quia punctum est aliquod quod non intelligitur ut privatio respondeo quia si punctum posset esse maneret quod esset terminus linee vel quod esset terminus indivisibilis vel indivisibilis

ultimum est dicendum quod non indivisibile quia est ut prius fuit positum
quia dicitur quod non sunt ponenda puncta indivisibilia. Si dum possibile
tunc esset tunc dividitur in aliud tunc et ita in aliud et
procederetur in infinitum quod est prohibitum commente. Item talis eiusdem
rei solum est dare duos terminos quanto mente. Et dico quod est
dicendum quod quando inquit [illegible] sunt ponenda puncta dum possibilia
non indivisibilia. Videtur quod non sunt ponenda puncta indivisibilia
secundum quod quantitativa dicit sed solum puncta dum possibilia et sub
materia et ponatur puncta indivisibilia tamen hoc non est secundum rem
sed solum secundum ymaginationem. Item sit diffinitio Euclidis
ipsum punctum dicit integri quo ad ymaginationem. Secundo
dicitur quod potest fieri processus in infinitum in istis terminis. Secundo
cum dicitur tamen processus in infinitum est prohibitum. Videtur quod hoc
est verum in terminis causarum subordinatarum non in accidentaliter
subordinatis. Si dicitur tamen sequitur quanto mente et quod eiusdem
rei solum duo sunt termini ~~[illegible]~~. Videtur quod verum quod eiusdem
rei solum duo sunt termini puncti non quantitativi eo quod tamen
sicut quod quantitativi sunt puncti. Item si punctum intelligitur ut
punctum materiale quod in eius diffinitione includitur negatio
tunc ultra sequitur quod linea etiam intelligitur ut punctum tamen cum in
diffinitione lineae ponitur negatio aliquando quia sit [illegible] linea
est quod longitudo sine latitudine non sit ibi positum. Videtur
quomodo linea in sua diffinitione includit negationem tamen hoc
non est ex natura sua sed ex defectu vocabulorum. Sed punctum
ex natura sua includit negationem et ideo punctum intelligitur privative
linea autem non. Secundo indivisibile non intelligitur quod non intelligitur
nisi si indivisibile intelligitur ideo per prius quam divisibile
vel [illegible]. Si per prius [illegible] divisibile [illegible] intelligitur quam
indivisibile [illegible] cognitio [illegible] ex [illegible]. Secundo
divisibile est [illegible] et ideo prius cognoscitur. Si dicitur quod per [illegible]
[illegible] indivisibile est principium divisibilis non principium est
prius principiato. Videtur quod cognitionem apprehendendo divisibile
prius intelligitur quam indivisibile [illegible] ratione est quia [illegible]
[illegible] [illegible] ex [illegible]. Sed cognitionem a priori indivisibile
prius cognoscitur quam divisibile [illegible] ratione quia indivisibile
est principium divisibilis non principium est prius principiato ut
dictum est. Ultimo indivisibile cognoscitur seu intelligitur
privative quod [illegible] est [illegible] [illegible] positive. Sed indivisibile est
[illegible] [illegible]. Videtur indivisibile [illegible] [illegible] [illegible]
secundum actum et sic indivisibile est quod non est divisum in partes
et isto [illegible] [illegible] indivisibile [illegible] [illegible] indivisibile
[illegible] et [illegible] et sic [illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible] indivisibile
et [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] indivisibile [illegible] secundum
actum quod secundum potentiam et indivisibile dicitur [illegible] est [illegible]
et isto [illegible] [illegible] [illegible] et non intelligitur positive sed [illegible]
et [illegible] modo intelligitur positive [illegible]

26 Quaeritur utrum intellectus sit intelligibilis ut [illegible]

tota ars aliquid dr intendi uel remitti qr non
esse ubi est adiecto tamen alicuius gradus eiusdem speciei in
aliqua parte subiecti quod licet non impossibile aliquid dr intendi et
est quod licet de nouo subiecto intellectus addat tamen magis radicata
in subiecto in quo est. Et per maiorem radicationem in proposito
non intelligitur maior inhesio quantitate in subiecto quia sic scientia
quam acquiris in principio sicut perueniens tamen inherent quam postquam
modo quod tu scies. Sed per maiorem radicationem intelligitur maior assue-
factio posse cognoscere. Et sic patet possum tamen rei cognite ma-
xime ego ter video fortem tamen magis cognoscitur cum
assuefactus et propterea melius cognoscens et melius apprehen-
dens siue quam prius. Conclusio. Stantibus predictis quod habitus intel-
lectuales non sunt intensibiles nec remissibiles. Primo quia tam
tanto sicut est de gratia sicut est de habitu. Sed gratia
non est intensibilis nec remissibilis ergo nec habitus. Et quam
intelligitur habitus intellectuales dicuntur non tamen dicuntur secundum magis et
minus eo quod magis et minus non diuersificant speciem sicut est
si per magis et minus tamen intenderentur. Conclusio. Aliqui habitus
intellectuales sunt intensibiles et remissibiles. 2o patet sicut
quia de quanto aliquis actibus pluribus utitur tanto tanto
fit habitus fortificatus et magis radicatus in subiecto et ergo sunt intel-
lectuales. Queritur utrum intellectus agens non est separabilis. Sed quia non
est separabilis in eodem instanti in quo forma cadaueris
introducitur et in alio. Si in eodem tamen sequeretur quod due forme
stabunt in eodem quia intellectus et forma cadaueris, sed quia
in eodem instanti sunt in materia. Sed si in alio uel quod in alio
instanti ineste uel ineste. Si ineste tamen materia aliquo tempore
stabit nuda quod est contra. Conclusio. Sed cum quia in quo
medio intelligitur a duo instantia. Et tamen non ineste quia est contra
primum dictum predictorum qui dicit non sunt ponenda contra quantitatem
sed quia tota intellectus est separabilis a materia in eodem tempore
quo introducitur forma cadaueris et non in alio. Sed cum sit
tamen due forme stabunt in eodem. Predicitur quod non oportet quia licet
intellectus separatur in eodem tempore in quo forma cadaueris intro-
ducitur tamen hic instans est denominationis quia iste intellectus
dr principaliter primum quod non esse. Secundo iste forme cadaueris
dr primum instans esse ergo primum instans non esse intellectus
est primum instans esse forme cadaueris [illegible]

Utrum sensum comprehendat compositionem et diuisionem 21

Arguitur quod non. Notandum in ista questione sunt due opiniones.
Una est que dicit quod compositio et diuisio pertinent sensui et
reguntur et isto quia dicit philosophus. Secundo quod in sensu sub esse
aliquid affirmat aliquid negamus tamquam delectabile uel aliquid
tristabile et sic per tamen esse quam affirmare et negare
[illegible] ponere et diuidere [illegible]

uidet ut sate et sic non est de alio nisi quod componit et diuidit et sic non sentencia sed per se [illegible] sola compositio et quod compositio et diuisio sunt circa quato intellectus sed partes sed per prima sed formam [illegible] in quibus est uerum uel falsum et ibi est compositio non uera et falsum sunt [illegible] et ergo compositio solum est in propositionibus affirmatiuis diuisio in negatiuis et [illegible] ad quod uidetur quod compositio et diuisio non reperiuntur [illegible] sed solum intellectui [illegible] [illegible] non sunt sate [illegible] ut [illegible] uerum a falso ergo [illegible] quod [illegible] non sunt compone et diuide quia ubicumque est compositio ibi est [illegible] ut dictum est [illegible] per concordia illarum opinionum [illegible] quod compositio et diuisio est duplex quedam est formaliter et realiter [illegible] [illegible] sola est compositio et diuisio intellectus et ista [illegible] intellectui [illegible] [illegible] [illegible]

28 Utrum quelibet intelligentem necesse sit fantasmata speculari [illegible] licet [illegible] quod [illegible] et [illegible] probat [illegible] [illegible] [illegible] uia [illegible] [illegible] sunt [illegible] rei sola [illegible] non intellectum. [illegible] rei sicut patet nam ea que primo et principaliter intelligimus sunt magnitudines [illegible] secundum quod [illegible] esse separata .i. esse uel [illegible] quecumque [illegible] secundum esse separata et abstracta a conditionibus materialibus [illegible] esse in aliquo [illegible] [illegible] eo quod [illegible] sunt in [illegible] ut dicitur in [illegible] [illegible] [illegible] sic [illegible] secundum esse [illegible] sed separari ad [illegible] esse in aliquo esse [illegible] sed [illegible] sed intelligi ab intellectu nisi in fantasmate alicuius rei et ergo [illegible] rei necesse est fantasmata speculari [illegible] uia sic patet nam [illegible] secundum actualem [illegible] [illegible] in intellectu [illegible] manet [illegible] est in quodam esse [illegible] in actu imperfecto et incompleto quia si [illegible] remanerent [illegible] actuale esse et completum [illegible] per [illegible] actualiter intelligere sine fantasmate [illegible] ideo [illegible] debent de nouo intelligere per [illegible] remanent in actu [illegible] incompleto [illegible] [illegible] [illegible] sed ad fantasmata per que [illegible] reducuntur ad actum completum et [illegible] et sic [illegible] non [illegible] necesse est intelligentem fantasmata speculari [illegible] [illegible] est ad quid nobis ualent [illegible] fantasmata dicitur quod ad duo principaliter primo ad acquirendam scientiam [illegible] ad [illegible] .i. ad [illegible] [illegible] acquisite [illegible] [illegible] quod sine fantasmatibus non possumus scientiam acquirere [illegible] scientiam acquisitam [illegible] [illegible] nota [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] necesse est ex conditionibus cuiuslibet intellectus [illegible] intelligentem [illegible] et non [illegible] fantasmata speculari dicitur ex conditionibus [illegible] [illegible] necesse [illegible] [illegible] non [illegible] dicitur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sunt [illegible] fantasmatibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

quia intellectualis fit semper cum fantasmatibus. Primo
conceptu quia quando contingit per se reflexionem super fantas-
matibus. Sed contra. Sequitur quod nos non intelligeremus deum et res incor-
poreales quia fantasmata non sunt nisi sensibilium quia fantasmata
sunt solum rerum materialium et corporalium. Respondetur sic dicendo
secundum Thomam quod incorporea quorum non sunt fantasmata
a nobis cognoscuntur per comparationem ad corpora sensibilia quorum sunt fantas-
mata sicut veritatem intelligimus ex consideratione rei circa quam
veritatem speculamur. Et subdit quod deum cognoscimus ut causam.
Secundo patet quod incorporea intelliguntur non per fantasmata
propria sed aliena scilicet rerum corporalium. Et sic patet quod cognitio
intellectus dependet ex ipsis scilicet ex fantasmatibus quia
ex hiis cognitio accipitur ex parte potentie. Et quando
dicitur quod est semper sicut quod cognitio intellectus dependet ex
parte obiecti ~~[struck]~~ Tunc vel veritas non est expectanda
ab ipsis. Respondetur quod verum est tamen a totali causa quia
ipsa non est totalis causa cognitionis intellectus sed ut elevatur
lumine intellectus agentis. Item nota quod fantasma est species
reservata in fantasia vel in memoria representata specialis
et sic fantasmata non est in intellectu simpliciter sed in fan-
tasia. Item nota differentiam que est inter fantasma et speciem intellectualem
quia fantasma representat rem cum condicionibus et propriis
individuantibus. Sed species intelligibilis representat rem universaliter
et sine condicionibus individuantibus vel circumstantiis.

**Utrum possibile sit intellectum non separatum a mag-
nitudine intelligere substantias separatas vel immateriales** 29

Commentator dicit quod sicut philosophus octavo physicorum ergo
cognoscere quod in motore et hoc est specialiter metaphysice. Dicit iterum
duodecimo metaphysice tractat de substantiis separatis. Et dicit de intel-
ligentiis et hoc non esset nisi esset a nobis intelligibilis.
Sed dubium est quomodo possumus substantias inseparatas. Dicitur quod ex
effectibus substantiarum separatarum devenimus in cognitionem earum sicut
sicut ex motu et perpetuitate motus celi. Si non tunc sequitur
quod quis non posset felicitari quia felicitas hominis consistit
in cognitione summi boni et delectatione requiritur primo
et sic consequenter. Sed contra quia substantie separate non sunt a nobis
intelligibiles quia dicit philosophus secundo metaphysice sicut se habet oculus
noctue ad lumen solis sic intellectus noster ad ea que
sunt manifestissima in natura. Sed impossibile est oculum noctue
comprehendere lumen solis. Item dicit Boetius
de consolatione philosophie ratio non capit simplicem formam. Sed
simplicissima forma est deus. Respondetur primo dicitur quod impossibile
non dicitur omnimodam impossibilitatem sed dicit magnam
difficultatem sicut difficile nobis in hac vita cognoscere

separabilis separatus et non sunt simplex est quod ens dicit
quod sunt primo essentia simplex est indigentie cuius operatio
difficilis. ¶ Ad secundum quando dicitur ratio non capit etc. Ad Boetium
¶ Quomodo ratio ad formam simplicem pertingere non potest ut
sciat de ea quid est id est non potest cognoscere eius quiditatem
et essentiam. ¶ Ad argumentum cum dicitur est non intelligit et sic a priori
non ex effectibus quia causa eius est tota prima omnino
extra se et non est aliquid eius quod ab ipso dependet
¶ Ad deus cognoscit per illud quod quasi causas cognoscit a priori
sed deus quasi causas quasi eius quam deus quasi causas similiter
tamen per quam quasi operationem et operatio est simul res sed quia
quasi operationem quam movent [illegible] non movere est agere
Confirmatur. ¶ Ad quod quasi se ipsum cognoscit a priori sed
deus quasi se ipsum [illegible] causa est simul deus per quod
est prius a quo [illegible] quod non [illegible] sed causa est
[illegible] quia se est causa et tamen non est deus. ¶ Contra illud quod
quasi diffinitionem quasi cognoscit a priori sed deus est [illegible]
per omnes [illegible] quasi diffinitionem deus ipse est sibi [illegible]
¶ Ad primum dicitur quod deus non quasi tamen ipse dictum et quando dicitur
principium causa est quasi [illegible] dicitur quod operatio est simul quo
[illegible] et magis quam operatio est distincta [illegible] non sic non
est de deo [illegible] simul quo ipse non est simul [illegible]
¶ Ad secundum dicitur quod [illegible] causa est prior [illegible]
[illegible] deus sed [illegible] deus non quasi aliquod simul ¶ Ad
tertium dicitur quod deus ipse non quasi diffinitionem [illegible] quod quid est non
quasi locum in simul per rationem [illegible] Et si aliquis
diffinit [illegible] non est diffinitio ipsa dicta sed est quedam
notificatio quia possumus sic notificare deum deus est
[illegible] pura actus independens. ¶ Contra deus non potest
cognosci per effectum per effectum non sit medium cognoscendi
deum [illegible] ad cognitionem quasi esse proportionem medium
ad [illegible]. ¶ Ad effectum non quasi proportionem ad deum quia finiti
et infiniti [illegible] est nulla proportio. ¶ Contra
non ergo quilibet intellectus posset cognoscere deum [illegible] non
[illegible] quia solus boni cognoscunt deum per quam
cognoscere deum facit [illegible] ¶ Ad solus boni [illegible]
¶ Ad dicitur quod effectus non quasi proportionem [illegible] deum [illegible]
[illegible] proportio analogica secundum quod creatura [illegible]
capit a creatore et ipsum imitatur et quod sufficit. ¶ Ad
secundum ex quo intellectus [illegible] sit eque perfectus et quo
ad [illegible] quam intellectus est aptus cognoscere deum
sic etiam mali cognoscunt deum et cum dicitur cognitio dei
facit [illegible] esse [illegible] dicitur quod non quelibet sed cognitio
cum amore et delectatione quam non habent mali. ¶ Contra si intellectus
posset cognoscere deum sequeretur quod ego possem felicitari in hac
vita [illegible] quod est falsum quia felicitas est status omnium bonorum

felicitas est status omnium bonorum aggregatione perfectus ut patet
in prima parte tertii ethicorum de felicitate. Pro isto nota duplex est
felicitas scilicet premiatoria et meritoria. premiatoria excludit
omnia mala pene et culpe et ista invenitur in patria vita
quod patet quia meritoria excludit omnia mala culpe sed
non mala pene quia viri perfecti multa mala patiuntur
penalia in hac vita et ista patet quod in hac vita que con-
sistit in cognitione dei et amore per quam devenimus ad
felicitatem premiatoriam [illegible] Et hec dicitur [illegible]

Utrum intellectus sit quodammodo omnia 31

[illegible] est quia sicut se habet sensus ad sensibilia sic intellectus ad intelligibilia
sed sensus est omnia sensibilia actu non potentia quia est in potentia ad
recipiendum omnes formas sensibiles sicut intellectus et ergo etc. preterea
lapis non est in anima sed species lapidis. Oppositum. Nota isto questio patet quod
duplicatur quomodo unum est quod intellectus est quodammodo omnia, id est potest
recipere species omnium rerum sicut sensus potest in se recipere species omnium sensibilium
aliud est intellectus est res, id est potest intelligere sicut sensus potest sentire omnia
sensibilia et sic intellectus est omnia non tamen sic quod esset conceptus
realiter omnibus sed quodammodo scilicet secundum speciem sic quod aptus est recipere
in se species omnium intelligibilium. Sed contra intellectus est realiter lapis ergo
lapis realiter est in anima. Probatur quia species lapidis sunt in anima ergo lapis
[illegible] quia sicut se habet species lapidis est in anima ergo actus lapidis est
in anima [illegible] ab inferiori ad superius ergo et lapis [illegible] quia actus
non est sine suo subiecto. Respondetur concedendo [illegible] quod diu aliquid
potest fieri seu dici actus lapidis. Secundo [illegible] et sic
lapidis sed non est actus lapidis [illegible] effective quia efficit
ipsum lapidem et sic species lapidis est actus lapidis. Et
tamen quamvis actus non est sine suo subiecto verum est de [illegible]
sive lapidis. Oppositum intellectus cognoscit essentiam omnium rerum
non modo speciali et non secundum eius quidditatem quia talis est
infinita sed tamen sub ratione generali et sub ratione entis non plus
tamen. Sed contra quamvis intellectus non intelligit futura ergo intellectus non
intelligit omnia. Probatur intellectus est [illegible] videtur
quod intellectus est [illegible] et dicto [illegible] sed potest [illegible] intelligere futura
indirecte convertendo se ad fantasmata. Vel dicitur quod sensus est
futurorum solum intellectus vero est [illegible] sed non solum quia etiam
est futurorum indirecte sed [illegible] quia quicquid intellectus
[illegible] intelligit per abstractionem et sic solum intelligit [illegible] Oppositum intellectus
quamvis non potest cognoscere contingens ergo non omnia. Probatur quia intellectus
est necessarius [illegible] ethicorum sed contingentia non sunt necessaria. Oppositum
intellectus quamvis non cognoscit futura ergo non omnia. Probatur nec ergo
determinate vel non determinate quod non secundum quod intellectus intelligit
futura determinate quia aliquis cognoscit futuram eclipsim [illegible]
Pro primo nota contingentia sunt dupliciter intelligi sic et [illegible]
secundo secundum quod sunt contingentia et sic non cognoscit ea

dicto et primo quia sic contingit ad sensum quia [illegible] contingentiam [illegible]
indifferentius [illegible] hoc secundum quod in eis aliquid necessitate
inveniatur [illegible] eum adeo est contingens quod in se aliquid ne-
cessitate [illegible] via sed fortem [illegible] in se est contingens [illegible]
[illegible] ad motum est necessaria quia necessaria [illegible] et quia
quod [illegible] possunt cognosci [illegible] quia dicit [illegible]
gnosci in se adeo [illegible] in [illegible] sic non possunt co-
[illegible] et sic [illegible] possunt cognosci a nobis et quod contingit
[illegible] per [illegible] sicut astrologus [illegible] futurum
[illegible] secundum causas sic magis
futurum [illegible] ad secundum et sic cognoscitur [illegible]
quod [illegible] ad totam [illegible]

32 Sicut manus est organum organorum sic intellectus species specierum sic intellectus et species species sensibilium

[illegible] quod sic [illegible] aliquid dicitur esse organum or-
ganorum in [illegible] et sic manus dicitur organum organorum sic
species intelligibilium [illegible] que ad apprehensionem et sic intellectus
est [illegible] ista tria et sic secundum [illegible]
[illegible] omnia organa [illegible] manus intellectus et species quia sic manus
[illegible] per [illegible] alia [illegible] non omnes [illegible]
possunt [illegible] per manus sic etiam intellectus dicitur esse species intelligibilium
[illegible] aliquid dicitur organum organorum per excellentiam quia secundum
[illegible] excellentia per ista [illegible] excellentia [illegible]
[illegible] manus [illegible] organum organorum per excellentiam
[illegible] de causa prima quia per omnibus organis [illegible]
manus [illegible] quia manus organa [illegible]
[illegible] omnia alia organa [illegible] quia [illegible]
manus loco omnium organorum [illegible]
quia sic [illegible] que sunt data aliis [illegible]
[illegible] sic etiam [illegible] manus [illegible] per [illegible]
organorum per [illegible] sic etiam intellectus [illegible] dici species specierum
[illegible] non forma [illegible] per excellentiam [illegible]
de causa prima quia per [illegible] omnibus formis [illegible]
quia [illegible] omnes [illegible] eo quod [illegible] omnes
[illegible] distinguuntur sic per [illegible]
est data loco omnium formarum et [illegible] esse [illegible]
[illegible] eo quod [illegible] per intellectum [illegible] formarum
[illegible] de [illegible] organum organorum quia [illegible]
est organum [illegible] quod non [illegible] quia in manu
non est [illegible] est in [illegible] non in manu
[illegible] non potest esse in [illegible]
organum organorum [illegible] per [illegible] cor est
organum organorum per [illegible] cor [illegible]

mobile secundum spiritus vitales et ab ipso cum alia que consonant
quia contrastat calorem naturalem. Ad secundum manus dicitur esse orga-
num anime quia in manu est anima. Secundum quod dicitur anima non potest
esse in divisibili corpore seu subiecto. Ridetur quod hoc est verum de divi-
sibilibus quod anima divisibilis non potest esse in divisibili subiecto sed
indivisibilis bene. Aliter dicitur quod anima non potest esse in diviso
subiecto nec corpore quorum unum non est pars alterius eo quod
in stat quod anima potest esse in diviso subiecto que per se qualia quod
sunt partes alicuius totius et sic est de anima que est in
corde et in manu que sunt partes totius hominis. Ad tertium
manus est organum organorum per administrationem. Administratio est
duplex: quedam est exterior, quedam est interior. Modo dicitur
quod manus est organum per administrationem exteriorem quia per
manum percipitur aliquid exterius. Cor autem est organum
interius quia cor per sanguinem administrat toti corpori exterius
nam secundum spiritus vitales et partes etc. Et cum dicitur intellectus est forma
organorum quia anima intelligit secundum excellentiam et quia in aliis
[illegible] inferioribus in parte intellectiva que non inherent. Sed
in materia dicitur forma inherens secundum quod anima interior inherentem
secundum quod toto est anima formaliter [illegible] quod anima [illegible]
[illegible] anima. Dicitur quod quando anima intelligit quod tota anima inheren-
tem sed quod intellectus quod [illegible] formam per appositionem et sic dicitur
animatum in specie seu plenitudinem. Ridetur secundum

Utrum non ens potest intelligi 3 3

Arguitur quod non quia dicitur
primo physicorum non ens non contingit scire ergo nec intelligere.
Sic etiam [illegible] ratio ex eo quod obiectum intellectus
est quantitas vel materia; modo sub tali obiecto non cadit non ens.
Sic etiam quia non ens non habet aliquam quiditatem et sic
non ens non potest esse obiectum intellectus et per consequens non potest
intelligi. Notandum ista propositio non ens intelligitur in sensu diviso est
vera sed in sensu composito est neganda [illegible] sicut album
potest esse nigrum. [illegible] hoc quod dico non ens [illegible]
[illegible] quod intelligitur et quod est non ens denominative
[illegible] non ens [illegible] personaliter et sic aliqui dicunt
[illegible] ens [illegible] supponendo pro [illegible]
[illegible] quod valet in [illegible] non ens .i. [illegible] intelligitur et sic
quod est verum [illegible] ut est terminus supponens pro [illegible]
pro [illegible] et sic aliqui [illegible] distinguendo
[illegible] negant [illegible] quod est [illegible] quod valet in sic
ista [illegible] ens intelligitur [illegible] ista est [illegible] ab [illegible]
intelligit [illegible] non [illegible]
[illegible] non [illegible] ens [illegible] et [illegible]
non ens actualiter intelligitur [illegible] quod est vera [illegible]
et [illegible] intelligitur [illegible] ens [illegible]
[illegible] imaginabilibus et [illegible]
est [illegible] valet [illegible] quod [illegible] est ens [illegible]

ut potest esse ens ut ymaginatur esse ens intellectuale dicto quod compa-
rat quiditatem. Item nota adhuc quod ens quandoque sumitur pro esse possibili
opposito preparationi et sic convertitur cum specie et sic potest quidem
quod non ens intelligibile quia sit actuale est non ens et sic potest quidem
specie et ita capit parmenides uno modo ens quod est forma non est
ens sed ens [illegible] analogice in tota sua quantitate
[illegible] extendit se ad speciem et ad actuale est
[illegible] uno modo [illegible] ut sic patet tertio est. Item adhuc ens capitur
et sic potest quidem non ens intelligibile quia [illegible] in speciem et actuale
natura quia non [illegible] ens sed [illegible] alio modo [illegible] intelligibile et tamen non
et sic valet tamen [illegible] sed [illegible] alio modo [illegible]
[illegible] non est [illegible] ens et sic [illegible] est ens [illegible]
quod non ens intelligibile [illegible] amplius est [illegible] est [illegible] aggregatum
Item non ens sua quod intelligibile [illegible] chimera sua et chimera non ens
[illegible] chimera est [illegible] chimera quod [illegible] illo chimera
est et [illegible] aliud nisi chimeram quo nota secundum Buridanum
actu [illegible] tamen quod est ens amplius est non ens quod est
intelligibile ens non quod est [illegible] quod est et intelligibile amplius
[illegible] se in isto quod [illegible] quod [illegible] Buridanus
intelligit [illegible] chimera sed [illegible] ut est ut potest esse quod non potest
[illegible] amplius ut dictum est sed potest esse [illegible]
ens sua [illegible] Buridanus Secundo nota quod dicitur non
et quod dicitur chimera sit aliquid non sit chimera
dicit Buridanus quod non sit aliquid et nihil aliud quam chimera
quae [illegible] sunt [illegible] sed aliqua quia [illegible]
uno modo est [illegible] impossibile et sic convertitur [illegible]
[illegible] et sic non ens intelligibile quia [illegible] intelligibile ut intelligo
[illegible] ideo est [illegible] alio modo ut est se impossibile et
quod neget Sed vacuum intelligibile et vacuum est non ens
quia de vacuo est [illegible] ideo vacuum intelligibile [illegible] ergo
[illegible] Item nota secundum Buridanum supposito quod vacuum sit
ut potest esse non possum intelligere vacuum possum tamen intelligere
[illegible] que [illegible] rationem vacui [illegible] qua dicitur locus
non repletus corpore aptus tamen repleri et sic vacuum sit
[illegible] sive [illegible] sunt
In oppositum
[illegible] est [illegible] non ens intelligibile
[illegible] quia [illegible] non ens intelligibile quia [illegible]
est [illegible] ut patet per inductionem [illegible] ideo nullum ens intelligibile
[illegible] intelligibile potest movere intellectum sed [illegible] consequentia Item
intellectum ideo [illegible] quia [illegible] quod non est non potest movere intellectum
Item non ens intelligibile ideo non ens est [illegible] et [illegible] resoluta
[illegible] ab inferiori ad superius Item non ens non
potest esse obiectum ideo [illegible] obiectum intellectus est [illegible]
[illegible] non ens [illegible] quia [illegible] est

P quo nota quit' madm tenet q no est pt intelli-
gere impole et go qcedunt illas ppos eqa intel natura
ymaginat Sed inepta est est dubiu quo intell pt intelle
no ens dr q ista a rebus sensibilibus qcipiant in nobis spe
cies et pgea intell sunt' representantes rebus sptas et tuc intell
qsiderant aliquid certitatem quitatem ut' aliqua duo
abstrahit qceptu quem representem omnia quitatem in illis duobus
patuit et iste qceptus reputat quit' rebus rebus sive sint
sive no Otra dicitur sic sepe aremus in cognitione illorum
que no sunt qa sepe possumus qpone qceptus simplices verum
ad invicem ex mente et ex ipsis qpone unum qceptum qtem
sic ex qceptu montis et auri qponimus qceptum qtem auri
montis tamen do qr Ad pm dr q ens no no est summi
negant sed infinitate et
est de illo qd intell pp Ad scdo dr oc intelle vel virtus
et intuitive mo no ens intel
distincte vel abstracte Ad 3m dr q no valet ia qd qa
arguit a magis amplo ad minus amplu ane Ore no est
no de fantasmata go no intel qa quia necesse est
quelibet rem zo quam videt q vere est de illo qd intell
intelligit per ipsius spas et intuitive aio no ens intel distincte
vel abstracte Ad dr necesse est quelibet rem sive unum vel
alterum et sic aq no ens no licet ppa fantasmata
ut qr alicui Dubitatur v eq pt intelligere impolia
ut chimeram vel videt q deus no pt intelligere aliquid
impole Ratio est qa si deus posset intelligere aliqd impole
tunc posset id velle et si posset id velle posset id facere
et sic impole no est impole qd implicat Oppositum deus
quare no intelligit impole et tunc nos possumus intelligere impole
Videt q ratio est ista qa intell ut intelt per impolia
distincte et qpositive deus ad ea que intelligit intelligit intui
tive Tercia qr sic q impole intelligere in nobis no dat ali-
qua pfectionem sunt sed imperfectionem et go no est attendenda deo
V intell speculatius et practicus sunt po 3e
tentie distincte Conclit dr q no sp..a dr
clatus et extenuato sunt eque zo dicitur cu intell pre
mittat in actu sit practicus sed una potentia intell
pote Arguit go intell speculatius et practicus sunt diverse
cognoscit in dur sive ratio obiecti qa intell speculatius
verum sub ratione veri Sed intell practicus cognoscit
verum sub ratione boni Scdo arguit sive qa sunt intell spe
culatiui est natalis / practici no oportet Otra intell nota intell
bonum est faciendum vel ad ad etiam est bonum go est
faciendum Qm qr prima intell speculatius pot acciper practicus
bonum qsiderando quantitatem et de qr patet in quodam tractatu al
berti magni Et est intelligere in eodem supposito qa in eo
sic

eorum distinguuntur. Et in eadem vel per eum distinguuntur accidentaliter quia
accidit alicui per intellectum quod ordinetur ad opus vel non ordinetur
quia intellectus speculativus dicitur qui quod apprehendit non ordinat
ordinat ad opus sed solum ad considerationem veritatis speculative. Dicitur
qui quod apprehendit ordinat ad opus et per consequens solum
accidentaliter et tunc dicendum est quod quando diversa obiecta non diversificant
speciem quod est sub ratione eadem et sic non diversificant potencias

37 **Utrum intellectus intelligat res corporeas et materiales per abstractionem a fantasmatibus**

Et ratio clarum quod sic. Et ratio est beati Thome quia
proprium est intellectus quidem cognoscere formam in materia quidem corporali
individuali existentem non tamen prout est in tali materia. Ideo cognoscere
id quod est in materia individuali non prout est in tali materia est
abstrahere a materia individuali quam representant fantasmata. Sed
contra Platonem dicit quod corpora intellectu apprehendi non possunt.
Respondetur verum est secundum Platonem quod ponebat naturalia et corporea sed
in se immaterialia et intelligibilia quae per se putabant posse
... contra per se cognoscere spiritualia. Et ideo ut intellectus
Respondetur beatus Thomas quod ad intellectum sic intellectum ad spiritualia
sola corporalia. Sed intellectus cognoscit quod non est solum corporalia cognoscit
vel cognoscit corporalia et ratio spiritualia sed non solum sed
non extendit corporalia et ratio diversitatis quia virtus inferior
virtus superior ea quae sunt superioris virtutis. Sed
non extendit intellectus est virtus superior ad ipsum et quia ad
esse ... ratio diversitatis quia ipsum est virtus organica
et sic determinatur ad materialia. Sed intellectus est virtus immaterialis
non organica et ideo non determinatur solum ad corporalia
ut spiritualia sed inclinatur. Et ideo unus quidem intelligere
eandem rem magis alio intellectu dicitur unus potest magis
determinare aliud intelligendi excepte rei intellecte et sic non contingit
unum unam rem intelligere magis quam aliud. Alius potest magis
determinare aliud intelligendi excepte intellectus et sic contingit unum
rem unam magis intelligere quam alium. Et quod dicitur excepte
intellectus qui est fortior et vigorosior in uno quam in alio
propter corpus melius dispositum quia quidem tenere ... et molliter
quam alter quia ... videmus quod unus unam rem melius videt
sicut contingit ... fortiore visu et oculi melius disposito
ad sui operationem excepte virtutum inferiorum quibus intellectus indiget
cogitativa et memorativa ille in quibus virtus ymaginativa
rem et sic patet quod sit dicendum ad secundum notabile. Sed
si intellectus intelligit rem ... per abstractionem sic quod solum intelligit
quia intelligit rem ... quam est quia non ... esse materiale non
sic ... esse sic ... cognoscit. Respondetur beatus Thomas

q abstrac̄ contingit / dr̄ vno modo p modum composicionis et diuisionis sed non intellectus intelligit aliquid non esse in alio uel separatum ab alio exñ aliud et sic quicunque intelligit rem p abstraccionem sed intelligit alio modo p modum simplicis et absolute consideracionis sic cum intellectus vnum intelligit considerando de alio sic contingit vere intelligere rem p abstraccionem a fantasmatibus quia possibile intelligere naturam rei non intelligendo principia indiuiduancia vnde hoc contingit manifeste in sensu nam sensus visus intuetur colorem in pomo non intuendo de odore eius tamen sunt in eodem subiecto et tamen verum est conuenit roe

Propter actualiter intelligere necesse est ponere speciem mediam inter fantasma et intellectum 3 6

Et videtur q sic quia ad intellectionem q intellectus actu intelligat requiritur primo fantasma tanquam obiectum et hoc est tanquam materiale et ab illo fantasmate abstrahitur species intelligibilis et primo in intellectu possibili quibus cunctis sit intellectio actualis et species intelligibilis est sic inter medium inter fantasma et intellectum Item nota secundum doctorem de anima species intelligibilis est forma per quam intellectus intelligit et sic species intelligibilis est qua res spiritualis Secundo sciendum q species intelligibilis hoc se sic id quo intellectus intelligit et non sic ut id quod intelligitur quia mente ipsa intellectus intelligit et hoc patet in sensu nam sic species sensibilis non est id quod sentitur sed id quo sensus sentit Item nota q ita est necessitas ponendi tertiam speciem mediam inter fantasma et intellectum Ratio est quia ad actualem intellectionem non sufficit intellectus et fantasmata Ratio quia fantasma est quoddam materiale et sic representat rem materialem et non potest esse in intellectu sed requiritur que spiritualiter representat rem et ita est necessitas Sed sic non est de sensu quia sensus in sentiendo pro mote immutata ipse sensibilis et patet q intellectus in sua natura procedit ab impressione ad presentacionem quia ex fantasmate tali impressione que est materialis statim causat speciem spiritualem mediam qua causat intellectionem Sed hic est dubium quomodo intellectus agentis abstrahit illud speciem a fantasmatibus dicit doctor de anima p quem modum non q aliqua forma eadem in numero que prius fuit in fantasmatibus p eum modum fiat in intellectu possibili quemadmodum vnum corpus accipitur de vno loco et transfertur ad aliud sed sic q virtute intellectus agentis resultat quedam similitudo in intellectu possibili ex conuersione intellectus agentis super fantasmata que quidem est representatiua eorum quorum sunt fantasmata solum ad naturam speciei et hoc est uere sine condicionibus et principiis indiuiduantibus conuenit

Utrum intellectus quamuis sit reseruatiuus specierum absque actuali intellectione 3 1

Et videtur

secundum dicendum quod sic et ratio quia si nullus species remanent in intellectu
post cognitionem tunc numquam actu intelligere post speciem acquisitam essemus
in potentia ad intelligendum sicut prius et oportet de novo acquirere
species quod experimur esse falsum sicut videmus quod quamvis in scientia ma
thematica post absencia sunt prompti ad sciendum scientias quam alii non mathemati
ci et hoc non esset de alio nisi quia in intellectu remanent species que ha
bilitare et promptificantes intellectum et propter hoc dicit doctor thomas
quod species remanent in intellectu continue et sunt devenit esse in actu ope
re quod intellectus convertat se ad fantasmata sed in oppositum est avice
na qui dicit quod non remanent sed tercio quoniam videtur quod sunt
aliorum opinio et non est simile de sensu vel species sensibilis et de intel
lectu species intelligibiles quia species sensibiles recipiunt in organo ma
teriali et sic indiget pucia obiecti sed species intelligibiles recipiunt
in intellectu immateriali et sic non indiget pucia vel et sic tercio
speciem quoniam ergo dicitur quod sunt due potencie memorative una
sensitiva alia intellectiva sed ad primum dicitur quod potest una potenciam
memorativam videtur quod loquitur de potencia sensitiva et non vult negare rationem
intellectivam esse Sed dubitatur que sit causa sufficiens conservatoris
specierum videtur quod intellectus adiutorius et conservatorius ad speciem
ut sic est causa sufficiens conservatoris speciei dicitur et hoc obiectum
quia stat speciem corrumpi obiecto sensibili remanente dicitur adhuc
et quia intellectus absoluta non est causa sufficiens conservationis
speciei quia stat intellectum esse et speciem corrumpi Et ad dubium
conservatoris quia per inadvertenciam species corrumpitur et corrumpi-
tur per oblivionem vel contrarium videtur quod sic quia sicut
Utrum anima separata a corpore intelligat
Si non esset aliqua operatio propria anime non posset in
ipsam separari contingeret ipsam aut separari ergo habet aliquam
operationem et maxime eam que est intelligere sed ergo quod separato
corpore intelligat Item aut sit separabilis patet ergo quod numquam Et quod
est intelligere de cognitione naturali et non supernaturali Secundo
quod modus intelligendi ipsius manet idem et ~~...~~
~~...~~ anime ut anima separata a corpore
vel quod alius et alius modus intelligendi quia anima coniuncta corpori
intelligit cum conversione ad fantasmata sed separata a corpore intelli
git sine conversione ad fantasmata sed per se ut intelligencie separate
sunt principales quarum anima est particeps sic et alie sub
stancie separate quibus inferiori modo Sed dubitatur utrum species acquisi
te manent in anima separata dicitur quod species que acquisita sunt
corporaliter Secundo materialiter et disposicione in quantum aliquo dependunt
ab inferioribus viribus sicut per conversionem intellectus ad fantasmata et quantum
ad hoc non manent post mortem quia fantasmata corrumpuntur
Alio modo considerantur quantum ad id quod habent esse in intellectu quia formaliter
est in ipso intellectu et sic manent post mortem et sic patet quod
sit dicendum ad questionem per distinctionem vel ~~...~~
39 Utrum appetitiva potencia anime sit distincta ab aliis

Re. 2o huius dicit quod sit tercia quedam sit potencie aie ut est
debitum in secundo huius Ratio est quia qualibet formam sequitur aliqua incli
natio sicut ignis ignis ex forma sua inclinatur in superiorem locum
secundum modum in forma autem in hijs que habent cognitionem altiori
modo inveniuntur quam in hijs que cognitione carent Item in hijs que
cognitione carent inveniuntur tamen forma et unum esse proprium ex
naturalis unumquodque quod est esse naturale unumquamque quod habet eius for
ma naturalem quam sequitur naturalis inclinatio que vocatur appetitus naturalis
Unde sicut forme altiori existunt in quibus cognitionem sunt
modo proprio naturali ita oportet quod in eis sit inclinatio sup
modo inclinationis naturalis et haec inclinatio superior pertinet ad potenciam
anime appetitivam per quam ad propria appetit ea que apprehendit
et non solum ad ea ad que inclinatur ex forma naturali sic necesse
est ponere potenciam appetitivam distinctam ab alijs Item nota quod appe
titus absolute non est potencia aie sed appetitus naturalis qui presuppot
cognitionem propriam de isto dicit quod intelligi Item o quod potencia appetitiva
non est distincta ab alijs potencijs quia si esset distincta tunc fa
ceret distinctum gradum animatorum ab alijs sed quod est falsum cum
sicut est de alijs potencijs quod faciunt distinctum gradum animatorum
ab alijs Item patet patet 2o huius de isto nota sicut dicit
ex 2o huius tunc quedam potencia ab appetitiva constituunt gradum
animatorum distinctum quia quatuor ponuntur gradus animatorum sicut
inveniuntur iuxta quatuor potencias anime nam quedam alia habent
potenciam vegetativam solum ut plante Secundo sensitivam ut bruta
imperfecta Tercio potenciam motivam ut bruta perfecta Quarto intellectivam
ut homines Et quod dubium est quare potencia appetitiva non constituit
gradum animatorum distinctum ab alijs sicut ille ponit Rationem assi
gnat Egidius et dicit ex 2o quia quia appetitus innate quod se
quitur et nunquam separatur ab eo et ideo quod non facit gradum

Item appetitus corporeus dividitur in sensitivum et intellectivum lo

Videtur quod sic quia dicit textus appetitus superior movet inferiorem
.i. appetitus intellectivus movet sensitivum Unde appetitus sensitivus qui
nominatur sensualitas Et est quedam potencia aie per quam ad movetur
ad aliquid appetendum vel fugiendum Item appetitus intellectivus
alio nomine voluntas quia sequitur cognitionem intellectivam Item non quod
non dividitur appetitus in quantum sed appetitus animalis quia sequitur
ex cognitione propria Unde nota quod appetitus animalis est inclinatio rei
ad aliquid sibi habet ex cognitione propria ipsius appetentis Item
nota duplex est secundum quod appetitus sensitivus et intellectivus Primus qui
solum in homine est invenitur in homine et in brutis Item intellectus
solum in hominibus et in alijs quibus intelligentia Secundo dicit quod sensitivus
per se movet rem et per cognitionem sensitivam Item appetitus intellectivus
per cognitionem intellectivam et solus non movet ad invicem inclinamente
appetitum sensitivum Tercio appetitus sensitivus dividitur in irascibilem et con
cupiscibilem Item appetitus concupiscibilis est potencia scilicet qua Item irra
scibilis est potencia anime respectu distemperamentis

11 **Utrum voluntas sit potentia nobilior intellectu**

Videtur secundum philosophum primo et 10 ethicorum quod non quia dicit philosophus
quod intellectus sit nobilissima potentiarum et propter hoc in ipso consistit feli-
citas. Contra hoc nota circa istam materiam sunt opiniones contrarie quia
philosophus 1o et 10 ethicorum dicit quod intellectus sit nobilissima
potentiarum. Cui consonat sanctus Thomas et Buridanus motus
istam opinionem. Secunda quod voluntas et intellectus possunt dupliciter consi-
derari uno modo secundum se Alio modo secundum quod sunt secundum relacionem
ad aliud. Primo modo considerando sic intellectus est nobilior et quia
patet ex comparacione obiectorum ad invicem nam obiectum intellectus est
simplicius et magis absolutum quam obiectum voluntatis quia obiectum
ipsius intellectus est ipsa racio boni appetibilis. Bonum appetibile
autem cuius racio est in intellectu est obiectum voluntatis modo quanto
aliquid est simplicius et abstractius de tanto secundum se est no-
bilius et per consequens ad aliud intellectus est sic nobilior. Secundum quod ad
intellectum ergo quod obiectum voluntatis invenitur nobilius
quam intellectus obiectum sit quasi auditus circa nobiliorem in esse
visus sic ergo voluntas est altior intellectu quam res in qua est
bonum est nobilior quam in qua est ipsa racio intellecta per compara-
cionem ad talem rem unde racio talis superior ipsa voluntas est nobi-
lior quia nobilius est appetere et amare deum quam cognoscere
deum et aliud simile. Sed racio Sed contra quia intellectus est
nobilior voluntate quamvis voluntas per comparacionem ad aliud potest
esse nobilior vide Nicolaus Costinelensem alias Rumeasem

12 **Utrum voluntas vel liberum arbitrium potest cogi**

Videtur quod sit quod non et racio est quia id quod potest cogi non habet
dominium sui actus modo voluntas habet dominium sui actus quia
voluntas semper dominium motum actuum a principio usque ad finem 3o
ethicorum. Ergo si posset cogi maxime contingeret in martirum tem-
tacionem [illegible] in illis qui ante mortem sustinuerunt perseverantes
in bona voluntate et certe in martiribus patet. Secundo implicat con-
tradictionem quia id quod est coactum est violentum et sic invo-
luntarium esset voluntarium et sic patet quod liberum arbitrium a
nulla potentia potest cogi. Nota quod necessitas est duplex una est
immutabilitatis quando aliquid quod debet [illegible] et aliquid quod
nullo potest ad oppositum et sic voluntas dei est necessitata
quia necesse vult se esse summum bonum et non potest esse oppositum
quia talis necessitas non tollit liberum arbitrium sive volunta-
rium ut est contra naturam liberi arbitrii. Alia est coactio-
nis aliquis cogit ab aliquo agente ita quod non posset contra
agere sic cum aliquis cogit ultra contraria [illegible] talis ne-
cessitas tollit voluntarium et est contra naturam liberi arbitrii.
Item nota quod duo sunt actus voluntatis Primus elicitus cum
deus imperat unde actus a potentia elicit quando [illegible] ab ipsa
procedit sicut intelligere ab actu velle a voluntate et quod

ad istos actus non est cogi. Sed actus imperatus dicitur ille qui
exit a potentia aliqua mediante alia ut a motu vel aliter dicitur
quantum ad actus elicitivos potest cogi sed non quo ad actus inte-
riores cuiusmodi sunt velle et nolle et sic dicitur quod stante usu
rationis tunc non potest cogi quo ad actus interiores. Dicitur sta-
te usu rationis quia si non habet usum rationis tunc remanet
voluntas sicut ut patet in freneticis et ebriosis unde non deus
potest cogere coactione sufficienti per eam voluntatem et quia non
est de se impossibile sed propter repugnantiam tenentis ex opposito
effectus quia voluntas non est capax illius coactionis sufficientis
quia in illo agente est facere quod repugnat effectui sed alteri
et sufficienter cogi voluntatem sicut repugnat effectum sed
voluntas potest tamen deus immutare voluntatem et hoc contingit tribus
modis eliciendo sed permittendo bona non ostendendo se
vel ostendendo premio ponendo praeterea secundo inducendo
sed mala comminando ut puta penas eternas tertio voluntatem
in melius disponendo ita quod infundit sibi gratiam et caritatem

Natura nichil facit frustra nec deficit in necessariis nec habundat in superfluis. c. 3

Ex isto declaratur quod sic et quod patet primo. Sed ratio est
quia natura dirigitur ab intelligentia infallibili non errante
facit quod sit utile ad aliquem finem et sic nichil est frustra.
Item illud proprie dicitur frustra quod caret debito fine vel quod est
ordinatum ad aliquem finem quem tamen non attingit. Item nota
natura facit aliquid frustra intelligitur dupliciter uno modo sic quod
nichil est utile in tota specie et sic natura nichil facit
nichil est in mundo quod non ad aliquid valet sed
et sic aliquid est quod bonitatem suam preparat
toti universo et sic contingit alio modo quod aliquid non
quia natura aliquid facit circa particulare quod aliquid fieri frustra
vel etiam potest dici quod quod intelligitur de natura tamen non de natura
natura voluntaria facit frustra de natura non voluntaria modo quia
quia natura voluntaria sepius errat et operatur viciose. Item natura
facit propter aliquem finem facit frustra cum natura quandoque
potest attingere infinitum quia finitum et infinitum et infinitum distat
Nota secundo hic dicitur quod deus ordinavit in celo tamquam in rectum
finem et quamvis ipsum finem non attingunt secundum perfectionem tamen
tamen ipsum attingunt secundum quandam approximationem secundum
magis et minus infinitum potest tamen hic. Item natura facit pecten
non pectinem est frustra in natura quod secundum partem quia non
attingit aliquem quia nichil est. Item dicitur quod pecten quo ad
hic forte nichil est et sic est frustra vel dicitur quod pecten fit a
natura voluntaria non quod intelligitur de natura non voluntaria. Item

Natura semper facit aliquid frustra quia saepe producit aliquid quod
non ad aliquem finem quem finem attingit [illegible] quia id dicitur fru-
stra secundum [illegible] quia saepe natura producit aliquem hominem ad beatitudinem
quam non attingit aliquis. Similiter natura producit flores qui sunt
frustra antecedens quia flores sunt propter fructum modo natura saepe producit
flores quorum nunquam sequitur fructus. Similiter videtur quod natura producit aliquid
frustra [illegible] [illegible] [illegible] sed non semper [illegible] dicitur quod quamvis
non quilibet homo attingit beatitudinem semper quae est ultimus finis
attingit tamen suam bonitatem quam ipse reputat bonum [illegible]
diversos homines diversimode ponunt [illegible] beatitudinem quia amanti [illegible]
[illegible] [illegible] est [illegible] sua [illegible] [illegible]
Sed de floribus qui licet non attingunt finem suum fructum etiam
natura facit ibi frustra [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible]
saepe [illegible] [illegible] et non [illegible] fructus. Item quod dicitur potentia dei
[illegible] [illegible] infinita est [illegible] et tamen est frustra [illegible]
tota ipse quia nunquam potest reduci ad actum completum quia [illegible]
[illegible] in [illegible] non [illegible] potest non sit quod [illegible] esset
[illegible] in [illegible] [illegible]. Contra potentia dei est infinita
quae videtur esse frustra antecedens quia illa potentia est frustra per quam
agens nunquam potest exire in actum sed sic est de potentia infi-
nita dei [illegible] quia si talis potentia infinita exiret ad actum
tunc produceret effectum infinitum quod est impossibile. Similiter videtur quod potentia
dei activa infinita non est frustra quia frustra ipse. Dicitur quod
tantum [illegible] finem non potentia dei ad ultimum finem [illegible]
est [illegible] et ideo non est frustra [illegible] [illegible] [illegible]
Ad [illegible] manifesta potentia dei infinita dicitur quod [illegible]
quod potest producere effectum infinitum quia hoc est impossibile et [illegible] impossibi-
litas [illegible] [illegible] sed [illegible] effectus qui non [illegible]
infinitatem. Sed [illegible] est manifesta quia quantumcumque effectu dato
[illegible] potest producere maiorem effectum. Contra natura producit [illegible]
[illegible] et illi sunt frustra [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] dicitur quod [illegible] [illegible] non sunt semper frustra
quia sunt delectare [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hominem [illegible]
[illegible]. Contra illud [illegible] natura deficit in necessariis ergo [illegible]
[illegible] antecedens quia saepe producit hominem sine pede [illegible] [illegible]
manu et sic deficit in necessariis. Contra etiam natura ipsa
deficit in necessariis quia producit hominem sine vestimento
et alimento et hoc est necessarium homini. Contra deficit in neces-
sariis et habundat in superfluis in natura ipsa [illegible] in natura ipsa
monstri. Similiter natura producit talpe oculos et hoc est superfluum
antecedens quia natura oculos producit talpe propter videre modo talpa
non videt quia [illegible] sub terra modo sub terra non potest videre.
Ad primum dicitur quod natura quamvis deficit in necessariis quo ad [illegible]
individuum et etiam habundat in superfluis quia producit homi-
nem gibbo magno et hoc est superfluum. Ad [illegible] quare

natura producit monstra dicit quod ad hoc sit deerant pennis quia
si in uno pariete esset unus calor non esset tota pullificatio
sicut si esset diversus caloris. De alio quando dicit natura non
producit solum vestimentum vel alimentum tamen debet sibi
quedam porciones acquirenda per rationem voluntatem suam.
De alio dicit quod in ipso monstri non est defectus in necessariis
neque habundancia in superfluis quia hoc est de ratione monstri
quod habeat superfluitatem. Item dicit quod natura non deficit in tota specie
de ipse inventa a natura modo ipse monstri non intendit ipse
a natura vel sic natura non deficit in tota specie de ipse non
imperfecta. De talpa dicit quod ibi natura deficit quo ad membrum

Utrum omnibus animalibus insit potencia motiva localis

Ex hiis elicit quod sic. Et arguitur primo de animalibus perfectis que
moventur de loco ad locum. Similiter patet de animalibus imperfectis
sicut de conchilibus que moventur motu sistole et diastole
vel motu constrictionis et dilatationis. Et hoc intelligitur de motu
animalis qui est cognitivum per appetitum qui motus fit
per sensum et appetitum et non de motu naturali. Et dicitur ista motiva
intelligitur quia potentia motiva motu animalis movet aliud ad diversam
diversam positionem. Sed potentia motiva naturalis solum movetur
una diversam positionem unde est appetibile movens ipsum aliud sed
quod movet est movens extrinsecum sed sensus et appetitus sunt
moventia intrinseca et ideo et hoc intelligitur de potentia motiva animalium
Unde dicit philosophus quod sensus et appetitus movent ipsum ad invicem
In homine vero intellectus et appetitus et sic patet quod ubi sensus ipse
vel intellectus ipse movet aliud semper requiritur appetitus. Contra non omnibus
animalibus inest potentia motiva localis quia quedam animalia sunt
immobilia ut patet de aliquibus imperfectis. Contra si motu
progressivo sit quod potentia motiva esset in plantis quia tales moventur
motu constrictionis et dilatationis. Contra si aliqua esset potentia
motiva vel ista esset cognitiva vel non cognitiva. Si cognitiva
vel cognitionis sensitiva vel intellectiva quod non valet quia sic sensus primus
similiter non esset potentia motiva quia ibi non est potentia motiva
cognitiva et intellectiva. Et sic dicit quod sensitiva. Contra potentia sensitiva
non movet aliud quia stat quod aliquid habeat cognitionem sensitivam
et non moveatur. Similiter est stat quod homo habeat cognitionem intellectivam
et non moveatur quia aliquis incontinens habet cognitionem intellectivam
et non movetur secundum rationem quia incontinens movetur secundum appetitum
sensitivum et non secundum cognitionem intellectivam. Contra si esset aliqua
potentia motiva talis motiva vel esset motiva intellectiva sensitiva
vel intellectiva vegetativa sed nullum illorum est non secundum quam
non est in plantis. Contra stat quod in aliquo sit potentia motiva
intellectiva sensitiva et moveatur et non appetitiva quia stat quod aliquid
habeat appetitum et non moveatur. De aliis patet quod
aliqua alia esse immobilia quod intelligit quod non sit mobilia

motu progressivo de loco ad locum quia solum talia sunt animalia
perfecta. Sed dubium est quare ista potentia motiva convenit in
animalibus. Dicit commentator quod ratio est quia animal perfectum non querit
nutrimentum continuatum sed oportet ut querat de longe et ita ha-
debit etiam potentiam motivam motu progressivo. Sed animal imperfectum
habet nutrimentum continuatum quo dato [illegible] circumstancias principium et non
dico indiget cibo propter debilem calorem naturalem et ideo
non movetur motu progressivo de loco ad locum sicut animal perfectum.
Ad replicationem concedo quod plante etiam moventur motu dilatationis
et constrictionis quia videmus quod plante de mane dilatant se
in aspectu solis sed de sero constringunt se sed tamen aliter quam
quia in animalibus tales motus propter cognitionem delectabilis vel
contristabilis quod non convenit in plantis. Ad aliud dico quod talis
potentia motiva motu alio est cognitiva quedam cognitione sensitiva
sicut in brutis quedam cognitione intellectiva ut in hominibus unde
dicit phantasia cum appetitu movent primum ad in brutis. Sed in
hominibus vero intellectus et appetitus movent et licet sit non oportet tamen
dicit quod cognitio sensitiva vel formaliter ad ut vel cognitio intellectiva
sed requiritur etiam appetitus. Ad ultimum dicitur quod talis motiva
locativa in alio ut est vegetativa absolute quia ut sic esset
in plantis ut sensitiva ut intellectiva absolute ut probat ratio sed cum
queritur potentia cognitiva cognitione practica et speculativa ut sic
dicitur cognitiva propter plantas quibus non competit talis potentia mo-
tiva dicitur cognitione practica propter cognitionem speculativam seu
intellectivam quia non sic motus. Dicitur practica quia cognitionem practicam
recipit non sic motus quia constat quod cognoscendo virtus quod de-
bonum sit est fugiendum. Sed speculando non sic movet et ideo oportet
quod sit cognitio practica ut sic etc. Et dicit quod sit

27 Utrum intellectus sit virtus organica

virtus organica probatur dicti speculatoris ut sepe patuit superius
tertio anime. Contra stantibus dicit quod intellectus non est virtus
organica primo et secundo. Consequentia quia est in animalibus et etiam per aliquas
suas operationes sine organo quia per destinationem et sine organo
etc. si esset virtus organica sequitur quod esset talibus semper quidam
[illegible] quia pati ex [illegible] sed quod non intellectus est virtus orga-
nica 3° quia non intelligit eo modo quo non intelligit propter orga-
na ut dictum est. Probatur intellectus est virtus est organica ergo
est virtus organica ideo etiam intellectus aliquis indiget orga-
no ad suas operationes exercendas quia quamvis et intellectus
sunt eius. Item intellectus est actus corporis organici ergo est virtus
organica quia quando sequitur actus corporis organici ergo est
actus sic quod tunc sit est actus ergo est virtus quia ab eodem ad
idem tunc valet. Intellectus est actus organici ergo est actus organica
quia quorumque quod aliquod est bona etiam addit ambobus
tunc etiam alia erit bona. Item si intellectus non esset virtus organi-
ca sequitur quod intellectus in qualibet parte invenitur sed quia in qualibet parte

corporis est intellectus sed quia non indiget organo quo in qualibet parte
corporis intelligit. Item omnis potentia cuius actus destruitur per destructionem
organi est virtus organica. Sed actus intellectus est huiusmodi quia dicit Commentator
primo quia actus intellectus destruitur destructo organo fantasie sicut
patet in sompno. Item memoria est virtus organica sed intellectus est
memoria quia dicit Averroes in de memoria et reminiscentia et
etc quia memoria sita in posteriori parte capitis. Item intellectus est cogni-
tivus preteritorum quod est memoria ita quia memoria dicitur recognitivo
preteritorum. Item si intellectus non esset virtus organica tunc esset [illegible]
[illegible] racionem patet per se, a maiori valet quia sic arguitur
si intellectus esset virtus organica tunc sequeretur quod intellectus esset talis
qualis et frigidus modo [illegible] actus [illegible] valet quia talis
est organum et tunc ut est calidum ut frigidum [illegible] ipsa
parte quia [illegible] complexio pertinet et impediretur per complexionem opposita
deputatas. Ad primam [illegible] tamen dicitur uno modo per accidens sequitur
sed non est virtus organica et sic est ad ipsa et intellectus
alio modo per organo et accidens et quandoque dispositionem
requisita ad operationem et sic est virtus organica quia sic est
in [illegible] dicitur ipsa est virtus organica et sic tamen
ipsa et intellectus non sic ad. Ad aliam potest dici quod virtus
organica dicitur dupliciter uno modo quia est in organo. Alio modo intellectus
est virtus organica eo quod intellectus est actus corporis corporis
organici ut actus arguit. Alio modo quia requirit organum
tamquam subiectum adequatum ad suas operationes vel quia est
quasi organica ut sic intellectus non est virtus organica etc
organum [illegible]. Ad aliam quando dicitur quod intellectus
in qualibet parte intelligit et dicitur quod intellectus toti corporum
[illegible] composito [illegible] recipit [illegible] [illegible]
de [illegible] quando [illegible] vel tristari [illegible] dicitur
cum toto et existente [illegible] tunc dicitur quod non in qualibet parte
corporis actu intelligit quia [illegible] actu sit in qualibet parte corporis
et quod non [illegible] organum tunc non sequitur quod intelligit quia ad
intellectum [illegible] requiritur virtus fantastica modo talis virtus non
est in qualibet parte corporis. Tamen in qualibet parte corporis intelligit.
Ad aliam non omnis potentia est virtus organica que per se et
cuius actus corrumpitur per corruptionem organi quia in [illegible] actus
intellectus corrumpitur et tamen intellectus non corrumpitur. Sed tamen destru-
cto vel corrupto per impedimento ad talem operationem tunc [illegible]
per se statim. Ad auctoritatem patet quod primo quando quod intellectus destruitur
ad dispositionem actus intellectus alias quod intellectus impeditur quando
intellectus destruitur. Ad aliam quando est memoria [illegible]
est in [illegible] parte capitis et talis est [illegible] [illegible]
preteritorum a virtute cogitativa quasi virtus cogitativa recipit a
fantasiate [illegible] quem in [illegible] [illegible] et talis memoria
est organica et de talis [illegible] in de memoria et remini-
scentia. Alia est memoria intellectiva et est cognoscibilis
preteritorum et sic intellectus est memoria et talis memoria non est virtus
organica primo memoria intellectus non est memoria. Ad [illegible]
[illegible] patet ad [illegible] [illegible] valet quia [illegible] intellectus [illegible]

~~in organica et esset mixti tunc esset calidi et frigidi~~
non eius celum sit organum tactus non est simpl. et non mixtum

Utrum alii sensus tactus est necessarius

Et arguitur quod sic: et racio est quia impossibile est animal esse
sine tactu. Racio quia excellencia tangibilium corrumpit ad
esse necessarius est sensus tactus propter fugere corruptiva ipsius anime.
Et quia tactus est de esse animalis sed alii sensus sunt de bene esse.
Contra nota necessitas non est dare necessitate simpliciter sed quod
conveniens est ad esse propter appetibilia delectabilia et fugere tristabilia. Et
sensus tactus est necessarius animali. Et fugere non deberet dicere motu
sive locali progressivo quia sicut animalia aliqua petere fugere
vitant necessaria. Alii tactus sunt duo unus modo per tactum
perfecto et sic ad esse est sine tactu et patet in somno
perfecto. Ubi sensus exteriores sunt ligati. Item non sunt proporcionata
tactiva quia consistit in organa et debita proporcione
gradi et ita est necessaria animali quod ad non potest vivere sine tactu
proporcionata qualitas organum principale tactus est cor
proporcionalibus cordi. Contra non omni animali est cor nec aliquid
quia sensus tactus non est necessarius quia non sensus tactus est necessarius.
Quia potest non esse tota necessarium sunt tamen necessarium aliquid
et sic necessarium dicitur quod illo potest non esse primo propter necessarium sunt
est necessarium. Ad aliquid dicitur necessarium et sic solum dicitur
cum et sic dicitur esse necessarium sine quo ad esse ali
est cetera dicitur esse necessarium quod quia [illegible] non potest esse
sine eo. Modo dicitur necessarium sine quo aliquid non potest bene
esse necessarium sine quo aliquid non potest dimittere esse et restitucio
non dicitur esse necessarium quoniam simpliciter intuendo non necessarium
sed non eo simili modo ut patet racio sed secundo et non
quolibet necessario. Ex quo dicitur quod sic vel alii sensus sunt necessarii
animali. Contra insuper non est necessarius animali ut tactus
quia visus est multo nobilior et spiritualior quam tactus
sive non [illegible]. Et quod sensus tactus non dicitur necessarius animali propter
eius nobilitatem sed quia requirit ad esse animalis quia animal non
potest manere sine tactu licet possit manere sine visu. Contra
si sic maneret quod animal non possit manere sine tactu quod
sequitur quia aliquid animal potest esse sine tactu ut in
somno perfecto dicitur quod sensus tactus sunt dicitur ut supra.
Contra si sic maneret excellencia tangibilium corrumpit ipsum animal.
Contra aliquid animal non recipit excellenciam tangibilium cum quia
excellencia tangibilium sunt qualitates prime et tales non
recipit sensus tactus cum proprie quia quod insunt qualitatibus
sensibilibus quia non recipit eas quia intellectus vero perfectionem
necessario. Contra velut in sensu Aristotelis recipit qualitates quia manet in
aqua in secundum Aristotelem qualitates. Contra vel ex secundo sequitur
quod sensus tactus esset necessarius plante cum excellencie
qualitatum corrumpunt plantas patet quia corrumpitur per

excellentia calidi et frigidi Similiter sonus tonitrui cor-
rumpit De primo dicit quod videtur esse causa quod excelle-
ntia tangibilium quasi corrumpit totum animal quia excellens
frigus vel excellens calor excedit tactus qui consistit
in quadam proportione media propter maiorem quantitatem et illa cor-
rupit excellens sensibile De alio dicit quod plante non habent
sensum propter hoc quod earum terrestres sunt et grosse et propter
hoc dicit quod sequitur quod in vinculis et unguibus non sunt sensus
et propterea ossibus et aliis partibus non sentimus quia terrestres sunt
Et sic dicit quod plante sunt maioris resistentie ratione
maioris terrestritatis et sic non habent sensum Sed videntur sentire
alimentum quod vel desiderant ex quo non sentiunt dicit quod hoc
est a natura quia dirigitur a natura cum infallibiliter non cognos-
centes que veniunt providit de fine quia sunt ita
regunt Ulterius sensus visus corrumpit animal ut patet in basilisco
dicit quod visus de per se non interficit hominem De basilisco
qui visu interficit hominem dicendum est quod non est de per se sed
quia fumi venenosi egrediuntur ab oculis basilisci qui
interficiunt hominem Sed quare magis egrediuntur per oculos
dicit quod ideo quia isti fumi sunt subtiles et sic petunt exire
et non possunt quia oculi sunt magis rari ceteris partibus alie
et sic egrediuntur per oculos Sed ut ex parte de mulieribus men-
struosis Sed ut est sonus tonitrui de per se non corrumpit animal
sed hoc provenit ex exalatione terrestri admixta que impe-
llitur cum sono tonitrui et violenter corrumpit animal Sed est
odor sulfureus indirecte interficit hoc est ratione caliditatis
admixte sed excellentia tangibilium de per se corrumpit
animal et sic non est simile Ratione sensus tactus non est necessarius
animali quo ad bene esse ut ad esse et non quo ad esse
Ratione est sensus tactus est necessarius animali quo ad bene esse
Ratione sensus tactus non est necessarius animali ut in quibusdam est immo-
ut in quibusdam est vinculo ut aliquo alio modo est non inquantum
vivunt quia sic omnia vivunt quia tactum quia magis presupponunt
de omni Ratione si sic vel sensus tactus esset necessarius animali
solum vel esset alius sensus Ratione est sensus gustus est necessarius
animali ergo non solum sensus tactus Cum per philosophum in de sensu et
sensato dicit quod duo sensus sunt necessarii animali scilicet gustus et
tactus Ratione alii sensus sunt de esse alias ergo sunt necessa-
ria Cum quia alii sensus sunt necessarii ad bene esse aliis ergo
ad esse aliis quia ad amplius ad propositum De primo
dicitur quod sensus tactus utroque modo est necessarius animali tamen quo ad
esse quam quo ad bene Sed alii sensus non sunt necessarii animali quo ad esse
sed solum quo ad bene esse et per hoc ostenditur differentia inter sensum tactus et
alios sensus

Tercius liber de anima cum fine

Et de primo quod dicitur vel est necessarium in quantum mixtum
vel in quantum vivens. Et quod non est ei necessarium in quantum mixtum
quia sic vel mixtum quod sensum tactus et in quantum vivens ut
probat ratio sed vivens in quantum animal sensum tactus est necessarium.
De alio parte in de sensu et sensato innuit duos sensus
esse necessarios animali scilicet gustum et sensum tactus sed quod sensum
dicat sensum tactus esse necessarium animali. Pro concordia nota
quod gustus sumitur dupliciter [illegible] pro sensu discretivo [illegible]
saporis secundum quod indicat amarum vel dulce et sic
distinguitur contra tactum et sic non est necessarium et hoc innuit
philosophus in fine dicit. Et sic consideratur [illegible] et sic non est
necessarius animali. Secundo sumitur [illegible] et sic non distinguitur contra tactum
et sic est sensus discretivus inter alimentum dulce vel [illegible]
et sic necessarius est aliquibus et est de esse aliquibus [illegible] et
tactus quia sic gustus est quidam tactus et sic [illegible]
quod dicitur distinguendo. Est in secundo quod sensus tactus est
animali necessarius ad esse aliis vero sunt necessarii quo
ad bene esse et ex hoc non sequitur quod sunt necessarii quo ad esse
quo ad bene esse quia arguitur ab inferiori ad superius cum
dictione includente negationem sed cum sit necessarium. Secundo
dubium est quomodo alii sensus sunt necessarii quo ad bene esse
animali dicitur quod iste modo quia animalia conferunt utilitates animali
quia deserviunt ad querendum alimentum quod non semper [illegible]
quod in loco suo generatur sed oportet de longe querere
et ad hoc deservit visus. Sic etiam conferunt ad acquirendum
[illegible] [illegible] [illegible] ex quibus intellectus formatur [illegible]
et acquirit virtutes per quas intellectus perficit et pervenit ad
[illegible] qui in vita et tandem in patria regni celestis
et curie angelorum cui nos iungat sancta trinitas pater et
filius et spiritus sanctus Amen. Et sic est finita de anima
per manus Nicolai de [illegible] anno domini m cccc
1448 [illegible] in die [illegible] in die
die decollationis sancti Iohannis [illegible] in die
[illegible] quo [illegible] Martini [illegible] liber de [illegible]

Queritur circa initium libri de anima utrum

potentia sit scientia [illegible] et ita de vero presupponit et adquerit presuppo-
nendo utrum potentia sit querit an utrum potentia sit scientia / de presupposito nota
quod circa hoc [illegible] unus [illegible] et [illegible] distinguit quod inesse ista cum [illegible] potentiam
[illegible] quia [illegible] est et quia [illegible] est ubi in [illegible] ista anima non
[illegible] esse [illegible] et [illegible] distinguit [illegible] inesse ista [illegible]
sunt / alio [illegible] et [illegible] potentia non est / [illegible] potentia
[illegible] ista non est / [illegible] potentia [illegible] est
[illegible] ad [illegible] in alia [illegible] potentie [illegible]
Item [illegible] potentia non [illegible] non [illegible] scientia [illegible] non [illegible] scientia [illegible]
[illegible] non [illegible] quia [illegible] non [illegible] / quia potentia [illegible] scientia
[illegible] quia potentia [illegible] independens et [illegible] et [illegible] scientia
[illegible] intelligit [illegible] [illegible] ut [illegible]
[illegible] potentia [illegible] [illegible] separato a materia
[illegible] potentia angelica [illegible] sicut
[illegible] potentia humana / alio [illegible] ad [illegible] potentia [illegible] scientia sit independens
[illegible] sicut potentia humana / Item [illegible] non [illegible]
[illegible] est [illegible] [illegible] et [illegible] sicut
[illegible] in pariete [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] sicut [illegible]
[illegible] potentia
[illegible] scientiam non
[illegible] intelligit quod [illegible]
Item [illegible] potentia [illegible] [illegible]
[illegible] non [illegible] quia [illegible]
[illegible] et [illegible]
non [illegible] sed [illegible] et [illegible]
quia potentia [illegible] scientia non [illegible] scientia [illegible] scientia [illegible]
Item potentia [illegible] / [illegible] sed [illegible] quia [illegible] potentia [illegible]
[illegible] quia [illegible] speculatur per fantasmata [illegible]
[illegible] speculatur fantasmata [illegible] / [illegible]
speculatur [illegible] speculatur fantasmata / [illegible] speculatur
intelligit [illegible] unus [illegible] speculatur fantasmata [illegible]
[illegible] speculatur [illegible] fantasmata [illegible] scientia [illegible] speculatur
per fantasmata [illegible] / [illegible] speculatur fan-
tasmata [illegible] non speculatur fantasmata
[illegible] non intelligit [illegible] intelligit [illegible]
[illegible] speculatur per fantasmata [illegible]
[illegible] speculari
[illegible] non [illegible] / Item potentia [illegible] scientia
[illegible]
[illegible] potentia [illegible] et [illegible] in se ipsa
[illegible] in se ipsa [illegible] unus [illegible]
[illegible] in se ipsa [illegible] / [illegible]
[illegible] in se ipsa et potentia [illegible] et in se ipsa [illegible]
[illegible] non [illegible] et non [illegible] potentia

theologia

Item philosophia divina et actus / quia philosophia divina et theologia et theologia
et actus / in philosophia divina et actus / et philosophia divina et actus metaphysica
in metaphysica et philosophia divina in sensu philosophia divina dicitur quando conceditur
quod non ad denominat ipsum iste theologia ultimate dicitur philosophia divina
philosophia dicitur philosophia divina quia denominat ipsum deum et iste philosophia divina
et ipse metaphysica ... dicitur quod philosophia divina et actus distinguuntur
ista quia per intellectum dicitur philosophia divina ... non ad ...
nego et ... dicitur philosophia divina et theologia ... et philosophia divina ...
non ad philosophia divina 204

Hereditatem anime simbriatice

comprehendentes philosophi de anima diversa et adversa sen-
serunt quid anima diffinire longum esset sed quia aristoteles
inter eos opinentes probabiliter animam probabiliter diffinivit
dicens Quod anima actus primus substantialis corporis phisici
organici habentis vitam in potentia Hec autem diffinitionis
explanationem prosequimur Est igitur [illegible] diffinitio simpliciter quidditativa
scilicet quam tamen dare non pertinet ad phisicum sed ad metaphisicum cuius est
considerare rationes quidditativas rerum quia phisicus considerat in ordine
ad motum et operationes earum / sed hec diffinitio naturalis explicata [illegible]
tabilis indicans non solum quid sit anima sed etiam cuius sit quia corporis
phisici organici / et [illegible] quid sit quia per vitam sive per vitalem opera-
tionem experiendam Hec aristoteles predictam diffinitionem declarans per
aliam notiorem Dicit quod anima est qua vivimus vel qua a[illegible]
[illegible] primo ut se extendat ad omnem operationem vitalem
sive sit nutrire sive sentire intelligere nec alia vitalis motio
animata enim ab inanimatis non apparent differre nisi experiendo
aliquod opus vitale Est autem prima diffinitio perfectior cum non
diffinito quam quod aliquo [illegible] et [illegible]
imo per partes diffinitionis anima [illegible] ad quod [illegible] Est per
hoc autem quod dicitur actus est anima prima que sit pura potentia
et a [illegible] quod resultat ex actu et potentia Et per hoc quod dicitur actus
primus dicit ab actu secundo qui sunt operationes vitales / omnis enim for-
ma est in ordine ad operationem ab ea procedentem / dicitur actus primus
et hec operatio dicitur actus secundus Per hoc quod dicitur substantialis differt a [illegible]
et aliis similibus qui sunt accidentia Et per hoc quod dicitur corporis phisici organi-
ta naturalis anime / [illegible] enim non inquirit artis sed inquisitio
phisica est [illegible] naturale est subiectum anime Per hoc quod dicitur organici
anima differt a formis corporum simplicium ut elementorum vel
commixtorum quorum nullum [illegible] instrumentale sive instru-
mentum [illegible] corporis organici Per hoc quod dicitur vitam
habentis in potentia intelligitur quod anima est actus corporis vitam [illegible]
et est in potentia ad operationes vitales nec est actus quo
corpus [illegible] actu viventis et quia [illegible] non
esset vivens nec in potentia / et per hoc [illegible] videtur
[illegible] a forma [illegible] / Ex quibus etiam [illegible]
[illegible] anime diffinitio colligitur Anima est forma substantialis
corporis viventis potens in eo exercere vitales operationes et
hec clara et explicita diffinitio anime

Anima vero dividitur in vegetativam

sensitivam et volentem seu intellectivam [illegible] corporis actus
sunt operationibus [illegible] [illegible]
formaliter et intrinsece distinguuntur [illegible]
potentie distinguuntur per actus vel per actus cognoscuntur et
concluduntur distinctionem [illegible] in diffinitione [illegible]
[illegible] anime [illegible] in qua sunt vegetative sensitive et volitive
Hec est [illegible] sunt vegetativam
in plantis / sensitivam in brutis volentem in hominibus Quarum
vero [illegible] diversis [illegible]

[illegible] essentias et quod secundum unam [illegible] sicud quod differunt
ad susceptionem anime vegetative ¶ alia [illegible] quod constitutum
que differunt ad susceptionem intellective secundum aut magis vel
[illegible] [illegible] [illegible] creatis [illegible] sicut suffragii

Sed circa potentiam anime divisionem triplex

occurrit questio ¶ Prima est utrum in eodem supposito anima vegetativa sensitiva et intellectiva realiter differant ¶ Secunda utrum dato quod non sint realiter distincte [illegible] ¶ Tertia utrum si esset idem realiter utrum ipsa anima et suis potentiis distinguuntur [illegible] alternativa [illegible] sub brevitate tractanda

De prima eius questione dixerunt quidam fuisse

opiniones plures quod [illegible] erant diverse anime et in diversis [illegible] situate scilicet ¶ sensitiva in cerebro ¶ intellectiva in corpore ¶ vegetativa in membris [illegible] ¶ Sed contra opinionem probat quod in eodem supposito anima vegetativa et sensitiva non sunt realiter distincte sed potentiam [illegible] quod vegetativa et sensitiva non [illegible] in plantis [illegible] potentia [illegible] folia flores et fructus est in ramis [illegible] [illegible] a radicibus et radices producunt novos ramos ferentes folia flores et fructus et rami [illegible] resumunt radices [illegible] non [illegible] potentia [illegible] scilicet potentia [illegible] ¶ et potentia [illegible] in radicibus quam in ramis [illegible] personalitas [illegible] vivunt et sentiunt [illegible] quod [illegible] in capite et in pede [illegible] vegetativa et sensitiva [illegible] realiter separata

De secunda questione fuerunt opiniones diverse

et dixerunt quidam non solum animam vegetativam et sensitivam in eodem supposito differre sed tot esse formas substantiales in eodem quot sibi correspondent predicata quidditativa essentialia [illegible] in corpore [illegible] prima forma [illegible] ¶ alia [illegible] ¶ alia [illegible] ¶ alia [illegible] potentia [illegible] formam ¶ sola aut ultima est simpliciter [illegible] opinionem [illegible] sufficiat ad propositum videtur quod [illegible] sine [illegible] omnino superflua [illegible] pluralitas [illegible] ponenda sine necessitate [illegible] pluralitatem ponere [illegible] inductione ideo probabiliter dixerunt quod anima vegetativa et sensitiva in eodem supposito esse realiter idem [illegible] differant tamen [illegible] intelligimus animam esse vegetativam et [illegible] esse sensitivam

et ita videtur esse dicendum de anima intellectiva in homine
sequendo viam naturalem | primus de hoc non habeamus demonstrationem
demonstrationem ut obstat quod in homine ipsa anima secundum illas
potentias sufficientissime manifestatur propter hoc quod dicitur quod embrio
primo vivit vita plante id est vegetativa postea vita animalis
sensitiva postea vita hominis id est anima intellectiva nam quemadmodum
natura sufficientissime operatur virtus naturalis formativa | primo disponit
disponit ad vitam primam ad sensum | et postea ad sensum postea
ad vitam | sed tamen restat specialis difficultas est de
anima intellectiva | utrum ipsa in homine est eadem vegetativa
et sensitiva cum ipsa tamen fidem est in diversis ingenita
et sensitiva anima ipsa tamen vegetativa et sensitiva in
aliis et incorruptibilis ipsa anima vegetativa et sensitiva in
hominibus et in brutis videtur esse eiusdem rationis et propter quod est
sensitiva generabilis et corruptibilis sed et ipsa sensitiva utrique
eiusdem est quod generabilis et corruptibilis non videtur posse esse
in subiecto in duplici propter anime sensitive et anime intellective
in homine iudicia et appetitus semper sunt contrarii dicte artis
quod sensualitas semper contradicit et rationem contraria autem
non possunt esse in eodem subiecto nec in eadem anima indivisibili
| ideo propter istam rationem quidam dixerunt quod non est in homine
eadem anima sensitiva et intellectiva | sed quod hoc sit ex illa
necessitatem cum utrumque potest esse probabilis in pluribus tamen esset
hoc dicendum quod anima sensitiva hominis est indivisibilis ut est
eiusdem rationis et in brutis et in hominibus et quod secundum sensationem
ac iudicium sive appetitum sensibilem non est ipsa sola anima
indivisibilis sed totum compositum quod secundum duplicem | secundum vero
intellectionem ac iudicium sive appetitum intellectivum est ipsa sola
anima indivisibilis | sic enim non est contraria in eodem subiecto
equaliter | de hiis autem sunt breviter tractandum ammodo ut

De tertia questione et prima opinione

naturalitate dicendum est quod anima est potentia prima est principium
activum vel passivum sive operationis quod anime secundum intellectum
potentia vel habitualis et instrumentalis | prima est essentialis
naturalis | secunda est accidentalis | loquendo de potentia principali
instrumentali et essentiali anima est omnia potentia in se
... ... quod in homine sunt plures potentie
sed ad istud sequitur dicere quod anima secundum potentias operatur plures
operationes et secundum illas supponit et ex parte nomina diversa
sicut vocatur principalis potentia anime et sunt vegetativa
sensitiva et intellectiva | loquendo vero de potentia instrumentali
et accidentali anima assumit potentias distinguendas et sunt
potentie ... et plures potentia activa
... operationem ... ad ipsas exercendas indiget
... naturalis ... et multis aliis dispositionibus et aliis
indiget ad ... aliis ad sciendum | aliis
ad ... secundum ... sunt potentie vegetative

sensitive et motive instrumentales ab ipsa anima alien-
antur deinde. Ideo attendendum est quod animam in pede ex-
ponimus nervum et in oculo loquendo de potencia primaria
in ipsa in pede non est potencia primaria ad videndum
et anima sine disposicionibus requisitis ad suam operacionem
non de potencia primaria sed remota et hec de anima et eius
potenciis in generali sufficiant etc.

Nunc in speciali tractandum nobis de potenciis ani-

me. Et primo de anima vegetativa que est triformis. Et circa
de potencia et diffinitur secundum Aristotelem quod est una potens
quod alimentum in corpus animatum in quo est ad salutem
eius et ex eo ipsum augmentare ad complementum forme et
generare corpus animatum sibi simile. Unde patet quod anima vegetati-
va tres habet potencias sive vires scilicet nutritivam aug-
mentativam et generativam. Prima est ad conservacionem
individui. Secunda ad perfectionem. Tercia ad conservacionem [illegible]
[illegible] et hec omnes ad primam operacionem et primam [illegible]
[illegible] [illegible]

Dicto ergo que est operacio potencie nutritive

est conversio alimenti secundum quod est potencia corporis animati in ipsum
corpus actu animatum per salutem ipsius. Ad nutricionem tria re-
quiruntur. Primum est agens et hoc est anima vegetativa. Secundum
est alitum et hoc est corpus animatum. Tercium est quo alitur et hoc
est duplex. Primum passive et hoc est alimentum quod est obiectum
nutritive. Secundum active et hoc est calor quo ipsa anima instrume-
ntaliter utitur est calor disposita ad digestionem requisita. Ali-
mentum autem secundum Aristotelem debet esse contrarium [illegible]
alito et contrarium simile [illegible] in principio contrarium et in fine simile
[illegible] scilicet applicare [illegible] passionem [illegible]
scilicet ab alimento per alteracionem [illegible] in alito et ei assimila-
tur [illegible] ipsum. Ideo ad hanc accionem necessaria
est anime nutritive quedam dispositio tanquam instrumentum [illegible]
[illegible] autem ipsi potencie nutritive deserviunt quattuor
virtutes scilicet attractiva que assumit de alito id quod est
[illegible] retentiva que retinet alimentum donec debite
alteracionis recipiat complementum. Digestiva que
alterat et separat purum ab impuro. Et expulsiva
que expellit superfluum a puro [illegible] sic ergo fit
completa nutricio anime etc.

Augmentacio autem que est operacio po-

tencie augmentative est conversio alimenti secundum quod est
potencia ipsum corpus animatum in ipsum corpus actu animatum per
complementum ipsius. Unde patet quod idem est obiectum poten-
cie nutritive et potencie augmentative scilicet alimentum
[illegible] eodem tamen aliter nutritur et augmentatur sed tamen nutricio
et augmentacio differunt nam [illegible] sunt [illegible] eodem alito

quia quantum cumulat secundum quod est potentia subiecti et augmentabat
secundum quod est quantum ideo non eandem totum est extremis scilicet obiectum

Generacio vero que est operacio potencie vegetative

est generatio secundum gradum alicuius quia semen in corpore animatum nomine
sicut illud aqua semen est decisum propter conservationem speciei unde
ex eo quod alto non totaliter sed partialiter fit nutricio et aug-
mentatio et generatio non tamen generacio tantum convertitur vel
augetur sed ex superfluo cum aliunde fit generacio
non ex eo ex superfluo ex quali sed in spiritu et dicit Aristoteles
quod generare tale sibi est naturalissimum operibus sicut non est
est perfectissimum simpliciter sed secundum quod scilicet inter operationes
vegetative potencie / unde et natura solis magis intendit
continuationem speciei quam conservationem individui unde illud predictum
dum ideo est quod corpus animatum sit sibi simile generabunt secundum
Aristotelem quod sit perfectum non orbatum et non habet spontaneam
generationem primo sit perfectum tamen in qualitate quia in etate
ideo quod non sit orbatum ideo quod non sit diminutum in membris
genitalibus ideo quod non habeat spontaneam generationem [illegible]
quod non generetur per putrefactionem sicut musca vel vermis quod
cum per putrefactionem sine semine generatur sed tamen ex semine
non generatur sibi simile ex alio ut germinatio [illegible]
et hoc tamen modo debemus esse

Ut autem manifestiora fiant que de anima

vegetativa et eius potencijs premissa sunt agamus de ve-
getabilibus et plantis quedam sunt planta generale nomen est
et secundum Aristotelem plantarum quedam sunt arbores que habent de
supra radice stipitem unicum ex quo multi rami nascuntur
alie medie inter arbores et herbas ut frutices sine stipite
habentes ex radicibus ramos / alie herbe que non habent stipitem
supra radicem sed folia principium autem effectus in generatione
plantarum et cause vegetationis est sol sine calor solis primum
mobile [illegible] sunt intrinsecus est terra non tamen terra pura
sed ex aliquo elemento [illegible] sine [illegible] ex ipsa [illegible]
[illegible] insurgit quod est [illegible] / generatio primum aereum
sive igneum [illegible] per terram [illegible] per aquam et aerem
diffundens et frigidum superius surgens / non tamen [illegible]
clariore forme sine corporis [illegible] sunt in hac cause
[illegible] ut [illegible] secundum de anima et [illegible] per Aristotelem
/ Modus autem generationis plantarum secundum Aristotelem in
libro de plantis est quod [illegible] calor [illegible] ascendunt vapores
terrei et aquei ad superficiem terre ad quod autem descendit [illegible]
[illegible] in quo [illegible] celestium in
[illegible] continet ea et ex eis [illegible] planta
[illegible] autem radice generatur [illegible] humore [illegible]
[illegible] et ex humore [illegible] / Et dicit Aristoteles quod est
[illegible] planta prima in radice / secunda in medulla [illegible]
ad alias partes diffunditur [illegible] et [illegible]

folia ex humore magis aquoso, flores vero ex humore
magis subtili et magis aereo, fructus vero ex humore aereo ma-
gis digesto et magis commixto de natura vero plantarum specia-
liter dicta non est presentis propositi

Postquam de anima vegetativa dictum est nunc
de sensitiva agendum est, que autem dividitur in potentiam scilicet
apprehensivam et motivam, et dicitur quod apprehensiva que se ex-
tendit ad apprehensionem ad notitiam indicandam, et ipsa apprehensiva
dividitur in apprehensivam de foris et in apprehensivam de intus,
et dicitur apprehensiva de foris que apprehendit per organum quod est
extra in corpore vel quod forte est non est [illegible], de sensu
tactus, et dicitur apprehensiva de foris quia apprehendit rem
de foris presentem [illegible] aut [illegible] [illegible] ipso [illegible] et de [illegible]
[illegible] [illegible] ea de alia

Virtutes quidem apprehensive de foris sunt quinque
sensus exteriores sunt potentie extendentes scilicet sensus auditus
visus odoratus gustus et tactus, quorum sufficientia sic sumitur quia quinque
[illegible] per que fit sensatio [illegible] de [illegible] [illegible] aut [illegible]
aut aqua aut aer [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] que sentitur per aerem vel aquam aut
per utrumque sicut odor vel calor vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] per
minimum sensum

Conveniunt autem dicti sensus in aliquibus et
differunt in aliquibus. Primo conveniunt sicut virtutes passive sensibilium
[illegible] suscipientes non esse mutates et [illegible] obiecta [illegible]
dicuntur passibiles [illegible] quia in sensu fiunt passione vel
[illegible] [illegible] dicuntur virtutes passive que non sunt potentie active 20
que omnes sunt passive [illegible] et non [illegible] et [illegible] obiectorum
[illegible] et [illegible] [illegible] 3o que ad hoc quod actu sentiant
[illegible] requiruntur [illegible] ex parte sensus scilicet [illegible] et organum et
[illegible] [illegible] scilicet obiectum et medium, ex parte [illegible] requiritur [illegible]
[illegible] sensibilis ad sensum, ex parte organi requiritur [illegible] [illegible]
[illegible] dispositum, ex obiecto requiritur conveniens [illegible] ex
parte medii conveniens distantia, quia sensibile positum supra
sensum non sentitur et [illegible] [illegible] [illegible] sensus non
[illegible] extra sensibile [illegible] et [illegible] in magna [illegible] [illegible] in
magno [illegible] ut [illegible] [illegible], 4o conveniunt
quia omnes [illegible] [illegible] [illegible], sensus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Differunt autem isti sensus in aliquibus primo in
[illegible] mediorum et obiectorum [illegible], 2o differunt [illegible]
quia quidam illorum scilicet tactus et gustus sunt [illegible] [illegible]
et alii sunt ad bene esse animalis et ad [illegible] [illegible]
[illegible] de [illegible] bonum [illegible] a malo vel nocivo et per
tactum corruptivum et non corruptivum, 3o quia [illegible] sensibilia in-
[illegible] medium intrinsecum [illegible] [illegible] [illegible] aliqui
aut medium extrinsecum, 4o [illegible] [illegible] quia tactus
[illegible] [illegible] [illegible] et in [illegible] [illegible], 5o in appre-
[illegible] et [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible]

et remotam apprehendit / tactus vero quia grossior est apprehensa
forcius retinet. Hec sunt ergo generales convenientie et differentie sensuum
[illegible] et que possunt [illegible] assignari

Sed dicendum est particulariter de unoquoque. Et primo

de medio et organo / et primo de visu tamquam dignissimo
organum ergo visus est oculus ad quem venit [illegible]
[illegible] a cerebro usque ad pupillam per quam [illegible]
[illegible] cristallino [illegible] pupilla
[illegible] videntis [illegible] sed [illegible] sine virtute visiva
[illegible] ipsa vero [illegible] videntis fallit
[illegible] de aliis sensibus [illegible] / Medium vero [illegible]
[illegible] aer vel aqua et ad hoc quod aliquid [illegible]
[illegible] diafanum [illegible] lumine requiritur ad videndum [illegible]
requiritur [illegible] medium aut [illegible] colorem aut [illegible] obiectum
et patet dicta [illegible] utramque partem [illegible] colorem
[illegible] non sufficit [illegible] agere sine [illegible] lumine obiecto
[illegible] calor [illegible] calor [illegible] et
lumine [illegible] lumine non [illegible]
[illegible] videntur [illegible] calor [illegible]
[illegible] diafano [illegible] calor aut
[illegible] lumine [illegible] cadente [illegible]
[illegible] cadit lumen aliquid saltim magis [illegible]
[illegible] impedit [illegible] saltim [illegible] distincte [illegible] magis
lumine [illegible] lumine [illegible]

Organum vero auditus est in auribus et est

[illegible] aer [illegible] aut [illegible] ad quem
[illegible] nervus [illegible] aut cerebro [illegible]
[illegible] / Medium [illegible] aer [illegible]
[illegible] et [illegible] / Sed obiectum [illegible]
[illegible] fit in aere [illegible]
[illegible] ad [illegible] fit [illegible] in aere
[illegible] ad aures [illegible] medium [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] magna [illegible]
fit [illegible] aut

Organum vero olfactus est in duabus caru-

[illegible] dependentibus a cerebro [illegible] sunt duobus [illegible]
[illegible] mamillarum [illegible] / Medium
autem [illegible] aer vel aqua / Et licet [illegible] medium
in hoc sensu et in aliis [illegible] visu et auditu
[illegible] medium in [illegible]
[illegible] diafanum sed [illegible] medium
[illegible] / Obiectum vero est odor [illegible]
[illegible] calorem [illegible]
[illegible] lata

pyotruska obolx [illegible] 7 aske l ka o ko[illegible]
rossrzya [illegible] N. 8. 1

ac de officio deffensionis mee ac de racione accu
sacionis tue fortasse eciam alia in parte oracionis
dicendum nobis erit. Sed nunc miror nos magni viros
sapientissimi atque ornatissimi servi sulpicii cor
questio quadam racionis accusare commendat qui
gravissime atque acerrime proximum ferre dixit me
familiaritatis necessitudinisque oblitum causam
L murene contra se defendere. Huic ego sulpicio iu
dices satisfacere cupio vos adhibere arbi
tros nam quod grave est vere accusari in ami
cicia etiam si falso accuseris non est ne
gligendum. Ego servi sulpicii me in peticione
tua tibi omnia studia atque officia pro nostra
necessitudine et debuisse confiteor et prestitisse
arbitror. Nichil tibi consulatum petenti a me defuit
quod esset aut ab amico aut a gracioso aut
a consule postulandum. Abiit illud tempus muta
ta racio est. Sic existimo sic mihi persuadeo
me tibi contra honorem murene quantum
tu a me postulare ausus sis tantum debuisse
si contra salutem nihil debere existimo

atque hoc nec [illegible] laudare

[illegible]

Reverendo patri domino
iohanni preposito preposi[illegible]
[illegible]
Domino ac preceptori suo gracioso

[illegible]

Quae si causa non esset tamen ut dignitas hominis est
honoris eius quem adeptus est amplitudo summam mihi
superbiae crudelitatisque famam inussisset si hominis et suis
et populi romani ornamentis amplissimi causam
tanto periculo capitis destituissem neque enim iam mihi licet
neque est integrum ut meum laborem hominum peric-
ulis sublevandis non impertiam nam cum praemia mihi
tanta pro hac industria sint data quanta antea
nemini sic et si existimo labores quibus ea adeptus sis de-
ponere esse hominis et astuti et ingrati quod si licet
desinere si te auctore possum si nulla inertiae nulla
superbiae turpitudo nulla inhumanitatis culpa su-
scipitur ego vero libenter desino sin autem
fuga laboris et desidiam repudiatio supplicum
superbiam amicorum neglegentia improbitatem coarguit
nimirum haec causa est huiusmodi quam nec indu-
strius quisquam nec misericors nec officiosus deserere
possit atque huiusce rei coniecturam de tuo ipsius studio
servi facillime ceperis nam si tibi necesse putas
etiam adversariis amicorum tuorum de iure consu-
lentibus respondere et si turpe existimas te ad-
vocato illum ipsum quem contra veneris causa
cadere noli tam esse iniustus ut cum tui fontes
vel inimicis tuis pateant nostros etiam amicis
putes clausos esse oportere cum si me ista

familiaritas ab hac causa removisset et si Hor-
Idem e Hortensio in causa clarissimis viris si ce-
terisque a quibus intellego [illegible] magni existi-
mari accidisset in ea civitate consul designatus
defensorem non haberet in qua nemini umquam infi-
mo maiores nostri patronum deesse voluerunt ego
vero iudices non me existimarem nefarium si
amico crudelem si misero superbum si consu-
li defensionem negarem quod dandum est amicitiae large dabi-
tur a me ut tecum agam Servi non secus ac si meus
esset frater qui mihi est carissimus isto in loco quod tri-
buendum est officio fidei religioni id ita mode-
rabor ut meminerim me contra amici stu-
dium pro amici periculo dicere intellego iudi-
ces tris totius accusationis partis fuisse et earum
unam in reprehensione vitae alteram in conten-
tione dignitatis tertiam in criminibus ambi-
tus esse versatam atque harum trium partium
prima illa quae gravissima esse debebat
ita infirma et levis ut illos lex magis quaedam
accusatoria quam vera maledicendi facultas
de vita L. Murenae dicere aliquid coegerit

obiecta est rem arca que ab hoc nol ad ne luxtoli
et luxuriis expedita est sed in voluntati libe [illegible]
ri peragranda qui se adheserunt precipue sua inga
tore na [illegible] aut hostiliter potius inpou
ri [illegible] aut apparens responderet [illegible]
aut vel [illegible] eq [illegible] [illegible]
ri potissimum filij solebant hunc deinde mili
taribus [illegible] decorari singula
fuit [illegible] gestis [illegible]
pro [illegible] et fuit
in arca et uno potissimo patri sue ma
gno [illegible] solacio in
laboribus gratulacioni in victoria fuit
et [illegible] luxurie [illegible]
nil aput [illegible] arca [illegible]
[illegible] [illegible]
ne arce nomen [illegible] fuit
ex qua [illegible] memoria [illegible]
et [illegible] constituta est [illegible]
aut in arca [illegible] aut ex arca [illegible]
flagicia ac [illegible] vero [illegible]
in [illegible] voluntas [illegible]
[illegible] solus [illegible] [illegible]

pral. dux ni amori debet

Fore liberalissime meruisse putares. Finem est
stipendiorum patris victoriam ac triumphum
fuisse felicitatis fuit: maledicto id circa nihil si-
t relicti loci est: quod omnia laus occupavit;
Saltatorem appellat L. Murenam Cato: maledictum
est si vere obicitur vehementis accusatoris
sin falso maledici conviciatoris quare cum
ista sis auctoritate non debes Marce arripere
maledictum ex trivio aut ex scurrarum aliquo
convicio neque temere consulem populi ro-
mani saltatorem vocare sed conspicere quibus
praeterea vitiis affectum esse necesse sit eum
cui vere istud obici possit nemo enim fere
saltat sobrius nisi forte insanit neque in
solitudine neque in convivio moderato atque
honesto: tempestivi convivii amoeni
loci multarum deliciarum comes est extrema
saltatio tu mihi arripis id quod necesse est omnium
vitiorum esse postremum relinquis illa quibus
remotis hoc vitium omnino esse non potest: nullum tur-
pe convivium non amor non comissatio non
libido non sumptus ostenditur et cum ea non
reperiantur quae voluptatis nomen habent quaeque
vitiosa sunt in quo ipsam luxuriam reperire non potes
in eo te umbram luxuriae reperturum putas
nihil igitur in vitam L. Murenae dici potest nihil inquam

Margin notes (left): hec probra [illegible] apud antiquos — [illegible] talem — [illegible] — Conclusio

[illegible]

omnino neque indices sit cum consul designatus
defenderetur ut eius nulla fraus nulla avaritia
nulla perfidia nulla crudelitas nullum petulans
dictum in vita proferatur bene habet iacta sunt
fundamenta defensionis nostris enim laudibus
quibus utar postea prius propterea inimico confiteor
ut virum bonum atque integerrimum hominem defen
dimus quo constituto facilior est mihi aditus ad
contentionem dignitatis que pars altera fuit accu
sationis. Summam video esse in te Ser. Sulpici   q pars in utroque par erat
dignitatem generis integritatis industrie ceterorum
atque ornamentorum omnium quibus fretum ad con
sulatus petitionem aggredi par est paria cognosco esse
ista in L. Murena atque ita paria ut neque ipse
dignitate vinci potuerit neque te dignitate supe
rarit. contempsisti L. Murene genus extulisti tuum
quo loco si tibi hoc sumis nisi qui patricius sit ne
minem bono genere esse natum facis ut rursus
plebs in aventinum sevocanda esse videatur
sin autem sunt ample et honeste familie
plebeie ac proavus L. Murene et avus pre
tores fuerunt et pater cum amplissime atque hone
stissime ex pretura triumphasset hoc faciliorem
huic gradum consulatus adipiscendi reliquit quod
quidem patri debitus a filio petebatur

Dilemma? argumentum
quod ...
Murena

Iugurtha.

Tua vero nobilitas Servi Sulpicii tam et si
summa est tamen hominibus literatis et hi
storicis est notior: populo vero et suffraga-
toribus obscurior pater enim fuit equestri loco
avus nulla illustri laude celebratus ita-
que non ex hominum sermone recenti sed ex
[historiarum] annalium vetustate eruenda est memoria
nobilitatis tue quare ego te semper in nostrum
numerum agregare soleo quod virtute indu-
striaque perfecisti ut quom equitis romani esses filius
summa tamen amplitudine dignus putarere
nec mihi umquam minus in quinto pompeio novo
homine et fortissimo viro virtutis esse visum est
quam in homine nobilissimo M. emilio et
enim eiusdem animi atque ingenii est posteris
suis quod pompeius fecit amplitudinem nominis
quam non acceperit tradere et ut scaurus memo-
riam prope intermortuam generis sui virtute
renovare quamquam ego iam putabam meis non nostris
viris fortibus ne ignobilitas obijceretur

ordo et nobilitas [illegible] [illegible] ne [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

fortis

tum generis mei laborem esse perfectum qui nos iacebat
nos Curiis Catonibus Pompeiis antiquis illis
fortissimis viris novis hominibus sed his
recentibus Mariis et Didiis et aliis commemo-
randis iacebant cum ego vero tanto inter-
vallo claustra ista nobilitatis refregissem
ut aditus ad consulatum post hac sicut apud
maiores nostros fuit non magis nobilitati qui-
dem quam virtuti pateret non arbitrabar cum
ex familia vetere et illustri consul designa-
tus ab equitis Romani filio consule defende-
retur de generis novitate accusatores esse
dicturos et enim mihi ipsi accidit ut cum duobus
patriciis altero improbissimo atque audacis-
simo altero modestissimo atque optimo viro pe-
terem superavi tamen dignitate Catilinam gra-
tia Galbam quod si id crimen homini novo esse de-
beret profecto mihi neque inimici neque invidi
defuissent omittamus igitur de genere dicere
cuius est magna in utroque dignitas vide-
amus cetera quaestura vero pari

Et sum ego factus prior non est respondendum
ad omnia neque enim vestrum quemque fugit cum multi
pares dignitate fiant unus autem primum solus
possit obtinere non eundem esse ordinem dign
tatis et renunciacionis propterea quod renunciacio
cio gradus habeat dignitas autem sit persepe
eadem omnium sed questura utriusque prope
modum pari momento sortis fuit. Habuit. Hic
Lege titia provinciam tacitam et quietam tu illam
Cui cum questores sortiuntur eciam acclamari
solent. Hostiensem non tam graciosam
et illustrem quam negociosam et molestam
Consedit utriusque nomen in questura nu
llum enim vobis sors campum dedit in quo
excurrere virtus cognoscique posset reliqui tem
poris spacium in contencionem vocatur ab utro
que dissimillima racione tractatum est. Servius
Hic nobiscum hanc urbanam miliciam

99

Respondendi scribendi cavendi plenam
sollicitudinibus ac stomachi secutus est eum
h. didicit multum vigilavit laboravit praesto
multis fuit multorum stultitiam perpessus
est arrogantiam pertulit difficultates exor
buit vixit ad aliorum arbitrium non
ad suum. magna laus et grata hominibus unum
hominem in laborare in ea quae sit multis
profutura. quid Murena interea? fortissimo
ac sapientissimo viro summo imperatori lega
tus L. Lucullo fuit qua in legatione duxit exer
citum signa contulit manum conseruit ma
gnas copias hostium fudit urbes partim vi par
tim obsidione cepit Asiam istam refertam et eandem
delicatam sic obiit ut in ea neque avaritiae neque luxu
riae vestigium reliquerit: maximo in bello sic est ver
satus ut hic multas res et magnas sine imperatore
gesserit nullam sine hoc imperator. atque haec quamquam praesente
L. Lucullo loquor tamen ne ab ipso propter periculum
nostrum concessam videamur habere licentiam fingendi
publicis litteris testata sunt omnia quibus

In multis tantum laudis impertit quantu(m)
neq(ue) ambitiosus imperator neq(ue) mundi tribue
re alteri in communicanda gl(ori)a debuit. Sunt a
in utroq(ue) est. Honestas summa dignitas q(uod) ego
Si mihi per secundu(m) liceat pari adq(ue) in eade(m)
laude ponam: s(ed) n(on) licet agitat rem milita
rem inscitator tota(m) hanc legationem asiduni
tatis et operum harum quotidianarum putare
consulatum apud exercitus nu(n)c fuerit neq(ue)
tot annos forum non aliqu(an)do absuerit et
dum ut ex longo intervallo venerit ad eos qui
in foro habitarunt de dignitate contendat
primum ita asiduitas s(ed) in se ipso g(ra)tiam aliqu(an)do
dum afferat. hominibus fastidij grauitas sane
talis mihi quidem vehementer expedit posi
tam in oculis esse gratiam s(ed) tamen ego sar
citatum magno meo labore superaui et in
idem fortasse verum utriq(ue) nostrum desideri
um nihil obfuisit s(ed) ut hoc omisso studio
ad studia nostra atq(ue) artium contentione(m) revertamur

Qui potest dubitare quin ad consulatum adipiscendum
multo plus afferat dignitatis res militaris quam
iuris civilis gloria. vigilas tu de nocte ut tuis consul-
toribus respondeas ille ut eo quo intendit mature
cum exercitu perveniat te gallorum illum bucinarum cantus
exsuscitat tu actionem instituis ille aciem instruit tu caves
ne tui consultores ille ne urbes aut castra capiantur ille
tenet et scit ut hostium copie tu ut aque pluvie arceantur
ille exercitatus est in propagandis finibus tu in regen-
dis ac nimirum dicendum est enim quod sentio rei militaris virtus
prestat ceteris omnibus. hec nomen populo romano hec huic
urbi eternam gloriam peperit hec orbem terrarum parere
huic imperio coegit omnes urbane res omnia hec nostra
preclara studia et hec forensis laus et industria latent
in tutela ac presidio bellice virtutis simul atque increpuit
suspicio tumultus artes illico nostre conticescunt et
quoniam mihi videris istam scientiam iuris tamquam fi-
liolam osculari tuam non patiar te in tanto errore
versari ut istud nescio quid quod tantopere didicisti preclarum
aliquid esse arbitrere aliis ego te virtutibus conti-
nentie gravitatis iustitie fidei ceterisque omnibus consulatu
et omni honore semper dignissimum iudicavi quod quidem ius
civile didicisti non dicam operam perdidisti sed illud dicam
nullam esse in ista disciplina munitam ad consulatum

quemadmodum queso

Viam omnes eam artes que nobis po ro. studia co
ciliant et admirabilem dignitatem et pergra
tam utilitatem debet habere summa dignitas
est in iis qui militari laude antecellunt omnia
enim que sunt in imperio et in statu civitatis
ab his deffendi et firmari putantur summa
etiam utilitas si quidem eorum consilio et
periculo cum reip. tum etiam nostris rebus perfrui
possumus gravis etiam illa est et plena digni
tatis dicendi facultas que sepe valuit in con
sule deligendo posse consilio atque oratione et se
natus et populi et eorum qui res iudicant mentes
permovere queritur consul qui dicendo non
nunquam comprimat tribunicios furores qui con
citatum populum flectat qui largitioni resi
stat non mirum si ob hanc facultatem hom
ines sepe etiam non nobilis consulatum consecuti
presertim cum hec eadem res plurimas gratias firmi
ssimas amicitias maxima studia pariat quorum
in isto vestro artificio sulpici nihil est primum digni
tas in tam tenui scientia que potest esse res enim sunt

partim

oratoria est facultas que prevalet munere seu dignitati

propter se dicit

exercitu

prestantia

3 l 11

Parve prope in singulis litteris atque interpunctionibus
verborum occupatae deinde etiam si quid apud maiores
fuit in isto iure admirationis id enuntiatis vestris mysteriis
totum est contemptum et abiectum. Posset agi lege necne
pauci quondam sciebant fastos enim vulgo non habebant.
Erant in magna potentia qui consulebantur a qui-
bus etiam dies tamquam a Chaldaeis petebatur. Inventus est
scriba quidam Cn. Flavius qui cornicum oculos confixerit et
singulis diebus ediscendis fastos populo proposuerit et ab ipsis ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ proposuit ... compilarit
Itaque irati illi quod sunt veriti ne dierum [illegible]
Itaque irati illi quod sunt veriti ne dierum ratione pervulga-
ta et cognita sine sua opera lege posset agi notas quasdam
composuerunt ut omnibus in rebus ipsi interessent. Quom
hoc fieri bellissime posset fundus Sabinus meus est immo
meus deinde iudicium noluerunt. Fundus inquit
qui est in agro qui Sabinus vocatur. Satis verbose.
Cedo quid postea? Eum ego ex iure Quiritium meum esse aio. Quid
tum? Inde ibi ego te ex iure manum consertum voco.
Quid huic tam loquaciter litigioso responderet ille
unde petebatur non habebat. Transit idem iurisconsultus
tibicinis Latini modo. Unde tu me inquit ex iure manum
consertum vocasti inde ibi ego te revoco. Praetor interea ne
pulchrum se ac beatum putaret atque aliquid ipse sua spon-
te loqueretur ei quoque carmen compositum est cum ceteris
rebus absurdum tum vero in illo suis utrisque superstitibus
praesentibus istam viam dico. Inite viam. Praesto aderat sapiens
ille qui inire viam doceret. Redite viam. Eodem duce

recibant hec iam tunc apud illos barbatos ridicu
la credo videbantur homines cum recte atque in lo
co constitissent iuberi abire ut unde abissent
eodem statim redirent. Iisdem ineptiis fucata
sunt illa omnia quando te in iure conspicio et hec
Sed an ne tu dicis qua causa vindicaveris. que dum
erant occulta necessario ab eis qui ea tenebant
petebantur postea vero pervulgata atque in
manibus iactata et excussa inanissima
prudentie reperta sunt fraudis autem et stul
ticie plenissima. nam cum permulta preclare legi
bus essent constituta iure consultorum ingeniis
pleraque corrupta ac depravata sunt. mulieres
omnes propter infirmitatem consilii maio
res in tutorum potestate esse voluerunt. hi
invenerunt genera tutorum que potestate mu
lierum continerentur sacra interire illi noluerunt
horum ingenio senes ad coemptiones faciendas
interimendorum sacrorum causa reperti sunt in omni
denique iure civili equitatem reliquerunt verba
ipsa tenuerunt ut quia in alicuius libris exem
pli causa id nomen invenerant putarunt omnes

[illegible]

imperat
mulieres que coemptionem facerent causa vo
carisia illud mihi quidem mirum videri solet tot ho
mines tam ingeniosos post tot annos etiam nunc fare
statuere non potuisse utrum diem tertium an peren
dinum iudicem an arbitrum vel an litem dici opor
teret itaque ut dixi dignitas in ista scientia consu [illegible] famen[illegible]
laris numquam fuit que tota ex rebus fictis commenticiisque
constaret gratie vero multo etiam minus quod enim om
nibus patet et eque promptum est mihi et adversa
rio meo id esse gratum nullo modo potest itaque non
modo beneficii collocandi spem sed etiam illud quod ali
quamdiu fuit licet consulere iam perdidisti sapiens
existimari nemo potest in ea prudentia que neque ex
tra romam usquam neque rome rebus prolatis manifestatis amplificatis
quicquam valet peritus ideo haberi nemo potest quod
in eo quod sciunt omnes nullo modo possunt inter
se discrepare difficilis autem res ideo non puta
tur quod et perpaucis et minime obscuris

litteris continetur itaque [illegible] [illegible]

Casimir regelanorum
prudentia agere
Kurowsky

Finit

Et eniq de scriptis agimidur scripta sunt omnia
ingt tamen quidq tam aliquid scriptum sit p clyp
nos possim qua de re agitur adeo gro resolud aut
minime parato respondendum si id opposuit
respondit id mi mutare respondisse p firmis si
valebit ita conveniunt nos nosse et tractare
veritate qua propter nec solum Magna militaris virib
formulis aliq actionibq antiquo mundo et verum
etiam dicendi consuetudo longe et multum istius
sit exercitationi at honore aut celebratiq nisi
decibit plerq immo multo tpe maluisset post
ut assequi non potuissent. sed potissimum sit
tassi et animum suis artificibq eos aut erudi
esse qui clarat scribend potuit sic ut multos
videmq qui oratores mediocres potuit eos
ad mi studiis devenire magnus dicendi labor
magna ars magna dignitas summa gratia

dux et actis q(ui) possunt locare hominis in am
plissimo gradu dignitatis una imperatoris
altera oratoris boni ab hoc enim pauci ex
numerula retinentur ab illo belli pericula
atqui si diligenter mitridates qui potuerit et quid
effecerit et qui vir fuerit consideratis omnibus regibus
cum quibus populus romanus bellum gessit hunc regem nimirum
antepones quem l. silla maximo et fortissimo exercitu
pugna excitatum non rudis imperator ut alios ut
dicam cum bellum invectum totam in asiam in pace dimisit
quem l. murena pater huius vehementissime vigilantissime
simulque vexatum repressum magna ex parte non oppressum reli(quit)
quod qui rex sibi aliquot annis sumptis ad confirmandas
rationes et copias belli tantum spe conatuque
valuit ut si oceanum cum ponto sertorii copias cum suis
coniuncturum putaret ad quod bellum duobus consulibus
ita missis ut alter mitridatem persequeretur
alter bithiniam tueretur alterius res et terra

et mari calamitose vehementer et opes regis et no-
men auxerunt Luculli vero res tante extiterunt
ut neque manus belli commemorari posset neque maiore
consilio et virtute gestam nam cum totius impetus
belli ad cisicenorum menia constitisset eamque urbem
sibi mitridates asie ianuam fore putavisset que refracta
atque revulsa tota pateret provincia perfecta ab luculo
hec sunt omnia ut urbs fidelissimarum sociorum defen-
deretur ut omnes copie regis diuturnitate obsidionis
consumerentur quod ullam pugnam navalem ad tenedum
cum concitato cursu acerrimis ducibus hostium
classis italiam spe atque animis inflata peteret
et bellum
ut ex mercedem ut pellum

Oratio quesitura edenda prima

L

Omnes philippum summo ingenio opera gratia nobilitate
a marco herennio superari posse arbitrabatur est quis arbitraret
q. catulum humanitate sapientia integritate antecellentem superari
celebrem a gn. mallio quis m. scaurum hominem Scaurum
gravissimum civem egregium fortissimum senatorem a quinto
non superari
maximo non modo horum nihil ita fore putatum est sed
ne cum esset factum quidem qua re ita factum esset intelligi
potuit nam ut tempestates sepe certo aliquo celi
signo commoventur sepe improviso nulla ex certa
ratione obscura aliqua ex causa concitantur sic
in hac comitiorum tempestate populari sepe intelli
gas quo signo commota sit sepe ita obscura est
ut casu excitata esse videatur sed tamen si est red
da ratio due res vehementer in pretura desidera
te sunt que ambe in consulatu multum murene
populi
profuerunt una expectatio muneris que et rumore
et nonnullo et studiis sermonibusque competito
rum creverat altera quod ii quos in provincia ac
legatione omnes et virtutis et liberalitatis

Quid tua sors tristis atrox questio pe
cuniarum ex altera parte lachrimarum et sepa
Loris ex altera plena catenarum atque ni
dinum regendi mores multi relinendi contra
voluntatem [illegible] scriba damnatus ordo to
tus alumnis [illegible] gratiosissimo [illegible]
Scriba multi mei fortes et propter parte
civitatis offensa est ; [illegible] senem estimate
cui placet oblivisceris cui [illegible]
Postremo tu in provinciam [illegible] nolunt nos
possis et nulli reprehendere qui in ipso
et prior et consul probari [illegible]
in provincia nostra bona gratia [illegible]
nea existimationem [illegible] habent pro [illegible]
[illegible] in umbra urbe [illegible] facultate
[illegible] liberalitate qua nobis multas [illegible]
tribus que munimenta [illegible]
dampnet ipsi aut in gratia [illegible]
[illegible] dispaciatis primas [illegible]

rare ea quibus possis hominem e civitate [illegible] sunt molestie
praesertim non inopem neque infirmum exturbare
qui et per se et per suos et vero etiam per alienos de-
fendatur omnes enim ad pericula propulsanda
concurrimus et qui non aperte inimici sumus
etiam alienissimis in capitis periculis amicis-
simorum officia et studia praestamus quare ego
expertus et petendi et defendendi et accusandi
molestiam sic intellexi in petendo studium
esse acerrimum in defendendo officium in accusando
laborem itaque sic statuo fieri nullo modo posse
ut idem accusationem et petitionem consula-
tus diligenter adornet atque instruat unum
sustinere pauci possunt utrumque nemo tu cum
te de curriculo petitionis deflexisses animum-
que ad accusandum transtulisses existimasti te
utrique negotio satisfacere posse vehementer
errasti quis enim dies fuit postea quam in ista[m]

contra eos qui non digne [illegible] largitione in consequendis magistratibus utuntur

asserit aliud esse [illegible] proprie

Legem ambitus flagitasti quae non deerat
erat enim severissime scripta Calphurnia. Gessi-
mus et voluntati et dignitati tuae sed tota illa lex
accusatorum. Nam si haberes nocentem reum forta-
sse armatus; petitioni vero refragatus es. Poena gra-
vior in plebem tua voce efflagitata est commoti
animi tenuiorum exilium in nostrum ordinem concessit
Senatus postulationi tuae sed non libenter duriorem
fortunae communi conditioni te auctore constituit
morbi excusationi poena addita est voluntas offen-
sa multorum quibus aut contra valetudinis
commodum laborandum est aut incommodo mor-
bi etiam ceteri vitae fructus relinquendi. Quid ergo
haec quis tulit? Is qui auctoritati senatus volun-
tati tuae paruit denique is tulit cui minime
proderant. Illa quae mea summa voluntate sena-
tus frequens repudiavit mediocriter adversata
tibi esse existimas? Confusionem suffragiorum flagita-
sti, prorogationem legis Maniliae, aequationem gra-
dignitatem suffragiorum graviter homines honesti

Turba est ex [illegible] videri posset et ploratus [illegible] consolatio [illegible] romano

atque in suis civitatibus et non in ipsis gradus
tulerunt a tali viro esse pugnandum ut omnes digni-
tatis et qui gradus tolerentur. Idem etiam nulli-
res esse voluisse ut omnia occulta cum qui taciti
minime discordiis continentur in fortunas nostras
optimi irrumperent haec omnia de accusandi etiam
nunc ibant ad persequendum obscripsibant atque ex ordi-
illa plaga est iniecta petitioni tue non tacente
me maxima de gratia ab homine ingeniosissimo
et copiosissimo Hortensio multa gravissime
dicta sunt quo etiam mihi durior locus est dicendi
datus est cum ante me et ille dixisset et vir
summa dignitate et diligentia et facultate dicendi
M. Crassus ego in extremo non partem aliquam agerem
causae sed de tota re dicerem quod mihi videretur itaque in
his rebus fere versor et quod possum iudices occurro
vestre sapientie

confirmatio ad [illegible]

q [illegible] scribendi sunt · 13 · de centuria

[illegible] Het [illegible] · Sermo [illegible]

Quibus rebus qui timor bonis omnibus iniectus sit quantaque Crassiano [illegible] · si ille factus esset nolite omne commemorare · velle vos metipsi vobis secum recordamini · qui minister enim est Sullani nefarij gladiatoris vocis pretium sunt · quas habuisti in concione domestica diceballur quum in istorum fidelem defensorem negasset inveniri posse nisi eum qui ipse miser esset in ligro[illegible] et fortunatorum promissis [illegible] miseros credere non oportere quasi qui consumpta re ipsa et [illegible] temporare [illegible] spectaret quidem ipse deberet quem [illegible] possideret quod audiret nimium [illegible] ferme [illegible] [illegible] communi

[illegible] [illegible] [illegible] reformo

Panna a prod kurowsky v m. posfolny geziga
Consilio est et ratio [illegible] Magni ponderis
Pan [illegible] [illegible]

[illegible] Zacharia [illegible] primo mo [illegible] novi [illegible] fortunam [illegible] facit [illegible] accusatoribus post [illegible] ante [illegible] Catilinam

pauca paucis verbis

Reverendo patri domino Jakobo [illegible]

Diceverunt de

Haec ex [illegible]:

In marco catone iudi: haec bona que videmus
divina et egregia ipsius scitote esse propria que
nunquam requirimus ea sunt omnia non a natura
verum a magistro. Fuit enim summo quidam ingenio
vir Zeno cuius inventorum aemuli stoici
nominantur huius sententiae sunt et praecepta
eiusmodi sapientem gratia numquam moveri numquam cuiusquam
delicto ignoscere neminem misericordem esse nisi
stultum et levem viri non esse neque exorari neque
placari solos sapientes esse si distortissimi sint
formosos si mendicissimi divites si servitutem
serviant reges nos autem qui sapientes non sumus
fugitivos exules hostes insanos denique esse
dicunt omne delictum scelus esse nefarium
nec minus delinquere eum qui gallum gallinaceum
cum opus non fuerit quam eum qui patrem suffo
caverit sapientem nihil opinari nullius rei

dimissa: mylosrdny gest
kurek dobry
mudrzi
nyenebyt
Blazni
zlost: wassowsky

benedictus ~~cognitus~~

Sentire multa in re falli sententiam
mutare nunquam hic homo ingeniosus,
in tanto auctoribus credulissimus in du-
bijs arripuit nunquam disputandi causa

Primus methaphisice

[illegible]
[illegible]

Circa initium methaphisice queritur utrum omnes homines naturaliter scire desiderant. Primo intelligendum est nomen duplex scilicet appetitus et desiderium. Appetitus est quedam inclinatio tam rei habite quam habende; habite per modum delectationis, habende per modum carentie. Sed desiderium est solum ad rem habendam. Aliter vero appetitus est duplex, scilicet animalis quidam naturalis. Naturalis est qui fit sine cognitione agentis propter et talis semper fertur in bonum verum quia dirigitur ab agente infallibili. Et est duplex quidam est essentialis, alius accidentalis. Essentialis dicitur qui naturaliter consequitur essentiam rei. Sed accidentalis dicitur qui naturaliter consequitur naturales dispositiones et complexiones rei. Sed appetitus animalis est duplex quidam intellectualis quidam sensualis. Sensualis est qui fit cum cognitione sensitiva agentis propter ipsa et talis aliquando fertur in bonum verum aliquando in bonum apparens. Aliter intellectualis est qui fit cum cognitione intellectuali propria et talis fertur aliquando in bonum apparens. Conclusio ad questionem: Omnes homines appetitu naturali sensuali et intellectuali scire desiderant. Patet ibi [illegible] scire stat esse tamen. Sed omnes probatur, est hec: quia omne perfectibile naturaliter appetit suam perfectionem; sed scire naturaliter perficit hominem [illegible] bonum probatur quia homo in principio sui est sicut tabula rasa in qua nihil est depictum. Secunda vero quia homo naturaliter appetit esse per melius et convenientius sicut in operationibus naturalibus et propriam; sed per scire magis [illegible] primo causa assimilatur intelligentie. Declaratio conclusionis: Primo dicitur appetitu naturali propter appetitum animalem secundum quem homo aliquando potest desiderare ignorare quam scire, quia timet scire destruere per scire. Dicitur sensuali propter appetitum naturalem accidentalem propter quem homines aliquando percipiunt scire et aliqui plus aliqui minus secundum quod eis insunt plura accidentia eos ad scire vel non scire moventia ut scire clerici [illegible]. Dicitur intellectuali propter appetitum sensitivum secundum quem solum scire desiderant. Est probatio: quod omnes homines appetitu naturali sensuali et intellectuali moventur motu perfectionis et inclinatio propter motum [illegible] quem habent [illegible] motus ad scire sensualiter tamen bonum bonitate intellectuali et perfectionali [illegible]

[illegible]

[illegible]

bonum re et mor. 2e despicit scit tantum finita quod infinita
qui tot et non tot quam plura et illa que habet etc. sequitur
Signum autem ex quo textus habetur probatur gloriosa
per ut. etenim propter ipsum et maxime visus diligendi sunt
propter scire igitur scire magis etc. quia 3. quia propter unum ipsorum hic et
ad magis etiam quod tenetur. **Utrum visus sit maxime diligendus**
2 etc. aliorum sensuum. circa visum primum et organo pro quo
nota. duplices sunt sensus. quidam exteriores. et sunt isti qui
requirunt aliud sensum ad cognoscendum aliquid interiores et sunt qui
sensibus exterioribus indigent ad hoc quod sentiant ergo non
visum magis esse diligendum. intelligitur dupliciter uno modo propter
necessitatem vite. et solum tactus est diligendus quia est
magis necessarius. alio modo quo ad cognitionem et hoc dupliciter quia
vel facit magis cognoscere et scire per doctrinam et magis audita
valent quia plura cognoscimus apud intentum quo ad doctrinam
per auditum quam per aliud sensum ergo quod ad inventorem et assistorem
et hoc dupliciter vel per se vel per accidens modo de per accidens quo ad
cognitionem per inventionem per auditum. ita multa cognoscimus
sic per visum ut cognoscimus sonum quem 3 sunt ad placentum
et hoc 3 de per accidens **Conclusio** ad quorum visus eiusdem
sensi ut homines inter sensus exteriores propter cognitionem per aspectionem
et inventionem de per se 3 magis diligendus quam aliquis
aliorum sensuum exteriorum quia de per se plura facit scire etc.
3 **Utrum visus facit nos maxime cognoscere**
dicitur quod. Nota 2o de anima dicitur quod tactus homo sit certissimum
debet intelligi quod ad alia animalia **Conclusio** sensus visus ma-
xime facit cognoscere sensitive formaliter et intellective virtualiter seu
instrumentaliter et dispositive quia 3 instrumentum per quod intellectus intelligit
et disponit eum ad intelligendum etc.
4 **Utrum visus plures differentias demonstrat** etc. habet ad
quorum videtur quod visus facit nos cognoscere plures differentias
rerum de per se dicitur nonne plures differentias rerum quia licet tactus
facit plures differentias quam ... cognoscere. tamen visus plures differentias rerum
cognoscit quia visus de per se cognoscit colorata et lucida que
valde multa sunt ut celum et corpus intelligentiis dicatur

ro depse ipi auditui qr licet pla faciat cogscere informatione
tn qr so3 dep actus s. vone hos vocu et sonoru quia
audita depse sor cogscat sonatia imo pla sunt visibilia
quia sonantia

Utrum ex sensu fiat memoria.

Nota hic qd hic debet dici consta3 eius effectus aliqui
Secdo no. qd ista tamen ss aliqui sumit pro potentia ul aia
ssiva Alio sumit pro cognitione ssitiva actuali debet sensu li
actu ipui sensui movente / et loqr dessv cpcione Tercio nota
memoria capi dupl Uno pro potentia seu aia memorativa
Alio capi pro cogitatione quadam de rebus ssibus pteritis cessa
te actuali ssitione Conclo. pma. prout dt tantu effici tan
tum sensu fit memoria Capiendo secdo illos terms / p3 qr
cognitione ssitiva actuali una cu aia cogente fit co
gnito memorativa / qr spes rerum ssibilium in ista virtute in
figuntur. sic qd post in absentia talis ssibilis hoc dicto indi
cat et memorantur / ratione quo tunc cognitio memorativa Nota
deficiente ca rel hc mte / qd deficiente ca actuali plurali
et totali rei quae no h3 plures cas in eodem genere. deficit
effectus illius. si forte sit r3 vix opposito ca ibi dist plus

Utrum Memoria sit per experimentum etc / deficit

oppo Nota. experimentum capitur dupl Uno pro experientia ssi
tiva qua primo cogscit rem tali ultali esse / et dicit
ego volo experiri an cervisia sit dulcis ul amara / Alio expe
rimentum est cognitio seu habitus sumendus generatus ex multis
memoriis ejusdem ssibilis dt hic primo sentit aliquam rem
et postea pluries memoratur de illa re. tunc ex illo generatur
quidam habitus. tamen quod hoc aptus 3 indicare sine de illa re
sine ssitione de qua pluries eu ssaverit indicat. Ideo memoria
cum aliquis sonus est potentia reservativa specierum prius ssitarum et no co
gnitiva hic no credo / qr aliis aia prima seu acer phus no di
ceret memoria / si credo potentia memorativa 3 cognitiva cogn
3 posita ssitiva si no est sola. qr alias ipsa cogscere Conclo et
universalis Ex pluribus memoriis efficitur et disponitur generatur
unus habitus qui dicitur experimentum de illa qo 3 phus in textu qui
dicit / qd eiusdem rei multe memorie faciunt experimentum etc. etc.
adssim

1 Utrum ex sapientiis fiunt artes vel et scientie

Pro illo nota unum quod producere aliud dupliciter. Uno modo virtute propria
non alio agente conveniente / 2° in quantum agit ultra gradum
sue perfectionis / patet quia alias aliquid produceret unam perfectionem
quam non haberet / patet quia produceret aliquam perfectionem nobiliorem in
et perfectionem virtualiter habet et si eam non habet tamen nec formaliter
nec virtualiter. Alio modo aliquid ducit aliud non virtute propria solum
sed instrumentaliter et dispositive et virtute alterius / 2° quia ali-
quid agit ultra suam speciem. Secundo nota ars est habitus
cum recta ratione factivus. Tercio nota scientie sunt duplices / quedam perfecte
et hec dupliciter / quedam perfecte, et sunt que non solum per informationem
et auditionem acquiruntur sed etiam per deductionem ad opus per ex-
perimentum. Alio modo sunt imperfecte que solum per auditionem acquiruntur
Alie sunt speculative et sunt dupliciter quedam sunt quarum principia
solum sunt per intentionem terminorum et tales non generantur ex sapi-
entiis ut principia mathematice. Alia sunt quarum principia non possunt fieri
nisi per memoriam et experientiam ut omnis [illegible] calidus
Conclusio quod ex sapientiis fiunt artes perfecte et scientie quarum principia
non sunt nisi per memoriam et hoc instrumentaliter et dispositive
et non virtute propria / quia experientia non est causa [illegible] dispositive
sufficientius ad generationem artium et scientiarum / patet quia [illegible] plu-
rium sine via [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

2 Utrum animalia bruta habent prudentiam quam concedit

Pro primo. Primo prudentia capitur dupliciter. Uno modo prudentia est habitus cum recta
ratione activus. Secundo prudentia est estimatio de convenientibus pro-
sequendo et nocivis fugiendo mediante memoria preteritorum et di-
citur prudentia animalis / Alia est prudentia non animalis et est estimatio
de convenientibus prosequendis et nocivis fugiendis sine memoria
preteritorum / et talem habet agnus de matre sua cum ipsam sequitur
vel cum fugit lupum / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 2° [illegible] forma habet
Conclusio unicalis quod omnia animalia habent prudentiam
vel animalem vel non animalem / et ista prudentiis indiget opera-
tionibus suis in quibus quandoque aliter et aliter oportet [illegible]
[illegible] operari. Secundo in operationibus in quibus continue se [illegible]

habent. non indigent prudentia. Item sciunt quod quando pluvia
dicit. formice sunt namque prudentia. quia quando sunt desuper
domiciliis. tunc signum est hoc tempus serenitatis sed quando contra
tunc est signum pluvie etc. Sequitur questio

Utrum autem et convenientie animalium quo ad suos gradus sint posite bene etc. 9

Convenientia est quia omnia animalia sunt sensum tactus quia est necessarius cuilibet ani-
mali quo ad vitam, licet hic visus est potior quo ad dignitatem. vel bene
esse sensus tactus non est potior quo ad cognitionem simpliciter esse. Differentia
prima. quia aliqua animalia bruta sunt sensum sine memoria et sunt animalia
quae sunt tota et in toto ipsa immobilia quo ad loca ut animalia generabilia
ex putrefactione, et ideo quia non querunt alimenta sua ad loca
remota, ideo non indigent memoria revertendi ad loca con-
sueta. Alia vero sunt animalia habentia sensum et memoriam sine auditu
et talia sunt prudentia animalia et naturaliter. ut sunt apes in inser-
dicunt quibus. hic apes audiunt. Unde quando volunt recedere. tunc rustici
in pelvim pulsant. Videtur quod illud sonum percipiunt non
mediante auditu. sed mediante tactu. sed per motum aeris vehementi
movetur. talis apes ad locum consuetum. Alia vero sunt animalia
habentia sensum memoriam et auditum. et talia ratione auditus sunt
disciplinabilia. sicut patet canibus. Propter non cognita causa dum
vivo ... particularis notitia que adiscente videtur et illo talia ani-
malia sunt auditum que indiget alimento querere a remotis
et tamen hoc postulat ab aliis ut sunt canes ... que possunt
informari. Alios causa cognitionis ... notitia intellectuali etc. causa ...
... etc. non causa ... Conclusio. Utrum et convenientie ut sunt
intelligite sunt bene posite et hanc ... volunt plures ... etc.

Utrum genus hominum vivit arte et ratione. sed bruta solum imaginatione et experientia etc. 10

Propter nota animalia sunt ... quedam imperfecta ut ex putre-
factione. Alia sunt perfecta. et hoc dupliciter quedam sunt perfecta secundum
speciem quo ad naturam et tempus et hic dispositiones organorum sunt ...
sunt perfecta ... quo ad tempus ut puer ... Secundo nota
quod debet intelligi de vita quo ad regimen debitum. ut patet supra

Utrum homini genus i. utrum tota multitudo hominum vivit
vel regitur regitur debite in vita sua arte et ratione Ratio non
quod ars in proposito debet capi pro quolibet habitu intellectuali sive practico
sive speculativo 2o dico quod omnes potentie hominis interiores
et exteriores debent comprehendi sub arte et ratione Conclusio
tota multitudo hominum solum debet regi in vita sua arte
et ratione et nobilibus noticiis Sed via regiminum virginum
et sapientiis solum quod non nobilibus et illa gradu differunt
de hominibus et brutis perfectis tamen 2m naturam quam 2m speciem
et debitas membrorum dispositiones vel sequitur
Utrum ars sit virtus sapientia aut singularium
Pro quo nota aliqua quando fuit vel bis potest demonstrari ut arguit
legiste omnis fur est suspendendus sed sor est fur vel
in illa quod non demonstratur potest quod de ea habetur scientia maxima
et postea minima propter illud sor est vel non est et deputi propter illam
sor fuit dicatur et distinguere propter illud sor potest esse Conclusio
de perse et universaliter formatur tunc ars est virtus si sapientia
de perse et universaliter formatur est singularium patet quia inde et deper
actuus ars est singularium Sed in cum pro quo sunt non distinguuntur quod
potest quod medicus sanat hominem sapientia dicitur patronus est virtus
homo infirmus et secundum accidens vel etc
Utrum expertus non artifex certius operetur quam artifex
inexpertus Pro quo nota duplex est artifex quidam
perfectus et ille non solum cognoscit sed conclusionibus demonstrationibus
sed et principiis talibus est perfectus qui scit demonstra-
tionibus artis sed quid sit Sed non duplex sunt operationes
artificiales cuiusmodi scolastice et logicales ut est ar-
guere persuadere et demonstrare aliis alie sunt operationes ad exte-
riorum condistincte Conclusio irrationalis ipse expertus non
artifex quo ad modum agendi certius et infallibilius quo
ad opera exteriora vel obiecta operatur et certiori modo opera-
tur hic quam artifex qui non est expertus vel arti perfectus
Sed quo ad habitus vel opus interius artifex inexpertus

Stanislaus Vespon et Andreas frater eius

ternis opat^r q^m expertus / p^s. q^r ceteris ꝑitum sit et cetera
demonstraciones et ar^{ta} et psuasiones q^z ipe expertus n^o sciret
Iste inexpertus artifex est magis sciens quam 18
expertus non artifex / Pro quo no. experien et ars con-
veniunt in h^c. q^r utraq^z p^suppo^t noti^{am} p^ma cog^m gnat^r
Sed diu^t. q^r experien^{tia} so^m p^suppo^t noti^{am} ꝯditiaz sez
memoriaz / sed ars p^suppo^t noti^{am} intellectiuaz ut s^t p^ma
doctrina exp^ruba gnat^r Etiam p^suppo^t notiam ꝯditiaz uz
experien^{tie} ex qua gnat^r tanq^m ex p^ncipio unsu^{ali} cendi / et
g^o licet experientia z p^ncipium cendi art^{is}. tn ꝯp^t h^c no
no / Lnod q^{ue} sunt artes que requirunt mag^{nam} experien^{tiam}
et laborem et ꝑitiam. et modicum de ingenio. ut sunt
artes mechanice. et tales no^u acquirunt^r sn experientia
Alie sunt artes que requirut multum de ingenio z modic^u
de labore expriori / **Conclo artifex inexpertus hns arte**
scdo^o est mag^s sciens q^z expertus no artifex. capiendo
illud ꝯpatiui uꝯ^pe. p^z q^r artifex talis scit cas speciales z
determinatis ꝯp^t q^{uo}d vel s^z. sed expertus so^m q^r est
et si scit causam tamen est in vniuersali valde cel
Iste gnaciones et actiones sunt cca singularia solum 17
et non vlia vel / Pro quo nota vlia sunt duplicia. q^{ua}
in essendo. et talia no sunt / Alia in essendo et d suppo^{do}
et talia sunt du^{tia}. q^{ua} actiua ut sunt signa vlia vniuer-
salia ꝗnch passiua / et duo res ul signa vlia sig^{ni}
ficata / Alia vo^o sunt vlia in causando / et talia s^t du^{tia}
ꝗnch p^ncipalia ut deus et intelligentie / q^{ue} instrumentalia
influencie. ut s^t lumen motus et dispositiones superiore
Scdo nota actio esse cca vlia inte^r du^{os} modos sic
q^z ipe sit cca plures eiusdem sp^{eci}ei q^{ui}bz indiuit' vtz acta
ꝯmittendi et intelli^{gen}di / Alio sic. q^z procedit a potentia
vli / 2° no so^m ab agente sin^{gulari} et determinato procedit
Conclo pa / Gnaciones sunt cca vlia in essendo tam

Ex Johann ...

actiue quam passiue. tum omnia illa quantum etc. sunt eadem vel ea in eodem instrumentalia quia illa etc. quantum Secunda conclusio. actus solum sunt eadem similiter. etc. licet habitus et potentie actuum sunt eadem idem non tamen econtra. quia actus sunt idem objectum sub ratione simili sed habitus sub ratione vel Correlarium sequitur. quod tales actus quadam quo solum sunt eadem similiter in essendo et non vel in essendo cum alia illa sunt etc. Sequitur conclusio

16 Utrum scientia speculativa sit nobilior scientia practica

Conclusio. Omnis speculativa est nobilior scientia practica ratione obiectivi finis. sed non omnis. patet prima pars. omnis scientia que de se magis est honoranda est nobilior. sed aliqua scientia speculativa ut methaphisica est huiusmodi igitur etc. et licet medicina vel alia plus honorantur intellectum quam methaphisica hoc tamen est non propter eius veritatem sed propter commoditatem Secunda illa scientia probatur quia practica primam et perfectas causas igitur et est gradu sui eligibilis etc. Tertia omnis speculativa est magis sapientia quam practica ut dicitur prohemio in textu. igitur nobilior. Secunda pars patet. quia scientia naturalis est nobilior quam methaphisica que est speculativa Dubitatur tamen optima speculativa est nobilior quam optima practica igitur quelibet speculativa Respondetur quod prima regula intelligitur sic optima speculativa ut patet sic in ratione qua speculativa esset melior quam optima practica vel que speculativa esset melior quam ut. tamen non est. sed solum est melior in ratione obiectiui finis et principiorum etc.

17 Utrum methaphisica est circa primas causas et principia prima etc. Nota primas causas gloza. quod methaphisica est circa particulares causas ut sunt cause vel Secundo nota scientia est circa aliquod dupliciter primo formaliter et adequate. alio solum materialiter etc. physica est circa bene primas causas vel circa primum motorem. secundum diuisionem. quia methaphisica est circa ipsum considerando qualitatem quantitatem ipsius. sed prout est ens. secundum physica est circa ipsum in ratione que est primus motor. et in primo motore cadit diuisitas vel effectiua vel causa vel denominatio quod diuisio denominatur. sed in se considerando non cadit ista diuisitas Secundo nota dupliciter sunt principia quod tenendi ut deus Alia doctrine. Conclusio methaphisica est circa primas causas

tamen scientia sui obiectum formale et adequatum considerando quidditates
illarum. Secundo ista principia consequendi / sed ista principia doctrine et di-
uino presuppositive. quia in hac que sunt principia cognoscuntur sub ratione
deriuatiua in hac presupposita scientia / sed in hac que considerat prima probative
formaliter tunc cognoscat scientia obiectum et formaliter et huiusmodi con-
siderat certa talia principia etc. Sequitur

Utrum condiciones sapientis sint bene assignate 18

primo quod sapiens debet scire omnia Pro quo
Nota aliquid dicitur scire dupliciter. Uno modo formaliter etc. Secundo dicitur scire
generaliter et largissime loquendo aliquod obiective. Secundo non licet sapiens
sit tot sicut deus tamen non ita perfecte / quia deus scit verum omnibus
modis quibus est scibile / ~~[illegible]~~ etc.
Propterea scibilia deus scit verum omnibus modis quibus est scibilis
Sed oppositum sciencium non, quia deus non scit discursive etc.
Conclusio Sapiens debet scire omnia obiective ut possibile est eum scire
et hoc sive sit determinata sive confusa / probatur / omne ens mundi est
obiectum primus sapientis primo / sed non debet omnia scire formaliter, quia
alias ab omnibus esset denominatur quamvis non est descia obiectiva
que non sunt sciencie denominat Secunda conclusio sapientis est posse
difficilia cognoscere / et hoc intelligitur secundum potentiam propinquam et non
remotam, vel secundum habitum. et hoc dicitur propter pueros Tertia conditio est
certitudine aliis et hoc in modo sciendi quia ipse scit sua scibilia
per principia notioribus et magis immediatis quia licet aliqui
sciunt deriuative non tamen sciunt per principia immediatis et propinquis
sicut methaphisicus et sapiens est magis certus quo ad scibilia sua. quia
scibilia sunt magis formalia quam scibilia aliorum sciencie. quia magis
immediate et virtute primi principii Quarta conditio est quod sapiens
debet magis docere causas quam omnes alias scientias per aliquos alios / quia
sunt causas magis immediatas Quinta conditio est. sapiens debet habere scientiam
propter se et gratia sui ipsius et non propter utilitatem et necessitatem
veniendi Intelligitur sic / quod sapiens debet habere scientiam non acquisitam
propter aliud scientiam prius adinventam, sed solum gratia ipsius
et philosophus tunc concluditur de ... et theologia divina et scire methaphisice que
propter necessitatem et utilitatem acquirit / et non solum propter se ipsam

Septima condicio est quod sapiens debet habere scientiam principaliorem / Pro
nota unam scientiam aliam esse principaliorem dupliciter. Uno modo ratione doctrine
et acquisitionis, ut loyca et gramatica est principalior. Alio modo ratione dignitatis
et nobilitatis. et illa scientia sapientie est principalior inter alias scientias
speculativas acquisitas et alias omnes habet ordinare / Dicitur
tamen primo elencorum ponuntur due condiciones sapientis scilicet non
posse mentiri et mencientem manifestare / Dicendum quod ille due
reducuntur ad primam. quare sapiens qui debet scire ordinare. oportet quod non
menciatur et quod sciat mendacem ostendere etc.

19 Utrum sapientie est ordinare et non ordinari etc.

Pro illo nota quod agere uno modo capitur pro actu qui fit moraliter bene
vel male / Alio modo ut est in puro actione. Secundo nota quod sapientia
perfecta illa presupponit appetitum regulatum / Conclusio / Sapientie
perfecti ut patet est ordinare. capiendo agere secundo modo. et non ordinari
ab aliqua scientia speculativa acquisita / patet. quia finis omnium
scientiarum vel omnes ordinantur in ipsam. Dicitur nomine sapientie
etc. Quia si sapiens esset sutor. haberet ordinari ab aliis scilicet
inquantum sutor / Dicitur secundo non ordinari ab aliqua scientia adeo
sed ordinari tanquam effectus a sua causa vel etc.

20 Utrum universalia sunt difficillima ad cognoscendum ideo
quia a sensu remotissima etc. / Pro quo non universalia
capiuntur dupliciter. Uno modo pro magis communi predicacione Alio modo pro pluribus in
causando. Secundo nota notitiam esse duplicem. quedam universalis prima est ut
dicitur / quedam particularis. et hec dicitur quedam prima ut intellectus in alia
instrumentalis / et hec dicitur / quedam obitiva ut premisse notificant
conclusionem / quedam incitativa ut species coloris notificat colorem etc.
Nota aliquid dicitur nocior vel difficilius ad cognoscendum Uno modo propter
cognoscentem / et universalia sunt difficilia ad cognoscendum hominibus
eo quod a sensu sunt notissima et deceptio aliqua cognoscibile est
magis principium scilicet non de tanto magis cognoscibile / Et patet primo
de anima sunt ea nota. quia omnia que perfecte sunt sciri et
cognoscant / Alio modo aliqua dicitur nocior sive notissima quod
est. et apte cognoscibilior in se / et omnia universalia sunt magis

cognoscibilia / quia de quanto plures perfectiones aliquid includit et
maiorem entitatem de tanto magis est cognoscibile / 2o maxime
talia sunt manifestissima nature. Et sic dico / quod deo quantum est ex
parte cognoscibilium omnia non sunt eque nota / quia de quanto verbi gratia per-
fectior quo ad suam entitatem de tanto deus eam magis cognoscit
quia cognoscit omnibus modis quibus est cognoscibile / Conclusio prima
Nullum ignotum obiective notificat aliquid · quia alias daretur quod non
sciret Sed bene aliquod ignotum principaliter vel instrumentaliter noti-
ficat aliquid ut sunt deus et homines verbi gratia / Conclusio 2a quantum
ex parte cognoscentis ab intellectu nostro / patet quia sunt a sensu re-
motissima / ideo intellectus noster difficilius ea cognoscit / quia
de quanto res est propinquior sensui de tanto intellectus noster facilius
illam cognoscit etc. / Conclusio 3a Talia primo sunt nobis
magis nota que confusiora sunt nobis magis nota quia a talibus
nostra cognitio incipit Patet per philosophum primo physicorum / Conclusio
quarta Talia in comparando quantum est ex parte cognoscibilium sunt
manifestissima que sunt cognoscibilia eo quod maiorem entitatem includunt

Utrum methaphisica est sapientia etc. / Pro quo Nota Sapientia est 21
duplex / quedam divinitus inspirata et est theologica Alia est sapientia
humana / et est duplex quedam perfecta que presupponit appetitum esse re-
gulatum Alia est imperfecta et est que non presupponit etc. Et dicitur
sapientia quasi sapida scientia quia intellectum sapit Et secundum Algazelem
describitur / Est cognitio securissima procedens a principiis
ad quem [illegible] certissimas de deo et de primis causis perfectum ad quales
cum nequit ordine in appetitum eius vite humani sit perfecte
subiectum / Conclusio Methaphisica perfecta est sapientia perfecta · patet quia
talis sanat appetitum / sic quod ipso non appetit scientiam altiorem et
nobiliorem humanam quam sit methaphisica / et talis esse presupponit
appetitum regulatum Ratio tamen diffinitio sapientie conveniunt etc. Est
dicitur Pollitica scientia est sapientia etc. et talis est melior quam
quia maior etc / quia est / quia bonum de quanto communius de tanto divinius
Replicatur quod bonum de quanto communius de tanto est melius extensive
et non sequitur quod omne tale sit melius intensive etc.

Utrum Methaphisica sit certissima etc. / Pro quo notandum 22

una scientia dicitur certior alia uno modo ratione obiecti / 2o methaphysica est certissima
eo quod est de primis causis in essendo certissimis / Alio quia habet certiora et princi-
paliora principia / 3o Item methaphysica est certissima quia communissima et certi-
ssima principia habet ut omne ens est et cetera / Tercio non quia pauciora pau-
ciora dubia relinquit post se / 2o dicunt quod methaphysica est de maiore co-
munibus et ideo plures dubietates derelinquunt / Sed tamen Marsilius
et Buridanus dicunt quod non solum in generali immo et in speciali omnia con-
sideratur / sed tamen non secundum scientiam specialem utputa geometria vel logica / Quarto ratione
certioris modi procedendi quam methaphysica / Quinto ratione facilioris / 2o
phisicus naturalis est certior quia est de sensibilibus que sunt nobis cogniciora / Sexto
ratione finis / 2o methaphysica est certissima quia considerat finem omnium
scilicet deum et ipsa est scientia in qua omnes alie scientie tanquam
in fine ordinantur / Conclusio Methaphysica omnibus modis est certissima
scientiarum preter quam quarto et quinto / quibus modis methaphysica et phisica
naturalis est certior et cetera / Nota cuiuslibet finis particularis est bonum
ipsum est bonum / dicitur particularis propter deum qui est finis omnium vel dici-
tur / Cuiuscumque finis est debitum consequentia secundum debita circumstantia et est
bonum ipsum est bonum / Secundo nota deus est malus malo ma-
licie pene quia eos punit vel quo ad malum tristicie / sed non ma-
lus malo culpe quia deus non est culpabilis et cetera / Sequitur

23 **Utrum Methaphysica sit scientia speculativa et cetera** / Pro quo notandum
methaphysica est stabilire principia omnium scientiarum / et est inter tanquam funda-
mentum omnia sua fundata quia omnia alia fundantur in principiis
methaphysice et presupponunt ea / Secundo Nota scientia speculativa dicitur speculativa
ratione finis / quia finis de per se propinquus et ultimatus est scientie / sed tunc
finis practice est opus / Secundo nota / Omnia practica non solum dicitur
practica ratione operis addo / quia ut alias logica esset scientia speculativa
quia logica solum ordinatur in cognitione quod est opus adinventum quia ipsius intellectus
Sed dicitur practica / quia de per se et ultimate ordinatur in opus adeptum
vel in opus adinventum / quod tamen est aliud a speculatione vel scientie / Pro quo nota
duplex est assensus / quidam actualis et talis est opus adinventum
Alius habitualis et talis est habitus in intellectu / et non dicitur talis
est operacio intellectus / Tercio nota / Aliquid dicitur communicari in aliquo
tripliciter / Uno modo tanquam in eius parte / 2o tanquam in eius obiecto
ut grammatica et logica communicant in sermone / Tercio ratione finis
et ut sic omnes scientie communicant in methaphysica / Sed / Secundo quod omnes

Sciencie essent methaphisica quia eque continuat in aliquo sit prius est
... quod sit ... solum primus / Conclusio vniuersalis methaphisica est
sua speculatiua ratione finis videlicet intellectu ubi dicitur / quod maxime
propter se est acquisita et acquiritur et propter se principaliter est desiderata et cognita

Utrum solum methaphisica sit libera scientiarum 28

primo nota liber dicitur illud quod suum propter se et gratia sui ipsius
est et prima intentione non ordinatur in aliud. Sed omnia alia
sunt ordinabilia in ipsum / et solus deus est liber et omnia
citra deum non sunt libera / Conclusio ipsa methaphisica est libera
scientiarum inter omnes scientias humanitus adinuentas. Dicitur notanter
libera scientiarum et non liberarum cum propter deum dicitur inter
scientias / etiam theologia infusa est liberior methaphisica acquisita
que est scientia diuina in quam omnes scientie ordinantur propter quod gloriosa
etiam ma scientia que non acquiritur propter aliam scientiam / Sed propter
ipsum omnes alie scientie acquiruntur. et quod suum gratia sui ipsius
acquiritur sic quod non propter aliud scientiam acquiritur illa scientia est liberior
scientiarum secundum nomen. Sed methaphisica est huiusmodi / quia eius
finis est felicitas et contemplatio primi entis propter quem finem omnes
alie scientie acquiruntur / igitur propter methaphisicam acquiruntur / igitur quia methaphisica
statuit fines omnium scientiarum / et ideo nimis architectonica et
preceptiua respectu aliarum scientiarum est. Dicitur sic deus respectu sui ...

Utrum methaphisica sit scientia humana vel possessio 27

Simonides dicit quod non. videlicet in textu et arguitur / homo non est dignus
habere illam scientiam quia homo mortalis. et illa scientia est de immortalibus / ut de deo. et ideo homo solum debet habere noticiam mortalium
quia / quia homo solum debet illa acquirere que sunt sibi similia videlicet per
rationem cum sit mortalis que sunt mortalia ...
Bidam dicit / quod cum illa sit scientia libera et homini genus
multum humile ut quod non est liberum quia intellectus humanus
sit sub ... materie ut igitur illa ratione et scientia libera
... ut non decet miles ... rustico / et ideo dicit quod
iuste illa scientia non putatur humana possessio / Respondendo ad
illam quaestionem / dico / quod methaphisica est scientia humana quia humanitus

z acquisita Etiam phus eam tradidit et non supponit i natur
Etiam ipsa habetur intellectu speculativo / 2. Adiconez Eiymo-
nides dicit licet homo sit mortalis tamen perficitur eius post 2am
specialem tamen sciam est immortalis Et ergo dicit 10 Ethicorum quod
hoc est maxime finis intellectus Ad videndum quod voluit quando
est beatitudo que est prima et maxima tamen honorabilem sciam habent

2 6 Utrum Methaphisica sit prima philosophia / quod sic 2am ad regem volunt
pillo ronem aliquid dicitur esse prius alio. dupliciter primo 2am
dignitatem et perfectionem / 2o metha dicitur esse prima Secundo secundum
comparationem / et sic etiam est prima quia tractat de communibus principiis
et obiectis Tertio 2am perfectionem / 2o metha etiam quo ad aliquos
sui est prima quia aliquis primus perquirit et presupponit in omnibus
scientiis ut principia eius Quarto quo ad acquisitionem metha
est ultima ut dicit Aristoteles in libro quod libros sciam incipit acquirere
post omnes alias scientias addiscentes / sed contra secundum est in acquisitione
Ideo non dicitur scientia est de facilimis et maxime notis / Primo
quo ad aliquos sui primum scilicet quia habet principia notissima / vel quia est
de obiecto notissimo / et abstractissima scientia ipse non capit facilitate
et valde facile est scire quod ignis est calidus / sed difficile est scire
quid sit ignis Secundo aliquis sciam est de facilimis quo ad se
tamen scilicet quo ad totalem modum suum considerandi tamen suum ob-
iectum / et sic metha est difficilima / quia considerat entia et ob-
iecta que sunt difficilima. quia sunt a sensibus remotissima / Conclusio
Methaphisica est prima philosophia 2am dignitatem et perfectionem et quantitate
patet / quia considerat obiecta dignissima et est dispositio ibi quasi ultimus

2 1 Utrum alie scientie sunt necessarie quam methaphisica
Respondetur non. Item necessarium non dicitur hic capi quantum ad finem / quia si
solus deus esset necessarius / vel respectu hominis / patet / quia possibile est
hominem sine scientiis esse / vel quo ad esse vel quod ad bene esse
quia homo bene potest sine istis scientiis ut sunt rustici qui non sciunt
scientias / vel quo ad bene esse finem et perfectissime / quia sic sola
metha est necessaria quia homo dicitur sciens 2am metham / Conclusio
omnes alie scientie sunt magis necessarie quo ad bene esse in vita
activa quam methaphisica / et sic utiliores / quia plures scientias

sed methaphysicus sic acquirit sibi victum et amicitiam et quo ad sciencias mo-
rales sic bene sed haec quo ad opposita sunt Sed aliae sciae ut logica
sunt necessariae quo ad bene esse sed quia perficiunt intellectum et reddunt
ipsum habilem ut philosophus homo magis speculari possit de deo et possit
melius methaphysicam et felicitatem attingere etc.

Utrum methaphysica sit dignissima sciencia

Pro quo no- – 8
tanda ut habitus scientiae est duplex quidam habitus aggregatus
ex pluribus quae sunt in eodem subiecto et omnia attribucionem sicut
ad unum subiectum specificativum ut habitus logice alius est habitus
aggregatus ex pluribus habitibus qui licet sint in uno subiecto
scilicet in anima tamen non sicut attribucionem ad unum subiectum scienti-
ficum ut habitus prudentiae et methaphysicae simul. Modo dicit aliquis
quod talis habitus 2us sit melior ipsa methaphysica quia includit
eam et amplius etc. / Et tunc quod dicitur intelligitur de habitu primo
et non 2o Sed credo quod talis habitus non sit melior / et quando
arguitur includit eam etc. igitur est melius Conceditur quod hoc est verum
de isto bonum ubi unum non est propter aliud et ubi talia bona
illius speciei sunt meliora finita / modo unum bonum non est propter
aliud ut prudentia propter metaphysicam Sed dico tamen de quanto
bonum quanto de tanto melius Respondeo hoc est verum quando sunt plura
bona eiusdem speciei / tunc plura bona illius speciei sunt meliora
quam pauciora in [illegible] speciei / et sic ceteris paribus plures continent bonum
includunt / licet forte duo homines virtuosi actualiter
possent esse meliores quam decem non virtuosi / tamen non est contra
Modo ad propositum dico quod habitus prudentiae est melior methaphysica
quia obiectum est eius formale est melius quam obiectum formale
methaphysicae / probatur / quia obiectum formale est anima ut anima / sed obiectum
methaphysicae est ens ut ens Modo anima ut anima est melior quam
ens ut ens / probatur / quia propria operacio et passio talis est melior
simpliciter quam entis ut entis dicitur sed contra Respondeo quando dicitur obiectum
[illegible] est melius quam obiectum methaphysicae illa negatur / quia obiectum
suppositum [illegible] / quia licet bene verum sit / quod obiectum [illegible]
est melius quam aliquod obiectum methaphysicae / tamen non est melius quam

aliqualiter obiectum intellectus quia deus et prima causa / Conclusio visualis 3
methaphysica est dignissima scientiarum / patet quia finis eius totaliter bonum [illegible]
vita speculativa que est optimum inter bona humana quia in illo consistit
felicitas humana / Sed eius finis est optimum in mente in intellectu i
illorum finem ordinata debito modo sit optima / igitur quo vera scientia
ipsa est grata sive eligibilis etc. Explicit primus methaphysice

Secundus lib.

Circa secundum methaphysice Queritur utrum comprehensio veritatis sit nobis possibilis

Et primo
notandum quod ille terminus comprehensio uno modo dicitur actio qua est completa vel perfecta
et sic aliquis dicitur veritatem comprehendere quod perfecte cognoscat eam. et sic soli
deo est possibilis Alio modo dicitur actio qua sit vel cum alio quod aliquid
veritatis sit apprehensio / et primo modo nobis non est possibilis Secundo nota
possibile dicitur quod nos aliqualiter attingere seu quod homo attingere
valet Tertio nota comprehensio veritatis nobis esse possibile intelligitur tripliciter
Uno modo formative quia possibile est nobis formare propositionem veram quod est sua veritas
Alio modo intellective / Tertio assentive / quia possibile est nobis assentire propositioni
vere et talis quod est ita vel in re Certitudo veritatis que ceterum
apta obiecti ut bene obiecti invariabilis secundum illum quod est deus alia
ceterum conformiter assensus Et hic duplex uno modo compulsio voluntatis
Et sic aliquid assentit propositionibus [illegible] ut heretici Alio modo
ex naturali inclinatione intellectus / et sic fiunt veri assentire Et
talis est duplex ex natura sua evidentia / et est quasi scita nullo
modo contingit hic esse falsum / et primus in primo dicitur evidens
evidentia summa Alia est evidentia in genere et dicitur illa que scita
nullus potest decipi ita tamen in genere et naturaliter vel aliquo alio

Conclusio / Comprehensio veritatis prout dicitur actio qua simul
est nobis possibilis cum evidentia sua quia non summa / tamen
bene obiecti invariabilis quam bene fieri assensum cum intellectum
[illegible] / licet aliqui dicunt in oculo [illegible] non potest
cognoscere vera vel perfecta ut patet de [illegible] auditor [illegible]
cum vocante si fonte fuerit in medio [illegible] tunc
ibi componit et dividit Sed dicitur compositio et divisio
primum intellectus Dicitur quod hic intelligitur de compositione et divisione distincta
et perfecta cum illa tamen stat quod intellectus componere vel dividere non
distincte sive imperfecte Probatio quod cognitio veritatis aliquo
est nobis facilis et aliquo difficilis [illegible] possibilis [illegible]

Utrum cognitio veritatis sit aliquo modo facilis et aliquo modo difficilis etc. 2 Pro quo nota veritas est multiplex. Quedam dicitur veritas rei et dicitur vera res que est sic ut deus eam intelligit esse et omne ens est verum quia omne tale est sicut deus intelligit ipsum esse. Alia est veritas termini et dicitur terminus quando aliquod supponit ut chimera dicitur terminus homo fictus. Alia est termini propositionis et attenditur penes hoc quod ita sit a parte rei sicut propositio significat. Alia est qualis et attenditur a parte boni que est illa qua chimera et terminus est mouetur et est vera quia vero non sic est et vera qua vel significatur quo et vera propositio. Secundo nota facile dicitur id quod ad faciendum est abile. Sed difficile quod ad faciendum non est habile (ut abile quod ad audiendum est abile) sicut non negat bonam abilitatem. Tertio nota aliqua cognitio veritatis est nobis difficilis duobus modis a parte obiecti quia tale est aliquando verum ut sint substantie separate vel nota illarum aliquando a parte potentie quia potentia est inabilis ad capiendum tale obiectum et hoc contingit pluribus modis vel quia medium est indispositum vel potentia vel quia est mala inspectio etc. **Conclusio.** Cognitio veritatis primo modo et secundo modo dicta est aliquo modo facilis et aliquo modo difficilis et hoc tamen a parte obiecti quam potentie. Sed tertio non quia talis propositio non est cognitio veritatis a parte loquendo. Secunda quia omnis cognitio presupponit assensum et talis sic circa veritatem primo et secundo modo terminus talis cognitio veritatis non est nobis possibilis quia est necessaria cum subiectum presupponit. **Correlarium** Sequitur terminus talis cognitio veritatis qualis sit est nobis quedam facilis et difficilis.

Utrum circa prima principia contingit errare etc. 3 Pro quo nota principia quedam sunt communia quedam doctrine et simpliciter quedam non simpliciter. Secundo nota circa prima principia errare contingit duobus modis quo ad quietum vel aliud perfectius circa ipsum intellectus termini quo ad assensum. **Conclusio** Circa principia doctrine quia intellectus naturaliter est inclinatus ad assentiendum eis et quia recepta sunt magis vera et magis evidentia et actus intellectus ea apprehendit sic difficulter circa illa contingit errare.

Utrum tres duo sunt modi difficultatis cognoscendi etc. Sed unus quam est a parte rei et alius est

ex parte nostri intellectus. Primo nota difficultas est possibilitas
intelligendi vel lectio ad magis operationem et forti conatu. Secundo
nota aliquam esse difficultatem cognoscendi ex parte intellectus
alia ex parte sensus. alia ex parte organi quaedam ex parte distantiae
quaedam ex parte obstaculi. Tertio nota. Cum cognitio divina sit causa
veri quia res talis est qualem deus intelligit eam esse. Sed res
sunt causae cognitionis humanae per se ordinatio / ue / quanto quaeque sic
res se habet ad esse. ita ad cognosci. Quarto nota difficultas
ex parte rei provenit duobus. quia talis res est magis eminentis
et aliis remotissima / vel intellectui nostri talem non habet habitudinem cogno
scendi. Sed difficultas ex parte nostri provenit quia habemus potentiam
ita indispositam ad intelligendum vel cognoscendum / Conclusio Tamen
duo sunt modi cognoscendi et non plures qui ad illos
sunt reducibiles ut patet per philosophum in littera etc.

Utrum Sicut oculus nocticoracis se habet ad lumen solis ita intellectus noster ad manifestissima in natura

Primo quod titulus est intelligi quo ad cognitionem. Secundo dicitur
diversae difficultatem cognitionis et non impossibilitatem. Tertio non
Omnis cognitio sit per similitudinem accidentem vel naturalem speciei
in ipso intellectu vel in aliis virtutibus inferioribus et non
de similitudine essentiali. quia alias intellectus melius cognosceret
manifestissima naturae quia illa similia eius talia sunt similiora
essentialiter quam talia similia. Quarto in illa in littera et similia
difficultatem cognoscunt quod manifestissima in natura quia habent
duplicem difficultatem cognitionis unam ex parte rei aliam
ex parte nostri / sed maxima in natura solum habent unam ex parte
nostri / etc / ad multiplicatam causae. multiplicatur effectus
Ratio. Secundo id est quod ad multiplicationem causae multiplicatur effectus
quia una causa aliquando fortius agit quam duae aliae causae
simpliciter dicta suppositis. Conclusio. Sicut se habet oculus nocticoracis
ad lumen sicut non dicit omnimodam simpliciter / et ... / quia
sicut oculus nocticoracis difficulter cognoscit lumen solis
cum sua claritate et valde remisse / sic intellectus noster etiam

valde difficulter et debiliter cognoscit maxime nunc ut dicitur etc.
Et hoc intellectus potest hic debiliter determinat modum cognoscendi
et non rem cogitatam ut tamen sensus quod intellectus cognitione ...
sibi tamen cognoscit. et non sic quod debiliter tamen cognoscit
i. cognoscit tamen in esse debili ut patet sic esse debili etc.

Utrum deus et alie substantie separate sunt a nobis cogno- 6
scibiles pro solucione illius questionis etc. Nota quod
licet sensus nunquam distat ab intelligibili essentie quia intellectus distat
adeo quia deitas est infinite perfectionis. intellectum solum
finitum non tamen propter hoc oportet quod sensus cognoscit intellectum vel sensus
primus divina cognoscere hic. sed tamen intellectus cognoscit deum
vel in tali cognitione summa felicitas cognoscitur Secundo nota
dicendo quod deus et quod inducitur etc. non oportet quod talis generat
passionem in rem adoptat Tertio nota quod dicitur aliquale
intelligibile perficit intellectum ergo magis intelligibile magis
perficit et maxime intelligibile maxime perficit illa hic dicitur
secundum tantum quod est maxime intelligibile etc. i. quod maxime destat
et intensive ab intelligibili intellectus hoc maxime perficit intellectum
etc. tamen vero est alio intellectus quod est maior intellectus Conclusio
Deus et alie substantie separate sunt a nobis cognoscibiles ut patet
auctoritate fidei et auctoritate philosophi quod patet Argumenta Et illud
quod videtur nunquam in esse minimum et id quod videtur magis in esse de
est minora intelligibilia intelligit ergo et minora etc.

Utrum deum esse sit demonstrabile pro solucione illius 7
Nota quod Bidanus dicit quod potest demonstrari a posteriori [illegible]
est deus sed [illegible] causa [illegible] in causis [illegible] subordinate
[illegible] procedit in infinitum Secundo non [illegible] deus est sit
primo nota [illegible] tamen nobis demonstrabilis ut dicitur [illegible] primum
cognoscendi et non doctrine [illegible]
deus. [illegible]
et [illegible]
[illegible] Conclusio universalis deum esse est demonstrabile
per effectum et a posteriori etc.

Utrum hec descriptio philosophie est bona est vitalis scientia 8

Secundus

Secundo supponitur aliquid est scientia veritatis uno modo capitur pro
que scientia et scientia veritatis et quibus concedit conclusiones vel
aliquo ordinatione sed quod omnis scientia ordinatur in scientia ve-
ritatis tamquam ad eius finem proximum et ultimatum secundo sicut diffi-
nitio conveniat philosophie et scientie speculative et non practice Secundo modo
aliqua scientia dicitur maxime veritatis Supponitur uno modo secundum intentionem
et famositatem vulgatorum mania unde et est logica vel
alia scientia practica et magis scientia veritatis cum philosophia speculativa
alio modo secundum dignitatem et secundum methaphisica et scientia veritatis
que est dignissima et certissima utique primo huius Tertio modo
philosophia dicitur a philosophis quia est quod et amor sapientie que scientia antiqua
et amabilis propter excellentiam quam aliis Secundo modo non pro
describitur philosophia est enim studium sollicitudo mortis id est mor-
tificatio carnalium desideriorum ut perfecto utimur haec autem
et prima descriptio secundum Datur de philosophia perfecta et maxime
de philosophia morali et theologia Sed Isidorus sic dicit
philosophia et divinarum humanarum que rerum cognitio cum studio
bene vivendi acquisita coniuncta et diversimode aliter descri-
bitur secundum quod diversimode consideratur

Utrum differentia inter scientiam speculativam et practicam sit bona ubi dicitur quod finis speculative est veritas finis practice vero opus

Primo intelligitur Nota finis et duplex scilicet de opere et de operante
finis propter actus scientie dicitur in quo talis actus ordinatur ut
si quis studet philosophiam propter honorem Sed finis de opere
alicuius scientie est duplex quidam proximus quidam remotus Remotus
dicitur in quo plures scientie ordinantur ut ad sapientiam omnes alie
scientie ordinantur Sed proximus dicitur in quo secundum una scientia
ordinatur et non alia que non est eius propter Et talis est duplex
quidam ultimatus quidam non ultimatus Modo finis de opere
speculative non est ultimatus loyce et scientie argumentative Sed finis ultimatus
adhuc est duplex quidam concretus quidam abstractus Et sic finis
abstractus scientie speculative est cognitio veritatis que habet ordinari
in cognitionem veritatis Sed concretus est cognoscens veritatem
Secundo Nota cognitio veritatis uno modo capitur pro cognitione scientiali

et tunc 3 habitus alio modo cum cogitatione actuali · et tunc est
actus cognoscendi veritatem quam habet verum finis quia habitus
ordinatur in suum actum tamquam in finem / Conclusio universalis
Cognitio veritatis l · actus cognoscendi veritatem 3 finis proximus
despecie ultimatus abstracte sicut specie / Sed cognoscere veritatem
3 talis finis concretive / et hoc voluit philosophus in litera cum dixit
theoricae finis 3 veritas sed operari ut practicis 3 finis
despecie proximus et ultimatus sicut practicae / et illo modo intelligendo dicta
talis · et per talem distinctionem vel divisionem finium arguitur
ille sicut dicit abuniverso sed per suas essentias dicit a
utrum dicitur quod inest causae et causato / essentiam convenienter
verius inest causae quam causato · etc / de quo non titulus 10
sed intelligit / utrumque aliquam virtute et 2um eundem modum
essendi inest causae et causato · tunc verius inest causae quam causato
et hoc in causis essentialiter subordinatis / Dicitur primo veritas
patet sic veritas non est quod omnia dependet a veritate insit deo
quam homini · quia quod non veritas inest quae deo est deo effective
et hominibus inhaerentem / Dicitur secundo 2um eundem modum essendi in
patet sic non est si caliditas inest soli hominibus formaliter et inhaesive
quod verius inest soli quam homini quia inest soli virtualiter et homini
formaliter et inhaesive / Dicitur tertio in causis convenienter quia derivatis
tunc esse hominis inest utrique tamen ullo verius / quare quia plus
inest causae / ut patet et deposito / Modo patet sic non est si quantitas
est substantiae et quantitati quod verius inest substantiae quia substantiae solum
deparatis inest secundum rationem quantitatis / Secundo nota illud
modo cognoscendi essendi in 2um secundum totum et in mente non potest esse
sed derivans subjectum / Dicitur notandum in mente / quia scientia non est
hominibus et intellectum unum mente et aliter in mente / Conclusio
Dicitur quod inest causae 2 causato convenienter et 2um eundem modum
essendi in desposito duo talis causa fuit convenienter secundum rationem ad causa
tum in subordinatione · tunc talis verius inest causae quam causato

virga ut calidus inest igni tamquam causa et elementalis tamquam
causa et sic veritas inest quantum elementis etc.

11 Utrum sicut se res habet ad entitatem quod sic se etiam
habeat ad veritatem etc. Propter illa arguitur quod sic ubi dicitur
quod unumquodque sicut se habet ut sit ita se habet ad veritatem, et
dicunt ibi, quod hic sicut non dicit omnimodam similitudinem
quia substantia habet se perfectius et hic cognoscitur per potentius etc. 2o Metaphysice
Sed hic alii dicunt, quod conveniunt hic sicut dicit omnimodam similitudinem
tunc questio in ista diviso est concedenda, scilicet quod res sic se habet et
ita omnimode potest cognosci ab hominibus Sed alii dicunt quod
hic sicut quod dicat omnimodam similitudinem et dicunt quod sic res
habet esse una actio et intelligentis habet omnimode cognosci
etc. Conclusio patet tenetur quod cognitio nostra seu modus cognoscendi
surgit ex modo essendi et non econverso etc.

12 Utrum in causis materialibus sit processus in infinitum
Ex libro tenetur quod non est Notandum quod cause sunt duplices, quedam
causarum subordinate, et sunt quarum prior motus non potest
agere vel esse posteriori non existente vel agente, et oppositum est sub
ordinatio in causis, et oppositum non potest agere vel esse materia
prima non existente ut pater et filius etc. Secundo non quod materia
prima sunt non habet unde infinitum. sed hic habet 2m possibilitatem
etc. concedit quod est tamen possibile existente deus est activitatis
infinite. scilicet quod deus non posset agere in materiam primam quia apportet
causalitatis non sit actio Ideo quod hic est unum de actione et resistentia
ut ex patiente hic resistit contra agens agit
tunc ibi non sit actio Conclusio universalis, Secundo est sed notandum in
libro Nota materia est duplex quod prima prima et est prima possibile
alia materia 2a et est compositum ex illa materia et forma

13 Utrum in causis efficientibus processus in infinitum sit possibilis etc. Primo nota duplices sunt hic cause quedam
essentialiter subordinate, et in istis causa 2a non potest agere sine prima
alie accidentaliter et in istis prima potest agere sine 2a. Conclusio in causis
efficientibus processus in infinitum est impossibilis dummodo fuerit

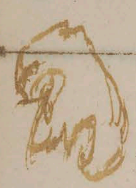
causarum subordinatarum / et hoc vult philosophus in textu. Dicitur non essentialiter
subordinate. Causa si fuerint accidentaliter subordinate. hoc habet ut si
in infinitum ... ut si infinitus fuisset fabricando. tunc infiniti fuissent filii et
infiniti patres. exemplum habetur de sole et homine. et generante et accidentaliter
subordinatum procedit in infinitum secundum divisionem quia ibi non
est dare minimum. Sed tunc dicitur quod esse dependet causa filii
a causa filii non subordinata. 1 a causis ... necessaria. quia
pater non propter dicitur causalitatis sed alicuius proprietate. ut carpentarius
est causa dependens et prima domus. non tamen causalitatis etc.

Utrum in causis finalibus proceditur in infinitum 18

Pro quo nota quod quo ad intelligendum de causis finalibus ordinatis propter
appetitum creature que est causa finalis et que fertur in infinitum
et non est finis ordinatus sed depravatus. Sed dicitur hic appetitus
creature fertur in infinitum quia homo non tot quin plura appetit scire
et quod quilibet appetitus sive naturalis sive animalis creature petit
et determinate ille secundum infinitatem sublimatam et determinatam obiectum
habet hoc secundum divisionem appetitus per divisionem temporibus talis fertur in
infinitum. ut qui scit scientiam appetitivam etc. unum aliud etc.
et hoc sit divisis appetitibus et per divisis temporibus et non
uno appetitu et eodem tempore. Ordo non et finis est duplex. scilicet
quo et gratia cuius. Modo dicitur quod deus sit ultimus finis gratia
cuius omnia agunt. sed non ultimus quo. et omnia agunt
propter finem secundum ad minimum propter se etc. deus et agit propter se
et tunc sibi non distinguuntur ab ipso. Eodem vero finis talis est
duplex quidam extrinsecus quidam intrinsecus. finis intrinsecus
et forma ad sibi. et talis divisio in duo omnibus
est. Alius est finis extrinsecus et ultimatus. et ille est in
apud omnes et est deus gloriosus. Conclusio in causis
finalibus ordinatis non proceditur in infinitum. quia unus finis
est ultimatus scilicet deus gloriosus gratia cuius omnia agunt
sed non est ultimatus in causalitate cuius et quo etc.

Utrum in causis formalibus sit processus in infinitum 19

Resolutione habita deus per infinitas formas producitur.
Ponitur sic in causa de qua ... formis producit et ... de ...

formas perveniat activis 2m convenientiam suppositorum. Et tunc non est possibile in proposito quod deus faciat actualiter formas vel unitates abs invicem distinctas. Sed tunc alii dicunt quod nichil prohibet infinitam multitudinem indivisibilium actualiter distinctam et actualiter subordinatam ut stante quod mundus fuisset ab eterno et quod intellectus sit perpetuus apprehendens tunc infiniti intellectus essent de facto. Modo iste intellectus non sunt actualiter sunt subordinati.

Nota autem dicunt quod quelibet pars forme asini vel ligni est causa subordinata ad totum asinum. Quia nulla pars asini potest agere toto asino non coagente vel sine toto. Et sic apparet quod partes proportionales cause sibi invicem subordinantur.

Conclusio. Infinitas seu causis formalibus totalibus est unica causa subordinata non est processus in infinitum. Et hoc vult philosophus. Dicatur primo formalibus quia in specialibus vel probabilibus dicitur 2o sibi invicem causis subordinatis quia stante eternitate mundi licet infiniti essent intellectus ut causa causa subordinata,

sed quia sunt ipsis agere non potest tunc sibi invicem causa non

16 Ulterius in causis actualiter subordinatis sunt subordinati sit processus in infinitum etc. Conclusio in talibus causis actualiter subordinatis scilicet ubi una pars agere sine alia non repugnat procedere in infinitum. Patet quia infinite sunt partes in continuo quia ibi non datur prima vel ultima simpliciter licet bene forte datur prima vel ultima 2m quid sed quo ad inceptionem vel desinitionem. Dico secundo tunc illa sunt actualiter ordinata in sua ordinata ultimata. Sed ibi procedere in infinitum in ibi non est ordo. Patet. Nec de partibus quantitatis quia actualiter ordinata secundum sunt

17 Utrum in causis ordinatis si sunt finitis ordinata etc. sunt prima et causa omnium aliarum etc. Pro quo notatur causas ordinatas quod causarum sunt subordinatae sic quod prior subordinatur posteriori in omnibus modis tunc posterior. Aliae sunt ubi prior subordinatur posteriori causa ut celum et voluntas non subordinantur simpliciter quia voluntas potest velle preter hoc ad quod ipsum celum inclinat. Et ergo Ptolomeus dicit

et sapientie 3 duos astrorum celi. Conclusio Intencio essentialiter
ordinatis si sint finite et ubi causa prior simul prior subordinata
causa prima 3 causa omnium aliarum et non econverso. Dicitur primo
de primo secundum quod pater et filius sunt cause accidentaliter subordinate
et filius est causa spiritualis ... pater non 3 dicitur 2o et ubi
causa prior vel prius voluntarie et celum dicitur 3o et non econverso
de primo quod dispositivus in eodem genere contingit causa prior
esse causa prior vel causa ut aliquis ... fit nubes et
contingit econverso quod aqua ... fit in eodem genere cause effi-
cientis. Dicitur. secundus 3 causa formalis et forma causa prima et in eodem
non 3 causa prima. Ex. peccatum 3 duplex quoddam omissionis
et est non faciendi factum ubi non ... et sic multiplex
est aliud est peccatum commissionis. et sic duplex consideratur
uno modo quo ad suum formale scilicet difformitatem etc. ...
Sed considerando ipsum quo ad suum actum et subiectum scilicet
aliquid 3 / modo dicitur ad actum ... 3 causa commissionis
quo ad suum actum sed non quo ad suum formale. Quare
est sic multiplex 3 ... peccatum commissionis vel 3 non ...
non est causa non ... sed solum ... etc.

Si infinite essent cause ordinate nulla esset prima
nec ultima sed omnes medie etc. / Primo non infinitum
capitur dupliciter uno modo ... simul ... quo ad longitudinem
latitudinem et profunditatem est infinitum aliud 3 infinitum 2m quod
... quo ad ... est infinitum et ad aliud finitum
Secundo non ... 3 medium ... per abnegationem extremorum ut
... 3 medium ... duo ... aliud 3 medium per participationem
... medium ... 3 est medium equalis distancie
Conclusio Si essent cause ordinate infinite simul nulla esset prima
nec ultima sed omnes medie capiendo medium per abnegationem
extremorum et non primo vel 2o ... Dicitur primo infinite
... quod si essent infinite 2m quod ... si medium ...
et sic ... finitum in illa ... 3
2m quod ... sed ... non ... infinitum simul sed
2m quod / dicitur ... eodem medium per abnegationem / quod eodem pro medio
equalis distancie ... infinito non reperitur medium

kuwows

15

quia alias esset finitum D· tum omne infinitum est quantum vel unito
finita et infiniti soli quantitati congruit / non angelus quantum partes
copulantur ad aliquid tamen in quantum · i^e secundum tamen (secundum vide^r quia ille con-
tinuum infinitum by^s secundum terminos quo ad esse vel posse eius sed non
quo ad se totum etc. Sequitur ultra questio etc.

19 Utrum forma que prior est / est magis ens quam posterior

Nota non omne illud quo aliquid est est ens non est ens · quod
dicitur quo aliquid est taliter i^e vel (vide^r quia forma est vinum in accidentibus
et substantialibus seu entibus · tamen non in omnibus accidentibus quia magis
denominat magnum tamen posse est magna. Conclusio forma illa quo
prior est et quamvis vel dignior illa est magis ens quam posterior
ut forma substantie que est prior et quamvis est magis ens quam hominis forma
quia ipsa 2^m quia vel quod simile pluribus communicat etc.

20 Utrum motus eo quod movet intelligit et intelligere motum
Pro quo nota movere capitur duplex uno modo capit primum prima alio
capitur pro subito angelus mutatur. Conclusio Recte est motus quod
movetur intelligere motum capiendo secundo secundum non primo· quia intellectus
movet et non secundum illo^o motum modo · D· tum celum movet et non secundum
motum · quia si haberet motum tunc esset corruptibile / patet · quia si motus est
indivisus adequatus et appetit omnem bonum / vel i^e ille appe-
titus frustraretur in tota sua specie · vel non / Si non · tunc esset corrupti-
bile non propter dicta prius · quia deus et natura nichil faciunt frustra
Ratio est deum patet quod motus est indivisus et celi intelligentia
prima in inferioribus solum etc. Sequitur

21 Utrum consuetudo audiendi fabulas prmonet
ad veritatem etc. Pro quo nota duplex est consuetudo in
audiendo fabulas una est in simul audiendo alia est seu con-
sistit in audiendo bona et hec cum assensu primo audiendo facta
et fabulas contingit dupliciter uno modo propter sed quod in audiendo bona sed
scriptis adhibet desperare inmittat adversitatem alio modo paciens ut
ut in legendo et continue audiendo leges inmittat ad leges
tamen hec est forma ratione subtilis stili latinitatis sicut quod hoc propter illa
latinitatem qualem propter cives studet leges sed tamen hec non est
ratione fabulam in se. Conclusio Consuetudo audiendi fabulas
et falsitates secundo modo patet cum assensu impedit adequationem veritatis

pz quia qui assentit fictis conviene valde difficile est vero assentire
ut in ipsis hereticis qui propter dissensum vitam pocius posuerunt Et
Commentator super secundum phisicorum dicit quod aliqui consueti sunt
comedere venenum unde quod sunt eis cibus Commentator vero sequitur
quod consuetudo audiendi fabulas premotas similiter non promovet ad
veritatem nisi parvus et non sapit scilicet mandiendo poeta-
lia que promovet ad veritatem legunt vane propter subtilitatem lati-
tam et non deperditur ut patet etc

Notandum iste sunt modi 2us quos contingit errare circa acquisitionem veritatis sunt hii positi etc Primus est
quod aliqui ideo errant quia solum volunt habere mathematicas demo-
strationes et tamen illius assignat Commentator et dicit quod est
ignorantia loyce quia volunt assentire conclusionibus nisi mathematice
demonstrationes vel eis apples manifeste probationes sensibiles ad-
ducantur quia non sciunt quod sunt species seu modi argumentorum scilicet Enti-
mema exemplum inductio et silogismus Secundo hic contingit propter subti-
litatem ingenii vel nimiam et isti non credunt nisi adducantur
eis demonstrationes subtilissime et certissime propositiones que proponens
probat et inductiones omnia solvunt Secundo secundum Thomam
dicit quod accidit propter hoc quia aliqui annectunt se conditionem materia
sed solum delectatur talia audire Secundo alii errant quia solum
volunt habere argumenta contraria et similia Et vero secundum Thome scilicet
quod hoc fit propter diminutam potentiam sensitive et debilitatem intellectus
vel memorie et quoque fit ex consuetudinibus Tercio alii errant
in acquisitione veritatis ideo quia solum volunt assentire auctoribus
et dictis poetibus ut faciunt bachantes qui pocius assecuntur
vim ipsum quam racionem Racio quare est consuetudo 3o propter debili-
tatem intellectus quia propter non possunt discernere talia cognoscere ergo
oportebat iudicium auctoris Quarto errant quia solum volunt habere
certitudinem id est omnia volunt sibi dici per diligentem inquisitionem
sed quod nolunt omnes modos et omnes certitudines consideraverunt
Et dicit Aristoteles quod primum est acceptare aliquo modo certe
mathematice sed querimus est acceptare inconveniens circa singulas

conditiones, tertium illius quia hic provenit propter subtilitatem intellectus
indicantis et tonus instrumenti dicit quantum certitudo in omnibus
intellectibus non potest. Quarto aliquis errat propter fallaciam certitudinem
et cognoscibilem et perfundendo instrumentorum vitalis. Si unus intellectus
est debilior alio non impeditur operationibus quia tunc omnes tamen
et actu quidem essentialiter sunt eque perfecti sed propter debilem et debi-
tam ordinationem potentiarum sensitivarum intellectus quia omnis intellectio
fit per cognitionem sensitivam, et ideo quia potentia sensitiva male est
disposita intellectus male indicat. Quinto propter insuetudinem
et dicit insuetudinem a minoribus quia est minor et levis [illegible]
quia est minor [illegible], sed quia de minoribus [illegible] et subtilioribus fit mi-
nor scriptura est difficilis ad cognoscendum etc.

23 **Utrum logica in acquisitione scientiarum debet esse prior**

Quod non quia ad perfectam cognitionem alicuius scientie oportet quod logica pre-
scientiatur quia nulla scientia perfecte potest acquiri sine logica, patet quia quamdiu
homo perfectam scientiam habet precipitur notitia [illegible] et notitia
[illegible] que non possunt haberi sine logica, non licet obiecta
perfecte naturalis sint notiora quo ad sensum tamen ea perfecte cognoscendum
et sciendum quo ad intellectum oportet logicam prehabere. Secundo non stat
aliquam scientiam perfecte esse sine logica, sed non perfecte acquiri ut si aliquis
esset perfecte phisicus prius quam obtineret logicam iam haberet perfectam scientiam
sine logica, philosophus secundo [illegible] perfecte potest haberi vel [illegible] sine [illegible]
[illegible] sine non perfecte acquiri. Conclusio in acquisitione scientiarum logica
debet esse prior, patet per nobilibus et antiquis philosophis [illegible] dicit
Oportet autem erudiri quem singula accidia sunt [illegible] sine [illegible] prior
quia omnia [illegible] presupponit argumentum [illegible] quia [illegible] pre-
supponit argumentum quod adesse sit quod non potest esse [illegible] argumentum
sed non quod ad cognoscendum, vel dicitur quod [illegible] argumentum [illegible] logice
et est certitudo subiecti et potest aliud attendi penes accidentalia
[illegible] suppositum et appositum [illegible] dicitur quod [illegible] presupponit
argumentum primo et non secundo modo etc.

Circa tertium methace Queritur utrum

Inquirentem veritatem oportet prenoscere dubitationem per (?) solucionem et nondum est inquisitio veritatis duplex quedam
(?) dicta ut qua aliquis cognoscit veritatem de principiis non nota
ut quando homo acquirit notitiam primi principii Alia est qua procedit
a magis notis ad minus nota argumentando vel deductione scientifica
et ista acquisitio veritatis Secundo non vera sunt duplicia quedam
que ad sensum ut sensibilia vel sensibilia quedam ad intellectum ut
prima principia Tertio non dubitatio circa duo vnoo (?) primo
considerare et ponere ad formidinem ad oppositum non curando
an sunt ad ipsum an non Alio modo considerare ad opponem
non assentiendo ei tamen vere ut tamen patet Conclusio inquisit
Inquirentem veritatem inquisitione qua procedit a magis notis
oportet prius praedubitare primo modo dubitationem patet quia quando
aliquis vult scire aliquam conclusionem oportet ipsam prius considerare
circa ipsam ad formidinem et tunc talis sit de nota per duas
rationes secundo dicit commentator super primum physicorum quia nullus scit nisi
premis appetit vere vel dubium sed

Utrum solvere sit ignorantem vinculum Prima non

Solutio est duplex quedam est realis quae iuxta (?) tertius (?) a
parte argumenti manifestatio et talis secunda solutio contingit
duplex primo et prima primo dispositus quia quibus solvunt argumenta
per infortunium sit quia non scit se solvere Alio modo ex proposito ut quando
aliquis solvit et scit se solvere secundum sicut est de solucione realis quia
valde Alio modo fit de vera notitia solvendi Secundo non ad sciendum
tamen solvere vinculum primo requiritur quod sciat modum solvendi
2o quod sciat modum ligandi quia si aliquis solvet per imparatus
aliquis esset ligatus et sciret modum solvendi et ligandi et
non haberet potentiam solvendi nunquam solveret Tertio requiritur quod
habeat voluntatem ligandi et solvendi quia si aliquis
haberet modum solvendi et ligandi et potentiam et voluntatem

soluē nō soluē Conclo responsalis Soluē de pse vel Soluē
de pse ptinet ad ipm scientē soluē vinculum sed nō ad ig-
norantem et licet th(omas) ignorans aliqu(ando) soluit tu(nc) solu(ti)o est
de pactus et nō de pse Sed tu nō ptinet ad solu(tio)nem facere
soluē et ligaē et ad utrumque potenti et voluntate soluendi
patet quia th(omas) pt manifestaē facta argu(men)ti ul apparet et
dissoluē vinculum ligantis et ignorantis Contra sequitur
q(uod) soluē est facientis vinculum nō ignorantis et hoc est solut
phus in textu tertio huius etc.

Utrum in immobilibus sit efficiens bonum et finis

Pro quo nō immobilia sunt dupliciter quaedam sunt que mouent
et nō mouentur ut deus alia sunt que nec mouent nec
mouentur et dicunt antiqui quod talia sunt entia mathematica
sed nō est verum. Tunc dicitur immobilia .i. per se nō mobilia quia
magis mouentur per accidens vel dicitur immobilia secundum veritatem
quia in consideratione mathematica prius nō advertitur motus
et ergo quaeritur dicitur quod quo intendit de immobilibus secundo modo. Tunc nō quo
in eis nō sit efficiens bonum et finis Pro quo nō dupliciter
efficiens unum quod est principium motus aliud est principium esse et
secundum est necessarium cuilibet enti Sed dicitur vero duplex est finis
quidam est finis per motum acquisitus et est terminus motus alius
est terminus finis productionis modo licet in mathematicis nō est
finis qui est terminus motus tamen ibi est finis qui est principium
productionis ergo dicitur quod ipse finis est bonum Sed appareat in
q(uod) phus valde faciliore modo ostendit in littera scilicet quod ad
illud solum in mathematicis nō est bonum efficiens neque finis quia
mathematica scientia nō dicit per causam efficientem tamen solum per formam
nec ibi est bonum quia ibi nō considerat neque de bono neque
de malo Conclo responsalis In immobilibus ut in entibus mathematicis
nec est finis bonum neque efficiens illa quaestio pzunt quotata

Utrum omnis actus sit cum motu

Pro quo nota duplex est actus quidam primus et primus simul
et est primus eius sicut deus aliud est primus respectu et dicitur
forma ul habitus a quibus operationes apte natae sunt procedere
et anima et scientia sunt actus primi Secundus actus est

dicitur operatio alicui forma vel terminum precedens, sed talis actus secundo sit dupliciter. Uno modo successive videlicet quando una pars post aliam acquiritur. Alio modo instantanee et talis actus sic fit quod omnes eius partes simul uno tempore fiunt sic quod in ulla parte temporis adeque fiunt. Conclusio omnis actus qui tempore successive producitur fit cum motu, patet quia omnis successio est motus. Si igitur successive fit cum motu producitur etc. Sequitur 9°

Utrum postquam sit genus predicetur de differentia primo vel

Pro quo nota duo. Primo quod quedam essentialis quam accidentalis attributio ubi ipsa passio predicatur de subiecto suo. Secundo quod predicatio essentialis etiam dupliciter. Uno modo quia est omnis predicatio essentialis ubi natura communior quod est commune predicatur de inferiori sive quod dicitur de predicato. Alio modo ipse ut predicatur secundum quod et essentialiter predicatum quidditative vel predicatum subalternum et illo secundo modo differentia vel per differentiam una sive genus predicatur de predicato de differentia et illo modo intelligitur propositio quod genus non predicatur per se de differentia quia non est differentia dicitur non eius per se. Secundo non quedam est predicatio directa quam indirecta directa est per aliquam rationem subordinationis, et omne quod predicatur directe de suo inferiori et illo modo genus de differentia predicatur alia est ratione magis communitionis ut homo et albus tamen est predicatum directe et per se de sua differentia. Conclusio in talibus genus in predicatione essentiali per se de differentia et predicatum quidditative quod fiet ratione subordinationis quam communitionis non predicatur per se de sua differentia, patet quia non est differentia nec per differentiam de [illegible] in illo modo, hic hic stat quod genus predicatur de sua differentia predicatione essentiali 6

Utrum sint species eiusdem generis sit ordo secundum dictam rationem **prius et posterius** etc. Pro quo nota species sunt comparari dupliciter. Uno modo in ordine ad genus etc. et ordo inter eas quia ut sic omnes sunt coequeve sub suo genere quia in genus conveniunt omnibus equaliter primo. Secundo sunt comparari ad se invicem, et hic inter eas est ordo secundum prius et posterius et hoc secundum tempus ut binarius et ternarius

vel posterius dignius ut ipsius binarius z dignior assumatur etc. Secundo nota duplex z prius quod etiam in secundo etc. ipsius binarii z prior ipse quaternarii illud z prius in prius et inconsequendo etc. omnis ens prius subicitur in ordine adgeneri. tunc ipsis cuiuslibet generis z prior alia consequendo i. sic omnis ternarius est binarius et non econverso. patet quia ternarius est unitas binarii et unitas unitatis. ergo z binarius. Secundo nota quod argumentum est unitas binarii i unitas dicitur necessario quia quia unitas binarii non z unitas sed magis binarius. Tercio non analogia est duplex. Quaedam attenditur penes quod aliquid dicitur de aliquibus secundum diversas rationes quarum tamen una quae convenit uni prius et alia alteri posterius et est ille terminus eius. et talis impedit rationem generis. Alia est quae attenditur penes eandem rationem generis quae uni convenit per prius et alteri posterius etc. ut substantiae conveniunt subiectis in nobilibus prius ratione illarum substantiarum nobilitate et in aliis posterius et talis non impedit rationem generis. Tercio nota quod non est comparatio perfectionum talis argumentum aequalitatis perfectionis oppositis quia sic maior esset instantia in causis volumtatis ut in deo. et in causis ut in sensibilibus. Conclusio universalis

Inter species cuiuslibet generis comparando eas in ordine adgenerationem z ordo posterioritatis in prius ut patet. Articulus cum illa tunc sic stat quod inter species cuiuslibet generis comparando illas inter se est ordo posterioritatis quo ad dignitatem. vel z ordo etiam prius in secundo etc. ut binarius est prior ternario. tunc sic non z in prius vel inconsequendo. et sic in nobilibus melius patet etc.

Utrum possibile sit illud quod non fuit fuerit esse

Pro quo est consideranda z duplex quaedam absoluta quaedam naturalis absoluta non potest facere praeterita non esse praeterita ut potentia naturalis. // Sed potentia absoluta tunc z adpraeteritum cognitione etc. praeterita potest producere. sed potentia naturalis. Et tunc est ad praeteritum reproductione eiusdem in esse sed non ad praeteritum reproductione eiusdem in numero ad positionem quod impossibile est in sententia sancto quod id quod non fuit quod illud sit factum quia hoc implicat. quia sic z factum fuerit z quod

// Ex potentia absoluta tunc z ad praeteritum etc. quod praeteritum etc. factum z potest produci etc.

quod non fuit etc. Sed in secundo sensu illud quod tamen fuit impossibile
est factum esse quia sequitur quod id non fuit vel quod non potuit fuisse quia
sic impossibile sit factum esse / non sequitur quod dicere quod ego non posse
fuisse et tamen me non impossibile est factum etc. sed possibile quod sed fuit

Utrum philosophus debet uti metaphoris etc. // Vigesimum etc. 8

Primo nota aliqui utuntur metaphoris ad occultandum veritatem
et scientiam ut faciunt Alchimiste quia aurum vocant solem argentum
lunam etc. Et illo modo philosophus non debet uti metaphoris. Alii vero utuntur
metaphoris propter apparentiam et superbiam ut videantur quod hoc sciat ob-
scure loqui. Et illo modo iterum philosophus non debet uti quia sermo est inventus
ut per eum mentis conceptus manifestetur. Alii vero utuntur ut per eas
auditores reddantur magis attenti et quia multi sermones
subtiles oriuntur tunc auditores delectantur. Quarto aliqui utuntur
metaphoris propter convenientiam conformem intellectibus et aliter utuntur
metaphoris propter magis et melius intelligere / Et illo modo iterum philosophus debet
uti. Secundo nota aliqua sunt entia que non sunt dicte per se
cognoscibilia ut in materia. Alia sunt que per se dicte sunt cognoscibilia
ut sensibilia / Modo ad magis cognoscendum illa insensibilia potest
uti metaphoris / Et illo modo philosophus facit primo physicorum ubi dicit quod
materia appetit formam sicut femina virum et turpe bonum. Sic etiam
dicitur quod intellectus non ... tamquam tabula rasa etc.

Utrum corruptibilium et incorruptibilium sunt eadem principia 9

Pro quo non principium est duplex. quoddam est intrinsecum
ut materia et forma / quoddam extrinsecum ut deus et intelligentie etc. Principium
extrinsecum adhuc est duplex quoddam productivum quoddam conservativum
... ad hoc conservatum non oportet quod faciat effectum ad ...
quod conservat / sed sufficit quod conservet eum ut salvat ut sunt etiam
quedam non sunt principia conservativa sed sunt principia ... vel
... vel productivum adhuc principium effectus productivum est
duplex quoddam principale quoddam instrumentale ut lumen solis. Conclusio ...
corruptibilium et incorruptibilium sunt eadem principia incorruptibilia ... 9º
... conservativa vel productiva / patet quia deus et intelligentie sunt causa
finales et efficientes omnium citra se ... et sic causa ...
productive sunt corruptibilia conservativa propter ... incorruptibilia

Circa quartum librum Methaphisice. 1

q 2 **Queritur utrum metaphisica considerans de omnibus rebus sit una scientia** Arguitur quod non quia scibile est duplex quoddam complexum et est duplex quoddam est scibile demonstratum et hec est conclusio demonstrationis aliud est scibile diffinitum aliud vero est scibile ~~significatum et est res quod~~ remotum et hoc est duplex quoddam est signum ut termini complexi sensitive aliud est scibile significatum et est res per terminum significata sed hoc concedit quod aliquis sciat rem adeo tamen scibile remotum complexe ut lapidem vel lignum / etc. conceditur quod aliquis terminum rem adiscit videlicet quod aliquis adiscit lapidem / patet quia sciat eum et non ab eterno quia aliquando eum incepit scire ergo ipsum adiscit etc. / Secundo non diversarum consideratur omnem rem mundi non potest et applicare ut patet circa ipsam probatur hic disputacione secundo nota duplex est metaphisica scilicet specialis et est aggregata ex scientiis pluribus complexionum

2o Conclusio est particularis de omnibus entibus mundi et hoc in ratione qua sunt entia / patet quia per se terminus metaphisice de se sciet terminus entis mundi et omnem qualitatem etiam conceditur quod hiis monstratis assentit duobus conditoribus inquantum sunt entia et sciat ea tamen scilicet remota secundum de omni totali licet hoc circa est aliqua specialis et illa complexio de mente tamen est unum consideratur de omnibus entibus non tamen omnis

3 **Utrum ens sit subiectum metaphisice** // specialis vel Arguitur quod non commentator dicit / quod substantia separata sit subiectum methaphisice et hoc dicit in textu quod substantia separata sit aliquod subiectum speciale metaphisice et non totale secundum doctores. de quibus subiecto aliquod dicitur totale licet ens mathematice necessarium / si vero totale propositum tunc adheret abeunte aliquod est divisum scilicet lapis Conclusio ille terminus ens considerandum in illa ratione quod est subiectum istius scientie non excedit limites huius scientie, et ergo est subiectum metaphisice quia omnes conditiones subiecti sibi conveniunt etc.

2o

4 **Utrum ens sit commune ad substantiam et accidens**

Prima opinio est quibus dicit quod non propono notare omne ens tripliciter
primo est quod in essendo, et illo modo ens non est commune ad substantiam
et accidens. Secundo dico: ens quod in essendo est omne ens in
vel necessario a deo / ad verum consequens argumentum bonum est omne ens esse et
non bonum sunt in bonitate causam / necessario a deo / quia ultimum bonum
est ens omne ens esse / Aliud est quod in subiciendo
et tertio modo prima est quibus accidenti et substantie communiter est quod in
fundo et ille terminus ens est communis ad accidens et ad substantiam
communiter est quod in supponendo et suppositio sic / et illo modo non univoce
dicitur de ipsis. Secundo non accidens non est ens quia accidenti
est esse, modo non sunt sic inherentie et secundum dependentiam
quia inheret mobilitati et dependet et hoc esse distrahit
sic ultimum illorum seorsum distrahit inest esse inherentie / quia
substantia etc. illo modo inest ut secundum dependentiam, quia sic omne ens
mediate est in deo quia dependet adeo communiter non quod substantie et
accidenti hic convenit unus conceptus communis secundum quod
sunt sic conceptum illius quod est esse et inesse etc. hic con-
venit conceptus ... accidentibus et conceptus figuram que substantie
et accidenti contra conceptus multi... hic secundum illud conceptum
... hic ens non sit substantiam / Conclusio ad illa est / quod iste
terminus ens non est univocum ad substantiam et accidens, patet quia sic sit
tunc secundum unum nomen et eundem conceptum communiter essentiale predicaret substantiam
et accidens / modo hoc est falsum / ergo non univoce predicatur de eis sed
analogice etc. si esset univocum tunc esset genus ad illa.
Secundo hoc est falsum / quia non conveniret videtur ad interrogationem
factam per quid convenienter in ... suppositionem / Alia opinio dicit
quod ens est univocum ad substantiam et accidens / et dicit quod accidens
et substantia conveniunt ut in illo termino ens quod illa duo conveniunt
sunt. Argumentum primo quod absolutum illud quod videtur sunt quod
est per se / et illud quod videtur sunt quod est in illo tunc vel manet
aliquid vel non / non secundum ... vel id est quod ad substantiam
et ad accidens (Patet) quod quecumque absolutum id quod conveniret
sunt quod est per se et absolutum esse / quia omne per se est esse
includit. et sic tunc vel manet quia tunc omne ens
communiter absolutum etc. Sequitur questio etc.

9°

7 Utrum omnis scientia est unius generis scibilis sicut omnis
sensus est unius generis sensibilis etc. Pro quo nota
Sensus generis est unius generis sensibilis quia omne quod sensibile habet aptitudinem
natam ad sentiendum absolute generaliter et tamen id sensus generis est aptus natus
sicut omnis visus est unius generis scilicet visibile quod aliquo modo potest sentiri et
ceterum quod sensus talis aptus natus est Similiter de tactu respectu tangibile
etc. Secundo nota quod genus est triplex scilicet naturale predicabile et scibile
Modo ad questionem dico quod cuiuslibet sensus est unius sensibile naturale per
se cuiuslibet scientie est unius generis scientifici et scibile, quod dicitur metaphysica
non est unius generis scibile, quia sic maxime habet ens, cum habet ens
non scitur, quia non demonstratur nec diffinitur etc. quod scientia diffi-
nitive tamquam scibile remotum etc.

6 Utrum negationes sint entia etc. Pro quo nota negatio
capitur tripliciter uno modo prime impositionis etc. est actus ipsius anime quo
mente anima negat aliquid et tunc secunde impositionis et sic
multipliciter uno modo pro termino sincategorematico etc. ut non est malignitas
non Secundo pro termino categorematico ut non homo non chimera Tertio
passio propositionis et sic dupliciter vel est propositionis passio inest
secundum propositionem negativa et est tale ens vel est passio rei secundum quod adequate
propositionem negativam et illo modo hic loquitur etc. homo non est asinus sed
hominem non esse asinum Secundo nota quod propositiones negative sunt duarum
ratione quarum subiecta pro nullo supponit chimeram non esse et tales
negationes non sunt entia quia deus nec aliquid adeo talis
sunt negationes quarum subiecta pro aliquo supponunt et sunt
dupliciter quedam sunt quarum subiecta supponunt ut deum non esse
et quarum subiecta vere supponunt ut homo non est asinus
Modo ad questionem dico quod negationes propositionis negative quarum subiecta
vere supponunt sunt entia ut negatio talis homo non est asinus
Sed dices tunc hominem non esse asinum est necessarium sed unus homo est
necessarius et cetera quod sic ibi necessarium causa efficientis tunc unum est si vero
responsio sunt est quod hominem non esse asinum est necessarium sed
est contingens Conclusio 2a Negationes propositionis negative
quarum subiecta pro nullo supponunt vel fuerit supponunt nichil
sunt, et sic intelligendo de negationibus que sunt secundum ta

tota propositio composita ut chimeram non esse. item nichil est. Dices
dicendo non esse nichil est. Sed dubitatur: hec propositio est non est chimera
et sortes est aliquid prima affirmativa quia vel sortes est chimeram est tantum affirmativa
contradictionis. Pro quo notandum est inconveniens quod tamen con-
tradictoriorum vel duarum contradictoriarum verificantur vel falsificantur de
eodem dumtaxat copula complexi non negatur ut hic est falsa chimera
est non ens et hec chimera est ens. et sic ubi est ubi subita
complexio supponit. sic est dicendum esse ubi subita complexio aliquo supponit
tunc dico quod hec sortes est chimeram non esse et sortes est chimeram esse
ambe sunt false. sed bene verum est quod sortes non est chimeram esse
sed non hec sortes est chimeram non esse quia alius per compositionem
chimeram non esse est sortes est aliquid etc. hec disiunctiva
sortes est chimeram esse vel sortes non est chimeram non esse est falsa
quia contradictoria complexionis eius est falsa etc.

Utrum ens et unum convertuntur etc. Pro quo notandum 1
ens aliquid [illegible] propositio [illegible] est ens et tamen non est unum ergo ens
et unum non convertuntur. Alio modo hoc ens est nominale isto modo convertitur
cum hoc verum et non ens cum hoc falsum etc. ens et unum [illegible] convertuntur
Tertio modo ens sumitur pro sua forma complexi [illegible] et illo modo convertuntur
et quot modis dicitur unum tot reliquum scilicet ens et quidquid
opponitur uni et opponitur enti. Sed dubitatur: hoc concedit tamen ens est
et hec negatur tamen unum est ut vult philosophus quarto physicorum ubi improbat
Parmenidem in hoc quod tamen concessit. Respondetur credo hoc tamen gratia alicuius
utrobique ambe sunt concedende. Sed ad philosophum dicitur quod reprobat
eum ad illud [illegible] dicit tamen [illegible] et non plura sunt
Sed dubitatur: tamen caliditas est unum et non est ens quia non est
[illegible] quia caliditas et frigiditas sunt duo [illegible] caliditas est unum
[illegible] quod caliditas et frigiditas sunt duo. [illegible] sic prima negatur caliditas
est unum quia caliditas non est sed inest solum etc.

Utrum unum et multa opponuntur. Pro quo notandum unum 8
et multa quodammodo opponuntur relative quodammodo privative. quod opponuntur
relative tunc unum est principium numeri et importat mensuram et multum
mensuratum quia multitudo mensuratur unitatibus. et illomodo

considerando illa tamquam opposita relative. Alio modo unum dicitur quod est
est in se indivisum et privative sic negat divisionem ad apti-
tudinem etc. et multum dicitur quod aptum est dividi / et illo modo
opponuntur privative. Alio modo opponuntur contrarie etc. unum secundum dici-
tur principium numeri / etc. ens et unum convertuntur. Secundo nota quod
hic unum et sumitur privative multitudinibus. tamen nullum unum est
multa. Sed considerando unum prout importat divisionem sui
per ... vel prout est mensura. tunc hic unum et multa partes
vel considerando prout convertitur cum ente tamen unum est multa
D. nullum privative alicui opponitur et principium eiusdem sive etc.
sed unum est principium multitudinis et sic nulla privatio et po-
sitiva. Sed unum et privatio multitudinis etc. / Dicitur ea ratione non et
principium eiusdem sed hic prout relative opponuntur ut causa prius
est causato quam videntis etc.

Item Secundo quod ens et unum convertuntur contra ... et ratio
philosophi est ista quia dicunt unam naturam licet dicunt rationem quia
idem est dicere unus homo et ens homo sicut ... et tamen licet
illa differant in rationibus. Et probatur quia illa sunt unum quorum
natura est una sed unum et ens sunt unum ergo etc. Secundo patet
quod ens et unum convertuntur sicut ipsa passio cum subiecto. quia
ens est subiectum et unum est ipsa passio entis / Item alia
probatio quod ens et unum convertuntur / probatur per textum philosophi quecumque
eadem generatione generantur eadem corruptione corrumpuntur
illa sunt idem. sed ens et unum eadem generatione generantur
et corrumpuntur / ergo illa sunt unum / etiam tamen ergo sunt idem
quia ens homo et unus homo convertuntur / Item entitas non
est aliud nisi substantia rei que ens est sed unitas est substantia
rei que est una. quia res dicitur esse per suam essentiam. Item
Dices ens vel est unum simpliciter vel non simpliciter. Ens simpliciter
dicitur quod non est divisibile actu nec potentia sicut anima et sic dicitur
esse unitas. Sed ens non simpliciter dicitur illud quod est in se
indivisum et aliquo modo ab alio sicut homo. Sed dicitur

tamen sic non z unum qz est ab alia divisus vel est unum qz privat divi-
sionem qz z alr a parte ibi licet potest dividi in materiam et formam / sed tamen
actu privat illam divisionem 2o dicitur q z adhuc nisi indivisi 2m actu
licet 2m potentiam possit dividi Item contra impar z privatio paris sic
unitas z privatio divisibilitatis Item sciendum q negatio dicitur magis nec quam
privatio / qz nec z absencia rei et potest verificari tam de ente quam
de non ente scilicet de chimera Sed privatio non potest verificari de
non ente sed solum de ente qz potest dici chimera non z videns Item
esse et essentia sunt idem secundum rem sicut ens et entitas rei tamen sunt idem etiam
vult Commentator in textu. licet aliqui dicunt qz eadem realitas signata
per modum habitus dicitur essentia Sed realitas signata per modum actus dicitur
esse sicut lux et lucere. lux dicitur habitus sed lucere dicitur actus Sed alii
dicunt q essentia est quidam intrinsecus dum sic sto significatur prout ob-
icitur et sed inquantum est operatio extra alias operationes tunc dicitur esse
Item alii dicunt q essentia non convertitur / qz z principium esse rei sed res
quod eadem essentia rei quae est in re Sed hic adphns sim-
dicitur q sunt idem esse et essentia non dicunt Item sciendum q hic unum potest
capi dupliciter uno modo ut convertitur cum ente videlicet una res q non z alia sic sed
Alio modo capitur privative //

Species unius sunt:
- Identitas quae est idem in substantia
- Equalitas quae sunt idem in quantitate
- Similitudo quae sunt unum in qualitate

et opponitur [illegible] z unum

Species multitudinis:
- Diversitas quae est diversa in substantia
- Inequalitas quae est inequalia in quantitate
- Dissimilitudo quae est dissimilia in qualitate

Item equivocum et analogum conveniunt in hoc qz utrumque gerunt diversas
rationes. tamen in hoc differunt qz equivocum dicitur absolute 2m diversas rationes Sed
analogum non. sed tamen omnes alie rationes reducuntur ad primam sicut ad
ens sic alia sanativum plus urina et sic medicina prout aut
reducuntur ad aliam / plus est de ente Item dyalectica z 3a et phia
versantur circa unum genus qz circa omnes. qz metaphysica tractat de quibus
demonstrative et quiditative 2m veritatem dyalectica autem disputat de
quibus probabiliter 2o probabiliter procedit et non probative. et tamen procedit
ponere / sed metaphysica procedit per se et non ponere Sed 3o ... procedit

"et sic tunc ens rationis consideratur per logicam sed aliud est ens reale

apparet. Item sciendum duplex est ens rationis et reale. Rationis quod
est secunde intentionis quale ens est secunde impositionis quas secundas
impositiones intellectus fabricat ab ente reali" quod est circa rationem re-
alem secundum metaphysicam. Sic ens considerat. Item sciendum quod metaphysica et logica
non sunt circa idem genus in metaphysice ambe sunt sed metaphysica est in
metaphysice est circa rem sed dyalectica circa dialectice quia intellectus format
intentiones mediantibus rebus. Item ad scientiam metaphysicalem
pertinet considerare ens et non ens secundum contradictionem et maxima
oppositio secundum ad istam oppositionem omnes alie oppositiones reducuntur.

9 Utrum in quolibet re sit idem esse et essentia etc.
De quo Nota esse et essentia sunt in deo eadem non propter hoc
quod omnia que sunt aliquid de deo Deo non sunt tamen sunt non
solum dicitur resolvere in hec entia ut magis sensibilius sunt
et hec entia dicta. Hec quibus quecumque sunt entia sed esse
et essentia sunt. Prima minor patet quia quecumque sunt simul
quecumque entia sunt etc. Item in [illegible] dicitur subsumitur
esse et essentia sunt essentia que sunt que sunt [illegible] secundo
nota communitas rei est duplex quedam totalis et est totum
[illegible] patet. Alia est partialis et est forma qua aliquid
[illegible] tertio nota quod communitas totalis est communitas partialis. Certo
nota quod unum presupponit aliud dupliciter. Primo quo adipiscitur. Alio
quo adveniam secundum idem presupponit subiectum secundum etiam rationem
secundum idem significatum presupponit id est magis secundum esse quod sit essentia
sub ratione essentie presupponit essentiam et non potest. Nota
effectus [illegible] in omni est [illegible] aliud quo tempus causa
3° [illegible] et aliud quo est tempus forma rei
ut idem est esse et essentia rei tolle et essentia tolle et
idem omne partiale et essentia partialis ut vult quidam
et licet unum presupponit aliud quo adveniat tamen propter hoc non

10 Utrum esse et essentia differunt realiter // sunt diversa
rationum etc. Commentator dicit quod sunt idem in re sed differunt
secundum rationem et non solum differunt secundum rationem prima differunt et licet

dicit 2m 7 Metaph. hic est vocari nichil concludit nisi aliud ab
esse et essentia / Et dicendum quod esse et essentia non dependet ab
istis nominibus in esse sed solum cognitione. quia ille tunc esse habet
sub similitudine aptitudinis sub qua vocare id tunc essentia non
habet. Ad rationem quod si nulla pars vocat habet sic an adhuc dicit. Dicitur quod
adhuc vocare aptitudinaliter. Simile dicitur si nullus visus esset adhuc hoc
esset visibile / et non sequitur dicit. ergo dicit est quia dicit
vocare / sed bene sequitur ergo dicit aptitudinaliter est quia dicit etc.

Utrum entis inquantum ens sint alique passiones 11

Primo nota passiones entis sunt duplices quedam relative
ut idem diversum contrarium. Alie absolute ut bonum verum
agere pati / sed non debet intelligi passiones entis absolute sic
quod sit omne ens inde [illegible]. sed sunt absolute in respectu
quo ad totam rationem ut homo quo ad rationem hominis dicatur
tunc absolutus etc. Secundo nota passio capitur multipliciter / Uno modo
pro dispositione faciliter mobili a subiecto etc. verecundia est
passio. Alio modo capitur pro passione corruptiva / etc. febris est passio
Alio modo capitur pro passione salvativa etc. passiones salvative dicuntur
attributa seu passiones que sunt conditiones perfective
ut esse bonum et iustum. Alio modo capitur ut dicitur in morali ad suum
subiectum etc. passio est idem cum suo subiecto et est demonstrabilis
de suo subiecto tamquam demonstrabile remotum et non compungitur
sed cognitio idem bene potest demonstrari de se ipso ut passio pro suo
subiectum que sunt idem etc.

Utrum dyalectica et metaphysica et sophistica versantur circa idem 12

Primo nota scientia due sunt communissime sibile // generis
quedam particulariter ratio dicitur quod ille tres sic versantur circa idem genus
scilicet ens et habet duplex. Uno modo versantur circa idem genus tamquam
circa subiectum primum et adequatum. Alio modo consequenter et secundario
primo modo metaphysica versatur circa ens / sed secundo dyalectica et
sophistica et sunt applicabiles ad omnes scientias et hoc probatur
in 2 elenchorum sophistice etc. dyalectica sophistica considerant de ente vel
tamquam de subiecto proprio et de ente vel quantum tamquam de subiecto

consequitur Sed cum metaphysica dicit a 3ª ratione 2ª electionem vite quia metaphysica eligit in vita speculativa ad certitudinem Sed 3ª ratio magis inquirit veritatem apparentem Sed dicitur metaphysica dicit adequationem et proprietatem quia proprietas metaphysice est talis cuius ostenditur demonstrative sed dyalectica probatur solum dialectice arguendo probabiliter vel aliquo alio modo etc.

13 Utrum contradictio sit maxima oppositio. Pro quo nota tamen maxima est quia potest magnam extensionem sive oppositio intellectualis non est magna vel parva sed tamen maxima quod potest propositionibus attribui. 2º dico quod una oppositio multis modis est maior primo quo ad quantitatem quia pluribus convenit. 2º contradictio est maior quam contrarietas et illo modo loquimur de oppositione propositionum et non terminorum vel terminorum patet quia convenit tamen singularibus cum non sint verbis, sed contrarietas solum convenit non sint verbis Nam cum ille sunt similiter verbis sortes currit est tamen et sortes disputat est tamen et sunt contrarie. Sortes non sunt contrarie sed bene vniuersales et consequentie Secundo una oppositio dicitur maior simpliciter. 2º utrum contradictio est simplicissima quia contradictio requirit unum tamen plures requirunt plura predicata et pugna dyaliectica et requirit dictum omnibus propositionibus que contradictio non facit Tertio in terminis contrariant sibi pro aff. Tertio contradictio est maior contrarietate quo ad repugnantiam que attenditur penes veritatem et falsitatem. sed non quo ad repugnantiam que attenditur penes suppositionem Tertio non est maior quo ad distantiam quam inter contraria datur medium et inter contradictoria non. igitur contradictoria magis distant quam primum Tertio contradictio est maior quo ad instantiam cum veritate et falsitate, sed non quo ad suppositionem Tertio contradictio est maior oppositio quo ad evidentiam quia scitur quod contradictoria non sunt simul vera vel falsa quia contraria

14 Utrum conditiones primi principii sit bene posite primum etiam primum principium quia non contingit errare Pro qua

Nota istud glozat pr̄ / e[t] modo no[n] contingit errare aliquem circa primum p[ri]ncipium dissenciendo et intellectus t[er]mi[n]us tamq[uam] circa errabile p[ro]pinquum / Dicit p[rim]o dissenciendo q[uia] loquendo no[n] ꝫ inquirimus ut plures negantes ore corde v[er]o consenciunt · ergo errant Dicit 2o intellectus t[er]minus · q[uia] aliqui dubitat de p[ro]po[siti]one an sit ca[tegori]ca ul' ypotetica ul' in sensu co[m]posito ul' in s[ens]u diviso / Dicit 3o tamq[uam] circa errabile p[ro]pinquum quia tamq[uam] circa errabile remotum contingit sic errare scilicet an sit d[ist]in[c]t[u]m ul' nec[essariu]m Nota illa p[ro]po[siti]o in sensu diviso aliquis p[ri]m[u]m p[ri]ncipium credit et s[ensu] in sensu diviso · quia h[ec] sit q[ue] est alie credita p[ri]m[u]m p[ri]ncipium ꝫ s[ensu] Secunda conclusio p[ri]mum p[ri]ncipium / q[uod] no[n] d[ebe]t esse suppositum / sic conditionale glozat q[uod] p[ri]mum p[ri]ncipium ut idem impossibile est eidem inesse et no[n] inesse vel no[n] d[ebe]t esse suppositum conditionale · i · no[n] d[ebe]t esse conditionale seu p[ro]po[siti]o conditionalis / et hec impossibile impossibile p[ri]ncipio d[ebe]t dicere d[i]c[tu]m vere et facere s[ens]u diviso et no[n] composito / q[uia] quia si faceret s[ens]u composito tunc staret esse conditionale quia tunc sic p[ro] illa p[ro]po[siti]o est id contingit vel tunc talis ꝫ impossibilis et ergo d[ebe]t capi in sensu diviso et no[n] composito Tertia conclusio q[uod] p[ri]m[u]m p[ri]ncipium adveniunt a[liqu]a / glozat pr̄ / quo ad cognoscere i · intellectus t[er]minus et p[ri]mo p[ri]ncipio intellectum potentie intellectiva naturali sua inclinacione ad veritatem ei assentit Et notandum est · q[uod] individuale ꝫ p[ro]pter notum vel ille conditiones licet conveniunt p[ri]mo p[ri]ncipio · tamen no[n] solum p[ro]bi vel

Dicit illa p[ro]po[siti]o idem eidem simul inesse et no[n] inesse 17
sit impossibile sit p[ri]mum p[ri]ncipium vel Pro quo Nota p[ri]m[u]m p[ri]ncipium quadruplex d[icitu]r p[ri]m[u]m Uno modo 2m sim[pliciter] 2o omne simplicius p[ri]us est suo composito vel illa p[ro]po[siti]o composita no[n] ꝫ p[ri]m[u]m p[ri]ncipium q[uia] 1a cuius est ul' no[n] ꝫ · ul' omne cuius est sub simplicioribus / Et sic ipsa est una contradictione composita i[n] partes

cuius sunt principia. Secundo dicitur primum, intellectus notitia quia principia
cognoscit et propositiones similiter que per se terminis cognoscuntur
ut illa hoc est sunt principia / et illa quo ad intellectum
principia formaliter cognoscit quia omne eius est vel non est. Tertio dicitur
primum quod est evidentissimum. Unde propositio principiis expressa et non est
primum principium quia prima propositio quo intellectus complexa lumine
citius assentit. Dicitur evidentior / sed intellectus citius
assentit huic eius est vel non est / quam isti nihil vel eidem etc.
patet quia intellectus non indiget tot adiutoriis sicut ad illam
que propositio primo principio sunt expressa. Sed Bidani et
Marsilius dicunt quod sic primum principium quo ad demonstrabilitatem
quia non habet principium per quod possit demonstrari. Sed non est primum principium
his tribus modis sed ultimo solum etc.

10 Utrum opiniones contradictorie sint contrarie etc. Pro quo
nota quod tales opiniones sunt contrarie sicut quod non possunt eidem
simul inesse et non quod esset propositiones contrarie. Pro quo nota quod
opiniones contradictorie formaliter important et secundum actum assensus non
compatiuntur simul et semel in eodem / quia aliter esset assensus cum formidine
et sine formidine. Dicitur primo formaliter quia unus opinatur Sortem
hominem esse et hominem esse, exemplum et patet. Et alius opinatur aliquem
hominem non esse alium etc. contradictorie eis ambabus assentiret.
Dicitur secundo secundum actum quia stat quod unus habet habitum ad assentiendum
ambabus propositionibus contradictoriis et utraque propositione sibi parva pro parte
contradictoriis adducentur rationes quas non possit solvere assentiret
statim. Prima secundum habitum secundum actum. Dicitur tamen unus assentit
cum diversis compositis propositionibus contradicentibus que sunt opiniones
contrarie. Notandum quod talis distinctio non est prima partis apparentis. Sed diversa
est illa pars et cum hoc tota pluralitas que est formalis pars eius
ut in phisica nisi non est secundum suam materiam sed est sua materia et sua forma.

11 Utrum omnes habitus intellectuales sunt eiusdem
speciei specialissime etc. Pro quo nota quinque sunt
habitus intellectuales ut scientia prudentia ars sapientia

et intellectualibus et iste solum unum contingit dicere licet habitus sint alii ut opinio error. Sed iste contingit plures dicere. Secundo nota habitus est qualitas acquisita difficulter a subiecto mobilis. Tertio nota aliqua sunt eiusdem speciei specialissime quae comprehenduntur sub eadem specie. Talia sunt quae sunt penitus eiusdem speciei secundum dicit Buridanus quod possibile tamen sint omnia entia mundi sint idem. Et quod sit species specialissima comparatum ad aliquid. Et dicitur ultra quod omnes habitus intellectuales sunt eiusdem speciei specialissime non generice et contrarie. Sed hic omnes species est contrarie quia contrarie sunt sub uno genere. Secundum quod aliqua species specialissima est essentialis suo generi et accidentalis habitus unus alteri ut albedo essentialiter est sub colore et accidentaliter sub corpore vel sub animali. Secundo credo quod hic idem non sit species specialissima comparatum ad aliquid sed species subalterna quia est tunc descendens et non habet non repugnantiam ut sit quia fuerit eadem respectu subiecti et habet respectu contrarietatis cum species. Conclusio vero omnes habitus intellectuales sunt eiusdem speciei specialissime. 9a

Patet quia actus scientiae per species distinguuntur. Sed dico quod omnes habitus intellectuales in quantum habent secundum eandem rationem sciendi denominationem generationis est eiusdem speciei cum inclinatione quod plures sunt eodemmodo contrarie sicut omnes [illegible] quia est contrarie

Utrum omnes denominationes reducuntur ad primum principium vel 18

Quomodo non reducitur aliquid ad aliquid cum ipse fuerit ad idem causa evidentie maioris seu causa maioris denominationis et ergo Aristoteles dat modum reducendi denominationis ad primum principium ut tacto illa denominatio omne a est b omne c est a igitur omne c est b nec illa quia summa concluditur patet idem non c est b. Et arguitur omne c est a omne a est b ergo omne c est b et tunc c est b quod dictum. Quarto vero adhuc quod denominatio reducitur ad primum principium non omnis quod primum principium sit causa maior denominationis. Tertio nota denominationes quae fundantur super dici de omni quinque

fundatur super primum principium tamquam super fundamentum. Et demonstrationes negativae
regulantur per dici de nullo, quod vim suae fundationis habet ex opposito primi
principii. Dicitur secundo quod nullo modo, quia aliquae quae sunt ita necessariae quod stantibus
intellectis terminis intellectus consensum necessario assentit ab illis complexis con-

19 **Utrum primum principium sit demonstrabile**, contingit reducere

Pro quo nota primo quod est duplex quaedam doctrinae, quaedam
in consequendo principium doctrinae, dicitur illud, scilicet sine quo non
in consequentia. Secundo principium consequendi ut dictum est etc. Nota secundo primum
principium hic est evidenter demonstrabile quod solum est demonstratio
pro adhominem, et secundo quod quae procedit ex propositionibus concessis
ab adversario. Conclusio quod primum principium doctrinae non est demonstrabile
tamquam demonstrabile simpliciter et sic demonstrationem quae procedit
ex simpliciter notioribus et necessariis consequentibus sicut tamquam
in quantum bona et necessaria evidentia. Dicitur primo principium
doctrinae sicut principium consequendi quod Aristoteles hic demonstrabile
ut dictum est. Dicitur secundo tamquam demonstrabile simpliciter quia
principium primum doctrinae tamquam demonstrabile demonstrat
ut quod sit necessarium ut sunt omnes propositiones quae qualitercumque
sunt ita necessariae est esse. Sed primum principium terminos, scilicet dicitur
ex simpliciter notioribus quia Aristoteles dicit hic demonstrat ut omne verum
est vel non est, sed omne id est verum et omne id est vel non est.
Dicitur tertio consequentibus sequitur tamquam respectu terminos quae licet
sint notiores primo principio tamen consequentias non sunt primo principio
tamquam in quantum necessaria et non evidentia etc.

20 **Utrum negans vocem sit ponit vocem sive**

Pro quo nota secundo aliquos non ens sit aliquid et con-
cedunt quod chimaera sit aliquid quia dicunt quod hic sit ampliat
pro illo quod potest imaginari etc. Et gratia tollit quod chimaera
sit omne ens, et contra argumentum ergo tunc transcendens
negat consequentiam et dicit licet aliud sit hic suppositum pro omnibus
respectu cuiuscumque etc. Sed Buridanus dicit quod chimaera
sit aliquid quod quo adhibitum speciale quia ergo supponit
pro illo quod negat consequentiam et dicit quod ille tunc accipit

sit a(n)i(m)a(lia) et t(ame)n p(ro)p(ri)e no(n) suppo(n)t. Conclusio negans vocem s(ecundu)m se po(n)it
vocem s(ecundu)m se Egidius p(ro)bat q(ui)a negans voce(m) s(ecundu)m se negat ordine(m) co(n)na(turalem)
s(ecundu)m se g(ener)o a(n)n(u)nciacionem co(n)na(turalem) g(ener)o ne(cessari)o asserit g(ener)o illud po(n)it s(ecundu)m se
Secundo aliter p(ro)bat(ur) q(ui)a si quis negat aliquid s(ecundu)m se asserit suu(m) contr(arium)
esse ver(um) (et) ne(cessari)o sit ibi suu(m) contr(arium) g(ener)o ille q(ui) negat s(ecundu)m se
ponit aliquid significatu(m) etc.

Utrum possibile sit idem simul et intelligere pro quo no(tandum) 21
divisibile distinctive et intensive ut sunt species et u(n)itates bene
in i(n)divisibile vero (et) intellectu vel divisibile 2m duracionem temporis
ut volitus vel intellectus longa vel brevis bene (et) indivisibile
Secundo nota indivisibile co(n)tinetur sic divisibile q(uia) eius pars no(n) di
vertit. Conclusio possibile est idem plura s(ecundu)m se 2m confusum con
fusum vel etiam intensive ut facit genus et species etc. sed no(n) (est) possibile
q(uod) idem s(ecundu)m se plura simul et semel distincte et 2m unum conceptum
sive 2m actualiter et articulate licet bene 2m distinctos conceptus
speciales hoc sit dicitur actualiter q(ui)a habitualiter no(n) (est) impossibile q(uia) quia
nunc no(n) possit ita distincte simul plura intelligere seu concipere Sic etiam
dicitur 2m conceptum et sive no(n) possit plura intelligere Nota illa auctoritas
quod no(n) unum sit vel intelligit nichil sit vel intelligit. Quia si
de intelligitur (et) modo qui ad minus unum intelligit vel intelligit
q(ui)a si d(icitur) plura intelligere o(portet) q(uod) ad minus unum intelligat. Vel
dicitur qui ad minus no(n) unum intelligit nichil intelligit. Vel qui
no(n) unum intelligit ultimum eius intelligit g(ener)o nichil etc.

Utrum accidentis sit accidens pro quo Nota no(n) omne 22
quod denominat alterum inheret sibi nec omne quod (est) perfectio alicuius
inheret sibi. Primum patet q(ui)a primus motus denominat deum primum
motorem. Similiter caliditas denominat solem et t(ame)n talia no(n)
sunt in istis que denominant. 2m patet q(ui)a deus est perfectio hominis
et t(ame)n no(n) inheret homini. Similiter dilatatio est perfectio spacionis
et t(ame)n no(n) inheret spacioni venose. Secundo nota q(uod) accidens
est accidens multipliciter. Primo effective (et) unum accidens efficit
alterum ut caliditas rarefactionem. Alio modo intensive (et) accidit
p(ro)p(ter) actum. Tercio ordinative (et) unum actum ordinatur
in aliud ut actus scientie ordinatur in mechanicam. Quarto

accidentis dicitur esse actus subiectivus / pro quo nota duplex
est subiectum accidentis / unum principale seu originale seu ultimatum
et illo modo nullius accidentis est actus / et ideo bene dicit / accidens non est
actus nisi alicuius unius tertio inesset / aliud est subiectum secundarium
et vinctum / verbi gratia albedo inest magnitudini tamquam subiecto vincto
et secundario quia ambo insunt uni tertio / verbi gratia accidens est accidens
subiectivus et secundum hoc concluditur quod actus in suo actu alterius non
stat sine subiecto vincto et secundario quia albedo ibi est de ma-
gnitudine hostie / et illo modo conceditur quod accidens migrat de subiecto
in subiectum cum de variatione que de sua magnitudine ad maga-
nam transit etc.

23 **Utrum affirmacio sit prior negacione etc.** / pro quo
Nota quod divisio est duplex aliqua est apprehensio divisiva ali-
quarum rerum / verbi gratia prius divisum cognoscitur a suo toto / alio modo
divisio est enunciatio / verbi gratia dicitur prius quod circa compositionem et di-
visionem consistit veritas et falsitas / Secundo nota respectu ag-
gregati conjungentis non esse precedit esse licet non respectu
simpliciter quia talis res prius utique fuit esse aliqualiter in sua causa
etc. / Tertio nota propositio alia quod est vera quod falsa / Ad questionem
dico / quod omnis affirmatio est prior sua negatione vel divisione secundo modo
dicta et hoc prioritate temporis naturae et notitiae / Dicitur primo omnis
affirmatio vera ante illud. etc. tunc non esse / non prius cognoscitur quam non
sit / Dicitur prioritate notitiae quia omnis affirmatio vera prius cognoscitur
quam sua negatio / quia si negatio debet cognosci / oportet quod prius sciatur notitia
affirmationis / et hoc debet intelligi notitia apprehensiva et non
adhesiva / quia aliquam negativam citius scitur quam affirmativa ut ista
albedo est magnitudo et sibi animus sit adhesio etc.

24 **Utrum in quolibet genere ubi est reperibile maius et mi-
nus tale etiam est reperibile aliquid maximum vel minimum**
/ pro quo Nota aliqui dicunt quod duplicia sunt entia
quaedam sunt in quibus proceditur in infinitum ut in corporibus contactis
et ibi non oportet quod reperiatur esse simpliciter / Alia sunt in quibus non proceditur
in infinitum et reperitur simpliciter esse si reperitur maius et minus

tale Egidius aliter dicit quod in spiritibus quia ibi est aliquis magis
vel minus tale ibi est reputative simul tale Sed de privacionibus vel ubi
potest absolutum adprivacionem ibi non oportet ut in malis Vel ubi
predicatur de toto ad partes ibi potest de bono ad malum etc. de spiritu
ad privacionem quia partes sunt simul privacio respectu totius etc.

Utrum Ambo contradictoria possunt simul esse vera pro quo

Nota ly ambo tenetur uno modo divisive etc. ille quintum utrum
contradictoriarum per se pro eodem tempore adequato quod est verum Est ambo
contradictoria pro eodem tempore adequato etc. Sed quando ly ambo adiungitur
ly sil. tunc sonat collective etc. tunc quod est falsum Secundo nota
ly simul determinat hoc quod est possunt ut patet sic Ambo contradictoria
sil possunt i. possunt simul ponere etc. etc. quia sed quando determinat ly vera
tunc quod est vera Nota ad contradictionem requiritur quod termini non
contineantur in una contradictione ad aliam et cetera quia aliae ille
contradicunt Sortes simul currit quod est homo et Sortes simul currit quod non est
homo quod ambe sunt vere quia est vera verum est etc. quia est propositio
Sortes simul currit requirit non est homo in casu quod Sortes sonat simul currit
sunt tunc illa nunc vera simul subito pullo supponet Et tunc
ille contradicunt omnis albus homo non est homo et omnis albus homo
est homo et tunc termini in una est contradictio in alia etc. quod non
contradicunt [illegible] sed sonat vitia eo quod est [illegible] contradictoria
~~[illegible]~~ casu Tertio nota omnia animalia currunt et aliqua
animalia non currunt sunt contradictoria. stante tamen quod Sortes non currit et propositio
est falsa propositio et plane quia animalia non currunt etc. et prima est vera
exceptis quod illa aliqua alia non currunt vel illa aliqua
animalia non sunt currencia quia ergo aliqua animalia sunt
quorum neutrum currit nec quia ibi arguitur a positio ad
divisivum quia ly quorum tenetur divisive et ly animalia collective
Quarto nota Adam fuit Adam non fuit contradicunt hoc est
vera Adam non fuit nec quia arguitur quod est vel fuit Adam et
fuit hoc est vera nec quia arguitur sic ergo quod est Adam non fuit
ergo quod est vel fuit etc. quia arguitur a parte disiuncti ad totum disiunctum

ne qa · qz ibi argu tu negat propositio que qa non vz nisi addatur contrarium subiti qua addita statim est falsa. Sed tamen nota Sortes ens omnem amans est Sortes contradicit similiter / Sortes ens amans non est Sortes propositio est falsa vz qz subito nullo suppositi. secunda vera qz Sortes ens amans plonis non est Sortes etc.

26 Utrum inter contradictoria sit dare medium: Pro quo nota medium est duplex quoddam positum quoddam abnegacionis vt ultimus est medium inter optima vicia Sed medium positum quoddam est distancie vt inter pragam romam. illorum datur medium Aliud est medium participacionis etc tepidum dicitur medium inter calidum et frigidum Modo ad questionem dico quod inter contradictoria bene datur medium abnegacionis vt duo contradictoria possunt negari de uno lapide Sed inter contradictoria non datur medium posicionis participacionis ad illud Secundum quod nunquam nichil participat contradictoria possunt simul esse vera vel falsa in speciebus in quibus contradicunt Et inter contradictoria datur medium distancie qz vna contradictoria potest esse rome Alia tamen nota quod ubi verbis contradicunt et ergo dico quod quamvis verbis successiue generantur nunquam tamen est dicere quod nichil ipsius est quod ipsius totum etc inter esse totale et non esse simpliciter datur medium etc

1 Circa quartum methaphysice Queritur

Utrum ad methaphysicum pertinet distinguere de multiplicitate nominum etc Pro quo nota Socrates nominum presupponuntur in aliqua sciencia duppliciter. Uno modo sic quod illo modo notificari in illa sciencia Alio modo Socrates nominum presupponuntur in aliqua sciencia sic quod non determinantur in ipsa Sed nota Greci et latini considerant de multiplicitate nominum sed aliter quam methaphysica qz gramatica in speciali considerat distinctionem nominum propter hoc arguit Socrates Sed loyca propter cuntum sophistica Sed in methaphysica sit distinctio nominum ad quod omnis alia considerat in speciali / qz metaphysica omne ens inde considerat et metaphysica omnis acceptiones nominum accipiat

Sed sic particulares consequuntur nomina et per illas acceptiones acceptam que valet quam ad propositum. Conclusio: Methaphisica pertinet distinguere multiplicitatem nominum in generali de ipsis atque hiis omnibus sumitur quarto, et illo modo non est de aliis scientiis. Dicitur: tamen sciencie nominum presupponuntur. Respondetur quod presupponuntur sed secundo sic quod non omnia determinative deponuntur, sed primo non presupponuntur etc.

Utrum omne principium sit primum unde eius est aut unde fiat eius aut unde eius cognoscatur etc. 2

Pro quo nota quod omne principium aut est reale aut logicale. Si reale hoc tripliciter dicitur: aut actuale aut essentiale. Essentiale aliud est intrinsecum, aliud extrinsecum. Intrinsecum ut materia et forma et hec dicuntur principium unde res fit. Extrinsecum aliud efficiens aliud finis. Efficiens aliud universale et hec dicitur unde res fit, aliud particulare. Sed actuale aliud qualificativum aliud quantificativum rerum. Sed principium logicale dividitur in principium demonstrandi ut principia doctrine et diffiniendi ut genus et differentia. Secundo non principium cognoscendi ut genus, aliud propinquum aliud remotum. Nota aliquando idem est principium cognoscendi remotum et essendi remotum propinquum principium. Conclusio: omne principium aut est principium unde res est ut principium primum sic deus, aut unde res fit sic principia essencialia extrinseca, aut unde res cognoscitur sic sunt principia logicalia et maxime principia doctrine diffiniendi etc.

Utrum tantum sint quatuor genera causarum etc. 3

Pro quo nota quod tamen cause sint quatuor species quam tales assumi et ince dicunt species, quod sunt tamen cause quatuor numero. Sed intelligendum quod tamen quatuor sint simul quibus modo sunt non contradictione adinvicem non reducibiles omnes causas sunt, et illo modo concedatur illa. Sed non quod hec divisio reducitur ad divisionem duorum membrorum sic. Omnis causa vel est intrinseca vel extrinseca. Si intrinseca hoc tripliciter dicitur vel est causa ex qua res est et est materia, vel causa per quam res est et est causa formalis. Si vero extrinseca

Hoc dupliciter vel est causa a qua res est et talis vel est consiliativa vel pro-
ductiva. 2° est causa efficiens et talis est iiii°r specierum. Quaedam est efficiens
perfectiva ut ipse aedificator perficit domum. Alia dispositiva quae
praeparat materiam ad receptionem formae. Alia est causa efficiens adiuvativa quae
generat adiutorium effectui. Quarta est causa consiliativa quae dat
modum agendi causae efficienti. Vel est propter quam res est et est causa finalis.
Notandum quod homo potest dici causa finalis asini ut dicitur 2° Physicorum homo enim
quodammodo finis omnium. Et homo est causa efficiens asini non productiva
sed effectiva quia omne digerens efficit sicut ... vas est causa vini
non productiva sed conservativa. Et vas est causa materialis vini quia
continet vinum in ratione materiae. Et est causa formalis vini quo ad eius
figuram. Sed de nauta dicitur quod talis sit causa efficiens perditionis
navis privativa et non positiva etc.

Utrum proprietates causarum sint bene assignate. Prima quod eiusdem effectus non sint plures cause. Pro quo

nota quaedam sunt causae totales alicuius et dicuntur omnes causae
quae in eodem genere ad aliquem effectum generant. Quaedam vero partiales
et sunt quaedam sunt causae in eodem genere vel in diversis. Modo dico quod
eiusdem effectus in eodem genere causae non possunt plures esse causae totales
sed bene plures partiales ut hominem generat homo et sol et deus.
Sed bene in diversis generibus causarum ibi bene unius effectus sunt plures
causae totales ut in genere causae materialis materia etc. Secunda proprietas
causae sunt sibi invicem causae sed non in eodem genere ut sanitas
est causa deambulationis in genere causae finalis sed corpus deambulans
est causa sanitatis in genere causae efficientis. 3a idem est sibi ipsi causa prima
homo ut agit est causa ... sepius ut fit sepius. 4a proprietas
est quod eadem est causa contrariorum ut nauta per eius praesentiam est causa
salvationis navis per eius vero absentiam est causa perditionis
navis et hoc effective quia unum positive aliud privative efficit
sed non inclusive eadem est causa contrariorum. Quia 2° designatur dicitur
quod contrariorum contrarie sunt causae sed non inclusive quia contraria ...

Utrum divisiones causarum sint bene posite. Divisio etc.

Prima causarum alie sunt priores alie posteriores / et hoc intelligitur, quia alique
cause sunt priores secundum predicationem quia non formaliter predicantur. quia sicut secundum
signa predicantur sic in genere cause formalis sic in genere cause finalis scilicet quia
voces vel signa predicantur propter rem vel res tamquam cause. quia voces sunt
invente propter signa conceptuum et rerum etc. res in genere cause finalis
principaliter predicantur quam signa. Alio modo sunt priores secundum communitatem
quia sic secundum rationem communem tunc causa dicitur ut licet artifex et medicus idem sit
in illa causa que est artifex convenit esse causam secundum rationem communiorem
quam medico. Alio modo alique dicuntur priores secundum talitatem que
presupponuntur ab aliis causis, vel quia plurium sunt cause ut deus etc.
Secunda divisio causarum quod per se, quod per accidens. dicitur que communali
inclinatione suum effectum producit, et pater est causa filii. per accidens
dicitur quod contingit esse causam et non contingit esse causam ut quod Policletus sit
statue factor hic est per accidens. Tertia divisio causarum quedam
sunt in actu, quedam in potentia. Causa actualis dicitur adhuc ~~cum~~
dispositionem sunt communia effectus ut quando domificans est stante
sunt domus. Sed potentialis est adhuc quamvis non sit causans
ut est Policletus, ut causa filii per post annos generandi. Quarta divisio
causarum alia est complexa, alia incomplexa. Complexa est que aggrega-
ta ex pluribus causis ut homo et Policletus dicuntur causa hominis. Incomplexa
que non aggregata ex pluribus causis etc.

Statuefactor sit per se causa statue et Policletus
causa per accidens statue. Nota hic per se causa multipliciter. 6
uno modo ut dicit intentionem etc. dicitur secundo Phisicorum, quod natura est causa per se
forma causa per accidens. Secundo videlicet tunc per se per se naturam secundum quem
per se modo dicendi. Tertio videlicet tunc per se solitarie, Quarto idem est quod
accidens et dicit Porphirius: Differentia quod per se, quod per accidens. Quinto dicit
per non accidens etc. in primo subiecto quod sit causa per se, quod
per accidens. Sexto dicit specificationem etc. videlicet appositum. Alio modo
oppositum vel dicit [illegible] etc. dicitur quod deus per se est bonus, i. [illegible]
Octavo modo est passio [illegible] etc. [illegible] dicitur per se quia [illegible]
[illegible] temporibus suorum quod sit natura. Alio dico quod

p statuefactor primo et secundo sicut policletus fuit per se causa statue sed tertio vel quarto ullus illorum fuit causa per se statue / sed statuefactor per se ut pervenit dicit specificationem est causa statue apta sic contingens est causa actualis etc /

Utrum diffinitio elementi sit bona in qua dicitur

Elementum est aliquid ex quo aliquid componitur primo et componente indivisibili specie in aliud speciem / pro quo nota quod sunt elementa ... etc. dicitur primo ... quod ... est ... Aliud est elementum denominatione etc. ... quod sunt quattuor scilicet terra aqua aer ignis / ... vel ... et ... dicuntur elementa ... aliqua ... et forma ... solum elementa et ... in proposito diffinitur ... non ... sed ... et ... aliquid ... et ... elemento ... ex quo aliquid componitur ... actuale compositionem ... quod ... ex quo ... in facto ... componitur ... aptitudinem non quod illa aptitudo ... tempus ... et futurum ... componitur ... primo sit vel non est ... componitur primo ... ex quo ... indivisibili specie etc. ... componitur ... forma ... primo ... et ... indivisibile etc. ... ex quo ... primo aliquid componitur quod non ... divisibile in partes diversarum specierum ... dividitur in partes ex quibus compositum ... componitur ... illa non sunt diversarum specierum ... ergo ... intelligitur elementum ... est illud ex quo aliquid componitur ... ex quo compositum ... componente ... primo et ... indivisibile specie ... aliud speciem ... quod ... elementum non sit divisibile in partes diversarum specierum ... elementum est ... indivisibile ... speciem in aliam speciem etc.

Utrum diffinitio necessarii sit bona scilicet illa necessarium est quod non contingit se aliter habere 8

Pro quo nota circumqz [illegible] non voluntaria et compulsiva sunt
necessaria et hec subdivisione tandem tunc tale effectus est necessarius
Dicitur non voluntaria propter violenciam tamen et quia tunc impossibile est tamen
esse sine effectu illa missio composita quare sed missio dimissio est ne-
ganda. Modo ad diffinitionem primo debet poni genus diffiniti
sicut hic eius propter convenientiam. Dicitur secundo quod non contingit se aliter habere
intelligitur secundum se vel secundum mutationem essentialem passivam. Dicitur
secundum mutationem propter deum quia hic quod erat aliter se habet quam
quod non erat. tunc hec non est secundum mutationem essentialem passivam
sed secundum mutationem vere productivam. Dicitur tale essentialem quia plura
entia necessaria secundum mutationem accidentalem aliter se habent. tunc non
secundum mutationem essentialem. Dicitur tale passivam quia licet deus secundum
mutationem activam aliter et aliter et alia accidentia denominative
recipit. tunc hec non est propter mutationem passivam et illo modo intel-
ligendo diffinitionem necessarii erit bona etc.

Utrum omnis acceptio necessarii reducatur in ordine ad precedentem 9

Pro quo nota aliqua est necessitas vera
et est quadruplex. primo vero dicitur necessarium sine quo aliquid
dum esse non potest ut cibus est necessarius animali necessario. quia sine isto
dum esse non potest. Dicitur de hirundinibus et ranis que per totam
hiemem sunt sine cibo. Dicitur quod illa animalia assumunt sibi her-
bas secundum quod vivunt vel dicitur quod calor naturalis est valde debilis
sed quod non sufficit consumere cibum. Alio modo dicitur necessarium sine quo
verum bene esse non potest vel sed secundo potest anima est necessaria in primo
Tercio necessarium est quod violentia necessaria [illegible] tollit. Quarto
dicitur necessarium totum super alia est necessitas oraculis et dicitur simplex
in [illegible] ut simpliciter est necessarius alia compositus ut ipso est necessaria
Modo ad questionem dicitur quod omnis acceptio necessarii reducitur aliqualiter
in ordine ad precedentem conditionem ut sed ho debet vivere non
contingit aliter esse quam assumat cibum. Sed ipso est et est
necessaria sed quod non contingit aliter esse nisi sit sed potest significat etc.

Utrum accidens et subiectum sint unum. Pro quo nota
accidens est duplex scilicet logicale et reale logicale ut terminus accidentalis
predicabilis. Modo dico quod accidens logicale aliquid idem est cum suo
subiecto sine [illegible] patet quia sunt eadem res ut homo et sedens. Et aliquando
sunt diversa ut homo et albedo. Secundo de accidente reali. Nota quod
hoc est duplex scilicet concretum et abstractum. Abstractum aliud de-
nominationis ut privitas denominat [illegible]. Aliud inhesionis ut
albedo in sorte. Modo dico quod accidens reale abstractum inhesionis
non est idem cum suo subiecto patet quia hoc inheret subiecto et nichil
inheret sibi ipsi. 1. Dicitur abstractum capitur concretum quod materialiter
est suum subiectum quia formaliter [illegible] concretum est suum subiectum ut
album est ens ut subiectum substans albedini. Dicitur 2o inhesionis
capitur accidens denominationis ut privitas et idem eciam patet quomodo relatio
non est distincta a re relata etc. non est

michi audem
mmm

**Utrum diffinitio continui est bona ubi dicitur
Continuum est cuius motus est unus et per se et alter**
Pro quo nota motus dicitur aliquis duplex uno modo tamquam agentis
scilicet primum motor est motus alio modo tamquam patientis scilicet primi mo-
toris non est motus et ergo ad concludendum illa. Dicitur quod genus
diffiniti ponitur scilicet quantum non magnitudo etc quia hic convenit cum continuo
Secundo nota duplex est unus motus adequate uno modo adequate
discretum scilicet duo homines moventur adequate discrete et
illo modo non intelligitur. Aliud est motus unus simul adequate continua
et de illo uno motu habet intelligi quia cuius unus est motus
simul et non aggregatus. Pro quo nota Philosophus in litera dicit
quod unus motus est cuius [illegible] indivisibilis sed [illegible] quia in
partibus motus non interrumpitur [illegible] media ut tempus [illegible]
et illo modo indivisibilis 2m tempus et non per [illegible] que
non est indivisibilis [illegible] prioris temporis et posterioris quia
est hic [illegible] Nota quod [illegible] est [illegible] de motu
uniformi et [illegible]. Motus uniformis dicitur cuius quelibet
partes [illegible] velocitate moventur. Modo illo non est de [illegible] ubi
[illegible] partes [illegible] ut [illegible] moventur [illegible]
[illegible] velocitate moventur et ibi motus non est unus id est uni-
formis

et dicitur naturalis propter motum violentum vel animalem ut quando unus cum manum ligatur ad trabem et sedem pedem, non licet ibi est continuum et motus naturalis non est unus hic non curatur. Vel intelligitur quod motus debet esse unus actu vel aptitudine propter continuum quesitum. Modo dico quod illa diffinitio continui secundum continuum est quantum cuius motus naturalis est unus simpliciter et non aggregative id est est uniformis sic quod non incipiat cuius motus et omnes partes eius velocitate moventur et hoc actu vel aptitudine. Vel non potest esse aliter quam illo modo sit unus secundum bona diffinitio continui. Et conveniunt cum contento subdiffinito, et que ille glose addunt patet supra etc.

Utrum divisio unius sit bona secundum unum numero unum specie unum genere etc. 12

Pro quo nota sortes et plato sunt unum specie quia sunt per eandem formam specificam. Secunda nota ab inferiori ad superius bona consequentia [illegible] totaliter communia propter hoc non sequitur sortes [illegible] infimus et superius sunt totaliter [illegible] hoc [illegible] distrahit illud tamen et plato sunt unum specie, ergo sunt unum, sed hic specie distrahit illud tamen unum. Secundo nota est unum dicitur tripliciter scilicet [illegible] uno modo quando quod differt ab aliquo secundum materiam solum sicut sortes qui hodie est et qui heri fuit posito quod sit aucta differunt secundum materiam. Secundo secundum formam ut hic et radamer [illegible] secundum formam. Tertio secundum utrumque sic hic differt a basilio secundum [illegible]. Nota quod non sequitur hoc secundum diversitatem specierum, id est differt specie, quare sortes [illegible] materiam et formam que specie differt sic secundum diversitatem specierum et tamen non differt specie. Vel dicas quod qualitas et quantitas sunt unum secundum actum quia ambo unum [illegible] etc.

Utrum unum numero dicatur cuius materia est una etc. 13

Pro quo attendendum nota unitatis causa dividitur uno modo est passio. Vel sic unitas proprie dicitur [illegible] formam secundo non causa hic. Alio modo ut secundum [illegible] sic unum proprie dicitur [illegible] secundo illo modo hic causa. Secundo nota quod dicitur unum numero [illegible] vel ubi hic [illegible] non [illegible] vel corpori collectio quia partes non sunt unum [illegible] disiuncta [illegible] et hic materia est causa, ubi causa ibi divisione quia [illegible] sunt disiuncta. Sed hic [illegible] corpus hic [illegible] sicut [illegible] et sortes [illegible] vel est [illegible]. Tertio nota quod [illegible] glosatorum [illegible] sicut illa dicit unum [illegible] id est [illegible] dicitur unum [illegible] materia id est quia [illegible] sunt eadem ut sortes et albus. Alio modo [illegible] quod [illegible] materia est una divisa secundum [illegible] vel [illegible] sunt unum [illegible] materia est una [illegible] que sunt [illegible] secundum eandem [illegible] et [illegible] materialem. Hic [illegible] quod [illegible] separate [illegible] et [illegible] quia illa sunt [illegible] adequate est simul una [illegible] materia totaliter [illegible] et adequate est simul una [illegible] materia totaliter propter partes et [illegible]

Dici^z sedo simul. ptr mat^z que pono spe stat sub forma spiritus palio spe sub forma cadaueris. Dicit^z tercio oportatio ptr acci^a que licet fuit eandem mat^z subiectiue tamen non compositiue etc.

18 **Utrum omnia que sunt unum numero sunt unum genere specie et analogia etc.** Pro quo nota quod Buridanus dicit quod quando sor. et c. intelligit de istis que sunt unum numero in pricto subiecto quod ea sunt unum genere ptr hoc quod sor. et album sunt unum numero. et tamen non unum specie. similiter genere et actus. tamen credo quod pt intelligi de omnibus predicatis quod quecumque sunt unum numero vel sunt unum genere vel et cetera. hic tamen stat etc. sicut album et sor. etc. ut est album tunc non est unum numero cum sor. sed quod ut dicit specie. sicut homo ut homo et cetera et tale dicit spe cum illo. tamen stat quod album ut sor. et sor. ut sor. sunt unum numero genere. Similiter videlicet ut homo sunt eiusdem numero genere et specie etc.

19 **Utrum predicamenta realia sunt ponenda.** Pro illo nota de illo sunt due opiniones. Aliqui dicunt quod sic. et ro sua est quod metaphysica considerat de predicamentis et non de eis ut sunt termini. sed solum ut res eorum. vel esse etc. 2^a pars dicitur in decem predicamenta et non in signa cum tamen non sunt entia extra signa. Alia opinio ponit predicamenta in signis et non in signatis realiter distincta et sumit distinctionem illorum secundum diversum modum predicandi et significandi. et non secundum distinguunt modum essendi etiam dicit quod sor. est predicatum subiecto quod homo. Ad vel extra predicamentum quantitatis quod albus. vel predicatum quantitatis quod magnus pro. Et ea similiter solvit rationes prime opinionis. Ad primum dici quod metaphysica considerat de ente et quantitate de tamen et sic predicamenti in ordine ad res. Et licet logica considerat de re. tamen considerat sed prout sunt ordinari in argumentis. Ad aliud dicitur quod dicendo autem et ultra dicitur quod quantitates iste termini non sunt entia secundum se. tamen res sunt pro istos terminos sunt entia secundum se. Vel dicitur quod sunt entia secundum se et secundum se non modos predicandi et non secundum distinctos individuum. Sed alia opinio dicitur ad argumenta 2^a. et dicitur ad primum quod ea res tamen subiecto quantitatis etc. tamen hic diversi dicitur. et secundum diversum modum essendi a quibus sumit ultra diversum modum predicandi. a quo sunt diversus modus significandi. Sed diversus modus predicandi. et ita terminus sor. dicitur individuum reale cum ratione quod sit modum essendi

Licet conveniant secundum similitudinem celestibus et corruptibilibus in pluribus conveniunt eiusdem speciei est non dicitur · cuius contrarium patet primo dictorum · cum quedam esse sine contrarietate ut accidentia non sunt eadem specie Alio modo quia [illegible] et celestia · et accidentia sunt eadem contra [illegible] Tertio nota pro uno aliquorum [illegible] proportionali coordinatione contra sub et supra · non sunt pro illa dicuntur realia Alio modo [illegible] primo quidditatissimo · ut verbi pertinenti illud [illegible] dicitur proprie secundo reale Tertio proprie est tamen possibilibus in proprie ut verbi [illegible] pilos tamen [illegible] Quarto dicitur proprie et illa via probabilis est sicut prima etc.

Utrum substantia dicatur de materia et forma de composito et

sic [illegible] quod etc. Pro quo nota quod substantia dupliciter dicitur ut dicit Egidius uno modo dicitur a substando ut materia dicitur substantia quia forme substantiali substat · et eodem modo quantitas · quia forme accidentali substat Alio modo dicitur a sistendo et ita dicitur de materia et quantitate Tertio dicitur a per se stando ut dicitur et quantitas dicuntur substantie et similiter materia forma · quia non per se substat sed respectu alterius Quarto non quod forma illa sumitur ab informando · ut dicitur non est forma quia ullius [illegible] Alio modo dicitur a forma [illegible] · ut deus et intelligentie et angeli et dyaboli dicuntur forme et forma manent et ulla [illegible] Tertio sumitur [illegible] forma substantialis ut dicitur de deo et de intelligentiis et formis substantialibus Tertio non quod [illegible] non [illegible] formalis non [illegible] sed alterius quia [illegible] forma · unde quod [illegible] actum [illegible] materia quia [illegible] intelligentie [illegible] subiectum motibus alterationis et illuminationis Quarta nota [illegible] compositionem ut [illegible] non [illegible] quia [illegible] partes Secundo [illegible] compositionem de partibus distinctis [illegible] et [illegible] vel substantia ut forma [illegible] sit composita [illegible] accidentibus [illegible] quia una [illegible] triplex alia [illegible] duplex

Utrum similia et dissimilia sunt opposita Pro quo

nota · similia dicuntur ut [illegible] dicuntur similia quia sunt in passa [illegible] Secundo quia non [illegible] una pa[illegible] · [illegible] pluribus [illegible] passa Tertio quia sunt passa dissimilibus passionibus ut [illegible] et

16

17

et domus vinosa certo dum filia quorum qualitas est una / et hoc intelligitur
quod hic tamen. Quartum in specie que est sufficiens ad denominandum illud subiectum etc.
Pro quo nota aliqua sunt accidentia que determinant sibi certas partes et etiam
partem subiecti ut crispitudo crinis et simitas nasi etc. Et tibi sit licet
forte partem denominant tamen totum subiectum capit ab eis denominationem
ut homo dicitur crispus quia habet crispos crines. Alia accidentia sunt que non
determinant certam partem subiecti in specie sed in communi indifferenter et
illa debent denominare subiectum cum quod deficiant aliam partem subiecti
ut albedo nigredo. Secundo nota dissimile dicitur illud quando quod non est
simile. sed quod aptum natum est simile etc. opponitur privative. Aliud dissimile dicitur quod simul
non est simile etc. opponitur contradictorie. Secundo an etiam contrarie opponuntur dicitur ea
contrarietatem quamvis tunc contrarie opponuntur / sed eadem contrarietate ipse tunc simile et
dissimile dupliciter considerantur uno modo in sua fundamenta / etc. summa caliditas
et summa frigiditas dum filia. Et secundo opponuntur ipse contrarie. Aliomodo
considerantur in se et in suis rationibus formalibus / etc. non opponuntur contrarie.
Secundo an etiam opponuntur relative arguitur quod non quia relative opposita debent
esse adinvicem correlativa / sed illa non sunt huiusmodi quia simile non dicitur
quod bene simile simili esset simile igitur etc.

18 **Utrum possibile sit accidentia solum numero differentia esse in eodem**

Arguitur quod sic. Quia gradus caliditatis differunt solum numero et tamen sunt in eodem
parte subiecti / Oz mo^tiu est hic. Pro quo nota quod hic debet intelligi
etc. Utrumque quod accidentia realia solum numero differentia que non constituunt
unum esse in eodem subiecto adequato. Dicitur primo accidentia realia propter
minimum binarium ponendo forte. et binarium pariter in me que licet sint
in eodem composito et sunt tamen accidentia [illegible]. tamen non sunt accidentia realia etc.
Dicitur secundo solum numero differentia quia accidentia specie differunt ut albedo et
dulcedo in lacte insunt eidem lacti. Et dicitur que non constituunt unum
propter plures gradus caliditatis que licet sint in eadem parte aque tamen
constituunt unum scilicet unam caliditatem. Dicitur ultimo in eodem subiecto ad-
equato quia non est inconveniens quod duo maius et posterius sunt accidentia
solummodo numero differentia etc.

19 **Utrum omne predicamentum quodcumque in predicamento dicitur ad aliquod predicamentum etc.** Pro quo notandum multa dicuntur predicamenta uno
aliquando dicitur alio predicamento secundum locum quia

est ei propinquius. Alio modo in tempore vel in futuro quod est propinquius presenti
dicitur prius veniens et citius. Sed in preteritis quod est remocius a presenti dicitur prius
ut Adam est prius Noe. Alio modo aliquid dicitur prius alio in motu vel quod
est propinquius primo a quo est prius alio. Quarto modo aliquid dicitur prius
secundum dominacionem vel dignitatem. Quinto modo secundum naturam etc. et tamen est prius effectu etc.
Secundo nota quod duo aliqua dicuntur prius simul et secundum quod vel in genere
et una hora dicitur prius alia secundum intencionem licet non dicatur simul prius
et ex contendendum est quod prius in genere hoc est prius eadem prioritate
ut ipsa hora dicitur prima in genere prioritatis temporis. Tunc eius mensuras est
prius eo omnis mensuras precedit suum totum. Et est quod duplex modus
precedendi dicitur aliquid prius et posterius. Ut si sit A versus orientem
et versus occidentem. Tunc ab oriente procedendo A est prius C
sed procedendo ab occidente C est prius A. Item nota quod in situacione
vel composicionem tunc partes prius suo toto. Quia totum componitur ex suis partibus.
Sed in divisionem vel resolucionem proprie ab inverso tunc totum est
eius prius suis partibus. Quia si partes debent separari ab eo oportet quod
totum prius sit etc.

Vtrum diffinitio potencie seu potentis sit bona: 20

Ubi dicitur est principium transmutandi in altero secundum quod aliud.
Pro quo nota potencia est duplex: quedam activa tamen ut deus, quedam
passiva tamen ut materia prima, quedam activa et passiva simul ut totum compositum
ex materia et forma. Modo dico quod diffinitio intelligitur de potentia activa tamen vel
de potentia activa et passiva simul que racione active habet principium etc. Contra
de creacione dicitur quod deus creando alterat et mutat, id est quod est quod
que creat producit et in talibus non dicitur mutatio et mutatum esse. Quia
arguitur illud quod est producitur ergo non producitur. Pro quo nota
hic productum tamen prius novum etc. id est quod est producitur qui producitur
aliquid tamen novum etc. id est quod aliud non est productum prius sicut in
creacionem angelorum. Quia qui quod producitur est et prius non fuit productum.
Secundo nota in diffinitione dicitur ad aliquid alterum. Propter aliam nota
que quod separari intelligitur non transmutetur in alterum. Sufficit tamen quod
transmutat se in quantum alterum vel tanquam alterum et illo diffinitio

Vtrum diffinitio potencie passive sit bona: quod ait bona etc. 21

In qua dicitur est principium transmutandi ab alio secundum quod ab alio

Primo nota quod in mixtione non debet teneri reduplicative alias omnis potentia passiva esset transmutabilis ab alio nisi fluxus et decursus quod transmutatur a calido vel frigido sed debet teneri specificative Secundo nota dicitur in mixtione ab alio propter aquam calefactam que semper per se refrigerat tamen ab alio 2o nota aliquid moveri et tamen a nullo movere ut si magnus lapis posset moveri solum a se et a nullo seorsum tunc ille lapis movetur et tamen nec a se nec a plone (?) ibi dicitur unde quod illa potentia passiva transmutatur tamen ab alio Vel dicitur ab alio vel ab aliter vel dicitur quod transmutatur a se cum aliis et a plone cum aliis etc.

22 Utrum diffinitio quantitatis sit bona scilicet est quod est divisibile in ea que insunt quorum utrumque seu singulum est ens et natum est hoc aliquid Primo nota divisibilis quantitas est quantitative quia omnis quantitas est multitudo sive magnitudo propter quod ergo est quantitas Secundo nota duplex divisio ceneri (?) realis et est propter abinvicem separato ut quod ligatur (?) frangitur realiter dividitur et omne tale divisibile est corruptibile quia quando dividitur tunc corrumpitur Alia est divisio secundum distinctionem et primum diversitatem in eo assignando non creando an realiter abinvicem separentur vel non ut astronomi dividunt celum in 12 partes et omne tale divisibile est corruptibile Secundo nota quantitatum aliud potest ut quantitas aliud per actus ut substantia modo dicitur quod diffinitio convenit tantum quanto secundum potentiam scilicet quantum secundum actus ut sed est quantum est aliquo loco quantitas quod est divisibile vel secundum distinctionem vel secundum realem separationem potentia in ea que insunt in suas partes que toto insunt quorum utrumque seu singulum idest quarum quelibet est ens ut est natum esse hoc aliquid idest est esse ens singulariter positus sicut quod hoc aliquid significat per quod ente sumitur posite vel considerato Alio modo hoc aliquid sumitur pro substantia prima secundum dici quod diffinitio solum convenit quanto primario sicut substantie quia nata est dividi in materiam et formam que sunt hoc aliquid idest substantie

23 Circa predicamentum qualitatis queritur Utrum differentia substantialis et essentialis sit qualitas Primo nota qualitatem secundum assignant quatuor species que secundum qualitates accidentales conveniunt et licet differentia specifica hominis est qualitas tamen non accidentalis ergo nulla illarum specierum comprehenditur Secundo nota differentia specifica consideratur dupliciter uno modo methaphysice et logice logice est tamen sed methaphysice significatur et est res simplex quod tamen secundum formalem speciem et talis res dicitur

qui substantie et dicitur quid vocalis et talis est subiectum 2º dico quod nichil prohibet unitatem esse ipsius communis generalis predicabilis sequundum speciem communem. non tamen unitas ipsius est diversitas ut patet ut 3 hoc est ipsius sicunda consumitur dicitur de diversis substantialibus et plo ut est hoc est ipsis. et tunc hoc vocat distincte. Dicitur tunc ista non conveniunt modum predicandi. ergo non sunt diverse Pro quo nota distinguendo puta penes modum predicandi tunc plures sunt modi predicandi quam ista que conveniunt ponuntur et ergo non sunt ista non conveniunt modum predicandi de prima substantia ergo non 3 disputo sub qualiter sunt differenciis metaphysicalibus etc.

Circa predicamentum adaliquid queritur utrum tres sint

modi predicamenti adaliquid quos ponit philosophus quibus quecumque predicantur sunt in predicamento adaliquid. Pro quo nota relacionum que sunt adaliquid aliqua sunt predicamentali adaliquid aliqua 2º alia ut 2º attendendo modo ponuntur tres modi predicamenti adaliquid. Primus modus predicatur attendi penes proporcionem et magnitudinem ut duplum triplum. Secundus modus attendit penes mensuram vel mensurabile. Tertius modus attendi penes actum et passivum ut pater et filius dominus et servus. Secundo modo patentibus sunt quae predicantur non sunt adaliquid secundum eorum genera, 2º medicina dicitur adaliquid eo quod scientia est adaliquid. Secundo illa sunt patentibus quorum quarta sunt adaliquid / quorum fundamenta sunt adaliquid. Tertius attendit penes virtutem quam tunc reducuntur ad primum secundum ad unum 2º sequitur quod tres sunt modi quorum dicitur predicamenti adaliquid tunc 2º primum et 2º modus dicitur predicamenti adaliquid et non 3º vero. Et notandum quod individua relacionum sunt dare duplicem primo quo ad suppositum solum 2º non dicitur suum forma adiunctum. Alio modo quo ad suppositum et quotatum formale et illo dicitur ille pater hanc paternitatem illius filius hanc filiacionem et ille pater 2º dicitur adiunctum Tunc nota actum et passivum consideratur duplex primo sit quod habentur respectum unum formale adaliquid 2º primum in predicamento adaliquid Alio considerantur prout habent respectum ad passionem 2º sunt in predicamento

Utrum convenientie et differentie rerum adiun passiones et accidentia

unium sint res sine supposito superaddite. Pro quo nota duplices sunt convenientie et differentie / quedam accidentales ut patet et plo quecumque accidunt in ipse alie accidentales ut patet et plo sicut sil albe alie accidentales adsunt sunt diversitas que fundantur in accidentibus realibus ut siccitas ut albedo. Alie fundantur in rebus substantialibus et primis unum in specie. Secundo dico quod differentie accidentales et sicie sunt res in quibus

in esse fundantur ille sube. Secundo non sunt rebus superaddite in quibus inesse
fundantur ut siliceo est alia res a sorte sed non alia ab albedine [illegible]

26 **Utrum oppositum dicatur de quantitate de virtute et fine etc.**

Pro quo nota quod secundum quantitatem aliquid dicitur perfectum tripliciter. Primo quia non
deest sibi divisio aliqua quantitatis sicut omne corpus quantum est perfectum
secundum quantitatem ad omne corpus sunt omnes dimensiones secundum longitudinem
latitudinem et profunditatem. Secundo quia sibi non deest aliqua pars sibi debita
sicut homo deficiens in manu vel in pede non dicitur perfectus. Tertio quia non
contenditur in quantitate et sic dicitur primo simpliciter sicut celum non contenditur
in quantitate / secundo in quantitate sicut inequalis [illegible] perfectum
[illegible] in quantitate. Secundo nota vero quod aliquid dicitur perfectum quia sua
[illegible] est perfectissima sicut albus homo est perfectissimus quia sua
[illegible] est perfectissima quo ad actionem eo quod aliam actionem [illegible]
Tertio nota hoc dicitur perfectum simpliciter secundum philosophum in libro [illegible]
secundum hoc esse vel aliqua [illegible] vel aliquid quod accidit [illegible]
quod indiget aliquo bono [illegible] ad suam perfectionem / et ita componit
[illegible] et hoc solum deo convenit sicut omnes perfectiones sunt in deo
[illegible] et [illegible] eo quod [illegible] perficit omnes perfectiones
et est causa omnium etc.

27 **Utrum deum esse tantum fortem sit deus.** Pro quo nota aliqui
dixerunt quod deum esse tantum fortem est quoddam [illegible] ut esse
creator vel creatura vel substantia vel accidens et dixerunt subordinationem
[illegible] ut illa [illegible] subordinatur [illegible]
[illegible] est corpus. Alii vero dixerunt quod deum esse tantum fortem est aggregatum
[illegible] deo et forte. Primo [illegible] quod deum esse tantum fortem sit deus.
Pro quo nota ille terminus [illegible] et [illegible] tripliciter officialiter
[illegible] resolubiliter. Tenendo hunc [illegible] officialiter illa [illegible]
deum esse tantum fortem [illegible] quod ipse deus est tam fortis est [illegible]
que est vera. Similiter tenendo [illegible] quod [illegible] et [illegible]
deus [illegible] sed tenendo resolubiliter illa [illegible] falsa quia [illegible] proba[illegible]
hec est deum esse tantum fortem et [illegible] est falsa. Similiter
[illegible] officialiter [illegible] est falsa [illegible] deum [illegible] forte.
Similiter [illegible] tenendo [illegible] falsa / [illegible] tenendo [illegible] resolubiliter
[illegible] est deum [illegible] et [illegible]

Secundo Nota quod hoc nomen aliquid tenetur communiter ut vult Albertus per id quod intrinsece ratio illa est sensu denominative sorte est densus cum actu accrandi quod sicut quod de novo creatur sorte est densus, 2º ex actus accrandi, nunc hoc est sensu. Alio modo hoc nomen tenetur associative vel copulative ratio illa quod creatur de novo creatur sorte est densus cum actu creandi quia hic sicut quod sit densus similis actus creandi sic album sicut subiectum cum albedine i. subiectum similis albedinem etc.

Utrum qualitates et essentiationes sive dependentie — 28

vere sunt ille res, vel sunt rebus superaddite. Aliqui dicunt quod sunt res met et sunt propter rationes alias, ut sicut quod solum esset deus et intelligentia 2ª, tunc 1ª intelligentia dependet a deo et hoc est dependentia distincta. Secundo si sunt superaddite vel dependet ab alia vel a se, si ab alia tunc illa etiam ab alia, et procedet in infinitum, si a se, ergo pari ratione prima due res est dependet dependentia que est illa res met. Alia opinio probabilis ad oppositum et ratio prima quia causa dependet effectus ergo methaphysice aliquam dependentiam illa res est effectus nunc causa. alias non dependeret a se ipso. Secundo et Volo quod densus continuat radium solis in eodem situ sic quod non dependet a sole. tunc ibi sit mutatio de uno contradictorio in aliud sine mutatione rei scilicet dependere et non dependere etc.

Utrum terminus sit terminus rei voluntatis quo prius verum est utrum causa tantum ultimus seu ultimo est illud ad quod nichil est accipere primi et rei terminate 2º ultima species est terminus et sic contradicit cum primo 2º modo. Secundo infra que sunt omnis primum i. rei terminate. Tertio est forma similis magnitudinis i. figuratus et vocatur terminus adequatum. Quarto dicitur terminus a quo incipit motus. Quinto ratione tunc aliquis operatur et finis sic ratione terminus. Sexto forma substantialis inquantum determinat materiam speciem. Septimo terminus est diffinitio, 2º primo philosophi Methaphysice nominat diffinitionem terminum. Circa predictas diffinitiones Nota quod eadem hoc nomen terminus quod ve- ritas illa est sensu, terminus est terminus rei ultimum preter rem nichil est. Dicitur terminus rei dominativus ultimum quod est terminus quod stat consensus tunc etc. Conclusio dicitur quod hoc terminus tenetur sicut nunc 2º diffinitio ipsa forma est bona ut hoc est terminus etc. i. illimus vel illius. Secundo non quod terminus tamen adhuc duplex unus primus inititivus Alio primus completivus quo terminus completivus est ultimus terminans quia est eius pars

Sed terminus intrinsecus est ultima pars rei terminate inclusive / 2° dico quod tis est cuiuslibet rei ultimum utroque modo intelligendo / 2° gratia quod idem et primum et ultimum diversis respectibus dicitur sicut ordo ac per actus ad effectus .deus. et primum / sed e contrario procedendo deus est ultimus etc.

30 **Utrum positio sit ordo habentis partes** Pro quo nota duplicat aliquid dicitur secundum positionem uno modo proprie. 2° secundum quod veniunt verba sensibilis partes et ideo sit punctum pro certa indivisibilia non sunt positionem Secundo capitur transumptive prout supremum est in situ partes 2° contingit dare partes continuo utroque et punctus Secundo nota ordo sensibilis partes consideratur triplex quia vel sit separationem ad unitatem 2° positio et dispositio sunt idem et pertinet ad primam speciem qualitatis Et positio describitur sic / Est ordo sensibilis partem secundum unitatem Alio modo ordo prioris sit separationem ad locum 2° positio et dispositio referuntur ad predicamentum prioris ut motu et tempus. et referuntur continua prioris ut qualitatem [illegible] Et tunc positio est ordo sensibilis partes ad continuatem et predicamentum eorum secundum separationem ad locum 2° et sensibile punctum Et tunc sic describitur Positio et ordo sensibilis partes secundum predicamentum et continuatem vel ad locum

31 **Utrum relatio sit aliquid distinctum contra animam et de suo conceptu fundato** Pro quo nota relatio capitur dupliciter uno modo prout et terminus 2° intentionis unitas in prout Alio modo prout et terminus prime intentionis / sed prout et 2° intentionis tunc sit terminus de puncto relationis. Si prout est prime intentionis. et 2° uno modo capitur pro nomine valet. et hoc dicitur vel active vel passive Secundo nota et non valet tendo. prout vel et per unus. et est genus generaliter prout ad aliquid / sed primo est species relationis secundo est in puncto actionis tertio in puncto passionis Secundo non relatio capitur est actus referentis. non solum est in anima. quia dicitur et intelligentia vel prout refertur Tertio nota. fundamentum est duplex. logicale et reale / logicale est terminus sensibilis absolute vel unus respective illud quod aliud sit unde / quam 2° sit similior est magis quantitative quia filius / ideo positum est fundamentum quantitatum Secundo fundamentum reale dicitur res absolute considerata vel unus respective unde alterius magis unde concedite Quarto non ille terminus propter aliquid sunt ex pacta generandi quo propter generat filium Alio sunt ex parte et que et propter / nunc propter non et actum generandi / quia dicitur / tunc propter dicitur eo quod generat filium / si generasset filium dicitur ab actu generandi / ideo propter dicitur ab actu generandi / ut gratia / quod filius non valet hoc est albus in hoc albus dicitur ab albedine / ideo hoc dicitur ab albedine

Quinto Nota fundamentum reale est duplex · quoddam mediatum et fundamentum similitudinis / mediatum est substantia · sed aliud est immediatum ut albedo in qua immediate fundatur similitudo in relatione dicitur a fundamento mediato, sed non ab immediato Sexto nota distantia capitur duplex · uno modo capitur pro illo quo aliqua distat et hoc dicitur distantibus istis · dico quod omnis relatio et fundamentum in quo immediate fundatur / Et dico 2° quod aliqua relatio actiua quae non est in anima ut relatio dyametri et anguli / per hoc patet quod identitas dei est ipse deus similiter diuersitas a forte etc

Utrum tot modis dicuntur negationes quot modis dicuntur privationes etc 32

Pro quo nota privatio uno modo capitur pro dispositione quam non habet nec aptum est habere ut planta caret oculis Secundo dicitur carentia in aliquo in quo habet natum est inveniri vel in eius genere ut species / et talpa dicitur privata visu quamvis non sit apta habere in genere eius potest habere Tertio capitur pro subito carente dispositione quam potest habere / et quiescens dicitur privatum motu / Quarto capitur pro ablatione per violentiam et aliquis deprivatus oculis vel visu Secundum necessario uno modo capitur pro dispositione quam natum est habere et inequale dicitur quod non est equale aptum habet esse equale Secundo capitur pro dispositione quam non habet nec aptum est habere / et deus non habet colorem / Tertio quod male illud habet et homo habens malos pedes non habet cursum Quarto modo quod non habet illud dispositionem intense ut qui non habet intensum calorem Quinto quod non facile sed difficulter potest habere / et dimensibile non dicitur habere divisionem quia difficulter potest eam habere etc

Utrum modi hii ex aliquo sunt bene positi 33

Pro quo Nota totum est prius suis partibus via generationis et quoddam totum dicitur dividi · quod prius sit aucpus in suis partibus resolvitur sed totum non est prius suis partibus via compositionis cum totum componitur partibus compositum / Secundo non habet ex aliquo est sex modos primo aliquid fit ex aliquo tamquam ex materia et hoc dupliciter vel propinqua vel remota / primo ut cultellus ex calibe / Secundo ex materia prima / Secundo aliquid fit ex aliquo / sicut ex causa efficiente ut filius ex patre / 3° ut partes ex qua toto et lapides sunt ex domo quae domus rumpitur Quarto sicut ex genere et differentia ut est diffinitio

tertio quod potest aliquid esse eius pars et tamen sit compositum. Quarto patet quod dicit ordine et non oportet fieri contradic. Tertio aliquid sit aliquid compositum ut ex causa formali.

37 **Utrum omne totum est maius sua parte** pro quo nota

quod ille terminus totum uno modo est terminus prime intentionis, et capitur tribus modis, ut tamen semper sit perfectum, et dicitur 2o Celi. et quod anima est tota in toto et tota in qualibet parte. Secundo capitur prout habet partes essentiales et una et forma duas partes et quia componitur totum respectu illarum partium. Tertio capitur prout habet partes quantitativas et sic dupliciter uno modo prout attribuitur quantitati discrete et sic denarius dicitur totum respectu ternarii. Alio modo prout attribuitur quantitati continue et totum dicitur quod habet partes integrales quantitativas. Alio modo terminus totum est terminus secunde impositionis et tunc capitur tripliciter uno modo capitur pro toto vel et totum et vel continue. Alio modo capitur pro toto in ratione ut sic est homo cuius pars dicitur substantia vel homo etc. Tertio capitur pro toto in quantitate ut est homo et aliquis homo dicitur eius pars. Modo dico ad questionem et dico quod illud terminum totum prout est terminus prime impositionis et capiendo maius pro ut potest dicere extensionem quod nec totum primo nec secundo sed totum 3o capitum pro toto in quantitate continua seu integrali sic est maius sua parte et ut sic est unum partium ut integrale habet unum utique maius quam una eius medietas. Conclusio secundo capiendo ut est terminus secunde impositionis et prout habet maius tamen ut sit communis tunc omne tale totum est maius sua parte i. communius ut homo est communis quam homo albus. et sic debet intelligi quod in sensu vel in supposito. Dico in sensu quod totum vel communius sit quod eius pars vel etc. Dico in supposito quod totum communius et pluribus suppositis quam eius pars ut illa omnis homo est homo habet supposita plura quam ille terminus homo in illa propositione homo etc. et patet de toto et modo.

38 **Utrum conditiones colobon sunt bene assignate** pro quo

nota ad hoc quod aliquid dicatur colobon plures conditiones requiruntur. Primo quod colobon dicitur esse quantum, quod divisibile non sunt colobon et debet esse quantum continuum. Secundo requiritur quod sit divisibile in partes differentes rationem separationis et quod pars ablata non debet esse maior vel equalis parti remanenti. Tertio requiritur quod pars que remanet debet continere nomen totius et quod numerus non est colobon quia una unitate ablata fiet alius numerus quam remanet quia si prius fuit numerus quaternarius ab la

unitate et tenaius. Quinto requiritur quod non sit omogeneum sed primum dissimile quia si esset quod pars ablata non haberet nomen totius quale est in omogeneis ut aqua vel ignis semper manet aqua quacumque parte ablata. Sexto requiritur quod debet esse continuum. Septimo quod pars ablata non debet esse pars principalis ut caput in homine. Septimo quod medium non debet auferri sed solum extrema. Octavo quod pars ablata sit irregularis propter hoc calvus non dicitur colobon. Est descriptio colobon illa: Colobon est quantum continuum cuius maior et minor partibus pars principalis est auferibilis et irregularibilis qua ablata totum habebit idem nomen quod prius habuit sed talis pars ablata erit alterius nominis apta remanere ut sicut vel capita dicuntur decolobon.

Utrum acceptiones falsi sint bene posite. Dicendo quod non, sed sunt acceptiones falsi et falsum primo dicitur compositio falsa quia sunt res composite que non sunt composite vel res divisas que non sunt coniuncte vel sicut homo dicitur res falsa quia continuetur cum [illegible] et ut diametrum est res falsa. Secundo est res que est ut apparet aliud esse quam est vel apparet talis esse qualis non est et circa quod [illegible] est falsus [illegible] et tertio modo diffinitio alicuius. Prima diffinitio dicitur falsa quia apparet esse diffinitio et tamen nullo est diffinitio ut si diceretur homo est planta rationalis ibi apparet esse diffinitio ideo quia ibi est genus et differentia et tamen vero apponitur alii. Secunda diffinitio dicitur falsa quia attribuitur alicui cuius non est. Tertio omnis diffinitio dicitur falsa quia attribuitur alteri adiuncto ut [illegible] vole. Quarto modo est quod homo dicitur falsus qui assentit falsis non continentur sed quia credit illud non esse verum. Hic dubitatur utrum ille qui continenter mentitur est melior quam qui sic [illegible] et videtur quod sic simpliciter vel ille qui claudicat quia vult est melior quam qui claudicat quod non vult quia talis semper potest in oppositum quia vult et sic non agitur ad semper illo per claudicare. Videtur philosophus in fine [illegible] dicit quod ille qui mentitur continenter est melior, hic quo ad [illegible] sed non quo ad veritatem, hic bene procedit auctor. Et ego dico quod omne mendacium est peccatum et omnis mentiens voluntarie est moraliter malus. Et sic finis huius questionis.

Circa sextum Methaphisice queritur utrum sola methaphisica habet considerare quiditates

Utrum. Pro quo nota methaphisica est duplex scilicet peculialis ut

omnes intellectum est ideo sibi ipsi ... non considerat omnes quiditates. verum
alia est totalis. pro quo nota quod quiditas dicitur duobus modis quedam sunt
qualis essentia rei. et illo modo totalis metaphysica considerat omnium rerum
quiditates. Alio modo quiditas sumitur pro essentia substantiali. et illo modo
totalis metaphysica non considerat omnium rerum quiditates quia ut accidentium
non sunt partes. Secundo nota aliqua scientia considerat quiditates
rerum. quia illa tamen prima supponunt. Alio modo scientie considerant
eas et demonstrative. tertio sola metaphysica considerat quiditates rerum
Item Nota quod quid est quiditas quoque prius esse supponunt et sic
sumitur pro genere et specie cum quibus quiditas diffinitur quod nominis vel
descriptionem. [illegible] quiditas diffinitur pro [illegible] quiditatem sive substantiam
Modo primus modus alie sunt scientie hic sumuntur questionem
quid est. sed ultimo modo non adhuc questio quid est considerat
duobus modis primo pro quo querit de diffinitione sive compositione cuius et
hic non sumitur demonstrative vel scientifice sed solum diffinitive
Alio modo sumitur quarto pro ratione inquantum diffinitio de suo diffinito demonstratur
et illo modo hic sumitur demonstrative. Modo dico ad questionem quod sola
metaphysica totalis considerat quiditates omnium rerum secundo quiditate
pro essentia naturali demonstrative et scientifice quia ipsa sola sumit
questionem quid est pro quo querit diffinitionem quiditativam et ubi de questione
quid est diffinitio quiditativa [illegible] et sic ut patet in littera.

Utrum distinctio inter physicam metaphysicam et mathematicam sit
hic assignata primo [illegible] physica considerat entia inseparabilia et
non entia immobilia vel mobilia. pro quo nota quod dicitur separabile
duobus modis et physica considerat de inseparabilibus. quia considerat de
omnibus entibus separatis. Alio modo quod dicitur respective scilicet
separabile a motu seu materia sensibili. tunc physica dicitur considerare de inseparabilibus
quia principaliter considerat de entibus ut non sunt separabilia a motu. Dicitur
secundo quod [illegible] considerat non mobilia hic intelligitur duobus modis quod physica nullo
modo considerat immobilia. secundo pluribus quod physica non considerat de im-
mobili. sed active considerat de immobili. Ad [illegible] dico quod physica consi-
derat entia inseparabilia a motu et a materia sensibili. et considerat entia non
immobilia passive. sed de immobilibus active hic considerat. Sed
metaphysica illa considerat entia immobilia et inseparabilia. pro quo nota

pro quo nota separato est dupl[ex]. quedam est real[is]. et est quam una pars ab alia discontinuatur. Alia est racionis et est quando unum considerat[ur] de quo sine alio. mathematica considerat separabilia quantum sunt 2a racionum abstracta et separata a materia sensibili / sensibili ipso propter astronomiam que considerat magnitudinem molem que non est abstracta a sensibili quam eque habet a sensibili ipso. Sed ipsa metha[phisi]ca illa primo est ita separata et immobilia ut sunt deus et primum ens / et hec est a sensibilia considerat hec primo separata considerat et immobilia et patet differencia etc.

Utrum phisice divisio speculative in metha[phisi]cam et phisicam

sit bona. Respondetur conclusive quod [illegible]. pro quo nota phisica absolute capta dividitur in activam factivam et speculativam. Activa dividitur in ethicam monasticam et politicam. Sed factiva dividitur in loycam rethoricam et gramaticam / sed phisica speculativa metha[phisi]ce dividitur in mathematicam metha[phisi]cam et phisicam naturalem / sed metha[phisi]ca dividitur omnis sciencia speculativa vel considerat de ente in communi vel de ente restricto. Si primo sic est prima phisica vel metha[phisi]ca quod idem est. Si secundo quia vel respectu ad motum 2a est naturalis. vel restricto per abstractionem a motu. sic est mathematica. Secundo nota obiecta scienciarum sunt duplicia scilicet formalia et materialia. Obiectum materiale est res sub qua probatur. Scientia abstracta / 2a quibus ens in communi est obiectum metha[phisi]ce. Alia sunt obiecta formalia et sunt res ea racione qua sunt subiectum scientiarum vt ens inquantum ens est obiectum formale metha[phisi]ce.

Modo dico quod sic [illegible] distinguntur penes obiecta formalia et non materialia. Tercio nota illa auctoritas sic sectatur quemadmodum et res / intelligitur quod sic distinguntur quemadmodum res et anima et quod ea formales adequatas sunt subiectis formalibus correspondentibus. quia quidam quod ea et dicuntur obiecta formalia etc.

Utrum de ente passivus sit sciencia

pro quo nota ens passivus vno modo est passio racionis. 2a res que sic est et sic non esse dicitur ens passivus. Alio modo est passio proprius 2a ens est racionis est propria de passivus racionis. vt illa homo est. vel illa sorte et albus. Secundo nota de aliquo est sciencia dupliciter vno modo tamquam de subiecto principaliter alio modo tamquam de subiecto remoto. Conclusio. De ente passivus i. de propositione passivus racionis non est sciencia maxima tamquam de subiecto propter quod dicitur primo maxima quia de ea est homo sciencia non maxima

ut sic dicendo dimis fuit est suspendendum · sor· est fuit 1a est supe[..]
Secundo dicitur propinquo ad dicta propone bene est scita tamquam de sabili
remoto · s· in modo vere considerate · sit· dequone demonstrativa
bene · 3· illo modo scita quia scida / de ente pactus put e passio enti
veri non est scita tamquam de sabili propinquo eo quod non est quo scita
sed de eo bene est scita tamquam de sa[..]li remoto [..] Conclusio
sequitur / quod proprio sensibilis dicitur eius pactus put est passio enti
quod potest esse et non esse · sed non eius pactus put est passio proprie
cum sic sit propositio negativa

7 **Utrum diffinitio eius pactus sit bona ubi dicitur**

quod[..] potest posse est ut 2m magis · oz in diffinitione supplicari genus sz
aliquid principio nota bene actus multiplex dicitur uno modo quod sit sit
intentione · 2o fortuna est eius pactus · Secundo distinguitur conti-
nualiter / 2o quo naturaliter descendit et de pactus ascendit / Tertio
adhuc est quod aliud · certo dici · quod diaze · aliaze potest alia p
actus certo concludit specificationem ut quod non quocunque sibi posse
Sexto put convenit proprie pactus / septimo put omne eius dicitur
pactus · Octavo contingeri · et dicitur duplex · uno modo contingere adutrumque
Secundo contingere ut in pluribus / 3o contingere ut in paucioribus
Nota ordo quod h dz capi contingere ut in paucioribus est argumentum
eius pactus est aliquid quod ut posse est · et hec dicitur auctio utrum 2m
magis est hoc distinguitur contingere adutrumque · Sed sciendum quod
magnitudo tota est eius pactus · sed non h pactus · capiendo eius
per accidens ut prius diffinitio est 2[..]

6 **Utrum eius pactus habeat causam posse et determinatam**

principio nota uno modo eius pactus est proprio pactus vera quod
dico quod talis proprio non habet causam determinatam · i · in talibus proprie
demonstrans causam non dicitur ipsam inordinate ad illud effectum
determinatio in modo esse · Secundo aliquid causam est ea demum · ibi
determinatio in modo esse determinate · aliter
causam sit causa · ex quo non sit permodum esse determinate
dicitur quidem quod eius pactus fuit per subito et accidentaliter simul
ut duobus actibus in ordine ad subitum / et tunc eius p
actus non habet causam per se determinatam et posse · Sed alia est ca

distincta argumentis et alia subiti. Aliter glosatur sic: Quarto cuius oppositum
est id quod contingens ut in paucioribus non hoc cuius ut non habet causam
per se .i. naturam et determinatam licet aliquo modo adeo dependeat a causa
et tota sua methaphisica hunc / et cuius dominatio est et ut [illegible] secundo
celi / Secundo dicatur quod ista triplex oppositio fuit determinatio philosophi quod
cuius oppositum .i. contingens non habet causam per se scilicet per se et determinatam [illegible]

Utrum omne futurum de necessitate eveniet: Pro quo nota
quod illa propositio dicitur determinate vera que sic se habet quod sic ita sit sicut ipsa
significat secundum cuius significationem totalem adequatam / sed propositio est de preterito et
cuius veritas non dependet a futuro. Propter hoc ille: Sol orietur cras
non est determinate vera quia non est vera pro illo tempore pro quo fuit formata
et tamen nichil prohibet quin propositio determinate vera quandoque erit falsa
quod significat quod ita sit vel fuit vel possibile est esse sicut ipsa significat. Secundo
nota primo celi dicitur quod sic cuius et necesse contingit quod sic non
cuius est impossibile quod non sumitur est verum quia sic non cuius est esse modo
preter illud antedictum / et tamen non est impossibile simpliciter intelligendo est sic cuius
et tamen non est contingens quia deus potest eum destruere / sed intelligitur
quod sic non cuius et potentia quod necesse est non potest esse et impossibile contingit
Tertio nota / quandoque causa non potest se aliter habere illius effectus non
potest se aliter habere. Sed contingens effectus causa non potest se aliter habere ut
deus. Unde ibi vel dei talis causa non potest se aliter habere active sicut
quod aliter et aliter cognoscat / sed nec vero vel intelligendo quod deus causa
non potest se aliter habere passive sicut quod aliter et aliter pateretur / et quia tunc
non sequitur quod. Quarto nota / quando scivit quod deus providet aliquid in
futurum stante illa obligatione quandoque vel aliquod futurum eveniet
vel potest non evenire. Si secundum ponatur idem in esse propter provisio dei esset fallax
Respondetur quod debet poni contingenter quia cuius necesse repugnat opposito / sed si aliter
sine positione ut sic deus providet omne futurum sed illa aliquod
illud evenire est futurum illa simpliciter propter videtur dubium. Ergo
ego dicitur quod debet videri ut [illegible] tunc status sit posito et dicatur quod
aliquid potest non evenire et debet poni necesse quia repugnat bene
[illegible] et concesso. Conclusione nota hic de necessitate potest determinate sub-
iectum ut potest patet omne futurum necessario sic eveniet et si quando questio
sed si determinat [illegible] est falsa / Sed in causa [illegible] composito

tunc illa generatur vel causa omne futurum est futurum et eadem futurum per illo quod erit quia futurum est futurum et ideo non potest esse quin futurum sit futurum igitur etc. Secundo eadem futurum per illo quod non est tunc causa est negandum quia Deus potest facere quod nichil omnino fiat etc.

8 **Utrum ens bonum et verum convertantur.** Pro quo nota quod bonum et verum sunt idem secundum rem. differunt tamen secundum rationem. quia bonum capitur pro eo quod est appetibile quia omne ens est appetibile quia omne ens est. et quanto magis habet de esse tanto perfectius est igitur etc. Verbi aliter. Omne ens est secundum Deum intellectum ipsum esse igitur omne ens est bonum. Secundo verum superaddit cognoscibile quia ens dicitur verum ea ratione qua cognoscitur sicut ipsum esse et bonum et verum sunt passiones entis et possunt poni in 2a specie qualitatis. Secundo nota quod bonorum aliud est bonum et cuius oppositum nichil quod dicitur malum. quodlibet est bonum naturale. et cuius oppositum dicitur monstrum. aliud est bonum moralis virtutis actus vel scientie et hic dicitur verum. sed secundum malum moralis aliud est bonum morale. et illud attenditur penes dicta mei rationis. Tertio nota verum est duplex. quoddam est verum entis quod secundum oppositum nichil est. aliud est verum propositionis et hoc est proprie vera. Modo dico quod ens et bonum entis et verum entis sunt convertibilia quia illa duo verum et bonum sunt sicut passiones adiunctis entis igitur secundum convertuntur. aliis est propositio in littera etc.

9 **Utrum verum et falsum secundum compositionem et divisionem sint in mente proprie et in rebus. quod bonum est in rebus verum et falsum in mente.** Pro quo nota compositio duplex sunt realis. quedam sunt active quia est actus compositus. quedam sunt passive quia est ex compositione passio. Secundo aliquo sunt logicus et sic duplex active que sunt prior. ab ubi dicit. Est sicut quedam compositio quia sit communis vel aliquis sunt passive quia est passio propositionis quia est veritatem et falsitatem consistit compositio. Secundo nota licet propositio dicatur propositio non sit prima nisi in ordine ad mentalem. Tertio non esse. In capitulo multiplicis duo active et subiective quia veritas et falsitas convenire adequate ut in subiecto cause. quia tales habet cause veritatem in anima. Alio inherentie et propositio mentalis et in intellectu ideo sicut subiectum est in propositione vocali. Quarto nota veritas et falsitas reassumuntur in sensu quia utrum quia causa et componit et dividit propositionis. et ideo non

rerum in intellectu / sed melius dicitur quod medicina et veritas est sicut
intentum. Modo dico quod omne verum et falsum est compositionum et divi-
sionum complexarum et propter quam quod mentale dicitur est in mente sive sic
ad mentem quantum. Sed sine loquendo dico omne verum est in re ad
extra obiective vel causative tamen quia in subiecto quia omne illud causat
veritatem in intellectu et est aptum obici intellectui quibus veritatem
in ipsa causat veritatem complexam propositionem localem vel

Ultra ad veritatem propositionis affirmative requiritur compositio 10

in re facta vel in rebus factis. Pro quo nota compositio sumitur tripliciter
uno modo dicitur unitas rerum ad invicem unio. et talis est compositio realis
Aliter sumitur pro compositione affirmative propositionis. Tertio capitur pro ydemptitate rerum et com-
positionem pro diversitate rerum / et tunc dicitur quod ad veritatem affirmative requiritur
compositio in re. i. quod eadem sit res pro qua supponit subiectum et predicatum
Est ergo regula talis. Ad veritatem propositionis particularis affirmative kathegorice
non equivalentis conditionali non resolubilis de inesse et de presenti
sine terminis ampliativis et non exceptive vel exceptione dicta et cuius
predicatum non alienet extremum et de subiecto subiecto et predicato. ad veritatem illius
requiritur et sufficit quod subiectum et predicatum supponunt pro eodem. Dicitur primo particularis
affirmative propter illam / chimera est vel non est. Dicitur secundo categorica propter ypotheticam
compositam compositionibus que dicuntur ut sortes currit vel sortes non currit. Dicitur tertio
non equivalentis conditionali propter illam chimera si est chimera. Dicitur quarto
non resolubilis propter illam. sortes differt sicut ubi subiectum et predicatum supponunt
pro sorte. et tamen est falsa. Dicitur de inesse propter illas. sortes necessario est sor-
tes contingenter est deus ubi subiectum et predicatum supponunt pro eodem. Dicitur de presenti
propter illam omnis homo fuit tamen in via quia non fuit primo esse sortes. Dicitur
sine terminis ampliativis propter illud album potest esse nigrum. Dicitur et non
exceptive propter illam omnis homo preter sortem currit ubi predicatum et subiectum
non supponunt pro eodem. Dicitur de predicatione dicta propter illam omne al-
bum homo hic supponunt pro eodem tamen hic est falsa. Dicitur ubi predicatum non
distribuitur alienetur propter illam omnis homo est omnis homo. hic supponunt
pro eodem et hic est falsa. Dicitur de subiecto subiecto et predicato propter predicata
vel subiecta disiuncta ut sortes vel plato currit tertius

Ultra omnis propositio vera dicitur vera quia qualitercumque 11

significat ita est in re facta vel in rebus factis. Pro quo non aliquis pone-
tes falsa complexa et veritates reales esse concedunt quorum / sed tamen patet

instantiam. Tertium genus primo dicitur positivum ut si illud chimera est. non chimera non
Secundo dicitur negativum ut nullus equus est asinus. Tertio datur instantia de mobili
Quarto datur instantia de preterito et futuro ut adam fuit / Quinto de propositionibus
de terminis ampliativis ut adam est mortuus. Sexto datur instantia
in illa ethiops est albus ut carbo. Videlicet de illa secundo est alia que
secundaria sine est adam est alia. Et secunda regula ubi datur sic propositio
affirmativa categorica de inesse de presenti de nullo termino ampliativo vera
ideo est vera quia quilibet eius pars cum sit primarie significat cum forsitan
tolet propositionem propositionalem etc. propter illud ethiops est albus et carbo dicatur
primarie propter illud secundo est aliquid quia sit secundaria adam est aliquid
Secundo nota quod chimera non est. hic non tenetur ibi unus infinitivus
quod omne ens non est chimera non esse. Alio modo tenetur negative quod nullum
ens est chimera non est cum nullus sint negativus michil ponit
sed sunt destruunt et ubi negat / Tertio nota hic ita esse quod
sunt pertinet ad dicta veri adaequata necessario illa ita est quod adam fuit quod
michil ita est etc. Utrumque vero sunt pertinet ad dicta propositionis et valet
hic sic verum est quod adam fuit quod quare illa ita est quod adam fuit
Quarto nota hic quod adam fuit nullam chimera esse unius tenetur inaliter
et supponit pro propositione / et tunc illa quare deus scit nullam chimeram esse
sed cum tenetur propositionaliter et sive sive significatur etc. non contradicit sive
aliquam chimeram esse quia non sunt propositiones etc.

12 Utrum entis secundum actus et entis veritatem sint abicienda

a consideratione metaphysice. Pro quo nota quod verum pro veritate entis
tunc omne ens pertinet est verum / sed cum verum pertinet propositionaliter est
verum et propositio vera continet Pro quo ultima nota quod omnis scientia versatur
circa verum propositionale tamen circa sic propriissime demonstrabile / sed non
versatur sic circa quod inquirit entis quo veritas sit in anima
quia sua decima sic est facere Sed dicitur hic sola logica et indagatrix
est quod hic est verum ad modos disputandi et probandi adversus partem
contradictionis / Modo ad questionem dico / quod primus sensus eius non vult
quod verum et ens pertinet non sit sic abicienda a consideratione metaphysice
quod nullo modo de eis considerat / quia secundo metaphysice maxime de eis considerat
tamen sub alia ratione / Sed abicienda a consideratione metaphysice sic quod metaphysica
non considerat aliquibus causis et quo veritas et falsitas sit in anima
etc. non considerat de ente pertinet tamen de consideratione demonstrabili

Sed bene concedat de ea tamquam fabula remota etc.

Utrum omnis propositio impossibilis vero quod sua contradictoria 13
est necessaria. Pro quo nota hic quod aliqui tenent causam veritatis quod est falsum quod sit
propter impossibilitatem propositionis est causa necessitatis sue contradictorie. Alio quod sit illa quod
stetit unam esse sine reliqua. Sed hic quod debet sic teneri conditionaliter.
Secundo nota quod illa possibile impossibile et necessarium quamquam causaliter convertuntur
respondent secundum adiunctum diversarum partium. Tertio possibile sit quod est vel potest esse
vel potuit esse. Alio modo capitur propositio tertio possibile dicitur quod est vel potest esse vel fuit
et illa est vera. Antichristus naturaliter potest legere, capiendo primo hic possibile
et post in esse secundum coincidentiam cuius descripto ut Antichristus legit
legebat vel leget. Sed capiendo hic possibile secundo modo tunc illa Antichristus
naturaliter potest legere est impossibile. Quarto [illegible] hic aliquid sunt possibilibus id est necessaria.
Patet quod sic est verum capiendo hic possibile, nunc causa et quare [illegible] quamquam
propositio de possibili est vera est necessaria. [illegible] et primo. Et sic illa vera
patet instantiam quod subito restinguunt, ut illa Sortes qui est
naturaliter potest currere [illegible] est possibilis et vera et tamen non necessaria quod possibile [illegible]
tum Sortes est falsum. Tertio nota nichil prohibet unam talem esse
possibilem et veram, tamen multe sunt [illegible] sunt impossibiles quod illa omne [illegible]
quod est in Praga est [illegible] est possibilis quod potest ita esse sicut per eam significatur
et multe sunt [illegible] cuius sunt impossibiles. Sed demonstrando Sortem et Platonem
[illegible] aliquando [illegible] est necessaria tamen hic quaedam sunt vel est coniunctivas
ut illa [illegible] propositio [illegible] non [illegible] lapidem
[illegible] quaedam cuius sunt vel est coniunctivas et cuius contradictoria est impossibilis
[illegible] propositio [illegible] lapidem. Secundo est propositio
vera [illegible] necessaria quod qualitercumque per eam significatur primarie et adequate etc.
cuius totalem significationem propositionalem ita necesse est esse. Et dicitur impossibilis
quod impossibile est ita esse sicut per eam significatur primarie et adequate etc.
Et licet illa nulla propositio est necessaria impossibile est sic esse sicut per eam
significatur etc. cuius totalem et adequatam significationem propositionalem primarie et adequate etc.

Utrum consequentia causa sit assignanda adveritatem propositionum [illegible] 14
sic [illegible] Pro quo nota quod sunt alie et alie cause [illegible] causa [illegible] dicitur
vera quod ambe partes cum [illegible] super [illegible] non eadem est causa
temporalis et localis quod eo [illegible] non [illegible] tu non es non fuisti
illa est temporalis et tamen [illegible] partes est falsum tu non fuisti et [illegible]

est eo⁹ᶜ maliq̄ t̄pe tu nō es · et in illo tu nō fuisti q̄ȝ in
p̄nti est v̄a / nō licet p̄ns t̄palis hi tu nō fuisti sit eq̄
p̄s p̄nti h̄s sozalis · h̄ nō est v̄nalis / sed hi in illo tu nō
fuisti / Sibi d̄e locali alicubi tu es vbi sol nō est · v̄ sol
in aliq̄ tu es et in eodē sol nō est Sed disiunctiua d̄r v̄a
q̄ȝ adminꝰ vna eiꝰ p̄s p̄ncip̄alis est v̄a Et d̄r necessaria
q̄ȝ nō p̄t alit̄ eē nisi sit p̄cd sit 2ᵃ eiꝰ tolem ꝑt̄m
et nō ideo q̄ȝ vna eiꝰ p̄s est necc̄ia vel ambe st̄ q̄dictꝰ
sozaꝰ vl v̄naꝰ pȝ · q̄ȝ tu es vl tu nō es ṽq̄ e necc̄ia · et
hi illa eiꝰ p̄s est necc̄ia n̄ q̄dicent n̄ sozaꝰ n̄ v̄naꝰ q̄d
sit necc̄ia · pȝ · q̄ȝ · vl tu nō es ṽq̄ qn̄ tu es vl qn̄ tu nō
es / 2ᵃ est v̄a t̄ d̄r necc̄ia / q̄ȝ nō eē est vnd aq̄ p̄mum
eē v̄ꝫ Sed q̄dicionalis est duꝰ p̄ȝ sim̄ dicit̄ q̄ formā
q̄ hi p̄ · et adv̄itate eiꝰ sufficit q̄ue bonitas sola Alia
est q̄diconalis ꝑtinua ut v̄nal · et advitem illi requirit̄
sim p̄mum q̄ncip̄alis v̄itas et ad h̄c bonitas q̄ue ut sunt
sylogissimi demonstratiui etc

17 Vtrum eadem ꝑpo p̄t simul eē v̄a et falsa p̄ȝ q̄ eadē
ꝑpo 2ᵃ diuisos s̄ꝰ et 2ᵃ q̄ diuisi eē p̄t p̄t eē v̄a et falsa
Dicit d̄ illa eandē ꝑpoꝰ sint ꝑꝫ est Sed nota d̄ illa ꝑpōe dum
monachꝰ p̄t eē p̄r tuꝰ · illa est v̄a / q̄ȝ sit ꝑpo amochꝰ
p̄t eē p̄r tuꝰ et nichil aͩ albo q̄ e vl p̄t eē album d̄ albo
q̄ est vl p̄t eē monachꝰ q̄ȝ p̄r tuꝰ p̄t eē monachꝰ q̄uia
aliq̄ aliud a monacho est p̄r tuꝰ i aliq̄ a monacho p̄t eē
p̄r tuꝰ · negaͣ q̄a / q̄ȝ argum̄ ab eē ad posse nō vȝ q̄a eā
distributione / nō hi aliud d̄ȝ hic illud tamē monachꝰ etc

Circa Septimum Methaphisice que- ritur: Vtrum Substancia sit prior

accidente Primo intellectu est nondum ꝑfud d̄r alicꝰ
p̄ꝰ diffinicōe q̄ ponē alterꝰ diffinm̄ et nō eꝰ Sed nō
actꝰ vnꝰ q̄sideratur ut e actꝰ 2ᵃ vnū ꝑpam accidentꝰ

et sic omne accidens sive concretum sive abstractum secundum se respectum
ad subiectum. Alio modo consideratur aliquis actus ut est motus rei ibi ut est
species prius accidentis. Primo credo quod actus non est compositus secundum se. Secundo
Tertio nota diffinitio est duplex quidditativa et essentialis descriptio causalis
accidentalis causalis et quid nominis. Modo ad questionem dico quod omne accidens in
ratione sua accidentalis ut diffinitur per subiectum ut consideratur ratione
subiecti. et est diffinitio completa et reducitur ad diffinitionem descrip-
tivam. et non oportet substantia ut diffinitur causatus ut dicitur primo
actus ut quia actus ut est species non diffinitur per suum subiectum
substantiam, quoniam ut motus prius est species est mutatio successiva
vel actio successiva, sed prius est actus diffinitur Est actus
entis in potentia secundum quod in potentia vel ubi status per subiectum diffinitur
Dicitur 2o diffinitione completa quia actus diffinitur completa sive subiecto
ut actus est habitus vera ratione factiva. Sed si complete debet
diffiniri oportet addi habitus primus etc. vel Dicitur 3o irreducibili
ad diffinitionem quia subiectum est diffinitionis propria descriptiva per diffinitionem per
actus ut est alibi in 7 etc. Sed quod diffinitione quidditativa quia illo modo actus
non diffinitur nisi diffinitione quidditativa quia illo modo utrumque diffinitur
per alterum. Ergo oportet si diffinitione reductiva ad descriptivam Dicitur ultimo
et non oportet substantia ut vel quia substantia in ratione accidentis concreta per diffinitionem
causatus ut dictum est alibi in 7 etc. Correlarium sequitur quod substantia est prior accidente
diffinitione descriptiva intelligendo ut patet etc.

Utrum substantia est prior accidente cognitione. Et quero non
duplex substantia dicitur prior accidente cognitione. Primo modo quia prius precedit
2a cognitio accidentis precedit cognitionem substantie. patet quia cognitio sensitiva precedit
intellectivam. sed sensitiva solum accidens cognoscit Et cognitio
substantie consurgit a cognitione accidentium ut patet per philosophum primo de anima
ubi dicitur accidentia magnam partem conferunt etc. Alio modo substantia dicitur prior
accidente cognitione secundum perfectionem et illo modo substantia est prior cognitione
quia substantia multo perfectius scitur cognosci quam actus eo quod perfectius
scitur quam. Sed utrum sit sic scitur ad quod sit ita ad cognoscendum. Secundo nota
cognitio accidentis duplex consideratur Primo ut non includit ipsam cognitionem
substantie Alio modo ut includit ipsam cognitionem substantie. Tertio non cognoscendo

rogetur ut vere est ens tunc per se tamen cognosci esse substantia quam accidens sed co-
gnoscendo rogetur sub ratione vel per se tamen cognosci esse predictis vel formam
quam sit cognosceretur ut est substantia cum additione dicendo quod substantie per
accidentis inquantum non includit substantiam cognitione 2am perfectam eo quod ut
perfectam cognoscitur in vel 4 dicitur notitie accidentis inquantum non includitur
vel quia cognoscendo rogetur ut est predictis cognosci perfecto modo accidentalem tum
perfecte cognoscitur quid sit cognosceretur ut est ens quia in tali
cognitione cognoscitur substantia ad accidentis // sed in 2a cognoscitur substantia cum
perfectam est cognoscere substantiam ad accidentis eo quod maiorem entitatem
includit quam solum substantia etc.

3 **Utrum forma sit prius et magis ens quam materia**

Pro quo nota aliquid dicitur magis uno modo 2m praedicatorum in ordine e-
ntitatis quod plus, et sic prima est magis substantia. Alio modo aliquid dicitur
magis substantia inherentie 2m subiectorum et sic materia prima est magis
substantia quia pluribus substat et magis substat. Tertio aliquid dicitur magis
2m perfectionem et sic forma est magis substantia id est perfectior quam materia. D-
um 3o physicorum dicit quod diuturniora sunt meliora et eligibiliora
sed materia prima est perpetua id est magis substantia 2m perfectionem et probatur
materia est causa forme, non omnis causa est perfectior causato, dicitur
est notum, quia materia est causa subiectiva forme vel causa materialis id est
causa forme. Ad primum dicitur quod intelligitur quod diuturniora sunt meliora ceteris
paribus ut quod eiusdem speciei ut si essent duo equi eque
boni, ut si unus vivet semper amicus alter dicitur ille quod dicitur ambo
vivet esset melior ad propositum materia et forma non sunt eiusdem
speciei. Ad secundum dicitur negando id est quod omnis causa est perfectior causato sed quod
causa instantia in causa materiali sed sicut ex vitalem de causa efficiente
principali omnis talis est perfectior suo causato eo quod agens est
prestantius et nobilius suo passo. hoc intelligitur de agente effi-

4 **Utrum compositum sit magis ens et magis substantia quam**

materia vel forma. Dicitur eadem magis propter primum dicitur intrinsecum et remissionem
tunc est quod substantia quia substantia non suscipit magis neque minus
et materia non est magis substantia. Sed eadem hic magis prius dicitur
perfectionem tunc dicitur quod compositum est magis ens quam materia quia
compositum est ens in actu sed materia est ens prius in potentia etc.

Sed d. a quocumque aliquid dependet est minus perfectum illo quod a quo
dependet / sed anima composito dependet igitur Respondetur quod hic est unum s. a quocumque
aliquid dependet tamquam a causa principali efficiente / modo sic non est de materia
Et tamen compositum est ens perfectius natura ergo materia est magis ens / quarto patet quia
perfectius unum quodque tale etc. Respondetur regula intelligitur dum ambo sunt totaliter
ea aliqua modo materia non est totaliter ea compositi / quia tamen quod ad abusionem
ad suprema Respondetur regula non habet veritatem in quibusdam determinationibus
Et regula intelligitur quando infima et suprema sunt totaliter eadem quod non continget
non est sic Alio modo dicitur quod regula vera prior intelligitur dum utrumque sunt tale / modo
sic non est de materia et composito quia nullum corpus est tale eo quod substantia non sus-
cipit magis neque minus etc.

Utrum materia prima non est quid nec quale nec quantum 7

Pro quo nota conclusio dicitur ... est falsa / patet quia materia est substantia
ergo est quid. quia tamen aequivoce adaequivoce Sibi materia prima quantum est
de se est naturalis potentia vel potentia / patet quia est bonum ergo qualitas descendens super
qualitates Sibi materia quantum est de se est quanta quia retentis omnibus
accidentibus adhuc est multa. igitur quanta Conclusio universalis Materia prima 9°
quantum est de se non est quid id est ens in actu formali et ens in actu
formali dicitur quod etiam formam sibi determinat sed materia sibi est ens in actu
quod privatur est Et illa conceditur. anima prima determinat sibi formam prout stat
consequentia tamen. et tamen nullam sibi determinat Sibi materia quantum est de se non
est qualitas qualitate simpliciter. licet sit qualitas descendens super qualitates / tamen ille
qualitates non sunt simpliciter Sibi materia prima quantum est de se non est quanta
quantitate extensionis / sed tamen habet quantitatem quantitate discretionis quia sic
habet partes discretionis etc.

Utrum forma sit magis ens quam totum compositum 6

1. Utrum forma sit perfectior quam compositum Pro quo nota duae sunt opiniones
probabiles de hac materia prima dicitur opinio / quod forma est perfectior composito
Contra illam opinionem / primo patet per Aristotelem in septimo huius ubi dicit
si forma est prior materia tunc etiam est prior composito et sic non potest
aliter intelligi nisi de priori perfectione Utrum Secundo ideo. sic se habet
deus ad universum / sicut se habet anima ad corpus / sed deus est perfectior
universo igitur etc. / Ante patet / quia sicut deus est anima universi et universum

diuis includit Sed et cum quod aliquid/ plus anima sic habet ad corpus i. Et
sic est in infinitum perfectior universo. sic anima hominis infinitum est
perfectior anime asini vel corpore. Secundo sic. forma habet suam perfectionem a se
sed non ab alio agente phisico/ sed compositum non habet suam perfectionem
a se sed ab aliquo phisico agente ergo forma est perfectior/ Aut patet quod id
quod habet perfectionem suam a se paucioribus indiget quam id quod perfectionem
ab alio habet ergo est perfectius/ quantum quod perfectum simpliciter est quod nullo indiget
ergo decepto aliqui perfectius indiget detrimento perfectionis est alia opinio
dicit quod compositum est perfectius forma. et ratione sua ille prima quod totum
habet rationem perfecti et pars rationem imperfecti ergo totum est perfectius parte Aut
patet 3o phisicorum Secundo sic/ totum habet rationem de perfectione sic forma ergo est
perfectius forma/ Aut patet quod totum addit perfectionem ultra/ patet quod ultra
eius ergo est perfectum in sua specie Et nihil ultra inchoat deficit quod requiritur
ad eius esse/ ergo est perfectum in suo genere Tertio sic totum quantum
est perfectius sua parte quanta/ ergo et totum perfectum est perfectius sua parte
perfecta quantum ad illud/ Ad rationes prime opinionis/ ad primam dicitur quod philosophus
non loquitur dicit quod forma est potior quo et non dicit quod est magis ens. Vel dicitur
quod forma est magis ens et perfectius ens quo. sed ratione alicuius partis sui
ultra Ad secundam dicitur quod licet deus dicatur anima mundi tamen non oportet quod si
deus est perfectior mundo quod ergo anima est perfectior quo Secundo dissimile est
quod deus est infinite perfectior. quod alias non esset deus si aliquid esset
perfectius eo vel aliquid secum esset perfectius/ sed anima solum finite perfectior
est/ quare tamen anima hominis infinitum est perfectior anima asini ergo
est infinitum perfectior/ quod non valet/ quod ad rationem de primo termino perfectior quod includit
ultra et distrahit/ Tertio nota quod non habens perfectionem suam a se et
non ab alio phisico est perfectius illo quod illo modo habet ut probat ad rationem
Sed intelligitur. Dico aliud phisicum non fuit pars totius Secundo ad rationes
opinionis dicitur ad primam quod perfectum uno modo est idem quod complete finitum Secundo
Nota pro articulo quod quanto additum ... magis ... intelligitur
... quod ... qualitatis addita ... quod ...
fit ipsum aggregatum magis ... Ideo dicitur licet in quo addit bo-
nitatis ultra bonum forte/ tamen quod non sit ... Tamen
non fit ad magis ... Ad ... quantum/ quod non est ... de toto
quantitativo et de toto perfectionali etc.

Utrum accidens naturaliter possit stare sine subiecto

pro quo notandum: accidens capitur tripliciter. Aliquod est accidens casualis eventionis
et sic dicimus pluvia accidit ambulanti. Aliud accidens denominationis
et sic pecunia dicitur accidere Sorti, similiter stante illo quod eadem quantitas maneret
in generato et corrupto tunc figura Sortis accidit Sorti, similiter alie
qualitates sunt tamquam accidentia denominationis quia Sorte vivente
denominant Sortem et mortuo denominant cadaver Sortis. Tercium
est accidens realis inhesionis de quo intendit questio. Secundo nota hoc
naturaliter communiter potest determinare illum terminum accidens. tunc illa questio
accidens naturaliter potest stare sine subiecto quia sensus est quod accidens naturale vel quod
potest esse accidens naturale potest stare sine subiecto. non hoc est utrumque. Tercio
quod supernaturaliter potest separari. Alio modo hoc naturaliter determinat hoc potest et sensus est
quod accidens potest naturaliter id est per potentiam naturalem stare sine subiecto. Modo dico ad
questionem quod accidens realis inhesionis non potest stare naturaliter prout naturaliter
determinat hoc potest stare sine subiecto. Probatur per philosophum in textu ubi dicitur
quod alia non sunt entia eo quod sunt entis, quod quantum ad propositum quod
accidentis esse non est esse sed inesse, igitur non potest esse sine subiecto.
Sed dices: ymago in speculo est accidens et tamen non est in subiecto
quia non est in speculo quia aliter accidens migraret de subiecto
in subiectum eo quod ymago ibi continue movetur ad motum rei cuius
est ymago speculo quiescente. Dicit sanctus Egidius quod ymago
speculi est in speculo in subiecto, et cum arguitur tamen ymago continue
movetur respondetur quod non est eadem ymago, ymmo continue quando continue movetur
et aliter alie et alie species multiplicantur continue hoc apparet alia et
alia ymago et ideo non movetur et licet appareat esse una ymago
hoc est ideo eo quod sensus non possunt percipere diversitatem specierum racione
cuius ymago diversa redditur etc.

Utrum accidens per quamcumque potentiam possit stare sine subiecto

Racio est primo quod non et hoc motivum est primo Metaphysice ubi dicitur
quod accidentis esse non est esse sed inesse. Similiter arguitur sequitur
hoc est accidens ergo accidit, ultra ergo inheret, et si per divinam potentiam
non inheret contradictio. Similiter si accidens esset sine subiecto tunc accidens
esset res per se existens ergo substantia. Ad hoc dicitur quod debet addi actu vel

ul aptitudine / tunc sequitur quod ulla forma esset subiecto inherere / Alia est opinio contraria / et est Egidii qui dicit / ut patet / 7° quodlibet / Ubi sunt due cause alicuius effectus / et 2a causa totaliter dependet a prima ablata secunda prima potest illud effectum producere / sed causa prima et subiectum accidentis sunt cause accidentis et causa particularis scilicet subiectum totaliter dependet a prima causa / ergo ablata 2a causa prima potest producere illud effectum scilicet accidens ergo stabit causa subiecto etc. videmus in Sacramento altaris ubi accidens stat sine subiecto ut fide credimus // Ad rationes primam opinionis contra dicitur quod philosophus voluit / quod accidentis esse est inesse actu vel aptitudine vel quod licet actu non insit sufficit quod aptitudine insit.

Secundo nota hic actus dupliciter capitur / primo non sequitur / hic est actus et accidit / Alio modo sumitur communiter et sic dicitur dupliciter ut dicit aptitudinem vel potentiam / et cetera quod arguitur / hic est actus et non accidit Secundo sumitur dicit actum qui non vere Alio modo hic actus dicit aptitudinem solum et sic subiecto / hic est actus et accidit / sumitur hic accidit et solum dicit aptitudine / et illo modo dicitur est universaliter actus potest stare sine subiecto

Tertio nota In illa ratione cuius esse est inesse. hic esse debet concludere omnem inherentiam actualem et puram actualem quia debet esse diffinitio subiecti ut patet ibi Subiectum est cuius esse est inesse actualiter vel actu vel aptitudine actualiter inherens. modo oppositum illius diffinitionis convenit cuilibet accidenti igitur etc.

Utrum accidentis sit diffinitio: Pro quo non diffinitio

est quadruplex. Causalis. descriptiva quid nominis et quidditativa Aristoteles dicit quod omnis diffinitio est quidditativa convenit accidenti Et Linconiensis dicit / quod diffinitio quid nominis solum convenit fictis inter quod illa solum convenit fictis sic quod nulla alia Dubium est an diffinitio quidditativa convenit accidentibus Pro quo nota diffinitio duplex scilicet propinqua. et est species vel terminus cuius diffinitio ~~Secundo non quidditati est duplex~~ Aliud est remotum et est res significata propinqui vel termini cuius diffinitio Secundo non quidditas rei et dupliciter. propinqua sunt quod convenit accidentibus quod subiecto et est quod esse / et hoc tangit philosophus in libro scilicet. et cum quidditas dicit utique quod

quid est albus quiditatis solum attribuitur subiectis et 2a quia diffinicio
quiditativa est duplex quia quedam est que datur per genus et differentias accidentales
alia que solum datur per genus et differentias substanciales et illa
proprie dicitur quiditativa sed prima dicitur quiditativa eo quod data
per ista quiditativa Ideo sic stantibus Contra responsalem
dicta diffiniuntur diffinicione quiditativa seu essenciali quia
dicta que accidentia sunt genus et differentias essenciales
diffiniuntur diffinicione quiditativa et essenciali sed accidencia sunt
huiusmodi igitur accidencia non habent quia habent quia quia alias non essent
in predicamento Sed quod habent differentias patet quia essencia albedinis non est
essencia nigredinis Et alie sunt et una non est alia ergo differunt
et non solo numero quia albedo et nigredo essencialiter plures differunt
quia due albedines ergo differunt specie et non differunt accidentaliter quia
illa non sunt conceptus specificus ergo differunt essencialiter et per consequens
possunt diffiniri diffinicione quiditativa Ideo alii dicunt
quod solum abstracta diffiniuntur illo modo et non concreta eorum illorum
quia non solum sunt accidentia ad interrogacionem factam per quid
est et per quale per concreta ut ecce quando queritur quid est coloratum
ibi respondetur quid est quale sunt enim concreta que veniunt
accidentaliter subiecto igitur non possunt quid eciam quod hec diffinicio
concretorum sed dicunt opposita quod dicitur per subiectum et tamen sic
quod tunc aliquid sumitur quod non est de eorum racione igitur Contra
non concreta accidencia que sumuntur in predicamento sunt accidentia sic pro ne
additiva capiuntur et ut sic sunt qualitates vel accidentia in ordine
vel respective ad subiectum et ideo credo quod non sed diffiniri
diffinicione quiditativa quod talia difficiunt de quid vel quale
sunt et hic probatur alia Sed eciam concreta ut sunt
specie vel genere vel absolute sunt sic possunt bene diffiniri licet quod
eorum ponat tamen unum non connotat plus essencia alterius sic
conveniunt accidentia quando queritur quid est album est coloratum
quia genus de sua specie quia ut sic tenetur substantive et
absolute sunt substancia et accidentia Sed quando sunt additiva
tunc solum qualitates sunt sub racione ad subiectum et ut sic non
possunt diffiniri sed primo capiendo bene possunt diffiniri etc

Utrum accidens debeat diffiniri per subiectum 10

Pro quo nota quod uno modo consideratur prout est species vel genus
specificum et illo modo sic diffiniri per genus et differentias alio
modo consideratur ut accidens uno modo prout additiva sic pro
illo supponit quia ut sic solum qualitates in ordine ad
subiectum sunt vel concretum Alio modo consideratur ut accidens ad subiectum
Secundo supponitur per subiecto quando ei inherere accidens Sed non differt
quod est completa quam incompleta Tercio non differt accidens substancie

et valet. Quarto non omnis diffinitio est oratio indicans con-
ceptum (?) ... tanquam diffinitum principium ut est concretum
subiecti diffinitur diffinitione descriptiua completa per suum significatum. Et
concretum valet diffinitur per signum sicut suum sibi tanquam diffinitum
remotum. Dicitur primo concretum sibi quia praedicata adiecta tantum
non diffinimus quod tunc per non suppositum ... Dicitur secundo diffinitione de-
scriptiua quod concretum ut est ... secundum diffinitur diffinitione completa.
Dicitur tertio diffinitione descriptiua completa ... incomplete ut dif-
finitur ... subiecto ut ... est ... etc. ergo aliquis
addi ... si incomplete ... diffinitum et ergo ...
... ut concretum sibi sit diffinitur album est non ... albe-
dine sufficienter per suam denominationem etc.

XI Utrum in dictis suum concretum sit idem ipsum et ipsum esse

Quod non quia ... concretum est ... infinite ...
... abstracto ... et ... sine ... album esse
... sorte esse album. Quod non dicitur sit ... quedam
... abstracta ... ut album sicut ut albedo.
Concreta sit ... quedam concretum distinctum a subiecto
quedam quorum ... modo ... sicut ...
ut album ... albedinem distinctam ab albo ... sed
ut ... esse ... quod ... quae est ... con-
... distinctum concretum quedam quorum concretum ... distinctum
actualiter ut videns album. Patet alia quorum concretum distinctum
... est ... ad ipsum ut ... quod ...
non ... est ... aptum ad videndum non ... quod
in dictis ... infinite ... ab obliquo ... concreti
connotat concretum actualiter distinctum a suo subiecto non est idem
ipsum et ipsum esse. Patet quia non est idem album et albi esse. Patet
quod albi esse est aliud quoddam ... sua denominatio ...
ut albedo ... ipsum est ... albedine ... ille ...
... addit. Patet etiam in ... Patet ... dictis ... infinite sunt
... obliquo ... concreti quorum ... et ...
... ut sorte esse album ... non est idem ipsum et ipsum esse
... quod ... ipsum quod est sor esse ... ipsum esse ut sor esse
album non est et ergo etc. Contra ... replicando ... q. sorte est
sor esse album ... Patet quod sor est sor quod est albus
... sor est sorte esse album ... connotabile ...
negando ... quia sor esse album non limitatur ...
... sor quod est albus stat ... ille ... negative

de secundo sor est sor esse album, quod sor est sor esse, dicitur ut quia est ibi ar-
gumentum a minori ad maius cum termino distrahente i. de ... consequentia sor
est sor esse album vel sor est non sor esse album. Concedo hec non
negant, nunc est nullum aliorum, sed concedo infinitant, convertuntur et significant
totum. tunc sor est idem quod non est sor esse album et hoc est sor i. de

Utrum in dicto simpliciter significante idem est ipsum et ipsum esse.

In quo nota dictum simpliciter se dicitur dictum in quo ponitur terminus specialis
in infinitivo sine verbo infinitivo vel cum eo tamen declinatio sine additi-
one termini accusativi. Dicitur nominativi sine verbo infinitivo et per illud
dictum hominem currere quod est dictum simpliciter accusativi cum illo termino accusativo
tunc quia valet tantum hominem esse currentem. Secundum ipsum dicitur terminus
specialis in tali dicto positus. Secundo nota quod dictum simpliciter se
est duplex scilicet de est secundo adiacente ut hominem esse. Aliud est
de tertio adiacente ut hominem esse album. Tertio dictum simpliciter se est
duplex. Aliquod est sumptum ad propositionem categoricam ut omnem hominem esse et
hoc dicitur illud ubi hic dicitur terminus communis collectivus. Aliud vero
est sumptum ad propositionem negativam ut hominem non esse. Unde est sumptum
sine negatione. Secundum dictum simpliciter se de est tertio adiacente aliquod
constituitur ex terminis convertibilibus ut hominem esse rationalem. Ali-
quod constituitur ex terminis non convertibilibus et hoc dicitur aliquod
in illo subiecto et predicato non supponunt pro eodem ut hominem esse
album aliquod supponit pro eodem et hoc dicitur unde sit quod ter-
minus superior sequitur terminum inferiorem ut hominem esse animal. Aliud terminus su-
perior precedit ut animal esse hominem. Conclusio prima. Cum tale
dictum sumitur cum distributione aliqua ut omnem hominem esse tenendo omne
cum hic omnis homo non est idem ipsum et ipsum esse ut omnis
homo et omnem hominem esse quia sicut omnis homo et omnem
hominem esse sunt idem sor est homo i. sorte et omnem hominem
esse sunt idem. plato est homo i. plato et sor sunt idem. Secundum
tenendo hic omnis homo et hic omnem hominem copulatim tunc
sunt idem quia sit compositum hic omnis homo et omnem hominem
esse sunt idem homo et omnem hominem sunt idem et hic non est
nisi sor i. de omnibus. Probatur quia homines esse est sor. dico et est
aliquid quod illud sit aliquid i. omnem hominem esse sor est.
Secunda conclusio. Dictum simpliciter se de est tertio adiacente
constitutum ex terminis convertibilibus est idem ipsum et ipsum esse
ut hominem esse et hominem esse rationalem. Similiter quando tale dictum consti-
tuitur ex terminis vel superioribus sequitur inferior tunc idem est ut hominem
esse et hominem esse animal. Sed si superior precedit tunc non sunt
idem vel animal esse et animal esse hominem quia aliquid est animal esse et non est esse
hominem

13 **Utrum concretum sit subiectum et accidens** Pro quo no
quedam sunt concreta simplicia ut denario in predicto subi
ut est vendale Alia sunt concreta accidentium et ista sunt multi
plicia quia supponunt pro subiecto et connotant accidens ut album
Quedam supponunt pro subiecto et connotant subiectum ut idem
quod supponit pro accidente et connotant subiectum ut dulcedo est
mali Similiter calor est ignis Alia supponunt pro accidente et
connotant accidens ut acutum vel intensum vel remissum Ergo conclu
ditur quod non omne accidens subiectum pro subiecto habet Secunda con
creta sunt concreta accidentalia quedam solum pro modo acciden
connotant et non accidens superadditum ut prius bonum in deo et
Conclusio responsalis Omne concretum accidentale significans tantum pro
subiecto et sit subiectum et accidens vel modo accidentali ut dicitur
primo concretum accidentale patet quia significat dicitur secundo significat
patet concretum primi accidentis tertium quod sola qualitatem
sit respectu ad subiectum Dicitur tertio pro modo accidentalis patet quia
que non sunt accidens superadditum Modo dico ulterius quod tale
concretum sit illa uno conceptu confuso quod abstrahit a speciebus
accidentalibus et pro modo sequitur sine media tertie intentionis quia
illud conceptum in actu confert consequitur dico quod subiecto et acci
correspondent unum conceptum tamen non significatum illud vel [illegible]
rationis omnis posse esse genus ad hoc puta Solet aliquis dicunt
quod primus sit subiectum quia primus est impositum ad significandum subiectum Alii dicunt
quod primus sit accidens eo quod hic est formale ipsius concreti simpliciter hic
ponitur in predicto Sed hec opinio videtur esse quod sit equaliter primo ambo

14 **Utrum omnia que fiunt fiunt a natura vel ab arte vel ab
casu** Pro quo dicto Sed prout sunt unio quere quod aliqua fiunt
que nec fiunt a natura nec ab arte prima non fiunt a natura nec ab arte
Secundo non natura interius vel sit naturaliter quere asinus non fit a natura
que est forma nec a natura que est materia a nulla illarum fit sed
ab ambabus simul vel potest dici quod asinus fit a natura que est forma
quia tamen forma non generat asinum nec materia quod non omne
quod fit ab aliquo generatur ab eo Tertio non licet [illegible] hic capi
quia per distinguitur contra fortunam et casu quia fiunt a fortuna
comprehenduntur sub casu Et nota hoc fit a natura quod fit
naturaliter quod fit preter intentionem voluntatem nec generat homine sed sic hic
fit ab arte quia [illegible] se habet quod se non habet si voluntas
mea non coegisset sed hic dico [illegible] quod conveniunt preter inten
ut frangere collum Respondeo illa divisio reducitur ad bime
brem Omne quod fit vel aliquid fit intendit vel non intendit
Si secundum hoc fit a casu Si primum vel intendit ab animali sic fit

ab [illegible] Ad [illegible] non intendit a natura sit fit natura et illo videamus

Utrum forma generatur vel materia vel compositum — videatur 17

[illegible] ad quorum quod materia generatur subiective forma generatur terminative quia completive [illegible] illa et [illegible] materia generatur subiective quia advites et [illegible] quod [illegible] esse [illegible] et [illegible] non [illegible] secundum non [illegible] et [illegible] quod materia non generatur subiective [illegible] forme que [illegible] generatione acquirit [illegible] illius forme incipit esse [illegible] tamen [illegible] plures materia generatur subiective [illegible] forme [illegible] tota quia [illegible] accidentis [illegible] [illegible] generatur et forma [illegible] subiectum fit unum [illegible] alias species [illegible] homine et [illegible] non fit unum [illegible] alias species [illegible] [illegible] forma non quod [illegible] generatur [illegible] successive [illegible] [illegible] et forma [illegible] instantanee generatur [illegible] generatur est [illegible] forma [illegible] successive generatur quod [illegible] successive et [illegible] generatur [illegible] motus temporis [illegible] alia [illegible] permanentis et [illegible] generatur non est [illegible] generatur completive non [illegible] partes eius [illegible] quod sit [illegible] completum [illegible] incipit esse complete [illegible] unam essentialem partem eius sunt [illegible] illud quod angelum [illegible] partes essenciales [illegible] non [illegible] unam partem essencialem [illegible] duas partes essenciales [illegible] distinctas [illegible] illud quod angelus

Utrum omne quod fit fit ab agente sibi simili — 18

[illegible] non [illegible] similitudo est duplex [illegible] essencialis et accidentalis essencialis est convenientia essencialis [illegible] ut forma et [illegible] essencia [illegible] alia accidentalis et [illegible] est similitudo [illegible] et [illegible] [illegible] convenientia [illegible] [illegible] vel [illegible] formalis vel [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] qualitatis [illegible] speciem et [illegible] duo alba dicuntur similia et [illegible] est [illegible] [illegible] totalis seu omnimoda ut si a [illegible] gradus albedinis [illegible] dicuntur similia [illegible] et omnimode alia est incompleta ut si a [illegible] gradus albedinis et b [illegible] illa dicuntur similia secundum speciem et [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] equo et asina [illegible] [illegible] est [illegible] est equa et asino modo ad [illegible] dico quod omne quod fit fit ab agente sibi simili similitudine essenciali vel accidentali [illegible] [illegible] fit [illegible] et asina et [illegible] in qualitatibus [illegible] accidentibus similiter ignis fit a calore que [illegible] non sunt similia [illegible] [illegible] vel [illegible] quod [illegible] est [illegible] vel [illegible] [illegible] similiter calor et [illegible] sunt similia [illegible] causa et effectus [illegible] etiam materia prima et [illegible] sunt similia [illegible] et [illegible] habet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]

17 **Utrum sicut se diffinitio ad rem sic se habent partes**
diffinitionis ad partem rei in capitulo quarto huius septimi circa principium
Pro primo nota quod Vidaminus sic glozat et dicit quod licet integri diffini-
tionibus quidditatibus et dicit Sicut diffinitio est totale principium quidditatum
de diffinito sic partes diffinitionis est principale de diffinito Sancti
Thomas dicit quod intelligitur sic quod sicut alicui parti rei sunt una dictio
vel ~~plures aptae formalis diffinitionis Aliter et melius exponitur~~ sic alicui
parti diffinitionis sunt una dictio scilicet apte formalis vel silia apte
formalis diffinitionis Aliter et melius exponitur sic intellectus diffinitionis
quidditativa ut sic diffinitio sit diffinitum sic aliquae partes diffinitionis
secundum eius formam formalem et non suppositionalem sunt partem diffini-
tionis sicut animal rationale mortale sunt hominem ita rationale secundum quod
formale significat partem hominis formalem scilicet animam etc
18 **Utrum in diffinitione totius debent poni partes materiales** Pro primo
diffinitio est duplex partes quaedam sunt integrantes ipsum diffinitum
secundum se secundum illud tamen hoc componitur et sibilibus integratur Alio diffinitum
per principium et partes materiales non secundum se sed secundum formam suam sicut tamen
Secundo nota partes materiales quaedam sunt quidditative et partes materiales
sunt causae totius ad toto Alio partes materiales dicuntur subiective partes
seu tamen inferiores Tertio partes materiales dicuntur partes prime materie
Tertio nota diffinitum est duplex proximum et remotum Primo de
proximo dico quod in diffinitione diffiniti proximi ipsius totius non debent
poni partes materiales integrantes secundum se ipsum diffinitum licet ibi aliquae
ponuntur sic ponitur quod secundum actus et dico visibile est adinvicem albe
ubi habetur visibile et bile Sed in diffinitione totius et maxime in omni
genere debent poni partes materiales non secundum se sed secundum suam formam
id est nota formam partes integrales particulares totius debent poni in obli-
quo in diffinitione ut hoc est compositum commune et forma humana
corporis et cerebro etc et hoc maxime secundum veritatem de diffinitione tali
sed partes subiective non debent poni in diffinitione quia licet in diffi-
nitione descriptiva possunt poni ut ens et visum vel serum De diffinito
remoto dico quod partes materiales omnes secundum se et formaliter non debent
poni in diffinitione quod non possunt in eius diffinitione sed prime possunt poni
ut ba ba est b et a etc
19 **Utrum in diffinitione totius debent poni partes formales**

Pro quo Nota quod toto partes formales sunt triplices. sunt partes materiales que sunt qualificatiue et sunt diuisiue vnde admouere et addere totum est magis partes vel dicuntur partes formales. non tamen partes magis dicuntur diffinitionis desiptiuis et non quod vere que sunt partes [illegible] que aliquando ponuntur de diffinito et quia diffinitio [illegible] negaret de diffinito si ille partes in ea ponerentur. Alie sunt partes formales predicatiue et sunt termini essentiales superiores illo [illegible] ingrediuntur diffinitionem [illegible] vt homo est animal rationale. Tertio dicuntur partes formales [illegible] inherentes vt partes formales asini dicuntur partes formales [illegible] ingrediuntur diffinitionem causalem etc.

Vtrum materia sit tota quiditas substantie materialis: Pro quo No[tandum] substantia materialis dicitur vno modo quod ipsa est materia et illo modo non est vera quod materia est tota eius [illegible] et materia est substantia materialis [illegible] Alio modo substantia materialis dicitur substantia composita sub[illegible] materia et forma. et illo modo materia non est tota quiditas substantie materialis sed bene est pars quiditatis illius substantie, sed tota quiditas illius substantie materialis est eius tota essentia Alio modo tamen materia [illegible] composito materia et forma et vocatur materia [illegible] et [illegible] materia [illegible] est bene tota quiditas substantie materialis sed non illa materia que est alia [illegible] [illegible] [illegible] bene posita materia sortis posita forma et ablata ipsa aufertur forma. vnde est eius quiditas [illegible] tamen materia sortis manet et tamen forma non manet, [illegible] illa est [illegible] etc. [illegible] quod [illegible] sortis subilla voce qua est [illegible] sortis nisi etiam sortes [illegible] etc.

Vtrum forma specialis forme materialis sit tota quiditas et videtur quod [illegible] quia homo non est tota quiditas hominis [illegible] materia et forma [illegible] [illegible] quia homo [illegible] quiditas et [illegible] homo [illegible] sua quiditas. sequitur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] si homo est [illegible] sua [illegible] [illegible] forma [illegible] quia homo est [illegible] et [illegible] etc. Tertio sic homo est [illegible] et [illegible] non esset [illegible] nisi [illegible] anima sua [illegible] quia homo [illegible] anima sua est [illegible] [illegible] quia [illegible] bene homo [illegible] anima est [illegible] homo [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] et eius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est quia homo est [illegible] [illegible] aliquid est quod homo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Quarto asinus et forma sua sunt idem [illegible] quia [illegible] eadem generantur et eadem corrumpuntur etc sunt idem Sed anima et sua forma sunt [illegible] etc. Quinto anima est [illegible] [illegible] anima est

homo anima probatur quia a quocumque aliquid formaliter dicitur homo hoc est homo sed ab anima racionali homo formaliter dicitur homo, patet anima racionali homo formaliter dicitur homo racionalis ergo homo est anima. In oppositum arguitur sunt omnes qui dicunt quod forma substantialis non est tota quiditas eius sed eius quiditas est tota entitas rei probatur racione homo non est forma naturalis ergo est aggregatum ex hiis. Antecedens patet quia omne totum excedit suam partem ergo non est sua pars. Item anima est incorruptibilis si ergo homo esset anima eius scilicet quod homo esset incorruptibilis. Ex hiis arguitur secunda conclusio. Item si homo esset sua anima sequitur quod homo non esset res naturalis quia tunc non esset compositum ex materia et forma sed tantum esset anima igitur homo non esset corpus animatum. Ad racionem in oppositum ad primam. Pro quo nota aliquid habet aliquid dupliciter uno modo intrinsece sicut deus habet sapientiam que ipsemet deus est sapiens sic eciam homo habet suam quiditatem id est sua quiditas ipsemet. Alio modo aliquid habet aliquid extrinsece sicut homo non habet suam quiditatem totalem sed partialem. Secundo nota uno modo corpus est in predicamento substancie sicut est compositum ex materia et forma sicut homo est corpus. Alio modo in predicamento quantitatis secundum quod solum habet trinam dimensionem quantitative sicut homo est corpus. Ad tertiam cum dicitur homo secundum suam formam est immortalis igitur negatur consequentia. Ad racionem quia homo secundum unam virtutem est immortalis vel secundum civitatem igitur est mortalis negatur consequentia. Simile non sequitur homo est albus secundum dentes vel secundum cutem [illegible] igitur est albus non sequitur. Ad racionem quam arguitur quecumque eadem generatione generantur etc. dicitur [illegible] in civitate dico unum non fuit prius altero, immo forma est prior composito. Pro quo nota quod homo formaliter non dicitur homo ab anima racionali sed a sua humanitate, tamen homo formaliter dicitur homo racionalis ab anima racionali, igitur homo formaliter dicitur homo etc. negatur consequentia quia inferius et superius non faciunt totaliter eandem [illegible] immo patet est in proposito etc.

22 Utrum nomina que sunt generum specierum et differenciarum sint eorundem formarum tantum

Pro quo nota differencie essenciales capiuntur dupliciter ut hic racionale uno modo generaliter et prout predicantur in quid, secundo solum formaliter sunt, et ut sic sunt differencie quia non sunt predicabilia. Alio modo capiuntur substantive secundum quod sunt totaliter composita sicut. Secundo nota illa consequentia homo predicatur de homine et tamen homo nullum hominem predicatur de racione suppositi [illegible] ad questionem dico quod genera species vel differencie composite simpliciter seu in predicamento substancie non sunt formarum solum sed sunt totaliter compositi, patet quia [illegible] illarum genera sunt totum compositum secundum ut videtur [illegible] et non [illegible] quod est hic homo et si ibi homo sunt [illegible] et homo [illegible] sed ibi sunt intellectus [illegible]

ut patet demonstrando fortem igitur et cetera vel

Utrum in eodem composito sint plures forme substantiales 23

convenientes pluribus predicamentalibus quiditatibus coordinatis sub ordinatim secundum sub et super. scilicet an in forte sit alia forma conveniens forti et alia homini ut sit et alia animali ut sic. Et arguitur quod non quia unaquelibet est per se sua specie. ut quo sit maior et sic non. quia utrobique una est perpetua igitur. Ut secundum formam dicetur compositum/ Ante est tertio quia genus dicit quoddam reale per se suam speciem/ ~~ut quo sit maior~~ quia non et reale stat aliquid esse aliud et non est homo i. Secundo sit/ aliquid convenit homini secundum quod homo et non animali quo/ ante. quia esse rationale convenit homini secundum quod homo quod non convenit animali secundum quod animal. Tertio embrio primo vivit vita plante et post vita animalis quam vita hominis. et sic non esset nisi forma animalis concedit realiter formam hominis In oppositum est Bidanus et Marsilius et quidam omnes qui dicunt quod eadem forma in forte quam est homo et quam est animal etc. predicamentalis quiditatibus/ Ad rationes ad primam/ quando quod genus naturaliter est prius sua specie Dico quod sic intelligendo quod conceptus generalis vel generis naturaliter prius est et cognitus in cognitione quam conceptus specificus ut prius cognoscens venientem alonge esse aliquid quam esse hominem et cetera dico quidam quod genus in eodem supposito non est prius realiter sua specie Vel quando adtlens sensus si natura debet producere genus distinctum a specie. prius natura produceret genus quam speciem Sed de embrione dicitur quod embrio prius exercet operationes anime vegetative et post sensitive quam intellective. quia hic una et eadem anima reliquit Et ideo illa quia organa potentie vegetative sunt sufficienter disposita ad exercendum sua opera/ sed organa sensitive non sunt Secundo alio quando dicitur aliquid convenit forti secundum quod homo. Dico ibi hic secundum quid tenet Unde homo patitur passio timoris. et quod et non magis probat nisi quod ipse timendi non fuit quilibet Alio modo hic secundum quod importat modum concedendi et nihil convenit forti secundum quod homo. quia etiam sibi convenit secundum quod aliud. i. secundum illum modum concedendi secundum quod est aliud quod hic modo:

Utrum in substantialibus speciebus contingit admundum individuum per duraz 24

centrales vel accidentales Primo nota Bidanus et Marsilius dicunt quod species in substantialibus solum contingit admundum individuum per duraz accidentales ut homo in illo loco et a aliquo albus habet albedinem etc. Et dicunt ultra quod individuum substantiale hic dicamus centrales individuales/ si nos non possumus ipsum ita distincte cognoscere et dicamus forti quod convenit

ex parte cognoscentis quod non habet et non concipit rei. Sed in apparen-
tia potest concipi per differentiam essentialem prout sit quod Sor. dicit substantiam indivi-
dualem essentialiter a platone ergo per aliquam differentiam specialem individualem
non hoc ita scimus esse imponam ergo isti dicere nomen sit a tunc
Sor per a differentiam essentialem individualem dicit a platone Responsio patet
quia sicut se non habet ad rem ita ad cognoscendi si ergo sit quod relatum
sit, sed non tamen potuit cognoscere imponam et nomen tunc ha-
bebit tamen differentiam. Ad primum per hoc ego volo venire videtur quod aliquis
species propria sibi convenit ad illud non per differentiam essentialem ut
dico homo Sor. aliud plato et hoc quo ad supposita sed non quo ad spe-
ciem in istis significat vel dicitur.

24 Utrum ex duobus entibus in actu fit unum tertium philosophus in primo
celi et mundi tractatu huius septimi dicit quod non et dicit Ampsius quod
si duo actu insunt fit unum potestate vel fit unum per quod. Nota
sit de mixtis secundum philosophum. Ex duobus entibus in actu formali quorum
unum non est in potentia ad alterum ut ambo sunt in potentia ad tertium non
fit unum tertium simpliciter patet hic quod dicit constantium causis intrinsece dicitur
primo in actu formali puta materia et forma sed unum est in actu forma-
li sicut forma et aliud solum in actu potentie ut materia vel dicit hoc
puta elementa ex quibus fit mixtum que non sunt in actu forma-
li in mixto sed solum virtualiter manent ibi. Dico 2o licet ambo sunt
in potentia puta calidum et frigidum quia ambo sunt in potentia
ad formam tertium et ad tertium vel puta aqua frigidum et calida
que ambo sunt in potentia ad tepidum. Dico tertio non fit unum simpliciter
quia ex potentia et subiecto fit ipso quod est unum aggregatione. Dico ultimo
ex ipso patet hic quod dicit constantia causis et cetera puta solem et hominem ex
quibus fit Sor. causatio que tamen sunt causa extrinsece et non intrin-
sece et dicitur addi quod ista sunt actualiter distincta sic quod unum
non sit vel non fiunt per alterum puta propter materiam et formam ex quibus
fit unum tertium sit materia vel forma.

18 Utrum singulare potest diffiniri. pro quo non similiter est dicen-
dum reale et logicale realiter adhuc est intellectus quodam transcendens
in essendo et univocando prius oppositio fit vel est. Sed singulare
logicale etiam est tale quodam et in univocando sicut ipso sunt
quodam et in supponendo et in predicando ut tunc sunt ex
tale et ille tamen homo est singulare nunc tale est diffinire ut diffi-
nitur proprium. Sed singulare in essendo etiam diffinitur ut diffinitum vero
in etiam ut diffinitum proprium aliqua differentia potest quod predicant quod tale
potest habere individua differentiam essentialem ut dico Sor est aliud et hoc
tale vel primo genus et differentia essentialis tertia potest supponere
pro Sor tamen eius natura essentialiter et simpliciter tunc hoc oratio a est diffini-
tio sed quod hoc sit possibile patet quod Sor simpliciter dicit a platone sed nomina
sunt ad placitum ergo possumus illud tamen sit imponere ad signandum
illud verum dicunt magistri dicunt dicitur et probat sic quod diffi-

q̃ esse ita et firmit[er] scita de diffinito s[ed] qui scit e[st] diffin[itum]
nesciunt an sor[tes] sit hoc vale vel hoc i[d est] due[tur] p[ate]t q[uod] diffinit[io]
q̃ esse unu[m] tale in demonstracione i[d est] d[icitur]o quia diffini[tio] de[bet]
esse ex pluribus nominibus s[ed] illa no[m]i[n]a in diffinicione individui sive
possunt esse singularia nec pluralia si pluralia statim non convertit[ur] cum
diffinito si ambo singularia statim unum potest superflue [et]
quia ambo converti[tur] sine dividuo Si vero unum singulare aliud
ulterius vle potest superflue tunc si diffinire oportet cum converti[tur]
et illo ablato ergo hu[ius] esset ~~hic~~ singulare et tunc diffinicio
non esset [con]vertibilis i[d est] Ad [rati]o[n]es p[ri]me opinionis Ad p[ri]ma dici[tur]
q[uod] h[oc] vale non est diffinitio essentialis q[uia] h[oc] h[oc] vanale [con]notat actum
demonstrandi qui non est de essencia sed tamen ergo non convertit[ur] cum forte
q[uod] cessante actu demonstrandi sor[tes] non esset h[oc] vale Ad aliud
stante tamen q[uod] a esset diffinitio essentialis sine forte tunc dico q[uod]
tunc diffinitio esset unum non et q[uia] diffinitio de[bet] dari per notiora
i[d est] ad hunc non habet diffiniri aliqui aut negant casum

Utrum isti termini unum hoc aliquid et individuum sint 21
idem Et quo non hoc hoc aliquid unum est complexum ex pluribus
denominativis et hoc aliquid dicit sic sicut verum sub ea condicione [quod] demonstra[tur]
et in nulla illarum convertit[ur] alio sunt precise singulari sine conte et
unum minor et alii sunt in pluribus quia hoc hoc aliquid tunc
sunt precise sine conte et convertit[ur] cum iste termino Et hoc. ad
hoc q[uod] alique termini convertit[ur] non sufficiat mutua predicatio de se invi-
cem quia sit deus et creans non convertent[ur] quia stat deum
non creare tunc non possunt d[ici] de se invicem nec etiam mutua ga
sufficiat q[uia] alia relativa convertent[ur] ex quo consequit[ur] se Et ideo
adhuc q[uod] aliqui termini convertant[ur] requiritur mutua pro eo ulius
supposita [con]stare et h[oc] d[icitu]r a mutua ga de toto et de inesse
separatim et similiter tota sic q[uod] et non addat[ur] signum reduplicativum
vel aliud consimile et q[uod] tota non sit disiuncta et de consueto
modo loquendi et ubi propter non alias convertit[ur] 2 illos isti termini ti[tu]lis
quomodo enumerati convertunt[ur] Dr primo contra po[sitionem] ubi propter
illos duos terminos homo et al[iud] que pro re de se invicem bene
putare Dicit[ur] d[icitu]r q[uod] necesse homo et asinus putare de se invicem
Dicit[ur] de necesse q[uia] alio h[oc] non esset verum homo natus est risibile Dici[tur]
de prima tho sunt risibile Dicit[ur] de similitudine tota propter illa homo unum
homo est risibile Dicit[ur] q[uod] tota non sit dicta propter illam homo
est ille non est asinus Dicit[ur] de consueto esse propter illa homo
risibile non est quod est verum Dicit[ur] velle ubi propter non alias convertit[ur]
propter illam homo est omne risibile

Utrum possibile sit aliquem rem sine cognoscere 26
sine eius significacione Et quo non videtur et q[uod] non racio
est ubi est conceptus simplex nisi sit conceptus rei primo dicti

in uitu et puta cognoscent l nisi prius fuit in p̄ncipiis ipsius uel fuit
ibi / i / a o r p̄z / q̄ intellectus non aliter intelligit nisi sit ipsius monere
sed ipsius potentie sui modo ad intellectum i / a o r / q̄ sicut se h̄z ipsi
ad ipsum ita uel ut p̄ ipsum 3o de a a alia opinio opposita glosat
dictum ph̄i dicens / q̄ intellectus non intelligit intuitiue et comparatiue
nisi sit ipsius modo. ergo h̄ dictum ne ul opponi aliter pt intellectio
io illius opinionis. alias ille tunc deus non posset supponere sui
qui / q̄ non pt h̄re q̄ncta sui eo q̄ nunquam potuit sentiri eo
q̄ deus non est coloratus ul lucidus Similiter multa apud intel
lectum sunt intelligibilia que nunquam fuerunt in aspectu nostro
Et si tunc aliqua ista non possunt fieri pro deo demonstrata ut illa
deus est / eo q̄ deus sunt ad ipsum non pt demonstrari / q̄ 03 q̄d
demonstratio apud intellectum componat que nunquam habebit apud ipsum
q̄ plures aliqua apud intellectum demonstratiue q̄ nunquam fuit ul erunt in

29 Utrum quod quid est habeat locum in simplicibus Primo no
tandum quod quid est multipliciter querit quod multiplicem h̄r terminari quandoque querit
quid nomine sit gratia et longinquo terminatur per quid est sic gratia
pt dicere q̄ deus est substantia simplex Alio querit pro quidditate
essentiali supponens sic longius terminat illa per h̄n in interrogationem
ut quod quid est deus R̄ q̄ sit essentia corporea Tertio querit
essentia rei sive pro genere et differentia et in eis h̄n terminatur
quod in simplicibus q̄ terminat q̄ sit deus simplex Secundo q̄
ut notificatur p diffinitionem non curando an h̄r sit actus uel
essentia et q̄n querit quid est deus R̄ essentia simplex
et incorporea Ultimo quod quid est querit diffinitionem ipsius
h̄nte causam intrinsecam totalem et essentialem rei p̄ticularem
et non uniuersalem Et illo modo quod quid est non h̄t locum in simplicibus
q̄ simplicia non h̄nt causam totalem et essentialem intrinsecam
particularem i / q̄ si sit tunc sequeretur q̄ non essent simplicia
sed composita ex partibus dividentibus rationem quid est in ipsis Dicitur
notanter non h̄t causam q̄ materia et forma sed h̄nt causas essentia
p̄ticulares ut enim partes ex quibus componuntur Dicitur secundo causam
essentialem q̄ materia et forma h̄t causam intrinsecam sed accidens p̄ticularis
forma q̄ ei inheret Dicitur tertio causam intrinsecam q̄ simplicia
et materia et forma et h̄n diffiniuntur per causas extrinsecas am
dentalis sed in ordine ad motum Dicitur ultimo causam particularem
ipse deus que est causa intrinseca et uniuersalis omnium rerum

30 Utrum omnia que differunt differant per formam
Una opinio dicit q̄ probat primo per textum ibi dicit q̄ actus
separat et distinguit et per actum intelligit formam Similiter actus
sit omne quod condonat ad esse rei ut patet in ipso ubi

Diffinit dicam sed nil conducit ad esse rei nisi forma quia nil dat esse
rei nisi forma ergo non conducit ad esse rei nisi forma Alia
opinio probatur. isti omnia dicit quod non omnia differre per formam sed aliqua
per materiam et aliqua per compositum et aliqua per formam et probant
racione quod intelligencie dicunt assensum et non possunt ipsas formas
cum illas non habent quod non primum patet quia ipse non sunt forme quia nulla
intelligencia dat esse rei et non sunt forme ad diffinicionem ad dif
finitum etc. Ut homo differt a sua forma incorporea ut et non
per formam quia forma corporalis humana eadem est incorporea et per illam non dif
ferunt ab incorporea forma quia patet quia stat oppositum quod per illa for
ma incorporea differt a forma incorporea ergo illa forma est
incorporea et illa forma non est incorporea et tamen est incorporea
similiter materia differt a forma et tamen non per formam cum eo quod non
est forma licet compositum cum forma Pro quo nota capiendo formam
pro alia parte composita tunc non omnia differunt per formam ut racio
probant sed capiendo formam pro toti forma vel pro essencia toti
et forma essenciali ut sic omnia differunt per formam Ad
raciones prime opinionis Ad primum ad philosophum dicitur quod ipse vocat
quod actualiter separat sed non solum actum et Ad 2m dicitur concedendo
quod omnes dicat conducit etc. et cum quia sed nichil dat esse nisi
forma verum est illud quod materia etc. dat esse materie sed tamen verum est quod
nichil dat esse formaliter nisi forma et sic patet quid sit de
Utrum aliqua sint universalia significative condistincta .i.
utrum tamen sint universalia Pro quo non una opinio dicit
quod sic et habet raciones pro se primo probat auctoritate philosophi 2o
de anima ubi dicitur quod universale vel est nichil aut posterius est Et arguitur
racione quia quodlibet universale aptum est ingredi propositionem sed nulla substancia
apta est ingredi propositionem ergo nullum est universale Item quia quodlibet universale est
genus vel species etc. sed quodlibet tale aptum est ingredi propositionem 3o sic
si essent universalia in rebus sequeretur quod tot essent universalia quot
essent singularia patet quia quare racione una res esset universalis eadem
quelibet alia eo quod modo quo dicitur universalis potest cuilibet rei applicari Sed
alia est opinio que ponit universalia in rebus et probat sic quia res
individua pertinent secundum speciem que sunt significata Etiam si
universalia essent signa sequeretur quod omnia universalia essent forte quia
et quia non sunt voces vel scripta sed omnia talia sunt quantitates
de questione ordo quod aliqua sunt universalia signis condistincta
Ad raciones prime opinionis Ad auctoritatem philosophi dicitur quod uni
versale nomen hoc nichil est etc. Ad secundam dicitur quod aliquid ingreditur
propositionem dupliciter. uno modo formaliter alio modo secundum se vel secundum suum signum
3o dicitur quod universalia condistincta significatis ingrediuntur propositionem per
sua signa Ad tercium dicitur concedendo quod tot sunt universalia in re
quot singularia Ad raciones secunde opinionis Ad primam dicitur

q(uod) intendit(ur) q(uod) perpetuum e(st) indiuiduum s(ecundu)m spe(ci)em .i. simpl(ici)ter p(er)sonaliter de
s(er)vat(ur) d(icitu)r q(uod) v(niversa)lia d(icu)n(tu)r ponit(ur) in p(re)dicato. Secundo s(ecundu)m signa r(ati)o for-
ma(lis) sunt in p(re)dicato qualit(er) Alio modo s(ecundu)m signa r(ati)o no(n) oportet
mo(do) dico q(uod) v(niversa)lia signis condistincta sunt ponenda p(er)
multi(tudin)e signi(fica)ti (con)sequentib(us) adhuc sp(eci)es humana e(st) p(atet) adhuc so-
et plo (con)tin(gi)t sp(eci)e (et) sor(tes) (et) asinus d(icu)nt sp(eci)e Secundo sic v(niversa)lia sunt
entia p(er) se g(ene)ro (con)distincta signis eo q(uod) nulla signa sunt entia
p(er) se a(rgumentum) q(ui)a entia (con)stituen(tia) p(re)dicata sunt entia p(er) se Sed
v(niversa)lia sunt huiusmodi a(ntecedens) p(atet) q(uia) ens p(er) se diuidi(tur) in decem
predicamenta (quin)to metha(phisi)ce

32 Utrum v(niversa)lia sunt distincta a singularib(us) q(uod) plo po-
sunt Et videt(ur) q(uod) n(on) sunt ille q(ui)a si no(n) essent separata s(ingu)la-
ri(bus) no(n) possent s(cilicet) d(iffi)nitores eo q(uod) d(iffi)nitores d(ebe)nt esse
nota ... alit(er) se h(abe)re s(ed) quel(ibet) singularia p(ossu)nt alit(er) se h(abe)re
Similiter d(icitu)r q(uod) no(n) possent esse diffinitores eo q(uod) singulare
no(n) e(st) diffinibile s(ed) solum v(niversa)lia sunt no(n) possumus sic(ut) q(uod) (con)tra
nota no(n) oportet q(uod) in omni g(e)n(er)e cause deueniat(ur) ad aliqu(o)d
p(ri)m(u)m (et) no(n) causatum Philosophus vult q(uod) in quol(ibet) g(e)n(er)e e(st) deueni-
endum ad aliqu(o)d p(ri)m(u)m no(n) causatum in .i. g(e)n(er)e (et) in g(e)n(er)e cau(sae)
formal(is) deuenit(ur) ad causa(m) formale(m) p(ri)ma(m) que e(st) (con)uen-
ien(s) ... que e(st) d(iffiniti)o Secundo no(n) differen(tia) e(st) in(ter) sensibile et
singulare d(icitu)r singulare q(ui)a e(st) indiuisum et a quolibet
alio diuisum vel q(ui)a no(n) e(st) plurib(us) (com)unicabile (et) sic e(st) omne ens de
singulare S(ed) ... d(icitu)r sensibile Ad r(ati)o(ne)s p(ro)bl(e)ma(ti)s p(ri)mo nota
q(uod) ~~...~~ d(iffin)icio d(icitu)r impl(ic)ite alit(er) se h(abe)re quo ad sen-
sibilia p(ri)n(cipi)a q(uo)d ad p(ro)p(ri)etate(m) eor(um) sic q(uod) ... p(er) cognit(a)
p(re)dicit d(iffin)ic(io) sunt na(tu)re et p(er)petue veritatis Ad aliud
d(icitu)r q(uod) singularium no(n) e(st) diffinit(i)o tanq(uam) sensibilium p(ro)p(ri)e q(uo)rum
(con)tingibilium d(e) diffinito s(ed) bene tanq(uam) sensibilium ...

33 Utrum v(niversa)le reale in essendo sit ponendum De illa
q(uesti)o(n)e sunt opiniones vna d(icit) q(uod) sic Alia q(uod) no(n) p(ri)ma d(icit)
q(uod) sic (et) illas vero(s) p(er) se p(ri)mo sic melius e(st) esse homine(m)
q(ua)m illu(m) ho(min)em i(d est) melius e(st) homine(m) esse v(niversa)l(e)m q(ua)m illu(m) ho-
mine(m) a(ntecedens) p(atet) q(ui)a peius e(st) no(n) esse homine(m) q(ua)m no(n) esse
illu(m) homine(m) ~~singulare(m) ... q(ua)m illu(m)~~ i(d est) a(ntecedens) p(atet) q(ui)a plura
mala includit (con)tra t(ame)n q(ui)a q(uan)to p(ri)ua(tio) e(st) peior
tanto h(ab)itus e(st) melior ... p(atet) q(ui)a si melius e(st) e(st) esse illu(m)
homine(m) s(ingula)r(e)m q(ua)m illu(m) homine(m) ... Ergo melius e(st) e(ss)e
illum homine(m) singulare(m) q(ua)m illu(m) homine(m) ... g(ene)ro tam(en) ...
e(st) melius s(ecun)d(u)m ... mich(i) et no(n) s(o)l(u)m mich(i) (con)uenit
esse al(iud) et in no(n) solum michi (con)uenit esse al(iud) singulare (et)
nec s(ecundu)m ... plo ... i(d est) al(iud) v(niversa)le Ratio sic Secundo v(niversa)le cognosc(itur)

homine vel quod non cognoscat nisi sic. Si primo tunc sortes non
sic cognosceret. Si sic, habetur quod est dictum. Quia sortes sub conceptu
hominis homine sic cognosceret quia alius sicut cognosceret. Secundo
sit: sortes est similis platoni in humanitate et non in humanitate singulari
ergo universale. [illegible] quia sortes in humanitate similis sit est homo quod nullus alius
est tunc homo quia si sit tunc sortes esset plato. Tertio sic omnibus
signis circumscriptis adhuc sortes et plato conveniunt in specie et non in
specie singulari ergo universale. Similiter sortes et asinus conveniunt in genere et non
in genere singulari ergo universale. Sexto sic species humana est et non est nec
singularis nec singularitas quia nec illa que fuerit nec illa que erit
nec illa que sunt et erunt et fuerunt quia alias aliud opponeretur
de nichilo. Septimo universale est homines esse animal quod enuntiabile est omnes
homines esse animal et non enuntiabile singulare ergo universale. Octavo sic deus
sit omnes homines esse animal [illegible] nichil sit nisi universale [illegible]
universale est homines esse animal. Nono aliquando homo est quando nullus
homo singularis est et tunc homo non est singularis ergo universale. Antecedens quando nullus
homo est tunc nullus homo est singularis et tamen [illegible] quia homo est
et non potest esse quin homo est vel nullus homo est. Decimo sic
[illegible] homo est et non potest deficere homo [illegible] quia [illegible] ergo [illegible] et non potest homo
non esse [illegible] impossibile est hominem non esse. Undecimo sic [illegible] homo est ergo
aliqua necessitas est et non singularis ergo universale. Duodecimo sic deus vult
omne ens esse ergo deo placet omne ens esse [illegible] deo placens est omne
ens esse et non ens singulare ergo universale. Tredecimo sic quidquid requiritur
ad esse hominis alicuius est causa intrinseca alicuius. sed animal requiritur ad
esse hominis [illegible] est causa intrinseca hominis et non causa intrinseca hominis singularis
quia [illegible] sortes [illegible] causa intrinseca hominis [illegible] plato [illegible] universale. Quartodecimo
omne ens dividitur in substantiam et accidens et non ens singulare ergo universale.
Sed in oppositum est Egidius. Scotus thomas doctor [illegible] solitarius
phisice et alii plures quod universale in essendo non sit ponendum. Contra positionem
[illegible] philosophi primo methaphisice prima omnium substantia est propria cuius omnia
est substantia. sed universale non est alicuius singularis proprium [illegible] universale non est substantia
[illegible] quia impossibile est unam substantiam [illegible] totaliter esse in multis [illegible]
distincta [illegible] ergo si est una substantia et propria [illegible] substantia
[illegible] quia oppositum non invenitur in individuis vel alicubi. Secundo
philosophi. Si universale in essendo esset vel quod esset substantia unius solius vel omnium
vel aliquorum et aliquorum non. non [illegible] quia sic esset universale et non singulare
[illegible] quia tunc omnia individua essent unum et non differrent

Et sic sequitur quod homo universalis sit superior et posterior vel 2° sequeretur quod superior sit posterior. Secundo quia
implicatio est quod aliquid sit idem 2m se toti alicui diversimode convenien-
et formaliter insit illa ut sunt eadem. Tertio quia non est maior
ratio de uno quam de alio. Quarta ratio quia si ponitur [illegible] quibus est solum
appropriate convenientiam specificam [illegible] Similiter homo ponitur quibus
quia superior et homo universalis est convenit [illegible] homine singulari ergo [illegible] et non
[illegible] homo [illegible] in concreto homine [illegible] et continue ultra ar-
guendo usque ad infinitum vel dabitur status ubi aliqua convenient
simpliciter. Et superior et posterior aliter convenit quod superior et homo universalis ergo ibi est
alia convenientia ergo unum aliud [illegible] quia superior et posterior conveniunt
sunt coexistentia sub eadem specie. Sed superior et posterior universalis convenientia sicut
subordinata creatione [illegible] ens quod in creando et suppo-
opinionem Wiclef quod despecto bono communi de statu divino
et melius tunc arguitur. Sequeretur quod ens quod ut sic esset
melius quam deus ut sic eo quod ens quod ut sic est communius quam
deus ut sic quia omnis deus est ens quod et non econverso quia non omne
ens est deus. Si dicitur quod 2m [illegible] omne ens est deus
Contra sequeretur hic omne ens est deus ergo omne ens deitate est
deus ergo formaliter [illegible] Consequentia patet omnis homo est aliquis homo ergo omnis
homo est homo [illegible] homo universalis est homo. Antecedens patet quia ille homo
est aliquis homo et iste homo est aliquis homo [illegible] Si dicitur quod aliquis sit
[illegible] tunc sequitur quod illa non [illegible] aliquis homo [illegible] et ultimus
homo [illegible] quod est [illegible] Septimo omnis superior vel posterior est tam superior vel
posterior et omnis superior [illegible] ergo universalis et iste homo
communis non est idem cum illo homine [illegible] quod est iste homo [illegible] plures
homines sunt ponendi [illegible] quia si omnis superior vel posterior est tam
superior vel posterior [illegible] ergo superior tunc posterior est superior [illegible] Ad rationes
contra opinionem. Ad primam est negandum [illegible] quia [illegible] arguetur
quod natura hominis esset melior homine quia melior est magis [illegible] quam
hominem esse patet quia prius est non [illegible] magis quam non [illegible] hominem
quia si non esset natura non esset homo. Similiter prius est [illegible]
veritatem quod animam intellectivam non esse ergo melius est animam
veritatem esse quod intellectivam quod omnibus non valet ergo [illegible]
[illegible] non [illegible] quia non dicitur quia despecto [illegible] est peior de
tanto [illegible] est melior [illegible] ubi [illegible] non

presupponit aliud quod alias est in proposito. Ad 2m / illa propositio in et non in
solum convenit esse alicui pro te esse contra / ut patet propositio in ... et non ...
convenit esse al. et non in solum convenit esse al ... vero / quia et non al
simul ... negative quia in ... al simul et non solum in s. sorti
Sed quod est una de toto composito ... est ... eo quod ut ... al
... in et non solum in. Ad tertium quando sortes cognoscit universale esse hominem
vel ibi hic universale determinat actum cognoscendi et est verum et conceditur
quod in re est quod sortes cognoscit universale hominem esse in cognitione vel
aliquo determinat hic esse vel rem cognitam pro quod tunc vz sortes cognoscit
hominem ... quia ... cognoscit. Ad quartam / nego ... approbatorum
quia quia sortes ... simul ... est homo / ~~quia filius plato est homo~~ / nego
quod nullus alius homo ... homo / nego quia plato ... est homo a singulari
est homo / quia filius plato est homo et hic ... non tunc vz ... ille / si ...
... Ad quintam / quando sortes et plato conveniunt in specie ... quod
conveniunt in specie que est signum ... quia ... homo species ...
... signum dicit. Ad sextam quod sortes et plato in nullo conveniunt
si hic ... alicui vel aliquibus quia ... Aliter dicitur quod duplex
... simul et est verum vel individuum aliorum ... alia
est species collectiva et est aggregatum ex omnibus et aliqua talis est
... aliqua ... Modo dicitur quod sortes et plato conveniunt in
specie collectiva vel in aggregato omnium hominum Consimiliter dicitur ad ...
quod aliqua species humana est ... simul et aggregata. Ad septimam
quod ... vim ... ratione propositionis ... est omnem
hominem esse al. Si vero dicitur ... est ... si ...
quod omnem hominem esse al est ... concedit ... tunc Ad octavam
... omnem hominem esse al ... nego quia si hic ...
al et ... homo simul est ... aliquid homo est ... homo est
... vel hic ... ibi ... tunc quia non vz. quia argumentum a
... quia non vz / quia ... Ad nonam ... ad determinatam
... Ad decimam quando ... homo ... non ... non esse / quia non vz
... ambe ... precedat ... homo ... probat. Ad
undecimam nego quia / ... non ... homo est ...

qua ho est qr argui asuppo^e ofusa ad determinataz Ad ducdeci
qu^r deo placet omne ens i^r deo est placitus et tercio ly plac
pp^o cius est fluy s^m tercio d^ri pri^r tu no dz resolui d sicud pp^m
vol dz sic resolui i^r deo placitu e omne ens i^r Ad tredeciaz
qu^r quidqz requi^r ad esse alicuiq h^c est ea i^r intima illius
h est flio/ quare/ qr requi^r ad esse fort et ly no est ea i^r intima
eius Ad vltimu dicitur/ qp ille tinq ens diuidi d sbaz et acciis
et nullus ens reale diuisione diuidi in sbaz et accns etc

32 Utrum res intima vl^r conveniente dicat vle vitelloff

arguit sic qp no/ qr alis deus vidi^r a dequantacoe prima bl
qp vle est quitable plumbus/ sed forte vl^r intima no est co:
municabilis plumbus i^r/ Secdo sic qp ho posset in re desse ossm
ut de vno aere in aqua Tercio sic/ qp intellectu deusepto non
esset ssb ul vle eo qp tunc nulla res vlis acepi^r/ Quarto sic qd
bos et asinus cent eius^d ssi qr cent forte stante qp h
eos cento sic qp sor cet spes ssima gen^s subalt^m Septo sic
qp tot cent ssb quante est cent individua eo qp q^a diui:
diuid vl^r intellectu eff ssb ul genus i^r Pro quo nota quitatem
est multiplex q est essencie sz vbi vna cencia plib^s cencialit
et suppoi^r distincti quita/ et illa in ullo salua^r/ nec diuid
nec in aliis i^r/ Alia est quita^o in subiciendo et ma subicit
formis sbancialibus et accibus Alia est d ammstudo et sinub
ml^t simeus di^r istl quitari Alia z quita^o in ppticipando
et spes collecta di^r aggregatio quomibus horibus et oibus ostis
pticipat qr sor capit ptem ab alia/ Secdo no spes est
dupl^r s^r spes subalis/ et est res subgecta spe^co ss^lis ul in:
telligibilis Vol di^r res quo cencia z qr z^m sic ul z^m B ple
cencia est repibilis in plumbus vt est sor ul lapl q dur ss
ss^lco Alie sut ss spectasites et dur signa spe^a quia
Tercio Nota Aliquid pt tnsire de vna spe in alia/ dupl^r
vno^o locali^r sic qp cam z in vna spe tenetur in suo loco
pq h^c alia tamqz in sua loco/ et illo^o no z inconveniens
aliqd tnsire de vna spe in alia/ et h^c pbat z^m a^ud Secdo
pt tnsire desse sic qp sind ee spe^cieu vita^r tnsiet sic qp ho eet

asinus vel equus. Sic est in speciebus. Circa notandum aliqua dicuntur esse species
duplicibus modis possunt quia ab eo alio collectiue vel integraliter. Secundo omnes
homines sunt constituentes speciem quam integrant. Et Secundo homines ad primam dicitur
quod vile est communicabile pluribus. Secundo quia intelligitur dicitur collectio quod communi-
catur pluribus in participando videlicet in primo nobili. Ad tertium patet per predicta.
Nota. Circumscripto omni intellectu tertium actu tunc nulla esset species
specialis tertium actu tamen adhuc esset tertium potentia et aptitudine implere species
generalis que actu eo patet ex hiis dictis patet illud. Circa essentialis species
adhuc dicuntur species specialis. Ad primum patet. Ad secundum dicitur quod prima et secunda
similia vel quantum est genus quantum tertium et super vel dicitur quod ille descriptiones
solum dantur de speciebus individuis quibus que sunt signa et
non vera. Ad secundum dicitur quod tot erunt species specialis quot erunt
individua, tunc ad primum tertium dicitur quod loquitur de speciebus totalibus vel

Circa octauum Methaphisice queritur utrum celum habeat materiam. Pro quo nota

Egidius et sanctus Thomas dicunt quod in celo sit materia, Romanus, primo
quia intellectus inveniuntur diuisa individua sub eadem specie nisi ibi sit
materia. Sed in celo sunt diuisa individua scilicet diuise partes celi et orbes
Secundo necesse inueniri quia unitatis multiplicatur in eadem specie ergo non
habet materiam. Secunda vero est sancti Thome quia celum magis recedit a
simplicitate dei quam intelligentia. Tertia quia est magis compositum quam
habet materiam et celum est subiectum magis lucidum et diaphanitas
Quarto quod primum causa est omnium prima. Sed illa inferiora sunt composita. Sed tamen
celum non est sic compositum sicut inferiora quia celum est compositum ex formis
actiuis, sed illa inferiora ex formis actiuis et substantialibus. Et celum
compositum compositionibus quantitatis. Sed intelligentie sunt composite cum
speciebus et intellectionibus. Sed Alexander dicit quod celum non
habet materiam vel eiusdem cum materia inferiori vel non, si non, sic quod erunt
plures prime cause in eodem genere videlicet materia celi et materia inferiorum
que potest dicuntur sic, unde sequitur quod philosophus secundo methaphisice. Et ille
non possent differre quia non perfectas eo quod cause non sunt
primas. Eo quod omnis diuersitas sit summi causata. Ei vero dicitur quod est
corruptibilis omnis, tunc arguitur sic: celum habet materiam quia formam. Contra
si celum illorum haberet materiam, sequitur quod celum esset corruptibile, patet

eo quod omne compositum ex materia et forma est corruptibile propter materiam cuius
appetitus illius nunc in tota sua specie omnino non esset frustra. Pro
Nota materia sunt multiplex et 2m hec celum habet materiam vel non habet. Unde
sunt compositum subiecta passiva subiecta forme substantiali. Alio compositum subiecta
quantitativa vel propter quantitativa. Tertio sunt compositum subiecto [illegible].
Quarto compositum subiecta subiecta motui. Modo dico quod celum non habet materiam
primo modo quia alias esset corruptibile ad quod stat quod habeat
materiam. Quarto modo ad rationem Themistii dicentis quod habet materiam
in istis inferioribus quia quod celum esset corruptibile. Dico quod hic intelligit
omne compositum ex materia et forma subiecta et contrariis activis et passivis
ad invicem sicut caliditas et frigiditas hoc est corruptibile. Modo
celum est solum compositum ex magnitudine et motu et lucido et dya-
fano. Nota aliqui celum sunt quintessentia et orbe quintessentia
Q aspacionem est in orbe. 2o celum habet aliquid loco forme substantialis
sicut intelligentiam et aliquid loco materie sicut orbem. Sed compositum
in inferioribus hoc habet formam substantialem que nunc sue materie inheret
et sibi non apparet ut intelligentia celestibus orbi etc.

Utrum materia sit separabilis a forma.

Pro quo nota separabile dicitur quod potest separari. Secundo nota quecumque dicuntur separari
quod prius sunt coniuncta. Item nota forma est duplex quedam inherens
quedam dicitur forma manens ut intelligentia celi. Tertio nota
questio potest intelligi uno modo in isto sensu ut sit sensus materia potest separari
a forma i. potest separari a forma et ibi loquitur forma duplex tunc dico quod
hoc est falsa materia potest separari a forma quia materia non potest esse omnino forme
coniuncta ergo non equaliter potest separari quia intelligentie non potest esse
coniuncte. Sed loquendo solum de forma inherenti tunc probatur questio
eo quod omne [illegible] potest esse coniuncta. Alio quo nunc in isto proposito
ut sit sensus possibile est materiam esse separatam a forma. hoc [illegible]
cado formam qualitercumque quia alias materia posset esse cum vacuum
et hoc sola [illegible] quod [illegible]. Dico habet materia possit esse sine forma
non separari aut [illegible] quia potest esse sine illa forma [illegible]
nunc dico [illegible] eo quod ad separabile presupponit omnino separabilem sed ad
esse sine illa hoc non presupponitur. Descendo omne quodlibet est

De secundo unum quodque est separabile ab illo quod non est de eius essentia co
quia est indifferens ad quamlibet formam Respondetur negando maiorem quia contra
medium ulli est essentia et a nullo separabile sed bene sic Omne quod est quantum
aliam et non est de eius hoc est absque separabile modo sic est de materia
Nota illa possibile est materiam separabilem esse a forma dicitur
intelligi vel compositum inesse materia est separabilis ab illa forma
et materia separatur ab illa forma

Utrum forma sit separabilis a materia

Conmentator 7
dicit quod impossibile est formam separari a materia Pro cuius intellectu nota
quod forma talis quedam est educta de potentia materie per virtutem
agentis naturalis Alia est forma per simplicem emanationem ab intelligentia
transfusa et non educta de potentia materie etc est intellectiva humana
Secundo nota Quidam est separatio que contrariatur compositioni prout dicit
porphyrius quod animal est aliquid separabilis Alia est separatio realis
et hec duplex transfusa unus de potentie et separatio est aliquarum partium
coniunctarum segregatio ab invicem ipsis remanentibus etc quando lignum
frangit una portio separatur ab alia Alio modo sumitur privative et
sic quando aliqua coniuncta fuerint non coniuncta per aliquam separationem
vel corruptionem etc mortuo asino separatur eius forma. i. corrumpitur
Modo ad quorum dico quod forma educta de potentia materie non est
separabilis a materia secundo separabile positive patet quia omnis talis forma
post suam separationem corrumpitur quod non positive i. Et hoc vult
commentator super hanc literam tamen illo tamen stat quod omnis talis forma
educta etc sit separabilis privative quia prius fuit coniuncta
materie et post separationem corrumpitur Sed forma non educta de
potentia materie ut intellectus humanus illa bene separatur a materia positive
Contra primum tamen omne quod non dependet ab aliquo et est sibi
coniunctum potest separari ab eodem Sed forma in ordine ad materiam
est huiusmodi Respondetur quod forma dependet a materia subiective
et materia et forma in genere cause formalis Contra maior
est falsa quia propria passio non dependet a suo subiecto quo
est idem cum ipso et tamen est de quidditate et tamen non potest separari a
suo subiecto Correlarie sequitur quod licet in composito forma
non sit separabilis positive a materia tamen propter hoc compositum non
debet dici perfectum sed sufficit quod sit privative separabilis

Utrum numerus varietur secundum speciem per appositionem vel additionem vel subtractionem unitatis

8
Pro
quo nota Aliquid variatur per virtutem unus positive sic quod sub
utraque termino mutatione manet idem ut quando album fit nigrum
Alio modo aliquid variatur corruptive et privative etc quando unum
transfertur a contrario in contrarium variatur quia corrumpitur
Primo non licet Est secundum aliquos ab aliquo non verificatur de numero eo quod oportet

numer' ꝑpria essen̄ cnãa / ꝫ sic tnarius ē nūs erit ul est erronius alter dicatur ꝙ ens etc. Dr' ꝑnomo sim' etc. nūq̄ difficiliter demus alios ca̅ agregatiue et sic bene diffici demus Ad q̄oꝫ dico ꝙ ꝑ addicionem uel subtractionem vnitatis nūs variat' forū ꝑꝫ quia statim accedit speciem illius nūi et auffrendo vnum statim ꝑꝫ nō erit tnarius ꝫ binarius et hoc vult ph̄us octauo hu(ius) / D. tam magis et minus nō diuersificat speciem Rꝫ hoc solum vm̄ ē in substancia libius (2 nō accitalib) igitur

7 Vtrum species rerum ħnt se sicut species nūi

quo nō species rerum sunt duplices quedam sunt intensibiles et remissibiles in sui essen ut aliqua species qualitatis actionis et passionis alie sunt species nō illo mō essen' intensibiles uel remissibiles Ad s dico ad questionem ꝙ species rerum nō intensibilium et remissibilium habent se sic species nūi illo ꝯtrarius sicut ꝑ addicionem et ablacionem vnitatis variat' nūs sic ille species nō ꝑnt capere addicionem uel diminucionem secundum ꝑfectionem essencialem sic ꝙ species mutaretur et ꝑo dicitur in p̄dicamentis ꝙ sb̄a nō suscipit magis et minus sed quo ad augmentacionem nūi species rerum nō ħnt se sicut species nūi q̄a ꝯ infinitū nūs ꝑt augmentari quod' nō ē de speciebus rerum quia datur suprema species scilicet deus et infima sicut materia ꝑma Eciam sic nūs binarius est pars alterius nūi sic eciam vna species ꝑt esse pars alterius speciei ut forma est pars compositi uel materia

6 Vtrum forma substancialis sit eiusdem speciei cum composito suo

ꝙ sic ꝑbat quia forma substancialis et suum compositum sic se habent ꝙ vtrumque est al quia vtrumque componit al ꝑo quia anima dat esse hoī et mō dat ꝙ nō ē ꝯ ꝑmo ꝯ ꝑo elementorum 2' Confirma' Anima ē substancia racionalis ꝑo est homo anima ꝑbatur q̄a anima racionalis' et est substancia i' ph̄us vult oc̄ta' huius tenet oppositum ꝑ quo notandum concedendum ē ꝙ forma cum suo ꝑto sunt eiusdem speciei accidentalis scilicet quantitatis scilicet quia sunt tnai' ꝫ nō sunt eiusdem speciei substancialis et hic vult ph̄us eo ꝙ vnum essencia' est simplex et nō diuisarum racionum quar' tam aliud ē i' Ad raciones ꝑ oppositum quando arguitur' vtrumque est al scilicet forma et compositum q̄' vtrumque ꝯponit al distinguit' vel lū vtrumque te' diuisiue tunc est sb̄a quia sequitur ꝙ anima componit compositum Rꝫ tenendo collectiue sicut vnum est commune' concedit' ꝙ vtrumque collectiue est al ꝙ nā et forma simul Ad s̄m ꝙ' forma dat esse homini Rꝫ' solus binarius dat

esse hominem ad illud intellectum quia compositio et essentia dat hoc quia hominem constituit secundum formam hoc non facit. Ad tertium dico: licet volebat unus est in predicamento qualitatis ergo anima est rationalis quia utitur ratione. Sed quando est in predicamento substantie tunc non est substantia rationalis i. non est species sub forma volebat. Et hec pro opinione Archiepiscopi

Utrum accidentia habent materiam ex qua fiunt 1

Pro quo nota accidentia considerantur dupliciter uno modo quo ad sua supposita et concreta alio modo quo ad sua formalia et abstracta. Secundo nota accidentia habere materiam ex qua fiunt intelligitur uno modo essentialiter et compositive et illo modo non habent materiam ex qua fiunt. Alio modo accipitur et secundum subiectionem vel secundum quod supponit et accidentia habent materiam quod dicit Philosophus duodecimo huius quod omnium generum sunt eadem principia secundum analogiam et sic forma et materia sunt principia substantie composite. Sed sunt secundum analogiam principia accidentium. Modo ad questionem dico quod accidentia secundum sua formalia considerata et abstractive non habent materiam ex qua fiunt essentialiter et hoc vult Philosophus octavo huius. Dicitur primo secundum sua formalia quia quale quantum sunt accidentia concreta et habent materiam similiter ut que non supportantur habent unitatem per materiam sed non ratione formali. Vult non hoc. Dico secundo non habent materiam ex qua fiunt ut esse accidentis est in suo subiecto et materia etc. Dicitur tertio ex qua fiunt essentialiter quia accidentia abstracta bene habent materiam ex qua fiunt accidentaliter ut compositum corpus ex materia et forma et accidentibus ut subiectum et hoc vult

Utrum immediate ex aceto potest fieri vinum et ex mortuo vivum sicut ex vino acetum et ex vivo mortuum accidentia 8

Pro quo sciendum quod uno modo dicitur causa materialis totalis alio modo causa materialis partialis. Modo dico ad questionem quod immediate ex vino potest fieri mortuum et ex vino acetum licet ad corruptionem tamen quia materia sufficienter potest disponi et transire per recipiendo formam mortui vel aceti immediate ut dicitur etc. Sed ex mortuo immediate non potest fieri vivum et differentia est ex parte dispositionum et transmutationum naturalium sufficienter disponentium materiam ad receptionem forme que materia immediate non potest disponere. Sed licet mediate ex mortuo potest fieri vivum ex eo quod mortuum primo resolvitur in materiam primam stabit sub forma alteri deinde sub forma semine etc.

Dic quod corologicus transmutationem potest fieri vi[illegible] et ideo secundum sit incompleta et non completa / et sic patet ad quod dicit tamen malorum partialem et non totalem quia totaliter materia mortua non potest manere ita tamen considerat secundo dicatur et cetera etc.

9 **Utrum materia et forma faciat unum essentialiter** : pro quo notandum materia et forma divisim sunt multa vel plures in esse essentiali et propter differentia et mixto essentiali et sic divisim / et tamen sunt unum compositum essentiali continuitur Et ergo non secundum illa sunt plura essentialiter ergo non sunt unum Et ergo dico quia materia et forma sunt unum essentiale Ratio est quia unum sic se ut potentia et aliud ut actus / et ergo sunt unum tamen actus et potentia absolute non sufficiunt / quia quia materia ad quod potentia et forma cuius est quae est actus / et tamen non sunt unum / et ergo oportet dicere quod illa duo secundum sufficiunt quo ad causas intrinsecas / sed ultimo requiruntur facientes et coniungentes sicut unientes materiam cum forma et non sufficit quecumque unio sed oportet quod unio requiritur in inhesionem propter intelligentia et celum et sic essentialiter et substantialiter propter compositum et actus Et ergo dico quod materia et forma sunt tales naturae ex quibus fit unum essentiale Ultra sic sequitur uniens illa duo unitur secundum inhesionem sicut quod ista forma materiae inhereat substantialiter et essentialiter / et licet illa divisim sunt essentialiter / plura tamen composita unico ut sic fit unum essentiale / collective sicut unum genus / et sic est quod philosophus vult insinuare in decimo metaphisice etc.

(**Circa nonum methaphisice queritur utrum divisio entis in actum secundum potentiam sit bona etc.** pro quo notandum actus et potentia multis modis capiuntur Uno modo actus pro motu et operatione vel Et potentia sumitur pro principio illius motus et tale principium est duplex scilicet principale et instrumentale / Et omne ens est actus vel potentia Alio modo actus sumitur pro forma inherente / et potentia sumitur pro subiecto in formae Et illo modo talis divisio non est sufficiens eo quod deus [illegible] ens et tamen nullum illorum Tertio actus sumitur pro agente considerato in ordine ad passum Et potentia pro passo considerato in ordine ad actum

et illo^o verum diuinum est insufficiens. Cuiatio^e dicitur quod sicut verum dicitur potentia capitur dupliciter. Uno modo potentia est ullum posse esse / et actus est verum esse / 2° potentia quod sic superius et actus sit inferius. Alio modo potentia est verum non esse ipsum tamen posse esse. et actus est verum posse esse / et illo^o diuinatio est verum sufficiens quia omne ens aut est actu aut potest esse etc.

Utrum actus et potentia sint opposita. Pro quo nota quod potentia capitur pro illo quod est et potest esse tunc non opponuntur sed sunt sicut inferius et superius. Secundo capiendo actum et potentiam primo^o tunc opponuntur relatiue 2^m dici / quia unus omnis actus alicuius potentie est actus et e^o et hic actu vel aptitudine propter dormientem. ibi est potentia et tamen nullus actus actu potentia. Sicut celum materia prima est potentia et est subiectiue operata / quia alicuius operationis potentia / Sed capiendo actum et potentiam secundo^o tunc etiam opponuntur relatiue / quia forma et subiectum cui inheret opponuntur relatiue. quia potentia et actus / quantum quantum ad rel aut per quia omnis materia alicuius forme est materia. capiendo etiam tertio^o vero opponuntur relatiue 2^m dici licet non 2^m esse videtur / Sed capiendo capiendo illos terminos tunc opponuntur priuatiue quia potentia illo^o dicit verum non esse et addit ipsum posse esse / sed actus dicit simpliciter verum esse etc.
Sed loquendo actus et potentia non opponuntur / quia potentia capitur ut est ergo veri nulli opponuntur etc. 2

Utrum aliquod agens possit agere in seipsum. Pro quo 3
nota. Aliquid agit in seipsum dupliciter. Uno modo per se. Alio modo per accidens
Per se contingit dupliciter. Uno^o saluatiue. Et intellectus saluatiue per se
agit in seipsum producendo intellectum sibi et voluntatem. Alio^o
contingit hoc corruptiue tunc nichil agit in seipsum per se corruptiue
eo quod omne ens seipsum diligit permanere in suo esse. Sed per
accidens aliquid agit in seipsum saluatiue ut anima mouet corpus
et per consequens mouet. Alio^o corruptiue et cor calefaciendo nimium
alia membra ipsa corrumpit / et per consequens seipsum corrumpit
Modo dico ad questionem quod nullum agit in seipsum per se corruptiue
nec nullum agit in seipsum tamquam totale agens. eo quod deus ad hec
actionem concurrit. Secundo tamen deus agit in seipsum tamquam totale agens

2ᵃ etc. Respondetur quod intelligitur quod nichil agit in se ipsum non-na actione. Modo intellectio qua deus intelligit et vult se sunt actiones eterne. Aliter dicitur quod licet deus intelligit et vult non tamen agit in se quia illud quod agit in aliud debet illud mutare sed deus se ipsum non mutat 2ᵃ etc. De 3ᵒ si deus ad omnem actionem concurrit tunc et ad actionem malam concurrit. Respondetur quod nulla actio est mala inquantum deus ad ipsam concurrit eo quod deus dicitur de quo dicitur ad illam actionem concurrit etc. ergo actio inquantum refertur ad agentem primum semper est bona. Sed si refertur ad agentem secundum tunc aliquando fit mala eo quod quando ad eandem actionem non concurrit eo modo quo concurrere debet aliquando. Consimiliter dicitur quod licet deus ad omnem que fit concurrit tamen non omne peccatum opponimus ipsum denominare quia multa sunt peccata imperfectionis significantia ut comedere bibere que deum non denominant eo quod deus est agens primum. Aliqui tamen dicunt quod talis actio denominat deum talem denominat tamen deum principaliter calefacere eo quod deus principaliter calefacit.

Utrum cuilibet potentie active correspondeat una potentia passiva et econtra

Ad questionem dicendum dicitur quod sic et hoc eliciatur ex diffinitionibus potentie active et passive ut patet quinto metaphysice sed tamen non oportet quod tot sunt potentie active quot sunt potentie passive nec econverso quia pluribus activis correspondet una passiva et pluribus intellectibus una alia intellectiva. Similiter pluribus passivis una activa ut patet. 2ᵒ notandum quod est potentia activa quedam est ad actum completum ut descendere deorsum. Alia ad actum incompletum ubi semper restat adhuc aliquid agere ut in divisione continui etc. et homo potest continuum dividere in infinitum non tamen cum quibuscumque instrumentis nec qualitercumque dispositis. Vel dicitur quod non oportet cuilibet potentie active potentiam passivam correspondere secundum omnem modum et omnibus modis quia deus est infinite actionis et illi nulla potentia passiva correspondet si dicamus de materia prima cum illam deus potest corrumpere. Tercio nota aliquid est visibile quod natum a illo agente potest videri ut ultima spera tamen quod totum ex parte sua est tunc non repugnat videri licet propter obstacula potest videri. Similiter ostendere sunt etc. non habet potentiam naturalem descendendi in vacuo que potentia est reducibilis ad actum tamen si vacuum esset et si ibi poneretur non repugnaret etc. patet quod quod est vera materia est

Utrum potentia irrationalis potest in opposita pro quo nota
irrationale uno modo dicitur alterum partem contradictionis et assumitur irrationalis
secundo sumitur pro eo quod non utitur ratione tertio sumitur pro illibero et illo modo
sumitur hic modo dico quod quo secundo solutio primo (?) est falsa quia lapis potest
moveri et non moveri ignis potest calefacere et non calefacere sol in-
durat et liquefacit etc. et hic declarat textus de potentia activa quam
passiva quia non potest inesse et recipere formas contrarias et quando potentia
irrationalis seu illibera potest in oppositum aliquibus non eodem sed diversis
sed potentia irrationalis seu illibera non potest in oppositum omnibus eodem sed diversis
sed quod omnibus inesse sed plures conveniunt ut lapis qui movetur omnibus
eodem sed diversis potest in oppositum contra tamen deus est potentia rationalis
et necessario vult sed contra non potest in oppositum pro quo nota duplex est
necessitas quedam est inevitabilis alia est compulsionis vel
coactionis modo prima necessitate impossibile est deum non esse sed 2a
necessitate deus non necessario est quia deus non necessitate est coactus
et compulsus etc. Nota lapis potest moveri et non moveri non debet sic
poni in esse lapis movetur et non movetur sed sic lapis nunc movetur
et nunc non movetur pro diversis temporibus etc.

Utrum differentia inter potentiam rationalem et irrationalem sit bona
ubi dicitur quod potentia rationalis est oppositorum et potentia irrationalis non pro quo
nota quod omnis potentia cognoscitiva 2m suam essentiam vel 2m potentiam
separationem vel suppositionem cognitionis est potentia rationalis vel libera 2m
additur potentia voluntate que cognitionem presupponit sed non differentia debet
intelligi quod potentia irrationalis non potest in oppositum omnibus eodem sed
diversis et sic alii glozant de potentia activa solum propter maiorem partem
que est individuus adequatus formarum recipienda diversum est
dicendum sed tamen Buridanus dicit quod secundum potentiam potest intelligi quod pluri-
bus dicitur de materia prima dicit quod materia prima omnibus dispositionibus
accidentibus eodem sed diversis non potest in oppositum sed 2m potentiam essentialem
ipsius et diversum est dicendum tunc forte in oppositum potest tamen differentia
intelligitur de oppositis contrariis vel contradictoriis quia potentia irrationalis potest in
oppositum omnibus eodem sed diversis sed non relativa sed assumitur

pt in duplum vel dimidium. Secundo nota. Rationale tamen tripliciter h[abet] quo
comparari sentire animam. Alio modo tamen pluribus. 3o tamen proportionaliter. Circa tertio
Nota intellectus habet in se quatuor operationes scilicet simplicium
omnium compositionem discursum et assensum. Modo quo ad primum apprehensionis
liber est quia habet obiectum sufficienter presentatum propter quod apprehendit. Similiter
quo ad assensum. Tertia non est liber eo quod primo et principaliter non pt discurrere
in virtute sua. Similiter bonitas habet diversas operationes potiores
quam illas non potest. Libera est quo ad illas pt impediri. Alio modo inti-
ores et immanentes, et sunt diversae. Quaedam sunt principales actus
voluntatis ut complacentia et displicentia, et tamen quo ad illos non est
libera. Alii sunt actus secundi ad quos sunt actus sunt actus volendi
et nolendi, et quo ad illos voluntas est libera. Circa nonum tertio
est potentia vitalis, quae instrumentalis ut manus vel organum mediante
quo operatur. Alia est potentia dispositiva ut habitus vel dispositio secundum
quas homo agit. Tertia vero principalis ut intellectus vel voluntas et
de illa intelligitur. Secundo dico ad quosdam quod dicitur de illorum ponere quod
potentia vitalis vel libera vel rationalis omnibus ad suum actum concurrentibus
ad quae est libera eodem sic se habentibus eo quod aliqui sunt activa aliqua
passiva aliqua corporalia que non possunt se eodem modo habere. Omnibus g[o]
istis eodem se habentibus pt in opposita contraria vel contradictoria, et hoc secundum actus
secundum quos est libera. Circa nonum omnia illa adducuntur. Sed po-
tentia irrationalis omnibus illorum sic eodem habentibus non pt in opposita contraria vel
contradictoria, et illorum intelligendo hoc ut patet sic de nobilibus tamen dicitur hic.

8 **Utrum diffinitio potentiae liberae sit bona ubi dicitur** / Assignata
est illud cum sic se habuerit actus cum potentia dicitur fieri in quo et ipse le
pro quo Nota. Sic dicitur potentia hic. Tunc potentia actus non potest deduci
ad possibile secundum ipsam verum per principium contingentia timoris ut est de
videns illumina actus sic oriditur proveniendo p[ro]cedentem demonstrando
aperte subiti scilicet hic est videns demonstrando id quod possibile sunt tamen
Similiter illa non natura pt esse sine forma, id est non natura est sine forma
tunc corporis. Similiter illa tussiens pt non tussire sed non tussit. Similiter
9 videns pt non videre sed non videt et cetera. Conclusio universalis illa
diffinitio possibilis est bona, et quaecumque omnia contenta sub diffinito et cetera.
1 **Utrum omnis potentia reducitur ad actum** In secundo

Capitulo tum noni (?) hetur quod no(n) e(st) ma d(icitu)r p(ossibi)le est aliquid esse
quod no(n) erit Aliquis dicit quod nichil p(ro)hibet po(tenti)am frustrari q(uo)
ad imdiuidua ut s(ort)or p(ossibi)le est esse papam que po(tenti)a ibi e(ss)et frustra
in ordine quo ad papatum lic(et) no(n) simpl(icite)r est frustra. t(ame)n eadem po(tenti)a
no(n) est frustra quo ad totam sp(eci)em Nota licet t(ame)n sit aliqua impeditio
p(ro)pt(er) q(uo)d p(ro)p(ter) (h)oc (?) tp(ar)e aliqua po(tenti)a no(n) reducit(ur) ad actum t(ame)n ulla impeditio
est p(er)petua lic(et) t(ame)n su(n)t (?) p(er)petuum est impeditum vel violentum
(et) illo(m)o po(tenti)a frustra(tu)r in indiuiduo que aly na(tur)a no(n) p(otes)t reduci ad
actum Aliquis c(on)cedit illa(m) p(ro)po(sitionem) Omne q(uod) p(otes)t esse est et p(ro)bant
eam q(uia) p(otes)t aliq(ui)d q(uod) p(otes)t esse est. et nichil est q(uod) p(otes)t e(ss)e q(ui)n illud est
ig(itu)r Modo 2a p(ro)ponens est v(er)a eo q(uod) ibi t(ame)n est restringit(ur) p(ro)p(ter)ituus
Sed t(ame)n venator negat ea(m) et p(ro)ponit ea(m) sic q(uo)d p(otes)t esse est
et nichil p(otes)t esse q(ui)n id est Admittendo id restrictum, ino illomo
p(ro)ponendo 2a p(ro)ponens est falsa et (er)go ea(m) negat ut patet etc.

Utr(um) actus infiniti et vacui possint separari a pote(nti)a 8

p(ro) q(uo) Nota Opposita sunt du(pli)cia quedam ubi neutr(u)m est p(r)incipium
alt(er)i et ibi v(er)um ab alio est sepa(rabi)le quedam v(er)o sunt p(r)incipia ut act(us)
et po(tenti)a Secundo nota aliqua dicu(n)tur separabilia dup(licite)r Uno modo quo ad e(ss)e
sc(ilicet) q(uia) unu(m) p(otes)t esse sine reliq(uo) Alio modo quo ad notitiam s(cilicet) q(uia) unu(m)
p(otes)t cognosci sine reliq(uo) Modo dico ad q(uestionem) q(uod) actus infiniti q(uo)
ad diuisionem no(n) est sepa(rabi)lis a po(tenti)a eo q(uod) infinitum nunq(uam) erit actu
diuidat(ur) q(ui)n sit ulterius aptum est diuidi et sic inte(lligitu)r quo ad esse
licet t(ame)n quo ad cognoscere eo q(uod) actus infiniti p(otes)t cognosci sine
eius po(tenti)a et indiuisione Conclusio 2a capi(en)do vacuum pro loco aliquo 9
corpore no(n) repleto quo t(ame)n aptus est repleri actus vacui nunq(uam)
separat(ur) ab eius po(tenti)a eo q(uod) no(n) est p(ossibi)le q(uod) ille locus sit repletus
uno corpore sic q(uod) no(n) possit alio repleri etc. et sic de eodem intelligi
de separatione quo ad esse sed non quo ad cognoscere etc.

Utrum Omne q(uod) aliquis facit ipse potest facere p(ro) quo 9

Nota facere est du(plicite)r. quodd(am) est simpl(icite)r facere et est aliq(ui)d de novo p(ro)
ducere Aliud est facere 2m quid. et sic est facere tale vel tantum
Et no(n) p(otes)t (quan)t(um) facit tale vel tantum (er)go facit/ 2o no(n) s(equitu)r. ille facit sorte(m)
nigrum (er)go fa(cit) sorte(m) Secundo nota po(tenti)a est du(plicite)r sc(ilicet) p(ro)pinqua et re-
mota Prior sit potentia p(ro)pinqua q(uod) una p(ro)ductione p(ro)duci(tu)r

Sed remota dicitur sic · quod pluribus productionibus fit et illo modo puer potest
facere actus militares sed non vincta operatione modo dico quod non
omne quod aliquis faciet sic potest facere potentia propinqua et sic vult philosophus
in textu ut dicit unum · quod aliud est tria non est potentia ad sessionem Con-
clusio secunda / Omne quod aliquis faciet sic potest facere potentia propinqua vel
remota ut puer faciet actus militares · et illos licet potentia
propinqua non potest facere tamen eos potentia propinqua vel remota potest facere

10 Utrum actus sit prior potentia diffinitione · tamen senectute etc.

Primo nota actus et potentia duo opponuntur relative et unum diffinitur
per reliquum et ergo alio modo opponuntur privative et ut potentia diffinitur privatio
et habitum · et non ergo ergo sciendum quod actus sit prior potentia diffinitione videlicet quantum
nominis / quoniam ut potentia est rerum actu non existere ipsam tamen posse existere
et illo modo intelligit philosophus Secundo nota actus bene diffinitur per potentiam
quid nominis ut actus est rerum non ita existere sicut dicimus potentiam
existere sed non diffinitione descriptiva vel quidditativa etc.

11 Utrum actus sit prior potentia secundum tempus / Primo
nota sicut dicit Egidius · hic actus et potentia multipliciter adinvicem
possunt comparari duo modi sunt secundo actus non est prior potentia secundo uel equivoce
quia actus simpliciter est deus qui est sua potentia activa et non
potentia passiva Alio modo sumitur quod actus secundum speciem comparetur ad potentiam
secundum speciem / et illo modo unum unum non est prius alio · quia actus eorum est
secundum circulum quia unum prius est in potentia ad reliquum vel in actu adaliud
Alio modo comparatur actus individuum / et illo modo potentia individuum est prior actu
individuum ut antiquus potest esse et tamen non est actu Tertio modo comparatur
actus secundum speciem ad potentiam individuum / et illo modo actus secundum speciem
est prior potentia individuum et sic potentia propinqua / et illo modo actus est
prior potentia propinqua sive generati vel individuum ut prius est generans
quam effectus producitur etc. vel quecumque potentia data individuum
aliquid prius actus per secundum speciem ille precedit illam tamen potentiam
eo quod deus est actus primus ad omnem potentiam Dicitur in potentia propinqua
quia potentia antiquus fuit ab eterno eo quod deus ipsum ab eterno voluit
esse / sed ab eterno nichil prius tamen hic potentia remota non propinqua

12 Utrum actus sit prior potentia secundum substantiam et perfectionem / philosophus
in textu dicit quod sic Et debet sic intelligi secundo actu non potentia activa
abstracta sed potentia activa vel passiva / vel potentia activa in actu

ut homo agens dicitur actus ergo dico quod actus est potentia activa vel agens ut sic est perfectior sua potentia particulari ut sic Dicitur primo actus i. potentia actuata per actum qui est operacio a tali potentia procedens que non est perfectior quam illi actus dicitur secundum ut Quia stat quod virtus agens consideratur secundum racionem secundum quam est in perfecta et est actus mali seu sub racione mali quare deterior sua potencia Dicitur tercio particulari quia non oportet quod sit perfectior potentia ubi quia dicit glosa et adducit vocem in libro physicorum bona est quod finis semper est melior est potencia Secunda est quod unusquisque materia accipit formam de potentia secundum quam accipit formam dicitur esse in actu et quod omne tale est perfectius secundum potentiam igitur Tercia illud est perfectius secundum quod perfectius indicamus secundum actum perfectius indicamus quam secundum potenciam ut homo vigilans perfectius indicatur quam dormiens

Utrum in sempiternis sit potentia Pro quo nota quod potentia 13
uno modo capitur pro potentia activa vel passiva vel breviter illo quod potest agere vel in se recipere vel pati Alio modo capitur potencia transmutationis secundum quam attenditur posse esse et non posse esse Alia est contradictionis secundum quid ad quale vel ubi Nota sempiternum quoque dicitur quod caret principio et fine sine sine duracionis non curando an necessitas careat vel contingenter illo Et illo modo alie intelligencie anime intellective sunt eterne tamen non necessario eo quod omnia illa potest destruere Alio modo dicitur eternum quod caret principio et fine et necessitate et solus deus gloriosissimus est eternus Modo ad questionem dico quod in sempiternis reperitur potentia primo modo quia est potencia activa materia prima et intelligencie sunt potencie passive eo quod in se formas possunt recipere sive accidentales sive substanciales Conclusio secunda In sempiternis est potentia contradictionis secundum quid vel ad quale vel ubi ut patet aliquando est in oriente aliquando in occidente Secunda luna aliquando est illuminata aliquando non Tercia Conclusio Responsalis ad intencionem philosophi In sempiternis non est potentia contradictionis seu contingencie patet quia alias possent esse et non esse et si sic sequeretur quod non essent sempiterna eo quod eterna numquam possunt non esse

Utrum actus in malis sit deterior potencia 18
Pro quo nota bonum dicitur multipliciter quoddam est bonum entis et dicitur ens bonum quod ipsum est sic dicit ipsum volunt ce et malum oppositum nichil est et sic nullus actus est malus

id est non ens. Aliud est bonum bonitate nature et sic malum dicitur defectuositas vel suspensum in natura et sic monstra dicuntur mala. Alio modo bonum dicitur intelligibile et verum dicitur bonum intellectus sicut dicitur malum intellectus. Alio modo bonum dicitur bonitate moralem et malum malicia moralem. Secundo non ens rationale est duplex quoddam dicitur ens rationale ideo quod fit a ratione. Alio modo dicitur rationale quia habet rationem. Tertio non malum capitur tripliciter. Uno modo aliquid dicitur subiective et sic homo dicitur malus subiective. Alio modo aliquid malum formaliter et sic operacio dicitur mala. Tertio effective et sic opus dicitur malum. Tertio non potentia ad malum est duplex quedam est potentia remota ad malum. Alia est potentia propinqua ad malum et secundum illam homo dicitur esse in aliud secundum unam imitationem potest in illud malum. Modo ad quesitum dico quod actus in malum malicia moris ut sic est deterior et peior quam potentia in malum et hoc potentia remota vel peius est esse malum moris malicia quam posse esse malum malicia moris. Contra omne finis est melior ordinatis in fine sed omnis potentia est in actum ordinata igitur etc. Respondetur quando intelligitur de fine bono et bene per se intento ille est melior ordinatis in finem sed hic est oppositio modo quo argumentum non habet processum.

Circa decimum methaphysice. Queritur utrum illa sunt unum quorum intelligentia est una et indivisibilis. Quod non unum causa intellectu patet quia methaphysice ubi dicebatur una sunt quorum ratio est una etc. Item capiendo unum proprie prout dicitur de uno unitate individuali tunc quod est falsum. Sed capiendo unum analogice prout convenit se ad unum terminum modo vel proprie tunc quod prius conceditur. Dicitur non intelligentia quia sumuntur pro substantiis incorporeis ut angeli deus etc. de quo prima et secunda. Alio modo intellectiva sumuntur pro actu intellectus. Tertio modo sumuntur pro tantum quo aut quod intenditur et sic sumitur etc. de actu cum de indivisibilium in mathematica etc. et sic sumitur in proposito ita quod sit sensus hoc ista sunt unum quorum intelligentia est una id est que una apprehensione apprehenduntur ab anima sic quod prius et postea

sunt vnu spe quia sufficiant p vnu conceptu specie sed
capiendo spe ne Et3 se q sor et plato essent vnum
quia intelligen sortis et platonis e vna et indiuisibilis
dicit ut dictu e Item sequit q homo et asinus esset
ut vnu q2 intellia hominis et asini est vna et
indiuisibl qre go sunt vnu ne ga quia tantu dicit
gn et no sunt Item se q oia essent vt vnu ga
habent vna intelligentia sz deu ut primo

Item in vno q3 gne sit quoddam principium q e ele
tum et mensura omn alioz in eod gne qd
princo hui capitli het q et e gme auctoritas

Ho quidam p pmu intelligut nam gnem sz tactus
no consonat sed sciad q pmu no sunt hic phia
Item no metz sic describit est quo quatitas
cognoscitur zc. sz in vno q3 gne no e deus i no pm
ga sz quia deus et pm no gtinunt si dicit q pm
ca pmo Et sic capiedo adhuc in quolz gne no e
pmu pm q2 in gne indiuisibliu no e principiu quod
mesurat alia quia indiuisiblia no sunt mesurablia
quia omis mesura e qtitatis vl quatitas ut3 ex dif
finicon mensure q mensura e qntitas p qua de
venimus ad noticia ignoti no vnu indiuisible no me
surat aliud quia no sunt qnta Nota capiedo metz
spe tunc metzu dz restringi quia in vno q3 gne qti
tatis tam continue qua discrete Vnde in discrete
vnu vl vnitas e metzu q2 omes qtitates discrete
cognoscunt p vnu vl vnitates Sed in qtitate co
tinua illud vnu e punctu quia qtitas continua e
ca copulant ad punctu pt eciam dici q metz
qnt et tunc in quolz gne formali e aliq d.
pmu ide punctum quo alia cognoscuntur sunt de
qualissima Et mensura e gme qnti tanquam
spe ipsu go no conet alicui gnibz Aliud e tactu et eius
ipsum quatitate sz spe bene veru e Et in gne ma
tusis no ad p pm dr q puctu q2 da cognoscunt p punctu q2 alia
diffint p punctu e supficies p linea e corp p supficiem

Undecimus

3 Utrum omne mensurabile mensuratur uno. Nota mensurare proprie est quantitatem alicuius manifestare. Sed mensurabile proprie est cuius quantitas proprie per aliud est mensurabilis, et tunc de ratione dicitur quod omne mensurabile mensuratur uno non solum actu sed aptitudine. Sed aliquod mensurabile mensuratur uno non uno quia [illegible] non mensuratur divisis [illegible] patet per philosophum
2m. Item si aliquis scit quod sunt homines in isto commodo ipse perscrutinat per istud numerum hominum numerum capitum, et quot sunt homines tot sunt capita hominum. Videamus dicitur quod debet subintelligi: Omne mensurabile mensuratur uno vel unius sive unitatibus. 2o probat arguitur 2m secundo.
Item stat omne esse aliquod mensurabile ita parvum quod non potest mensurari et datur ita parvum quod non est possibile vel difficulter possibile. Igitur hic mensuratur dicitur aptitudinem mensurandi [illegible] patet ad argumentum quod sit dictum. Item lapis in fundo maris est mensurabilis et tamen non mensuratur quia vel per maius vel per minus. Videtur quod potest per maius vel per minus etc.

4 Utrum omne unum sit indivisibile id est non divisibile per partes tales et tantas. Dicitur quod loquendo de uno quod habet partes tantas, sed egredimus dicitur quod unus est indivisibilis in quantitate quia nichil datur in uno quod sit infra unitatem vel infra unum. Sed philosophus dicit in textu quod unum in quantum unum est divisibile, patet quod non est de ratione sua propria quod sit divisibile quia unum est quod in se est indivisum et ab aliquo [illegible] divisum et ista est vera gloza. Sed aliud unum est continuum quod non indivisibile, quia continuum infinitum est divisibile. Solvo per glozam philosophi arguitur. Item unum ut unum est divisibile quia unum aliquid ut unum aliquid est divisibile, quia omne unum aliquid est divisibile, quia est compositum [illegible] forma vel materia, quia arguitur cum signo specificativo. Vel dicitur quod unum non est divisibile in plures partes quarum quaelibet est vel tanta tunc similiter unus esset indivisibilis quia nil datur infra unitatem, hoc est verum etc.

5 Utrum nigrum sit privatio albi. Nota privationes duplices sunt: proprie et potencia alicuius in subiecto apto nato. 2o privatio nichil ponit [illegible] nigrum non est privatio. Alio modo privationes sunt dupliciter primum perfecto 2o nigrum ut sic est privatio albi ut sic, quia est minus perfectum et sic dicitur 3o perfectorum. Sed quod nulla substantia composita est privatio alicuius sed nigrum est substantia composita, si dicis quod nigrum id est nigredo. Contra nulla quantitas composita est privatio alicuius qualitatis sed nigredo est qualitas composita, si dicis quod nigredo est qualitas et est minus perfecta quam albedo 2o sic est privatio albedinis. Sed quod nigredo est perfectior

quia minus offendit visum albi etc. Nota dupliciter aliquid perficit potentiam per se et per accidens. Secundo modo magis disgregativum perficit visum quia minus fortaliter agit in visum. Secundo est minor perfectionis i. minor actualitatis. Item illa qualitas est perfectior que consequitur maiorem, hoc solum dicitur per accidens etc.

Utrum multitudo sit prior unitate. Nota aliquo modo unum est prius multitudine aliquo modo. Quia unitas est pars multitudinis et omnis pars est prius suo toto. Secundo unitas est prior multitudine diffinitione quia multitudo est quantitas ex unitatibus aggregata. Et unitas est prior multitudine cognitione quia facilius cognoscitur unitas quam multitudo quia facilius cognoscitur unum quam viginti. Sed bene verum est quod multitudo est prior ratione i. notitia secundum sensum quia facilius cognoscit magnum cumulum quam unum secundum apparentiam eius rationem. Sed quod unum est prius multitudine, primum conceditur quia tamen quia unum non est unum prius et posterius respectu eiusdem. Item multitudo diffinitur per unitatem i. unitas est prior ratione. Quartum patet de se, si dicitur quod ideo sunt simul cognitione et non diffinitione, contra unitas est prior multitudine cognitione quia unitas est mensura multitudinis. Modo mensura est notior mensurato. Ad primam rationem quia quando alio ordine comparatur patet conclusio. Et ultimus dicitur ut notabile etc.

Utrum diffinitio contrarietatis sit bona. Contrarietas est distantia perfecta etc. Dicitur quod sic. Contra aliqua plus differunt quam contraria, ergo contrarietas non est distantia perfecta. Antecedens quia diversa genere plus differunt quam contraria. Buridanus dicit quod debet addi eorum que sub eodem genere sunt, et per hoc patet ad illud argumentum. Sed quod bonum et malum sunt contraria et tamen non sunt sub eodem genere aliquo proprie etc. Quoniam sunt in eodem genere quodammodo licet sunt sub eodem genere predicamentali etc. Item philosophus per perfectam distantiam intelligit maximam diversitatem. Ergo maior diversitas potest esse triplex scilicet maxima compositione, maior impositione, maxima in intensione. Modo diversitas intensiva est ultima diversitas scilicet in intensione vel gradu. Item contrarietas non est diversitas ergo non est perfecta distantia. Antecedens patet quia non est una res differentiarum. Nota contrarietas est una res alteri contraria, per hoc patet ad argumentum. Item illa diffinitio non convenit in omni descriptione in primo principio. Dicitur quod in illa particula perfecta distantia intendunt de perfecta descriptione quia perfecta distantia realiter non invenitur nisi in hiis que insunt eidem vicissim etc. Item non quod contrariorum est magis distantia. Sed non oportet quod sint sub eodem genere quia genera contraria et inter contraria contradictio vero non quia entia et non entia contradicunt.

8 **Utrum tantum unum uni est contrarium quod probatur quia videtur** quod sic. Sed cupiditas est talis scilicet timore et propinquum propinquum est duplex quod est de contrariis modus enunciandi quia de pluralitate contrariis et alius dicitur quod tamen una propositio contrariatur uni propositioni in eadem specie oppositionis sic quod non plures non equivalentes. Sed contra vel multis duplex contrarie. Item probatur vel timore. Non solum quia huic propositioni homo est asinus contrariantur multe propositiones ut omnis homo non est asinus et ista aliquis homo est niger. Sed quod non de rebus quia timiditas et audacia contrariantur fortitudini quod extrema contrariantur virtuti. Sed quod non de termino quia hic albus contrariatur huic termino niger et hiis ingrediendis qui sunt sub eodem genere porta et persona est certa vel per se visibilia. Ad primum dicitur quod non plures equivalentes non illo equivalent omnis homo non est asinus et nullus homo est asinus. Similiter uni modali opponuntur modales que tamen equivalent et tamen de pluribus contrariis. Ad secundum dicit expositor quod audacia et timor habent rationem unius extremi scilicet mali. Aliter timiditas et audacia considerantur secundum rationem propriam sic quod fortitudo non contrariatur audacie sed potius vitium vitio quia maxime distant contrarie virtutibus et vitiis habundantie et defectibus. Ad 3 dicitur. Ad aliud dicitur quod albus non sunt sub eodem genere quia albus sub hiis coloratum et albedo sub hiis color nec sunt sub eodem genere generalissimo quia albus sub quantitate et albedo sub qualitate etc.

9 **Utrum equale opponitur maiori vel minori etc.**

Quod non quia non equale est quod non est magnum nec parvum sed capitulum hoc est esse magnum vel parvum. Item non magnum vel parvum uno modo sumuntur absolute et sunt in quantitate et sic equale est magnum vel parvum. Alio modo sumuntur ut important extensionem activam vel passivam et sic sumuntur in definitione. Equale est quod non extendit nec extenditur. Sed contra quod nullum equale esset magnum vel parvum scilicet hoc est falsum et aliud nullum equale esset quantum sed hoc est falsum quia omne equale est quantum continuum et extensum. Item non secundo modo sunt in relatione ut magnum dat extensionem activam sed parvum extensionem passivam. Item non plenum in primo capitulo probat quod equale opponitur magno et parvo etc.

Utrum multum opponitur uni et pauco. Nota philosophus vult in textu quod 10
lumen ut dicit commentatorem opponitur pauco, sed multum absolute pro quantitate non
opponitur uni. Sed contra tunc unum uni opponitur. ergo si opponitur multum uni tunc non
pauco, sed dicitur quod diversimode opponitur eis, sed multum opponitur uni privative et pauco
relative / contra argumentum tunc unum uni opponitur contrario modo opposito / sed quo
opponitur multum unum philosophus dicit in 10o metaphysice quod opponuntur contrarie et
in aliis locis relative et in alio loco privative. Sed concedimus dicit unum
ut dicit indivisionem tunc unum opponitur privative multo. Sed unum ut habet
rationem mensure tunc opponitur relative multo. Sed ut unum nec non multitudinis
tunc contrarie et inde videtur //

Utrum intermedia sint in eodem genere cum contrariis etc. 11

Nota aliqua sunt media ordinata contrariis et de illis loquitur porphirius
quia contraria non unum sunt secundum similitudinem etc. Alia sunt contraria opposita
ut sunt albedo nigredo caliditas frigiditas et tunc intermedia sunt
fuscedo rubedo et de illis contrariis intelligitur questio. Sed est sciendum quod
quamvis communiter esset in eodem genere quia sunt contraria dicitur quod intelligitur de contrariis
oppositionis et non ordinatorum contrariorum. Sed contra contraria opposita
ut sunt iustitia et iniustitia sunt indivisibilia generibus scilicet de qua contrariis
dicitur quod philosophus vult quod iustitia et iniustitia sunt indivisibilia generibus moralibus
Item intellectus secundo de celo contrariis tunc aliquod medium non est in genere
quia chimera nec est bonum nec malum. Dicitur quod sit medium abnegationis omnis
modo chimera non est huiusmodi etc. Item deus est medium inter caliditatem
et frigiditatem quia nec est caliditas nec frigiditas et tamen non est in
eodem genere cum eis. Dicitur quod requiritur quod contraria sunt apta verificari de
eodem, et deus non est aptus esse calidus et frigidus, et homo
rubeus recipit rubedinem dicitur medium inter album et nigrum etc.

Utrum omnia media componuntur ex contrariis. De isto sciunt 12

contraria bene, dicitur quod sic. Sed contra nec omnia media contrariorum componuntur ex con-
trariis contrariis in subiecto nec ex contrariis non existentibus in subiecto
non possunt quia impossibile est esse contraria in eodem subiecto per predictorum contrariorum
Et dicitur quod media componuntur ex contrariis idest ex qualitatibus que sunt vel possunt
esse gradus contrariorum contrariarum. Item media colores non sunt vel componuntur
ex contrariis quia nec effective nec integraliter nec subiective ergo

quo nullo modo / si dicatur integritatem / sequitur quod rubedo non sit simul et forma quia est
composita ex pluribus diversarum specierum / item sequitur quod rubedo non esset unus color
quia nullum quod aggregatum ex albedine et nigredine est unus color / sed
albedo est aggregatum igitur / antecedens patet / quia nullum aggregatum ex pluribus
coloribus specie distinctis est unus color / quia nullum aggregatum ex plu-
ribus animalibus specie distinctis est unum animal / Item tertio Tractatus dicit
quod omnia media componuntur ex contrariis et patet experientia quia ex con-
fusione lactis et [illegible] fit color pallidus / Similiter commisceo
miscendo lanam albam et nigram fit unus pannus griseus et griseus
color fit ex illis tamen ex contrariis / Sed de primo arguitur contra quod
qualitates mediae non componuntur ex contrariis totaliter / sed ex contrariis
secundum se vel secundum suas partes quae vocantur gradus contrariarum qualitatum
et tunc dicitur quod ex contrariis in subiecto / Et quando sic est imperfecte dicitur hoc
est unum subiectum esse intensive et imperfecte / per alios non ut prius de albedine
dicitur quod integritatem adimplebat eorum dicitur quod eadem simul et compositum distinguitur
quod omne compositum. tunc color medius non est qualitas simul / sed
eadem simul et compositum dicuntur et compositum contraria et forma / tunc nunc [illegible]
Sed de alio aliqui dicunt quod quando sic miscentur media fiunt ex contrariis
id est fiunt contrariis commixtione ut quando eadem albedinis et nigredinis
conveniunt. tunc fit color medius / et nunc [illegible] quia alia non possunt
misceri nisi secundum naturam quod non conveniunt in eodem intensive secundum diversos situs
sed sic est de coloribus / Item vel dicuntur colores medii per abnegationem
hoc non / quia si sic, sequitur quod albedo esset color medius quia non est
rubedo / Patet quod [illegible] non inest sed intensius causis / Item quinto
Physicorum dicitur quod vero commixtione comparatum ad aliud secundum unum albius
vel illud secundum unum albedinis et est ex albo secundum quod secundum se simul

B Utrum vir et femina differant specie / Respondetur quod non in cantu [illegible]

Nota quod vir et femina differunt specie qualitativa / quia ubi vir dicitur
naturalem potentiam femina vero innaturalem potentiam / et illa differunt specie
sed non differunt specie specialissima / sed vir ut est homo et femina ut est
anima differunt specie specialissima / si dicitur naturalis potentia et potentia differunt specie
et vir et femina dicuntur ut dictum est quod differunt specie accidentali / Sed quod
vir et femina differunt specie subalterna quia vir qui est homo et femina
quae est anima illa differunt specie. et similiter vir et mulier / Respondetur

q q est vnu de diuersis speciebus Sed quod mate diuersis rel que sunt de ead
specie siue sint asine siue eque Item vir et mulier differunt et non
solum materia ergo specie Rl q q solum est accidentaliter Item ho vir et femina
sunt diuersarum specierum secundum aliud ergo differunt specie quia ho masculus et ho
femina sunt due materie et due forme differunt specie a materijs Dicitur
quod differunt specie accidentaliter sed non conformali rel

Quod corruptibile et incorruptibile differunt genere naturali | In vltimo te
capitulo huius videtur velle quod Nota genus est multiplex scilicet moralle
et operationes omnes bene dicuntur de eodem genere Aliud est logicum
et est duplex scilicet credibile et predicato Credibile est subiectum siue Sed
genus predicabile est probabile de pluribus vt dicit porphirius et de illis tribus
modis nichil prohibet corruptibile et incorruptibile de eodem genere mod:
h quia manifestum et ho sunt de genere bonum quod tale subiectum quia idem genus
subiectile consistit corruptibile et incorruptibile quod tale predicabilo genus notum est
Sed genus naturale dicitur subiectum plurium transmutationum potentiam admouere
transmutationes Et dicitur quod corruptibile et incorruptibile non sunt communis generis
naturalis quia habent idem subiectum primum ergo sunt de eodem genere naturali Quantum
quia illa differunt eodem genere naturali cuius idem est subiectum primum Item
Nullum quod genus naturale in corruptibile et incorruptibile non sunt de eodem genere arguitur
patet quia non habent subiectum primum plurium transmutationum adsensum transmutationum
quia nec materia sortis nec platonis Item corruptibile et incorruptibile sunt idem materia
ergo idem genere et specie Quantum consequens sunt idem materia sunt idem genere et specie
Ad primum genere quod sunt de eodem genere morali sed non de genere naturali Ad probationem
quia manifestum et casus rel nec quia non sufficit habere vnum subiectum
primum sed tale requiritur quod possit adinuicem transmutari et tale nec quod
nullum genus naturale Ad secundum dicitur quod materia sortis est plurium potentia adinuicem
transmutatoris quia sortis et cadaueris et dicitur quod forma sortis infecat
materiam Item corruptibile potest esse incorruptibile igitur non differunt genere arguitur quia
corruptibile potest esse perpetuum ergo potest esse incorruptibile arguitur quia corruptibile potest
esse et facere ergo potest esse perpetuum arguitur quia manifestum transmutationes
potest esse et facere et ista est corruptibilis quod dum totum sit actu solubus
naturaliter Item sciendum quod corruptibile et incorruptibile sunt de eodem genere
predicabili quia transmutatio et generatio sunt de eodem genere rel

Sequitur liber methaphisice vndecimus

Undecimus

ff

Circa undecimum librum Metha[phisice]. Queritur utrum una scientia vocatur melior vel deterior alia

Nota aliquid dicitur melius vel deterius dupliciter. Uno modo ut comparatur capi-
tulo comparative et quo est scientia quia nulla scientia est mala. Secundo simpliciter comparatum ipsi-
ssime ut dicitur formatus simpliciter est melior adulto et numquam bona
et quo est vera conclusio universalis scilicet in tractatu quod est melior et de-
terior comparative dicitur secundo modo scibile. Secundo quod nulla scientia est peior alia
et quia nulla est mala et nulla est peior comparatione quia comparatio presupponit
simplicem positivum. Patet quod habet veritatem cadendo comparative ipse sic non esset in comparatione.
Item sequitur quod una scientia esset melior metaphysica quia una scientia habet scibile melius
vel deterius quia omne scibile est scibile melius quia scibile melius supponit
compositum scibile et scibile tale est melius. Patet quia duplex est scibile propinquum et
duplex diffinibile ut quod diffinitur denaturale et est conclusio. Secundo remo-
tum est duplex scilicet signatum et est tunc aliud signatum et est res et est
duplex formale ut lapis ut est mobilis aliud remotum materiale ut
lapis absolute consideratus. Tunc quod intelligitur de scibili remoto signato
formali scilicet de obiecto formali. Item vel quod intelligitur de scibili quod est quasi
vel remoto quasi tunc vel remotissimo quod est res quod non valet
quia omnis res est scibile vel scibilis cum habet scire quia omnis scientia con-
tradictio sed contradictio presupponit prioribus rebus medii ergo omnis
scientia est de rebus tamen de scibilibus remotis. Dicitur quod ratione
scibilis remoti formalis. Ad improbationem dicitur quod non omnis scientia con-
siderat sub ratione illa. Item una scientia dicitur melior alia ratione finis
et non ratione scibilis quia non solum respectu eiusdem scientia dicitur deterior
vel melior alia quia si sic sequitur quod eadem scientia esset melior et
deterior vel melior alia respectu eiusdem quod implicat quia sic
est melior b igitur b est magis bonum et comparative non est bonum.
Patet quod non solum ratione scibilis sed etiam ratione finis ergo melior
quam. Ad improbationem dicitur quod non est inconveniens duobus modis quia una
una est melior alia ratione obiecti et deterior alia ratione finis.
Item sequitur quod moralis philosophia esset melior physica quam non quia
omnis scientia speculativa est melior practica sed moralis est practica
et physica speculativa. Consequens patet secundum ratione. Ad improbationem, quod omnis spe-
culativa est melior practica et si dicitur oppositum speculativa est magis optio
practica. Ergo dicitur quia ad idem theoriea dicitur verum est ut patet

Utrum idem est actus motiui et mobilis Textus dicit 2
et motiui actus non alius est oportet enim quidem esse actum amborum
Sed quod non est idem actus formalis ut actibus ergo etc. quod idem subalis.
quia si sic tunc idem esset motiuum et mobile simul. falsitas patet quia idem
non mouet seipsum quia omne quod mouet mouetur ab alio ergo nihil mouetur
a seipso Sed quod actibus. tunc idem actus esset in diuersis subiectis
Nota duplex est actus scilicet formalis et est forma subalis Alius est ac-
cidentalis. et est duplex scilicet primus et secundus primus est forma accidentalis
a qua procedit operatio 2us est operatio Et tunc ad argumentum dicitur quod de aliis
bus non est idem actus subalis sed bene idem est actus actualis scilicet eadem
operatio procedens ab utroque Item actus est non uniuocale uel ergo sunt
actiue tantum uel passiue tantum uel utroque modo non secundo quia tunc conclusio
esset equiuoca Non primum quia secundum primum sic est actus ipsius motiui uel
mouentis Non 2um quia sic solum esset actus mobilis Alio actus sunt
actiue quam passiue. et tunc dicitur quod actus sunt actiue. tunc adhuc
est idem actus motiui et mobilis Si sic et passiue. tamen non eodem modo
quia est motiui effectiue sed subiectiue est ipsius mobilis Item motiuum
et mobile sunt diuersa potentie. Igitur ipsarum sunt diuersi actus. Igitur non idem
actus / consequentia patet quia diuersarum et idem opponuntur (...) Respondetur negando consequentiam et si probatur
quia actus distinguuntur per obiecta et potentias ergo ex distinctione potentiarum
arguitur a potentiis distinctio actuum Respondetur uerum est quod arguitur distinctio
realis uel secundum rationem etc.

Utrum Solum quatuor modis fiat permutatio Textus 3
dicit permutationes aut prima ex subiecto in subiectum 2a est ex non subiecto
in subiectum 3a est ex subiecto in non subiectum quarta de non subiecto in
non subiectum Et sunt tres scilicet subiectum non possunt distingui quod actiue
sed passiue sumere sed non subiectum per necessitatem sumere Item solum duobus
modis fit permutatio Igitur quia tamen uniuersitate signi exclusiui Nota permutatio
est duplex scilicet proprie et communiter proprie diuiditur in quatuor modos predictos
dictos ut dicit philosophus Item ex non subiecto in non subiectum non fit mutatio
quod patet quia est terminus contra sine talis quod cum ex non subiecto in non
subiectum non est mutatio Et probatur ratione quia omnis mutatio ex terminis
in oppositum. sed non subiectum et non subiectum non opponuntur Eodem dicit
quod omnis mutatio dicitur ex et de oppositis in oppositum et quare tunc textus dicit

quatuor modis et post obiicit unum Respondetur negando quod quatuor
sunt modi ymaginandi sicut mutatorum sed solum sunt tres
Et ergo ad argumentum dicitur quod sunt duo modi generales
et quatuor speciales Item sex modis fit sicut mutatio igitur
scilicet augmentum alterationem argumentum diminutio corruptio et generatio dicitur proprie
subdividendo modos tunc possunt fieri sex vel plures Sed stando in
divisione quia solum sunt tres et quod sunt quatuor sex in 2m intentionem
Item alia est mutatio dicitur quod in actibus contrariis de sensu frigiditate
et caliditate et subitatio illorum apprehenduntur Respondetur quod apprehenduntur
de subito in subitum quia actus uterque fit affirmative etc.

Utrum acceptiones de mobilibus sunt bene posite etc.

In ultimo textu ponit philosophus tres acceptiones primo dicitur immobile
quod sumitur impossibile est moveri ut solus deus Secundo quod vix id est difficul-
ter vel tarde incipiendo motum ut lapis Tertio de mobile quod est natum
moveri et non potest moveri quando est natum moveri etc. et sicut natum
natum est ipsum moveri Sed contra primum quod totum universum est mobile
quod et deus quia deus dicitur pars universi nec quia quando
moto toto movetur etiam quelibet pars Respondetur quod non oportet nisi totum move-
ri per se primo sed si movetur secundum partem maiorem non oportet etc. de toto
aggregationibus non oportet Alii dicunt quod deus non est pars universi quia
pars dicit quandam imperfectionem Item tertia acceptio implicat quod
sit fit est natum moveri quod est aptum moveri Item nota aptum natum
et posse sic differunt quia aliquid est natum ad aliquid et non est aptum
ut filius est natus et tamen quandoque non potest quia forte est claudus et
quandoque aliquis potest quem non est aptus et arguitur in theologia
non coniestus sacerdos non potest legere missam Item est aptus qui
non potest ut presbiter infirmus non potest legere et tamen est aptus quia
est ordinatus et similibus exemplis etc.

Circa duodecimum methaphisice queritur utrum

divisio in substantiam sensibilem sempiternam et substantiam
sensibilem corruptibilem et substantiam insensibilem et immobilem sit
bona quoniam primum ut celum quoniam 2i ut planete et alia quoniam
3i deus Sed contra anima est substantia et subtilis apprehenditur
et tamen non sit substantia sensibilis quia non visibilis nec tangibilis

Item quia nulla substantia est visibilis sed materia est substantia quia
nil est visibile nisi color vel coloratum lumen vel lucidum. Nota
sensibile est duplex scilicet per se et per accidens et tamen sensibile per
se ut contendit se ad illa ambo etc. materia prima non est
sensibilis per se quia est ingenerabilis et incorruptibilis sed per
accidens est sensibilis etc. ipsa dicitur colorata per accidens
per rationem compositi cuius est materia. Item forma est substantia
et sub nullo illorum comprehenditur quod forma substantialis non sit in
mobilis quia forma substantialis est mobilis quia movetur de virtute
in virtutem ergo etc. Nota non omnis forma comprehenditur
sub membro ut forma asini leonis etc. Alia vero sub
tertio membro ut anima hominis. Sed tamen nulla forma est
insensibilis immobilis. Primo non immobile tamen quod tunc
nulla forma inhesionis est immobilis. Anima immobile sit
per se ut distinguitur contra modum corruptionis etc. sumitur in
opposito et mutationem generationis est immobilis i. non mobilis cor
ruptionis etc. Item vel substantia convenit de illis tribus eque
primo vel de nomine secundum etc. quod non eque primo quia primo
substantia dicitur de immobili et per posterius de substantia
mobili quia impossibile est duas species vere esse con
trarias sub eodem genere ut ... quia species ...
... sicut species ... sicut ... in ...
quia ista est prior via nature respectu aliorum

Utrum omnis multitudo in causatis proveniat ex multitudine agentium vel materiarum

Et videtur dicendum
quod sic contra ... cum ... materia sit una et eadem
... et ergo videtur velle quod vel requiritur diversitas
agentium vel materiarum et ... dicit Commentator ...
Sed tamen contra sic ... patet instantiam ut dictum
est. Sed ... dicit quod ... ab eodem
agente omnia similiter disposita vel eadem materia vel
consimili et similiter disposita proveniunt ... effectus
specifice distincti. Et ... ad ... et ...
non sit pars altera primo dicitur ab eodem agente
similiter disposito quia si uno tempore esset aliter dispositum

quia alio tunc intelligit philosophus esse intellectum hominis bene
complexionati male dispositi male. Et dicit de materia
eodem modo disposita quia eadem medicina aliter disposita pro-
ducit diversos effectus. Dicit specifice distincta quia sic
quandoque producit effectus non distinctos et addit sic quia
calor quandoque debilitat frigidum quandoque fortificat per anti-
peristasim. Et additur quoniam unum non est passivum aliquam
quia forma asini est passio asini. Etiam debet intelligi de
agente particulari propter primum argumentum. Sed tamen ad istud tamen
quia ab eadem materia fit embrio et postea homo postea
cadaver id est plura causata proveniunt ab eodem agente et
eadem materia. Respondetur quod intelligitur de eodem agente particulari. Sed
ab eodem igne fiunt plures effectus primum antecedens quia ignis
agit in aerem quando corrumpit aerem ignem et quod est
ignis etiam resolvitur in aerem. Et postea corrumpit aerem
etiam generat ignem tunc eadem materia particularis in ...
producit ignem. Solvit per hoc eodem modo disposita. Item
eadem medicina sanat Sortem et inficit Sortem quia
inficit unum membrum et sanat aliud. Item eadem
generat gravitatem densitatem et frigiditatem simul et unde
quia posito uno corrumpitur reliquum quia impossibile
est esse frigiditatem magnam sine densitate et gravitate.
Et idem agens particulare generat effectus specie distinctos.
Nobilia sunt bene omnia si bene inspiciantur.

Utrum intellectus humanus sit perpetuus

Nota intellectus humanus dicitur dupliciter. Uno modo quia est intelle-
ctus hominis vel in homine vel homo vel homines compo-
nendo et intellectus humanus non est perpetuus secundum aliquos.
Alii autem dicunt non perpetuus est intellectus quia non semper
est homines componendo. Alio modo dicitur quod qui est vel fuit
intellectus hominis et simpliciter conceditur quod. Similiter
dicitur tertio dicta intellectus humanus est immortalis
impassibilis sic corrumpi. Contra si sic sequitur quod homo
esset perpetuus quia intellectus humanus non est perpetuus ...

quod uno tempore est in uno homine et alio tempore est in alio homine vel quia in uno homine est perpetuus sed primum non potest dici primo 2^m quia tunc homo est perpetuus [illegible] intellectus humanus est perpetuus et quia materia est perpetua et tunc ambe partes essentiales erunt perpetue et homo erit perpetuus quia ista sunt perpetua et ista sunt homo igitur homo est perpetuus / ad primum nego consequentiam / ad oppositum nego quod istis duobus modis solum dicitur intellectus humanus / sed dicitur humanus quia est vel fuit intellectus cuiusdam hominis vel quia est intellectus hominis et perpetue manet / ad 2^m dicitur concludi ergo homo est perpetuus quia materia et forma / item deus potest eum corrumpere et per consequens est corruptibilis / item omnis intellectus est separabilis anima ergo corruptibilis / patet quia omnis separata forme est eius corruptio per comentatorem 3° physicorum et de corruptione quod potest corrumpi per quamcumque potentiam tunc intellectus est corruptibilis / et quod quia perpetuum potest corrumpi / et dicitur potest potentiam [illegible] est corrumpi propter repugnantiam terminorum / ad 2^m omnis separata forme anima est eius corruptio intellige primo de forma educta de potentia materie ut est forma asini vel / item anime qualis est corporalis quod celi sed intellectus est huiusmodi igitur ideo dicitur quod intellige de illo quod generatur per eductionem de potentia materie cum intellectus hominis educitur de potentia materie quia produ[c]itur in materia ergo [illegible] / item si quia anima hominis esset virtus infinita et si quod de magis finita esset virtus infinita / item 3° de anima dicitur quod intellectus possibilis est corruptibilis intellige quo ad denudationem perfectionum quia [illegible] informatus speciebus quibus caruit / ad 2^m concedit de illo quod generat sunt [illegible] sed non instantaneo / ad 3^m in magis finita vel [illegible] consequens anima non est talis igitur vel

[U]trum eadem sunt principia substantiarum et accidentium

Nota philosophus movet illam questionem in principio 12^i et postea declarat quod aliquo modo eadem sunt principia substantiarum et accidentium et aliquo modo non / sed quomodo potest unum dicit in textu quod eadem sunt principia substantiarum et accidentium secundum proportionem quia sicut ad generationem generantur tria principia scilicet materia forma et privatio proportionabiliter ad generationem generantur accidentia illa tria principia cum quod habet proportionem subiecti et aliud quod habet proportionem forme / et reliquum proportionem privationis / et in albefactione generatur albedo que est in [illegible] subiecti forme

Et in agendo que secundum unam proportionem, et album quod secundum unum subiecti. Et
oliva dicit quod non sunt simul eadem puncta. Sed loquendo de punctis conti-
nui eadem sunt puncta essentialiter et continuative secundum dictum tantum. Sed philosophus
intelligit quod non sunt eadem puncta intuita simul actu et subiecto
quia continuata intuita substantiae sunt materia et forma, secundum ullum actum compo-
nentia et forma. Sed contra inconveniens est littera [illegible] quod subiectum
et actu esset [illegible]. Solutio quia in littera [illegible] non [illegible] subiecti
vel [illegible] actibus [illegible] primum quia omnia que sunt sunt completa [illegible]
[illegible] in littera, sed substantiae et actus non sunt plura. Item vel sunt eadem
puncta continua vel intuita. Secundo primum quia non eadem fecit et efficientia
[illegible] littera vult quod non sunt eadem puncta intuita secundum hunc continuatum. Item
quod sunt [illegible] non composite et dicitur quod ante [illegible] puncti [illegible]
Nulla alia est causa adeo, ergo omnium est una causa, quia si esset alia causa
adeo, sequitur quod deus non esset causa sufficiens, igitur est insufficiens. Nota causa
dicitur sufficiens duobus modis. Uno modo quia ipsa sola potest sine alia causa ponere effectum
et deus non est causa sufficiens hominis et lapidis, quia impossibile est quod homo sit
nisi sit compositum forma hominis [illegible] materia est causa materialis et for-
ma formalis. Alio modo dicitur sufficiens quia producit illum effectum cum omnibus
requisitis ad ipsum, et est deus sufficiens causa respectu aliorum, quia
hominem potest producere et omnia que requiruntur ad hominem, scilicet materiam et
formam et alia [illegible], quia deus non potest per se [illegible] producere. Item [illegible]
[illegible] in aqua [illegible] et [illegible] et hoc etiam [illegible]
valet ad propositum etc.

Utrum aliquae sint substantiae separatae. Contra primo 3° arguitur quod sic

Item dicitur quod [illegible] dicitur separata [illegible] vel est [illegible] quedam secundum ima-
ginationem et est mathematica separat sua [illegible] a motu et a materia.
Alio modo dicitur separata secundum essentiam et illa dicitur separata quod essentia
eius non est eius aliquius, et materia et forma sunt separata. Tertio dicitur
separata secundum [illegible] consequentiam, et de illis intelligitur questio secundum [illegible]. Item
et de duabus [illegible] non. Et [illegible] subdividit illum modum [illegible]
[illegible] est [illegible] unum alterum non perficit et
ipsa sunt in diversis locis et sic est separata a leone vel a lapide.
Alia est separatio quia aliqua sic se habent quod non sunt separata loco

licet sint divisi in loco et unum non intersit alii sed conponit unum
Sed potest bene dici quod substantia separabilis est substantia simul et actiua non
inclusa et debet addi incorporea Sed quod illa est substantia separata
nec forma est substantia separata nec materia nec conpositum Et dicis quod forma ut
dicitur a forl manendo Contra materia est substantia separata quia non solum forma
quia materia est separata secundum ymaginationem per mathematicos et secundum essentiam
quia essentia materie non est essentia forme Item inpossibile est aliquam formam
separatam esse a materia quia inpossibile est esse per modum separatam a forma
ergo nec econverso Patet quia materia et forma sunt relatiua quia forma dicitur in forma
et per unum correlatiuorum esse separatum ab alio tunc unum potest esse sine
alio et pater esset sine filio Et dicis forma celi est separata a materia
Contra forma celi secundum modum quia ordo igitur etc. Item nec deus est substantia se-
parata nec alia igitur quia deus est ubique presentialiter essentialiter potentialiter ergo non
separatus quia separatum debet esse distinctum ab illo a quo est separatum
Item implicat substantiam esse separatam quia sicut hec est substantia id est alicui
substat et sic hec est separata igitur quia substantia dicitur a substando vel per se
stando tunc debet dici vel separatum Item si sint substantie separate vel
sint actiue vel passiue etc. non primum quia ille sint substantie separate
passiue ergo nec actiue Patet tamen non est tota diuisibilis Ad primum dicitur quod
forma et distinguere secundum quod separatio capitur multis modis Dicendo forma
quandoque dicitur ab informando et materia et forma sunt correlatiua Alio modo dicitur
a forl manendo ab inhesione et non dicitur relatiue ad materiam vel ad
subiectum Ad secundum verum est de potentia materiali sed valde possibile componi
supernaturalem Dicendo deus est ubique presentialiter potentialiter essentialiter sed quo
debet dici substantia separata dicitur quod separatum hic non sumitur pro quieto
solido sed ultimo ut causatur deum in nobilitate De alio substantia uno modo dicitur
a substando non substantie uno sunt ipse per se subiectum et non omnis
substantia substat Alio ipse precipui vel presupponi et deus substat
omnibus id est presupponitur a omnibus et precipuit Alio dicitur substantiam
a per se stare et deus tamen est substantia et in specie ubi supra

Utrum deus sit substantia sempiterna Tercia lectio prima questio 6

Et magis de eo que sunt verum percacionis · et albud quod sunt verum subiti et
plura dicit quod non sunt simul eadem principia Sed loquendo de principiis complexis
tunc eadem sunt principia essencia et essenciatis · sed dicendo cum Co[mmentatore] philosophus
intelligit quod non sunt eadem principia intrinseca simul accidentium et substancie
quia principia intrinseca substancie sunt materia et forma sed nullum accidens componitur
ex materia et forma Sed tamen oppositum est licet ratione si sic quod substancie
et accidencia essent ex eisdem / Item quia tunc licet non ex eisdem subiective
nec ex eisdem actibus rationis prima · quia omnia que sunt · sunt composita pluribus
causis 2o in licet / sed substancie et accidencia non sunt plura Item non sunt eadem
principia complexa nec antiqua ratione prima quia non eadem scientia et efficientia
Ad primum licet vult quod non sunt eadem principia intrinseca sed bene complexa Item
quod sunt ex eisdem non oportet Et dicitur quod ante Deus principiis quintuplicibus Item
Nulla alia est causa adeo · quia omnium est una causa · quia si esset alia causa
adeo / sed quod Deus non esset causa sufficiens et est insufficiens Nota causa
dicitur sufficiens duobus modis quia ipsa sola possit sine alia causa ponere effectum
et Deus non est causa sufficiens hominis et lapidis · quia impossibile est quod homo sit
nisi sit composita forma hominis et non materia est causa hominis materialis et forma
causa formalis Alio modo causa dicitur sufficiens que producit illum effectum ad omnibus
requisitis adiquando et est Deus sufficiens causa respectu aliorum omnium · quia
hominem potest producere et omnia que requiruntur ad hominem scilicet materiam et
formam et alia etc. · quia Deus non potest semper producere Item Ro
Ratio 3 tertius scilicet materia in qua et qua et hoc causa hic
valet ad propositum etc.

Utrum aliquae sint substantiae separatae Ostenso capitulo 3o queritur quod sit

Primo dicitur quod substantia dicitur separata tripliciter vel est triplex quedam imaginationis
imaginationis et sic mathematicus separat sua objecta a motu et a materia
Alio modo dicitur separata essentialiter et illa dicitur separata quod essencia
unius non est eius alterius et sic materia et forma sunt separata Tertio dicitur
separata per se consistencia et de illis intelligitur questio Item
et de duabus primis non · et etiam subdividit illum modum
talis est quorum utrumque per se consistit et unum alterum non perficit et
ipsa sunt in diversis locis et sic homo est separatus a leone vel a lapide
Alia est separatio quorum aliqua per se sunt quod non sunt separata loco

licet sint divisa in loco et unum non includit alterum secundum quod ponitur unum
Sed potest breviter dici quod substantia separabilis est substantia simul activa non
inclusiva et debet addi incorporea. Sed quod vera est substantia separata
utrum forma est substantia separata vel materia vel compositum. Et dicitur quod forma ut
dicitur a forma manendo. Contra materia est substantia separata igitur non solum forma
quia materia est separata secundum imaginationem per mathematicos. Et secundum essentiam
quia essentia materie non est essentia forme. Item anima est aliqua formarum
separatarum esse anima. quia impossibile est esse per materiam separatam a forma
ergo non compositum. Contra quia materia et forma sunt relativa. quia forma dicitur inde forma
et per unum correlativum esse separatum ab alio tunc unum posset esse sine
alio sicut pater posset esse sine filio. Et dicitur forma celi est separata a materia
Contra forma celi secundum materiam quia ordo ... Item utrum deus est substantia se-
parata vel alia. Et quod deus est ubique presentialiter essentialiter potentialiter ergo non
separatus. quia separatum debet esse distinctum ab illo a quo est separatum
Item implicat substantiam esse separatam quia sicut hec est substantia id est aliqui
substat, et sic hec est separata id est quia substantia dicitur a substando vel presub-
stando. tunc debet dici vel separatum. Item si sint substantie separate vel
sint active vel passive. Contra non primum quia ... sint substantie separate
passive ergo vel active. Contra tamen non est ... Ad primum dicitur quod
forma et distinguere secundum quod separatio multis modis. Secundo forma
... dicitur ab informando et materia et forma sunt correlativa. Alio modo dicitur
a forma manendo ab ... et non dicitur relative ad materiam vel ad
subiectum. Ad tertium verum est de propositione materiali. sed valet possibilem propositionem
supernaturalem. Ad quartum deus est ubique presentialiter potentialiter essentialiter, sed quo
debet dici substantia separata dicitur quod separatum hic non sumitur pro quanto
solum. sed ultimo ut causa deum in nobili. Ad aliud substantia uno modo dicitur
a substando. ... substantie uno modo sumitur ... subiectum et non dicitur
substantia substat alio ... vel presupponi et deus substat
omnibus id est presupponitur ad omnia et precipitur. Alio dicitur substantia
... stare. et deus vere est substantia et ... supra

Utrum deus sit substantia sempiterna ... 6

Duodecima

Item quia ubi dicitur verum est esse compositionem substantiam et nulla talis est
nisi deus. Sed contra deus non est substantia, probatur, quia vel esset eiusdem rationis
cum aliis substantiis vel alterius, quod non primum, quia deus et bos non sunt eiusdem
rationis cum istis substantiis, quia deus plus differt ab aliis substantiis quam substantia
ab accidente, quia deus infinite differt ab aliis substantiis, substantia ab alia autem solum
differt ab accidente finite, igitur non sunt eiusdem rationis. Patet quia si ea que minus
differunt non sunt eiusdem rationis, tunc nec illa que magis differunt, per locum
a maiori. Aliqui dicunt quod deus non sit substantia eiusdem rationis cum
aliis. Sed hoc est contra intentionem philosophi, quia philosophus dividit ens in
substantiam et accidens, et tunc secundum eos divisio entis non esset sufficiens, quod
dicere est inconveniens. Et ideo potest concedi convenit deo et aliis substantiis.
Sed pro primo argumento nota: substantie et accidenti convenit una ratio.
Utrumque enim est actum et motum, et utrumque est distinctum realiter
aliis rationibus actionis. Et utrumque est duplex vel bimembre, et quod
dicitur quod eiusdem rationis generalis sunt, sed alterius specialis. Item si deus
esset substantia sequeretur quod deus esset in predicamento, et consequens falsum, quia aliquid
esset in genere quod nec esset in specie nec species, quia deus est in genere et tamen
non est species nec in specie, quod non species, quia omnis species ex aliquibus est
diffinibilis, sed deus non est diffinibilis. Et hoc probatur quia deus non est diffinibilis
nec complete nec incomplete; non complete quia impossibile est omnia predicata perfectio-
nalia dei complicare quo ad nos. Patet quia oportet ad diffinitionem completam
quod omnia predicata perfectionalia eiusdem rei complicentur. Item si esset diffinibilis
tunc deus esset terminabilis. Patet quia omnis diffinitio est terminus diffiniti
per [illegible] et septimo [illegible]. Magister [illegible] tenet quod deus non est in
predicamento quia non est diffinibilis ex quo non est limitatus. Sed alii di-
cunt quod sit in predicamento. Sed contra sequitur quod esset diffinibilis. Ideo completa
diffinitio potest esse dupliciter [illegible]. Item secundo deus non est diffinibilis ut probat argumentum.
Sed deus est diffinibilis bene diffinitione completa substantiali sicut quod
significat omnis differentie specialis cum generali in ordine ad primam. Ut(?)
ad illud quod potest dari diffinitio que notificat essentiam dei generalis fa-
ciens ipsum differre a quolibet alio. Ad aliud dicitur quod deus est
terminatus quia non potest non esse bonus et non potest non esse iustus. Deus
est terminatus quo ad perfectionem, sed ipse non est terminatus. Ultimo(?) Item primum

movens non tamen sub aliud sempiternum igitur non deus. Antecedens, quia primum movens
non semper movet. Ergo non est eternum. Consequentia patet, quia ultimum movens dicitur et(er)num
nisi eternaliter movet et movebit. Nota similiter primum movens et deus
non convertuntur, quia non semper. Deus est quod primum movens est causa per quam
continuaret omnia inquieta. Tunc non valet consequentia, et ergo nec consequentia pa-
rcialis solum prout licet actu non tamen potentia quia est deus etc.

Utrum deus eternaliter actu moveat etc. Nota primus videtur
velle quod quando dicit est vera secundum ac etc. Sed absolute respiciendo
veritatem tunc ergo non est vera secundum fidem, quia quamquam deus fuit pri-
us ultimo anno fuit, ergo non eternaliter movet. Et ergo potest dici quod questio
de virtute sermonis est falsa. Ad primum dicitur quod vult quod naturaliter loquendo non est
inconveniens quod deus non moveat eternaliter ut probat demonstratio. Sed con-
tra: ergo contingenter vel necessario movet. Non secundum, quia sic deus
movet cum tristicia. Consequentia patet, quia omne quod necessarium est tristis est.
Probatur contra hunc. Contra: deus non agit igitur non movet et per consequens non
eternaliter movet. Antecedens, quia omne quod agit agit propter finem. Sed deus
non habet finem, igitur probatur, quia deus non habet melius se, igitur non habet finem.
Consequentia patet, quia omnis finis est melior ordinatis in finem. Secundo principale
confirmatur. Omnis actus bonus perficit ponentem eum est actus,
sed deus non potest perfici, igitur deus non agit. Antecedens patet, quia omnis actus
est melior sua potentia. Contra: omne movens agit propter aliquid acquirendum
vel aliquid conservandum, sed deus nichil acquirit per motum nec indi-
get aliquid conservare, quod non acquirit, quia deus est sibi sufficientissimus,
quia illud quod sibi acquireret vel esset bonum vel malum. Si bonum,
tunc deus plus perficeretur quam non indiget, quia omne indigens
est verum alicuius defectus, sed deus nullo deficit, igitur etc. Ad
primum dicitur: Necessario ut dicit philosophus et commentator, sed duplex est ne-
cessitas, aliqua coactionis, et tunc fit cum tristicia. Secundum
fidem dicitur quod deus contingenter et libere movet. Ad secundum dicitur quod
intelligitur de fine gradiendi, quia omne agens agit propter se tamquam
propter finem, quando ibi non est melius se ipso. Sed intelligitur quod omnis
finis gradiendi est melior ordinatis in finem et condistinctis ab eo

Ad aliud dicitur auctoritas est vera de potentia perfectionali, sed deus nullam habet
quia non perficitur. De alio nota quod in omnibus operationibus sequentibus ita fit
quod omnis habens agit propter acquirere aliquid vel conservare, sed deus non
agit propter acquirere sibi aliquid, quia deus est infinite perfectus et simpliciter
perfectus et tenemus ex fide etc.

Utrum deus sit actus sine potentia.

Solutio dicitur quod ut dicitur
ab Holcot sic agit substantia ut ibi vult quod deus est actus
sine potentia, quia id quod est potentia hoc non est actus. Sed nota potentia et actus
multis modis capiuntur secundum ut causa prius deum aliqualiter.
Uno modo actus prout est existere rem, et potentia prout est non existere rem,
et illo modo deus est actus et non potentia, quia actus et potentia opponuntur. Alio modo
potentia sumitur pro omni illo quod potest esse sive id sit sive non sit, quia deus
est potentia. Alio modo potentia sumitur ~~prout est principium transeundi ab alio~~ pro potentia transeundi
quia deus utrumque est actus et potentia. Alio modo potentia est principium transeundi ab alio
quia deus non est potentia. Alio modo sumitur pro habitu susceptiva inherere
et sic deus non est potentia quia deus nulli potest inherere. Sed quod omne
agens habet posse, sed deus [illegible] igitur. Auctoritas patet. Sed passive ergo potentia
etiam deus est potentia passiva quia deus actu deus diligitur, ergo
patitur. Assumptum quia amari diligi videntur ex deputatis pa-
ssionibus, ex quo amare diligere sunt deputata actionibus. Sed deus
non est actus primus, quia non actus primus non igitur. Primo probatur quia non est
substantia vel forma, ergo non actus primus quia non est forma a formando
sed vel ab informando. Primo probatur quia deus est forma quia anima [illegible] iste
deus informat materiam, igitur deus est forma ab informando. Augustinus quia
deus constituit compositum quod est unum cum composito sicut lapis vel asinus
et non tamen materia, ergo tamen forma. Ad primum in libro potentia sumitur
prout potentia extendit se ad actum et potentiam simul et proprie dicitur.
Ad secundum quando arguitur assumptum, dicitur quod amari etc.
diligi non sunt imputata actionibus secundum qualitatem. Alio modo dicitur
quod pati sumitur dupliciter. Uno modo pro eo modo quando sic passive. Alio modo
sumitur proprie ut rem recipere in se aliquam dispositionem ab agente
et quia pati non est secundum primum. De alio actus primus est

anima et ideo est separata / et forma dicitur dupliciter ut declaratum est / ergo deus est anima
mundi ad philosophos / quia sicut anima regit corpus ita deus omnia / sed utrum

Utrum substantie separate sicut deus et intelligentie corrigitur

sint forme materie / Responsio breviter dicitur quod non / quia dicitur amplius aut forma
forme materie esse / Sed quia substantie separate inherent materie id est non sunt forme materie
probatur / quia intellectus humanus inheret materie et ille sunt substantie sempiterne
quia intellectus humanus sunt perpetui igitur sempiterni / patet consequentia quia equivalent
adequate / quia sempiternum et semiaeternum / Item ubicumque est in-
perfectio ibi est materia sed in substantiis separatis est imperfectio id est non
sunt forme materie / Probatur / quia in omnibus dependentibus est imperfectio Sed
substantie sempiterne sunt dependentes quia dependent a primo ente quia
angeli a prima causa / antecedens probatur / quia angeli non sunt summe perfecti quia aliter
essent deus / Item omne corpus generabile et corruptibile habet materiam Sed substantie
sempiterne sunt simpliciores id est ut antecedens / quia generans est materia et corruptio
forma nec / Item in deo est materia id est essentia in omnibus aliis est
materia / Responsio quidquid est in effectu hoc est in causa / sed materia est in effectu
igitur in causa / sed materia est effectus dei id est in causa que est deus Ad secundum in
sempiternum dicitur esse et eternum / et est eternum et perpetuum differunt
quia eternum et sempiternum nec habent principium nec finem / Sed perpetuum est
quod non habet finem / sed habet principium / ergo non sequitur / intelligentie humane
sunt perpetui id est sempiterni Ad tertium non omne imperfectum habet materiam
quia in quolibet ente alio a deo est imperfectio quia nullum ens aliud
a deo est summe perfectum / et ergo nec antecedens / et similiter omnia a imperfecto
vel ergo antecedens verum / nec consequens / quia non sunt omnia / sed a dependentia
arguitur imperfectio vel ad aliud dicendum / anima est intellectus que est materia
per se dicta / et de illa dicitur / quod sit subiecta vel corpori per se passiva
et generans non est materia Alias sunt metaphorice et generans sed
materia id est philosophos vel forma ut dicit Porphyrius Ad aliud egregius dicit
quod omne quod recipitur in effectu recipitur vera per se non forma Sed virtualiter
quomodo materia recipitur in deo virtualiter ea quod per influentiam dicitur materia consequens
esse / et ergo absolute realiter non est in deo / sed hoc effective produc-
tive et conservative vel Sequitur ultra alia questio

10 Utrum primum movens moveat per modum appetibilis finis et intel-
ligibilis. Arguitur commento 21 dicitur quod ubi dicitur movet ait sic appe-
tibile et intelligibile. Sed si primum movens movet per modum appetentis
ergo non per modum appetibilis. Patet quia impossibile est primum movens move-
re utroque modo. Et impossibile est ipsum movere per modum appetentis quia quod
quod movet per modum appetentis hoc movetur propter carentiam alicuius per-
fectionis. Sed primum movens nulla caret perfectione. Antecedens patet quia omnis
appetitus fit ratione carentie secundum philosophum. Item primum movens non
movet per modum intelligibilis, igitur quo secunda. Antecedens patet quia movens
non est intelligibile quia non primarie nec secundarie. Non primo quia res
sensibiles prius intelliguntur quam primum movens, quia id prius intelligitur quod prius
comparatur intellectui. Item primum movens non est finis in quantum
contra parte secunda. Antecedens patet quia omnis finis debet esse ultimus in operatione
sed primum movens non est ultimum in operatione. Antecedens patet quia hoc est
una conditio finis quia sicut intendens finem prius omnibus mediis pro-
curat et ultimo fit. Oppositum ad primum etc.

11 Utrum intelligentia moveat suum mobile tamquam agens
et tamquam causa finalis. Dicitur primo quod quelibet intelligentia movet suum mobile
tamquam causa agens effectiva quia orbis celestis movetur et non a se quod
philosophorum nec a suis virtutibus cum hee sint finite et motus orbis
infinitus igitur movetur a virtute finita et separata que dicitur intel-
ligentia igitur etc. Dicitur secundo quod eadem intelligentia movet suum mobile
tamquam causa finalis. Probatur quia intelligentie sunt meliores orbibus mo-
ventibus eos et movent eos tamquam causae finales, semper enim de-
finis est causa melior vel gratia melioris ut dicitur 2° politicorum
ceterum intelligentie movent orbes vel tamquam appetibile et intellectuale
que sunt moventia ut fines. Nota tertio ponitur finis assi-
milationis ut sanitas est finis medici. Secundo finis assimilationis
sic deus cui omnia intendunt assimilari in quantum possunt
passio vera est finis conservationis eius. Tertio finis est
conservationis, et intelligentia movet celum propter conservationem sui quia
perfectio intellectualis est movere sicut bene operari est perfectio hominis
et ita intelligentia continue movet orbem ut conservet suam

perfectionum. Et intelligentia movet celum propter ista inferiora ut ista inferiora
conserventur in esse et assimilentur celo et intelligentie et ita intelligentia est
finis assimilationis et conservationis motus corporis celi etc. quod est verum etc.

Utrum intelligentie sint angeli et inclinatam quod deus mo- 12
veat per modum cause active vel solum per modum cause finalis. Dicitur quod movet
active et per modum finis. Primum patet conclusio quia deus se habet sicut ad mundum
sicut dux vel princeps. sed dux et princeps movet et regit active
exercitum sic deus celum movet per modum active. Deus nobilissime mo-
vet per modum quia movet motu diurno. Alie vero intelligentie
non movent mobilia sua motu diurno. Verbi gratia spera saturni
motu proprio revolvitur in 30 annis. Sol vero semel in anno. Luna in
mense. Et quamvis deus non indigeat movere cum sit agens
optime se habens ut dicit Aristoteles libro huius, tamen in mundo supplet indigentiam
aliorum. Secundum patet quia deus est ens optimum. propterea ergo est finis
optimus et ultimus omnium que reguntur et omnia in seipsum ordinavit et per
consequens movet per modum et alia omnia per modum cause finalis etc.

Utrum celum secundum eius substantiam dependeat a deo tamquam 13
ab agente vel tamquam a conservante. Respondetur secundum philosophum et commentatorem
anagogice deus est agens scilicet producens et conservans. Ideo celum per eos
secundum eius substantiam dependet a deo tamquam ab agente conservante solum.
Unde secundum eos diceretur quod deus non posset perdere celo ipse, si velit cum sit
causa celi conservans ipsius in esse. non autem oportet quod sit causa producens de non
esse in esse. Sicut si pes ab eterno stetisset in pulvere esset causa vestigii
non tamen producens ipsius de non esse ad esse. Et secundum Platonem et alios
philosophos ponentes creationem mundi, et modo apparet est producens a deo et
ita celum secundum eius substantiam dependet a deo tamquam ab agente pro-
ducente et conservante simul, et patet quod questio est vera etc.

Utrum deus sit delectatio et vita. Respondetur quod perfectionalia 14
deo sunt attribuenda. Et dicuntur perfectionalia que sunt perfectionum sine
defectu ut sunt sapientia, delectatio, cognitio, voluntas, vita etc. Unde
secundum nihil est melius cognitione. licet secundum sophistas cognitione
sit aliquid melius. Item quia intelligere non indiget aliquo sicut

sentire indiget organo corporeo / Sed dicimus quod deus est intellectus qui met
est deus et non dispositio dei vel eius attributum Similiter amor attribuitur deo eo quod
deus amat se et quia amorem consequitur delectatio ideo deus delectatur et per consequens
est delectatio Et sic patet ad primum Sed secundum dicitur sciendum quod vita duobus sumitur
aliquando pro anima aliquando pro actibus sive operationibus ipsius anime que sunt intelligere
sentire vel vivere Et quia deo attribuuntur intelligere et vivere et per consequens
deus est vita non sensibilis eo quod sit eius defectus sed spiritualis Ad tertium sciendum quod
Commentator tangit contra fidem dicens vita et sciencia dicuntur de deo propter quod
doctores sue legis posuerunt trinitatem in deo propter diversitatem putantes quod
ista non sunt sinonima / sed dicunt racione Et quia illis non fecit sicut
in deo diversitatem racionum convenire propter quod non apparebat sibi quod cum
trinitate posset stare simplicitas eius / sed nos dicimus quod deus est
trinus et unus et illa trinitas non solum est propter personas formalia sed ita
fuit et est quoniam natura sua etc

15 Utrum tot sint intelligencie quot sunt motus celestes / Respondeo
dicendum quod duplices sunt motus sperarum celestium quidam particulares et tales sunt infiniti
quia motus dividitur ad divisionem mobilis / Ex hoc philosophorum et non sunt tot in-
telligencie quot sunt tales Alii sunt motus totales qui sunt totius spere et illi
quidam sunt uniformes qui comparati aliis motibus eodem modo se habent quo
ad situm Et per modum quidam sunt difformes qui diversificant speram
vel planetam secundum situm et tales secundum philosophum et Commentatorem sunt a diversis
motoribus et non ab uno sed quilibet eorum sit ab una intelligencia sibi ap-
propriata et ita secundum eos dicitur quod tot sunt intelligencie quot sunt motus
difformes et totales Et ita patet quid sit dicendum ad questionem

16 Utrum sit dare nonam speram / Respondeo dicendum secundum intencionem
Aristotelis et Commentatoris non est danda nona spera / Quod secundum eos quia
omnis spera ordinata est ad aliquem astri lacionem modo sic non est
de ista nona spera / Videntur astronomi aut ponunt quandam speram
quam vocant primum mobile quod movetur unico et simplici motu Octava autem spera
movetur pluribus motibus quia movetur motu diurno et etiam oblique scilicet in 100 annis
gradu uno Ad tertium secundum astronomos necesse est ponere unum motum simpli-
cissimum none spere penes quem motus inferiorum sperarum debet mensurari
Sed intencionem philosophi et Commentatoris dicitur quod non est necesse ponere ix
speram propter assignacionem primi mobilis quia dicitur quod totum celum
est primum mobile primi motoris et quelibet spera particularis suis motoribus

primum unde totum celum movetur unico et simplici motu scilicet diurno non sit
ab generales spere. Et ita dicitur quod astronomi posuerunt nonam speram
nisi secundum ymaginacionem. Et facilius proporcionarentur motus particularium
sperarum ad motum diurnum vero ab ponendo esse talis spera nona secundum
rei veritatem

Utrum una spera celestis moveat aliam 11

Respondetur quod astronomi ponunt quod omnes spere celestes moventur simul
uno motu diurno uniformiter ita quod si circumscriberentur alii motus
earum proprii ut si cessarent preter motum diurnam tunc omnes spere celestes
moverentur motu diurno et sic sicut uniformiter ad invicem ita quod nunquam
una stella elongaretur ab alia aut coniungeretur alteri. Et ponunt quidam
quod omnes simul motu diurno vel motibus suis diurnis moventur
ab unico motore scilicet deo qui ponitur primus et ultimus motor. Et di-
cunt quod deus non solum est appropriatus ultime spere sed toti celo secundo
eciam prius movet primam speram quam ultimam immo movet
omnes simul motu diurno non una spera movet aliam ut speram suam
astrorum sed motor spere movet simul speram cum astro sicut nauta na-
vem cum eis que in navi sunt. Et tunc motor spere prime non movetur
speram quam suum astrum et patet quod questio est falsa etc.

Utrum in corporibus celestibus ponendi sunt excentrici et epicicli 12

Respondetur quod quidam auctores secundo celi et metheororum in pluribus quidem
ponunt contra positionem excentricorum et epiciclorum est impossibilis. Dicit philosophus in
secundo huius non eveniat casus inter corpora celestia. Et quidam auctores secundo celi
ponunt difformitates motuum celestium provenire ex eo quod plures motus
aggregantur in eodem mobili. Alpetragius voluit salvare apparencias
que sunt in anno sine excentricis et epiciclis per modum circulacionis.
Racionem secundum eum ad ponendum quod sol retrahit motum suum a motu primi celi
spacio dierum fere ad unum gradum et suo modo alii planete tunc oportet
et aliquem motum retrahi sic planetarum. Ptholomeus vero Ca-
panus in sua theorica et autor communis theorice planetarum
cum modernis astronomis ponunt excentricos et epiciclos ad salvandum
apparencias que in motibus planetarum sunt in celo quod est probabilis

Prima est reuersio 2a declinacionis versus polos / 3a latitudinis que
planete declinant ab ecliptica versus septentrionem vel meridiem
Quarta retrogradacionis stacionis vel directionis Quinta velocitatis vel tarditatis
Sexta est elongacionis et appropinquacionis ad terram vel alia obstancia
secundum Septima est de loco velocitatis vel tarditatis appropinquacionis vel elon-
gacionis alia Vltimus sciendum quod centrum mundi est medium mundi et
est intra mundum terra posita in medio mundi debetis igitur scire quod circuli habentes
centrum suum centro mundi dicuntur concentrici / sed habentes centrum suum
extra centrum mundi dicuntur eccentrici Epiciclus vero est paruus circulus defe-
renti inmersus cuius dyameter est tanta quanta est profunditas deferentis
cuius centrum sunt in medio profunditatis eius deferentis de voluicionibus
cognicione illorum videatur theorica planetarum Supposito ad presens quod
nec stelle nec planete mouentur per se sicut quiescente sicut pisces mo-
in aqua Aduerte dicitur quod ad saluandum apparencias que de motibus
planetarum aliorum a sole sunt a celo ponendi sic eccentrici et epicicli
Et dico aliorum a sole quia propter eccentricum saluantur omnia apparencia
solis etc. Aliqui tamen dicunt quod luna non habet epiciclum ut aliqui probant
quia si sic / tunc macula lune que apparet nobis quod ymago hominis
capite sursum et pedibus infra disponitur Alia aliquando appareret
nobis opposito modo scilicet pedibus sursum et capite infra quod est falsum et contra
experienciam et quod quia si luna existente in auge apparet nobis caput
illius ymaginis supra vel gradus quinque in opposito augis ad visionem
epicicli quantitate luna etc. ymago appareret opposito modo dicitur quod luna
opposito modo quam epiciclus Sed tunc videtur quod circuli planete forent
superata intelligencia quod videtur esse falsum et quod perderetur motum / et ita
non sunt aliqui epicicli in celo nec eccentrici 2m cuius ita sit / hec propter
facilitatem proporcionum et inueniendum latitudinem planetarum
inuentiones et quos aduersus licet eis vti tabulis ymaginacionibus
Sed potest dici quod sine inconvenienti aliquis ponuntur veri circuli ecc-
entrici et epicicli etc.

19 De 2m ordinem sperarum celestium in situ sit ordo earum
in perfeccione .1. vltra deferentis sperarum celestium maior et superior sit ipsa

minori et inferiori perfectior. Dicendum quod perfectio sperarum duobus attenditur primo ex parte subiecti sive materie. Secundo ex parte forme sive operationis. Tunc dicitur breviter quod tantum primo perfectior quod est verum, sed non secundo. Tunc quia spera solis aut alicuius potest esse virtutis et influentie quam saturni sive mercurii aut alterius orbis celestis ad nobiliores effectus et nobiliori modo producit in istis inferioribus spera solis per suam influentiam quam alie spere celestes. Unde est inconveniens quod aliquis sit perfectior altero secundum materiam sive subiectum, et imperfectius secundum formam sive secundum operationem. Unde oportet quod superior planeta motibus excedat inferiorem sicut saturnus non excedit solem in velocitate ut sol lunam. Quamvis luna sit brevior saturno et sole in quantitate, et quia hoc est maior bonitate secundum magnitudinem et quantitatem et tamen velocitatem motus quam hoc sed ibi est ultior et amplior. Dubitatio utrum intelligentia superioris orbis sit perfectior intelligentia orbis inferioris. Ibi dicitur quod prima intelligentia est perfectissima movens totum celum. Sed non oportet quod intelligentie superiores et que sunt orbibus appropriate sint inferioribus perfectiores. Unde intelligentia orbis solis forte perfectior quam saturni aut mercurii, et ideo dicitur quod quelibet intelligentia equalis alia differt specie et quod sunt etiam [illegible] subordinate quemadmodum celestes orbes. Commentator assignat quia in separatis autem non est pluralis multiplicatio individuorum in eadem specie. Alii autem tenent oppositum, et oportet quod oppositum sit verius etc.

Utrum deus intelligit se et alia a se. Dicitur quod deus primo *Ro*

et supremo actu qui est ipsemet deus intelligit se et omnia alia a se tam bona quam mala et ita intelligit complexa et incomplexa et mala moralia scilicet et sine voluntate sua et mala penalia sine pena et fastidio vel tedio et ista omnia preterita sive sint sive non sint intelligit notitia simplicis apprehensionis presentia vero intelligit notitia intuitiva et ita ipse per suam deitatem omnia distinctissime cognoscit quamvis non per propria forma quia malum cognoscit ille tamen non sunt aliud a deo. Secundo conclusio est quod deus est spiritus intellectualis simpliciter infinitus eternus et immensus non potest cogitacionem suam distinctivam assignare. Alia est quia ipse habet potentiam cognitivam simpliciter infinitam et eternam respectu omnium

distinctissime novit Et sic videmus solaris lux super sordida incidens ab eis non coinquinatur secundum quod patet in actibus divinis nihil dicatur nihil cognoscenda, et patet questio etc.

21 Quod tantum unus est princeps rerum universi etc. quod ideo est venerabilis et perfectus ordo rerum universi est in rebus universi ergo in eo datur primum in quo omnia alia perfectissime sapientissime potentissime et optime diriguntur Et si dicis tantum multa sunt sicut incoordinata Dico quod incoordinata quod hoc est propter longe distare ab illo principe sicut propter longe distare a principe familias suis multotiens veniunt incordinate Alia causa est quia tantum unus est mundus qui includit entia universitatis scilicet primo celi Et entia que sunt in hoc mundo nolunt male disponi. Ad quodlibet natura tendit ad perfectionem et veritatem nec est bona pluralitas principatuum propter diversitatem et contrarietatem / ergo tantum unus est princeps Alia causa est quia tantum est una prima intelligentia et perfectissima et divina intelligens distinctissime singula / probo quod est intelligentia regens singula propter hoc quod est divina Igitur tantum unus est princeps qui est benedictus in secula seculorum Amen

Finis adest operis mercedem posco laboris

Zigmunth krol polsky ma vmrzecz roko bosigo 1 5 8 1 [illegible] augusto 11 dnia

Serenissimo sigismundo regi polonorum
magno duci lithuanorum

Reverendissimo in christo patri
domino petro gamratho
ecclesie gnesnensis archi
episcopo ... [illegible] ...
pastorum amico
patri suo maximo

Sigismundus dei gra
rex polo

Reverendissime
in christo pater [illegible]

Primo phisicorum eloquenti
[illegible] modo patre
[illegible] Logicus
[illegible]
[illegible]

Magnifici domine ...

Sigismundus dei gra rex polo
nie prusie masovie ... grecia
sklavonie masovie germanie

Jurzij
mikolay
Halski
Thomas
Stanislaw

Lycia

grecia
germania

gragg g grecia

Serenisimo sigismundo regi augusto
polonorum magno duci lithuano

Rmo … Reuerendo patri dno petro
gamrato archiepiscopo

Jo thomasken namisl
Ihi moj dag ri bos
Grouyi

Sigmunth kra

Cunnagis
slog tors

Seuerinus boner
Suparius vielicz
ensis

Magnifice domine cu[m] perspexissem : atq[ue] co[n]
siderassem summa[m] humanitate[m] presentiu[m]q[ue]
animum vestru[m] : ut ea me consolaminib[us] mag
tanti gaudio ... replevit vix ut tua ...
esse tam ... credidit :

Primo ipr respo ... Ossleriana ... Complexio ...

Venerabilis vir domini iacobe michi ... et gratiose salutem ... opto ... maximo in annos ...

venerabilis ... pr. ...

Valentinus ... ut ... aliqua ...

Magnifice domine cum ... insinuarat ac ... ... de ... literarum nostrarum ... simus ... literas nras ... intrare ... non solum non volo ... debeo ... gratum fieri ... temperando ... qui ipse nullo indiget temperatore ... in ... et ... aliquis ... ... exprimere ... ignoraremus ...

... ipsi ... magnifice ... labor non ... ~~quo propter ergo ...~~ quod sit ... rebus ad ... debitas ... solus ... aliqua ... ad me ... ... non ... publicum ... quidem ... qui ... facultates ... in magnis ... ergo non ... ad ... ... bene ... ad ...

Memoriale dignus studiosi iuvenis [illegible]

Fallitur me mea opinione errore precipue de vestro studio [illegible] considerans [illegible] [illegible] nil reprehendendum solum negligentiae [illegible] [illegible] rescripti [illegible] [illegible] omnis [illegible] a M [illegible] [illegible] [illegible] precursio dura [illegible] in tempora longa rogo igitur magnificentiam vestram [illegible] deserere [illegible] M[illegible] tu in principio [illegible] omnia in [illegible] epistola [illegible] ex tempore scripta in tanta [illegible] sperare M [illegible] [illegible] ergo [illegible] non eleganter [illegible] [illegible] [illegible] omnia ignoranter in [illegible] [illegible] [illegible]

discipulorum [illegible] podrwody kon
Simon
M[agiste]r benedictus rossmin sacre pagine doctor

... d... wanie ... quis obs kurowsky Logicus
tomas
impendendum est illi cum dist facultas gravis
... in ... ille corpus ...
Mandamus omnibus modis qualicumque
in terminis teregtribus omnes omnino
Terminus   In terminis teregtribus
Sigismundus dei gra rex polonie masovie
prussie moscovie ytalie lituanie hi
... kurowsky servus
Sigismunth
Serenissimus sigismundus dominus
m.   Malusky
A b c d e f g h i k l m n
o p q r s t u x y z
a e i o v   wolsky   potozky
Waposky stanislaw
andrzei dowo thomas kurowsky
sigmunth kral polskej
starchta weigi sarchowala
darowich kiczy
Timus kun ...

Domini
Domini

Venerabilis domine prelathe mihi plurimum gratiose post humilis servitutis recomendacionem salutem optat venerabilitati vestre in annos plures plurimos etc.

Cum ... infirmaverat ... demandavit ... [illegible]

Arti saltem ... Wapowski

Wolski
Wapowski
Kurowski
Nalwoh

Recensuit

Ego benedictus ...

~~hurowsky [illegible] ugero~~ [illegible]
dato ad annos dni 1538
ad annos dni 1582
[illegible] le [illegible]

Sigmunth
krall
po

Regi po
domu

M[illegible] dbit sax nun first amb
vngmbnb m'stat

Quad m presidium talia signa
dederunt

~~Regum[illegible]li literas [illegible]~~

[illegible] et [illegible] est sapientia [illegible] de toto ente [illegible] superius [illegible]

Utrum metaphysica sit [illegible] quod sic [illegible] metaphysica est [illegible] 1
est excellentior [illegible] omnes scientias [illegible] Utrum metaphysica sit 2
scientia considerans de ente in quantum ens vel de aliquo [illegible] pertinente ad ipsum
[illegible] quod sic [illegible] scientia [illegible] de ente in quantum ens ad
[illegible] scientias [illegible] que non considerat [illegible] in quantum ens
[illegible] vel de aliquo pertinente ad ipsum [illegible] que [illegible]
considerat ista scientia [illegible] est [illegible] sapientia et scientiam [illegible]
de toto ente [illegible] sapientis est [illegible] scientia est de [illegible]
entis Utrum metaphysica sit distincta ab aliis scientiis [illegible] 3
[illegible] modum [illegible] distinctum est Utrum ens in quantum ens sit [illegible] et [illegible] 4
[illegible] subiectum metaphysice [illegible] quod sic [illegible] Utrum omnes homines 5
natura scire desiderant [illegible] quod sic [illegible] in bonum [illegible]
[illegible] bonorum [illegible] experientia de [illegible] naturaliter desiderant [illegible]
[illegible] et [illegible] est pulchritudo et decor [illegible]
[illegible] est appetitus naturalis et animalis [illegible] est inclinatio rei in bonum [illegible]
[illegible] ipsius appetentis et [illegible] sequitur naturam rei [illegible] est inclinatio rei
in bonum [illegible] bonum [illegible] cognitionem [illegible] ipsius [illegible] appetentis
Utrum omnes sensus propter utilitatem diligantur [illegible] se ipsos
[illegible] quod sic [illegible] propter non [illegible] utilitate [illegible]
[illegible] utilitatem [illegible] et sic sensus [illegible] utilitatem [illegible] se ipsos
diligunt [illegible] operationem [illegible] sensationem Utrum sensus visus sit 6
magis diligendus inter alios sensus [illegible] quod sic [illegible] utilitates
rerum [illegible] manifestat et [illegible] de [illegible] exterioribus et [illegible]
[illegible] est magis diligendus et non [illegible] Utrum sensus visus magis 7
faciat cognoscere quam alii sensus [illegible] quod sic Utrum sensus visus [illegible] 8
rerum [illegible] quam [illegible] sensus [illegible] quod sic [illegible] in aliquibus 9 10
animalibus ex sensu fiat memoria et in aliquibus non [illegible] quod sic [illegible]
sensus [illegible] sensitiva [illegible] aggregato ex [illegible] et
organo et [illegible] dispositione [illegible] in proposito [illegible] actu [illegible]
[illegible] memoria [illegible] operatione [illegible] et sic patet titulus questionis
Utrum aliqua alia bruta sit prudentia cum disciplinatione 11
et aliqua sine disciplinatione [illegible] bruta [illegible]
[illegible] prudentia [illegible]
[illegible] Utrum quedam et [illegible] inter bruta sit bruta 12
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Utrum [illegible] inter bruta et [illegible] sit bruta [illegible] 13
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Utrum experimentum fiat ex memoria 14
[illegible] et experimentum [illegible] ex [illegible] memorie [illegible]
[illegible] Utrum ars et scientia [illegible]
[illegible] experimenta [illegible]
[illegible] experimentum [illegible] et [illegible]
Item [illegible]
[illegible]

Item acta et operationes sunt circa singularia non circa universalia sed [illegible] in genere [illegible]

16 ex memoria debili generato de quo Avicenna loquitur. Utrum experientia faciat artem et inexperientia casum. Patet quod. Et loquitur nunc de casibus que indigent [illegible] et sunt non communes memorie et experientie per [illegible] quod ipse note sunt [illegible] causaliter.

17 Utrum differentia inter artem et experientiam sunt ipse [illegible]. Prima [illegible] quia experientia est [illegible] acceptio [illegible] memoriarum. Secunda experimentum est cognitio multorum singularium non autem omnium, ars vero est cognitio omnium singularium.

18 Utrum expertus non artifex tamen operetur quam artifex inexpertus. Patet quod. Prima quia isti duo videntur non differre quo ad actum. Secunda quo ad modum agendi [illegible] et expertus non artifex [illegible] operatur. Tertia artifex sapior est experto [illegible] in [illegible] quam in modo agendi [illegible] non [illegible] in [illegible].

Utrum artifex sit sciencior [illegible] et ingeniosior experto. Dicitur quod sic.

19 Et ego intelligo de artifice non experto et de experto non artifice sed sic artifex [illegible] est sapior et sciencior et [illegible] expertus. Secunda quia [illegible] non [illegible] in [illegible] [illegible]. Tertia [illegible].

20 Utrum omnes actus et operationes sint circa singularia. Dicitur quod sic et acta sunt suppositorum. Et ego intelligo actus non cognitivi ut [illegible] cognitionis [illegible] sunt circa singularia. Et etiam addit [illegible] actus intellectus qui sunt cognitivi. Et per actus voluntatis qui sunt volitio [illegible] volitio qui actus [illegible] cognitionis [illegible] voluntatis et.

21 Utrum scientia speculativa sit nobilior et melior scientia practica. Dicitur quod sic scientia speculativa [illegible] nobilior quam [illegible] practica. Secunda [illegible] sit magis honorabilis [illegible] magis honorabilis. Tertia [illegible] scientia speculativa est magis honorabilis quam practica.

22 Utrum de numero scientiarum quedam sint ad voluptatem quedam ad necessitatem quedam ad [illegible]. Patet quod. Et sic scientie deservientes voluptati sunt sicut methaphisica [illegible] corporales [illegible] scientias ad necessitatem sicut [illegible] scientias deservientes ad [illegible] sicut moralis [illegible] [illegible] et scientie [illegible] deserviens [illegible] sicut [illegible] de [illegible].

23 Utrum sapientia sit omnium scientia. Dicitur quod sic. Et ego intelligo de scientia quod sit omnium in generali et non in speciali [illegible] sapiens omnia et tot [illegible] Deus [illegible] est sapiens [illegible] Deus [illegible] de [illegible] et nobilius non [illegible] de [illegible].

2ɛ Utrum posse cognoscere difficilia sit opus sapientis. Patet quod. Et loquitur [illegible] de [illegible] est [illegible] intelligitur de [illegible] remota [illegible] ad actum et non [illegible] de [illegible] remota [illegible]. Secunda [illegible] aliqua [illegible] differentia [illegible] rei ut [illegible] [illegible] potentie cognitive [illegible] cognitio est [illegible] ad [illegible] apprehendenda per maximam [illegible] et [illegible] sunt facillima ad cognoscendum [illegible] rei. Tertia [illegible] potentie cognitive sunt difficillima. Et [illegible] est de numero [illegible] scientia de [illegible] sit [illegible] de numero difficilium. Quarta [illegible] scientias [illegible]

Item [illegible] sit [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non sunt

Utrum de eadem aliqua sit opus vel condicio sapientis. Conclusio quarta. Utrum sciat plurima
bene quod de eo dubitet et causam sit ita sit non cognoscere
Utrum sapiens debeat magis assignare causas de scitis quam alii artifices. Conclusio 26
quarta et ita loquendo intelligitur respective ad alios scientes qui non sunt sa-
pientes et non simpliciter. Utrum loquendo intelligitur ad speciem eo quod idem est scientia
et sapientia
Utrum ista scientia eligibilis et simpliciter gratia sit condicio vel opus sapientis 27
Dicitur quarta. Et loquendo intelligitur quod metaphysica est eligibilis gratia simplici. Sed quod
non debet eligi propter aliquam aliam scientiam pure speculativam
acquisitam tamquam propter finem principalem
Utrum tunc sex sint condiciones sapientis. Dicitur quarta per omnia cognoscere 28
et intelligi in actu vel in habitu. Secunda non intellectu et posse inca-
enter re dagnere. Tertia causas posse cognoscere difficillima. Quarta
certe cognoscere difficima. Quinta omnes causas intellectu assignare.
Sexta est ista scientia eligibilem et simpliciter gratia sua suprema
principia scilicet causa demum et supremas causas. Septima ista scientia principalis
et ordinativa non cum aliis sapientem ordinari sed ordinare
Utrum sapiens sit ordinatus et non ordinandus. Conclusio quarta. Et loquendo intelligitur 29
de sapiente perfecto. Secunda sapiens non ... persuadere et
ordinare et magis sapiente
Utrum illa sint difficillima ad cognoscendum quae a sensu sunt remotissima 30
Dicitur quarta. Et loquendo intelligitur de illis realibus intelligendo solum
non sensibilibus
Utrum metaphysica sit circa primas causas et prima principia. Dicitur quarta. Et hic primum 31
intitulo dicitur capitulum ut constet principaliter et non sumptive nomine vel potius
Utrum metaphysica sit sapientia. Dicitur quarta eadem metaphysicam per aggregatum omnium 32
generum a plurimis generum principia quae sunt generalitates aut
demonstrabilia de quibus dicitur subiectum eius et sunt proprietates
... descendendo usque ad species specialissimas
Utrum punctus addat super unitatem positionem in continuo. Dicitur quarta 33
hic punctus est ratio tangendi. Secunda punctus continuativus
potest ponere quod punctus in qualibet parte lineae assignandum
est terminus in actu terminans lineam. Et magis sic puncto
terminatur quam continuatur. Utrum punctus et unitas generaliter et diversi-
mode. Contra non in hoc quod sic unitas est principium numeri sic punctus est
principium lineae. Utrum sic punctus simpliciter sit unitas. Contra dicit sic
sicut punctus dicitur non in continuis unitas addit differentiam
Utrum metaphysica sit circa eius omnia circa quae sunt singula agenda quae eorum 34
singularis et fiat in vita operari. Conclusio quarta et ita quod intelligitur omnia
circa singula sunt agenda et primum eius quia tale non est agendum
... dicitur quod primum eius est agendum a se quod vult se intelligit sic causa
se amat semper ... Secunda malum quo ad malitiam
... est principium unum et verum est in re ... Tertia circa quae
ad finem est res substantia et malitia et malum est agendum
propter bonum. ... Martinus de Lancz
... capitulo ... est constitutum sit ... magis praeter ...
... conclusiones ut ... et dicitur ... in ...

35 Utrum metaphysica sit scientia certissima. Dicendum quod licet eius metaphysica communiter non adeo
36 Utrum metaphysica sit scientia operativa. Dicendum quod non licet quod practica non sit ergo quod practica dicitur impossibile
37 Utrum metaphysica sit sapientia. Dicendum quod et quod utilitate et dignitate ... alia ... de omnibus rebus ... per causas et principia ... demonstrativa ... demonstrata ... de eo ... principalior ... dicitur demonstrata
38 Utrum metaphysica sit sola scientia libera. Dicendum quod ... non invenitur ... adinventas propter theoricam quod non est ... adinventa
39 Utrum metaphysica sit possessio humana. Dicendum quod licet ... sit ... de metaphysica ... completa et perfecta sunt
40 Utrum metaphysica sit ~~dignior~~ scientia maxime divina et honorabilis et ... scientia. Dicendum quod ... inter scientias ... adinventas propter theoricam que est semper divina
41 Utrum metaphysica sint alie scientie nobiliores seu necessariores. Dicendum quod ... non ... scientie non ... necessarie sunt ... ergo dicendum quod alie scientie sint necessariores ... est necessarium non ... corporis
42 Utrum metaphysica sit digna scientia. Dicendum quod ... impossibile
43 Utrum sint ponendi duo ordines et duo principia ... et ... non ... Dicendum ... sunt in rebus ... et reliqua ... est ... determinatum a ~~materia~~ natura
44 Utrum bonum sit causa mali. Dicendum quod ... de bono ... et de malo ... malum in quo ... est ... et ... mali ...

Incipit secundus liber

1 Utrum cognitio veritatis sit facilis. Dicendum quod ... facilitate et difficultate inquirendi veritatem de entibus ... est veritas que est in ... est veritas ... est completa et ... cognitio veritatis completa est nobis impossibilis ... est nobis possibilis
2 Utrum possibile est aliquem errare circa cognitionem ... est ... sicut in ... de principiis doctrine et cognoscendi ... principiis essendi
3 Utrum alia cognitio veritatis sit facilis impossibilis. Dicendum quod ... cognitio omnis veritatis ... non est facilis ... anima ... sic ... deus
4 Utrum cognitio veritatis sit quodammodo facilis et quodammodo difficilis. Dicendum quod ... facile est ... est habile ... difficile ... ad faciendum difficiliter est habile
5 Utrum ... duo sunt modi difficultatis in cognoscendo. Dicendum quod ... est propter res cognoscendas ... in intellectu
6 Utrum principia sint a nobis maxime cognita. Dicendum quod ...

homo intellectus quod poterit ex quo fecit animam ad assentiendum primis principiis intellectus tunc
Utrum intellectus noster se habeat sicut oculus noctue ad lumen solis vel ad lucem dei quidditatis est. Dicitur quod sic quia 7
in natura divina deus et intellectus sit se habet ad effectum in natura sua
Utrum substantie separate sint ab homine cognoscibiles. Dicitur quod sic. Et licet 8
ad de causa dicitur deus non est nominabilis. Intelligitur quod non nominatur
uno nomine excepto suorum effectorum sicut non nominatur pluribus. Ideo
[illegible] sit simul ad simul sit magis ad magis et maxime
ad maxime. Intelligitur de agentibus que agunt secundum
ultimum sive posse
Utrum deus sit ~~[illegible]~~ cognoscibilis per nos. Dicitur quod sic. Et licet deus sit maxime in natura 9
tamen non [illegible] ~~[illegible]~~. Item cognitio dei confusa est nobis insita
ut dicit [illegible] de consolatione. Sed non cognitio specialis quia ista non est
nobis ~~[illegible]~~ insita naturaliter insita
Utrum descriptio [illegible] sit bona scilicet illa [illegible] Dicitur quod sic. Et ista 10
diffinitio quod [illegible] [illegible] veritatis ordinatur sed non sit
tamen in diffinitione sicut [illegible]
Utrum divisio intellectus [illegible] practicum et speculativum sit bona. Dicitur quod sic. Scilicet 11
theorice finis est veritas practice vero opus. Et intelligitur de veritate
cognitiva. Et omnis scientia speculativa quidem in [illegible] cognitione
[illegible] veritatis. Sed in [illegible] specialibus [illegible] [illegible] motu et ordine
in cognitione veritatis [illegible] [illegible] in cognitione motorum et motuum
[illegible] in cognitione veritatis magis et quibus
Utrum quodlibet [illegible] et causate [illegible] sit [illegible] Dicitur quod sit 12
Et hoc intelligitur de illo quod [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
omnia causata [illegible] [illegible] deo et [illegible] [illegible]
in deo [illegible] et effective [illegible] [illegible] et [illegible]
Et hoc intelligitur de causa et suo causato [illegible] [illegible] sit causa
[illegible] [illegible] causatum [illegible]
Utrum [illegible] se habeat ad veritatem sicut ad entitatem. Dicitur quod sic. Et 13
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible]
[illegible] dei intellectus et anime [illegible] et quod [illegible] [illegible]
[illegible] cognitione dei
Utrum in causis materialibus sit processus in infinitum. Dicitur quod non. Nondum 14
[illegible] [illegible] materialis [illegible] [illegible] subordinate et in talibus
[illegible] processus in infinitum [illegible] sunt [illegible] ordinate et in tali
[illegible] non est processus in infinitum
Utrum in causis efficientibus sit processus in infinitum. Dicitur quod non. Et hoc 15
[illegible] in causis [illegible] subordinatis non est processus in infinitum
[illegible] in accidentaliter subordinatis
Utrum in causis finalibus sit processus in infinitum. Dicitur quod non. Et 16
[illegible] [illegible] ordinatis [illegible] [illegible] in ordinatis qui est [illegible]
[illegible] in infinitum ~~[illegible]~~ [illegible] ordinatis non
Utrum in causis [illegible] ordinatis sit processus in infinitum. Dicitur quod non. Et 17
[illegible] in [illegible] ordinatis
Utrum in causis [illegible] ordinatis sit processus in infinitum. Dicitur quod [illegible] 18
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] subordinata [illegible] in infinitum. Et
[illegible] [illegible] in infinitum est processus [illegible] causis [illegible] [illegible] [illegible]

Secundus cum textu

Son et sua [illegible] sit [illegible] ad [illegible] et [illegible] et deficiunt

q[illegible] [illegible] in quibus sit processus in infinitum etc.

19 Utrum si esse ordinate causarum finite [illegible] [illegible] [illegible]
et non equivoce dicatur quod sic

20 Utrum si sint cause infinite omnes sint media dicendum quod etc. Et non est [illegible] non [illegible] cause [illegible] sint infinite

21 Utrum forma prior sit magis ens quam forma posterior dicendum quod etc. [illegible] [illegible] quidditate

22 Utrum consuetudo audiendi fabulas et falsitates sit impeditiva in acquisitione veritatis dicendum quod etc. [illegible] quod consuetus mentiri de facili cadit in [illegible] [illegible] dicit [illegible] non solum [illegible] est regratiandum [illegible] [illegible] falsitatem [illegible] et fabulas est regratiandum [illegible] [illegible] [illegible] consuetudo audiendi fabulas [illegible] impedit [illegible] non

23 Utrum una causa [illegible] [illegible] magnitudo [illegible] sit assignata dicendum quod etc. [illegible] est [illegible] [illegible] demonstrationes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] testimonia poetarum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

24 Utrum [illegible] in acquisitione scientiae sit prior dicendum quod etc. [illegible] [illegible]

Incipitur tercius liber

Tercius 1 Utrum ingredientem veritatem necesse sit precognoscere dubia dicendum quod sic [illegible] ingressum veritatis est transitus a noto ad ignotum vel ad [illegible]

2 Utrum solutio sit [illegible] ignorantie dicendum quod sic [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] manifestatio

3 Utrum in immobilibus sit causa boni et finis [illegible] quod non [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

4 Utrum omnis actio fiat ad motum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad motum [illegible] [illegible] forma [illegible]

7 Utrum genus sit [illegible] [illegible] dicendum quod non [illegible] [illegible]

6 Utrum [illegible] sit ordo dicendum quod sit [illegible] [illegible] [illegible] quod sit ordo [illegible] [illegible] est [illegible] et [illegible]

1 Utrum possibile sit fieri quod impossibile est fieri dicendum quod non [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible]

8 Utrum corruptibile et incorruptibile sint eadem genere dicendum quod [illegible] et [illegible] est [illegible] est [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] intelligentie sunt [illegible] [illegible] [illegible] sit de tali [illegible] questio

Incipitur quartus liber

Quartus 1 Utrum [illegible] [illegible] sit [illegible] dicendum quod etc. [illegible]

2 Utrum ens [illegible] [illegible] et [illegible] dicatur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

3 Utrum [illegible] sit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicendum quod etc. [illegible] [illegible] [illegible]

tra s3 in mete solā Dnū in spāz et acal' utz q̄nto et septio q̄m
et cāt ꝯz addi aliud uelut s. aggata
Ptz sic quēz ꝑhus est unū gt ꝑfeit sit quēz sola unū gt sablis 4
Dia ꝗc. Et bād mīf dē ꝑfu exteriori qui est unū gt ꝑfectus
no at interiori s3 qm
Ptz ens et unū quitant ꝯc ꝗc et h3 ens ꝯz capi q̄ nōiar non 5
ꝑmar etc ꝗs homo est res. Ut res s3 quiditatem intue sine ꝑ
ꝑempcite. Etc fora ciat est ꝗs pciad. Alia est quiditas totis et
est tota entia rei
Ptz funa et ee differunt sedm rōn. Dia ꝗc. Etc ens et unū 6
sunt idem in re s3 dnūt rōn. Etc est et funa vident in rōn
ꝯtatis etc dicit s quid
Ptz unū et multa opponant ꝯc ꝗc. Ponit vin ꝗs ē puam 7
mūi oppo multo priatiue et relatiue. Ꝯz vin ꝗs ꝗtiū ad ente
oppo ꝯre. Ꝯ h3 vin ꝗn est fora dimisas fine multa est ph qm
unū ꝗo est fora multitudinis etc vin est p̄us multo
Ptz entia inquitā ens sunt age ꝑtes Dia ꝗc ꝯsonit ens in 8
quitm ens ꝯz aliquos pas ꝯtas ut vin vin bom ꝑtēas
respectiuas ut ta tatū in dimisia
Ptz ꝯriata metigata et zoma ꝑsent ita in gem ꝯc ꝗc 9
s3 ens ut ē gen sale
Ptz sola media ꝯrat ꝯsire pā puaa s non sui ~~gutate~~ s m̄s gtito 10
ꝯf ꝗc. Et ꝗc in sui quitate h3 alie sae ptes cat ꝗsde
rent pā puda s non sui quitate s md gtito nō ꝗstūo
Ptz ꝯrietato sit maxia oppo Dia ꝗc. Et ꝗc no sunt s respectu 11
oppon altis ꝑcij. s. gre uel suamne. Et ꝗc ad vitatem et
ꝑlitatem no at quo ad supposita
Ptz cita pm puam ꝯtingit errare Dia q non. Et ꝗc cita puā 12
doctiue no at cta puaa fudi uel credi ut dei ut trina
ta ꝑlie puam contulgit errare. Cat multi errauit cta pā ꝑ.a
ora uel voce. Non ꝯ corde assenciendo. Ꝯ cat q male
intelligunt
Ptz ꝯdib pmu ꝑꝑrij sunt h3 assigte Dia ꝗc pā q ta p 13
non ꝯtingit errare. Ꝯa ꝗ vin non sit suppōd ꝑ gōe ꝗa
q vin pm puam ad et uar
Ptz idād puam fa cō in q et sūt sūo mēe et no mēe e 14
mipgle sit pm puam Dia ꝗc. Et h3 mipgla ꝯz capi ut
est dād ꝑpof ꝯ cat rei in ꝯfu dimisio
Ptz oppositū ꝑpom ꝯdictorie sunt gna ꝯc ꝗc et soiar et actuar 15
Ptz dme ꝯtā intellectuales sunt enis ꝑreij pme Dia q non
et ꝗc ꝯsiderando quoad suas fucas ut sūt gutis etc dnie
ꝑe alia put ꝯsiderari sub rōn relacōs etc sunt enis ꝑreij
Ptz pm puam doctiue sit demirable Dia q non. Et ꝗc sit 16
demirabile t3 ꝗc ꝯsolid ad ꝗorez seu clarite non at ꝯ de
mirabile. Uel cat ꝯuia ut demirate remotū
Ptz negans vocem ꝯre poucit vocem s3 ꝯe Dicat ꝗc. Et intf 17
de voce vead non ꝑptia nec mētali
Ptz non ens ꝑssit intelligi ꝯc ꝗc. Et ꝗc cado no ens mōr 18
ut cat fr cado h3 non intelligitur et h3 ens ꝑmo ente simpl.

quia preter non est ens et est infinitum
19 Utrum pars sit simul aliquem sit unum [illegible] Et hic infinito quod in confuso et cuiusto modo quarto Secundo etc est [illegible] contra dicit qui non unum infinitum in infinito [illegible] adiungit
20 Utrum actus sit actus dicit quod non et hic stricte vel in [illegible] ut effective causative et integrative
21 Utrum affirmatio sit prior negatione quo ad apprehensionem dicit quod Et licet negatio sit prior hic est solum quo ad operationem intellectus et ideo [illegible] rebus ad extra
22 Utrum in quolibet genere in quo reperitur magis et minus [illegible] in eo reperiatur [illegible] [illegible] [illegible]
23 Utrum contradictoria sibi invicem contraria sint simul [illegible] vel possint simul esse [illegible] dicit quod non Et hic [illegible] simul [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] causa sit [illegible]
24 Utrum inter contradictoria sit dare medium dicit quod non Et [illegible] non est dare medium [illegible] quo ad esse [illegible] et quo ad esse [illegible] licet sit dare medium distantie positionis

Sequitur quintus liber

Quintus 1 Utrum ad metaphysicum pertineat distinguere multiplicitatem nominum dicit quod Et ratio est quia multiplicitas nominum impedit cognitionem veritatis Et ad metaphysicum pertinet distinguere nomina entia multa analogice Et [illegible] quia [illegible] non cadunt sub conceptu scientifico sed dicit [illegible] Et [illegible] multa [illegible] dicit
2 Utrum omne [illegible] sit [illegible] eius est aut [illegible] eius sit aut [illegible] cognoscitur dicit quod secundum duplex est [illegible] [illegible] [illegible] Et illud dicit [illegible] eius sit illud est [illegible] [illegible] longitudinis ut cor etc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicit [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] respective etc [illegible] [illegible] [illegible] licet [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] rei [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] intuitio [illegible] rei [illegible] [illegible] [illegible] tuto
3 Utrum [illegible] sint [illegible] dicit quod Et [illegible] quo ad [illegible] [illegible] [illegible] de signis [illegible] Et hic ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] in [illegible] contenta sub hoc [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in assignando sufficientiam causarum [illegible] [illegible] [illegible] et finalis [illegible] dat esse [illegible] [illegible] actuative [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] finalis completiva
4 Utrum [illegible] causa sint [illegible] dicit quod [illegible] est quod [illegible] [illegible] sunt plures [illegible] [illegible] sibi in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
5 Utrum dimensiones [illegible] sint [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] alia [illegible] [illegible] alia [illegible] alia [illegible] [illegible] alia est in actu alia in [illegible] [illegible] [illegible] alia [illegible] alia [illegible] et hic aggregativa et non in [illegible]
6 Utrum statuefactor sit causa [illegible] statue et [illegible] sit causa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible]

Illo i fine 2o dicit specificari elementa esse i ucari elementa esse i cumulacionem specie esse i p[ro]p[ri]etatem [illegible] Exemplo ut ipse ostendit esse i natura ut lapis iuo esse seorsum Secundo est dicendum p[ro]p[ter] etc
ut 2o capi tercio modo
Utrum diffinicio elementi sit bona Dicitur quod sic Et quod primo alicui inest primo 7
in opere indiuisibile specie in aliam speciem Secundo mixtum est elementum quod [illegible] ut celum Aliud autem diversa ut illa quatuor terra
aqua aer ignis Aliud enim est elementum ellatum ut primissime res generis
Aliud est elementum quod ut materia et forma ut 1o phisicorum et 2o capi
Utrum elementa maneant formaliter in mixto Dicitur quod non Secundo ele 8
menta quod sic scilicet materia et forma sunt in mixto formaliter sed non vocata
e quibus quid quod Alia elementa sunt in mixto non autem per actum
sed autem actum in mixto [illegible] et non sed actum substancialem sed autem actum
substancialem que est qualitas elementi relicta in mixto
Utrum hic nomen natura sumitur Dicitur de forma quam de aliis accepcionibus Secundo 9
natura multis modis primo dicitur quod nascencia uel ipse natum ut
fructus Secundo est principium nascentis Tercio est principium motus Quarto
dicitur illud ex quo aliquid fit primo materia et ex eo est materia Quinto
est forma substancialis Sexto est primum genus Septimo materia prima
Octauo forma dicitur natura etc hic 2o capi octauo
Utrum diffinicio necessarii sit bona scilicet necessarium est quod non contingit aliter se habere Dicitur 10
quod sic Et 2o supplendo [illegible] [illegible] ex eius ex eis primum eius non contingit se habere aliter patet etc non
Utrum in qualibet accepcione necessarii necessarium requirat adequatam accepcionem 11
Dicitur quod sic Primo necessarium est sine quo non contingit bene vivere
ut cibus similiter respirare Secundo sine quo non contingit bonum ut pecunia Tercio dicitur est quod violentum Quarto dicitur est quod impossibile est aliter se habere
Utrum substancia et accidens sunt una Dicitur quod sic Et quod accidens concretum et suum 12
subiectum sunt unum uel idem secundum suppositum quia illa sig[ni]ficant idem
et supponunt pro eodem Alia suppositio quod concreta sit unum secundum [illegible] accidens
realiter in abstracto non dicitur idem cum suo subiecto ut [illegible]
Utrum continua sunt quorum motus est unus ut se et non posset aliter 13
se habere Dicitur quod sic Et [illegible] 2o Secundo [illegible] ponit etc conclu
primum eius quod non est quantum extensiue Alia [illegible] 2o [illegible] quod co
tinui motus actu sit sed requirit aptitudinem
Utrum diuisio unius in unum numero specie genere et in unum analogia 14
sit bona Dicitur quod sic Secundo tempore aliqua dicuntur diffinicione primo unum
numero ut sortes hodiernus et cristinus dicitur Alio modo sine forma ut sortes
et cadauer sortis Tercio per [illegible] ut sortes et plato
Utrum unum numero dicitur quorum materia est una Dicitur quod sic Et quod aliqui sic 15
glosant i illi tantum sunt unum numero qui supponunt pro eadem re secundum
[illegible] ut marcus tulius Alio illa dicuntur numero que supponunt

p eadem supposito eta q p mag intellcta supposita male [illegible] ama
pe dicto etc deus et vnum cum sunt vnum uno Alio intell de [illegible]
sic q illa qua sunt vnum uno quorum materia et adequata est vna
etc [illegible] illa que no sunt una quorum una [illegible] ut deus
et intelligencie Ergo vnum uno est quorum forma est una Et [illegible]
hoc solum [illegible] de materia
16 Patet omnia que sunt vnum uno sunt vnum genere [illegible] et analogia [illegible]
non ergo [illegible] sic opta Et intell desiguus [illegible] definius [illegible]
de rebus Et [illegible] intell defiuius [illegible] qui [illegible]
[illegible] sunt res q sunt vnum uno illa sunt [illegible] Alio intell de
rebus etc [illegible] Et ma et forma sunt [illegible] in uno [illegible]
[illegible] se dicit [illegible] Item [illegible] est in re homo et [illegible] [illegible]
differunt solum racionibus
17 Patet vnita [illegible] sunt ponenda [illegible] in [illegible] opio [illegible] [illegible]
[illegible] Nota [illegible] aliquos [illegible] in re ut res vel [illegible]
etc [illegible] Alio [illegible] forma etc [illegible] Tertio [illegible] est una forma
[illegible] Alio [illegible] est [illegible] Alio [illegible] aliquo [illegible]
vnum et sic solum [illegible] est in [illegible] [illegible] simplicia ut [illegible] angelus [illegible]
18 Patet [illegible] de una forma composito et quodlibet [illegible] [illegible]
[illegible] solum [illegible] de [illegible] sine sunt [illegible] sine [illegible]
[illegible] ut forma Notandum q demones sunt forme quia [illegible]
[illegible] sunt [illegible] [illegible] demones [illegible]
[illegible] ydola vel [illegible] q [illegible] in [illegible] qui [illegible] demones
[illegible] alia [illegible] in [illegible] de [illegible] [illegible]
sunt demones sunt alia corporea [illegible] [illegible] passiva
tempore eterna [illegible] [illegible] homo
19 Patet simile et dissimile sunt opposita [illegible] Notandum dissimile [illegible]
[illegible] q no est simile [illegible] natum est [illegible] simile etc opponitur
[illegible] Alio [illegible] q non est simile etc opponitur [illegible]
[illegible] etc simile et dissimile opponitur [illegible] [illegible] [illegible]
sunt quorum qualitas est una ut [illegible] Et [illegible] in [illegible] vel [illegible]
20 Patet [illegible] solum uno [illegible] possunt [illegible] in eodem [illegible] [illegible]
Et intell [illegible] [illegible] est [illegible] solum uno [illegible]
que no [illegible] [illegible] in [illegible] eodem simul et semel [illegible]
Et in [illegible] est intell [illegible]
21 Patet omnis [illegible] [illegible] dicuntur [illegible] Et [illegible]
in ut [illegible] et [illegible] dicuntur in [illegible]
[illegible] Et [illegible] [illegible] q [illegible] alicui [illegible] de [illegible]
[illegible] uno simplex vel respective Secundo [illegible] q [illegible]
[illegible] ab illo [illegible] Et [illegible] [illegible] tunc non
est [illegible] etc simplex [illegible] respective
22 Patet differencia potencie sit bona [illegible] est [illegible] [illegible] alterius [illegible]
[illegible] [illegible] Et [illegible] de potencia activa [illegible]
[illegible] differencia potencie passive [illegible] differencia intell [illegible]
[illegible] activo etc [illegible] potencia [illegible] Et [illegible] ad [illegible]
[illegible] in differencie
23 Patet differencia potencie passive sit bona [illegible] est [illegible] [illegible]
[illegible] ab [illegible] Et [illegible] intell de potencia
passiva ut [illegible] est [illegible] potencia activa et [illegible]
24 Patet differencia [illegible] sit bona [illegible] est [illegible] in ea que in [illegible]

quorum singulum aptitudinaliter est hoc unum quod aliquid [illegible] quod [illegible] per differt eadem differentia quam [illegible] ista quidditate quo ad suppositum quod ipsum est eius quidditas. Et [illegible] quod concreti et abstracti non est non est eadem differentia [illegible] possit esse actualis [illegible] nos [illegible] magis extensive sicut in [illegible]

Utrum omnis diversitas specialis sit quanta [illegible] quod. Et quod diversitas specialis [illegible] ut signi vel [illegible] quod [illegible] inherent quo ad sui esse. Sed non de diversis specialibus realibus quia [illegible] sunt res speciales 25

Utrum tres sunt modi eorum que in se sunt in ad aliquid [illegible] quod. Et sunt tres modi generales [illegible] per [illegible] [illegible] primus modus [illegible] attendit [illegible] magis et magis [illegible] ut duplum dimidium [illegible] per actum et passivum [illegible] et motivum ut calefactivum calefactibile [illegible] amabile [illegible] mensura et mensurabile ut scibile et scientia 26

Utrum [illegible] et [illegible] dicunt [illegible] quorum sunt [illegible] et [illegible] quod non [illegible] Et quod ad res [illegible] non quo ad actum seu ad denominationem [illegible] actualis in ordine ad [illegible] seu [illegible] [illegible] ut [illegible] ut [illegible] [illegible] albedinum. Et [illegible] [illegible] cum alia 27

Utrum relatio sit res distincta a re relata [illegible] quod non. Et quod [illegible] paternitatem et filiationem illa relatio [illegible] [illegible] non distinguuntur a suo fundamento [illegible] [illegible] realiter distinguuntur [illegible] nos quod totalitas [illegible] et [illegible] et [illegible] sunt [illegible] 28

Utrum [illegible] sit deus [illegible] quod sic [illegible] dependeat a deo in [illegible] vel in fieri [illegible] nos [illegible] deus est. Et [illegible] illa [illegible] sit aliquid [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] quod illa [illegible] sit [illegible] et aliquid est in re quod deus non est [illegible] vel [illegible] [illegible] et [illegible] est [illegible] 29

Utrum causalitates effectuales et dependentie sint res superaddite [illegible] effectibus et rebus dependentibus [illegible] quod non [illegible] [illegible] sic sequitur quod [illegible] processus in infinitum in illis effectualibus [illegible] et dependenciis [illegible] quod [illegible] sint [illegible] [illegible] et non sunt [illegible] et sunt [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] 30

Utrum effectus [illegible] quantum [illegible] et finem [illegible] quod [illegible] [illegible] est quod attingit [illegible] vel quod attingit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] effectus [illegible] 31 [illegible] quod attingit [illegible] bonum in aliquo [illegible] ut medicus [illegible] effectus [illegible] quod attingit medicinam [illegible] aliquis [illegible] effectus [illegible] quod non [illegible] in illa [illegible] aliquid effectus quod attingit et [illegible] finem [illegible]

Item perfectum 2° modo dicuntur quae pertingunt ad finem [illegible] et [illegible] ut perfecte speculatores.

res. Dicitur perfectum cui est extra suum finem. Dicitur perfectum quod attingit suum finem et est eum. Et unitur in proposito dicit causa ut extendit se ad utilitatem realem moralem et intellectualem. Et in libro fecit de virtute intellectuali exemplariter de medico.

33 Utrum diffinitio perfecti in se sit bona, scilicet illud perfectum est cui nichil deficit secundum hyperbolem nec est aliquid extra accipere. Dicitur quod sic [illegible] ad perfectum tres conditiones requiruntur. Prima quod non deficit in aliquo quo ad suum esse. Secunda quod non dicit hyperbolem et excedentiam quae sunt [illegible] ut dicit sanctus Thomas. Tertia quod extra ipsum nichil est accipere. Et dicitur diffinitio intelligitur de perfecto simpliciter. [illegible] perfectum simpliciter est dupliciter: quoddam est perfectum in genere ut medicus et [illegible]. Aliud est perfectum simpliciter [illegible]. Unde diffinitio intelligitur de perfecto in [illegible] vel [illegible] de quolibet perfecto simpliciter. Et dicitur intelligitur quod perfectum sic se in nullo deficiat quo ad suum esse simpliciter vel in genere nec habet hyperbolem simpliciter vel in genere. Secundo quod in deo sunt omnes perfectiones [illegible] et est [illegible] consideratione sic nulla res excedit deum in perfectione. Et [illegible] sui esse simpliciter non est in deo [illegible].

34 Utrum terminus sit ultimum rei [illegible]. Dicitur quod sic. Et [illegible] dicitur tenere [illegible] et non [illegible] terminus est dare ultimum alicuius rei quo ad dimensionem sed non quo ad [illegible].

35 Utrum dispositio sit ordo habentis partes. Dicitur quod sic [illegible] dispositio est ordo habentis partes vel [illegible] ad genus [illegible] requiritur [illegible] ordo [illegible] continuatio [illegible] et permanentia [illegible] excludit magnitudo [illegible] extendit [illegible] motum et tempus.

36 Utrum tot modis dicatur negatio quot modis privatio. Dicitur quod sic. [illegible] privatio [illegible] et negationem [illegible]. Primo dicitur privatio quod non est aptum natum ut planta visu. Secundo dicitur privatio quod aptum natum est [illegible] ab ipso vel [illegible]. Tertio [illegible] ad aliud et non est apta [illegible]. Quarto privatio dicitur quod aptum natum est [illegible] certo tempore ut catulus [illegible]. [illegible] ut homo [illegible] dicitur privatio [illegible] et in [illegible] quod aptum natum est [illegible].

37 Utrum [illegible] colobon sint [illegible]. Dicitur quod sic. Et [illegible] multae sunt [illegible] colobon [illegible] quod colobon dicitur esse [illegible] ita quod non sit separatum [illegible] quod illud quod est [illegible] dicitur esse totum [illegible] quod illud totum recipiat [illegible] ablatione [illegible] remanet quod illud totum quod dicitur colobon [illegible] differentia [illegible] dicitur colobon [illegible] remota [illegible] capillorum [illegible] colobon [illegible] colobon est [illegible]

Utrum accidens sed sint [illegible] dicitur quod [illegible] res sedent 38
grossius [illegible] omnis res [illegible] sed [illegible] modo quod non
est. Item [illegible] dicit quod [illegible] mendacium [illegible] et electum
[illegible] electiue et [illegible] facit [illegible] vel [illegible] non
[illegible] aliud [illegible] in se. Et [illegible] dicens [illegible] non
[illegible] intencionem fallendi est melior modus [illegible]
[illegible] intencionem

Sequitur sextus liber

Sextus liber Methaph.

Utrum sola metaphysica consideret quidditates rerum. Dicitur quod [illegible] Et [illegible] de metaphysica [illegible] 1
[illegible] considerat [illegible] omnium rerum [illegible]
quidditates [illegible] est [illegible]
est sola [illegible] quidditatem [illegible] est [illegible] Et [illegible]
[illegible] Et [illegible] considerat [illegible] omnium rerum [illegible]
sola metaphysica considerat [illegible] omnium rerum [illegible] et [illegible]

Utrum [illegible] metaphysica mathematica et physica sit [illegible] Dicitur quod Et 2
est [illegible] rerum [illegible] et [illegible] et illa que
sequuntur [illegible] considerat metaphysica [illegible] metaphysica considerat res [illegible] sine [illegible]
[illegible] sunt [illegible] in materia [illegible] non sunt in materia
[illegible] considerat res [illegible] in materia ut mathematica considerat linea [illegible]
[illegible] sit lignea lapidea [illegible] naturalis considerat res [illegible]
mobiles [illegible] et [illegible]
[illegible] non [illegible] Item [illegible] est [illegible]
et [illegible] metaphysica [illegible] non [illegible] quod
considerat [illegible] et [illegible] absolute

Utrum [illegible] in metaphysica mathematica physica sit [illegible] Dicitur quod [illegible] 3
[illegible] scientia non [illegible]
[illegible] est res
[illegible] non [illegible]

Utrum de ente per accidens sit scientia. Dicitur quod non [illegible] Dicitur [illegible] 4
quod [illegible] est ens per accidens [illegible] est ens per accidens quod ad [illegible] ut [illegible]
[illegible] est ens per accidens quod ad [illegible] ut illa [illegible]
quod est per accidens [illegible] Et [illegible] est [illegible] quod [illegible]
ut [illegible] vel [illegible] Et [illegible] de ente per accidens non [illegible]
quo ad [illegible] tamen [illegible] Et [illegible] per accidens est [illegible]
[illegible] ut [illegible] Et [illegible] est ens 5
per accidens [illegible] non est sola [illegible] quod [illegible] ens causa

Utrum [illegible] entis per accidens sit bona [illegible] est [illegible] vel [illegible]
[illegible] dicitur quod Et [illegible] entis [illegible] quod [illegible]
[illegible] est ens per accidens quod
[illegible] est in pluribus vel [illegible] sunt [illegible] non

Utrum ens per accidens habeat causam per se et determinatam. Dicitur quod non 6
Et ad [illegible] est [illegible] Et [illegible] Utrum in [illegible] causa [illegible]
[illegible] non [illegible] et [illegible] ad
[illegible] determinate. Et [illegible] causa per accidens
non [illegible] per accidens [illegible] et per se [illegible] habeat [illegible]
[illegible] est [illegible] per accidens

Utrum omnia futura de necessitate eveniant. Dicitur quod non [illegible] 7
[illegible] in [illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] ad [illegible]

omne futurum de necessitate eveniet sequitur quod nihil fit contingenter quod est
contra experientiam. Et hic licet [illegible] aliud non hic pro assumptione secundum infi-
nitatem. Item futurum contingens semper tempore unde prius illo quod est
et erit sit futurum esse erit prius eius est futurum. Secundo contra prius illo
quod est et [illegible] ad successionem. Tertio contra prius illo quod non est sed
erit illud quod est et sic cadet tunc futurum nullum determinate
eveniet secundum hic posita. Item illa omnia futura determinate est futurum
Quia hic determinate determinat effectum tunc est verum ut hoc est possibile
Quia vero determinat causam tunc est falsum. Et hic contingenter [illegible]
agunt ut hic vel sic necesse et non nocet ut tantum valet
sicut a re necessaria etc.
8 Utrum verum et bonum [illegible] dicatur quod est. Item verum et falsum non
sunt in rebus ad distinctionem sicut hoc est veritate. Contra sed est
in rebus quod in propositione sed illa non sunt adequate sicut. Et
verum dicitur quod [illegible] conformitate causae et bonum similiter pro bonitate causae
et non [illegible] causae. Item bonum causae vel motus est quod per se
quod bonum non vel causa in ratione [illegible]
[illegible] esse bonum et causa [illegible] quod supposita [illegible]
[illegible]
9 Utrum verum et falsum sunt in operatione in mente dicatur quod est. Et quod
[illegible] capi [illegible] est [illegible] rei adequate obiective in
mente et sic est semper verum. Item verum et verum et falsum [illegible]
[illegible] et divisionem non sunt in rebus intellectuum
[illegible] sed [illegible]
10 Utrum ad veritatem [illegible] requiratur quod rei vel [illegible] sic
[illegible] ad veritatem [illegible] requiratur quod in re [illegible] vel in rebus [illegible]
[illegible] quod [illegible] tempore unde [illegible] est rerum sumendo unio
[illegible] contra [illegible] etc. [illegible] est [illegible]
[illegible] quod [illegible] compositas et divisio [illegible]
et sic [illegible] capi [illegible]
11 Utrum [illegible] verum est eo sit verum quia [illegible] sic est
in re vel in rebus dicatur quod est. Et hic [illegible] de [illegible]
de [illegible] [illegible] tunc amplicatio. Item [illegible] ita semper
unde ut est re impositio etc. illa [illegible] ita est quod [illegible] et [illegible]
[illegible] verum est [illegible] etc. [illegible] officio [illegible] et est
[illegible] impositio etc. [illegible] non est ita quod [illegible]
12 Utrum ens in anima et ens ut verum debeat [illegible] considerationem [illegible]
[illegible] dicatur quod est. Et hoc quod ens [illegible] est [illegible] et [illegible]
[illegible] ad sit veri est mentis [illegible] passio. Item ita quod ens [illegible]
[illegible] quod non [illegible] [illegible] ens ut verum [illegible] quod [illegible]
anima. Et hoc est ens [illegible] quod non [illegible] nisi anima. Et hoc
non est [illegible] quod ens ut verum semper sit [illegible] a [illegible]
solum [illegible] est verum [illegible] ad [illegible]
13 Utrum omnis [illegible] impossibile sit impossibile [illegible] eo quod sua contradictoria sit necessaria
dicatur quod est. Item necessitas est [illegible] rerum [illegible]
[illegible] est [illegible] non [illegible]. Item [illegible]
sunt [illegible] ut [illegible] ut [illegible]
non est. Et hic solum dicatur [illegible]. Item omnis
[illegible] verum est necessaria [illegible] vel [illegible] ut [illegible] sit

ad omnem durationem sit successio resistit tunc non est velocitas
Utrum possibile sit eandem proportionem in excessu esse simul velocitatis et tarditatis Dicitur quod 18
sunt opiniones quarum melior dicit quod non Et ratio sic quia nulla proportio eadem
eorundem terminorum et eorundem respectu potest esse simul velocitatis et tarditatis in excessu vocatione
quia alia duo contradictoria erunt simul velocitatis et tarditatis Et causa tamen proportio quod
ad fortiorem et maiorem simul magis est velocitatis et tarditatis secundum eosdem terminos
Utrum proportio accipienda sit infinitas in ipsa proportione sicut in terminis Dicitur quod 19
Et est non totaliter quia proportio tractatur circa aliquid secundum eam in relatione quod non
in ipsis saltem in terminis proprie scilicet quantitatis continui non in illa sufficit
quia dependentia eorum Et causa quia infinitas proportionis ipsa dependet ex
infinitate terminorum tractatur secundo in Cathegoriis etc.

Sequitur septimus liber

Septimus liber methaphysice

In isto septimo et octavo determinat de sensibilibus substantiis In nono de actu
et potentia In decimo de uno et multis In duodecimo de substantiis separatis
undecimus vero solum tractat de recapitulatione
Utrum aliquod accidens naturaliter possit stare sine subiecto Dicitur quod quamvis secundum 1
accidens unus dicatur sunt philosophi quod accidit nec contingit inveniri et
secundum est accidens forte Et illo subiecto est accidens Illo modo accidens est accidens
denominans et dicitur denominatum determinatum accidens Secundo modo accidens
est realis inherens et de isto quod intendit Item ymago que apparet
in speculo non est in speculo quia apparet motum si diversus situs fuerit in
sensibilis tamen non nec est in subiecto quamvis est cum radio lucis refringentis
ad extremitatem speculi
Utrum per aliquam potentiam accidens possit esse sine subiecto Dicitur quod sic ut in 2
sacramento eucharistie
Utrum substantia sit prior accidente diffinitione Dicitur quod sic Primum illud est prius alio 3
diffinitione quod cadit in diffinitione illius sed substantia cadit in diffinitione accidentis et non
diffinitione quod cadit in diffinitione illius Item substantia est prior accidente diffinitione completa et perfecta ut
equiso igitur etc. Item substantia naturaliter est prior accidente etc. Et causa quod intendit de
accidente in concreto quia in abstracto non etc.
Utrum substantia sit prior accidente cognitione Dicitur quod sic Et ratio est quia illud 4
prius notum quod magis facit cognoscere rem et per quod magis cognoscimus
scimus res sed substantia est huiusmodi quod et quia magis cognoscimus sciendo
vel ignorantes ipsam esse hominem vel ad Et accidens
vel hominem quem cognoscimus quia cognitio accidentis non prius quam
est prius substantia cognitione in magnitudine quam cognitio accidentis non prius quam
quam cognitio substantie in magis perfectus substantia est prior accidente Item substantia est
de prior essendi modo prius est cum abstracta Illo modo quam in ordine
adiacentia quo ad principium sic non est perfectior tamen quam prius est
bonum intendit etc.
Utrum substantia sit prior accidente tempore seu in tempore Dicitur quod sic Et quod intendit de 5
accidente concreto Et causa intendit de quid et non de ipso Et non intendit
per inequalem substantia sed de substantia que est materia quod que quelibet accidente
quam concreti est prior tempore
Utrum forma sit prior et magis ens quam substantia quam materia Dicitur quod sic Item 6
aliqua substantia dicitur esse magis substantia dupliciter primo ad actum substantificandi
in recta linea predicamentali etc. quod substantia est magis esse substantia Secundo substantie
etc. materia quia dicitur magis esse substantia Et quod magis in proportione etc.
valere perfectius sicut materia quod non est magis substantia Item materia est prior

[illegible] malo [illegible] malo

forma tpa si non perficitur. Item illa auctas non consumitur [illegible] omnis ea est
perfector suo effectu. Contra intellectus de ea efficit [illegible]
7 Utrum forma sit perfectior quo. Dicitur quod non. Item [illegible] sicut [illegible]
probabiliter. Et [illegible] dicit oppositum. Contra intellectus quod forma est perfector
quo [illegible] et non [illegible] perfector. Contra de [illegible]
est [illegible] de [illegible] malis [illegible]
totum est [illegible] nobilius in [illegible] finaliter [illegible]
in [illegible] effectus
8 Utrum ma sit quid quale vel quantum vel aliquid aliorum [illegible]
[illegible] quod non. Item [illegible] sit [illegible]
[illegible] non est [illegible] in actu formali [illegible] est quid [illegible] Item non
est [illegible] non [illegible] sibi si se aliquam [illegible]
est [illegible] si se non [illegible] aliquam [illegible] formam [illegible]
si se [illegible] ad omnem formam
9 Utrum [illegible] sit [illegible] Dicitur quod [illegible] Et [illegible] est [illegible]
[illegible] solum [illegible] Et [illegible]
[illegible] perfectionem et non [illegible] Et [illegible]
ma [illegible] ad [illegible] et est ma [illegible] et non [illegible]
Utrum [illegible] sit [illegible] quod non. Et [illegible] et [illegible]
quod dicit [illegible] est [illegible] non [illegible]
est [illegible] non [illegible] est [illegible]
[illegible] et [illegible] est [illegible]
[illegible] non [illegible] Et [illegible] non [illegible]
[illegible] Et [illegible] non est [illegible]
[illegible] Contra [illegible]
[illegible] in actu vel [illegible]
10 Utrum [illegible] Dicitur quod [illegible]
[illegible] et [illegible] non [illegible]
[illegible] et [illegible] Et [illegible] est [illegible]
[illegible] ut [illegible]
[illegible] in aliis non [illegible]
12 Utrum in [illegible] sit [illegible] et [illegible] Dicitur quod non
[illegible] Et [illegible]
ut [illegible] Et [illegible]
13 Utrum in [illegible] sit [illegible] et [illegible] ut [illegible] et [illegible]
Et dicit quod non [illegible] et [illegible]
[illegible] est [illegible] et [illegible]
ad [illegible] non [illegible] Et [illegible]
[illegible]
14 Utrum in [illegible] sit [illegible] et [illegible] Dicitur quod [illegible] Et [illegible]
est [illegible] et [illegible]
Item [illegible] et [illegible] est [illegible]
[illegible] est [illegible] Et [illegible] non [illegible]
in [illegible] Et [illegible]
[illegible] Et [illegible]
[illegible] et [illegible]
17 Utrum [illegible] Dicitur quod [illegible] Et [illegible] non [illegible]
[illegible] de [illegible] non [illegible] est [illegible]
[illegible] est [illegible] non [illegible] Et [illegible]
de [illegible] et non [illegible] Et [illegible]
[illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] distans [illegible] indistans
[illegible]

Utrum illa diffinitio sit bona [illegible] que sunt quantum [illegible] ab arte [illegible] materia. [illegible] membrum [illegible] et non [illegible] fortuna et non [illegible] sanitas sit a medico non [illegible] est [illegible] natura [illegible] et de [illegible] 16

Utrum solum totum [illegible] dicitur [illegible] totalitatis et [illegible] 17

Utrum omne quod sit fiat a sibi simili. [illegible] vel univoca sive analogum et [illegible] superiora [illegible] inferiora [illegible] analogum [illegible] superiora et inferiora [illegible] simila [illegible] analogum et [illegible] et non [illegible] 18

Utrum sicut se habet diffinitio ad rem sic partes diffinitionis ad partes rei. [illegible] diffinitio ad [illegible] 19

Utrum in diffinitione [illegible] debeat poni partes materiales. [illegible] 20

Utrum in diffinitionibus [illegible] debeant poni partes formales. [illegible] totum [illegible] partes [illegible] materia [illegible] forma [illegible] partes formales [illegible] 21

Utrum materia prima sit tota [illegible] Dicendum quod non. [illegible] materia [illegible] est [illegible] realiter est rei entitas [illegible] quod aliquid dicatur quid 22

Septimus

23 Utrum forma specialis sit quidditas totalis speciei materialis. Dicitur quod non. Item quidditas est quidditas totius et est tota entitas eius et forma solum est pars eius ut dictum est, non forma. Oppositum quia quidditas partialis ut materia non est forma. Item est materia totaliter ut ... [illegible] in speciebus materialibus. Item illa ante quam ... quecumque ... [illegible] et ... [illegible] non est pars alterius ... animal ... est pars ...

24 Utrum genus sit pars et differentia forme ... Dicitur quod non ... [illegible] ... Oppositum quia ... et non ... Item forma ... in speciebus materialibus ... accepta ... distincte ... ad partes ... sit ... speciei. Item ... conceptus ... Item in ... differentia ... sub conceptu ... Item ... genus ... forme ... res ... conceptas ... capiendo formam ... ideo est species.

25 Utrum in eodem supposito sint plures forme substantiales. Dicitur quod non ... oppositum ... Item ... [illegible] ... Item ... Item ... Item ... Item ... quod ... Item in eodem supposito ... plures forme ... Item ... sunt plures forme ... ad ... Item in eodem supposito non est plures forme substantiales ...

26 Utrum omnia que sunt ... formas ... et distinguuntur. Dicitur quod omnia ... valde forma ... et per intelligentias que non sunt ... formam ... supposito ... formam ... forme ...

27 Utrum ex duobus entibus in actu possit fieri unum. Dicitur quod non. Et ... ex duobus entibus in actu formali ... quorum ... non ... ad unum ... Item ... est fieri unum ... quod differentia in actu formali ... de ... ad aliud ... et ... ad aliud ... et forme ...
Utrum singulare sit diffinibile. Dicitur quod non ... quod non diffinibile ... diffinitio ... et ... diffinitio ... Item ... diffiniri ... ad ... ad sortem. Item ... in ...

28 Utrum ... aliquid ... in ... sunt et ... [illegible] ... illa ... non ... [illegible] ...

non sunt idem quia omnis et unum quaerunt et tamen non sinonima
Item sola scientia intelligens rerum simul cognoscendo sine omnibus speciebus Responsio 29
non. Contra quia intellectus noster non est Dei distinctissime omnia cognoscit simul
scientia est quod intellectus Dei est con(templatio) praeteriti praesentis et futuri etc. sicut cogens
praesentem sine mortuum non cogit ad praesentem pro non simpliciter
Item quod quid est creat locum in simplicibus Responsio quod non. Contra quod 30
per quid simplicium quae non sunt causalia opinia et sicut non est diffinitio
alterna alias non sunt. Contra quia non creant sicut. Contra quia sunt
quod quid diffinitio quia non ipse dicitur sunt diffinitio dicitur causa intrinseca
rei etiam sunt simulia diffinitivum diffinire quidditatem ut Deus est
operatum quo melius excogitari non potest
Item tamen signa sunt idea vel causa rerum sunt idea quod potest omnia 31
quibus tamen quod sunt idea tertio ut pro. Item ipse quinimo est unum species
Contra una ipse non est nobilior idea magis unum etiam magis res
sicut per illos unum ut ipse hoc et asini. Item quod omnia idea quae
ad esse unum sunt quod sunt quibus etiam quo ad causa sunt unum non est unum
Item in praemio de omnia idea quae ad ~~quae ad esse~~ Contra idea quae est
ut Item potest de rebus intelligendo quia non est quod dicitur sunt Contra
res in signo potentia est simul
Item per quod sunt plenum oporteat ponere sola separata Responsio 32
quod non. Contra quod potest pro causa sive in quod fuerit pro potest non
facere ad gradum quod disponit materia Item Deus est causa
agens in ista inferiora non in materia nec formale sicut causa quod
non sunt universalia. Contra sine inferiori speciei determinant
necessariorum aliorum sicut determinate
Item idea sunt separata a singulis Contra quod non. Item idea est species 33
intelligendo quod est sine ea omnium speciei distinctorum ut Deus et caelum
illos ideas in mundo et est falsum quod puncta magis in ideo idea
intelligendo et est quae pluribus suppositum distincti sicut pro ponebat
ydeas. Contra quo sequitur quod non omnia idea in mundo distincta
a singulis intelligendo quo ad sensum
Item sunt hoc idea intelligendo Responsio quod non sicut quaeritur opinio aliqua 34
tamen oppositum Item primo posterius dicit idea est unum in multis sed
forma et sine suppositum et unum de multis praedicabile et non est unum
in multis in mundo. Item sicut non sunt plenum in quantitate
sunt et non quando quod sicut non quod sunt sicut pro non quod sunt
Contra ideae sunt quorum relatione non in per se
Item res acceptibilis vel intellectibilis per se idea quibus opinio tamen 35
quod sive quod res per conceptum vel intellecta est idea. Contra
quidem de idea dicitur. Contra ad Deum Item sicut est futura sunt actio
secundum ... Contra res sunt sub conceptu quod est vel
intellectualis. Contra dicere de esse ... Item res non dicitur idea quod actu
intellectus vel per sicut quod apta nata est per intelligi vel capi per
Item in mundo sunt ipse creat ad mundum diversa ... plenum 36
... Contra per in de ... quod ... diversa ... secundum ...
et ipse non sunt aequalem rerum nec per alios rebus suppositum ...
sunt in mundum diversa ... Contra ... Item ipse esse posset

[illegible]

3 [illegible]

[illegible]

Incipit octavus liber

Octavus liber physicorum

1 Utrum materia possibile sit separari a forma [illegible] … in sepulcro materia stabat sine forma … theologi … [illegible]

2 Utrum forma sit separabilis a materia [illegible]

3 [illegible]

[illegible] passiva [illegible] quod celum [illegible] non [illegible]
[illegible] celum est animatum [illegible] appetitu [illegible]
[illegible] Item [illegible] non [illegible] quod [illegible]
[illegible]
[illegible] Item [illegible] celum [illegible]
[illegible]
Item celum est [illegible] et [illegible] est [illegible]
[illegible]
[illegible] in celo [illegible]
[illegible]
[illegible] celestia sunt [illegible] et [illegible] non [illegible]
[illegible]

Utrum [illegible] [illegible] et [illegible] 4
[illegible] Item [illegible] non [illegible]
[illegible] Item [illegible] non [illegible]
[illegible]
[illegible]
et [illegible]

Utrum [illegible] 5
in [illegible] et [illegible]
est [illegible] in [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible]

Utrum [illegible] in quo sit [illegible] 6
[illegible] quod non [illegible] Item [illegible]
[illegible] non [illegible]
[illegible]
et [illegible]

Utrum in rebus dependentibus [illegible] 7
[illegible] quod sibi [illegible]
[illegible] in [illegible] et
[illegible] non [illegible]
[illegible]
[illegible] et
[illegible] non [illegible] sunt [illegible]
[illegible] malo et [illegible]

Utrum ex [illegible] [illegible] et ex mortuo vivum [illegible] 8
et ergo [illegible] quod [illegible] mortuo [illegible] vivum [illegible]
et non [illegible] in [illegible] et [illegible] in [illegible]
Item [illegible] mortuo [illegible] vivum [illegible]
[illegible] non [illegible] ex mortuo non [illegible] vivum
[illegible] non [illegible]
[illegible] Item [illegible] est corpora mortuorum resurgere [illegible]
[illegible] mortuum non [illegible]
[illegible] quod [illegible] est [illegible] non

Utrum [illegible] quod [illegible] 9
[illegible] quod [illegible] non [illegible]
[illegible] in quo [illegible] et [illegible]
[illegible] est [illegible] et [illegible] non [illegible] quod [illegible]

[illegible marginal annotation]

[illegible marginal annotation]

etc. [illegible] ... Item [illegible] actu non [illegible]
[illegible] ... analogia ... Item [illegible]
[illegible]

10 Item [illegible] et fora [illegible] ... Item [illegible]
[illegible] ... Item nota [illegible] et fora [illegible]
[illegible] ... Item [illegible] et fora sit [illegible]
[illegible] ut [illegible] fora ut actus [illegible]
[illegible] ultra [illegible] requiruntur [illegible] ... etc.

Sequitur nonus liber

Nonus

1 Item [illegible] in actu et potentia [illegible] ... Item actus [illegible]
[illegible] est opus vel operatio [illegible] ... Et potentia [illegible]
[illegible] ... Et ideo actus [illegible]
[illegible] actus est fora [illegible] et potentia [illegible] actus
[illegible] actus agentis [illegible] potentia [illegible]
actus est [illegible] potentia [illegible] posse [illegible] posse non esse
etc. [illegible] ... Item [illegible] ... actio [illegible]
[illegible] ... de quantitate [illegible] ... Item [illegible]
[illegible] ... realis [illegible]
[illegible] ... actus et potentia [illegible]

2 Item actus et potentia sunt opposita [illegible] ... Et [illegible] actus et potentia
[illegible] ... opponuntur relative quia [illegible] et effectus
[illegible] relatio [illegible] ... Item [illegible] relatio [illegible]
[illegible] ... non [illegible] ... opposita non [illegible]
[illegible]

3 Item [illegible] potentia activa [illegible] ... Item
[illegible] ... potentia infinita [illegible]
[illegible] ... ut potentia infinita [illegible] ... Item nota [illegible]
[illegible] ... Item [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

x Item [illegible] potentia [illegible] et [illegible] sit bona [illegible]
[illegible] potentia [illegible] est solum [illegible] potentia [illegible] et
[illegible]
[illegible]
[illegible] ... Item voluntas est [illegible]
[illegible]
[illegible] ... Item [illegible] potentia [illegible]
[illegible]
[illegible] est potentia [illegible]
[illegible] ... Item [illegible] voluntas [illegible]
[illegible] ... ad actus [illegible]
[illegible] ... ad velle nolle est potentia [illegible]
[illegible] ... Item voluntas [illegible]
[illegible] ... ad velle nolle [illegible] non [illegible]
[illegible] et malum [illegible]

5 Item [illegible] potentia sit [illegible] sit oppositorum [illegible] ... Et [illegible]

[illegible marginal annotation]

celestis ergo se quibus dicimus ignis per mollificandum et non mollificandum ut de cera et de luto Secundo quia ubi sunt opposita effectus oppositi Item illa potentia verbi gratia lapis per movendum et non movendum non est potentia in esse sed sunt potentie similes sed successive ut lapis modo modo et illa per modo non modo et sic propter repugnantiam terminorum

Utrum dicto possibile sit bona possibile est cum si ponitur actus cui congruit potentia non est impossibile dicitur quod sic Item quia aliqua propositio est possibilis in esse tamen in ipsa sunt contradicentia Pro quia contraria repugnantia ut agens per esse in ignem non vadens possibile est vadere Contra quia est repugnantia terminorum ex parte subiecti et predicati ut sortes per circumire Tertio quia possibile propositio vel cui omnia supposita non sunt sed esse In aliis terminis casibus propositio non est ponitur in esse in ipsa forma Item potentia et possibile non convertuntur dicimus possibile est diffinitur per omne illud quod potest esse 6

Utrum aliquid possibile sit esse quod nec sit nec fiat dicitur quod sic Et sic sequitur quod utique esset cassum id quod operatur quod est falsum Item ut perditur aliquid frustraretur in universo sed in natura nihil frustra fieret opus omne quod ordinatur in felicitatem et multi non attingunt eam ergo quia non frustra ordinatur quia Item non impossibile est potentia que est inmixta actui sed posse videre illa immixta actui ut sed est posse esse papam 7

Utrum actus sit prior potentia ratione vel diffinitione dicitur quod sic Item id quod prius alteri diffinitur per quod actus diffinitur et non econtra quia actus prior diffinitione potentie et non econtra quia non actus non diffinitur per nomen potentie Item potentia sunt sumpte ut apta actui correlative etc non ita in diffinitione 8

Item secundum quod diffinit sit in illud actus per potentiam sicut dicitur actus et potentia per opposita relative et per diffinitionem posterius

Utrum actus sit prior potentia tempore dicitur quod sic Et quod dicitur in fine de potentia principalia quod est terminus quia unita tantum per reduci ad actum et tunc potentia actus est prior simpliciter in universo sed esse potentia in universo esse prius actu in universo sed gradu et effectus prior actus et potentia in compositionis ab eterno non est prius alterum Item potentia remota ab eterno fuit ut ab eterno fuit in potentia remota quam ab eterno potuit 9

Utrum actus sit prior potentia substantia perfectione dicitur quod sic Actus in corpore et simul plenitudine actuata vel agente Et potentia sunt que non est actuata vel per agere etc actus est prior potentia sed perfectione Et sicut dicitur in sua potentia et tunc Item omnis actus melior est meliori et perfectior sua potentia ut dicitur de actu bono Item decrepitus non est prior est in generatione sed plus in corruptione est prior 10

Utrum possibile sit ut ago in se ipsum et pati a se ipso dicitur quod non Et hoc sed solo bene quod possit alio quod erit Item per potentia denominatur dicitur quod appropriatum quod non fit actio sed ab alio de toto agente ut si totum agens est agens in toto passum tunc et quod procedit passum totum agens totum patiens Item in relatione relativa sunt duo sunt distincti recipere ut patet quo genitum et declarat de patre et filio Item esse ut totum agens et totale ut totum passum et totale ut dicimus et sed patet et sunt distincti 11

Item pt [illegible] continuum [illegible] mota [illegible] et [illegible] Item [illegible] ut [illegible] et [illegible] sicut [illegible] ultra et [illegible] siplura ut [illegible] et [illegible]

12 Item omnis actio quando respectu ad deum est bona quamvis multa sunt mala quod verum [illegible] agentia localia et secunda | secundum quamvis deus concurrit ad omnem actionem tamen non semper actio denominatur divina quia aliqui [illegible] imperfectio ut comedere bibere

19 Item actu infiniti et vacuum possunt separari a potentia dicitur quoniam secundum quod pt [illegible] quod actu infiniti recipiat et sum esse non est separabile a potentia [illegible] est notanda que est separatio solum [illegible] quod | Item licet infinitum simpliciter non est nec potest esse tamen infinitum [illegible] dimensione dicitur [illegible] est [illegible] in infinitum [illegible] sum potentiam et non sum actum | Item vacuum [illegible] sunt [illegible] corpore actu non repleto aliquo corpore quo ipsum pt repleri [illegible] vacuum [illegible] est esse [illegible] loco actu non repleto ut [illegible] et vacuum esse [illegible] per naturam

18 Item omne quod quis faciet posset facere [illegible] quo [illegible] est potentia [illegible] et est que [illegible] actum pt reduci in opus vel in esse etc quod est [illegible] | alia est potentia remota quod [illegible] pt [illegible] faciet licet indigeni reduci ad actum etc quod est verum [illegible] | [illegible] quod intendo de potentia remota tunc [illegible] et si loquendo de potentia [illegible] tunc viciosus non pt esse virtuosus nec [illegible] | [illegible] una operatio non faciat [illegible]

17 Item in sempiternis sit potentia [illegible] quod non | Et in sempiternis non est [illegible] potentia s[ed] [illegible] quia sempiterna non [illegible] ee [illegible] potentiam [illegible] dicat possibilem tunc quod est verum et omne [illegible] pt [illegible] dicatur potentia | Item in deo est potentia activa [illegible] in deo non est potentia [illegible] | [illegible] pt [illegible] et non [illegible] quod impossibile est deum non esse | Item in [illegible] est potentia [illegible] [illegible] non est in [illegible] potentia passiva [illegible] loquendo [illegible] | Item [illegible] et deus potentia [illegible] sunt [illegible] non potentia [illegible] et deum multa sunt sempiterna ut corpora celestia intelligencie et alia [illegible] loquendo tunc deus pt omnia ista corrumpere aut non [illegible]

16 Item in malis actu sit peior [illegible] dicatur [illegible] | Item illa [illegible] cuius finis est melior [illegible] in [illegible] | Item de fine principaliter [illegible] de fine generationis et de fine bonorum | [illegible] actu mali licet sit finis potentie tamen non est finis [illegible] | Item nota bonitas est [illegible] | [illegible] et omne ens est bonum | Alia est bonitas [illegible] et [illegible] est bonitas [illegible] ut sanitas pulcritudo fortitudo | Alia est moralis [illegible] ut [illegible] | [illegible] aliquid dicatur esse malum [illegible] | [illegible] ut actu mali [illegible] ut operans malum [illegible] est malum

Sequitur decimus liber

1 Item illa sunt unum quorum intelligencia est una et indivisibilis | dicatur quod | secundum intelligencia [illegible] intelligencia [illegible] et intelligencia extendit se ad deum et ad alias intelligencias separatas | Similiter sunt [illegible] intelligendi | [illegible] quo aliquid [illegible] et ista [illegible] sunt [illegible] ut sit [illegible] sunt unum quorum intelligencia est una [illegible] que apprehenduntur una apprehensione et uno [illegible] et [illegible] unum [illegible] | Item [illegible] unum multipliciter | [illegible] unum [illegible] ut [illegible]

et [illegible] imposite dicitur unum Alio unum posse ut [illegible] 200 unum
uno sunt mathematici [illegible]
Nota in uno genere sit unum primum quod est metrum et mensura omnium 2
aliorum in genere illo Dicit quod Et [illegible] primum [illegible] capi singulare
pro illo quo [illegible] est primum [illegible] tamen valet sed prius potentie Et
metrum unius sunt ipse Et est quia quod cognoscitur [illegible] ut plura
alio imposite Et est quia aliquid primo cognoscitur Et cum metrum primo
Et quod solum [illegible] in quantitate quod quia [illegible] in genere [illegible] Recte est [illegible]
Et in quantitate [illegible] continuum est [illegible] cum metrum [illegible] tunc
in qualitatibus [illegible] relinquendum est [illegible] quod notificatum omnium aliorum
in illo genere Et [illegible] genera [illegible] Et quod [illegible] de genere [illegible]
sibi illud per indivisibilia genere non sunt capta
Nota omne indivisibile indivisibile uno Dicit quod Et uel plura 3
[illegible] indivisibile indivisibili uno et pluribus [illegible] unum
[illegible] aliud potest Et [illegible] indivisibile
indivisibile uno uel pluribus unitatibus [illegible] Et
[illegible] indivisibile [illegible] aptitudinem et non actum solum
Nota omne unum quod [illegible] metrum omnium sit indivisibile Dicit quod Et 4
quod [illegible] sit [illegible] Et nullum est [illegible] in tot et [illegible]
[illegible] et [illegible] totum in se [illegible] sic [illegible]
in quantitate [illegible] est indivisibile Et unum est [illegible]
unum [illegible] non [illegible] Et omne unum est [illegible] modum
et non simpliciter
Nota differentia quantitatis sit bona [illegible] Est [illegible] uel ma 5
[illegible] Dicit quod Et [illegible] equivoce [illegible] non est
[illegible] ut [illegible] quantitatem [illegible] est equivocum et non
[illegible] est [illegible] Et [illegible] eorum que sunt [illegible]
eorum genere Et bonum et malum non sunt in [illegible] modo [illegible]
uel [illegible] Et sunt in eodem genere [illegible] Et [illegible]
[illegible] sunt que sub eodem genere [illegible] sunt in [illegible] plures
[illegible] Et [illegible] non [illegible] Et quantitate
[illegible]
Nota tamen unum sit [illegible] Dicit quod [illegible] est 6
[illegible] et [illegible] de quantitate [illegible]
[illegible] una [illegible] sit quod non pluribus [illegible] eodem [illegible]
quantitate Et tamen unum [illegible] uel pluribus [illegible] unum [illegible]
[illegible] infinitatibus
Nota [illegible] et [illegible] sunt [illegible] quantitas Dicit quod [illegible] 7
[illegible] in [illegible]
[illegible] et [illegible] Et [illegible] auctoritas
[illegible] est [illegible] Et [illegible] in [illegible] cato [illegible]
[illegible] est [illegible] in [illegible] Et [illegible]
[illegible] quantitatem [illegible] Et [illegible]
[illegible]
Nota multitudo sit per unitatem Dicit quod [illegible] unitas est per multitudine 8
[illegible] multitudo est per unitatem [illegible]
[illegible] unitas est per [illegible] qui non unum [illegible]

Sufficit quarto quia quia facilius est cognoscere distincte unum [quam] multa

9 Item aequale oppositum parvo [et] magno. Dicitur quod aequale sic differt quod
aequale est quod nec est magnum nec parvum sed aptum est esse magnum vel
parvum. Item non magnum et parvum caret [illegible] Item [illegible] sunt
[illegible] et dicuntur sunt extensionis sed communia abstracta magnitudine
[illegible] respective [illegible] caret [illegible] Item [illegible] per
[illegible] sit de [illegible] est unum de [illegible] sunt vel [illegible] esse
argumentum non procedit

10 Item opponitur [illegible] et pauco. Dicitur quod [illegible] aliquid
unum [illegible] dicit pluralitatem excedentem sunt vel respectu
ut dicitur [illegible] multum quae solent in rebus [illegible]
[illegible] et dicuntur [illegible] multa quam multa [illegible]
[illegible] Item multa oppositum pauco [illegible] unum et [illegible]
[illegible] quia unum oppositum multo et pauco. Item unum ut est
[illegible] oppositum multo [illegible] ut dicit [illegible] et oppositum
multo relative multo [illegible] ut [illegible] et oppositum
multo privative [illegible] quod sit [illegible]

11 Item quod media sunt in eodem genere cum [illegible]. Dicitur quod
[illegible] de mediis [illegible] vel [illegible] [illegible]
de mediis vel [illegible] et sunt [illegible] Item [illegible]
[illegible] dicitur [illegible] et [illegible] non sunt in eodem genere [illegible]
de [illegible] non [illegible] quia sunt in eodem genere
[illegible] de mediis [illegible] magis

12 Item media componuntur ex extremis [illegible]. Dicitur quod [illegible]
mediis [illegible] et sunt colores medii [illegible]
de mediis distantiae vel [illegible] Item [illegible] non possunt
esse in eodem [illegible] extensive [illegible] esse [illegible] ut
[illegible] frigiditas in tepido et colores medii [illegible]
coloribus [illegible] quod integrant [illegible] Item
color [illegible] de [illegible] non [illegible]

13 Item vir et mulier differunt specie. Dicitur quod non. Item [illegible]
[illegible] specialissima [illegible] mulier masculum et
feminam [illegible] et non [illegible] et non [illegible]
[illegible] Item [illegible] in eodem specie [illegible]
masculus et femina [illegible] Item hermofrodita est [illegible]
nec ad [illegible] utriusque sexus. Item [illegible]
esse [illegible] vir vel mulier

14 Item corruptibile et incorruptibile differunt genere. Dicitur quod [illegible]
[illegible] et [illegible] potentiam [illegible]
[illegible] et [illegible] sed [illegible] est genus
[illegible] et [illegible] est genus [illegible]
[illegible] et de aliis non. Item [illegible] de [illegible]
est incorruptibile [illegible] corpore [illegible]
est [illegible] et de [illegible] incorruptibile [illegible]
corruptibile et incorruptibile [illegible] sic [illegible]
est incorruptibile et [illegible] est corruptibile [illegible]
[illegible] Item [illegible] est [illegible] simul
[illegible] Item [illegible] esse corruptibile et incorruptibile

[illegible] et appropinquant primo [illegible] incopulatio ut [illegible] appropinquant [illegible] copulatio
ut [illegible] copulatio vel incopulatio

ratio [illegible] et copulacionum et non copulacionum

Begintur liber undecimus

in quo fit recapitulatio librorum predictorum

Utrum una scientia sit dignior vel melior alia [illegible] Dicitur 1
[illegible] scientia [illegible] dignior [illegible] capitulum [illegible]
[illegible] est scientia mala [illegible] non [illegible] ut in [illegible]
[illegible] non [illegible] [illegible] querere
[illegible] de [illegible] et non [illegible] magis
est dignior [illegible] liber octavi [illegible] de nobilius
[illegible] scientia de [illegible] nobilius [illegible]
[illegible] ut actio [illegible] de [illegible] de
[illegible] est [illegible] scientia [illegible] melior et [illegible] scientia
[illegible] scientia [illegible] melior et [illegible] scientia [illegible]
[illegible] scientia [illegible] est melior et nobilior scientia [illegible]
[illegible] ut [illegible] ut in [illegible] est [illegible]

Utrum [illegible] sit actus mobilis et mobilis Dicitur [illegible] actus 2
[illegible] est motum et immobilis [illegible] actus
motivi effective et productive [illegible] mobilis [illegible] vel
[illegible] et quod [illegible] de actu [illegible] actus [illegible]
[illegible] et [illegible] est in motiva [illegible] immobili [illegible]
[illegible] a se ipso [illegible] primo [illegible] motum a se ipso et ab
alio

Utrum [illegible] modis fiat mutatio Dicitur [illegible] 3
[illegible] in [illegible] ut [illegible] modum est a non [illegible] in [illegible]
ut [illegible] modus est a [illegible] in non [illegible] ut [illegible]
[illegible] a non [illegible] in non [illegible] [illegible] tunc
[illegible] modo sunt [illegible] [illegible]
[illegible] sunt [illegible] modus [illegible]
est in imaginatione et non [illegible]

Utrum acceptos immobilis sunt [illegible] Dicitur [illegible] primo 4
immobile [illegible] est impossibile motum ut [illegible]
[illegible] et tarde et ad difficultatem [illegible] motum ut [illegible]
[illegible] immobile [illegible] est motum non [illegible] et
[illegible] est motum et [illegible] motu est motum [illegible]
immobile [illegible] quiescat [illegible] non [illegible]
[illegible] quiescat [illegible] Dicitur [illegible] non [illegible]
[illegible] in [illegible] in [illegible] apto nato [illegible]
[illegible] est aptus natus moveri [illegible]

Begintur duodecimus liber

[illegible] de [illegible] de [illegible] [illegible]
de [illegible] et [illegible] ad [illegible]

Utrum illa Deus sit [illegible] alia [illegible] et corporalia alia 1
[illegible] et [illegible] alia insensibilia et immobilia Dicitur [illegible] non
[illegible] comprehendere [illegible] medio et de [illegible]
scientia [illegible] et [illegible] sunt est illud [illegible]
[illegible] corrupti et [illegible] comprehendit [illegible] medio

Sed forma celi est eterna quia ... perpetua sed non prius quam incepit
esse. Item non prius et sic infinita convenit accidens / sed tamen non / sed
commixtioni celi que est perpetua et eterna similiter caliditati que
est perpetua et corruptibilis. Ultima omne accidens est mobile ad motum
sui in quo est. Sed tamen non etc.
2 Utrum mixtio calor requirat commixtione agentium et passorum
Dicitur quod non. Et arguitur sic. Idem 2o celi et primo de generatione
Idem mixtum idem non in apud ... et ideo. Et quod semper
non est verum. Sed mixtum. Ultimo ab eodem agente procedit
celi eodem modo se habente proveniunt similes et per se diversi effectus
speciei distincti quorum unum non est per alterum nec consequenter in
eadem materia vel consimilis se habens. Dicitur patet consequentia per
cuius dicitur speciei distincti quod ab eodem igne proveniunt diversi
effectus taliter sed illi non sunt speciei distincti. Dicitur per se potest
taliter aqua provenit caliditas et frigiditas seu confortat fri
giditatem. Sed est per accidens. Alias licet mixtum producat quid
novum et ... tamen totum tale agens quia ibi etiam
concurrit obiectum
3 Utrum mixtum humanum sit perpetuum. Dicitur quod sic. Et arguitur secundo
de anima. Item non mixtum humanum. Dicitur primo quod est forma
hominis etc. mixtum humanum non est perpetuum quia non proprie
tamen est in homine. Alio quia ... nec fuit mixtum humanum
etc. est perpetuum quia post separationem non corporis sed manet eterna
Item illa auctoritas. Separatio forma anima est eius corporis intelligitur
de formis educibilis de potentia. Et quomodo dicitur mixtum per
corpus secundo de anima. Intellectus quo ad actum intelligendi phantas
mata quia post separationem non potest recipere phantasmata. Et
quomodo dicitur ~~mixtum~~ proprie necesse est intelligere quaedam phantasmata
separata. Item 3o de anima ... Item non quod homo non corpus
per corpus ... quod nec ... nec forma corporis. Sed corpus per
per dissolutionem ... ab invicem. Item non mixtum proprie non de
beatitudine. Sed ... corporales sub ... debebant etc.
mixtum non potest in separatione ... corporis
4 Utrum siccitas et actum sunt eadem ... Dicitur quod non. Et ...
est ... quod siccitas et actum sunt eadem ...
... qui est ... Et arguitur ... Sed siccitas et actum non
sunt eadem ... et ... Ultima ... non ...
... et forma ut ... composito ... de ... est
... que dicit quod ... mixtum quorum unum non sequitur ad reliquum
non calor sequitur ad ignem ... et ...
ubi unum sequitur ad reliquum ... Item nota quod
... est ... sufficit ... secundo sic ... [illegible]

Et est quarta non valet primum ens cum creatum non movit quod non fuit. Anima non
ad inferiora ad superius distribuit. Item quarto persona dicitur et inde et
potest ponere corpus effectum in esse sine aliqua causa gerente. Et sic
deus non est causa sufficiens omnium. Anima impossibile est deum causare
quod sit in mundo et foras. Alios potest mittere quod deus omnia corrupta
ad creare et potest producere in illo effectu absque ministerio alicuius
et deus non est causa sufficiens omnium. Item licet deus sit causa sufficiens
omnium non tamen producit se solo omnia aliorum sed mediis aliis causis
secundis cooperantibus. Et quia dicitur primum secundum per secundas causas potest fieri
perfectio [illegible]. Item quod unum est causa totius non obstante
quod est causa totius ut deus ordinat suam bonitatem aliis entibus
Item necesse est sic ponere sphaeram sempiternam. Dicitur quod est immortalem 4
secundum licet primum movens sit sempiternum ut deus tamen primum movens
non fuit aeternaliter movens. Anima quamquam non movit primum ens
ut cum creatura mundi nunc movit. Et est secundum rei veritatem sed naturaliter lo-
quendo tunc aliud est dictum et non tenebitur. Item quarto persona
dicitur infinita ad omne infinitas in movens. Item de infinita
ratione secundum illud causa non valet cum primum ens non fuit [illegible] et
primum ens fuit quare cum primum ens fuit non [illegible]. Anima male
[illegible] contraria secundum debet sic sumi. Et cum primum ens sunt
[illegible] illa est secunda
Item aeternaliter deus actu moveat. Dicitur quod sic. Et per loquendo 6
naturaliter [illegible] sic ita. Anima in [illegible] non moveat
Et quod ad primum [illegible] naturalem necesse [illegible] dicitur quod necessario
movendo secundum rei veritatem tamen movet contrarium [illegible] non movens
Et deus movet necessario non necessitate coactionis sed inevitabiliter
[illegible] necessitas non sit ad [illegible] deus libere movet
libertate ordinationis sed non libertate contradictionis deus agit
[illegible] quia est finis simpliciter et omnium [illegible] in dicitur
omnes actus perficit suam potentiam sola est secunda semper sed [illegible] de causa
bono et potentia finita modo deus est potentia infinita sed post
oppositum. Item dicitur potentia causa sufficienti [illegible] de causa me-
diate agente modo deus est causa voluntaria et libere agens
Item quia dicitur mundus non [illegible] posse ab aeterno [illegible] de posse
et esse [illegible] et non [illegible] semper. Item mundus archetypus est
idea in mente divina et est [illegible] dei. Et est mundus archi-
typus est mundus sensibilis quem. Et quod non sequitur ab aeterno fuit mundus
archetypus quod ab aeterno fuit mundus. Item deus non fuit aeternaliter
[illegible] respectu [illegible] et [illegible]
deus. Item illa quarta non valet deus ab aeterno non potuit et vo-
luit movere mundum [illegible] movit. Sed [illegible] sequitur deus ab aeterno potuit
et voluit producere mundum quare movit sic quarta valet [illegible] dicitur
falsum est
Item deus sit actus sine potentia. Dicitur quod secundum quod actus et 1
potentia [illegible] sed non actus est rem existere et potentia est

rem non est iste etc deus est actus sine potentia [illegible] potentia est omne
illud quod potest etc deus est potentia [illegible] quia deus est potentia activa
et non passiva [illegible] potentia. Item quia dicit deus amat quia deus
patitur [illegible] et [illegible] amat sit passio non tamen ipse [illegible]
[illegible] passio prout importat aliquem modum [illegible] se pati
[illegible] non est pati [illegible] passio [illegible] que [illegible] ab agente
et recepta in passivo. Item quia dicitur deus non est actus quia non
forma [illegible] quia necesse est forma [illegible] mondi [illegible] ab informan
do quia [illegible] quia est forma ab informando [illegible] quia deus est
[illegible] primi celi [illegible] Dicitur quia deus non est forma prout forma
[illegible] delectat [illegible] est forma [illegible] forma [illegible] mar
[illegible] deus non est forma [illegible] dicta [illegible] est forma [illegible]
[illegible] deus est anima [illegible] secundum
quandam similitudinem

8 Item scripture sempiterne sunt sine [illegible] Dicitur quod [illegible] Item quia intellectus
[illegible] sunt in [illegible] et intellectus [illegible] sunt scripture sempiterne [illegible]
[illegible] quia sunt scripture sempiterne [illegible] sempiterne [illegible] ab intellectu [illegible]
[illegible] Dicitur quod scriptura dicitur [illegible] et [illegible] quia [illegible] et
non [illegible] Item quia dicit quod est [illegible]
Dicitur quod non quia [illegible] sunt imperfecta in effectu quia non sunt in
[illegible] est [illegible] in effectu [illegible] est
in [illegible] et supereminet et non [illegible] Item nota
[illegible] sit [illegible] rei non tamen [illegible]
effectum [illegible] et dependentia [illegible]
in [illegible] non est imperfectio [illegible]
[illegible] argumentum imperfectio

9 Item theologi [illegible] Dicitur quod [illegible]
intellectus [illegible] theologos [illegible] possunt [illegible]
[illegible] dicat [illegible] sic intellectus theologi [illegible]
[illegible] fuisse [illegible]
[illegible] rei non [illegible]
[illegible] et [illegible] non [illegible] Item [illegible]
[illegible] theologi sunt [illegible] non [illegible] dicta
[illegible] quia deus [illegible] omnia sunt a deo [illegible]
[illegible] omnia sunt a deo effective non
[illegible] omnia sunt a deo [illegible] Item quia dicit
[illegible] quia [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] Dicitur quod intellectus [illegible] non est [illegible] in actu
in actu formali [illegible]
potentiali presentie

10 Item [illegible] movent per appetibile finis et [illegible]
Dicitur quod Item quia dicit [illegible] non movent [illegible] appetitus
[illegible] appetit [illegible] quia [illegible]
appetitus est [illegible] non [illegible]
[illegible] quia [illegible] est appetitus [illegible] desiderium et delectatio [illegible]

complacentie modo in deo est appetitus delectacionis complacentie
et non desiderii. Item primum movens dicitur primum intelligibile simpliciter
quia nichil est eo prius. Contra dicit secundum intelligere re cognoscitur
quam quia nos prius cognoscimus sensibilia et per illa cognoscimus
insensibilia etc. ergo est primum intelligibile. Item finis ultimus dicitur
in executionibus et primum in intencionibus secundum philosophos et 3o ethicorum
Est ergo intelligibilis de fine quo et [illegible] et non de fine ultimato
quod deus sit finis [illegible] quod non potest esse ultimus
in executione quia est eternus in quo non est nec fuit nec poterit. Item
appetibile est res adest abiectione non ad intellectum [illegible]
Item deus omnino sit simplex dicitur quia contra. Si dicitur infinitus 11
est [illegible] quod deus [illegible] contra deus est infinitus simpliciter deus infinitus
in duracione et potestate. Est quod dicitur finitum et infinitum soli quanti-
tati [illegible]. Item bis simplex [illegible]
[illegible] ab illo quod non est virtualiter nec actualiter quantitas [illegible] etc. electa
[illegible] sumitur. Alios dicitur simplex quod non est compositum ex parti-
bus diversis. Contra etc. quia forma dicitur simplex. 3o quia non
est compositum ex partibus tam extensionis quam intensionis etc. quia in
[illegible] est simplex. 4o quia non est quid ex partibus nec compo-
nit alios [illegible] nec [illegible] etc. solus deus dicitur simplex et [illegible]
[illegible] Contra deus est infinitus extensione tamen infinitum
[illegible] Contra non est infinitum extensione [illegible] Item quod dicitur
[illegible] est in deo est deus [illegible] quod est in deo forma
et ydemptitate est deus. Contra si est in deo ordinatio [illegible] effec-
tive tunc non [illegible] quod sit deus. Item facta una conclusione de
deo non scitur deus omnibus modis quibus est scibilis quia non scitur
omnis perfectio in deo. Item [illegible] deo attribuit [illegible] non
synonima [illegible] malum et
non velle ipsum [illegible]
stente in deo [illegible] Item [illegible]
hoc appetitus [illegible] Contra de deo non est [illegible]
Item a primo ente dependent cetera et totum dicitur quia Contra 12
[illegible] effectibus sunt conservatio et productio modo non est dubium
quod omnia dependent a primo ente in genere cause efficientis conservative
[illegible] non est in genere cause efficientis [illegible] Et quia loquendo natu-
raliter [illegible] omnia a deo dependent in genere cause effic-
[illegible] quia [illegible] nec [illegible] producta a deo. Contra ad primum
[illegible] loquitur est modo naturaliter. Et quia dicitur omnibus [illegible]
est esse a primo ente [illegible] non est [illegible]
[illegible] Item non quia [illegible] dicit [illegible]
[illegible] est infinita [illegible]
[illegible] infinita [illegible]
Item eadem [illegible] movet [illegible] effectus et [illegible] 13
[illegible] Item [illegible] eadem infinita movet [illegible]
[illegible] motu [illegible]
ipsum [illegible] Contra in genere cause efficientis tunc eadem influentia

Undecimus

movet sicut movetur quod non movens mediat. Secundo, licet [illegible] finis
sit [illegible] et ut sanitas [illegible] finis deambulacionis [illegible]
[illegible] est quia agens [illegible] et sanitas [illegible] finis [illegible]
[illegible] infirmi [illegible] ut qui agit agit propter bonum [illegible]
ei quod indigencia movet [illegible] propter [illegible] intellectus [illegible]
agunt [illegible] effectum et causa propter finem [illegible] quod [illegible]
[illegible] primo enti [illegible] non movetur propter finem [illegible]
motu [illegible] primo [illegible]

18 Utrum [illegible] et [illegible] sint primum movens movens aliud agere. Dicendum quod [illegible] primum movens non agit [illegible] non movet [illegible] quia
primum movens non movet ad indigenciam actus ut [illegible] indigencia [illegible]
[illegible] non movet [illegible] quia [illegible] movet [illegible] movet ad indi-
gencia [illegible] quod indigens [illegible] optimum est quod
movetur [illegible] non optime est deus nullius indigens quod non [illegible]
quod [illegible] sibi [illegible] Primo dicit 2o celi quod optime se [illegible] non
indigens accione et [illegible] indigens non [illegible] in [illegible] non
agere non est deo bonum quia [illegible] magis agere est deo magis
bonum et maxime agere [illegible] maxime bonum [illegible] sic [illegible]
Dicit quod [illegible] de [illegible] quod [illegible] magis et [illegible]
dei non [illegible] quod [illegible] uniformiter [illegible] [illegible] sicut [illegible]
[illegible] quanto magis agit [illegible] Secundo quod deus agit propter
finem quia agit propter se quia [illegible] finis [illegible] non agit propter se [illegible]
propter [illegible] finem quia deus [illegible] finalis [illegible] Et quia dicitur [illegible]
[illegible] effectus [illegible] quod deus [illegible] effectum [illegible] in [illegible] finalis
[illegible] non [illegible] factum quia non [illegible] effectum [illegible] effectum in [illegible]
[illegible]

17 Utrum primum ens sit nobilissimum et perfectissimum. Dicendum quod [illegible] rei
non est perfectissimum [illegible] principio [illegible] in [illegible] primum ens [illegible]
[illegible] Dicit ad [illegible] quod [illegible] de principio mali [illegible] quod [illegible]
in [illegible] et [illegible] perfectum [illegible] principio ut semen [illegible]
[illegible] primum effectum [illegible] perfectum [illegible] non deus est [illegible]
[illegible] Utrum [illegible] dicit in [illegible] Secundo [illegible] ipsum deum
esse optimum ad et [illegible] Et quia non [illegible] quod [illegible]
[illegible] Tercio dicit esse deos ad [illegible]
[illegible] Utrum non deus non [illegible] perfectum [illegible] perfectum [illegible]
[illegible] perfectum [illegible] Et quod non [illegible] primum ens non [illegible]
quod non [illegible] perfectum [illegible] Dicitur aliud a primo ente [illegible] optimum
quod non est primum ens [illegible] quia felicitas [illegible] optimum [illegible]
[illegible] operaciones [illegible] et non sunt. Et [illegible] Dicitur et felicitas
est aliud a primo ente. Dicitur quod felicitas [illegible] est aliud a deo
non [illegible] quod deus [illegible]

16 Utrum primum movens moveat primum mobile immediate [illegible] deus
[illegible] Dicendum quod [illegible] sunt [illegible] de [illegible] Primo primum
mobile non a duobus motoribus [illegible] non immediate [illegible]
et celi. Dicitur quod ibi [illegible] solum quod non a duobus motoribus [illegible]
[illegible] quia apud motorem effectivum et per finis Secundo illa sunt

solum diversa secundum rationem. Secundo est dicendum ut rem. Tertio dicitur quod dicitur simpliciter
est ab eorum agente procedere diversa specie distincta fuisse dea
gente preter velle et non voluntatem. Quarto de ista per quod oportet secundum
primum quod dicitur motor primum non sit quod immediate primum mobile moveret
Quinto quod primum mobile prius movet quod primum mobile secundum quod non
solum primum mobile est ingenitum incorruptibile. Sexto quod intelligentie sunt
ingenite incorruptibiles et simplices licet non omnino simul cum sit
compossibilitas ad alias licet non actuales sunt etc.

Utrum deus sit delectatio dicitur quod est prima. Et videtur de delectatione 17
intellectu non seintiva quod deus non cognoscat quod anima. Et quod dicit
recte de quibus intellectu fantasia sepe. Sic intellectus de intellectione per
se acquisitas scilicet de intellectu coniuncto corpori. Item speculatur
fantasia obiective quod obiciunt sive ponerentur ad speculandum ab
sentiva sic quod intellectus abstrahit per se. Sic quanto perfectior quia intel-
lectus est in se ipso. Sic intellectus inhesive vel attentive non est intrinsece vel
ydempticale. Et iste modus est modus verissimus et non potest ad
dici quod delectatio est apprehensio cognitiva cum qua se comenti
Et causa quod intellectus de delectatione activa et non passiva quae
est motus

Utrum deus sit vita eterna dicit quod sic. Contra deus dicitur vita quod 18
sibi convenit operatio vite non intrinseca nec sentiva. Secundo intellectiva. Et
deus dicitur vita non sic quod sit operatio vitalis ergo quia sibi
attribuunt operationes intellectualis scilicet intelligere et cognoscere. Sic dicit est
operatio dei sit transiens. Et transiens quia producit rem ad extra per — ut intelligere
contradictio. Alia concedit. Et sic est indivisibilis. Et ~~est~~ volicio spe-
culacio

delectatio. Et tunc videtur quod deus est operatio immanens et agentia
Et sic est indivisibilis. Et causa est longa secundum durationem non ante
extensione quod non omne longum est divisibile. Et solum longum
extensione. Sic quod dicitur deus non ~~est~~ vivit amplius quod deus non
per modum quo nos vivimus tamen quia vivere et modo vivendi
dicuntur ex quo sunt contrarie opposita ex primis. Sic dicitur et sit vivum
sed vivum non sit dictum a natura modo vivere deus est dictum
a natura. Item cur est primum vivens et ultimum movens intellectus
intelligibilis aliis etc. Sic non est de deo. Quarto quod non quod
deus non vegetativa non vivit. Et quod dicit omne perfectum presuppo-
nit. Sed vivum est sic in istis inferioribus non ad superioribus

Utrum aliqua predicata perfectiva sint attribuenda deo dicitur quod sic. 19
Quod licet comedere et bibere sunt predicta perfectiva et tamen non
attribuunt deo. Ante quod dicit vitam et causa sit quo. Sic quod
ista predicata non sunt simpliciter perfectiva quod importat aliquam imper-
fectionem admixtam perfectioni. Sic predicta secundum in alia capta
quantitatem etc. simpliciter non est perfectio. Sic aliquo certum non convenit
etc. quando deo. Sic predicta perfectiva attribuere quando deo secundum
dicitur quod primum de deo non ad subiective vel inhesive
alicuius rei finite vel ... Sic quod ... est predicatum perfectivale

Duodecimum

Sed non valet dico ad ... de pura. Sed de primo et ad ... de
possibili
20 Utrum primum movens sit incorporale et immutabile et immateriale. Dicitur quod
tractatus secundo. Item omne primum movens est corporale, cum quod finitum eius desinit
esse ... corpori, cum quod primum movens desinit ... quando sortes ... desinit
... ab inferiori ad superius. Dicitur quod ... ad hunc desinit ...
... Dicitur deus non locatur quod ... in aliquo loco ubi cum ea non
sunt ... non locatur ... quod ... mundi locatur. Dicitur quod non ... valet
quod requirit quod intrinsece se habeat aliter et aliter. Secundo sequitur tamen incorporale
immutabile non dicit capi ... in quo ... infinitatis est quod est
vera. Sed eadem ... negat tamen ... semper vera ... primi
... vel corporale ut sit ... primum movens ... impossibile
21 Utrum tot sint intelligentiae quot sunt motus caelestes. Dicitur quod secundo
intelligentia duo sunt quia est intelligentia est substantia incorporea intelligens ... alio
... est ... substantia incorporea ... actu intelligens est intelligentia quamvis non est
intelligentia quod non ... actu intelligit est ... intelligentia. Item quod sit ...
Et et sunt intelligentiae quod sunt motus caelestes totaliter simul quorum unus
est alteri conformis. Est ... quod motus ... sunt uniformes
non quod intelligentiae de motibus non uniformibus. Et motus uniformis
dicitur ... quod ... primum mobile non ... se aliter et aliter ad aliqua ...
dicitur ... et motus sphaerarum inferiorum. Dicitur uniformibus
motibus ... est motus ... velocitas in omnibus partibus sui non
Sed non ... uniformis ... quod est velocius in ... et in opposito augis
quod in auge tardius ... et ... velocius et in opposito augis
maxime
22 Utrum in ordine sphaerarum caelestium in situ sit ordo intelligentiarum in perfectione
Dicitur quod secundo quod hic ... Dicitur ... tenendo quod ut ... causa
... est quod est ... ut dicat ... ut sit ...
... inferiores ... superior ... perfectior
... sphaeras ... Et ... ratio ... sunt ...
... et ... ad ... illa ... Alio ...
... ad ... non ... sit ...
... non ... Sed capi ... ad ... illa
est sphaeras eadem ... et non ... Item nota ... perfectior
aliis planetis non quo ad operationem ... non sufficit ... aliis
... quod ... nobilior. Sed est perfectior quo ad ...
Secundo quod ... non ... in loco ... Sed ...
est intelligentiae sunt in loco. Secundo quod ... intelligentia ... aliorum
... una ... plures effectus agere ... alia ...
a ... Secundo ... intelligentiae ... aug...
... motus ... Sed ... motus ... quod velocitate
... illa intelligentia quae movet velocius ... motus est
motus ... et perfectius ceterorum ...
23 Utrum in separatis a materia sint plura individua una species ...
non ... dicitur quod non sunt ... plura individua ...
in separatis a materia. Item una intelligentia ... ab alia ...
... et ... Secundo separata a materia sunt ...
... quod omnia sunt ... incorporea. Sed quod ...
... Utrum ... intelligentiae ... magis et minus ...

una est perfectior alia tamen non differunt specie magis et minus sicut causa
causati alia causa creaturas. Et quod dicitur sic intelligi quod illa que
non differunt magis necessarium nec contingens ut mote et immote in illo
non sunt plura individua. Ad dicendum intelligi de speciebus a maiori
argumento de luce celi et virtutibus moralibus. Ad [illegible] de speciebus acti-
nis per maiorem perfectionem et sic sunt plura individua sub eadem
specie

Utrum motores orbium sint coniuncti intelligentie sive orbibus. Arguitur quod 2.a
non. Anima sic se habet quod orbes sunt animati quod contra sensum cum quia
sunt motores intelligentie ut dicit commentator quod sunt animati quatenus quia
sunt animam intelligentie. Hic contra animam secundum primum motorem esse appropria-
tum [illegible] duobus. Primo quod moveat solum motu et
non aliud etc. contra sensum. Anima primum motor movet quod [illegible] mole
[illegible] principaliter etc. primum motorem esse appropriatum primo
mobili [illegible] principaliter. Item quia dicitur illud quod in alio inexistit
[illegible] orbes sunt [illegible]. Hic contra primo
motor. Secundo [illegible] in de [illegible] orbe [illegible] quod corpus celeste
[illegible] motore. Et hic intelligi [illegible] appropriatorum
et non [illegible] [illegible]. Similiter ad illam
totaliter [illegible] et [illegible] sic transmutatio [illegible]
ad [illegible] sic operatio ad formam [illegible] quod dicitur intelligi sicut transmutatio
sic [illegible]. Hic [illegible] operatio [illegible] formam. Ad non est [illegible]
similiter. Anima transmutatio transit a passo [illegible] operatio vero appropriata
actiua. Item quia dicitur motor inexistit actu orbi [illegible]
[illegible]. Respondetur quod inexistit orbi ut appropriatum et
non ut [illegible]

Utrum deus intelligat se [illegible]. Anima si non tunc sequitur quod deus 2.m
non esset omnino felix [illegible] et [illegible] [illegible] ethicorum dicitur quod
felicitas consistit in intelligentia obiecti perfectissimi et nobilissimi
[illegible] ethicorum. Dicitur quia dicitur deus non potest se intelligere quod omne
intelligere [illegible] est quoddam pati [illegible] de anima [illegible] deus
pati ut [illegible] [illegible] quod [illegible] loquitur de intellectu [illegible]
intelligit [illegible] dicitur [illegible] dicitur. Ad [illegible] intelligere quod [illegible]
in actu [illegible] in [illegible] hic contra pati [illegible] intellectus [illegible] in actu
Respondetur quod deus intelligit se intelligentiam que [illegible] et motor
[illegible] ipse deus. Et quia dicitur [illegible] in deo [illegible]
hic [illegible] anima ~~[illegible]~~ multa sunt in deo quod non sunt deus
[illegible] quod [illegible] dicitur quod intelligit [illegible] est in deo forma [illegible]
deus non [illegible] est [illegible] modo. Respondetur quod deus intelligit se
[illegible] creaturas. Et quia dicitur tunc [illegible] dei sunt medium quia
[illegible] et intelligit [illegible] quod [illegible] non [illegible] et [illegible] intelligit
nec [illegible] instrumentaliter [illegible] capi [illegible]. Item quia [illegible]
deus non scit se quod non intelligit [illegible] deus non cognoscat [illegible]
sui [illegible] non scit se [illegible] est [illegible] cognoscere [illegible]

Undecimum

quod per intellectum de sua essentia non de sua [illegible] [illegible] in generali [illegible] firmiter assentio Contra Deus non intelligit se
intellectione que est Deus nec alia a se non primo [illegible] intellectio Dei
qua se intelligit Deus non est Deus / et illa intellectio non est [illegible]
[illegible] Dei [illegible] omnia sint ipsa Dei / et illa intellectio [illegible] intellectio
qua se intelligit Deus est [illegible] ordinatione vel [illegible] non [illegible]
est Dei sic quod Deus se intelligit per [illegible] Similiter [illegible] nec
Deus intelligit se a priori nec [illegible] per sufficientem divisionem
Dicitur quod illa divisio solum dat de sua essentia Item Deus
intelligit se intellectione simul Et licet Deus intelligit [illegible] se esse
bonum infinitum tamen [illegible] non intelligit complexe [illegible]
prout [illegible] complexe determinat rem intelligentem et non
intellectam [illegible]
Utrum Deus intelligat omnia alia a se Dicitur quod licet textus
[illegible] non [illegible] Et bonitas intellectus hoc supplet Et [illegible] totum
Deus regit totum mundum [illegible] non sicut bonum [illegible] regimen [illegible]
non facit totum mundum ut [illegible] [illegible] est [illegible]
fine ubi dicitur Deus [illegible] se in toto mundo sicut [illegible]
in domo et [illegible] exercitu Et [illegible] Deus non intelligit
vilia [illegible] non intelligit omnia alia a se [illegible] per [illegible]
[illegible] quod non [illegible] intellectus cogitur nobilitatem
ab obiecto [illegible] de intellectione que [illegible] ab obiecto
[illegible] intellectio Dei non [illegible] ab obiecto Similiter [illegible] Dicitur [illegible] bona
est melius [illegible] vilia [illegible] de intellectione que [illegible]
ab obiecto Et [illegible] Dicitur [illegible] vilia est melius [illegible] intellectionem
que [illegible] a rebus [illegible] intellectio Dei non [illegible] a rebus [illegible]
Utrum Deus [illegible] intelligit [illegible] se tamquam obiectum [illegible] et [illegible]
[illegible] intelligit [illegible] se tamquam obiectum [illegible] et vult [illegible]
[illegible] illa [illegible] Deus [illegible] intelligit omnia [illegible]
[illegible] determinat [illegible] intellectum [illegible]
referendo ad rem intellectam [illegible] Similiter Deus intelligit
omnia [illegible] prout [illegible] determinat actum intellectum [illegible]
ad res intellectas [illegible] referendo ad intellectum
[illegible] quod Deus est eius simplicissimum Item malum non
[illegible] in Deo [illegible] directe
et [illegible] et indirecte Et malum cognoscit per
bonum [illegible] oppositum Item non licet malum [illegible] non oppositum [illegible]
[illegible] effectibus Dei quos effectus [illegible] Deus [illegible]
[illegible] cognoscit [illegible] effectus intelligit mala indirecte
Et [illegible] Dicitur [illegible] intellectio [illegible]
illud [illegible] cognoscibile [illegible] malum non [illegible]
27 Utrum Deus sit sine intellectu [illegible] Et [illegible] totum quia si non
[illegible] Deus non [illegible] eius nobilissimum [illegible] Contra Deus
non [illegible] cognoscere [illegible] quod Deus non [illegible] intellectu [illegible] quod Deus
non [illegible] ignorare [illegible] [illegible] quod omnia debet fieri

ca deum Patet ergo quod sicut si vnum non sunt destinata a natura non vnum
est hic determinatus adeo Item deus solus determinat sibi
gradum qui conuenit perfectionem et bonitatem Sed in quibus [illegible]
deus determinat sibi proportionem et non creature et hic in quibus non
sunt bonum Sed in quibus sunt bonum debet sibi gradus Item
gradum ubi conuenit melior proportionem etc. Item mixtio dei non conparatur
si est deus nec propter procedit adeo Item nolle et velle non
sunt actus oppositi nec in hoc causa stat [illegible] Quia [illegible]
deus vult bonum et non vult malum Sed [illegible] oppositum
et eodem etc. velle et nolle ut sic oppositio non inest eis
Item omnia entia sunt ordinata inter se in ordine ad principium Res- 28
pondetur quod Contra multa entia non sunt ordinata in principio
[illegible] quia multa entia non habent se debite finem [illegible]
[illegible] quia multa entia habent se indebite ad inuicem quia
de ratione malorum est quod sit deordinatio inter ipsa Secundum ordo
est debita habitudo rerum ad inuicem finem [illegible] et [illegible] Item
est duplex scilicet finalis et actualis Ergo omnia entia sunt ordinata
finaliter adeo et debite Sed actualiter multa entia habent se indebite
ad inuicem ut bonum mali ad bonum etc. omnia sunt ordinata de-
bite ordine finali Secundum inter plures perfectiones sunt ordinatio
perfectiori ut [illegible] intellectuali et arbor subordinatur propter celestis
et [illegible] intellectuali et arbor perfectior Sed causa [illegible] subordinata
malo ut [illegible] intellectuali et tamen malum non conuenit nobilior Sed
causa est de arbore Item quod omnia entia sunt optima
in vnum non magis bonum alio quia quod principium [illegible] optimum Sed omnia
entia sunt optima quia optimi optima est facere [illegible] toti [illegible]
quod [illegible] aliquatenus [illegible] toti etc. deus totius vniuersi facit
optimum Sed non quodlibet [illegible] facit [illegible] bonum quia [illegible]
non [illegible] toti vniuerso etc.
Item corpora solaria indisposita [illegible] sit nobilius et perfectius planta 29
et bruto Quia quod [illegible] vnius opinionem [illegible] tendant
oppositum Secundum planta et bruta subordinantur corpori solari
[illegible] sunt in perfectiora quia illa que subordinantur sunt in
perfectiora sunt subordinatis Item quod [illegible] subordinat alteri
[illegible] tamen subordinati [illegible] Item [illegible] tamen [illegible] sub
ordinatur non [illegible] arbores et plante subordinantur corpori solari
non tamen ut subordinati [illegible] sed ut intellectuali etc. non [illegible] quod
sint perfectiores corpori solari Secundum licet corpus solare [illegible]
[illegible] operationes quam bruta nec planta tamen corpus solare
[illegible] operationes et ideo non [illegible] sit perfectius et
nobilius bruto et planta Item quod [illegible] ex perfectionibus operationes
agunt [illegible] agens Quia quod [illegible] de agente [illegible] Item
licet sol sit [illegible] actiua [illegible] et corruptibilium non tamen [illegible]
sed instrumentalis Item bruta plures [illegible] entia sunt operationes

cognitio. Sed sic non est de corpore solari quod semper necessario est
in opposito quia dicit quod vita omnium viventium et creatura est
perfectior et nobilior non vivente, sed brutum et planta vivunt, ideo
haec patet quod optimum vivens est optimo non vivente, ut de deo
quod omne vivens est melius suo non vivente, quia tunc per rationem [illegible]
[illegible] opus unum [illegible] et [illegible] quod ratio [illegible] [illegible] sunt
[illegible] [illegible] non non omnia [illegible] sunt [illegible] [illegible]
[illegible] non [illegible] quod [illegible] vivens sit melius non vivente. Item non [illegible]
[illegible] non [illegible] quod [illegible] delectabilior esset tunc corporis solaris [illegible] aliorum operationum
nobilium quia delectatur et quod [illegible] corporis generandi hominem, ut
[illegible] [illegible] et [illegible] operationum non [illegible] brutum et planta. Et quod
[illegible] [illegible] et nobilius quia delectatur et sensitur. Item finis
est melior ordinatis in finem 3o [illegible] hoc [illegible] de
fine quia ultimato non [illegible] corporis solaris sit gratia brutorum
et plantarum non tamen de [illegible]
30 Utrum tantum unum sit principium. Dicitur quod sic. Et [illegible] anima [illegible]
voluit male disponi. Contra [illegible] pluralitas principiorum ibi
non [illegible] bona dispositio. Anima quidem vult principatum. [illegible]
sic. Arguitur tamen unum est deus seu non pluralitas [illegible]
[illegible] tamen unum [illegible] est principium supremum. Contra non tamen unum
est principium [illegible] non solum unum est principium [illegible] quod principium principiorum
et supremum principium [illegible] quod omne principium principiatum est supremum
principium et [illegible] [illegible] Contra [illegible] quod [illegible] solum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] Secundo principium est multiplex
[illegible] est logicale et aliud reale. Reale est multiplex [illegible]
intrinsecum aliud extrinsecum [illegible] [illegible] sunt principia intrinseca realia
[illegible] Contra [illegible] est [illegible] principium quod est deus. Contra alia
non sunt [illegible] prima. Item [illegible] [illegible] in genere [illegible] efficientis formalis et
finalis [illegible] principium simpliciter ut deus [illegible] in genere cause
materialis [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] est quod deus est principium
simpliciter in genere cause finalis formalis et efficientis. Contra in genere cause
materialis. Item non [illegible] quod aliquod [illegible] sit [illegible] ad maximum
quod sit [illegible] quod sit [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] non est
[illegible] Et [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] in maximum et in minimum [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] Et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in maximum
quod sit quod [illegible] in maximum et in minimum [illegible] [illegible] [illegible] de
[illegible] [illegible] Item [illegible] [illegible] plures sunt [illegible] quod plures sunt [illegible] Item
[illegible] [illegible] [illegible] plures [illegible] quod [illegible] est necessaria. Item
quod deus [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] corporea
[illegible] actu necessaria [illegible] [illegible] necessaria [illegible] deus et [illegible]
[illegible] Contra alio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et solum unum est
deus. Item [illegible] melius est [illegible] [illegible] [illegible] quod unum
[illegible] unum est si sunt [illegible] [illegible] non est possibile plures

esse summos principes simul bonum de quanto communis de
tanto diminuit et eorum sunt si ambo pares essent vel
si unum non fuit deductum a natura. Item quia aliqui dicunt duo sunt
principia simpliciter quorum unum est principium bonorum et aliud malorum sicut
pitagorici. Dicitur quod loquuntur errabiliter vel errant in hoc. Secundo
malum ut est ens dependet a bono scilicet a deo. Sed malum
ut dicit difformitatem annexam tunc dependet a malo
et quia dicunt bonum non est causa mali. Dicitur verum est sicut ipsum malum
est ens tamen bonum est causa eius. Item nonum quia est dare maxi-
mum malum quo ad actum non est quo ad potentiam
[illegible] quolibet dato potest dari peius. Item quia aliqui dicunt ens inqui-
etum est supra deo [illegible] non tamen unum est supremum principium cum
quod deus est ens inquietum et secundum consequens ens inqui-
etum ens [illegible] est deus. Dicitur quod ens inquietum
ens est prius deo quo ad [illegible] subsistendi tamen non
est prius deo quo ad perfectionem. Nam deus est ens per-
fectissimum optimum et per se sufficientissimum qui est unus
in omnibus et in quo sunt unum omnia qui secundo in ex-
celsis cuncta optime disponit et perfectissime regit
cui laus honor gloria et gratia [illegible] secula seculorum.
Amen Amen

Item [illegible] in [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] dominic[illegible] [illegible] similiter [illegible] et [illegible] dominic[illegible]
et [illegible] [illegible] dominic[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] isti domini[illegible] [illegible] et
[illegible] [illegible] [illegible] ascendentes ad [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] cessat dominic[illegible]

Dominus regit me et nihil mi derat in loco pascue
illic me collocavit kyrielyson

Sk fho

S

Marh

S oa cp h T A n F

bonus
kurowski

Tomas
sophia

Serenissimus sigismundus dej gra rex polonie li
beros facit homines in brzosowka a solucione rega
lium per rogacionem atque per exemptionem Dom
ini Thome kurowsky

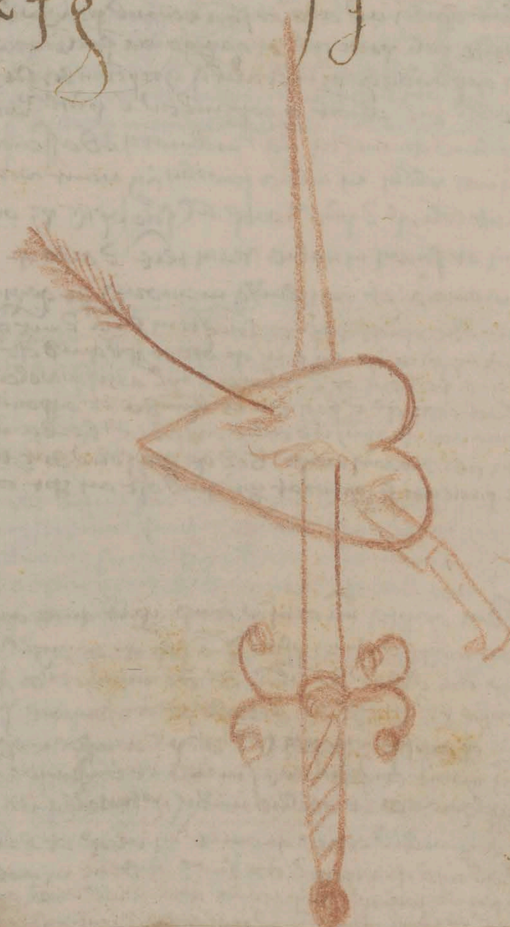
INRI

hinc mandes si aliquid curatum
vellis scz paulo a
doctore schactek

a b c d e f g

f franciscus

M

Unde experimentum fit ex multis memoriis. Probatio: ad experimentum
duo requiruntur, unum scilicet [illegible] memorie [illegible] sit [illegible]
in memoria [illegible] et collatio [illegible] et [illegible] duo requirunt
in [illegible] [illegible] collatio [illegible] ipsa [illegible] quia [illegible] debet
in [illegible] [illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible] esse experimenti [illegible]
collatio sicut [illegible] [illegible] plura [illegible] ita et experimentum [illegible]
[illegible] [illegible] potest [illegible] in bello [illegible] non potest [illegible] nisi multa
bella [illegible] [illegible] fuit. Nam unum [illegible] non facit experimentum sed [illegible]
collatio nisi multa

Item secundo ars et scientia eveniunt homini per experientiam quia Philosophus
dicit quibus ad artem et scientiam veniunt per experimentum. Et ergo declarat
auctoritate Poli recte dicentis: experientia facit artem, inexperientia [illegible]
Nam ex pluribus experimentalibus acceptionibus fit una [illegible] [illegible]
Et [illegible] [illegible] dicit quod experimentum est particularis [illegible] quia declarat
[illegible] [illegible] [illegible] inclinatus ad assecucionem veritatis per
[illegible] [illegible] in multis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] originalis [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] in nobis. Nam [illegible] [illegible] [illegible] quia ex pluribus sensationibus
fit memoria et ex pluribus memoriis fit experimentum et ex pluribus
experimentis generatur ars et scientia. Item [illegible] [illegible] experimentatorem et
[illegible] artifex cum scit quia est et propter quid est. Nam si aliquis est
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] artifex volens [illegible] [illegible] [illegible]
patiens febricitantem et [illegible] colericum [illegible] artifex [illegible] [illegible]
[illegible] lactucam que est frigida et humida et apponit patienti [illegible]
flegmatico [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sibi [illegible] herba non [illegible] [illegible]
[illegible] sibi [illegible] [illegible] Sed expertus solum dat herbam sicut [illegible]
[illegible] patienti [illegible] ignorat propter quid est [illegible] [illegible] colericum vel [illegible]

Item expertus non artifex [illegible] operatur quam artifex inexpertus [illegible] sibi
[illegible] magis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] expertus
non artifex potest magis [illegible] attendere ad circumstancias [illegible] attendendas
in opere quam artifex inexpertus [illegible] et potest artifex inexpertus sepe peccat
quia non novit circumstancias [illegible] et circumstancie [illegible] sunt [illegible]
[illegible] operationes et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] operatur expertus
Item experimentum et ars conveniunt in aliquo et differunt [illegible] conveniunt
[illegible] ad agere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] differunt in modo operandi quia experimentum
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad operationem [illegible] [illegible] ad modum operandi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sanat [illegible] et [illegible] modo et [illegible]
in agere et artifex sit [illegible] [illegible]

Item artifices sunt magis scientes quam experti [illegible] ista
quod artifices sciunt causam experti vero non sciunt causam sed solum effectum 2º sic patet
quod architectores dicuntur et magis scientes manuartificibus vel opera
[illegible] artifices et docere possunt sed experti non artifices sciunt et possunt docere
Item architectores dicuntur [illegible] artifices et dicuntur ab archos quod est principium
et tecton quod est ars quasi principes artis [illegible] imaginandi et quod ars est
[illegible] in materia [illegible] forma introductiva [illegible] rei secundum formalis sine
opera [illegible] primo enim praeparant ligna pro de facienda navi de qua introducit
[illegible] forma navis in materia praeparata [illegible] gubernator navi
secunda [illegible] et infima [illegible] architectonica [illegible] est
architectonica [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible]
et [illegible] [illegible] et [illegible] Item [illegible] si artifex operatur
[illegible] materiam [illegible] operatur [illegible] et formam quam [illegible] introducere
[illegible] causas [illegible] et [illegible]
quod ad [illegible] et [illegible] ipsarum non cognoscit
Item architector [illegible] ad [illegible] qui [illegible] ligna
et [illegible] et solum scit quod [illegible] magister
seu architector [illegible] domum et [illegible] magis artifex [illegible]
quod [illegible] assimilatur [illegible] que [illegible] laborant [illegible] et homo
[illegible] [illegible] per instinctum [illegible] ut [illegible]

Item [illegible] actum et [illegible] sunt [illegible] et [illegible]
[illegible] quod [illegible] non [illegible] [illegible] in [illegible] sed [illegible]
[illegible] quod [illegible] actus perdit [illegible] agente et recipit [illegible]
passivum et [illegible] [illegible] agens [illegible] actus
[illegible] et [illegible] actus [illegible]
[illegible] quod ultimum [illegible] est ut potest esse
[illegible]
Item dubitatur [illegible] [illegible] sunt [illegible] [illegible]
[illegible] ut patebit in septimo [illegible] [illegible] quod [illegible] est [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ad [illegible] [illegible] patet quod [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible]
Item [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] solum [illegible] [illegible]
[illegible] potentia [illegible] sicut [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quod [illegible] [illegible] ut [illegible]
et non solum potentia [illegible] immo [illegible] separata
[illegible] ab actu sic [illegible] calefactiva [illegible] separata ab actu [illegible] quod
non [illegible] calefaciendi [illegible] quod sibi
[illegible] notant ab actu separata quod potencia [illegible]
[illegible] actui [illegible] sicut potencia [illegible] appli
[illegible] calefactibili [illegible]

Item simpliciter non est quantitabile ergo si sit ul(timum) simpliciter solum erit quantitabile
vel ultimum ens / non primum quia simpliciter et ultimum sunt unum tantum quod si
unum est quantitabile tunc et reliquum si dicitur quod ens ultimum et alia sunt
perpetua quod non sunt quantitabilia [illegible] primo patet [illegible] quantitatis
sunt etiam alia / [illegible] est quantitabilis et hoc est ultimum quod ultimum quantitabile
[illegible] [illegible] patet ad primum dicitur [illegible] quod non magis
[illegible] simpliciter quam ultimum immo alia sunt quantitabilia sicut et [illegible]
[illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] alia sunt perpetua primo patet [illegible]
[illegible] quod [illegible] ad [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible]
[illegible] perpetue [illegible] [illegible] distinctum est vel hoc est sicut [illegible]
est vel non est [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] et quantitates
[illegible] sic [illegible] sunt etiam alia sed [illegible] quod [illegible] et quan-
titates [illegible] et in [illegible] sunt etiam [illegible] et [illegible] etiam alia

~~Item dubitatur de arte que sunt sicut ad voluptatem et que ad introductionem
et que ad [illegible] [illegible] que sicut ad voluptatem sunt sicut [illegible]
[illegible] sicut ad [illegible] sunt mathematice [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sicut ad [illegible] sunt artes liberales [illegible] [illegible]
[illegible] ad introductionem aliarum [illegible] non dicit [illegible] quod [illegible]
[illegible] artibus aliis inventis sunt sicut [illegible] [illegible] mathematica vel~~
[illegible] Item [illegible] sunt inventa [illegible] quod [illegible] in
egipto [illegible] [illegible] [illegible] propter [illegible]

Item queritur est maxime [illegible] et maxime eligibilis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] eligibilis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ordinabilis in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] eligibilis
[illegible] [illegible] [illegible] quod ad [illegible] [illegible] [illegible]
est eligibilis [illegible] [illegible] sola ordinatur in [illegible] finaliter [illegible]
[illegible] est eligibilis [illegible] [illegible] ad [illegible] aliarum [illegible] [illegible]
Item [illegible] est maxime [illegible] eligibilis [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] est maxime [illegible] [illegible] non
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicta

Item mota est secunda questio utrum maior et an de theologia est scientia
magis principalis quam metaphysica. Et quod metaphysica est principalis sub
scientiis in puro lumine naturali inventis et pure speculativis et hoc
addit quia theologia scientiarum quae est vel est inventa puro lumine naturali
miraculose infusa et divinitus inspirata et ideo de ista theologia
quae naturaliter inventa a quo theologia scientia est per causas et modos
speculativis inventas / de quibus autem est prima theologia de divinitus
infusa quae sunt articuli fidei secundum alios gloriosius nec
est naturaliter inventa secundum quod de prima theologia scientia ad fidem
sed quod non solum docet cognoscere quae creaturae quemadmodum metaphysica
humana quemadmodum per se cognoscunt sed etiam quantum ad id quod nobis est
sibi soli et ipsa et aliis participative communicatur
Et dubium est de materia hac de locutionibus quae deus est bonum et malum
primi et ibi de quod deus est bonum unicuique enti et finis ipsum ultimatum
ut et non scientia non bonum iste genus boni sicut non scientia substantia
ut bonum non bonum genus boni non est
Dicitur hic sunt scientiae sunt considerantes sapientiae et prima est talis
sicut dicitur et contingit et de aliis praedictis quia sic et secundum 1° de
sicut dicitur ut contingit et de a pluribus quam sic et primus 1° de
scientia addit duas scilicet non naturali et mediante posse manifestat
talem quae requiritur ad actum quod prima requirit adhibitam et
fuit quod requiritur ad actum quod tamen ad actum et si sit ad
de hoc scientiam tamen totum requirit ad actum et si sit addit
tales non sunt mediante posse manifestat similiter posse dictum
requirit adhibitam et principaliter est sicut dicitur ut contingit et
tamen de a prima quidem est hic assignata sequitur quod non habet possit
sapiens quod non habet sicut dicitur fuit quod non vult sicut dicitur ut contingit
i. ut possibile est dicitur contingit sicut dicitur unde in simplici et ipsa forma
per rationes speciales et individuales et non est per se quam
sicut dicitur filius per rationes generales et speciales quantum quod
homini possibile et quod est possibile habetur sapientia et maxime est
theologia metaphysica perfectius sicut dicitur quod continetur sub ratione scientiae
quae est ens inquantum ens et ideo de sapiens est sicut dicitur unum est per rationes generales
et est speciales non per rationes speciales et individuales ad sensum
Secunda conclusio posse cognoscere difficilia / posse cognoscere difficilia
dicitur alia a sapiente quam quod quae primo et principaliter est per cognoscere
difficilia est in potentia simplici et in potentia quaerenda actum quod in potentia simplici
quia potentias actum quaerendam est forma et est actus per dicta
fuit quod ibi posse de dicto potentiam superiorem quam per contingit actum
est habet vult actum secundo modo potentia prima est potentia remota

3a conclusio contra ceteros alios quod sapiens sapiens est et intelligit omnia per se non
indigens scientia aliorum quia quanto plus dubitat non sciens ceteros alios
sed sapiens plus dubitat quam non sciens scientiam quia qui dubitat
non est ignorans quia sapiens dicit difficilia intelligit dubitat
sapiens magis et aliquis scit propter easdem rationes et quod quamvis scit
in uno tamen dubitat in alio Item patet non dicitur sapiens simpliciter
qui scit quod adiacet accidentaliter et speculatur accidentaliter
Item secundo quod logica est simpliciter sapientia quia considerat primarum essentias et
~~quia entia prima multi multe errarunt~~ logica tractat de omnibus ponitur
dicitur quod tamen logica considerat primarum essentias tamen sub ratione
vel rationabilis[illegible]
Item secundo quod mathematica non est scientia essentiae quia primaria eius non sunt essentiae
et entia prima multi multe errarunt quia ista prima non contingit et
ratio quantitatis intellectus et tamen opponitur licet aliqui errarunt [illegible]
quod habuerunt modum intellectum
Ita dicitur causas esse consideratas quod sapientis non est assignare causas quia non est
scientia considerat de causis quia mathematica non considerat de causis ut
dicitur 3o physicorum nisi unum genus causae scilicet formalis intelligit quod intellectus
descriptiones quantitatis causae et hoc concluditur mathematica
Item quarta scientia non habet per causalitatem scientiae quia causae quae habet
perfecta quia non dicitur assignare causas intelligit ut patet quod scientia quae est
vel scientia dicta non habet causas
Item physica est magis sapientia quam mathematica quia plures considerat
causas intelligit quia physica considerat etiam quae causa [illegible]
bona [illegible] quia motus ad motum et imperfecta mathematica quae
considerat ea quae sunt magis perfecta et prima
Ita quaero de hac sapientia quae est primi principii et est generalis
quae secundum quod nostra scientia est quae primi principii est quod dico non
[illegible] alia scientia ordinatur ad eius bonum et in aliquam
[illegible] est quae primi principii est et primo efficitur [illegible]
ponitur intelligit dicit aliquid de quod primi principii dico
simpliciter ad nihil aliud ordinatur est dicit de quod primi
principii filiorum appetitu quod aliarum scientiarum inferiorum est
mathematica de scientia primi principii quod
Septima quaestio quod de hac scientia principaliter eius est ordinare et
suadere et non ordinari et persuaderi quia ista scientia est prior alia
[illegible] non [illegible] quod omnes sciant sub ratione prima unus quod omnes scient
sub [illegible] sub suis generibus ista ratione prima intelligit quod
[illegible] sub [illegible] in ordine ad suum genus et sub [illegible]
[illegible] et ratione prima filiorum prius [illegible]
[illegible] in [illegible] ad [illegible] formalia et una quae prius
[illegible] abietta
Item si aliqua est prior [illegible] mathematica physica quae non est
prior ordine doctrinae ut videtur intelligit via et mathematica
est prior non doctrinae quae est aliis [illegible] et perfectior

Item sapientis est ordinare aliud et sapientis ordinari a nullo
et est ab alio homine et sciendum quod sunt duo habitus sapientes
et utrumque aliud debet ordinare et sciendum quod sicut prelatus tenetur
quod sapientis non est ordinari ab alio homine insipiente et sapiens
et dicitur dicitur ab alio homine et ab alio homine et ideo bene ordinat
dicitur insipiens sapiens et insipiens prelatus propter sapientem aliud regere
quod de persuasione et de potentia contingit quod sapiens regitur ab alio

Item ad metaphysicam pertinet considerare omnia hic probatur [illegible] aliquando
et ad scientiam universalem pertinet considerare omnia sed metaphysica est scientia universalis ergo ad eam pertinet
considerare omnia maior patet quia [illegible] nos et ideo dicitur scientia universalis et extendit se
ad omnia minor quia metaphysica est tam de scientiis communibus quam cognoscendi
Item scientia [illegible] cuius obiectum [illegible] sicut latius et ad plura se extendit
tantum scientia latior sed obiectum metaphysice ad omnia se extendit
eo quod metaphysica est de ente in quantum ens et ens ad omnia se extendit
et per consequens metaphysica ad omnia se extendit ergo considerat omnia / [illegible]
scientie metaphysice scit quodammodo omnia quia scit omnia scienda [illegible]
Item una scientia divina debet considerare omnia sed metaphysica est scientia divina ergo
debet considerare omnia maior patet quia scientia divina solum debet considerare omnia divina sed
[illegible] tale [illegible] probatur quod metaphysica est scientia divina [illegible]
que [illegible] ibi considerantur et [illegible] archa [illegible]
tamen a nobilioribus [illegible] considerantur et non dicitur [illegible] divina [illegible]
Item metaphysica non debet considerare casualia et fortuita quia non debet considerare
omnia a [illegible] quod casualia et fortuita sunt nobis immanifesta [illegible]
et ignota [illegible] probatur [illegible] quod casualia et fortuita
sunt immanifesta hic [illegible] in manifestum [illegible] nobis [illegible]
que eveniunt nobis casualiter et fortuite [illegible] et sciendum quod pertinet
ad scientiam metaphysicam quo ad eorum quidditatem

Item [illegible] quia ad metaphysicam pertinet considerare omnia [illegible]
non debet considerare de [illegible] moralibus et [illegible] que
scientia practica quod considerat de [illegible] moralibus [illegible] tenetur
quod metaphysica considerat de [illegible] moralibus et [illegible]
in generali [illegible] et quidditatis [illegible]
quod metaphysica sit scientia speculativa quod [illegible] considerat de [illegible]
practicis [illegible] practice [illegible] quidditatis
[illegible] quod considerat omnia in generali et [illegible] quod considerat
quidditates [illegible] et [illegible] et [illegible]
unitates et multitudinem [illegible] [illegible]
et [illegible] generalis modus quod [illegible] et [illegible]

et in omnibus hiis locum talis modus. Item notandum quod materia
est aqua [illegible] et [illegible] et ipsa forma potest separari sepa-
ratim ut patet duodecimo methaphisice etc.
Item sciendum materiam sit omnia quodam modo ut contingit [illegible]
et [illegible] et sub [illegible] generali

Item [illegible] a peritis [illegible] materia et ita difficillima [illegible]
provenit difficultas in acquirendo scienciam cum [illegible] ipsa
cognitio naturaliter sit inclinata ad scienciam ut patet prologo [illegible]
omnes homines natura scire desiderant dicit ibi quod multis modis potest
primo ex parte cognoscentis eo quod ad cognoscendum scienciam ac-
quiritur multa [illegible] et silogisacionibus et [illegible] et [illegible] facit
difficultatem secundo dicitur ex parte obiecti [illegible] obiectum [illegible]
non est sensibile vel [illegible] perceptibile et materia est difficilis ad cognoscendum
tercio ex parte organorum sensibilium corporalium quia aliqui [illegible]
sunt ita dispositi quod non possunt acquirere scienciam quarto potest ex parte in-
clinacionis naturalis quia aliqui naturaliter ad medicinam aliqui ad
astronomiam alii ad [illegible] potest provenire videlicet
ex negligencia scolarium quia non adhibent diligenciam sexto ex
parte doctoris vel docentis quia aliquando non diligenter infor-
mant vel male vel [illegible]

Item notandum quod difficultas dicitur impossibilitas seu inabilitas agendi
vel paciendi vel acquirendi vel [illegible] aliquid cum conatu vel
labore vel fatigacione sed facilitas dicitur abilitas vel possibi-
litas agendi vel paciendi vel acquirendi absque [illegible] magno labore fatigacione

Item aliqua sunt difficillima ad cognoscendum ut dicit [illegible] ibi
[illegible] remotissima [illegible] cum [illegible]
tanto difficilius ad cognoscendum [illegible]
[illegible] et ideo [illegible] nobis [illegible] tunc [illegible]
[illegible] nostra [illegible] que sunt magis remotissima [illegible]
[illegible] remota [illegible] et [illegible] difficillima [illegible] separate sunt remotissime
[illegible] difficillime ad cognoscendum

Item aliqua sunt facillima ad cognoscendum quia nobis [illegible] sunt facilia
ad cognoscendum [illegible] nobis [illegible] cognoscendum [illegible]
[illegible] et [illegible] quod [illegible]
in [illegible] in sensibilibus [illegible]
[illegible] et [illegible] in [illegible]
[illegible] sunt luna et [illegible]
[illegible] sensibilia [illegible] insensibilia [illegible] et [illegible] sensibilia sicut
corpora celestia sol luna [illegible] sunt [illegible]
[illegible] plures [illegible]
[illegible] nobis [illegible] magis [illegible]
[illegible] magis [illegible] nobis

unum effectum et hoc cognoscere in abstractione quia cum incipimus cognoscere
generaliter cognoscere incipimus cum magis confuso quam unum confuso sicut
pueri primo omnes appellant patres feminas vero pro matres

Item probatur quod ubi in primis cognoscunt intellectus primo quantum ad simplicem
apprehensionem et sub ratione quo ad nos et sensibilia et imaginabilia
sicut una via generationis procedit ab imperfecto ad perfectum sic etiam acus
primo accipit sub et in perfecto ut cognoscit scilicet [illegible] [illegible] [illegible]
sensu [illegible] indigeni sic sub specialia [illegible] [illegible] [illegible] tamen ad
potentias suas inquantum scilicet intellectus in [illegible] potentialis [illegible]
et magis intelligi et sic sub [illegible] una et difficultate ad cognoscendum

Item quod [illegible] notificat nobis omnia [illegible] sensibiles ad cognoscendum quia notificando
naturam notificato insimul ut sic quod [illegible] [illegible] [illegible] color
[illegible] quod notificat nobis omnia [illegible] notificans [illegible] et [illegible]
et [illegible] notificato [illegible] notificatio [illegible] sensibilitate obiectum
quod et natura sicut color et [illegible]

Item metaphysica et sapientia probatur quod omnes conditiones conveniunt
sibi sapienti et [illegible] prima [illegible] secundum metaphysicam [illegible] sapientia que
et circa primas et altissimas causas quia [illegible] primus [illegible] primus et causas
et finem ultimum et optimum secundum metaphysicam [illegible] [illegible] [illegible] secundum
Thomam quod duo pertinent ad sapientem [illegible] et [illegible]
et ista pertinent ad metaphysicam [illegible] [illegible] [illegible] quod metaphysica et [illegible]
simpliciter sapiens

Item sapientia [illegible] [illegible] causas [illegible] [illegible] [illegible] et metaphysica
[illegible] quod solum [illegible] [illegible] causas [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quod metaphysica magis [illegible] causas [illegible] et altissimas
primo [illegible] causas [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] causas et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
in causis [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
solum [illegible] causas [illegible] quod [illegible] quantum ad [illegible] [illegible] quod
[illegible] principales [illegible] [illegible] quod non [illegible] [illegible] [illegible]

Item [illegible] [illegible] sapientiam theologiam et sapientiam humanam
secundum sanctum Thomam quod primo conveniunt in hoc quod utraque [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] et utraque [illegible] [illegible]
primo [illegible] in hoc quod theologia [illegible] [illegible] [illegible]
primo [illegible] theologicis [illegible] humana [illegible] humanas
[illegible] quod sapientia humana [illegible] cognoscere [illegible] [illegible] que
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cognoscere [illegible] non solum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sibi ipsi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Alia scientia que sophia humana dicitur [illegible] illuminat intellectum
non tamen inflammat affectum. Theologia vero non solum illuminat intellectum
immo miro modo inflammat affectum in tantum quod pro eo [illegible] ut omnes
penas corporales [illegible] in hoc modo alia scientia que sunt humana
et humanitus inventa theologia divinitus inspirata sicut metaphysica
humana [illegible]. Dirigit homines ad sapientiam et felicitatem et magis
[illegible] appetitum [illegible] sunt aggregata et perfecte subiecta [illegible]
boni que faciunt homines felices in hoc modo [illegible] et sibi possibile in
presenti lumine naturali. Salvo [illegible] quod nunc videt [illegible] fit post [illegible]

Item metaphysica est scientia speculativa. Ratio est allegata quia ipsa scientia [illegible] solum querit
propter fugam ignorantie est speculativa. Metaphysica est huiusmodi ergo est speculativa. Antecedens patet quia propter
hoc scientie speculative sunt inventae scilicet propter scire. Modo scire fugat ignorantiam
[illegible] quia primus scientiam querit propter scire et non propter aliquam
utilitatem corporalem et hoc patet quia signum quod inventis omnibus
aliis que sunt ad necessitatem et voluptatem et ad [illegible]
-tionem post hoc inventa est ista scientia

Item metaphysica non est scientia [illegible] non est scientia speculativa [illegible] non [illegible] scientia
non est scientia quia est plures scientie [illegible] una scientia [illegible] quod
scientia [illegible] libro [illegible] et [illegible] libri [illegible] quod plures
scientie speculative non est una scientia [illegible] metaphysica non est una
scientia [illegible] plures scientie speculative ut patet [illegible] et [illegible]
[illegible] ad [illegible] et [illegible] plures
[illegible] plures scientie [illegible] una scientia [illegible] quod plures
[illegible] ad [illegible] plures [illegible] et si
[illegible] quod pluribus [illegible] in actu [illegible] sit [illegible]
[illegible] sunt in actu [illegible] specialiter non est [illegible]
Item metaphysica non est scientia speculativa quia [illegible] metaphysica est scientia speculativa metaphysica
[illegible] ergo non est scientia speculativa [illegible] quod metaphysica fit [illegible] fatigationem ergo
[illegible] quod [illegible] experientiam quod multi studentes in metaphysica de-
-bilitantur et fatigantur [illegible] in studio metaphysice [illegible] fit
fatigatio [illegible] non [illegible] scientie sicut [illegible]
seu potentiam sensitivam intellectivi [illegible] ut [illegible] patet
[illegible] ubi [illegible] quod propter frequens speculari [illegible] fit [illegible]

Item metaphysica est scientia liberrima et hoc probat [illegible] allegando [illegible]
scientia est libera que est propter se [illegible] talem metaphysica est [illegible] ergo est libera. [illegible]
quod [illegible]
[illegible] scientia est libera que [illegible] scientia est [illegible] quod est [illegible]
[illegible] quod ipsa scientia est [illegible] non est finis et causa
[illegible] semper [illegible] alium finem [illegible] sed [illegible] scientia
[illegible] sola [illegible] est libera [illegible] humanitus ad
inventarum [illegible] sola metaphysica est liberrima [illegible] theologia [illegible]
est liberrima [illegible] non est humanitus inventa [illegible]

hoc quod ad alias ceteras comparantur sed quo ad primam que
pertinet fidei et divinitus inspirata et hec scientia ab homine
inventa ergo et quantum inventa est et quantum inventa
quia est inventa ab homine per totum naturalem [illegible] per philosophi miracula etc.
[illegible] et propter [illegible]

Item utrum necessarium est possesse theologiam [illegible] probat quod ibi [illegible] quod et
iuste non habet eam [illegible] possessio et ideo est in scientia non [illegible] indicati
theologiam quam non potest perfecte possidere ab homine [illegible] et [illegible] non est scientia
theologia perfecte potest haberi [illegible] quod [illegible] non [illegible] et [illegible] est et subiecta
[illegible] ergo non potest perfecte habet scientiam etc. in scientia [illegible]

Item de [illegible] potest possideri ab homine [illegible] scientia [illegible] dici theologia quam
possidet ab homine [illegible] et [illegible] theologia [illegible] possidet [illegible]
et [illegible] quando [illegible] potest possideri ab homine non [illegible]
perfecte [illegible] et [illegible] perfecte scientia possidet et [illegible] sciens [illegible]
perfecte [illegible] scribens [illegible] in scientia si ergo [illegible] dici [illegible]
[illegible] scientiam [illegible] naturales [illegible] in [illegible] scientia [illegible]
perfecte [illegible] et maiorem [illegible]
separatas quando posset [illegible] scientiam [illegible] et [illegible]
[illegible] multas necessitates [illegible] patet et [illegible] possessio theologia

Item [illegible] sic terminatur in [illegible] cum a quo incipit [illegible] est
quod scientia incipit ab ignorancia ab admiracione et dubitacione et
terminatur ad habitum scientificum qui [illegible] ignorancie et admira-
cioni

Item [illegible] ignorancia et [illegible] quod [illegible] ignorancia [illegible] et [illegible]
[illegible] tollit [illegible] tollit ad ignorans nichil querit nec dubitat
alia et ignorancia dispositionis et [illegible] sicut quod et [illegible] ignorat
[illegible] quod [illegible] patet quod ignorancia dispositionis [illegible] supponit aliquam cognitionem
quod [illegible] ibi aliquid scit [illegible] etc. [illegible] sic [illegible] incipit
ab ignorancia negacionis sed incipit ab ignorancia dispositionis et
terminatur ad habitum scientificum qui terminatur [illegible] ignorancie

Item malum invenitur in rebus ut patet [illegible] et [illegible] ubi
[illegible] et [illegible] in anima malum [illegible] et bonum in rebus [illegible] est
quod sicut appetitus [illegible] bonum sicut fuga [illegible] mali sed multa
[illegible] sunt [illegible] sicut [illegible] mali [illegible]
[illegible] malum [illegible] in rebus [illegible] omnibus [illegible]
[illegible] sicut [illegible]
Item dubitatur quare deus permittit mala in rebus [illegible]
[illegible] quod [illegible] bonitatis in [illegible] implant [illegible] et
[illegible] potens quod [illegible] de malis [illegible] multa bona
[illegible] deus non mala permittit [illegible] ignorant [illegible]

nisi corrigatur actiones nostre conservat vita beatis nisi ordinetur
cum nostris laudatur et iusticia vindicatur [illegible] vindicativa
et paciencia sufferentes si non esset iniquitas contra hoc quod dicitur non
destruitur nec sic conservatur et ergo conservat actus et permittit actus
qui deficiunt in sua natura quod manent

Item quia a Aristoteles malum est non quod a vero generatur naturaliter dicitur privacionem
[illegible] et non [illegible] et a [illegible] dicitur privacionem hoc non est contrarium
malum est quod dicitur autem patet quod privacionem differt et non eius per se boni
patet quod malum non est nisi privacio boni
Item est quod est casuum actio et non quod sit malum est causatum actio
est non quod boni patet quod quod malum privatur a causato actio sicut
quod [illegible] est malum sed pene et est causatum actio similiter est malum
morale seu culpe et est defectus deformitas [illegible] et est causatum actio
sed a voluntate causata

Item malum est in bono tamquam in subiecto quod boni et malum sunt in quibus
illa [illegible] quod privacio et opposita in subiecto sed malum sed malum est privacio boni
et ergo est in subiecto sicut cecitas dicitur in oculo illa [illegible] quod privacio et
^ naturali contrarius subiecta ad subiectum scilicet bonitatem est in ente posita sicut in
in subiecto quia est malicia sibi opposita causam patet dicta nisi privacionem
et necesse quod privacio et opposita in subiecto nec est non sunt quod [illegible]

Item dicitur a [illegible] malum dividitur in malum pene et in malum culpe
[illegible] quod voluntarium et involuntarium sufficienter [illegible] [illegible] ethicorum sed
malum culpe est voluntarium malum pene est involuntarium similiter et malum
nostrum vel est malum quod facimus et hoc est malum culpe vel malum quod patimur
et hoc est malum pene sed malum culpe quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod voluntate
fecit sed malum pene dicitur quod infert penam [illegible] et [illegible] malum vel est
malum pene vel malum culpe
[illegible] utrum temptacio et appetencia [illegible] quod temptacio [illegible] non est
appetencia sed [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] bonum [illegible]
Item malum potest dici dividitur sed [illegible] ad malum [illegible]
[illegible] seu ad voluntarium [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et sit in casualibus et fortuitis et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] in [illegible] creatura

Item culpa plus habet de racione mali quam pena [illegible] quod [illegible]
infinit minus ad vitandum magis malum sicut medicus sapiens
[illegible] [illegible] ne [illegible] [illegible] sed deus infert penam ad vitandum
culpam illa [illegible] quod quomodo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non et quomodo
pene et ergo [illegible] [illegible] [illegible] non est malum sed [illegible] penam [illegible]
est malum illa [illegible] quod [illegible] [illegible] mali pene non est mali culpe
et hoc est malum [illegible] quod malum culpe plus habet de racione mali illa [illegible]
malum culpe minus habet de racione boni malum est pene plus de racione
boni et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod malum culpe magis
est [illegible] illa [illegible] quod malum culpe [illegible] alio malo
pene [illegible] [illegible]

Item quod aliquid bonum sit causa mali [illegible] quia voluntas
humana que est bonum causat malum actum et malum mores Item
ratione [illegible] sunt [illegible] ut [illegible] [illegible] scilicet materialis formalis
finalis et efficiens [illegible] dicitur quod malum habet causam materialem quia subiectum
quod malum habet sicut privatio et privatio habet se ut subiectum aptum natum
Secundo dicitur quod non habet aliquam causam formalem quia [illegible] privatio
[illegible] non habet causam formalem modo malum [illegible] Tertio dicitur quod malum habet
causam finalem [illegible] [illegible] [illegible] deficiente effectui qui [illegible]
ordinabiliter in finem Quarto dicitur quod malum habet causam efficientem [illegible]
deficientem et per [illegible] habet causam efficientem quia causa efficiens [illegible]
[illegible] mali est aliquod bonum deficiens seu defectivum sicut voluntas
humana deficit a suis operationibus et [illegible] est causa mali
[illegible] quod causat malum in voluntate [illegible] dicitur quod malum culpe vel
morale causatur a voluntate [illegible] libertate et voluntas libera
libertate [illegible] [illegible] causatur a rebus [illegible] [illegible] et allicientibus
voluntatem quecumque [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
tanto magis [illegible] voluntatem

Utrum summum bonum quod est deus sit causa mali [illegible] [illegible]
[illegible] malum et privationem boni quod causatur [illegible] [illegible] [illegible]
est defectus sed summa perfectio et [illegible] deus non dicitur causa mali
Item deus est causa mali [illegible] deus est causa [illegible] pene [illegible] deus est causa mali
[illegible] deus [illegible] penam eternam [illegible] quod deus [illegible] est actor vel causa
mali pene sed non culpe [illegible] [illegible] est quod malum pene includit in se
[illegible] bonum quod [illegible] dei quod [illegible] [illegible] appareat iusticia dei
sed malum culpe non inclinat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Item [illegible] deus est causa mali pene [illegible] [illegible] [illegible] appareat
iusticia dei quod deus [illegible] causat bonum [illegible] iusticie ad quod [illegible]
[illegible] malum pene
Item deus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicitur quod ibi [illegible]
[illegible] [illegible] vel [illegible] et [illegible] [illegible] quod assimilatur [illegible]
[illegible] dicitur deus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quod [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sicut [illegible] [illegible] volat [illegible]
Item [illegible] deus est causa mali [illegible] culpe [illegible] deus est causa [illegible] quod deus
est causa actus [illegible] [illegible] vel [illegible] quod deus est causa [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] dicitur quod deus [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] deformitate [illegible] [illegible] causa [illegible] actus [illegible] [illegible] deformis

Utrum sit aliquod summum malum quod sit causa omnium malorum [illegible] dicitur [illegible]
[illegible] malum [illegible] [illegible] [illegible] boni [illegible] et [illegible]
aptitudine et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dicitur [illegible]
malum si integrum [illegible] importabile et [illegible] destruit [illegible]
[illegible] esset aliquod purum malum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et non [illegible] quod purum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et non [illegible]
Item [illegible] aliquod est summum malum quod aliquod est malum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] malum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible]
malum [illegible] actu vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] malum

~~quia bonitas simpliciter dicit ... [illegible] bonitatem~~

Item si datur summum bonum quod est causa omnis boni ergo si datur summum malum quod est causa omnis mali [illegible] quia si unum oppositorum est et reliquum [illegible] [illegible] sed [illegible] si datur summum bonum quod est causa omnis boni [illegible] si datur summum malum quod est malum quod est causa omnis mali [illegible] [illegible] bonitatem et bonum [illegible] [illegible] malum [illegible] bonum [illegible] [illegible] bonitatem [illegible] et perfectum [illegible] bonitatem [illegible] malum non potest [illegible] et si malum [illegible] bonum [illegible] non potest [illegible] tale bonum [illegible] [illegible] si unum oppositorum [illegible] si unum oppositorum [illegible] a [illegible]

Item dubitatur utrum bonum possit esse sine omni malo et [illegible] malum non possit esse sine bono quia [illegible] bonum [illegible] perfectum et complementum malum vero imperfectum et defectum [illegible] perfectum in imperfecto [illegible] complementum [illegible] indiget [illegible] perfectum vero [illegible] perfecto indiget et sine [illegible] non potest [illegible] potest esse quod bonum [illegible] potest esse [illegible] malum sine omni bono

Secundus tractatus explicit

hic cognoscere veritatem sit aliquo modo difficilis et aliquo modo facilis quod sit difficilis probatur tunc primo sic [illegible] possit comprehendi [illegible] et complete veritatem [illegible] difficultatis quod [illegible] parte [illegible] aliquo modo comprehendi [illegible] veritatis [illegible] maiori [illegible] facilis [illegible] probatur [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] multorum [illegible] inventa sit [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] cognoscere veritatem [illegible] facilis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] facilitatis

Item [illegible] cognoscere veritatem est facilis [illegible] ad [illegible] primorum quod prima [illegible] sicut [illegible] facile [illegible] [illegible] ad notitiam [illegible] difficilis quod [illegible] [illegible] in principiis et [illegible] difficile [illegible]

Item notitia primorum [illegible] nobis innata quod prima [illegible] comparantur [illegible] foribus seu januis domorum et sicut [illegible] facile [illegible] januam domus sine aliqua [illegible] vel [illegible] sed facile [illegible] [illegible] [illegible] intellectus [illegible] [illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] indigent [illegible] [illegible] [illegible] aliqua [illegible] [illegible] ad [illegible] veritati evidenti et ergo sit [illegible]

[illegible] aliquis errat [illegible] prima quod [illegible] foribus [illegible] [illegible] prima comparantur foribus et januis [illegible] januam domus [illegible] errat [illegible] facile [illegible] [illegible] [illegible] contingit errare [illegible] [illegible] in domo contingit errare sit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] notitia primorum [illegible] facilis est

Item [illegible] errant [illegible] prima [illegible] ubi antiqui errant [illegible] [illegible] [illegible] errare [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] antiqui [illegible] prima assimilantur januis seu foribus domus [illegible] [illegible] januae domus sunt faciles [illegible] et prima [illegible] [illegible] [illegible] introitus ad interiora domus et patet [illegible] sunt in domo [illegible] prima patent [illegible] et [illegible] ad notitiam [illegible] [illegible]

[illegible] prima sunt magis nota et facilius [illegible] [illegible] [illegible] magis [illegible] intellectui quod [illegible] si [illegible] intellectus [illegible] indigent [illegible] [illegible] et [illegible] sunt difficilia cognitu

Cum duo sint modi difficultatis in cognoscendo veritatem, scilicet
ex parte cognoscentis sicut intellectus et ex parte rei cognoscibilis propter cuius debilitatem non potest
se extendere ad cognitionem eius, et talia in se manifestissima in natura sua difficilia ad
cognoscendum sicut sunt Deus et alie substantie separate; et ex difficultate ex parte intellectus
[illegible] et intellectus in cognitione veritatis incipit a sensibus et ab ea [illegible] a sensu
[illegible] modus ex parte obiecti sicut in sensibilibus et non intelligibilibus [illegible]
[illegible] et [illegible] sicut et non sufficit movere intellectum sicut una [illegible]
[illegible] ad cognoscendum et [illegible] ymaginandum in [illegible] sicut in visu [illegible]
[illegible] sunt multe de lucididate sicut sol et [illegible] et ita sunt difficiles [illegible]
[illegible] difficultas tamen ex parte potentie visive [illegible] habent maximam
de lucididate ita quod non potest eis movere potentiam visivam et difficultas illorum
tamen ex parte obiecti sicut in ymaginandum [illegible] que sunt multe de intelligi-
bilitate [illegible] quia difficultas in cognoscendo substantias separatas tamen ex parte
intellectus et non ex parte obiecti

Utrum sicut se habent oculi nocticoracum ad lucem diei sic se habet omnis intellectus
ad ea que sunt manifestissima in natura [illegible] oculus noc-
ticoracum difficulter potest apprehendere lucem diei [illegible] ex parte defectus lucis
[illegible] defectus [illegible] sic intellectus non sic intellectus in difficultate potest apprehendere
[illegible] et alias substantias separatas et habet difficultatem non ex parte de-
fectus intelligibilitatis in substantiis separatis eo quod sunt manifestissima in natura sua [illegible]
defectus intellectus [illegible] propter suam debilitatem non potest perfecte attingere maxime [illegible]
Item dicit [illegible] magis potest intellectus [illegible] ad veritatem et non [illegible]
intellectus et [illegible] dicit [illegible] Aristoteles

Item probat quod non cognoscit primas causas et substantias separatas [illegible]
[illegible] quod potest non [illegible] difficultatem et [illegible] quia
[illegible] potest intelligi [illegible] causas
[illegible] sicut [illegible] alius
[illegible] obiectis intellectus [illegible] potest intelligi et cognosci sicut [illegible] et
aliis substantiis separatis [illegible] obiectum intellectus [illegible]
[illegible]

Item fantasia [illegible] in cognitione [illegible] fantasia
[illegible] fantasia
[illegible]

Item [illegible] magis [illegible] ad veritatem
[illegible] obiectum intellectus et [illegible] obiectum intellectus
[illegible]

Item [illegible] intellectus [illegible] alicuius ad [illegible]
[illegible] et [illegible] intellectus
[illegible] ad [illegible] et non
potest intelligi [illegible] alicuius [illegible]
[illegible]

Item [illegible] sit cognoscibilis [illegible]
cognoscibilis [illegible] et [illegible] et [illegible]
[illegible] cognoscibilia quod [illegible] cognoscibilia quod intellectus in
infinitum cognoscit [illegible] et [illegible] ad suum actum

Item [illegible] cognoscibilia [illegible] effectus [illegible] effectus [illegible]
[illegible] magnitudinem [illegible]

Item ad [illegible] cognoscit [illegible] sit alicuius
[illegible] magis [illegible] intellectus
[illegible] et
[illegible] magnam partem [illegible]
[illegible] occupavit

Secunda fuga passionum et delectationum corporalium [illegible] bonum
[illegible] si [illegible] clara [illegible] mitte [illegible] gaudia [illegible]
[illegible] et inferre [illegible]
studio et contemplatione veritatis et [illegible] promittit
quod nunc patrem deo reddit

Item dubitatur [illegible] manet post mortem [illegible] anima [illegible]
[illegible] mors [illegible] gradissima [illegible] et recipit [illegible] gradissimam [illegible]
[illegible] recipit [illegible] ad [illegible] recipit
potentias [illegible] et quo ad aliquid potentiam [illegible]
[illegible] fantasmata [illegible] ad
[illegible] recipit potentiam [illegible] ad [illegible] recipit potentiam
[illegible] recipit [illegible] potentiam [illegible] recipit et
non manet post mortem quia potentia [illegible] recipit [illegible] ad [illegible]
[illegible] manet et licet non ordinabit [illegible] ad [illegible] anima

Item prima principia [illegible] et [illegible] principia [illegible]
[illegible] in summo gradu veritatis sicut quod [illegible] in veritate [illegible]
[illegible] et [illegible] veri [illegible] et [illegible] verissima
[illegible] alios [illegible] vera [illegible]
[illegible] prima [illegible] illud [illegible] veritate et [illegible]
[illegible] verissima prima principia [illegible] verissima [illegible] magis [illegible]
[illegible] alia principia [illegible] prima principia [illegible]
sunt vera quamdiu non vera [illegible] prima principia semper sunt vera

Item [illegible] error [illegible] error [illegible]
[illegible] error [illegible] magnus [illegible] et [illegible] prima
[illegible] sit [illegible]

Item prima [illegible] magis stabilis [illegible]
[illegible] dependet non [illegible] dependet [illegible]
[illegible] prima [illegible] non [illegible]
[illegible] non [illegible] stabilis [illegible] dependet ab [illegible] stabilium [illegible]
[illegible] alios [illegible] citra [illegible] dependent [illegible] et
[illegible] stabilium [illegible] et [illegible] magis [illegible] veritatis

Item unum [illegible] sicut [illegible] ad [illegible] ad veritatem [illegible]
[illegible] veritatis [illegible] et [illegible] de veritate [illegible] unum [illegible]
[illegible] appetitu [illegible] et [illegible] debilior [illegible]
[illegible] et [illegible] prima [illegible] verissima [illegible]
[illegible] veritatis et [illegible] magis [illegible] magis [illegible]
ut [illegible] et [illegible] minus [illegible]
[illegible] minus de veritate [illegible] debilissima [illegible] pura potentia

Item in [illegible] sit [illegible] in [illegible]
[illegible] medium [illegible] forma sit [illegible]
[illegible] sit [illegible] in [illegible] in [illegible]
[illegible] materie [illegible] magis
[illegible] medium
[illegible] et [illegible]
[illegible] in actu et [illegible] medium
[illegible] sit [illegible] in [illegible]
Item [illegible] sit [illegible] albus [illegible] et [illegible]
[illegible] sit qualis [illegible] ad [illegible] et [illegible] unum sit qualis
sicut [illegible] sit [illegible] sit [illegible] sit qualis [illegible]
[illegible] sit [illegible] ut [illegible] sit [illegible] et unum [illegible] qualis [illegible]
aliud [illegible] sit [illegible] sit [illegible] unum [illegible]
[illegible] et recipit et [illegible] sit [illegible] sit [illegible]

corrumpitur et non aliud perfectum generatur et [illegible] duo ultimi [illegible] primo
[illegible] quod in motu duo [illegible] in [illegible] unum sit qualitas [illegible] per aliud
[illegible] dicitur [illegible] ultimum [illegible] quod [illegible] sit [illegible] ibi quod
imperfectum sit perfectum et sic [illegible] in 2o unum sit quod [illegible]
corrumpi et aliud generari sic [illegible] sit [illegible] ultimi quod [illegible]
non sit reflexio et [illegible] sit [illegible] et non [illegible] reflectatur secundum in 2o ultimo
sit reflexio [illegible] sit [illegible] et [illegible] quod sit reflexio in primo unum
accipitur alium quo ordine consimili sicut [illegible] sit dicitur [illegible]
dicitur [illegible] in ultimo unum non accipiatur [illegible] in ordine consimili
et [illegible] probat quod [illegible] processus in infinitum [illegible]
Item [illegible] probat quod processus non est in infinitum in 2o sicut [illegible]
sit [illegible] ibi est reflexio [illegible] dubium [illegible]
ibi est reflexio [illegible] videtur [illegible] ubi est reflexio ibi est
[illegible] et ultimum [illegible] reflecti ad invicem [illegible] primum [illegible]
sit ultimum [illegible] ut si [illegible] sit aqua [illegible] primum
[illegible] aque [illegible] sit [illegible] ita quod ibi sit reflexio [illegible]
ultimum

Utrum in causis efficientibus sit procedere in infinitum [illegible] ubi [illegible]
[illegible] in infinitum et [illegible] non processus in infinitum in causis efficientibus [illegible]
[illegible] sunt [illegible] efficientes [illegible] in virtute [illegible]
agunt et [illegible] agunt in virtute eius
Item [illegible] subordinate [illegible] non [illegible] in virtute [illegible]
[illegible] subordinate [illegible] subordinate ubi [illegible] non
agunt in virtute primi [illegible] inferiores [illegible] ordinate
[illegible] se [illegible] subordinate [illegible]
[illegible] et [illegible] in [illegible] ordinatis [illegible] in infinitum
[illegible] ordinatis [illegible]
Item [illegible] causa [illegible] ordinata [illegible]
[illegible] ordinate sit [illegible] impossibile [illegible] causalitas sit in secundo [illegible]
[illegible] ita quod impossibile [illegible] effectum [illegible] in virtute
[illegible] in [illegible] celi et [illegible] celi
[illegible] et [illegible] celi et [illegible] ordinate
[illegible] ad [illegible]
Item [illegible] causa [illegible] subordinata [illegible] subordinatas [illegible]
[illegible] ordinata [illegible] causa [illegible] ordinate [illegible] non [illegible]
[illegible] sub [illegible] imperfectionem
Item [illegible] in infinitum [illegible] potentiam et vigorem [illegible] in infinitum in
causis efficientibus [illegible]
Item [illegible] assumit [illegible] in causis [illegible]
et in efficientibus [illegible] infinitum [illegible] efficientibus [illegible] et [illegible]
[illegible] infinitum
Item assumit quod ultimum [illegible] ultimum [illegible]
[illegible] causa efficiens [illegible] sunt [illegible] causa [illegible]
agunt in virtute primi

Utrum sit processus in infinitum in causis finalibus videtur quod sic [illegible]
[illegible] quod non [illegible] processus in infinitum in causis finalibus [illegible]
finis [illegible] ultimum [illegible] ultimum [illegible] non [illegible] ultimum
[illegible] tollit infinitum [illegible] infinitum [illegible] ultimum [illegible] tollit
causa finalis quod [illegible] impossibile [illegible] causa finalis [illegible]
[illegible] sunt [illegible] in causis finalibus [illegible] finis et boni [illegible] finis
[illegible] ut [illegible] bonum quod [illegible] impossibile [illegible]
[illegible] quod [illegible] tollit [illegible] impossibile [illegible]

ne terminabit aliquis formam ad unum nisi ventura quod semper agit quod consistit
quod non agit per se finem determinata ratione quod ipse est potentia infinita
vel tollet infinitam potentiam et hoc est impossibile quod infinitum per distantiam agat
per accidens finem et per accidens determinata media hoc ratione quod causam
quod dicit finem dum ait quod non agit per se sed ut dicitur 2° causam
itaque hanc causam finalem non secundum [illegible] via quantitativa sed [illegible] via com-
[illegible] et perfectionis quod actus et completa
plerosque

Utrum in casu formalis consistit potentia infinita [illegible] et hoc probat duabus
rationibus prima ratio quod in conceptibus formalibus dicit primum et ultimum scilicet conceptum genera
et specialissimi non conceptu formalis quod completur formam et quiditatem rei
et ubi aliquid procedit in infinitum [illegible] ratio quod primum est infinitum in forma
vel conceptum [illegible] scire et cognoscere ratio quod infinitum ut infinitum cognosci non potest et per
hoc quod cum cognoscit ab intellectu [illegible] processit infinitum aut processui non potest et cognosci non potest

Respondetur

Utrum forma prior sit magis forma quam posterior [illegible] quod [illegible] descriptio
forma prior et sit prior et posterior prior quam posterior itaque dicendum dicit [illegible]
quod forma per [illegible] forma acoli [illegible] quod forma hos [illegible] forma [illegible]
forma intentionali hoc [illegible] vel quae formali et [illegible] hoc quod [illegible]
[illegible] scilicet realem et intentionalem scilicet de forma reali et de forma
intentionali [illegible] ad [illegible] quod [illegible] formam [illegible] forma
conceptu intentionali formali et [illegible] quod forma prior [illegible] conceptum
magis forma [illegible] magis [illegible] quod forma prior [illegible] formalis prior forma
quinor # conceptu [illegible] magis forma [illegible] maioris [illegible] quantitatis
[illegible] prius [illegible] in infinitum in conceptibus formalibus quod dicit
primum conceptum et ultimum et [illegible] formam [illegible] conceptum [illegible] genera
vel conceptum [illegible] quod [illegible] quod non est resolubilis [illegible]
itaque dicendum quod [illegible] quod aliqua forma [illegible] quod [illegible] perfecto
sed hoc [illegible] forma [illegible] ad aliam sed [illegible] alia prior sit alia
conceptus et per [illegible] aliis

Utrum in eodem supposito sint plures formae substantiales et quod [illegible]
[illegible] formales [illegible] [illegible] sed [illegible] quod dici
quod non sunt plures formae [illegible] in eodem supposito quod una forma non [illegible]
in eodem supposito [illegible] forma alia et [illegible] forma alia
[illegible] in [illegible] apparet [illegible] alia quod [illegible]
quod vegetativa [illegible] sed [illegible] non sunt plures formae

sit sua
Utrum inter [illegible] formam [illegible] et [illegible] possit capi infinite formae medie
[illegible] quod [illegible] et [illegible] operatio
[illegible] infinita et infinite modo per [illegible] formas [illegible]
[illegible] et [illegible] itaque [illegible] forma [illegible] et [illegible] imitatio
[illegible] formae in [illegible] forma [illegible] per [illegible]
imitari [illegible] forma [illegible] alia
possit fieri [illegible] possit plus imitari [illegible] et infinite
perfectionis et quod infinite perfectiones [illegible] infinitis modis et imitabilis
et quod infinitis modis et imitabilis [illegible] possunt fieri infinite [illegible]
[illegible] non sit [illegible] imitatio [illegible] quod non possit
[illegible] et [illegible] quod [illegible] imitabilis nisi finitis modis et [illegible]
[illegible] quod [illegible] finite [illegible] quod [illegible] et non
[illegible] quod possit fieri infinite formae [illegible] medie

Item probat secundo in causis quod accidens cum quo non valet negare quin in potentia sit dari esse forme precise separata vel per divisionem sicut dicit commentator quod per [illegible] in lumine [illegible] ita quod in lumine [illegible] non est convenibile [illegible] [illegible] posse dari infinitas species

Item secundo commentator quaerit utrum posset producere infinitas species [illegible] non est possibile quod [illegible] faciat [illegible] cum species infinite [illegible] sicut [illegible] fuerant [illegible] sicut album [illegible] nigrum et tamen non est possibile quod album sit nigrum

Dubium utrum in causis formalibus [illegible] infiniti conceptus formales sicut quod [illegible] quod omnis conceptus [illegible] ordinati [illegible] et super statum [illegible] [illegible] inpertie specie nisi [illegible] dicere quod conceptus [illegible] [illegible] [illegible] ad conceptum [illegible] in quo [illegible] et statum quo ad [illegible] et in [illegible] specie et statum quo ad [illegible] in conceptibus quibus sunt sicut

Utrum omnes [illegible] species [illegible] [illegible] [illegible] ubi [illegible] species [illegible] materialem formalem efficientem et finalem [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] plures infinite species [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non est impossibile [illegible] [illegible] [illegible] cum [illegible] [illegible] [illegible] non est infinite [illegible] quod infinitum [illegible] non [illegible] Alia [illegible] sicut species [illegible] sicut modi [illegible] seu [illegible] efficientem [illegible] causis [illegible] modi [illegible] modum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] efficiens et modum [illegible] sit [illegible] [illegible] materialis et modum quo sunt informativi [illegible] finalis et modum [illegible] quo sunt [illegible] finalis ad [illegible] [illegible] quatuor modos [illegible] omnes alii modi causandi

Item ad [illegible] quod infinitum [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] allegatur quod infinitum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] ab alio [illegible] et [illegible] et non [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] sicut

Utrum ad [illegible] spectat demonstrare statum [illegible] in causis [illegible] statum in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod ad metaphysicam [illegible] quod [illegible] probat in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] spectat demonstrare

Item secundo [illegible] [illegible] fuit [illegible] [illegible] [illegible] formam et [illegible] sicut narrat [illegible] quod [illegible] accidit [illegible] [illegible] physica [illegible] demonstrare [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] demonstrat [illegible] et [illegible] accidit [illegible] ad metaphysicam et [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] ad [illegible] spectat

Item secundo [illegible] quod [illegible] physice [illegible] [illegible] super motum et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] motum non [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] ad motum [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] sicut physice [illegible] [illegible] [illegible] physice [illegible] in motu [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] in motu [illegible] [illegible] super [illegible] [illegible] non [illegible] non includunt materiam non sunt physice [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] quod statum [illegible] in causis [illegible] ~~demonstrare [illegible] [illegible] [illegible]~~ [illegible] ad metaphysicam et non ad physicam [illegible] statum [illegible] in causis [illegible] demonstrare [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] non includit motum et [illegible] [illegible] super [illegible] et [illegible] ad metaphysicam et non super motum

Utrum in causis [illegible] subordinatis [illegible] [illegible] procedere in infinitum [illegible] quod [illegible] quod in [illegible] procedit in infinitum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in causis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in finibus [illegible] appetitus [illegible] [illegible] in infinitum

Item secundo quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] agere posset nisi [illegible] sit et [illegible] ut [illegible] [illegible] et [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] agit in virtute [illegible] ita quod impossibile [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] effectum nisi prima [illegible] in [illegible] virtute et [illegible]

ie tunc causae per se, sed tunc actus subordinati sunt sicut prior per se vel agit sine hoc quod prior confluat ut patet et per eius scilicet scientiam quia prior per se et agit prius suo motu quamvis ordinem servet post suo et hoc non quia prior non agit in virtute primi tunc quam sit subjecta [illegible]

Item licet potentiae primi mobilis habeant se in suo fine et super et sunt subordinatae in suo primo et sunt tunc per se effectus in istis inferioribus tamen non habent subordinationem totaliter eo quod orbes non habent nisi formam totam virtutis tunc totalis et ut sic compleat influant in ipsis inferioribus in eundem modum tunc subordinatas ad quod est ut diversas tunc totales scilicet superiorem et inferiorem

Item dicitur a scientia quod totalitas non est tunc causa subordinata per quandam totalitatem quae stat quandam totalitatem non concedere totalibus quia totalitas quandam animam caeli et solem et ibi non concurrit totalitas quae [illegible] ut totalibus ut homo generat hominem [illegible] dicit sicut quod tunc non est tunc causa [illegible] non est tunc causa subordinata per quandam totalitatem per intellectum quod [illegible] necessario ad quandam totalitatem concurrit totalitas causalis et totalitas per se vel actualis concurrit ut anima vel a motu

Item [illegible] tunc iste inferiores sunt causae subordinatae [illegible] primae [illegible] ut [illegible] et ut tunc nisi in virtute primi tunc et hoc probat [illegible] ut sic tunc inferiores quae sunt causae subordinatae [illegible] molis [illegible]

Item non [illegible] causae subordinatae [illegible] inferiores [illegible]

Item [illegible] ut [illegible] in causis causae subordinatae ita quod non [illegible] causas [illegible]

Alia 2m et ultimum istius 2i [illegible] impedimenta [illegible] aliquid [illegible] et [illegible] plura impedimenta [illegible] consuetudo audiendi fabulas et falsitates 2m [illegible] ignorantia logicae 3m debilitas ingenii

Quod consuetudo audiendi fabulas et falsitates sit impedimentum [illegible] ut consuetudinem ita [illegible] et probat [illegible] quae consueta sunt [illegible] videntur probabilia et notiora [illegible] quae sunt in consueta et hoc [illegible] probat in legibus [illegible] in legibus [illegible] fabularia magis videntur probabilia quam [illegible] veritatis et magis [illegible] illius quam veritati et hoc non sit nisi propter consuetudinem [illegible] quod [illegible] et notiora [illegible] fabularia et puerilia coram [illegible] quae ducunt in consuetudinem et impedimentum [illegible] et [illegible] pedagogos [illegible] a fabulis et [illegible]

Item [illegible] veritatis habeant et [illegible] quam multa [illegible] tamen non [illegible] veritatis habuerunt et [illegible]

Item [illegible] veritatis [illegible] bona latinitas et ibi [illegible] veritatis [illegible] poesim et sequi veritatem et qui [illegible] poesim [illegible] et sunt superbi

Quod [illegible] in [illegible] ut veritates sit [illegible] et [illegible] qui non accipiunt [illegible] mathematici et [illegible] ignorantiam logicae [illegible] in [illegible] logica [illegible] ut [illegible] impedimentum in [illegible] veritatis [illegible] inclinationem [illegible] imaginativa et [illegible] loqui mathematica et [illegible] melancolici [illegible] consuetudinem [illegible] mathematici [illegible] qui non accipiunt [illegible] nisi [illegible] poetas qui dicunt [illegible]

et hoc contingit [illegible] quando [illegible] quod debilitate intensiva [illegible] quod debili-
tate intensiva contingit quod [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] probabilior / [illegible]
[illegible] imperfecta [illegible] quod debilitas intensiva et imperfecta in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] propter firmitatem et proba-
bilitatem sed propter evidentiam [illegible] [illegible] [illegible] et magis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et hoc [illegible] propter [illegible] intensiva
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] debilem [illegible] et hoc propter [illegible] in
[illegible] [illegible] [illegible] resolvendi conclusiones ad principia [illegible] propter [illegible]-
[illegible] [illegible] propter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] debilitas [illegible] [illegible] [illegible] propter debilitatem intensiva
[illegible] [illegible] quod principia sunt minime [illegible] maxima [illegible]
et propter debilitatem intensivam non potest attingere [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] eius
Item secundo [illegible] [illegible] [illegible] demonstrationes mathematicas maxime
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] concludunt [illegible] [illegible]

Utrum magnificatione scientia / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod absurdum
[illegible] scientiam et modum sciendi et hoc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et quod logica et modus
sciendi [illegible] modum sciendi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] viam [illegible]
[illegible] ad scientiam sicut [illegible] viator volens ire ad [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sciat modum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et hoc [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] logica habet se
sicut via et [illegible] [illegible] terminum [illegible] logica aliarum scientiarum
Item [illegible] in [illegible] scientiam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non logica [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] ibi non [illegible] [illegible] [illegible] et
[illegible] ad [illegible] scientiam separatam et [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] scientia
Item scientia [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] ad [illegible] separatam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] principia [illegible] [illegible] [illegible] principia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ad conclusiones [illegible] [illegible] inclusas et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] conclusiones [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Item [illegible] absurdum [illegible] [illegible] scientiam et modum sciendi hoc [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] sciendi non logica [illegible] [illegible] distincta a modo sciendi
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] scientia [illegible] modum sciendi [illegible] quod logica [illegible]
[illegible] [illegible] principia et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ibi non [illegible] [illegible]
[illegible] modum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] modum [illegible]
[illegible] [illegible] magis [illegible] modum sciendi [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] magis [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] logice et [illegible] modum
sciendi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] modo sciendi [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] modum [illegible] sciendi sibi [illegible] [illegible] [illegible] modum et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] scientiam [illegible] [illegible] sciat logicam [illegible] [illegible] modum
sciendi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] logice et magnum [illegible]
in acquisitione scientiarum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliarum scientiarum [illegible] logica
[illegible] [illegible] [illegible]

Tertius liber Metha[physice] [illegible] dubitatione [illegible]

Necessarium [illegible] volentibus investigare veritatem [illegible] dubitationes et [illegible] omnibus [illegible] investigationem solutionem [illegible] dubitatorum [illegible] qui bene dubitant investigant [illegible] investigat [illegible] dubitatio est utilis ad inveniendum [illegible] vinculi qui [illegible] qui dubitat vinculatus est et [illegible] vinculum [illegible] non est vinculum [illegible] dubitatio facit ad cognitionem [illegible] qui dubitat [illegible] dubitatio [illegible] utilis ad scientiam [illegible] inquisitionis [illegible] invenisset vel non invenisset [illegible] dubitatio [illegible] manifestat [illegible] ad [illegible] et facit ad scientiam [illegible] dubitationum [illegible] ad iudicandum [illegible] dubitationes [illegible] et dubitatio facit ad scientiam

Item [illegible] investigatio [illegible] magis [illegible]

Item [illegible] dubitationes [illegible] utile [illegible] dubitatio

Item [illegible] simpliciter ignorantes et dubitantes [illegible] ligatum et [illegible] solvere [illegible] dubitans et ligatus [illegible] ligatum [illegible] ligatum [illegible] solvere [illegible] dubitatio [illegible] utilitas ad scientiam [illegible] vinculum et [illegible] vinculo [illegible] vinculi [illegible]

Item [illegible] et dubitationes [illegible] dubitatio non presupponit [illegible]

Item dubitat [illegible] dubitans [illegible] vinculatus et ligatus [illegible] ligatus non [illegible] nisi solvatur ita dubitans non [illegible] nisi solvat [illegible]

Item [illegible] dubitationem et [illegible]

Dubitat [illegible] modum inveniendi scientiam [illegible] inveniendi scientiam [illegible] inceperunt admirari [illegible] admirationem [illegible] ignorantes [illegible] dubitationes [illegible] dubitatio [illegible] ligatos [illegible] investigationem [illegible] solvi vinculum [illegible] investigationem [illegible]

Utrum ad unam et eandem scientiam spectat [illegible] et [illegible] specialiter [illegible] causas [illegible] et [illegible] causas [illegible] ad eandem scientiam [illegible] et [illegible] in [illegible] artificibus [illegible] principaliter [illegible] arte et [illegible] tempestates et pluvias et [illegible] lapides ligna [illegible] et [illegible] partes [illegible] et hanc [illegible]

Utrum in rebus immobilibus et in rebus mathematicis sit causa finis [illegible] non [illegible] motum et actum non [illegible] finis et [illegible] in rebus immobilibus [illegible] motum et actum [illegible] finis [illegible] motum [illegible] finis [illegible] bonum [illegible] finis ibi [illegible] bonum [illegible] in rebus immobilibus et in mathematicis non [illegible] finis [illegible] bonum

Item quia res immobiles intelligunt[ur] sic separate ut d[eu]s et intelligencie que
sunt immobiles que non querunt circa motum passive quia non aguntur [illegible]
motum ut transmutantur sicut materia querit in circa motum a quo actio effective
que agunt motum et efficiunt materiam sive non passive quia non paciuntur a materia
[illegible] supponit [illegible] et finis dicit Avicenna [illegible]
[illegible] finis [illegible] quem [illegible] et [illegible] finis quia [illegible]
[illegible] movet efficiendo [illegible] ad motum et [illegible] motum
[illegible] ad [illegible] et [illegible] finis [illegible] et
[illegible] quodam bonum inspectu sui perfectibilitatis
Item tamen fortius maxime facit scire dicens [illegible] et racio
[illegible] fortius [illegible] et [illegible] magis
[illegible] aliorum [illegible]
[illegible] in [illegible] magis
[illegible] in alio [illegible]
et ad [illegible]
[illegible] notitia [illegible]
[illegible] notitia [illegible] et [illegible]
et [illegible] notitia [illegible] magis facit scire [illegible]
[illegible] et fundamentum
et [illegible] magis scit in sua [illegible] et in sua radice facit [illegible]
[illegible] scio quod homo [illegible] homo [illegible] homo [illegible] est asinus
Item tercius predicat [illegible] dicit [illegible]
[illegible] topicorum [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] magis [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] minime facit [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] sit sic [illegible]
[illegible] fundamentum
[illegible] et [illegible]
[illegible] sibi [illegible]
[illegible]
Item [illegible] sicut [illegible]
[illegible] voluntates [illegible] possunt [illegible] mediare et [illegible]
[illegible] in
abstracto [illegible]
[illegible] in abstracto [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] et
[illegible] in concreto [illegible] in abstracto [illegible]
[illegible] qualitatem
[illegible] supponit [illegible] sunt
[illegible] alia [illegible] et alia qualitatem
[illegible] qualitas [illegible] A° [illegible]

[illegible]

... dicitur

dicebant sufferri [illegible] et [illegible] vel [illegible] [illegible]
utrum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] ad posse simpliciter
sine imperfectione [illegible] passe [illegible] et [illegible] et [illegible] in deo
et actu [illegible] vero sine [illegible] imperfectione [illegible] [illegible] virtuosa
ut [illegible] [illegible] et [illegible] sunt in deo [illegible] actu [illegible] cum [illegible]
imperfectione sicut passe [illegible] et [illegible] non [illegible] sunt [illegible]
[illegible] actus sed a perversa voluntate et [illegible] de impedimentis [illegible]

Item procedens illam [illegible] querit utrum [illegible] et
[illegible] sunt [illegible] et [illegible] utrum odium sit [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] dicitur quod [illegible] aliquando [illegible] salvari et [illegible] [illegible] quod
[illegible] [illegible] sunt [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] odit [illegible] et [illegible] ad malicionem [illegible] illud
quod [illegible] ad malicionem alterius quod [illegible] odit cum [illegible] in
[illegible] utrum amor sit [illegible] [illegible] quod aliquando [illegible] salvari
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] potentia [illegible] ad actum et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et ibi [illegible] [illegible] et [illegible] et
[illegible] in [illegible] et actu [illegible] et [illegible] [illegible] et
[illegible] sunt [illegible] [illegible] amor et [illegible] [illegible]
utrum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
quod [illegible] veritatem sub velamine fabularum et [illegible]
[illegible] [illegible] salvari [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] bonitas [illegible] [illegible] [illegible] bonitate [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] magis participat de bonitate dei et magis
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dei quam [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] amen

Quarum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] tractatus [illegible] [illegible] ego [illegible] [illegible]
Utrum [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] sit [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] ad aliam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible] vel aliter [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] Item [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] simplici [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sit ad [illegible] [illegible] sola [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ille altera [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ambita et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod vult quod [illegible] ibi [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod vult quod [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
de [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

dicit [illegible] sit [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sola [illegible]
sola [illegible] et [illegible]
[illegible] alia [illegible]
Item [illegible] alterat sibi [illegible] ab [illegible] alterat
sibi [illegible] et [illegible] sit [illegible]
[illegible] alteratur [illegible] sub alteratis [illegible] sub
alterantibus ut [illegible] Sed [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] Item [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Item [illegible]
[illegible] Item
[illegible] et [illegible]
[illegible]

Item [illegible] caput [illegible]
[illegible] caput [illegible]
et [illegible] caput [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible] Item
[illegible] et [illegible]
Item caput [illegible] et [illegible]
[illegible]
et [illegible]
Item [illegible] caput [illegible]
[illegible] caput [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] Item [illegible]
[illegible]
[illegible]
et [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] sed [illegible]
[illegible]

Utrum [illegible] sit [illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] Item [illegible]
[illegible]
[illegible] et
[illegible] Item [illegible]
et [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]

Item quia est ... [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
in malibus Item ... [illegible]
[illegible]
[illegible] analogice Item
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Item ... [illegible]
et ... [illegible]
et ... [illegible]
[illegible] Item ... [illegible]
[illegible]
illic ... [illegible]
[illegible] ad aliam
[illegible]
[illegible] Item ... [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] in singularibus ... [illegible] alius.

Jesus cristus maria nos sit ... [illegible]

a b c d e f g h i k l m n o p q r s t v x y z

k kurowski
zaporowski
depnowski

a b c d e f g h

V V sk
k

Bened
Zigmunth kral czesky
palski frawnsky

